

Františkánské prameny III.

E-kniha: Institut františkánských studií 2013
Číslo stran neodpovídají vydané knize.
Text převzat z tištěného vydání:

Katolické nakladatelství COR JESU
Český Těšín 1994

Vydavatelství SERAFÍN
BRATISLAVA 1994

© Movimento Franciscano, Assisi 1977
Dietrich-Coelde-Verlang, Werl/Westf.
Translation © Kolektiv překladatelů
Pod vedením P. Jana B. Bárty OFM

Úvodem

V roce 1982 vydalo nakladatelství VELEHRAD - KŘEŠŤANSKÁ AKADEMIE v Římě »FRANTIŠKÁNSKÉ PRAMENY I.«. Toto vydání bylo omezeno rozsahem tisíce stran textu a zůstalo tedy neúplné. Jeho podkladem bylo samizdatové čtyřsvazkové cyklostylované vydání. V tomto II. knižním svazku vydáváme zbývající prameny doplněné proti samizdatovému vydání dalšími spisy v překladu podle kritického italského a německého vydání.

Ani tento druhý svazek si nečiní nárok na vědeckou preciznost překladu, která by byla nad síly a časové možnosti vydavatelského kolektivu; proto upouští i od doplňujících poznámek pod čarou. Cílem vydání je dát zájemcům především z františkánské rodiny přístup k těmto původním zdrojům serafické spirituality poprvé ve vlastním jazyku, a tak po létech duchovního půstu přispět k hlubší výchově nové generace, z které snad po létech vyrostou odborníci, kteří by připravili dokonalé vydání Františkánských pramenů na úrovni italské, německé či jiné edice.

Redakce

OBSAH

Úvodem	3
I. FRANTIŠKÁNSKÉ KRONIKY A SVĚDECTVÍ	6
Kronika Jordána z Giano	7
Tomáš z Ecclestonu: O příchodu Menších bratří do Anglie	40
Salimbene z Parmy: Kronika	103
Další františkánská svědectví	143
II. ZLATÁ SLOVA BRATRA JILJÍHO	167
Úvod	170
I. Ctnost, milost a neřest	170
II. Nepochopitelný Bůh	171
III. Láska	172
IV. Pokora	173
V. Bázeň Boží	175
VI. Trpělivost	176
VII. Svatý neklid a bdělost srdce	178
VIII. Opovržení světem	181
IX. Mravní čistota	182
X. Boj v pokušení	183
XI. Pokání	185
XII. Modlitba	186
XIII. Nazírání	188
XIV. Činný život	190
XV. Duchovní opatrnost	190
XVI. Vědění a kazatel	191
XVII. Dobré a nedobré slovo	192
XVIII. Vytrvalost	193
XIX. Řeholní stav	194
XX. Poslušnost	195

XXI. Smrt	196
XXII. Útěk ze světa	196
XXIII. Vytrvalá modlitba	197
XXIV. Milost a ctnost jako plody modlitby	197
XXV. Svatořečení Menších bratří	198
XXVI. Různé otázky	198
III. DOKUMENTY ŘÍMSKÉ KURIE	200
Honorio III. bula »Cum dilecti«	202
Honorio III. bula »Pro dilectis«	202
Honorio III. bula »Cum secundum«	203
Honorio III. bula »Solet annuere«	204
Honorio III. bula »Quia populares«	205
Honorio III. bula »Vineae Domini«	206
Řehoře IX. bula »Recolentes«	207
Řehoře IX. bula »Mira circa nos«	207
Řehoře IX. bula »Quo elongati«	211
Alexandra IV. bula »Nec insolitum«	216
IV. SV. KLÁRY SPISY A ŽIVOTOPISNÉ PRAMENY	219
Řehole sv. Kláry	220
Závěť sv. Kláry	241
Listy sv. Kláry	247
Proces svatořečení sv. Kláry	262
Tomáš z Celana: Život sv. Kláry z Assisi	327
Církevní a jiné dokumenty k životu svaté Kláry	374
V. DODATKY	393
Napomenutí pro sestry sv. Kláry	394
Legenda sv. Anežky České	396

I.
FRANTIŠKÁNSKÉ KRONIKY
A SVĚDECTVÍ

KRONIKA
Jordána z Giano

Na kapitule 1221 František předložil program vyslání svých bratří do Německa po neúspěchu první misie. Jordán z Giano, »zvědavý« bratr, kletý chce osobně poznat budoucí mučedníky - ve své hrůze je o tom přesvědčen - je téměř žertem násilně přijat za člena skupiny odcházejících. Po 40 letech práce v této krajině s posláním uvnitř země i mimo ni - v r. 1241 byl vikářem česko-polské provincie, odkud poslal listy, ve kterých upozorňoval na nebezpečí Tatarů - na provinční kapitule v Halberstadtu v r. 1262 vzal na sebe úkol nadiktovat své paměti o založení a vývoji řádu v Německu. A dodržuje přísně hranici, kterou si stanovil, o misiích v dalších krajinách se nezmiňuje, spíše uvádí zprávy, které se týkají počátku řádu a událostí za času bratra Eliáše: to jsou historicky nejcennější stránky.

KRONIKA, která je na prvních stránkách živá a velmi lidská, zatímco vypráví ne vždy veselé dobrodružství nových »rytířů kulatého stolu« při cestě na sever, na dalších stránkách se stává strohou a podstatnou a pohybuje se stále mezi dvěma analytickými póly: generální kapituly a německé provinční kapituly. Ale přirozená sympatie pro drobné příběhy umožňuje starému vypravěči zřetelně, důvěryhodně a upřímně se vyjádřit o skutcích a povahách lidí, o utrpení a nadšení, jednoduchosti i lstivosti. Jordán nás seznamuje s řádem tak, jak se vyvíjel a rozrůstal, a nyní rozjímá o tom, že velké dobrodružství při jeho založení v Německu je nádhernou a velmi slibnou skutečností.

ÚVOD

2320

Bratřím řádu Menších bratří v celém Německu bratr Jordán z Giano ve spoletském údolí přeje nyní vytrvalost v dobrém a do budoucna věčnou slávu s Kristem.

2321

Když jsem někdy vyprávěl příhody o prostých osudech a životě prvních bratří, kteří odešli do Německa, četní bratří, kteří naslouchali, byli tím povzbuzeni a mnozí mě víckrát požádali, abych sepsal to, co jsem vyprávěl, a i další události, na které jsem si dokázal vzpomenout, a také abych uvedl, kterého léta Páně byli bratři posláni do Německa a stalo se to neb ono.

A protože, jak říká Písmo, »vzdor je jako hřích věštění a svéhlavost jako zločin modloslužby« (1 Sam 15,23), rozhodl jsem se vyhovět naléhavému přání bratří, ke kterému mě především měl bratr Baldovín z Brandeburgu, který, povzbuzován bratrem Bartolomějem, nabídl se jako písař a byl pak k tomu určen bratrem Bartolomějem, tehdejšími ministrem saské provincie.

Tedy léta Páně 1262, po mši při kapitule v Halberstadt, slavené v neděli »Jubilate« (30. dubna 1262), když jsem tu zůstal po kapitule já jako vypravěč a bratr Baldovín jako písař, jsem se do toho pustil, aniž bych předpokládal, že učiním zadost onomu přání. A jestliže se mi to podaří, budu i já spokojený; pokud ne, budete muset být shovívaví, protože, jak víte, dal jsem se do tohoto díla, i když nejsem právě učený, ale vy jste mě přinutili.

Pokud jde o časovou posloupnost, jestliže jsem se na některém místě zmýlil, protože mi paměť již dobře nesloužila, věc to přirozená pro člověka již starého a unaveného, prosím čtenáře o prominutí a tam, kde našel chybu, nechť mě laskavě opraví.

Rovněž tak budu vděčen tomu, kdo okrášlí elegantnějšími slovy styl spisovatele a hrubé chyby vzniklé při diktování. Zdá se mi dostačující, že jsem dal věcné podklady výborným spisovatelům a znalcům psaní.

2322

Když zvážím, jak skromně jsme tenkrát začali já i ostatní bratři, kteří se mnou byli vysláni do Německa, a k jaké slávě náš řád dnes dospěl, jsem dojatý, velebím ve svém srdci božskou dobrotivost a cítím povinnost obrátit se k vám tímto slovem Apoštola: »Jen se podívejte, bratři, komu se u vás dostalo povolání! Není tu mnoho moudrých podle lidských měřítek,« kteří by položili základ našemu řádu svojí moudrostí, »ani mnoho mocných,« kteří mu zajistili silnou ochranu, »ani mnoho urozených,« kvůli jejichž přízni bychom vzali na sebe řádový život. »A přece: ty, které svět pokládá za pošetilé, vyvolil si Bůh, aby zahanbil moudré, a ty, kteří jsou ve světě bezmocní, vyvolil si Bůh, aby zahanbil mocné, a ty, které svět má za neurozené a méněcenné, dokonce i ty, kteří nejsou vůbec nic, vyvolil si Bůh, aby zlomil moc těch, kteří jsou něco, aby se žádný smrtelník nemohl před Bohem vynášet« (1 Kor 1,26-29).

Proto se tedy chválíme v Bohu, který si ve své moudrosti vymyslel tento řád a skrze svého služebníka Františka jej dal světu za příklad, a to ne jen v jediném člověku. O tom se bude vyprávět v následujících kapitolách, kdy, jak a prostřednictvím kterých osob k nám tento řád dospěl.

2323

1. Léta Páně 1207 František, který byl obchodníkem, se zkroušeným srdcem a zasažen shůry Duchem svatým, začal život v pokání a šatu poustevníka. Ale protože o jeho obrácení toho bylo řečeno dost v »Legendě« (Celanově), zde vybíráme jiné příběhy.

2324

2. Léta Páně 1209, tři roky od svého obrácení, pozorně naslouchal v evangeliu tomu, co Kristus řekl svým učedníkům, když je poslal kázat. Ihned odložil hůl, mošnu a obuv a změnil oděv za takový, jaký nyní nosí bratři, a stal se následovníkem evangelní chudoby a horlivým hlasatelem evangelia.

2325

3. Léta Páně 1219, deset let od svého obrácení, bratr František na kapitule u Panny Marie v Porciunkule poslal bratry do Francie, Německa, Uher, Španělska a do dalších italských provincií, ve kterých bratři ještě nebyli.

2326

4. Bratři, kteří přišli do Francie, na dotaz, zda jsou albigenští, odpověděli, že ano, protože neměli ani tušení, kdo jsou ti albigenští a nevěděli, že to jsou kacíři. A tak byli pokládáni za kacíře. Ale biskup (pařížský) a mistři nakonec, když pozorně přečetli jejich řeholi, poznali, že je evangelní a katolická. Radili se o tom s papežem Honoriem a ten ve svém listu prohlásil jejich řeholi za pravou, protože byla schválena Apoštolským stolcem, a že bratři jsou znamenití synové římské církve a praví katolíci, a tak je zbavil podezření z kacířství.

2327

5. Do Německa byli potom posláni bratr Jan z Penny s asi šedesáti nebo více bratry. Ti přišli do německých krajů, aniž znali jazyk, proto když potřebovali nocleh nebo jídlo nebo cokoli jiného, odpovídali »ja«, a tak byli někde přívětivě přijati. A když zjistili, že s tímto slovíčkem »ja« se s nimi lidsky zacházelo, rozhodli se odpovídat »ja« na cokoliv, co se jich ptali. A tak se stalo, že když se jich ptali, zda jsou kacíři a zda přišli, aby nakazili právě tak Německo, jako svedli Lombardii, opět odpovídali »ja«. Někteří byli tehdy zbiti, jiní uvězněni, další svlečeni a nazí uvedeni na pranýř lidem na podívanou. Když tedy bratři viděli, že nebudou mít v Německu úspěch, vrátili se do Itálie. Pro tuto skutečnost bratři považovali Německo za tak krutou zemi, že se tam odvážili vrátit jen ti, kteří toužili po mučednictví.

2328

6. Bratry vyslané do Uher nechal uherský biskup převézt lodí přes moře. Když pak po skupinách pronikali do roviny, pastýři na ně štváli psy a bez ustání je bili tupými konci svých kopí, aniž by pronesli slovo. A když se bratři mezi sebou ptali, proč takové týrání, jeden řekl: »Snad protože chtějí naše kutny.« Dali jim je, ale oni je

nepřestali bít. Tehdy dodal: »Snad chtějí mít i naše košile.« Ale když jim je dali, ani potom je nepřestali mlátit. Tedy řekl: »Snad chtějí i naše spodky.« A nechali jim i to. Potom je přestali bít a nechali je nahé odejít. Jeden bratr mi vyprávět, že šestnáctkrát přišel o spodky, a protože ze studu a hanby lítoval více spodky než ostatní oděv, zašpinil si své spodky dobytčím hnojem a špínou tak, že i těmto pastýřům bylo z toho na zvracení, takže mu spodky ponechali. A když podstoupili takové a mnohé jiné týrání, vrátili se do Itálie.

2329

7. Pět bratří z těch, kteří se odebrali do Španělska, bylo korunováno mučednictvím. Nemůžeme s jistotou říci, zda tito bratři byli posláni na oné kapitule, o které jsme se zmínili (1219), nebo už na předcházející, tak jako bratr Eliáš se svými druhy do zámořských zemí (1217).

2330

8. Když předali blaženému Františkovi zprávu o mučednictví oněch bratří, jejich životopis a legendu, protože se domnívali, že se od něho dočkají chvály, a když on viděl, že bratři se honosili jejich mučednictvím, zatímco on opovrhoval chválou a slávou lidí, odmítl takovou legendu a zakázal z ní číst a řekl: »Každý ať se chlubí vlastním mučednictvím, a ne mučednictvím druhých.«

A tak celá první misie se nepodařila, snad proto, že ještě nenadešel čas, kdy měla být vyslána, neboť »pro každou záležitost je pravý čas« (Kaz 8,6).

2331

9. Mezitím blažený František jmenoval bratra Eliáše provinčním ministrem v zámoří. Na jeho kázání se obrátil klerik jménem César a vstoupil do řádu. César, rodilý Němec ze Špýru a podjáhen, byl v teologii žákem mistra Konráda ze Špýru, kazatele křížové výpravy a později biskupa v Hildesheimu. Ještě když žil ve světě, byl velkým kazatelem a napodobitelem evangelní dokonalosti. Když na jeho kázání v jeho rodném městě některé vznešené paní odkládaly šperky a chodily v prostém oděvu, jejich manželé ho chtěli přivést na hranici jako kacíře. Od plamenů byl uchráněn díky mistru Konrádovi a vrátil

se do Paříže. Později se přeplavil přes moře s křižáckou výpravou a vstoupil do řádu na kázání bratra Eliáše, jak již bylo řečeno, a stal se mužem velmi učeným a příkladným.

2332

10. Když tedy blažený Otec toto všechno zařídil, začal přemýšlet, že posílá sice své syny do strasti a utrpení, dělá však dojem, že hledá vlastní klid, zatímco ostatní podstupují příkoří pro Krista. A protože byl velmi ctižádostivý muž a nechtěl, aby ho někdo předstihl na Kristově cestě, naopak chtěl být v čele všech, když tedy poslal své syny jen do možných nebezpečí a mezi věřící, sám nadchnut láskou k utrpení Kristovu, v témže roce, ve kterém rozeslal ostatní bratry, totiž v třináctém roce po svém obrácení, vydal se na mořskou plavbu plnou nebezpečí k nevěřícím a odebral se k sultánovi. Ale dříve než se k němu dostal, podstoupil mnohá bezpráví a urážky; a protože neznal jejich jazyk, křičel mezi jejich ranami: »Sultán, sultán!« A tak ho k němu odvedli a byl jím s úctou přijat a velmi pečlivě léčen ze své nemoci. Ale protože u nich nemohl uspět, rozhodl se, že se vrátí a na příkaz sultána byl doprovázen ozbrojenou eskortou až ke křesťanskému vojsku, které tehdy obléhalo Damietta.

2333

11. Než blažený František odplul po moři v doprovodu blaženého Petra Kattaniho, znalce práva a mistra zákona, zanechal doma dva vikáře: bratra Matouše z Narni a bratra Řehoře z Neapole. Určil, aby Matouš byl u Panny Marie v Porciunkule; měl tam zůstat a přijímat kandidáty do řádu. Řehoř měl obcházet Itálii a povzbuzovat bratry.

Podle prvotní řehole bratři se postili ve středu a v pátek, se svolením blaženého Františka také v pondělí a v sobotu, zatímco v ostatních nepostních dnech jedli maso. Tito dva vikáři s některými staršími bratry z celé Itálie slavili kapitolu (29. září 1219), kde ustanovili, aby bratři v nepostních dnech nejedli předem obstarané maso, ale jen to, které jim věřící sami přinesli. Ustanovili kromě jiného postit se v pondělí a v dalších dvou dnech a na pondělí a sobotu neobstarávat mléčné produkty, ale zdržet se jich, s výjimkou toho, co jim nabídnou zbožní věřící.

2334

12. Jeden bratr laik (Štěpán z Narni), rozhořčen těmito ustanoveními, kterými se odvážili něco přidat k řeholi svatého Otce, vzal s sebou tato ustanovení bez povolení vikářů a vydal se přes moře. A když se dostal před blaženého Františka, nejdříve před ním přiznal svou vinu a prosil o odpuštění, že přijel bez dovození, veden však touto nutností: že vikáři, které tam nechal, si dovolili přidat nové předpisy k jeho řeholi. Kromě jiného ho informoval, že řád po celé Itálii byl rozbouřen jak kvůli vikářům, tak kvůli dalším bratřím, kteří se opovážili zavést novinky.

Když pozorně přečetl ta ustanovení blažený František, který právě seděl u stolu a měl před sebou maso připravené k jídlu, zeptal se bratra Petra: »Pane Petře, co nyní uděláme?« A on odpověděl: »Ach, pane Františku, to, co vy považujete za správné, protože vy máte moc.« Protože bratr Petr byl vzdělaný muž a šlechtic, blažený František ze zdvořilosti a aby ho poctil, nazýval ho »pánem«. (Naopak bratr Petr projevoval pokorně svému duchovnímu Otcovi stejný projev své úcty.) A tato vzájemná úcta mezi nimi byla běžná jak v zámoří, tak v Itálii. Nakonec blažený František učinil závěr: »Jezme tedy to, co se nám předkládá, jak to říká evangelium« (Lk 10, 8).

2335

13. Právě v tom čase žila v zámoří jedna věstkyně, která předpovídala mnoho skutečných událostí, a proto byla v onom jazyce nazývána »Pravdomluvná«. Ta řekla bratřím, kteří byli s Františkem: »Vraťte se! Vraťte se! Protože bez přítomnosti Františka vládne v řádu nekázeň, rozdělení a zkáza.« A to byla pravda. Neboť bratr Filip, který pečoval o Chudé paní, proti vůli blaženého Františka, který chtěl překonávat protivenství spíše pokorou než silou zákona, vyžádal a získal u Apoštolského stolce list, kterým bylo povoleno bránit Paní a jejich utlačovatele exkomunikovat. Podobně bratr Jan z Campello shromáždil kolem sebe velký zástup malomocných, mužů i žen, odešel z řádu a chtěl se stát zakladatelem nového řádu.

2336

Sepsal jakousi řeholi a předstoupil se svými následovníky před Apoštolský stolec, aby ji schválil. Kromě toho za nepřítomnosti blaženého Františka nastaly další nepokoje tak, jak je předpovídala ona věštkyně.

2337

14. Blažený František se tehdy vrátil s bratrem Eliášem, bratrem Petrem Kattanim a bratrem Césarem, kterého bratr Eliáš jako provinční ministr Sýrie přijal do řádu, jak již bylo shora uvedeno, a s dalšími bratry do Itálie. A zde, poté co lépe poznal příčiny nepořádků, obrátil se ne na podněcovatele, ale na pana papeže Honoria.

Stál tedy Otec s velkou pokorou přede dveřmi pana papeže a neodvážil se zaklepat na dveře tak velkého vladaře, ale trpělivě čekal, až ten sám vyšel. A když vyšel, blažený František se mu poklonil a řekl: »Otče papeži, Bůh ti dej svůj pokoj!« A on nato: »Bůh ti žehnej, synu!« I řekl blažený František: »Pane, protože ty jsi velký a často jsi zaneprázdněn vážnými problémy, chudí se mnohdy nemohou dostat až k tobě a mluvit s tebou, když to potřebují. Dal jsi mi mnoho »papežů«. Dej mi jednoho, s kterým, když budu potřebovat, budu moci věci projednat a který by místo tebe naslouchal mně a řešil problémy mé a mého řádu.« A papež se něho obrátil: »Koho chceš, abych ti dal, synu?« A on: »Pána z Ostie.« A ten mu to schválil.

A tak tedy, když blažený František podal zprávu pánovi z Ostie, svému »papeži«, o příčinách svého znepokojení, ten ihned odvolal list bratru Filipovi a bratr Jan se svými stoupenci byl kurií s hanbou odmítnut.

2338

15. Když tak s Boží pomocí byli kazimíři rychle usazeni, blažený František přebudoval řád podle svých ustanovení. Když potom viděl, že bratr César je zběhlý v Svatém písmu, svěřil mu úkol vyzdobit slovy evangelia řeholi, kterou sám složil jednoduchými slovy. A on to udělal.

A poněvadž bratři pro různé pověsti, které se rozšiřovaly o blaženém Františkovi - někteří říkali, že zemřel, jiní, že byl zabit, ještě jiní, že se utopil - ve velké většině byli zmateni, když se dověděli, že žije a že se již vrátil, měli radostný pocit, že pro ně vzešlo nové světlo. Blažený František potom bez prodlení svolal k Panně Marii v Porciunkule generální kapitulu.

2339

16. Tedy 23. května léta Páně 1221, XIV. indikce, o Seslání Ducha svatého (údaje jsou chybné, kapitula se konala 17. května 1220), blažený František slavil generální kapitulu u Panny Marie v Porciunkule. Na kapitulu podle zvyku, který tehdy platil v řádu, sešli se bratři se sliby i novici a jejich počet se odhadoval na tři tisíce. Na kapitule byl přítomen pan kardinál jáhen Rainer s mnohými dalšími biskupy a jinými řeholníky. Na příkaz kardinála slavil mši jeden biskup a předpokládá se, že tehdy blažený František četl evangelium a jiný bratr epištolu.

2340

Poněvadž tam nebyly žádné stálé příbytky pro tolik bratří, ubytovali se pod střechemi z větví na prostorném oploceném poli, a tam také spali a jedli ve vzorném pořádku pohodlně na dvaceti třech stolech postavených v dostatečných vzdálenostech. Při této kapitule místní obyvatelstvo poskytovalo služby s veškerou péčí, v hojnosti obstarávali chléb a víno, protože se těšili ze shromáždění tolika bratří a z návratu blaženého Františka.

2341

Při této kapitule blažený František kázal bratřím na slova žalmisty: »Veleben bud Hospodin, má Skála, on učí mé ruce bojovat« (Žl 144,1), poučoval je o ctnostech, nabádal je k trpělivosti a aby dávali světu dobrý příklad. Stejně mluvil k lidu, a lid i duchovní byli povzbuzeni.

Ale kdo by dokázal vylíčit, jak veliká tehdy zavládla mezi bratry láska, jaká trpělivost, pokora, poslušnost a bratrská radost! Kapitulu podobnou této s tak velkým množstvím bratří a slavnostní náladou lidí horlivých posloužit řádu jsem nikdy nezažil. A ačkoliv se sešlo tak velké množství bratří, přece obyvatelstvo se s radostí o ně staralo,

takže po sedmi dnech kapituly bratři byli nuceni zavřít bránu a už nic nepřijímat a dokonce zdržet se další dva dny, aby spotřebovali to, co jim již bylo doneseno.

2342

17. Ke konci této kapituly, nebo lépe když spěla k závěru, blažený František si vzpomněl, že ještě nebyl založen řád v Německu. A protože tenkrát byl nemocný (na oči), cokoliv chtěl říci kapitule, sdělil to prostřednictvím bratra Eliáše. A blažený František zůstal sedět u nohou bratra Eliáše a zatáhl ho za kutnu. Ten se k němu naklonil a pozorně poslouchal, co mu říkal; když se potom vztyčil, řekl: »Bratři, takto mluví náš bratr« - tím označil blaženého Františka, který byl skutečně bratry nazýván »naším bratrem« (doslova: »ten bratr«): »Je země, Německo, kde žijí zbožní křesťané, kteří často, jak víte, procházejí naší zemí s dlouhými poutnickými holemi a tlustými svícemi, zpocení a pod palčivými paprsky slunce zpívají chvalozpěvy na Boha a jeho svaté a navštěvují poutní místa svatých. Ale poněvadž bratři, kteří k nim byli vícekrát posláni, vrátili se zpět ztýraní, náš bratr nikoho nenutí, aby k nim šel. Kdo však, nadchnut horlivostí pro Boha a duše, tam chce jít, tomu on chce dát stejné, ba ještě hojnější.

2343

18. Na té kapitule byl přítomný jistý bratr, který měl ve zvyku ve svých modlitbách prosit Pána, aby jeho víru ani nezkažili kacíři z Lombardie, ani ji nezapřel pro krutost Němců, a aby Pán byl milostivý a uchránil ho obou těchto nebezpečí. A tento bratr, když viděl, že mnozí bratři vstali a byli připraveni vydat se na cestu do Německa, si pomyslel, že je Němci zajisté brzy umučí. A protože si naříkal, že nepoznal osobně bratry poslané do Španělska, kteří byli umučeni, chtěl tedy tentokrát napravit, aby se mu nestalo to, co s oněmi bratry. Vstal z toho velkého množství a přiblížil se k nim. Pobíhal tu a tam, od jednoho k druhému a ptal se: »Kdo jsi a odkud jsi?«, neboť si považoval za velkou čest, že kdyby byli umučeni, mohl by říci: »Poznal jsem toho, poznal jsem onoho.«

Mezi nimi tam byl bratr jáhen, který se jmenoval Palmerius, později byl kvardiánem v Magdeburku, veselý a duchaplný, pocházel

z oblasti od hory Gargano v Apulii. Když k němu přišel ten zvědavý bratr a zeptal se ho: »Kdo jsi a jak se jmenuješ?«, odpověděl: »Jmenuji se Palmerius,« a když mu stiskl ruku, dodal: »I ty jsi jeden z nás a půjdeš s námi,« a chtěl ho vzít s sebou k Němcům. On však už mnohokrát prosil Boha, aby ho poslal kamkoli, jenom ne k Němcům. Nesnášel ani jméno Němci a opakoval: »Nejsem jeden z vás, ale přišel jsem mezi vás s přáním poznat vás a nemám v úmyslu s vámi odejít.« Ale ten ho překonal svou dobromyslností, zadržel ho, táhl s sebou přes jeho odpor gesty i slovy a přinutil ho sednout si mezi ostatní.

Mezitím co se toto přihodilo a zvědavý bratr se zdržoval mezi ostatními, byl přidělen do jiné provincie tak, že bylo vyvoláno: »Ten a ten bratr půjde do té a té provincie.«

2344

Zatímco oněch devadesát bratří čekalo na rozhodnutí, ministrem Německa byl určen německý bratr César, který se - jak bylo řečeno - narodil ve Špýru a měl moc vybrat si, koho chtěl mezi těmito devadesáti bratry. A když mezi ostatními objevil onoho zvědavého bratra, přesvědčili ho, aby ho vzal s sebou. A protože ten se nedobrovolně dostal mezi Němce a vytrvale opakoval: »Nejsem jeden z vás a nevstal jsem v úmyslu jít s vámi,« byl odveden k bratrovi Eliášovi.

Tehdy bratři oné provincie, mezi něž byl přidělen, usoudili, protože má chabé zdraví a země, do které odcházeli, byla studená, že by mohl zůstat. Bratr César se všemi způsoby snažil, aby ho vzal s sebou. Bratr Eliáš přerušil tento spor tím, že řekl: »Přikazuji ti, bratře, pod svatou poslušností, aby ses sám dobrovolně rozhodl, zda chceš jít, nebo se cesty zříkáš.« Ale on zvyklý na poslušnost, nevěděl, co má udělat, neodvážil se vybrat si podle nejlepšího svědomí, aby nedělal dojem, že si nevybral, ale že jednal podle vlastní vůle. Měl strach odejít kvůli krutosti Němců, aby nevydával do nebezpečí svou duši, kdyby při mučení ztratil vytrvalost.

A tak byl nerozhodný mezi dvěma možnostmi, a protože stále nenacházel řešení, obrátil se na bratra, který již mnoho různých

trápení zakusil, který v Uhrách - jak bylo řečeno - šestnáctkrát přišel o spodky, a zeptal se ho na radu: »Milý bratře, tak mi bylo přikázáno, ale mám strach si vybrat a nevím, co mám dělat.« A ten mu odpověděl: »Jdi k bratru Eliášovi a řekni: Bratře, nechci ani jít, ani zůstat, ale to, co mi poručíš, udělám, a ten tě tak zbaví této pochybnosti.« A tak to také udělal. Když to bratr Eliáš uslyšel, přikázal mu pro zásluhu svaté poslušnosti, aby si pospíšil s bratrem Césarem do Německa.

Oním bratrem byl Jordán z Giano, který pro vás sepsal tyto paměti a který se takovou shodou dostal do Německa, unikl krutosti Němců, k nimž cítil odpor a který s bratrem Césarem a ostatními bratry poprvé zasadil v Německu řád Menších bratří.

2345

19. Prvním provinčním ministrem Německa byl bratr César, který měl na paměti, aby úspěšně naplňoval uloženou mu poslušnost. Vzal s sebou bratry Jana z Pian del Carpine, kazatele v latinském a lombardském jazyce, Barnabáše, Němce, váženého kazatele v lombardském a německém jazyce, Tomáše z Celana, který napsal první a druhou legendu o svatém Františkovi, Josefa z Trevisa, uherského Abraháma, toskánského Šimona, syna hraběnky Collazzone, německého klerika Konráda, kněze Petra z Camerino, kněze Jakuba a Waltera, jáhna Palmeria, jáhna bratra Jordána z Giano a některé bratry laiky, a to: Němce Benedikta ze Soestu, Švába Jindřicha a mnohé další, na jejichž jména si nevzpomínám. Celkem jich bylo 12 kleriků a 13 laiků.

Potom, když vybral tyto druhy, bratr César, zbožný muž, který nerad opouštěl blaženého Františka a ostatní svaté bratry, rozdělil - se svolením blaženého Františka - jím určené druhy do míst v Lombardii, aby tam čekali na jeho příkazy. On sám se potom téměř tři měsíce zdržoval v spoletském údolí. A když dokončil přípravy na cestu do Německa, shromáždil bratry, poslal před sebou bratra Jana z Pian del Carpine a bratra Barnabáše a některé další bratry, aby pro něho a bratry připravili místo v Tridentu, a potom ostatní bratří je následovali ve skupinách po třech nebo čtyřech.

2346

20. Tak se stalo, že bratři po skupinách došli do Tridentu před svátkem sv. Michala a pan biskup z Tridentu během šesti dní, ve kterých přicházeli, je přívětivě přijal. Potom na svátek sv. Michala bratr César kázal pro duchovní a bratr Barnabáš pro lid. Jejich kázání bylo tak působivé, že tridentský občan Pellegrin, který byl bohatý a uměl německy a lombardsky, potom co bratry oblékl do nových kuten a košilí, prodal veškerý zbývající majetek, zisk rozdělil chudým a byl přijat do řádu.

2347

21. Pak bratr César svolal své bratry do Tridentu a nabádal je, aby si uchovali pokoru a trpělivost. Nechal jich několik ve městě, aby povzbuzovali lid. Rozdělil je do skupin po dvou a po třech, jedny určil pro záležitosti pozemské a druhé pro duchovní a poslal je před sebou do Bolzana. A také zde pan biskup tridentský pomáhal po více dní bratřím, jak postupně přicházeli, a udělil jim povolení kázat ve své diecézi.

Když odešli z Bolzana, došli do Brixenu a byli vlídně přijati zdejším biskupem.

2348

Z Brixenu šli dále přes hory a přišli do Sterzingu (Vipiteno) hodinu po poledni. Ale protože obyvatelé neměli po ruce chléb a bratři neuměli německy žebrot, pokračovali v cestě a doufali, že do večera dojdou na místo, kde by se posilili štědrostí, a tak přišli do Mittenwaldu. Ale zde byl velký nedostatek jídla, tak se snažili utiшит hlad tím, že se zakousli do dvou skýv chleba a sedmi řep, ale žízeň je více trýznila. Tedy se mezi sebou radili, jak naplnit prázdný žaludek, aby si mohli potom v noci odpočinout po namáhavé sedmimílové cestě, a rozhodli se napít se vody z průzračné říčky, která tam protékala, aby jim nekručel prázdný žaludek.

Když nastal den, vstali hladoví a lační a pokračovali v započaté cestě. Ale když ušli půl míle, zrak se začal kalit, nohy slábnout, kolena podklesávat od hladu a celé tělo ztrácelo sílu. A aby utišili křeče z hladu, sbírali bobule z ostružníku a různých stromů a keřů, které nacházeli podél cesty. A protože byl pátek, báli se, aby

neporušili půst. Nicméně skutečnost, že si s sebou nesou plody z různých stromů a keřů, jim dělala dojem, že jsou trochu posilnění, protože kdekoli by se ocitli, měli v krajním případě co jíst. A tak tu se zdrželi, tu pomalu pokračovali a s potížemi došli do Matrei. A hle, Bůh, »na něhož ubožák spoléhá« (Žl 10,14), nezapomněl na své chudé a postaral se o to, že když vstoupili do města, potkali dva pohostinné muže, kteří jim za dva denáry koupili chleba. Ale co je to pro tolik lidí (Jan 6,9)? Protože však bylo řepné období, vyžebřali řepu, a tak nahradili nedostatek chleba.

2349

22. A tak tímto způsobem získali oběd, více naplnění než posilnění vydali se na cestu, na které míjeli vesnice, hrady a kláštery, až došli do Augsburgu. Zde je vlídně přijal pan biskup města a vikář, jeho synovec, kanovník katedrály. Tento augsburský biskup měl tak velkou náklonnost pro bratry, že je přijímal po jednom s políbením pokoje a zrovna tak se s nimi loučil. Také vikář je přijal velmi přívětivě, že se vystěhoval z vlastní kurie, aby tam umístil bratry. Kromě toho byli srdečně přijati jak duchovenstvem, tak lidem a uctivě pozdravováni.

2350

23. Léta Páně 1221, kolem svátku sv. Havla, bratr César, první ministr Německa, shromáždil své bratry v počtu třicet jeden v Augsburgu na první kapitulu po jejich příchodu do Německa a potom je poslal do různých oblastí Německa. Napřed poslal bratra Jana z Pian del Carpine a bratra Barnabáše jako kazatele do Würzburgu. Odtud šli do Mohuče, Wormsu, Špýru, Štrasburku a Kolína. Když se představili lidu, kázali o pokání a připravovali ubytování pro bratry, kteří je měli následovat.

2351

24. Na téže kapitule bratr César poslal bratra Jordána se dvěma druhy Abrahámem a Konstantinem do Salcburku. Místní biskup je vlídně přijal. Další tři bratry poslal s bratrem Josefem do Řezna. Bratr César potom prošel cesty, po kterých šli před ním, a velmi povzbuzoval bratry jak slovem, tak příkladem.

2352

25. V témže roce, když bratr César přišel do Würzburgu, přijal do řádu schopného a vzdělaného mladého muže, který se jmenoval Hartmuth, a protože italští bratři nedokázali vyslovit jeho jméno, přejmenovali ho na Ondřeje, neboť byl přijat do řádu v den svátku sv. Ondřeje. Ten se v krátké době stal knězem a kazatelem, později byl ustanoven kustodem Saska. Stejně byl přijat do řádu laik, který se jmenoval Rüdiger, byl potom kvardiánem v Halberstadtu a stal se duchovním rádcem svaté Alžběty, kterou učil chránit cudnost, pokoru a trpělivost, setrávat v modlitbě a nepřetržitě se věnovat milosrdenství. Přijal i dalšího laika, který se jmenoval Rudolf.

2353

26. Léta Páně 1222 bratr César již přijal tolik bratří, jak kleriků, tak laiků, že je mohl svolat ze sousedních měst do Wormsu na první provinční kapitulu. A protože místo, kde se bratři scházeli, bylo stísněné a nevhodné pro slavení mše a kázání pro tak mnoho lidí, na radu biskupa a kanovníků se shromažďovali v katedrále. Kanovníci se omezili na jednu stranu chóru a druhou nechali bratřím. Když tedy bratr řádu slavil mši, zpíval chór proti chóru jako o závod, a tak završili mši nádhernou slavností.

2354

27. Z této kapituly poslal bratr César dva bratry s listem pro bratry, kteří se zdržovali v Salcburku a nepřišli na kapitulu, aby k němu přišli, jestliže chtějí. Ale ti, kteří byli zcela poslušní tak, že nic sami o své vůli neudělali, byli zmateni tím, co stálo v listu, totiž vyjádřením »jestliže chtějí přijít«, a řekli: »Pojďme a zeptejme se ho, proč nám to tak napsal, neboť nechceme nic jiného než to, co chce on.«

Vydali se tedy na cestu a přišli do vesnice s úmyslem posilnit se. Když po vesnici po dvou žebrali, slyšeli německou odpověď: »*God berad*«, což se překládá: »Bůh vám pomáhej,« nebo lépe: »Ať se o vás postará Bůh.«

Ale jeden z nich, když zjistil, že po tomto výroku jim již nic jiného nenabídnou, pomyslel si a také řekl: »*Toto God berad* nás dnes nechá zahynout! « A když předešel spolubratra, který žebрал

německy, začal žebrot latinsky. Ale Němci odpověděli: »My latinsky nerozumíme, řekněte nám to německy! « A bratr lámavě řekl: »*Nichts diudisch*, což znamená: »Nic německy,« totiž rozumím. A německy dodal: »*Brot durch Got*.« A oni na to: »Je zvláštní, že ty, i když mluvíš německy, tvrdíš, že neumíš německy.« A dodali: »*God berad*«. Tentokrát bratr potěšen se usmál a předstíral, že nerozumí tomu, co říkali a posadil se na lavici. Tehdy muž a žena se na sebe podívali a usmáli se nad jeho lišáctvím, dali mu chléb, vejce a mléko. Když tedy viděl, že taková užitečná přetvářka mohla obstat, co potřeboval on a bratři, dvanáctkrát to takto provedl a vyžebrot dostatečné množství pro sedm bratří.

Když se posilnili na cestu, došli do jedné vesnice v den svatodušních svátků před mši. Tu se odebrali na mši a jeden z nich šel také k přijímání. Lidé z vesnice byli tak povzbuzeni prostotou a pokorou bratří, že před nimi poklekli a uctívali dokonce i jejich stopy. Odtud putovali dále přes Würzburg, Mohuč a Worms, až došli do Špýru. A zde, když našli bratra Césara a sešlo se mnoho bratří, jak bylo zvykem, byli od nich vlídně přijati a oslaviti jejich příchod. Když bratři vytkli bratrovi Césarovi, co jim napsal, omluvil se a vysvětlil, co měl na mysli, a oni se tím uspokojili.

2355

28. V témže roce, tedy druhém od jejich příchodu do Německa, bratr César, ministr, usadil bratry v Kolíně a výše uvedených městech. Měl však jen několik kněží, takže ve Špýru a Wormsu slavil pro bratry mši při velkých slavnostech a vyslechl jejich zpovědi jediný kněz novic. V témže roce nechal proto tři vysvětit na kněze, a to: Palmeria, o němž již byla zmínka, Uhra Abraháma a Němce Ondřeje, který se dříve jmenoval Hartmuth.

2356

29. Dne 29. listopadu léta Páně 1223 pan papež Honorius III. potvrdil řeholi Menších bratří.

2357

30. Dne 18. března téhož roku bratr César zde nechal vysvětit čtvrtého řádového kněze, bratra Jordána z Giano ze spoletského údolí, který byl po téměř celé léto jediný, kdo slavil mši střídavě ve

Wormsu, Mohuči a Špýru. V témže roce ustanovil za kustoda Mohuče, Wormsu, Kolína a Špýru bratra Tomáše z Celana.

2358

31. V témže roce bratr César, muž zcela oddaný rozjímání, nadšený vyznavač evangelia a chudoby, který byl tak vážený u bratří, že ho uctívali téměř jako nejsvětějšího po blaženém Františkovi - tento bratr César byl unavený a toužil opět uvidět blaženého Františka a bratry ze spoletského údolí. Když nyní vybudoval řád v Německu, vzal s sebou bratra Šimona - který nyní ve Spoletu je považován za svatého - a některé další ctihodné a zbožné bratry, když ustanovil vikářem bratra Tomáše, který byl v té době jediným kustodem. Přišel tedy k blaženému Františkovi a bratru Eliášovi a byl od něho a od dalších bratří vlídně přijat. Na kapitule, která se slavila v témže roce u Panny Marie v Porciunkule, bratr César byl zbaven úřadu ministra, který vykonával po dva roky, a jeho nástupcem byl zvolen bratr Albert z Pisy.

2359

32. S bratrem Albertem z Pisy však byli společně vysláni z Itálie ctihodní a vzdělaní muži jako bratr Martius z Milána, bratr Jakub z Trevisa, jeden anglický bratr, znalec práva, a ještě další.

2360

33. Bratr Albert z Pisy přišel tedy do Německa jako druhý ministr. Svolal starší bratry v Německu, totiž bratra Jana z Pian del Carpine, bratra Tomáše, vikáře a jediného kustoda, a mnoho dalších, a na svátek narození svaté Panny Marie oslavil kapitulu ve Špýru za zdi města u špitálu pro malomocné. Zde v té době byl kvardiánem bratr Jordán, který na této kapitule zpíval slavnou mši. Na kapitule se velmi mnoho zamýšleli nad stavem a šířením řádu, jmenovali bratra Martia kustodem pro Franky, bratra Angela z Wormsu kustodem Bavorska a Švábska, bratra Jakuba kustodem Alsaska, bratra Jana z Pian del Carpine kustodem Saska.

2361

34. Společně s bratrem Janem z Pian del Carpine přišli do Saska angličtí bratři Jan a Vilém, lombardský klerik bratr Jiljí, kněz bratr Palmerius, kněz bratr Rinaldo ze Spoleta, německý bratr laik

Rüdiger, bratr laik Rokker, německý bratr laik Benedikt, bratr laik Dietmar, krejčí bratr Emanuel z Verony.

2362

35. Tito všichni přišli do Hildesheimu, kde je velmi vlídně přivítal a posílil kanovník pan Jindřich z Tossumu. Potom se představili panu biskupovi Konrádovi, velkému kazateli a teologovi, a ten je slavnostně přivítal. Svolal duchovenstvo svého města a před velkým množstvím duchovních měl kázání bratr Jan z Pian del Carpine, první kustod Saska. Když skončil kázání, pan biskup doporučil bratra Jana a bratry řádu svému duchovenstvu a lidu a dal jim právo kázat a zpovídat ve své diecézi.

A vskutku mnozí přesvědčeni kázáním a příkladem bratří se dali na pokání a vstoupili do řádu. Jedním z nich byl Bernard, syn hraběte z Poppenburgu, kanovník katedrály, druhým Albert, učitel školy a muž znalý písemnictví, nějaký Ludolf a jistý rytíř. Ale bohužel ve městě vznikl zmatek, když z řádu odešlo několik bratří a přízeň lidu natolik pomínula, že jim dávali almužnu se zjevnou nechutí a dívali se na žebrající téměř nepřátelsky. Avšak brzy s pomocí Boží prozřetelnosti opět rozkvetla pohaslá přízeň a lid znovu bratry miloval tak jako předtím.

2363

36. Léta Páně 1223 bratr Jan z Pian del Carpine, protože chtěl rozšířit řád, poslal několik vybraných bratří do Hildesheimu, Brunšviku, Goslaru, Magdeburku a Halberstadtu.

2364

37. Léta Páně 1224 byli svoláni kustodi, kvardiáni a kazatelé na kapitolu ve Würzburgu na den Nanebevzetí Panny Marie. Jan z Pian del Carpine byl zproštěn svého úřadu kustoda Saska a přeložen do Kolína, a za druhého kustoda Saska byl zvolen bratr Jakub, který dosud byl kustodem v Alsasku. Byl přívětivý, mírný, skromný a zbožný. S ním bylo vysláno několik starších bratří, kleriků a laiků, kteří svou pokorou a příkladným životem si v krátké době získali velkou přízeň u duchovenstva a lidu.

2365

38. V téžze roce bratr Albert z Pisy, ministr Německa, když zjistil, že se počet bratří v Sasku zvýšil a protože musel odjet ze Saska do Porýní přes Duryňsko, poslal bratra Jordána, kvardiána v Mohuči, se sedmi bratry, aby v Duryňsku našli domy a na vhodných místech usadili bratry.

2366

39. Tak se bratr Jordán s bratry vydal na cestu z Mohuče do Duryňska 27. října a do Erfurtu došli na svátek svatého Martina. Ale protože byla zima a nebylo období vhodné pro stavění, bratří uposlechli radu lidí a některých duchovních a ubytovali se v domě kněze malomocných za hradbami města a čekali, až se občané budou moci lépe postarat o potřeby bratří.

2367

40. S bratrem Jordánem byli posláni: novic kněz a kazatel bratr Herman z Weissensee, novic podjáhen bratr Konrád z Würzburgu, novic podjáhen bratr Jindřich z Würzburgu, novic klerik bratr Arnold, laici bratr Jindřich z Kolína, bratr Gernot z Wormsu, bratr Konrád ze Švábska. Po nich následovali bratr Jan z Kolína a bratr Jindřich z Hildesheimu.

2368

41. Léta Páně 1225 bratr Jordán poslal několik bratří laiků do Duryňska, aby zjistili podmínky v různých městech. Ale následoval je a občas předešel novic kněz a kazatel bratr Herman. Když došel do Eisenachu, kde byl dříve kaplanem a kde původně vstoupil k Německým rytířům, když nyní víckrát kázal lidu, na základě jeho kázání a jeho způsobu života, protože z velmi pohodlného života, který měl v řádu Německých rytířů, přešel pokorně do řádu tak skromného a prostého, lid byl nemálo povzbuzen a na kterémkoli místě kázal, tam se shromažďovali všichni občané.

Z tohoto důvodu dva faráři z města se obávali, že kdyby bratří se přiklonili k jednomu z nich, lid by se od druhého odvrátil, a proto jeden nabídl bratřím dva kostely, druhý jeden, aby si vybrali a zůstali tam, kde budou raději. Ale protože bratr Herman si nechtěl vybrat, aniž by znal názor bratří, požádal bratra Jordána, aby vzal s sebou

rozumného druha a přišel do Eisenachu a rozvážně vybral to, co se mu zalíbí. A když přišel, celou záležitost pozorně zvážil a vybral místo, na kterém se bratři zdržují dosud.

2369

42. V témže roce v neděli před počátkem půstu bratři dostali místo v Gótě a zůstali tam 25 let. Lidé téměř nad své síly štědře poskytovali skutky milosrdenství a pohostinnosti jak našim bratřím, tak bratřím Kazatelům a všem ostatním řeholníkům.

2370

43. V témže roce na radu pana Jindřicha, faráře od svatého Bartoloměje, vikáře pana Gunthera a dalších občanů Erfurtu bratři se přestěhovali ke kostelu Svatého Ducha, v té době opuštěnému, kde kdysi bydlely řeholnice řádu sv. Augustina. A zde zůstali celých šest let. Potom zmocněnec, kterého bratřím dali občané, zeptal se bratra Jordána, zda si přeje, aby na tom místě byl vybudován klášter. A protože on nikdy v řádu neviděl klášter, odpověděl: »Nevím, co je klášter, postavte nám prostě dům u vody, abychom si v ní mohli mýt nohy.« A tak se stalo.

2371

44. Ve stejném roce (1225) kolem svátku apoštolů Petra a Pavla byli bratři posláni do Nardhausenu. Také zde je občané přívětivě přijali a vhodně ubytovali podle jejich přání v zahradě, kde stál dům nedaleko kostela. Za tento pronájem platili čtyři soldy ročně. Ale protože bratři vyslaní na toto místo byli jen laici a kustod musel pokaždé běhat sem tam, aby je vyzpovídal, když to bylo třeba, po třech letech pobytu zde k jejich lítosti je povolal zpět a umístil do jiných domů. Léta Páně 1230 se tam však vrátiti, když jedna panna bratřím věnovala pozemek.

2372

45. V témže roce na žádost hraběte Ernesta byli do Mühlhausenu vysláni čtyři bratři laici. Přidělil jim nedostavěný dům spolu se sousedící zahradou, který ještě nebyl pokryt střechou, a očekával, že dům pokryjí a zahradu oplotí. Do té doby dal jim místo v sklepení hradu. Zde se bratři modlili a jedli, přijímali hosty a spali. Ale protože se bratři spokojili s malou místností, během jednoho a půl

roku nedokázali pokrýt dům střechou a oplotit zahradu. Hrabě viděl, že mu nepřinášejí žádný užitek a přestal je podporovat, takže bratři neměli nutné prostředky k dokončení práce a byli nuceni odejít. Byli potom umístěni v jiných domech. V roce 1231 se vrátili na to místo a s dovolením krále Jindřicha byli přijati ve špitále. Představený špitálu však usoudil, že cokoliv se dává bratřím, o to byl on ukrácen, a začal bratřím dělat těžkosti a podvádět je. Ti to nechtěli snášet a když jim jeden rytíř daroval pozemek, začali na něm stavět a zůstali tam dodnes.

2373

46. Ještě v témže roce bratři, kteří bydleli za hradbami, usadili se v Erfurtu.

2374

47. V stejném roce bratr Albert z Pisy, ministr Německa, poslal bratrovi Jordánovi, v té době kustodovi Duryňska, pro útěchu a pomoc kněze a právníka bratra Mikuláše z Porýní, který byl nazýván »pokorný Mikuláš«, protože tato jeho ctnost opravdu bila do očí. Zemřel v Bologni v pověsti svatosti. Bratr Jordán mu šel naproti, setkali se mezi Gótou a Eisenachem, pozdravili se a objali s úctou a náklonností a posadili se spolu. Ale protože bratr Mikuláš byl pokorný muž s holubičí povahou, seděl uctivě v mlčení naproti bratrovi Jordánovi. Tu bratr Petr z Eisenachu, druh bratra Mikuláše, který byl veselý a duchaplný a znal jeho pokoru, řekl mu: »Bratře Mikuláši, neuznáváš našeho krále a pána?« A on sepsal ruce a pokorně odpověděl: »Rád uznávám svého pána a poslouchám ho.« A bratr Petr dodal: »Tento bratr je totiž naším kustodem!« Když toto bratr Mikuláš slyšel, vyskočil na nohy a s velkou lítostí vyznal svou vinu, že ho přijal tak neuctivě. Když pokorně poklekl na zem, předal bratrovi Jordánovi list své poslušnosti.

Bratr Jordán ho poslal do domu v Erfurtu, aby tam čekal na jeho příkazy. A po třech týdnech mu poslal list, v němž ho ustanovuje kvardiánem toho místa. Uctivě ho přijal a řekl: »Ale co mi tím způsobil náš pán?« Bratr Jordán potom byl tak zahanbený pokorou bratra Mikuláše, že se neodvážil setkat se s ním a přišel do Erfurtu až

po šesti týdnech. Skutečně bratr Mikuláš svou přítomností udržoval bratry v nábožné kázni více než jiný výtkami a nařízeními.

2375

48. Ještě v témže roce bratr Jakub, kustod Saska, vystavěl kostel Menších bratří na Novém městě v Magdeburku a na Povýšení svatého Kříže ho nechal vysvětit od arcibiskupa města pana Alberta. Když ho arcibiskup vysvětil, velkomyslně ponechal veškerou výzdobu oltáře bratřím. Když tento bratr Jakub slavil mši v oktávě po vysvěcení kostela bratří, jakmile ji skončil, dostal takový záchvat slabosti, že ho museli dopravit do útulku, který tehdy bratři měli na Starém městě u sv. Petra - bratři vskutku ještě neměli na Novém městě dům, ale pouze kostel - a tam 20. září v předvečer svátku sv. Matouše v Pánu zesnul.

V té době bratři měli místo pro pohřeb, ale neměli právo pohřbívat; proto se radili, co mají dělat, především kvůli koncilu, který se měl sejít a měl se slavit na den svatého Mořice a na který se již sešlo mnoho biskupů. Rozhodli se jít k biskupovi z Hildesheinu, protože ctil bratra Jakuba jako otce. Dal svým lidem příkaz, aby ho upozornili, jestliže by některý bratr s ním chtěl mluvit, i kdyby spal nebo dělal cokoli jiného. Biskup již spal, ale vstal, a sdělili mu, že bratr Jakub právě zemřel.

Tato zpráva ho zarmoutila, zaplakal a řekl: »Hle, to je sen, který jsem viděl.« A dodal: »Sám půjdu a pohřbím ho.« Opravdu ve snu viděl mrtvého zahaleného do bílého šatu a slyšel: »Jdi a vysvobod' ho!« Jeho mrtvola byla dopravena do kostela bratří na Novém městě, který tento Jakub založil a dal vysvětit, a v něm byl s veškerou úctou pohřben. Ale v roce 1238, když se bratři usadili na Starém městě, kde sídlí doposud, byly jeho kosti a kosti anglického bratra Šimona, prvního lektora v Magdeburku a třetího ministra, přemístěny a tam pohřbeny.

2376

49. Po smrti bratra Jakuba, blahé paměti, bratři ze Saska zmateni, požádali bratra Alberta z Pisy, ministra Německa, aby jim milosrdně ráčil přidělit jiného kustoda. Ministr tehdy navrhl poslat jim jako kustoda bratra Mikuláše, kvardiána z Erfurtu. Protože znal jeho

pokoru, nepokládal za vhodné poslat mu list z obavy, že ve své pokoře by nepřijal takový úřad a že by se spíše uchýlil k němu. A tak se rozhodl osobně se za ním vydat, aby viděl, zda snad za přátelského setkání by se nemohl oblomit a přijmout úřad. Když tedy ministr přišel do Erfurtu a zavolal za tím účelem bratra Jordána, začal s bratrem Mikulášem mluvit o nutnosti, aby přijal úřad kustoda v Sasku.

Ale on se pokorně omluvil a prohlásil, že není schopen zastávat žádný úřad jako ten, kdo neumí ani počítat a nezná účetnictví, nemůže být ani pánem, ani prelátem. Tehdy ho ministr přerušil a téměř popudlivě mu řekl: »Tedy neumíš být pánem. Jsme snad pány my, kteří máme úřady v řádu? Proto, bratře, vyznej svou vinu, protože jsi úřady v řádu, které by měly být spíše břemenem a službou, považoval za panství a představenství.« A když vyznal s velkou pokorou svou vinu, ministr mu jako pokání určil úřad kustoda Saska a on padl na kolena, jak to vždy bylo jeho zvykem a pokorně poslechl.

Bratři byli velmi rádi, že uposlechl, a oslavili tuto událost slavnostní bohoslužbou v kostele Svatého Ducha, u kterého tehdy bydleli, a bratr Mikuláš zpíval feriálním tónem a se smutkem v duši.

Byl tedy jmenován třetím kustodem Saska a i když se zaběhl do svého úřadu, neopomněl pokoru, kterou stále projevoval, a byl vždy první a velmi pokorný při mytí talířů a noh bratří. A jestliže bratru uložil za nějakou vinu, aby seděl na zemi, velmi pokorně vykonával jeho pokání s ním. A ačkoliv pokud jde o něho, zachovával za všech okolností pokoru a poslušnost, přesto rozhodně stíhal a trestal umíněné neposlušnosti. Bratr, který i po potrestání dále neposlouchal, velmi nesnadno se dostal opět do jeho přízně. Skutečně považoval neposlušnost bratra za velké zlo a poslušnost za takové dobro, že ukazoval skutky i slovy, jak bratři za všech okolností mají být prostí a poslouchat.

2377

50. Dne 4. října léta Páně 1226 první zakladatel řádu Menších bratří, blažený Otec František se odebral k Pánu u Panny Marie v Porciunkule. A ačkoliv blažený Otec František si přál, aby byl

pohřben v tomto kostele, místní lid a obyvatelé Assisi se obávali, že kvůli zázrakům, které jak za jeho života, tak po smrti se Bůh uráčil vykonat, obyvatelé Perugia by přišli a násilně ho uloupili. Proto přenesli ho a s poctou pohřbili v Assisi u hradeb, v kostele sv. Jiří, kde se jako chlapec učil prvním základům vzdělanosti a kde později poprvé kázal.

2378

Po smrti blaženého Františka bratr Eliáš, jenž byl jeho vikářem, rozeslal list útěchy bratřím celého řádu, kteří byli zneklidněni smrtí tak velkého Otce, a oznamoval, jak mu blažený František nařídil, že všem jeho jménem žehná a zprošťuje je každé viny. Kromě toho podal zprávu o stigmatěch a dalších zázracích, které Nejvyšší ráčil vykonat na přímělu blaženého Františka po jeho smrti. Nakonec přikázal ministrům (a kustodem) řádu, aby se sešli a zvolili generálního ministra.

2379

51. Dne 2. února léta Páně 1227, po smrti blaženého Františka, bratr Albert z Pisy, ministr Německa, který se chystal odejít na generální kapitulu k volbě prvního generálního ministra, svolal na kapitulu do města Mohuče všechny kustody, kazatele a kvardiány Německa. Na ní bratr Mikuláš byl zproštěn úřadu kustoda v Sasku a zvolen provinčním vikářem a na jeho místo nastoupil lombardský bratr Leonard. Když tak všechno uspořádal, bratr Albert s bratry, které vybral, odešel na generální kapitulu.

2380

Na této kapitule byl zvolen prvním generálním ministrem řádu bratr Jan Parenti, římský občan a soudce, narozený v Cittagrave; di Castello.

2381

52. Ten na radu ministra Francie zbavil bratra Alberta z Pisy správy Německa a ustanovil za jeho nástupce anglického bratra Šimona, kustoda Normandie, muže vzdělaného a významného teologa.

2382

53. Bratr Šimon, když přišel do Německa s bratrem Juliánem, který

potom složil výborným slohem a krásným veršem historii blaženého Františka a blaženého Antonína, ohlásil na svátek apoštolů Šimona a Judy provinční kapitulu do Kolína. Ta se však z určitých důvodů konala až příštího roku.

2383

54. Léta Páně 1228 blažený František byl svatořečen. A ve stejném roce bratr Šimon, ministr Německa, mezi Velikonocemi a svatodušními svátky slavil v Kolíně provinční kapitulu.

2384

V téže roce generální ministr bratr Jan Parenti, když se dozvěděl, že v Německu není lektor teologie, zbavil bratra Šimona úřadu ministra a ustanovil ho lektorem, a za ministra určil bratra Jana z Pian del Carpine. Ten svolal kapitulu do Wormsu, kde ukázal list o uvolnění bratra Šimona z úřadu a o svém jmenování. Na téže kapitule bylo bratřím oznámeno svatořečení blaženého Františka. Bratr Jan z Pian del Carpine, protože chtěl poctit a zvelebit Sasko, poslal jako prvního lektora do Magdeburku bratra Šimona a s ním schopné, čestné a vzdělané muže: bratra Markwarda Dlouhého z Aschaffenburgu, bratra Markwarda Malého z Mohuče, bratra Konráda z Wormsu a mnoho dalších.

2385

55. Bratr Jan z Pian del Carpine byl muž při těle a jezdil proto na oslu. Lidem byl v té době řád něčím novým, a tak pro jeho pokoru, že jezdil na oslu - podle příkladu Krista, který raději jel na oslu než na koni - více si vážili osla než dnes osobnosti ministra, protože si už zvykli na bratry. Byl největším širitelem svého řádu. Vskutku, když se stal podruhé ministrem, poslal bratry do Čech, Uher, Polska, Dánska a Norska. Dostal také dům v Metzu a uvedl řád do Lotrinska. Byl statečným obhájcem svého řádu, neboť stále a osobně hájil řád před biskupy a vladaři. Chránil své bratry a vládl jim klidně a laskavě a utěšoval je jako matka děti a jako kvočna kuřata.

2386

56. Léta Páně 1229 byl poslán do Německa jako první vizitátor anglický bratr Jan.

2387

57. Léta Páně 1230 bratr Jan, ministr Německa, slavil v Kolíně poslední celoněmeckou provinční kapitulu a když zanechal jako vikáře anglického bratra Jana, odešel na generální kapitulu. Na této kapitule bratr Jan z Pian del Carpine byl zbaven úřadu v Německu a byl poslán jako ministr do Španělska. Na jeho místo byl zvolen bratr Šimon, první lektor Německa. Ale dříve než ho zastihl list o jmenování, překvapila ho smrt v předvečer svátku svatého Víta a byl pohřben v Magdeburku. Ještě na této generální kapitule oblast Německa byla rozdělena na dvě: Porýní a Sasko. Pro provincii v Porýní byl určen jako ministr lombardský bratr Otto, znalec práva, pro Sasko, jak již bylo řečeno, bratr Šimon. Z této generální kapituly byly zaslány do provincií vlastní řádové breviáře a antifonáře.

2388

58. Jelikož tedy zemřel bratr Šimon, první lektor a první ministr Saska, proto bratr Leonard, kustod Saska, a bratr Jordán, kustod Duryňska, kteří byli jedinými dvěma kustody Saské provincie, odebrali se na kapitulu Porýní ve Wormsu. Na tuto kapitule byli oba bratři připuštěni jako řádní účastníci, neboť provincie, donedávna spojená, byla teprve nedlouho rozdělená, a zesnulý bratr Šimon nemohl nastoupit do úřadu ministra a tato otázka zůstala ještě otevřená. Zde tedy na radu ministra a vikáře a dalších bratří bratr Jordán světil Duryňsko kustodovi Saska a když dostal list poslušnosti od porýnského ministra Otta, vydal se v doprovodu jednoho druhu ke generálnímu ministrovi, aby si vyprosil nového ministra a lektora.

Generální ministr se radil, koho by tam měl poslat, nakonec bratr Jordán si vyžádal anglického bratra Jana, který již Německo vizitoval, a dostal ho. Tak tedy generální ministr napsal ministrovi Francie, aby poslal anglického bratra Jana jako ministra Saska a bratra Bartoloměje, také Angličana, jako lektora.

2389

59. Když se bratr Jordán vracel do Německa, odebral se k bratrovi Tomášovi z Celana, ten byl tak šťastný, že ho vidí, že mu daroval několik relikvií blaženého Františka. Když přijel bratr Jordán do Würzburgu, poslal bratřím své kustodie vzkaz, že pokud by s ním

chtěli mluvit, aby mu přišli naproti do Eisenachu, kam chtěl odcestovat. Bratři plni radosti přišli na stanovené místo a nařídili vrátnému, aby nenechal bratra Jordána vejít, až přijde, dokud je předtím neupozorní.

Když tedy bratr Jordán přišel k bráně a zabušil na ni, nenechali ho vejít, ale vrátný běžel k bratřím a oznámil jim, že bratr Jordán stojí před branou. Vzkázali mu, že nemůže vejít bránou, ale kostelem. Bratři pak šli s velkou radostí do chóru, vzali do rukou kříže, kadidelnice, palmové ratolesti a rozsvícené svíce a po dvou v procesí vešli do kostela. Potom utvořili špalír, otevřeli brány kostela a nechali bratra Jordána vstoupit, přijali ho s jásotem a radostí a zpívali responsorium »To je milovník bratří« (2 Mak 15,14). Bratr Jordán užaslý nad tímto novým způsobem přivítání kynul jim rukou, aby mlčeli, ale oni až do konce pokračovali v tom, co s radostí začali. Udivený a užaslý touto skutečností si vzpomněl, že s sebou přinesl relikvie blaženého Františka, na které pro úžas zapomněl.

Tedy když dozpívali, řekl s jásajícím duchem: »Potěšte se, bratři, protože vím, že jste nezahrnuli chválou mě, jak tu jsem, ale ve mně našeho pána blaženého Františka, který, zatímco já jsem mlčel, povzbudil vaši mysl svou přítomností, protože zde mám s sebou jeho relikvie.« A když je vyňal z hábitu, položil je na oltář. Od té doby bratr Jordán, který, protože poznal blaženého Františka ještě živého, se na něho díval spíše lidskýma očima, začal ho mít ve větší vážnosti a úctě, neboť viděl, že Bůh v Duchu svatém zažehl srdce bratří, a tak nechtěl, aby on u sebe skrytě podržel jeho relikvie.

2390

60. Léta Páně 1231, když se bratr Jordán, kustod Duryňska, vrátil do Saska, poslal bratra Jana z Penny s bratrem Adeodatem do Paříže pro anglického bratra Jana a bratra Bartoloměje, lektora, aby je s poctou dovedl do Saska.

2391

61. Léta Páně 1232 na generální kapitule, která se slavila v Římě, bratr Jan Parenti byl uvolněn z úřadu generálního ministra a jeho nástupcem se stal bratr Eliáš. Na téže kapitule také anglický bratr Jan z Readingu byl uvolněn z úřadu ministra Saska a byl nahrazen

bratrem Janem z Pian del Carpine. Potom bratr Leonard, kustod Saska, zemřel cestou do Cremony, svého rodného města, když se vracel z kapituly, a byl nahrazen bratrem Bartolomějem z Höxteru.

2392

Když se bratr Eliáš stal generálním ministrem, chtěl dokončit stavbu chrámu, kterou začal na počest blaženého Františka, a vybíral po celém řádu, aby dokončil započaté práce. Skutečně měl celý řád pod svou mocí, tak jako ho měli blažený František a bratr Jan Parenti, který byl jeho předchůdcem. Proto zařídil podle své vůle mnoho věcí nesrovnávajících se s řádem. Tak po sedm let proti řeholi nekonal generální kapitulu a bratry, kteří se mu protivili, tu a tam rozptýlil.

2393

Proto se bratři poradili a rozhodli se udělat společně nápravu řádu. Nejdůležitějšími účastníky porady byli bratr Alexander a bratr Jan z Rochelle, v té době mistři v Paříži.

2394

62. Léta Páně 1237 bratr Eliáš určil pro jednotlivé provincie takové vizitátory, kteří byli nakloněni jeho programu, ale pro neregulérnosti, kterých se dopouštěli během těchto vizitací, popudili bratry proti němu ještě více.

2395

63. Léta Páně 1238 bratři ze Saska se odvolali ke generálnímu ministrovi proti vizitátorovi, ke kterému vyslali posly, ale vůbec ničeho nedosáhli. Byli proto nuceni odvolat se k panu papeži. Když bratr Jordán k němu přišel, pozdravil ho, když mu však bylo přikázáno, aby odešel, nechtěl odejít, ale přiběhl radostně k lůžku pana papeže a vzal jeho bosou nohu z příkrývek a líbaje ji, volal ke svému druhovi: »Hleď, takové relikvie my v Sasku nemáme.« Pan papež trval na tom, aby je vyvedli, avšak bratr Jordán řekl: »Ne, pane, nemáme nic, co bychom nyní žádali, protože oplýváme veškerým dobrem a jsme tím i jinak spokojeni: vy jste opravdu otcem řádu, ochráncem a napravovatelem. Přišli jsme pouze, abychom vás viděli.« A tak nakonec pan papež pobaven se zvedl, sedl si na lůžku, zeptal se, proč přišli a dodal: »Vím, že jste se odvolali. Když bratr Eliáš ke mně přišel, řekl mi, že jste se odvolali

ke mně a jeho jste přeskočili. Odpověděli jsme mu tak, že odvolání ke mně zahrnuje všechna ostatní odvolání.« A když bratr Jordán vysvětlil papežovi důvod odvolání, papež odpověděl, že bratři udělali dobře, když se odvolali. Sešlo se tedy několik bratří v kurii, aby svoje odvolání dovedli dále, a po dlouhé diskusi nakonec většina byla názoru, že by nedosáhli ničeho, dokud by se nechopili věci od základu, totiž nevystoupili přímo proti bratru Eliášovi.

2396

64. Shromáždění bratří pak hlasovali, sepsali všechno, co věděli a mohli dokázat proti bratru Eliášovi z vlastní zkušenosti nebo z pověsti. Když potom tato obvinění přečetli papeži, začala o tom rozprava před ním. Ale papež rozpravu přerušil a řekl: »Jděte a diskutujte o tom mezi sebou a potom mi písemně předložte námítky a odpovědi na ně a já o tom rozhodnu.« A tak se stalo.

2397

Když tedy pan papež pozorně vyslechl a přečetl námítky a odpovědi, nařídil, aby bratři, kteří se tu sešli, vrátili se do svých provincií, a aby z různých provincií, zejména těch, které vznesly požadavek na reformu řádu, bylo vybráno dvacet moudrých a rozvážných bratří, kteří by se sešli v Římě čtyři týdny před generální kapitulou a rozhodli o tom, co se týkalo stavu a reformy řádu.

2398

65. A tak, jak bylo řečeno, léta Páně 1239 se v Římě sešli bratři vybraní z různých provincií a na radu a podle vůle pana papeže a schválení generální kapituly ustanovili, že se musí volit ministři, kustodi a kvardiáni, a o dalších záležitostech, které byly v té době zapotřebí. Kromě jiného stanovili, že každý ministr ve své provincii bude konat jednu kapitolu a podřízení dvě (poznámka: tzv. kapituly definatorů - za tříletí).

2399

66. Na této kapitule bratr Eliáš, který řídil řád sedm let, byl zbaven úřadu a byl nahrazen bratrem Albertem z Pisy a pan papež ho potvrdil.

2400

67. Na této kapitule byly také nově rozděleny provincie (poznámka: Eliáš zvýšil jejich počet na 72, nyní byl snížen na 32).

2401

68. Ještě na této kapitule byl uvolněn z úřadu bratr Jan z Pian del Carpine, ministr Saska, a byl nahrazen bratrem Konrádem z Wormsu. Ale ten, protože mu to nebylo uloženo pod poslušností, nechtěl přijmout úřad. Když se to dozvěděla sestra Anežka z Prahy, uvědomila o tom papeže a ten odvolal jmenování bratra Konráda.

2402

69. Ve stejném roce po kapitule v Římě bratři ze Saska se sešli na provinční kapitule v Magdeburku na svátek Narození Matky Boží a zvolili ministrem Markwarda Malého. Ten když byl zvolen, prokazoval velkou horlivost pro svůj řád a vedl přísný život. Byl vlídný k dobrým bratřím, tvrdý ke špatným, přísný k nenapravitelným. Vyčerpával se bojem řádu proti bratrovi Eliášovi a přivodil si nevyléčitelnou nemoc; přesto byl zvolen ministrem. Kvůli této nemoci, protože nemohl dávat příklad přísného života, jaký vyžadoval od ostatních, bylo nutné uvolnit ho z úřadu. Nicméně vykonal tři kapituly, než byl zbaven úřadu: v Erfurtu, Hildesheimu a Altenburgu, a na té poslední byl zproštěn úřadu.

2403

70. Dne 23. ledna léta Páně 1240 bratr Albert, třetí generální ministr, který řídil řád osm měsíců a několik dní, zemřel a po něm následoval anglický bratr Haymon.

2404

71. Léta Páně 1242 bratr Haymon oslavil provinční kapitulu v Altenburgu na svátek svatého Michala a bratr Markward Malý byl uvolněn z úřadu. Avšak kapitula žádala generálního ministra, aby sám jmenoval provinčního ministra. On při svém odjezdu jmenoval vikářem bratra Jordána, později ustanovit ministrem bratra Gottfrieda.

2405

72. Léta Páně 1243 bratr Gottfried nastoupil do provincie. Byl mužem velmi umírněným v jídle a pití, měl rád společný život, potíral každou výstřednost, byl vlídný k dobrým a přísný na zlé. Držel se cesty, kterou nastoupil bratr Markward a chvályhodně vedl provincii po tři roky a několik měsíců.

2406

73. Léta Páně 1243 zemřel bratr Haymon a po něm ve stejném roce nastoupil bratr Crescens. Ten povolal do konventu v Římě po dvou bratřích z každé provincie, aby bratři, kteří přicházeli do kurie, mohli se tam poradit se svými krajany. Ale protože římská kurie se po dlouhou dobu zdržovala v Lyonu, byli tito bratři posláni zpět do svých provincií.

2407

V této době bratři podstoupili mnohá týraní ze strany Bedřicha (II.), který byl na koncilu v Lyonu jako císař prohlášen za sesazeného. Někteří byli v četných provinciích vyhnáni za velkého zmatku, mnozí uvěznění a někteří dokonce zabiti. Důvodem bylo, že se chovali mužně jako synové ke své svaté matce a byli poslušni příkazů církve; to se nikdo jiný z řeholníků kromě Menších bratří neodvážil udělat.

2408

74. V té době arcibiskup z Mohuče Siegfried se projevil vůči Menším bratřím velmi nepřátelsky.

2409

75. Léta Páně 1247 bratr Gottfried, ministr Saska, který řídil provincii po tři roky a několik měsíců, na generální kapitule v Lyonu byl uvolněn z úřadu a vikářem byl zvolen bratr Konrád z Brunšviku, lektor teologie v Hildesheimu, který potom na kapitule v Halle slavené v den Narození Panny Marie byl zvolen ministrem Saska a potvrzen kolem svátku svatého Martina.

Řídil provincii v pokoji, ve kterém mu ji zanechali jeho předchůdci, s kázní a přísností, s velkou uvážlivostí a zachováváním řehole řádu. Po šestnácti letech unavený a vyčerpaný z námahy, když vícekrát

na tom naléhavě trval, byl zbaven úřadu za velkého zármutku všech bratří.

2410

76. Léta Páně 1248 na kapitule v Lyonu bratr Crescens byl zbaven úřadu, když společně s bratrem Haymonem řídil po sedm let řád. Na jeho místo byl zvolen bratr Jan z Parmy.

2411

77. V roce 1257 na kapitule v Římě, která se slavila v den Očišťování, bratr Jan z Parmy byl uvolněn z úřadu, který zastával po deset let, a na jeho místo byl zvolen bratr Bonaventura, lektor teologie v Paříži.

2412

78. Léta Páně 1262 bratr Konrád z Brunšviku, ministr Saska, byl na provinční kapitole, kterou slavil v Halberstadtu, uvolněn z úřadu a 29. dubna na téže kapitule v prvním kole byl zvolen bratr Bartoloměj, předtím ministr Rakouska, a hned na zasedání byl z pověření generálního ministra potvrzen bratrem Konrádem. Byl zvolen za nepřítomnosti a když byl zavolán, na prosbu bratří volbu přijal, i když s těžkým srdcem. Převzal předsednictvo kapituly a zakončil ji k veliké spokojenosti bratří.

**O PŘÍCHODU
MENŠÍCH BRATRŮ
DO ANGLIE**

**od
Tomáše z Ecclestoneu**

OBSAH

Věnování	43
KAPITOLA I. Příklad Menších bratří do Anglie	44
KAPITOLA II. První šíření bratří	47
KAPITOLA III. Přijímání noviců	49
KAPITOLA IV. Zakládání konventů	54
KAPITOLA V. O upřímnosti života prvních bratří	56
KAPITOLA VI. Ustanovení kazatelů	58
KAPITOLA VII. Rozdělení provincie na kustodie	63
KAPITOLA VIII. Kapituly vizitátorů	65
KAPITOLA IX. Rozdělení Anglie na provincie	67
KAPITOLA X. Změny a rozšíření konventů	69
KAPITOLA XI. Ustanovení lektorů	72
KAPITOLA XII. Ustanovení zpovědníků	75
KAPITOLA XIII. Poslušnost generálních ministrů	77
KAPITOLA XIV. Poslušnost provinčních ministrů	84
KAPITOLA XV. Duchovní pokroky některých bratří	91

»TRAKTÁT« Tomáše z Ecclestonu je napsán v obvyklé formě, kterou nám autor chce předložit přesný popis: bratři se tehdy na různých místech, kde se usadili, obvykle večer scházeli k důvěrným rozpravám a osvěžovali se douškem piva, které nabírali přímo z hrnce na ohni, u kterého se zahřívali. Nedostatek a kyselost nápoje překonávali zbožnými a duchovními úvahami. A právě témata takových »rozhovorů« jsou obsahem 15 kapitol, které Tomáš zasilá svému spolubratrovi pro poučení mladých.

Tímto způsobem ožívuje historii příchodu, rozšíření a organizaci bratří v Anglii. Historii, která, jestliže se pohybuje při prvních krocích v improvizaci, žárlivě strážném dědictví chudoby a života z almužny, později přechází v otevření se řádu Menších bratří pro veškeré formy apoštolátu s následujícím rozvíjením teologických škol. Anglická bratrská společenství se představují jako svět kvasícího růstu, příznačného pro četná jiná společenství a provincie, které tehdy neměly štěstí mít svého historika. Kromě toho, že nám podal podrobnou a přesnou historii této františkánské provincie při jejím rozšiřování a rozkvětu, dílo Ecclestona nám také zanechalo řadu vzpomínek prvních časů a stránky o činnosti bratra Eliáše a o počátcích sporů s duchovenstvem. Některé osoby od Františka po bratry Agnella a Alberta z Pisy, Haymona, Salomona, Martina z Bartonu a Grossatestu osvětlují obraz, sám o sobě již čistý a v jasných barvách.

Věnování

2413

1. Svému milovanému otci bratru Šimonovi z Ashby bratr Tomáš v lásce našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista přeje útěchu Ducha svatého.

2414

2. Spravedlivý musí posuzovat svůj život v porovnání s příklady ještě ctnostnějších lidí, protože příklady téměř vždy podněcují více než slova. Pokládám proto za užitečné, abyste měli k dispozici vyprávění o těchto vzorech z našich řad, abyste mohli povzbuzovat své drahé syny, aby oni, kteří odmítli tolik tak velkých věcí a nakonec se rozhodli sdílet život našeho řádu, když čtou a poslouchají podivuhodné věci ostatních řádů, ať nacházejí nemenší důvod pro povznesení ve svém povolání, a tak vyjadřují neskonalou vděčnost milému Ježíši, který je povolal.

2415

A proto věnuji Vám, milovaný otče v Pánu, tyto kapitoly, které jsem s radostí sbíral od svých otců a druhů během dvaceti šesti let. Na počest Toho, v kterém Bůh Otec má zalíbení (Mt 3,17), Ježíše Krista, našeho milého Boha a Pána, zasilám Vám toto dílko.

KAPITOLA I.

PŘÍCHOD MENŠÍCH BRATŘÍ DO ANGLIE

2416

3. Léta Páně 1224 za času papeže Honoria, to je ve stejném roce, ve kterém potvrdil řeholi svatého Františka, a osmém roce panování Jindřicha, syna Jana, v úterý po svátku Narození svaté Panny, který v tom roce připadl na neděli, Menší bratři, čtyři klerici a pět laiků přistáli poprvé v Doveru v Anglii.

2417

4. Těmito kleriky byli: Prvním bratr Agnello z Pisy, jáhen kolem 30 let, kterého svatý František jmenoval provinčním ministrem pro Anglii na poslední generální kapitule. Předtím byl kustodem v Paříži a jednal s takovou rozvážností, že si získal náklonnost jak bratří, tak světských lidí pro svou pověst svatosti.

Druhým byl Richard z Ingworthu, původem Angličan, již starší kněz a kazatel; který prvý z řádu kázal lidem za Alpami, později byl poslán jako provinční ministr do Irska bratrem Janem Parenti svaté paměti. Byl vikářem bratra Agnella v Anglii, když tento se odebral na generální kapitulu, během níž došlo k přenesení těla svatého Františka, a podal skvělý příklad mimořádné svatosti. Když ukončil svůj ministerský úřad, věrný a oddaný Bohu, na generální kapitule byl zproštěn od bratra Alberta svaté paměti všech úřadů u bratří. Tehdy zapálen horlivostí pro víru odešel do Sýrie a zde svatě zemřel.

Třetím byl Richard z Devonu, také Angličan, akolyta, který byl přijat do řádu v mladém věku a zanechal po sobě mnoho příkladů trpělivosti a poslušnosti. Skutečně, když z poslušnosti procestoval různé provincie, trpěl potom častými zimnicemi po jedenáct let a pobýval po celý tento čas v místě zvaném Rommey.

Čtvrtým byl Vilém z Ashby, Angličan, ještě novic s kaparonem, mladík, který teprve nedávno vstoupil do řádu. Ten v různých úřadech, které po dlouhý čas zastával, nechal se s velkou vytrvalostí vést duchem Ježíše Krista a dal nám příklady pokory a chudoby,

laskavosti a přívětivosti, poslušnosti a trpělivosti a veškeré dokonalosti. Když bratr Řehoř, ministr Francie, se ho zeptal, zda chce jít do Anglie, odpověděl, že neví, jestli chce. K údivu ministra bratr Vilém opakoval, že neví, jestli chce, nebo nechce, protože jeho vůle není jeho vůlí, ale vůlí ministra: chce tedy všechno, co chce ministr, aby chtěl. Bratr Vilém z Nottinghamu mu vydal svědectví, že je velmi poslušný. Když ho ministr požádal, aby si vybral místo svého působení, odpověděl, že se mu bude nejvíce líbit to místo, které se bude líbit ministroví, aby mu ho určil.

2418

5. A protože se všemi jednal především s velkou přívětivostí, získal pro řád sympatie četných světských lidí; kromě toho přivedl na cestu spásy znamenité osoby různého stavu, věku a úřadu a dokázal při mnoha příležitostech, že milý Ježíš dokáže dělat zázraky a potřít obry kobylkami (srov. Nm 13,33).

Protože trpěl velkým tělesným pokušením, z horlivé touhy po čistotě se zbavil mužné síly. Musel se proto odebrat o pomoc k papeži, který mu to přísně vytkl, ale udělil mu dispens, aby mohl sloužit mši. Zemřel po mnoha letech v Londýně.

2419

6. Dále byli bratři laici: prvním byl bratr Jindřich z Trevisa, původem Lombard'an, který s přihlédnutím k jeho svatosti a velké rozvážnosti se potom stal kvardiánem v Londýně. Když splnil svou službu v Anglii a dost vzrostl počet bratří, vrátil se do vlasti.

Druhým byl bratr Vavřinec, původem z Beuvais, který od začátku pracoval na řemeslných pracích podle příkazu řehole. Vrátil se potom k blaženému Františkovi a zasloužil si často ho vidět a těšit se útěchou jeho slova. Blažený Otec mu nakonec daroval s velkou láskou svou kutnu a poslal ho opět do Anglie a zároveň ho zahrnul radostí ze svého požehnání. Po nesčetných trampotách - myslím si, že pro zásluhy blaženého Otce - došel klidu v Londýně, kde se dostal z nevyčísitelné nemoci, a nyní očekává konec svého tak dlouhého namáhání.

Třetím byl bratr Vilém z Florencie, který se ihned po příchodu bratří do Anglie vrátil do Francie.

Čtvrtým byl bratr Melioratus. Pátým bratr Jakub z kraje jižně od Alp, ještě novic s kaparonem.

2420

7. Těchto devět bratří bylo laskavě dopraveno do Anglie mnichy z Fécamp a byli přátelsky zaopatřeni vším potřebným. Když přijeli do Canterbury, zůstali tam dva dny na převorství Nejsvětější Trojice. Ihned potom čtyři z nich, totiž bratři Richard z Ingworthu, Richard z Devonu, Jindřich a Melioratus odcestovali do Londýna. Ostatních pět se odebralo do hospice kněží a zůstali tam, dokud jim nebylo zajištěno ubytování.

Brzy jim vskutku bylo povoleno bydlet v malé místnosti školy, kde ve dne žili nepřetržitě uzavřeni, ale večer, když se studenti vraceli domů, směli jít do školy, kde byli, zapálili oheň a usadili se kolem něho. Při jídle rozmlouvali a pili, někdy na oheň zavěšovali hrnec s kalným pivem a všichni z něho pili, jeden po druhém čepovali do jediného šálku a každý potom pronesl několik slov na povzbuzení. Jak dosvědčil jeden, který byl účastníkem této prosté a svaté chudoby a zasloužil si, aby byl k nim přidružen, nápoj byl často tak hustý, že na ohřátí šálku se musela přidat voda a potom se radostně pilo.

Stejná věc se často stávala v Salisbury, kde s tak dobrou náladou a veselím bratři pili v kuchyni kolem ohně během rozhovoru, každý byl šťastný, když mohl seškrábat usazeniny piva a bratrsky podat šálek sousedovi, aby se napil.

Stejně tomu bylo v Shenwsbury, když tam bratři přišli. Starý bratr Martin, který poprvé přišel na to místo, s radostí vzpomíná na tento zvyk.

2421

8. V oněch dnech byli bratři tak starostliví, aby nedělali dluhy, že se zadlužovali jen v krajních případech. Stalo se, že bratr Agnello chtěl poznat účty bratří v Londýně v době, kdy tam byl kvardiánem bratr Salomon. Chtěl vědět, kolik vydali za rok. Když zjistil, že utratili příliš, ačkoliv bratři měli velmi skromnou životní úroveň, záznamy

a účty hodil na zem, tloukl se do hlavy a volal: »Já ubohý, podvedli mě! « A již účty nechtěl vidět. Stalo se také jednoho dne, že do konventu jako hosté přišli dva velmi unavení bratři. Protože chybělo pivo, kvardián na radu starších ho nechal přinést džbán na dluh, ale bratři v konventu, kteří hostům dělali společnost, ho nepili, pouze ze zdvořilosti předstírali, že je pijí.

2422

9. Dodatek. Před konečným schválením řehole bratři měli ve zvyku, že ti, kteří chtěli, každý den se scházeli na rozmluvy a společné pití a drželi kapitolu. Nebyla tehdy omezení, co se týkalo kvality jídla a vína. Nicméně v mnohých konventech přijímali masité pokrmy, které jim byly nabízeny, pouze třikrát týdně. V londýnském konventu za času ministra bratra Viléma svaté paměti byl kvardiánem bratr Hugo, a tam jsem viděl bratry pít tak kyselé pivo, že některý raději pil vodu, a jíst nejhorší druh chleba, který se nazýval »tona«. Kromě toho když byl nedostatek chleba a v domě byl ministr a hosté, mnohokrát jsem jedl ječný chléb.

KAPITOLA II. PRVNÍ ŠÍŘENÍ BRATRŮ

2423

10. Když přišli do Londýna čtyři shora jmenovaní bratři, odebrali se k bratrům Kazatelům a ti je vlídně přijali. Zůstali tam dva týdny a jedli a pili to, co jim předložili, jako kdyby byli skutečnými členy jejich společenství

Potom si pronajali dům v Cornhillu a v něm si vybudovali celý tým, že mezistěny spletli ze slámy. Žili takto prostě až do následujícího léta bez vlastní kaple, protože ještě neměli povolení zřídit oltáře a slavit mši ve svých hospicích. Tu krátce před svátkem Všech svatých, ještě dříve než bratr Agnello přišel do Londýna, vydali se bratr Richard z Ingworthu a bratr Richard z Devonu do Oxfordu, kde stejným způsobem byli s láskou přijati bratry Kazateli: jedli

v jejich refektáři a spali v jejich dormitáři po osm dní, jako kdyby patřili do konventu. Potom si pronajali dům ve farnosti sv. Ebba a tam bydleli bez vlastní kaple až do následujícího léta.

2424

11. Zde milostivý Ježíš zasel hořčičné zrna, které vyrostlo větší než ostatní rostliny (Mt 13,31-32). Potom bratr Richard z Ingworthu a bratr Richard z Devonu odešli do Northamptonu a byli přijati v hospici; později si pronajali dům ve farnosti sv. Jiljího. Prvním kvardiánem zde byl bratr Petr, Španěl, který nosil drátěnou košili na těle a dal mnoho dalších příkladů dokonalosti. Pevním kvardiánem v Oxfordu byl ještě jako novic bratr Vilém z Ashby; ale dostal dovolení nosit hábit jako bratr se sliby. Prvním kvardiánem v Cambridgi byl bratr Tomáš ze Španělska. Prvním kvardiánem v Lincolnu byl bratr Jindřich Misericorde, laik.

2425

Dodatek. Za představenství tohoto posledního patřil do konventu bratr Jan z Yarmouthu, muž velké svatosti, který potom zemřel v Nottinghamu a byl pohřben u kanovníků selfordských.

2426

12. Pan Jan Travers poprvé přijal bratry v Cornhillu a pronajal jim dům. Zde vykonával úřad kvardiána jeden lombardský bratr laik jménem Jindřich. Ten v té době začal studovat po nocích při kostele sv. Petra v Cornhillu a stal se potom vikářem Anglie, když bratr Agnello odešel na generální kapitulu. V úřadu vikáře mu byl pomocníkem bratr Richard z Ingworthu. Ale nakonec neunesl tak velkou a hýčkájící hodnost, odcizil se sám sobě a opustil hanebně řád.

2427

13. Stojí za to zaznamenat, že ve druhém roce úřadu bratra Petra z Tewkesbury, pátého ministra Anglie, tj. ve 32. roce po příchodu bratří do Anglie, žilo v té krajině 1242 bratří, rozdělených do 49 konventů.

KAPITOLA III. PŘIJÍMÁNÍ NOVICŮ

2428

14. Když se první bratři, kteří přišli do Anglie, rozdělili a rozešli na různá místa, někteří světší lidé vedeni Ježíšovým duchem požádali o vstup do řádu.

2429

15. První z těch, kteří byli přijati, byl bratr Salomon, mladý muž s dobrým charakterem, známý svou milou povahou. Rád mi vyprávěl, že když byl novic, žebral pro klášter a odebral se do domu své sestry, aby požádal o almužnu. Ale ona když mu dala chléb, obrátila se na druhou stranu a řekla: »Ať je prokletá hodina, ve které jsem tě viděla.« A on s radostí přijal chléb a odešel. Držel se tak přísně ideálu největší chudoby, jakou si předsevzal, že někdy přinesl mouku a sůl a pár fiků pro nemocné bratry ve svém kaparonu a pod paží dřevo na oheň; a střežil se přijmout něco nebo podržet, pokud to nebylo zcela nutné.

Jednou se mu stalo, že trpěl takovou zimou, až si myslel, že už na místě zemře. A ačkoliv bratři neměli nic, čím by ho zahřáli, svatá láska jim vnukla dobrou myšlenku. Shromáždili se všichni kolem něho a přitlačili se na jeho tělo, aby ho zahřáli, jako to dělají prasata.

2430

Když měl být vysvěcen na akolytu, byl poslán k důstojnému otci arcibiskupovi Štěpánovi (Langtonovi) svaté paměti a byl představen jedním ze starších bratří. Arcibiskup ho přijal velmi přívětivě, udělil mu svěcení a přitom ho takto oslovil: »Ať přistoupí bratr Salomon z řádu Apoštolů!«

Připomněl jsem tuto skutečnost, aby každý věděl, jak velkou úctu měli vzdělání lidé k původní prostotě prvních bratří. Když se najedli u stolu arcibiskupa, vrátili se do Canterbury pěšky a bosí, ačkoliv bylo tolik sněhu, že budil hrůzu při pouhém pohledu. Později mu nohu zasáhla dna, pro kterou prodlel nemocný dva roky v Londýně

tak, že se mohl sotva pohnout, ledaže ho nosili. Během jeho nemoci ho pocítil svou návštěvou bratr Jordán svaté paměti, generální mistr řádu Kazatelů, který řekl: »Bratře, nestyd' se, i když Otec Pána Ježíše Krista tě přitahuje k sobě za nohu!«

Když ležel tak dlouho v jedné cele, v níž nemohl slyšet mši - bratři neslavili ještě mši v konventu, ale odcházeli na bohoslužby do farního kostela - jeho stav se tak zhoršil, že podle ranhojičů byla nutná amputace nemocné nohy. Ale když byl přinesen nůž a odkryta noha, vytekl hnis, který dával naději na vyléčení. A proto pro tentokrát bylo tvrdé rozhodnutí odloženo. Tehdy se bratr Salomon chytil určité naděje, totiž že kdyby byl odvezen na hrob svatého Eligia, získal by opět zdraví a mohl by chodit. Proto když přišel bratr Agnello, přikázal, aby bez váhání převezli co nejšetrněji bratra Salomona za moře (do Francie k sv. Eligiovi).

Tak se stalo a jeho víra nebyla zklamána. Vyléčil se tak dobře, že mohl chodit bez hole a slavit mši a stal se kvardiánem Londýna a zpovědníkem celého města. Nicméně protože naléhavě prosil milého Ježíše, aby ho očistil od hříchů na tomto světě, poslal mu dnu, která mu zasáhla páteř tak, že strnula a zkrřivila se. Dostal také zákeřnou vodnatelnost a hemoroidy s krvácením a to ho soužilo až do smrti. Nakonec v předvečer dne, kdy se vrátil k milému Ježíši, ten mu poslal do srdce takový smutek, jehož příčinu neznal, že myslel, že všechny bolesti, které vytrpěl, nebyly ničím ve srovnání s touto úzkostí. Zavolal si tehdy tři nejdůvěrnější bratry a pověděl jim o agonii své duše a poprosil je, aby se za něj úpěnlivě modlili.

A zatímco tito bratři setrvali společně v modlitbě, zjevil se mu nejsladší Ježíš Kristus v doprovodu apoštola Petra, zastavil se před jeho lůžkem a díval se na něho. Bratr Salomon ihned poznal Spasitele a zvolal: »Smiluj se nade mnou, Bože, smiluj se nade mnou!« (Žl 56,2). Pán Ježíš odpověděl: »Protože jsi mne stále žádal, abych tě potrestal zde na zemi a nechal tě odpykat si úplně hříchy, seslal jsem na tebe toto utrpení, především protože jsi upustil od své první lásky (Zj 2,6) a nepřinášel jsi, jak jsi měl podle svého povolání, ovoce hodné pokání (Mt 3,8) a protože jsi byl příliš shovívavý k bohatým při ukládání pokání.«

Svatý Petr dodal: »Kromě toho bys měl vědět, že i ses těžce prohřešil, když jsi odsoudil bratra Jana z Chichesteru, který nedávno zemřel. A nyní pros Boha, aby ti dal takovou smrt, jakou měl tento bratr.« A bratr Salomon s pláčem prosil: »Smiluj se nade mnou, nejmilostivější Pane, smiluj se nade mnou také ty, milostivý Ježíši!« Ježíš se usmál a pohlédl na něho tak klidně, že veškerá předchozí úzkost zmizela z jeho srdce a s duší naplněnou radostí pojal pevnou naději na své spasení. A ihned zavolal bratry a vyprávěl jim všechno, co viděl a oni se z toho velmi těšili.

2431

16. Dodatek. Je třeba připomenout skutečnost, že když bratři byli v Cornhillu, přišel jednoho dne ďábel ve viditelné podobě a řekl bratrovi Gilbertovi z Wyzu, když ten seděl zcela sám: »Myslíš, že mi unikneš? Zatím ti dám tyhle! « A hodil na něho hrst vši a zmizel.

2432

17. Druhým bratrem, kterého bratr Agnello přijal do řádu, byl bratr Vilém z Londýna, který byl po určitý čas němý, ale u Barkingu opět začal mluvit na přímluvu svaté Ethelburgy, jak mi řekl. Byl také přítelem soudce Anglie, Huberta z Burghu. Ačkoliv byl laik, byl vzdělaný, a jak se říkávalo, byl prý velmi známý jako krejčí. Do hábitu byl oblečen v Londýně, když bratři ještě neměli ani pozemek na výstavbu, ani kapli.

Třetím byl bratr Joyce z Cornhillu, klerik, rodilý Londýňan, byl to mladý muž s výbornou povahou, vznešený a jemný. Když vykonal mnoho namáhavé práce ve svém městě, odebral se do Španělska, aby se tam usadil a zde svatě zemřel.

Čtvrtým byl klerik bratr Jan, mladý muž asi 18letý s dobrou povahou a výborným chováním, který brzy ukončil běh svého života a vrátil se k Pánu Ježíši Kristu. Poradil knězi Filipovi, který trpěl nesnesitelnou bolestí zubů, aby poslal chleba a pivo Menším bratřím a slíbil mu, že ho Pán Ježíš uzdraví. Tak se i stalo; nedlouho potom se oba dva zasvětili Pánu a vstoupili do řádu Menších bratří.

Pátým byl tento bratr Filip, který se narodil v Londýně, kněz. Později byl kvardiánem v Bridgnorthu a byl mu svěcen kazatelský úřad, ve

kterém přinesl velké ovoce. Nakonec byl poslán do Irska, kde svatě zemřel.

2433

18. Po nich vstoupilo do řádu několik Mistrů, kteří dali vzrůst pověsti bratří, totiž bratr Walter z Burghu, o kterém jeden bratr měl podivuhodné vidění: spatřil, že Pán Ježíš sestoupil z nebe a nabídl bratru Waltrovi svitek, na kterém bylo napsáno: »Místo tvé žně není zde, ale jinde.« Bůh mu tak zjevil podvod jedné řeholnice, která prostřednictvím předstíraných vidění uvedla do klamu jednoho bratra, byť i obezřetného, takže je sepsal.

Ale bratr Agnello tomu neuvěřil, nařídil bratřím v konventu, aby se modlili za osvětlení v jedné věci, která mu dělá starosti. A hle, tu noc měl bratr Walter vidění: spatřil laň rychle vystupovat na vrchol vysoké hory, dva černí psi ji pronásledovali a přinutili ji vrátit se do údolí, kde ji zardousili. Bratr Walter spěchal tedy na místo, kde si myslel, že najde laň, a našel pouze pytel plný krve. Když toto vidění vyprávěl bratru Agnellovi, ten ihned vnuknutím vytušil, že ta žena byla svedena svým pokrytectvím; poslal dva zkušené bratry k řeholnici, která se přiznala, že si vymyslela, co jim řekla, a oni ji dovedli zpět na cestu pravdy.

2434

Do řádu také vstoupil jiný Mistr, Norman, bratr Richard. Když ho zmíněný Walter požádal o povzbudivé slovo, dlouho přemýšlel a potom odpověděl: »Ten, kdo chce žít v pokoji, ať zachová pokoj.«

2435

19. V tom čase vstoupil do řádu také Mistr Vincenc z Coventry, který svou horlivostí a za pomoci Ježíše Krista přivedl krátce potom svého rodného bratra, Mistra Jindřicha, aby rovněž vstoupil. Byl slavnostně přijat ve svátek Obrácení svatého Pavla společně s Mistrem Adamem z Oxfordu svaté paměti a panem Vilémem z Yorku, znamenitým bakalářem.

Tento Mistr Adam, známý v celém světě, učinil slib splnit všechno, o co by byl požádán pro lásku k Panně Marii. To řekl poustevnici, které důvěřoval. Ale ta tajemství prozradila svým přátelům, totiž

jednomu mnichovi z Readingu, několika cisterciákům a jednomu bratrovi Kazateli. Řekla jim, že by mohli mít užitek z takového muže, protože nechtěla, aby se stal Menším bratrem. Avšak pokaždé, když jeden z nich se k němu přibližoval, Panna Maria nedovolila, aby ho o něco žádal pro lásku k ní a vždy způsobila, že tuto otázku odložil na jinou příležitost. Jednou v noci Mistr Adam měl vidění: musel přejít most, kde několik lidí ponořených do vody rozprostřelo síť, aby ho chytili.

Ale i když to bylo velmi obtížné, podařilo se mu utéci a dojít na zcela klidné místo. Když tedy z vůle Boží se mu podařilo ujít jiným řádům, náhodou přišel na návštěvu k Menším bratřím, a když mluvil se starším bratrem Vilémem z Colville, mužem velké svatosti, ten mezi jiným mu řekl: »Mistře nejdražší, pro lásku k Matce Boží vstup do našeho řádu a pozvedni naši prostotu.« Sotva zaslechl tato slova, jako kdyby je slyšel z úst Matky Boží, ihned přijal a jak bylo řečeno, vstoupil do řádu k velkému povznesení duchovenstva.

2436

20. On byl tehdy druhem Mistra Adama Marshe a patřil k jeho důvěrným domácím přátelům. S pomocí milosti Boží a svým přesvědčivým způsobem se mu podařilo přimět ho, aby vstoupil také on do řádu nedlouho po svém vlastním přijetí. Jedné noci potom bratr Adam Marsh měl vidění: přišel s bratrem Adamem z Oxfordu k mříži a na vratech byl namalovaný kříž a kdokoli chtěl vstoupit, musel políbit kříž. Bratr Adam z Oxfordu políbil kříž a vstoupil první, druhý bratr Adam ho následoval, když kříž také políbil. Ale první ihned zmizel na točitém schodišti a vystupoval tak rychle, že v okamžiku se ztrácel z dohledu druhého. Ten tedy křičel: »Stoupej pomaleji! Stoupej pomaleji!«

Ale nikdy se už nesešli. Toto vidění se mohlo jevit jako velmi jasné všem bratřím, kteří tehdy byli v Anglii. Skutečně po svém vstupu do řádu bratr Adam z Oxfordu odešel k papeži Řehořovi IX., od něhož, tak jak si to přál, byl poslán jako misionář mezi Saracény. Ale u Barletty zemřel, jak svým druhům předpověděl; později, jak se vypráví, se stal známým pro své zázraky. Potom Adam Marsh

vstoupil do řádu ve Worcesteru, především podněcován horlivostí velké lásky k chudobě.

2437

Po něm vstoupil bratr Jan z Readingu, opat z Osney, který nám zanechal příklady veškeré dokonalosti. A po něm přišel také Mistr Richard Rufus, věhlasný jak v Oxfordu, tak v Paříži.

Do řádu vstoupilo také několik rytířů: Richard Gubiun, Jiljí z Merku, Španěl Tomáš a Jindřich z Walpole. Při vstupu těchto posledních král řekl: »Kdybyste byli rozváznější při přijímání bratří a nedbali na výsady na úkor jiných lidí a především kdybyste nebyli dotěrní při žebrání, mohli byste vládnout nad knížaty.«

KAPITOLA IV. ZAKLÁDÁNÍ KONVENTŮ

2438

21. Když se pak zvyšoval počet bratří a šířily pověsti o jejich svatosti, vzrostla také podle toho úcta věřících, kteří se jim postarali o vhodné příbytky. V Canterbury pan Alexander, mistr hospice kněží, jim dal malý kousek pozemku a vybudoval kapli dostatečnou pro jejich tehdejší potřeby. A protože bratři nechtěli přijmout žádné vlastnictví, majitelem bylo ustanoveno město, které bratřím přenechalo užívání podle libosti. Jejich podporovateli se stali zejména pan Šimon z Langtonu, arcijáhen z Canterbury, a pan Jindřich ze Sandwiche. Šlechtná hraběnka, která žila uzavřena v Hakyngtonu, jim ve všem pomáhala jako matka svým dětem a vynalézavě jim zajistila přízeň knížat a prelátů, na které získala podivuhodným způsobem velký vliv.

2439

22. V Londýně poskytl bratřím pohostinství Jan Iwyn a převedl na město vlastnictví pozemku zakoupeného pro bratry, nechal jim ho k užívání podle vůle měšťanů. Potom sám vstoupil do řádu jako bratr laik a byl nám příkladem opravdového pokání a velké zbožnosti.

Joyce, syn Petra, rozšířil tento pozemek a jeho syn, zbožný mladý muž dobré povahy, vstoupil také zbožně do řádu a s ještě větší zbožností setrval až do konce.

Vilém Joynier potom vystavěl kapli na své náklady a nabídl při různých příležitostech částku asi 200 sterlingů, aby se pořídily další stavby. Zůstal až do smrti přítelem a dobrodincem bratří.

Na výstavbu ošetřovny Petr z Elylandu zanechal po své smrti 100 sterlingů. Jindřich z Frowiku a výborný mladík Salekin z Basingsu přispěli zejména svými dary na výstavbu vodovodu, na který však král přispěl s nevšední štědrostí. V době mého pobytu v Londýně jsem viděl, že nejmilejší Ježíš zaopatřuje bratry tak rozsáhlými dary na jejich stavby, na nákup knih, na rozšíření pozemků a na další nezbytnosti, že by to mělo vyvolat údiv všech. Proto bratři ho musí milovat a cítit na věky více než všechny ostatní dobrodince.

2440

23. V Oxfordu jako první přijal bratry Robert le Mercer a pronajal jim dům, ve kterém byli přijati do řádu četní výteční bakaláři a mnozí šlechtici. Potom si pronajali dům v místě, kde jsou nyní, od Richarda le Mulinera, který během roku převedl pozemek a budovu na město pro užívání bratří. Ale pozemek byl příliš malý a velmi úzký.

2441

24. V Cambridgi byli bratři nejdříve přijati městskými úřady, které jim přidělily starou synagogu přilehlou k vězení. Protože však sousedství vězení bylo bratřím nesnesitelné, neboť byl jediný vchod pro bratry a pro strážce vězňů, dal jim král 10 marek, aby mohli zaplatit nájem za pozemek. Tak bratři mohli vybudovat kapli, ale tak chudou, že tesař ji pokryl během jednoho dne krovem s 15 dvojicemi trámů. A na svátek svatého Vavřince, ačkoliv byli pouze tři bratři klerici, bratr Vilém z Ashby, bratr Hugo z Bugetonu a novic bratr Eliáš, který byl tak chromý, že musel být do kaple přinesen, slavnostně zpívali officium s hudbou. Novic tak plakal, že mu slzy stékaly po tváři, když zpíval. Po své svaté smrti v Yorku se zjevil bratrovi Vilémovi z Ashby v Northhamptonu a když ten se ho zeptal, jak se má, odpověděl: »Mám se dobře, modli se za mě.«

2442

25. V Shrewsbury dal král bratřím pozemek, měšťan jménem Richard Pride vystavěl kostel a Vavřinec Cox další budovy. Ale z vůle ministra bratra Viléma z horlivosti o chudobu byly strženy kamenné zdi dormitáře a vybudovány z hlíny, všechno s obdivuhodnou pokorou a trpělivostí a s velkými výdaji.

2443

26. V Northamptonu rytíř Richard Gobium usídlil bratry na zděděném pozemku za východní branou u kostela svatého Edmonda, kde krátce potom syn již zmíněného dobrodince Jan oblékl řádový hábit. Ale příbuzní přijali jeho vstup do řádu ve zlém a otec nařídil bratřím, aby odešli z jeho pozemku a vyklidili jej. S rozvahou kvardián odpověděl takto: »Mladík ať se postaví doprostřed a kterou stranu si vybere, bude oběma schválena.« Příbuzní souhlasili. Mladík tedy byl doveden doprostřed na chóru, rodiče na jednu stranu a bratři na druhou. Když mu kvardián řekl, aby si vybral, bratr Jan běžel k bratřím, objal chórový pult a řekl: »Chci zůstat zde.« Potom bratři se chystali opustit konvent, zatímco zmíněný pán čekal u východu. Šli po dvou v procesí a na konci řady kráčel starý a slabý bratr a v ruce nesl žaltář. Když onen pán viděl jejich prostotu a pokoru, zasažen božským vnuknutím začat plakat a naléhavě je prosil, aby mu odpustili a vrátili se do domu; a tak to udělali. Potom se choval k bratřím jako otec. Později měšťané odvedli bratry do části města, kde sídlí dodnes.

KAPITOLA V.

O UPŘÍMNOSTI ŽIVOTA PRVNÍCH BRATŘÍ

2444

27. Bratři v té době měli první dary Ducha (Řím 8,23), sloužili Bohu ne pod tlakem lidských zákonů, ale podle své svobodné náklonnosti ke zbožnosti, spokojení pouhou řeholí a velmi málo ustanoveními, které byly vydány ve stejném roce jako byla schválena řehole. A toto byla první ustanovení, která udělal svatý František po vyhlášení

potvrzené řehole, jak řekl Albert z Pisy svaté paměti: že bratři neměli jíst jídlo společně se světskými lidmi, nejvýše tři sousta masa, jak předpisuje evangelium (Lk 10,8), neboť se mu doneslo, že bratři hřešili chtivostí při jídle.

2445

Měli zvyk setrvávat v mlčení až do třetí hodinky. Byli tak vytrvalí v modlitbě, že sotva se mohla nalézt nějaká noční hodina, ve které by někdo nebyl na modlitbě v oratoři. O hlavních ročních svátcích potom zpívali oficiem vigilie s tak velkou vroucností, že se zpěv nezřídka prodloužil na celou noc; a i když byli pouze tři nebo čtyři nebo nanejvýš šest, slavnostně ho recitovali a zpívali.

2446

Jejich prostota a čistota byla tak velká, že na kapitule se veřejně obviňovali i z nočních poskvrnění. Dále měli ve zvyku nikdy nepřisahat, ale jednoduše říkali: »Je to tak.« Jakmile někomu vytkl něco představený nebo druh, ihned odpovídal: »Moje vina« a často se vrhl k zemi. K této záležitosti řekl bratr Jordán, generální mistr Kazatelů, že když se mu jednou zjevil d'ábel, přiznal, že toto »Moje vina« mu zničilo všechno, co se domníval, že získá u Menších bratří, protože vzájemně vyznávali svou vinu, když se prohřešili proti spolubratrovi.

2447

28. Při každé příležitosti byli bratři mezi sebou tak milí a veselí, že sotva se mohli zdržet úsměvu, když se potkávali. Ale poněvadž mladí bratři z Oxfordu se smáli příliš často, bylo jednomu z nich přikázáno, že pokaždé, když se zasměje v chóru nebo při stole, bude se muset sám potrestat důtkami. Stalo se, že v jediný den onen ubohý bratr dostal trest jedenáctkrát, aniž by však dokázal potlačit smích. Ale jedné noci měl vidění: celá komunita stála v chóru jako obvykle a bratři byli pokoušeni zasmát se jako jindy; avšak Ukřižovaný, který visel na dveřích k chóru, se k nim obrátil, jako by byl živý, a řekl: »Jsou syny Koreho (srov. Nm 16) ti, kteří se v hodině kříže smějí nebo spí.« Zdálo se mu také, že Ukřižovaný se pokusil uvolnit si z kříže ruce, jako kdyby chtěl sestoupit a odejít; a hned kvardián konventu vstal a opět přitloukl hřeby, aby nemohl sestoupit. Bratr

tedy vyprávěl o svém vidění a spolubratři z toho byli zmatení; od té doby se stali vážnějšími a již se tak lehce nesmáli.

2448

Tak mnoho milovali pravdu, že se téměř ani neodvážili vyjádřit se obrazně a neskrývali nikdy vlastní viny, ačkoliv věděli, že budou potrestáni, jestliže je přiznají.

2449

29. Otázka, zda si mají vybrat konvent nebo zůstat či nezůstat, jim nedělala nejmenší těžkosti, a ani je neznepokojovala povinnost vykonat další příkazy, jakékoli byly a jakýkoli musel být způsob jejich splnění; stačilo jim vědět, že je to příkaz představeného. Tak se stalo, že byli posláni na místa divoká nebo zpusťovaná bratři, kteří byli vznešení rodem nebo jinak významní ve světském životě nebo pro velkou přívětivost v řádu, a oni tam šli bez odporu. Jediná věc, pro kterou byli smutní, bylo, že ti, co si byli nakloněni, se museli od toho okamžiku oddělit. Tak se často stávalo, že bratři doprovázeli ty, kteří odcházeli na dlouhou cestu, a prokazovali si vzájemnou náklonnost, která se měnila v mnoho slz v okamžiku odloučení.

KAPITOLA VI. USTANOVENÍ KAZATELŮ

2450

30. Třebaže bratři usilovali s veškerou snahou, že ve všem budou zachovávat krajní prostotu a čistotu svědomí, přece byli plni zápalu při studiu Písma a scholastických disciplín, takže každý den chodili do teologických škol, jakkoli vzdálených, pěšky a bosí i za kruté zimy nebo v hlubokém blátě. Zato s pomocí milosti Ducha svatého někteří byli za krátký čas ustanoveni do úřadu kazatelského. Mezi nimi byl první bratr Jindřich z Baldocku, dobré paměti, potom bratr Filip z Londýna a bratr Vilém z Ashby, který hlásal slovo Boží jak duchovenstvu, tak lidu nejen kázáním, ale také příkladem své zbožnosti.

2451

31. Příchod bratra Haymona z Favershamu do řádu dal velký podnět pro kázání a přispěl k jejich vážnosti a autoritě. Byl již knězem a známým kazatelem, když požádal o přijetí do řádu společně s dalšími třemi Mistry v Saint-Denis na Velký pátek.

Ten když byl ještě světským knězem, nosil stále žíněnou košili až ke kolenům a dával mnohé další příklady přísnosti. Z tohoto důvodu se stal po delší době tak slabým a citlivým, že by sotva mohl přežít, kdyby nenosil jemné a teplé šaty. Jednoho dne měl toto vidění: Byl ve Favershamu a modlil se v kostele před Ukřižovaným; tu hle, z nebe se snesl provaz, on se ho chopil a byl tak vtažen do nebe. Když tedy viděl Menší bratry v Paříži, vzpomněl si na to vidění, nabral sílu proti vlastní slabosti, přivedl s velkou obezřetností svého druhu, Mistra Šimona ze Sandwiche a další dva známé Mistry, aby zatímco on slavil mši, prosili našeho Pána Ježíše Krista, aby jim ukázal, co by bylo lepší pro jejich spásu.

A protože se jim zdálo, že nejlepší rozhodnutí by byl způsob života Menších bratří, pro větší jistotu se odebrali k bratrovi Jordánovi, svaté paměti Mistru bratří Kazatelů, a úpěnlivě ho prosili, aby jim upřímně řekl, jaká je podle jeho svědomí nejlepší rada. Ten dostal skutečně vnuknutí od Boha a potvrdil jim správnost jejich rozhodnutí. A tak všichni čtyři se představili provinčnímu ministrovi bratru Řehořovi z Neapole, který je přijal v Saint-Denis na Velký pátek po Haymonově kázání na tento verš: "Když Hospodin přiváděl síónské zajatce, byli jsme jako ve snách" (Žl 126,1) a k jejich velké radosti byli oděni do františkánského hábitu.

2452

Když potom o Velikonocích viděl velké množství lidí ve farním kostele, ve kterém se bratři účastnili mše - neměli totiž ještě svou vlastní kapli - bratr Haymon řekl kustodovi, bratru laikovi Benvenutovi, že kdyby souhlasil, bude kázat lidu, aby nikdo nešel k přijímání v smrtelném hříchu. Kustod z vnuknutí Ducha svatého mu nařídil, aby kázal. A bratr Haymon kázal tak dojemně, že mnozí se rozhodli odložit přijímání, dokud je nevyzpovídá. Zůstal tedy v tomto kostele po tři dny, zpovídal a utěšoval veškerý lid.

2453

32. Jak již bylo řečeno, když bratři přišli do Anglie, také on tam přišel a kázáním, scholastickými disputacemi a zejména tím, že si získal přízeň mnohých prelátů, mohl být velmi užitečný prostotě prvních bratří. Byl tak vlídný a výmluvný, že se mu podařilo být oblíbeným i u těch, kteří řád neradi viděli. Proto byl zvolen nejdříve kustodem v Paříži, pak lektorem v Tours, Bologni a Padově. Potom papež Řehoř svatě paměti ho vyslal s diplomatickým posláním do Řecka k císaři Vatatzesovi společně s bratrem Rudolfem z Remeše, dobré paměti.

2454

33. Bratr Haymon nechal zbavit úřadu provinčního ministra bratra Řehoře z Neapole, dosud ministra Francie, pro jeho přestupky a podle spravedlivého Božího soudu nechal ho uvěznit a osvobodil ty, které ministr nespravedlivě zavřel do vězení. S mimořádnou Boží pomocí dokázal také zbavit úřadu bratra Eliáše, který byl generálním ministrem, pro pohoršení a tyranii, s kterou postupoval proti horlivcům v řádu, v přítomnosti našeho otce, papeže Řehoře IX., neboť proti bratrovi Eliášovi na jeho popud mnohé provincie podávaly odvolání.

Kdo si tedy může zakládat na svých zásluhách a cítit se sám sebou jistý, když vidí osoby tak významné padnout tak nízko? Kdo opravdu může být srovnáván s mužem jako Řehoř z Neapole mezi kazateli nebo preláty na univerzitě v Paříži nebo mezi duchovenstvem z celé Francie? Kdo v celém křesťanském světě byl více ctěný a známý než bratr Eliáš? A přece první z nich si zasloužil doživotní vězení, druhého dal papež do klatby pro neposlušnost a odpadlictví. Oba dva však, i když pozdě, konali pokání.

2455

34. Potom přišel do Anglie s bratrem Haymonem bratr Vilém z Colville, starý prostý člověk vynikající láskou. Jeho sestra byla později krutě zavražděna v katedrále v Chichestru, protože hájila své panenství. Jeden mladík byl totiž omámen její krásou, dlouhý čas dychtil po tom, aby ji potkal samotnou a svedl ji; když se mu nijak nepodařilo přimět ji, aby byla nakloněna jeho choutce, dokázal, jak je ohavná tělesná láska, když ji podřezal v kostele. Často mezi dvěma

osobami, které se tělesně milují, vypukne nenávist stejně silná jako předtím byla láska.

2456

35. Dále přišli do Anglie mnozí další urození bratři anglického původu, ale vstoupili do řádu v Paříži, poznal jsem je, když jsem byl ještě laik, totiž: bratr Richard Rufus, vynikající lektor, který za svou horlivost pro reformu řádu proti bratru Eliášovi byl poslán spolu s bratrem Haymonem k papežské kurii jako zástupce Francie. Vyprávěl, jak mu jeden novic svěřil, že v té době trpěl neustálou žízňí a nemohl spát, až jednou v noci se mu zjevil muž ušlechtilé postavy v hábitu bratra a nařídil mu, aby vstal a následoval ho. Potom ho zavedl na místo velmi příjemné, nechal ho vstoupit do překrásného paláce, nabídl mu velmi lahodný nápoj a řekl mu: »Synu můj, pokaždé až budeš mít žízeň, přijď ke mně a já ti dám napít.« Novic se ho zeptal, kdo je a on odpověděl, že je bratr František. Když bratr, o němž jsme mluvili, se probudil, již nezakoušel žízeň a cítil se posílněn a povzbuzen na duši i na těle.

2457

36. V té době přišel také bratr Rudolf z Rochesteru, který se stal velkým přítelem pana krále Anglie pro svůj kazatelský talent. Svým koncem však ukázal, jak spřátelit se s tímto světem znamená zneprátelit se s Bohem, a jak být poctěn přízní mocných a zdržovat se neustále u dvora knížat odporuje dokonalosti řádu Menších bratří.

2458

37. Přišel také bratr Jindřich z Burfordu, který, když byl ještě novic a kantor bratří v Paříži, složil při rozjímání následující verše proti pokušením, se kterými musel bojovat:

*»Ty, který jsi Menším bratrem, nikdy se nesměj,
protože tobě patří pouze slzy,
žij tak, aby tvému jménu odpovídal život.
Menším jsi podle jména: bud jím také v činech,
snášej námahy s dobrou myslí
a trpělivostí pokoř hrdost myslí.
Vskutku srdce trestá malost duše,
trpělivost očisťuje všechno nečisté.*

*Jestliže tě někdo napomíná,
považuj ho za svého ochránce,
protože ne tebe nenávidí, ale zlo, které konáš.
Co si myslíš, že jsi v této chudé kutně,
s tímto jídlem a pelechem jak chlívek?
Ztrácíš všechno, jestliže svým chováním
odporuješ tomu, co říkáš svým oděvem.
Nic než stín Menšího bratra je ten,
kdo jím je pouze jménem, a ne skutky.»*

Tento bratr později pro své velké ctnosti měl čest být zvláštním druhem čtyř generálních ministrů a čtyř provinčních ministrů Anglie. Byl také prvním tlumočnickem a kazatelem patriarchy z Antiochie, když přišel jako legát do Lombardie, a byl potom penitenciářem pana papeže Řehoře IX., kustodem Benátek a po určitou dobu vikářem kustoda Londýna.

2459

38. V té době přišel také bratr Jindřich z Reresby, který později, když byl vikářem kustoda Oxfordu, byl jmenován ministrem Skotska, ale smrt ho předešla. Po své smrti se zjevil kustodovi a řekl, že i když bratři nejsou zavrženi pro mimořádné výdaje na výstavbu, přesto jsou přísně trestáni; a dodal, že jestliže bratři se budou dobře modlit božské ofícium, budou ovečkami apoštolů.

2460

39. V tom čase přišel do Anglie také bratr Martin z Bartonu, který měl to štěstí, že často viděl svatého Františka. Později byl zvolen vikářem ministra Anglie a osvědčil se chvályhodně i při jiných úkolech. Bratr Martin vyprávěl, že na generální kapitule, při které svatý František nařídil strhnout dům, vybudovaný právě pro kapitolu, bylo přítomno na pět tisíc bratří, a že jeho rodný bratr byl prokurátorem kapituly a zabránil demolici jménem města.

Z jeho podnětu napsal blažený František vlastnoruční list a zaslal ho jeho prostřednictvím ministrovi a bratřím Francie. František psal list pod širým nebem na dešti, aniž by promokl. Bratři se potěšili, když viděli tento list a vzdali chválu Nejsvětější Trojici: »Dobrořečme Otci, Synu i Duchu svatému.«

V týž den uvedený otec uslyšel žbluňknutí, běžel hned do kostela a zachránil svou úpěnlivou modlitbou spolubratra, který spadl do hluboké studně. Také nám řekl, že bratr, který se právě modlil v Brescii na den Narození Páně, byl nalezen netknutý pod troskami kostela při zemětřesení, které svatý František předpověděl a nechal oznámit bratřím ve všech školách v Bologni dopisem napsaným lidovou latinou. K tomuto zemětřesení došlo před válkou, kterou začal císař Bedřich, a protáhlo se na čtyřicet dní, takže se otrásaly všechny hory v Lombardii.

2461

40. Do Anglie přišel také bratr Petr Španěl, který byl potom kvardiánem v Northamptonu. Nosil drátěnou košili, aby překonával tělesná pokušení. V jeho klášteře byl novic, který měl pokušení opustit řád. Nakonec bratr Petr ho přesvědčil, že ho doprovodí k ministrovi. Během cesty s ním začal mluvit o síle svaté poslušnosti, a tu před nimi v lese poskakoval po cestě pták. Tehdy novic, který se jmenoval Štěpán, řekl: »Jestliže je tomu tak, jak ty říkáš, otče, přikáž pod svatou poslušností tomuto ptáku, aby se zastavil tak, abych ho mohl chytit.« Když mu to přikázal, pták se ihned zastavil, novic k němu šel, chytil ho a dělal si s ním, co chtěl. A ihned veškeré pokušení zmizelo a Pán mu dal nové srdce, takže se vrátil do Northamptonu a slíbil, že vytrvá. Stal se později velkým kazatelem, jak jsem se mohl sám přesvědčit.

KAPITOLA VII.

ROZDĚLENÍ PROVINCIE NA KUSTODIE

2462

41. Po těchto událostech, když se rozmnožil počet klášterů a bratři den ode dne rostli jak zásluhami, tak počtem, ukázalo se vhodné rozdělit provincii na kustodie. Na první provinční kapitule v Londýně byla tedy provincie rozdělena na několik kustodií, z nichž každá se vyznačovala zvláštní ctností.

2463

Kustodie v Londýně byla svěřena bratrovi Gilbertovi, jemuž se v hodině smrti zjevila Matka Boží; vynikal především horlivostí, pokorou a zbožností při božském oficiu. Kustodie v Oxfordu, která byla spravována bratrem Vilémem z Ashby, se stala slavnou především intelektuální činností.

2464

42. Když byla oxfordská kustodie po dvanáct let spravována bratrem Petrem, bratři nepoužívali podušky, až se stal ministrem bratr Albert z Pisy. Když bratr Albert na kapitule řekl, že bratři používají nepatřičným způsobem hory (podušky), aby drželi hlavu vzhůru, kustod odpověděl, že bratři dobře vědí, že mají lidské slabosti, a že není třeba mu to říkat. Nenosili ani sandály, leda nemocní a slabí a pouze s povolením představených. Potom se stalo, že bratr Walter z Madeley, dobré paměti, našel pár sandálů a obul si je, když šel na matutinum.

Tam mu připadlo, že se cítí lépe než obvykle. Ale když šel spát a usnul, zdálo se mu, že musí projít nebezpečným údolím mezi Oxfordem a Gloucesterem, to místo se jmenovalo Baizalis (Besselsleigh), kde číhali lupiči. A když došel na konec údolí, přiběhli z obou stran údolí a křičeli: »Zabijte ho, zabijte ho!« Bratr Walter se velmi polekal a bránil se voláním, že je Menší bratr. Ale oni křičeli: »Lžeš, protože jsi obutý! « Ale bratr, protože si myslel, že je bez sandálů jako obvykle, řekl: »Což nevidíte, že jdu bosý?« Když však postrčil nohu kupředu, viděl, že je skutečně obutý; vtom se strachy probudil a hodil sandály do dvora.

2465

43. V kustodii v Cambridgi, když stál v čele bratr Richard z Ingworthu, vládla především taková kajícnost, že až do doby, kdy bratr Albert vizitoval Anglii, bratři kustodie nenosili pláště, jak to dosvědčil tento otec.

2466

44. V kustodii Yorku, kterou spravoval bratr Martin z Bartonu, vládla horlivost pro chudobu. Nedovolil, aby v konventech bylo více

bratří než byla možnost obživy, kterou mohli získat pouhým žebráním, aniž by se dostali do závazků kvůli zásobování živobytím.

2467

45. V kustodii v Salisbury, které stál v čele bratr Štěpán, rozkvétalo hlavně úsilí o vzájemnou lásku. Kustod byl tak milý a veselý a tak mimořádně laskavý a soucitný, že se všemi prostředky snažil, aby nikdy nikdo nebyl smutný. Proto když nadešla jeho smrtelná hodinka a přijal posilu na cestu, viděl v Hostii bránu, kterou musel projít, a tak nahlas zpíval: »Zdrávas, Královno, Matko milosrdenství!« skončil šťastně v Salisbury.

2468

46. V kustodii Worcesteru, které byl v čele bratr Robert z Leicestru, vládla především prvotní prostota. Byl postavou malý, ale měl velké srdce, stále se choval velmi prostě a svěřil úkoly v řádu několika mužům, vyznačujícím se stejnou ctností. Nakonec ve Worcesteru odevzdal svou svatou a prostou duši Pánovi s mnoha slzami a s naléhavým voláním (srov. Žid 5,7).

KAPITOLA VIII.

KAPITULY VIZITÁTORŮ

2469

47. Když uběhlo několik let, byli posláni do Anglie zvláštní vizitátoři, kteří u příležitosti svých vizitací konali kapituly. Prvním vizitátorem byl bratr Vilém z Colville starší a konal svou kapitolu za provinčního ministra bratra Agnella z Londýna, kde Vilém Joynier vystavěl kapli na své náklady; a v této době vizitátor slavil její posvěcení s pamětihodnou okázalostí.

2470

48. Na této vizitační kapitule bratra Viléma z Colville jeden bratr kázal proti zlořádu dělat dluhy a řekl, že s prokurátory je to jako s jedním knězem, který měl ve zvyku slavit každým rokem svátek svatého Mikuláše. Hle, stalo se, že tak zchudl, že již nemohl slavit

svátek podle zvyku ani připravovat hostinu. Když nastal sváteční den a ranní zvony zvonily, ležel v posteli a přemýšlel, co by mohl udělat. Zdálo se, že první zvon, který zazněl, jako by říkal: »Co dělat, co dělat«, a druhý zvon odpovídal: »Na dluh, na dluh«. A zatímco přemýšlel, jak zaplatí výdaje na oslavu, oba dva zvony zvonily společně a zdálo se, že mu říkají: »Něco od jednoho, něco od druhého.« A tak vstal a oslavil svátek na dluh. Kapitula přijala toto kázání s potleskem.

2471

49. Po něm přišel do Anglie Jan z Malvern, který poprvé přinesl prohlášení papeže Řehoře IX. k řeholi (bulou »Quo elongati« z 28. 9. 1230). Ten u příležitosti vizitace, která byla za provincialátu bratra Agnella, shromáždil velký počet bratří a také noviců v Londýně, Leicesteru a Bristolu. Tehdy bylo svědomí bratří ohledně výstavby budov a výzdoby tak přísné, že učinil nejpřísnější opatření ohledně oken kaple konventu v Gloucesteru. A pokud jde o chórový pult, který jeden bratr sám vyzdobil malbou, stáhl tomuto bratrovi kapuci a stejný trest uložil kvardiánovi konventu, protože malbu povolil.

2472

50. Třetího vizitátora poslal generální ministr bratr Eliáš za provincialátu bratra Alberta. Byl to bratr Wygerius, Němec, pověstný svou znalostí práva, vážený pro své čestné chování a velký přítel pana kardinála Ottona, který byl v té době legátem v Anglii. Ten dostal od generálního ministra velmi přísné a přesné pokyny. Zejména byli hned dáni do klatby všichni, kteří mu jakkoli něco tajili nebo vědomě zamlčovali pravdu; a tohoto trestu je mohl zbavit jen on sám. Kromě toho podával zprávu generálnímu ministrovi o všech obviněních. Výsledkem bylo, že všude mezi bratry vznikl takový neklid, jaký nikdy předtím nebyl. Vskutku, když se bratří shromáždili v Londýně, Southhamptonu, Gloucesteru a Oxfordu a byli tam společně v mimořádně velkém počtu a jejich pobyt se příliš protahoval, hned se zvedlo po celé provincii nesnesitelné pobouření, protože bratří se během kapituly navzájem obviňovali a zvenku stoupalo podezřívání světských lidí. Nakonec když ve všech konventech skončila vizitace, slavili provinční kapitulu

v Oxfordu a jednomyslným rozhodnutím bylo podáno odvolání proti bratru Eliášovi.

2473

51. Vizitátor potom kromě vizitace měl pravomoc a ve svém pověření dostal pokyny, aby udělal další věci, které by byly pro bratry značným zatížením. Odebral se tedy do skotské provincie, svolal kapitolu a chtěl vizitovat. Ale bratři se odvolali, odmítli vizitaci a prohlásili, že měli už vizitaci provinčního ministra Irsku podle zmocnění generální kapituly a že nechťjí další vizitaci. Když vizitátor viděl, že všude byl všeobecný zmatek a také sám se cítil nemálo zneklidněn, vrátil se do Německa a vzal s sebou zprávu o své vizitaci. Bratr Vilém z Ashby, kterého poslal vizitovat Irsko, jakmile vykonal to, co mu bylo nařízeno, odcestoval za ním do Kolína.

Proto když se bratři sešli v Římě, hned prosadili, aby vizitace určovala generální kapitula podle toho, jak to předpisují ustanovení o vizitátorech. Bratr Arnulf, papežský penitenciář, řekl, že kdyby se vtělil d'ábel; nemohl by najít důmyslnější a silnější smyčku, kterou by spoutal duše, než byla tato vizitace.

2474

52. Na vizitační kapitule bratra Wygeria byl několikrát obviněn bratr Eustachius z Mercu, svaté paměti, a byl na jeden a půl dne vyloučen z kapituly. Jiný bratr, který se těšil menší důvěře, byl však hned ospravedlněn. Ten tehdy zvolal: »O já ubohý! Tento člověk tak vyhlášené svatosti a tak vyzkoušené ctnosti byl nakonec tak přísně odsouzen; a já jsem tak dobře vyvázl! Kdo ještě uvěří ve spravedlnost lidí?«

KAPITOLA IX.

ROZDĚLENÍ ANGLIE NA PROVINCE

2475

53. Když uplynul dostatečný čas od příchodu bratří do Anglie, generální ministr bratr Eliáš vydal příkaz, aby anglická provincie byla rozdělena na dvě: jedna byla pojmenována skotská a druhá

anglická jako dosud. Jak se říkalo, přál si, aby jako řád bratří Kazatelů měl dvanáct provinčních převorů po celém světě místo dvanácti apoštolů, tak on chtěl mít pod sebou 72 provinčních ministrů místo 72 učedníků.

2476

Ministrem Skotska byl zvolen bratr Jindřich z Reresby, avšak zemřel dříve, než ho zastihlo jmenování. Následoval ho bratr Jan z Kethene, kvardián Londýna, který zahrnul do provincie všechny konventy severně od Yorku. Přijal do řádu několik čestných a velmi užitečných osob. Naplněn horlivostí zejména pro božské officium skýtal sám příklad zbožnosti. Přijal s největší úctou našeho ctihodného bratra Alberta z Leicesteru a pokorně ho požádal, aby vysvětloval řeholi bratřím. Potom po několik let řídil provincii Skotska chvályhodným způsobem a po jejím opětném sjednocení s Anglií byl vybrán generálním ministrem bratrem Albertem za provinčního ministra Irska.

2477

54. Dodatek. Za časů bratra Jana nařídil bratr Eliáš, aby si bratři sami prali své spodky: bratři anglické provincie uposlechli, zatímco bratři provincie skotské vyčkávali zvláštní písemný příkaz.

2478

55. Domnívám se, že je vhodné připomenout skutečnost, že i tento bratr Jan na generální kapitule v Janově houževnatě hájil ministra Anglie bratra Viléma z Nottinghamu, svaté paměti, společně s bratrem Řehořem z Bosellisu, a proti téměř celé generální kapitule vyhráli spor, podle kterého se měla zcela zrušit výsada povolená papežem ohledně přijímání peněz prostřednictvím prokurátorů a měl se zrušit výklad řehole vydaný papežem Inocencem IV. v těch bodech, ve kterých byl širší než výklad Řehoře IX.

2479

56. Tentýž bratr Jan z Kethene zasáhl na této generální kapitule u všech definatorů ve prospěch usmíření bratra Eliáše a dosáhl jeho napomenutí ze strany bratří, aby už neodkládal svůj návrat k poslušnosti vůči církvi a řádu.

2480

Tento bratr Jan se kromě toho tak horlivě snažil povznést studium, že nechal koupit v Paříži Bibli s podrobnými poznámkami a dal ji poslat do Irska. Kromě toho tak dbal na utěšování bratří, že mnozí roztrpčení v jiných provinciích utíkali se k němu a ukázalo se, že dělají velké pokroky pod jeho vedením. Když tedy vykonával úřad ministra asi dvacet let, byl na kapitule v Metzu zbaven úřadu, jako se stalo také bratrovi Vilémovi, ministrovi Anglie.

2481

57. Dodatek. Když bratr Eliáš byl zbaven úřadu, rozhodlo se, že v řádu bude pouze 32 provincií: 16 před Alpami a 16 za Alpami, a to z tohoto důvodu: od té doby, co volba generálního ministra příslušela pouze provinčním ministrům a kustodům, kdyby se počet těch, kdo měli hlas při volbách a v usneseních, příliš zvýšil, bylo by téměř nemožné dosáhnout souhlasu tolika osob v jakékoli věci, neboť velký počet je vždy příčinou nejednotnosti.

KAPITOLA X.

ZMĚNY A ROZŠÍŘENÍ KONVENTŮ

2482

58. Protože den ze dne rostl počet bratří, domy a pozemky, které byly postačující pro malý počet, již nestačily pro větší množství. Navíc z Boží prozřetelnosti často vstupovaly do řádu osoby, pro které se zdálo spravedlivé a patřičné opatřit důstojnější životní podmínky. Na některých místech potom prostota bratří je pobádala, aby neuváženě přijali tak omezené prostory, že nebylo vůbec možné pomyslet na rozšíření prostoru a bylo nutné zcela zbořit příbytky.

A tak se stalo, když byl ještě na živu bratr Agnello z Pisy, svaté paměti, že se muselo přistoupit k rozšíření mnoha domů a pozemků. Ale taková byla jeho horlivost pro chudobu, že stěží povolil rozšířit pozemky a vybudovat nové domy, jestliže to nebylo naprosto nutné. Toto bylo zcela zřejmé pro hospic v Oxfordu, který vystavěl tak

prostý, že výška zdi nepřevyšovala o mnoho výšku člověka, a až do doby bratra Alberta konvent neměl ani cely pro hosty. Stejně nechal v dormitáři v Londýně zdi z hlíny nahradit kamennými zdmi, jen střechu nechal, jak byla. Za bratra Alberta bylo změněno místo konventů v Northamptonu, Worcesteru a Herefordu.

2483

59. Za bratra Haymona došlo také k rozšíření parcel některých konventů, protože on tvrdil, že dává přednost tomu, aby bratři měli více pozemků a obdělávali je tak, aby měli potřebnou zeleninu, než aby ji od jiných žebřali. Toto řekl u příležitosti rozšiřování pozemku v Gloucesteru, který bratři předtím z rozhodnutí bratra Agnella zmenšili tak, že ho z větší části postoupili a nyní ho s velkými nesnáze získávali zpět od pana Tomáše z Berkeley a podařilo se jim to jen díky zbožnosti jeho manželky.

2484

60. Za bratra Viléma byly přemístěny konventy v Yorku, Bristolu, Bridgewateru a byly dostatečně rozšířeny domy v Grimsby a Oxfordu. Ale když jeden bratr povzbuzen jeho mimořádnou důvěrou, takže bratři ho nazývali »jeho duší« - skutečně dostal od ministra velmi milý vlastnoručně napsaný list, kde ho tak nazval, když byl sklíčený - řekl bratru Vilémovi, že ho obžaluje u generálního ministra, protože konvent v Londýně není obehnán zdí, ten mu zapáleně odvětil: »A já odpovím generálnímu ministrovi, že jsem nevstoupil do řádu, abych stavěl zdi.« Se stejnou horlivostí nechal zřídit s prostotou střechu kostela v Londýně a odstranit ohradu kolem konventu. Jednou nicméně řekl onomu bratrovi, který byl jeho přítelem, že se musejí vystavět domy dost velké, tak aby je bratři v budoucnu již nezvětšovali.

2485

61. Dodatek. Bratr Robert ze Slaptonu mi sdělil, že když bratři obývali pronajatý dům, pokud neměli vlastní pozemek, kvardián měl následující vidění: Viděl, jak svatý František přišel do konventu. Bratři mu ihned běželi naproti a odvedli ho na terasu. On se posadil a mlčky se dlouho díval kolem. Zatímco bratři byli plni údivu, kvardián se zeptal: »Otče, na co myslíš?« Svatý František odpověděl:

»Podívej se na tento dům!« On uposlechl a obrátil se, aby se podíval a viděl, že dům je ze spletených větví, hlíny a slámy. Svatý František řekl bratřím: »Takové by měly být domy Menších bratří!« Tu kvardián vzal vodu, umyl mu nohy a políbil stigmata na nohou. Toto se, myslím, stalo bratrovi Robertovi samému. Sám jsem potom poznal proslulého kazatele, který se veřejně přiznával, že kvůli starosti o budování domů ve městě ztratil radost z kázání a vroucnost, kterou pociťoval při modlitbě.

2486

62. Také bratr Jan, vizitátor bratří Kazatelů v Anglii, řekl o bratru Vilémovi z Abingtonu, že dříve než započal s výstavbou konventu v Gloucesteru, měl neocenitelný dar kázání a že takový a tak přesvědčivý kazatel by se nikdy neměl starat o stavby, protože, jak pokračoval bratr Jan, pro samé starosti, jak nabádat k almužnám, se stal natolik jalovým, že anglický král mu řekl: »Bratře Viléme, ty jsi dokázal tak duchovně mluvit, a nyní všechno, co umíš říci, je: Dej mi, dej mi, dej mi.« Při jiné příležitosti, když tento bratr Vilém lichotkami něco na králi vymáhal, ten ho nazval hadem.

2487

63. Pan opat z Chertsey mi vyprávěl, že když jeden jeho dobrý přítel bratr dominikán žádal ho o dříví, dal mu pouze jeden kus dřeva. A protože ten bratr mu řekl, že ho mrzí, že se obtěžoval jít až tam pro jediný kus dřeva, opat mu dal ještě jeden. Když však dále naléhal a říkal, že Bůh je trojjediný a že tedy mu musí dát tři kusy, opat odpověděl: »Ve jménu Boha, který je jediný, dostaneš teď jen jeden kus.«

2488

64. Když bratr Jindřich z Burfordu vstoupil do řádu v Paříži, v konventu bylo pouze třicet bratří. V té době právě stavěli konvent ve Valvertu, byla to velmi rozsáhlá stavba jak do výšky, tak do šířky, takže se mnohým bratřím zdála v rozporu se stavem chudoby řádu. Proto někteří, a zejména bratr Angeler, modlili se k svatému Františkovi, aby ji nechal spadnout. A hle, když bratři se chystali vstoupit do konventu, z Božího vnuknutí tam nikdo nevstoupil, a v tom okamžiku střecha a zdi se zřítily až do základů. Na tom místě

se našly napsané tyto verše: »Boží dobrota ukázala tímto zřícením, že člověk má být spokojený s domem skromnějším.« A tak bratři to místo opustili.

KAPITOLA XI. USTANOVENÍ LEKTORŮ

2489

65. Když byl rozšířen konvent (v Oxfordu), kde rozkvétalo hlavní studium v Anglii a kde obvykle se shromažďovali studenti, bratr Agnello dal vystavět dosti důstojnou školní budov při konventu bratří a požádal Mistra Roberta Grossatestu, svaté paměti, aby je učil.

Pod jeho vedením v krátkém čase učinili viditelné pokroky jak v teologických, tak v morálních předmětech, které jsou nutné pro kazatele. Když potom byl z Boží prozřetelnosti přeložen z učitelské stolice na biskupskou, učil bratry Mistr Petr, který se později stal biskupem ve Skotsku. Po něm následoval Mistr Rogger z Weseamu, dříve děkan v diecézi Lincoln a později jmenovaný biskupem v Coventry. Stejně tak Mistr Tomáš z Walesu, poté co chvályhodně učil bratry v onom konventu, byl povýšen na biskupa v Sv. Davidu ve Walesu. Tedy tito mistři byli vždy bratřím ve všem nakloněni a šířili jejich skutky a jejich způsob života na různých místech. Proto pověst anglických bratří a jejich pokrok ve studiích se staly tak známými i v dalších provinciích, že generální ministr bratr Eliáš poslal bratra Filipa z Walesu a bratra Adama z Yorku, aby učili v Lyonu.

2490

66. Když přišel do Anglie bratr Albert z Pisy, jmenoval bratra Vincence z Coventry lektorem v Londýně a bratra Jindřicha, jeho rodného bratra, lektorem v Cambridge, a tak tam pomalu byli jmenováni další lektoři: bratr Vilém z Leicesteru v Herefordu, bratr Řehoř z Bosellisu v Leicesteru, bratr Gilbert z Cranfordu v Bristolu, bratr Jan z Westonu v Cambridge, bratr Adam Marsh v Oxfordu.

A dar moudrosti se rozšířil v anglické provincii s takovou hojností, že před koncem provincialátu Viléma z Nottinghamu bylo v Anglii třicet lektorů, kteří vedli veřejné disputace a tři nebo čtyři, kteří učili bez práva disputace. Provinční ministr totiž určil z každého konventu na univerzity studenty, kteří by mohli nahradit lektory po jejich smrti nebo odvolání. Nyní další věci pomineme a povíme si krátce o nastoupení lektorů na univerzitách.

2491

67. Někteří začínali učit jako mistři, jiní přednášeli jako bakaláři. V Oxfordu jako první učil bratr Adam Marsh. Druhým mistrem byl bratr Radulf z Corbridge, který vstoupil do řádu, když chvályhodně zastávat místo mistra regenta v Paříži, byl jmenován generálním ministrem na stejné místo v Oxfordu, kde učil ještě jako novic. Třetím byl bratr Eustachius z Normanville, který byl ve světě šlechticem a byl bohatý; stal se mistrem svobodných umění a práva a kancléřem v Oxfordu.

2492

68. Bratr Petr, provinční ministr Anglie, řekl, že vstup bratra Eustachia z Normanville do řádu byl největším povzbuzením pro ostatní bratry, protože ve světě byl šlechtic a bohatý a vyučoval slavně svobodná umění a právo jako mistr regent, byl kancléřem v Oxfordu a byl připraven stát se i mistrem v teologii.

2493

69. Čtvrtým byl Tomáš z Yorku. Pátým Richard Rufus z Cornwallu, který oblékl františkánský hábit v Paříži v době, kdy bratr Eliáš vnesl do řádu neklid; složil své sliby v Anglii věrně a zbožně v době odvolání se do Říma proti zmíněnému ministrovi. Později přednášel Sentence (Petra Lombardského) jako bakalář kursor v Paříži, kde byl považován za velkého a vynikajícího filozofa.

2494

Tento bratr Richard, když přišel do Anglie, vyprávěl na kapitule v Oxfordu, že v Paříži jeden bratr, když byl v extázi, měl vidění: viděl bratra Jiljího, prostého bratra laika, avšak kontemplativního života, vystoupit na učitelskou stolicí vykládat sedm proseb modlitby Páně; posluchači byli pouze bratři, kteří byli lektory v řádu.

Tu vstoupil svatý František, nejdříve setrval v mlčení, potom zvolal: »Jaká hanba pro vás, že bratr bez vzdělání vás převyšuje ve vašich zásluhách před Bohem! « Potom pokračoval: »A protože poznání vede k domýšlivosti, ale láska vzdělává (1 Kor 8,1), mnozí učení bratři, kteří jsou velmi váženi, nebudou platit za nic v Božím království.«

2495

70. Jeden vynikající lektor, který se mnou studoval v Oxfordu, měl ve zvyku, zatímco učitel učil a disputoval, že ho neposlouchal a zabýval se jinými věcmi jako přepisováním kodexů. A hle, když se stal sám lektorem, jeho žáci byli tak nepozorní, že, jak tvrdil, byl každý den v pokušení zavřít knihu a odejít. Kajičně prohlásil: »Byl jsem stížen spravedlivým Božím trestem, že mě nikdo nechce poslouchat, protože ani já jsem nikdy nechtěl věnovat pozornost žádnému učiteli.« Kromě toho, protože měl příliš mnoho styků se svými světskými přáteli a pro tuto důvěrnost se staral o bratry méně než by měl, svým chováním ukázal ostatním, že pouze v mlčení a v pokoji se lze naučit slovům moudrosti a že nelze jinak proniknout do Božího zákona, jak říká jeden svatý, než klidnou myslí.

Když později šel do sebe, oblíbil si klid a mlčení a udělal takové pokroky, že biskup v Lincolnu prohlásil, že on sám by tak dobře neučil. A proto jak rostla pověst o jeho schopnostech, byl povolán generálním ministrem do Lombardie a získal si vážnost u samotné papežské kurie. Nakonec potom Matka Boží, k níž choval velkou úctu, se mu zjevila v okamžiku smrti, vzdálila od něho zlé duchy a zasloužila mu, že vstoupil šťastně do očiště, jak sám zjevil jednomu svému příteli. Řekl, že byl v očisti a že ho velmi bolely nohy, protože příliš často chodil k jedné zbožné paní, aby ji utěšoval, zatímco se měl více zabývat svými přednáškami a jinými důležitějšími starostmi. Prosil, aby se slavily mše za jeho duši; přítel je nechal po dva roky sloužit a připojil mnoho dalších prosebných modliteb.

2496

71. Další mistři vyučovali v Cambridgi: bratr Vincenc z Coventry, bratr Jan z Westunu, bratr Vilém z Poitiers a bratr Humphrey. Tento

poslední mi sdělil, že když byl jednoho dne nemocný v Cambridgi, uslyšel hlas, který mu říkal: »Zůstaň bez pohnutí jako kámen.« Když tedy ležel nehybně jako kámen, přišli dva démoni, kteří se posadili po jeho levici, a anděl, který se postavil po pravici. Démoni ho začali dráždit nepravdivým obviněním, zatímco anděl dlouho stál mlčky. Nakonec oba ďáblové řekli: »Když bratři pijí nebo klábosí, místo aby šli na kompletář, zůstaneme tam; když se však zvednou, jdeme i my jinam.« Tehdy anděl řekl: »Vidíš, jak velká je zlomyslnost těchto ďáblů, chtějí tě zabít znechucením, abys již nebyl schopen chválit jméno svého Stvořitele.« Povzbuzen touto řečí začal se potit a vyléčil se.

KAPITOLA XII.

USTANOVENÍ ZPOVĚDNÍKŮ

2497

72. Bylo také více bratří, kteří ačkoliv neměli úřad kazatelů nebo lektorů, pro přízeň prelátů byli na různých místech pověřeni naslouchat zpovědím jak řeholníků, tak laiků, z poslušnosti a vůle provinčního ministra. Mezi nimi byl nejznámější bratr Salomon, který byl generálním zpovědníkem měšťanů a členů dvora v Londýně. V době, kdy byl kvardiánem v Londýně, po své nemoci, jak již bylo řečeno (kap. III.), pan Rogger svaté paměti, biskup Londýna, žádal na něm kanonickou poslušnost. Ale bratr Salomon, který měl dlouhý čas dobré vztahy s biskupem, přátelsky mu odmítl a dosáhl odklad až na další. Tento biskup si natolik vážil řádu, že vstal pokaždé, když ho některý bratr pozdravil. Při této příležitosti bratr Agnello poslal ihned do římské kurie svého delegáta a dostal pro bratry bulu pod názvem »Nimis iniqua«.

2498

73. Ve službě zpovědníka byl velmi vážený také bratr Mauritius z Derehamu, dobré paměti. Jednoho dne potkal chlapce, který chřádl dlouhou dobu pro nevyлéčitelnou nemoc; když vyslechl jeho zpověď, uložit mu za pokání každý den se pomodlit třikrát »Zdrávas, Maria«

a vyprosit si od Matky Boží zdraví, aby se mohl stát Menším bratrem. Chlapec poslechl a úplně se vyléčil. Proto když mu bylo asi patnáct let, bratr Mauritius ho zavázal žít mezi bratry jako jeden z nich, dokud neměl požadovaný věk (18 let). A když jej dosáhl, bez váhání vstoupil do řádu za provincialátu bratra Agnella.

2499

74. V Gloucesteru byl velmi známý bratr Vincenc z Worcesteru; byl skutečným otcem pro celou zemi, byl tak přísný sám k sobě a tak mírný a přívětivý ke svým podřízeným, že byl všemi milován jako anděl. Pro svůj přísný život a mimořádnou rozvážnost byl později ustanoven do úřadu kazatele a stal se zpovědníkem biskupa Rogera z Coventry.

2500

75. V Lynnu se proslavil věhlasem svatosti bratr Gottfried ze Salisbury, člověk, který přísností svého života se projevoval jako druhý František a svojí ctností, dobrotivostí a prostotou jako druhý Antonín. Když poslouchal zpovědi, jeho dobrota a soucit byly tak veliké, že když se nesetkal u kajicníků se znamením hluboké zkroušenosti, pohnul je k pláči vlastními slzami a vzlykáním. Tak se mu to stalo právě u šlechtice pana Alexandra z Bassingbournu. Když ten se zpovídal jako kdyby dával k lepšímu nějakou historku, bratr Gottfried hořkým pláčem a svými zásluhami a moudrými radami přiměl ho k rozhodnutí vstoupit do řádu Menších bratří. V tomto předsevzetí svatě zemřel. Potom se zjevil svému příteli, bratru Janovi ze Stamfordu, a na jeho otázku, jak se mu daří, odpověděl: »Moje duše se chová jako tvor poslušný svého Stvořitele a nachází svůj pokoj v Něm, který ji vytvořil z lásky.« Poučil ho také o víře ve svátost eucharistie tak hluboce, že žádný smrtelník by to nedokázal.

2501

76. V Oxfordu se proslavil bratr Eustach z Mercu dobré paměti, který byl potom kvardiánem a nakonec kustodem Yorku. Ten rád vyprávěl následující epizodu. Svatý Lanfranco chtěl vstoupit do některého řeholního řádu; přestože již byl významným teologem, oblékl se jako šašek a putoval po různých kláštorech, aby poznal mnišský život. Přicházel, tloukl na dveře chóru holí a když viděl, že

se mniši otáčejí směrem ke dveřím a smějí se, říkal: »Zde není Bůh.« Ale když přišel do Bec-Hellouinu a žádný mnich si nevšímal, kdo to klepe, vstoupil tam jako bratr laik. Když potom papež Mikuláš svolal koncil proti Berengariovi, dostal povolení, aby tam přišel se svým opatem; a zde, zatímco všichni zůstali mlčky, ztrnulí nad slovy kacíře, požádal, aby byl vyslechnut a vyvrátil jeho názory tak jasnými důkazy, že Berengarius řekl: »Bud' jsi Lanfranco, nebo jsi ďábel.« A tak ho koncil poznal.

KAPITOLA XIII

POSLOUPNOST GENERÁLNÍCH MINISTRŮ

2502

77. Prvním generálním ministrem po svatém Františkovi byl bratr Eliáš, který byl notářem v Bologni. Po něm následoval bratr Jan Parenti z Florencie, provinční ministr Španělska, muž moudrý, zbožný a velmi přísný. Když byl zbaven úřadu stoupenci bratra Eliáše, ten byl opět zvolen generálním ministrem: Stalo se to takto: Na kapitule, která se konala v době přenesení ostatků svatého Františka, ti, kterým bratr Eliáš dovolil přijít na kapitulu - dal totiž dovolení všem, kdo si přáli na kapitulu přijít - chtěli ho udělat generálem proti názoru provinčních ministrů. Vzali ho tedy z jeho cely a přinesli na ramenou až před dveře kapitulní síně, a když je vyrazili, chtěli ho posadit na místo generálního ministra. Když to bratr Jan viděl, vysvlékl se před celou kapitulou.

Zcela zahanbeni bratři tehdy přestali dělat zmatek. Nicméně nechtěli poslouchat ani svatého Antonína, ani žádného jiného provinčního ministra. Lid se však domníval, že spor byl vyvolán, protože tělo svatého Františka bylo přeneseno tři dny před tím, než se bratři shromáždili. Ale pět noviců, kteří byli rytíři a byli přítomni na kapitule a všechno viděli, tvrdili s pláčem, že tato bouře přinese velké dobro řádu, protože řád nesmí uchovávat žádný prvek nesvornosti. A tak se stalo, že všichni tito rušitelé pokoje byli posláni do různých provincií, aby činili pokání. Bratr Eliáš se potom stáhl do poustevny, nechal si narůst vlasy a vousy a s tímto pokryteckým

znamením svatosti se usmířil s řádem a bratry. (Poznámka: Tato tendenční zpráva legendárně spojuje události generálních kapitul 1230, 1232 a 1239.)

2503

78. Tato kapitula vyslala k papeži Řehořovi IX. posly, aby získali prohlášení o řeholi, totiž svatého Antonína, bratra Gerarda Rossignola, penitenciáře papeže, bratra Haymona, který se později stal generálním ministrem, bratra Leona, později jmenovaného arcibiskupem v Miláně, bratra Gerarda z Modeny a bratra Petra z Brescie. Ti informovali papeže také o pohoršení vyvolaném bratrem Eliášem, protože generální ministr odvolal jeho nařízení, že na generální kapitulu nemohou přijít všichni bratři, kteří chtějí; dále ho informovali, že bratr Eliáš byl proto rozhořčen, a nechal přenést tělo svatého Františka dříve, než se bratři shromáždili. Papež byl tím vším dosti pobouřen a zaujal velmi tvrdý postoj proti Eliášovi, dokud se nedozvěděl o mimořádném životě, který vedl v poustevně. Proto dokonce na generální kapitule v Rieti, když Jan Parenti byl uvolněn z úřadu, papež dovolil, aby Eliáš byl jmenován generálním ministrem; především vzal v úvahu přátelství, které bylo mezi ním a blaženým Františkem.

2504

79. Později, protože bratr Eliáš byl důvodem pobouření po celém řádu svojí náklonností k pohodlí a svým násilným chováním, bratr Haymon z Paříže předložil návrh na jeho odvolání. A ačkoliv se bratr Eliáš proti tomu stavěl, mnozí ministři a četní bratři osvědčené ctnosti z předalpských provincií se sešli, aby konali generální kapitulu, zatímco byl pověřen záležitostmi řádu u kurie bratr Arnulf, penitenciář papeže Řehoře IX. Po dlouhém jednání byli z celého řádu vybráni bratři, kteří byli pověřeni přípravou reformy. Když byl návrh připraven, byl přečten za přítomnosti papeže na generální kapitule, na které bylo přítomno také sedm kardinálů (1239).

Papež pronesl projev o zlaté soše, kterou viděl Nabuchodonosor, a vzal si za téma verš: »Tobě, králi, vyvstaly na lůžku starosti o to, co se v budoucnu stane...« (Dan 2,29). Když skončila rozprava, bratr Eliáš vstal, aby se omluvil a uvedl jako důvod, že bratři, když ho

zvolili generálem, souhlasili, aby »jedl zlato« a měl koně, kdyby to pro svůj špatný zdravotní stav považoval za nutné. Ale nyní ho obviňují a pohoršují se nad jeho chováním. Bratr Haymon mu chtěl odpovědět, ale papež mu nedal souhlas, až kardinál Robert ze Somercotes mu řekl: »Pane papeži, to je moudrý muž, bude dobře, když ho vyslechnete, protože je stručný při své řeči.«

2505

80. Bratr Haymon tedy vstal, zdál se nesmělý a téměř se třásl, zatímco Eliáš si seděl zcela klidně a neochvějně, aspoň se tak zdálo. Bratr Haymon stručně řekl, že zvažil slova bratra Eliáše jako slova ctihodného otce, ale upozornil, že jestliže bratři řekli, že souhlasí, aby »jedl zlato«, nevyslovili tím svůj souhlas, aby měl poklad. Kromě toho jestliže řekli, že může mít koně, neřekli, že souhlasí, aby měl oře nebo ušlechtilého hřebce. Vtom bratr Eliáš ztratil trpělivost a prohlásil nahlas, že bratr Haymon lže. Jeho stoupenci začali vykřikovat urážky a pokřikovat a stoupenci druhé strany se chovali stejně. Papež jim pln nevole nařídil, aby mlčeli, a řekl: »Toto není chování hodné řeholníků.«

Když potom dlouho zůstal sedět mlčky a zamyšlený, všichni se hluboce zastyděli. Mezitím kardinál Reginald, protektor řádu, otevřeně naznačil bratru Eliášovi, aby složil úřad do rukou papeže. Ale ten veřejně odpověděl, že návrh odmítá. Tehdy papež, když nejdříve připomenul osobní kvality bratra a upozornil na přátelství, které bylo mezi ním a svatým Františkem, zakončil tím, že měl za to, že bratři byli s ním jako generálním ministrem spokojeni, ale od chvíle, kdy tato kapitula jasně ukázala, že už tomu tak není, rozhodl, aby byl odvolán ze svých funkcí. A na místě ho sesadil z úřadu generálního ministra. Ihned vypukl výbuch tak velké a nepopsatelné radosti, že ti, kteří byli účastni, prohlásili, že nic podobného ještě nezažili.

2506

81. Papež se potom uchýlil do jedné cely a zavolal si ministry a kustody k volbě, a dříve než odevzdali svůj hlas, vyslechl názor každého. Když byl potom kanonicky zvolen bratr Albert z Pisy, ministr Anglie, bratr Arnulf, penitenciář papeže, který byl duší celé

této záležitosti, vyhlásil výsledek volby a zanotoval: »Tebe, Bože, chválíme«. A protože, jak se říkalo, bratr Eliáš nikdy nesložil sliby na řeholi potvrzenou bulou papežem Honoriem III., a proto se považoval za oprávněného přijímat peníze, dostal ihned příkaz složit sliby na tuto řeholi, a tento příkaz byl rozšířen na celou kapitolu a potom na celý řád. Tak se i stalo. Potom nově zvolený ministr sloužil mši a když skončila, řekl bratřím, kteří nebyli účastníky kapituly: »Nyní jste byli přítomni první mši, kterou slavil generální ministr tohoto řádu. Vraťte se teď s požehnáním Ježíše Krista do svých konventů.« (Poznámka: Předcházející ministři včetně bratra Eliáše byli laici a cítíme tu, že opozice proti němu vycházela od duchovních.)

2507

82. Na této kapitule byl bratr Haymon zvolen ministrem celé Anglie a bratr Jan z Kethene, který byl ministrem Skotska, se stal ministrem Irska.

2508

83. Po těchto událostech bratr Eliáš se rozhodl přebývat v Cortoně a bez povolení a přes zákaz generálního ministra se odebral navštívit kláštery Chudých paní. Zdálo se, že je to důvod, pro který by mohl upadnout do klatby podle nařízení papeže. Bratr Albert mu přikázal, aby ho navštívil a dostal rozhřešení, nebo aby se alespoň setkali na nějakém místě na půli cesty. Ale bratr Eliáš to odmítl, a doslechl se o tom papež. I když bratr Eliáš dobře věděl, že papež chce, aby poslouchal generálního ministra jako každý jiný bratr, toto ponížení nesnesl on, který se nikdy nenaučil poslouchat, a přestěhoval se do oblasti Arezza (pozn.: kde se zdržoval císař Bedřich II.). Tehdy ho papež dal veřejně do klatby, jak si zasloužil.

2509

84. Pokud jde o bratra Alberta, choval se ve svém úřadu generálního ministra chvályhodně, napravil výstřelky svého předchůdce, prodléval za Alpami, kde první nadšení řádu zesláblo. Zemřel potom svatě v Římě, Angličané ho velebili víc než ostatní bratři pro jeho zbožnou horlivost.

2510

85. Po něm následoval Angličan bratr Haymon, který se snažil pokračovat v započatém díle svého předchůdce. Za jeho správy se konala první a poslední kapitula definatorů, která v řádu potom již nikdy nebyla svolána pro jejich přehnané požadavky. Snažili se všemi způsoby odvolat provinční ministry, kteří byli na kapitule společně s generálním ministrem, což se stalo. Proto nařízení, vydané za přítomnosti papeže na kapitule, na které byl sesazen bratr Eliáš a týkalo se této kapituly podřízených, a další nařízení, týkající se kanonické volby kustodů a kvardiánů, při následující generální kapitule právě pro přehnané požadavky podřízených bylo zrušeno. Někteří bratři totiž žádali, aby byli zcela zrušeni kustodi řádu a říkali, že jejich úřad je zbytečný. Bratr Haymon byl za Alpami, když uprostřed zimy byl povolán k protektorovi řádu a dalším kardinálům; odpověděl jim tak vyčerpávajícím způsobem na obvinění vznesená proti němu, že si opět získal jejich důvěru.

2511

86. Když byl generálním ministrem, kapitula vydala nařízení, kterým byli vybráni bratři ze všech provincií řádu, aby sepsali ty body řehole, o kterých byly pochybnosti, a předali je generálnímu ministrovi. V Anglii byli vybráni bratr Adam Marsh, bratr Petr, kustod Oxfordu, bratr Jindřich z Burfordu a několik dalších. V téže noci se zjevil svatý František bratrovi Janovi z Banastre a ukázal mu hlubokou studnu. Bratr Jan řekl: »Otče, hle, otcové chtějí vysvětlit řeholi, mnohem lépe by bylo, abys ji vysvětlil ty.« Světec odpověděl: »Synu, jdi k bratřím laikům a oni ti vyloží tvoji řeholi.«

Proto bratři označili některé články a poslali je generálovi na lístku bez pečeti a zapřísahali ho ve jménu nejdražší krve našeho Pána Ježíše Krista, aby dovolil, aby řehole zůstala tak, jak ji napsal svatý František z vnuknutí Ducha svatého. Tato prosba se velmi líbila jak protektorovi řádu, tak bratřím zámořských provincií; to potvrzuje svědectví, které, bratr Albert vydal bratřím z Anglie. Bratr Haymon zemřel potom v Anagni. Papež Inocenc ho poctil návštěvou během jeho nemoci.

2512

87. Dodatek. Bratr Haymon řekl, že bratři, kteří se nechtěli vrátit do konventu po nemoci dříve, než opět získají všechny síly ze strachu, že by nemohli více využít dobu k zotavení, podobají se dítěti, které museli učit číst proti jeho vůli. Totiž když dítě řekne A, ačkoliv umí vyslovit B stejně dobře jako A, nechce pokračovat dál, protože kdyby řekl B, učitel by mu nařídil říci C a tak dále. Bratr Haymon řekl, že když žil ještě ve světě, byl tak rozmazlený, že nemohl žít bez mnoha šatů a obuvi, ale že se potom stal silnějším právě bez takových šatů. Když se bratr Haymon vrátil z generální kapituly, na které byl zvolen provinčním ministrem, měl strach pro své slabé zdraví a uvažoval, zda vůbec přejde na druhou stranu Alp. Ale stal se přesný opak, že tam, kde se obával o své zdraví, bylo odolnější a naopak ve Francii bylo slabší.

2513

88. Po něm následoval bratr Crescentius, kdysi slavný lékař a provinční ministr ve Veroně. Jeho horlivost byla podněcována milosrdenstvím, utvářena vědou a posilována vytrvalostí. Ale bratři jeho provincie byli tak proti němu, že v noci před generální kapitulou, na které byl zvolen, po obžalobě, kterou přednesl horlivcům řádu proti vzpouře spolubratří, jeden bratr měl vidění: viděl bratra Crescenda s oholenou hlavou, s dlouhými bílými vousy až k provazu a uslyšel hlas vycházející z nebe, který říkal: »To je Mardocheus.« Když se bratr Radulf z Remeše dozvěděl o tomto vidění, ihned řekl: »Jistě tento bude ještě dnes zvolen generálem.« Když potom nějaký čas věrně a pečlivě spravoval řád, bratr Crescentius požádal, aby byl z úřadu uvolněn; nato byl jmenován biskupem ve svém rodném městě.

2514

89. Dodatek. Tento bratr Radulf z Remeše, Angličan, po dlouhých obtížích se vrátil do Anglie a u Salisbury svatě zemřel, poté co dlouhý čas se věnoval rozjímání. Vyprávěl, že když se svatý František ubíral dlouho cestou v mrazivém větru, ztratil odvalu. Potom sebral odvalu a vystoupil na horu, svlékl si oděv, obrátil se proti větru a řekl si pro sebe, že by bylo lepší, kdyby teď měl hábit.

2515

90. Po něm následoval bratr Jan z Parmy, jeden z největších horlivců řádu, který v Paříži četl sentence jako bakalář kursor. Přišel do Anglie za časů bratra Viléma z Nottinghamu, slavil provinční kapitulu v Oxfordu a přivedl zpět k jednotě ty bratry, kteří chtěli ostatní předejít tím, že zastávali cizí názory. Velebil potom ve všech provinciích poslušnost a horlivost anglických bratří. V Paříži osobně usmířil bratry s mistry tím, že na univerzitě se prohlásil za prostotu povolání řádu, když odvolal stížnost bratří proti mistrům.

2516

Rozhodl, že generální kapitula se od té doby má konat střídavě před a za Alpami.

2517

Nakonec, když již necítil silu nést dále tíhu úřadu generálního ministra, dostal od papeže Alexandra IV. dovolení zřeknout se ho. Bratr Jan z Parmy říkal, že budova řádu se musí stavět na dvou zdech, totiž na svatosti života a na věděni, a že bratři postavili zeď věděni až do nebe tak vysoko, že se ptali, zda vůbec existuje Bůh. Naopak zeď ctnosti tak snížili, že bylo velkou chválou, když se o bratrovi dalo říci: »Je to člověk, jemuž se dá věřit,« a proto soudil, že se stavělo nerovnoměrně. Kromě toho chtěl, aby se bratři chránili proti prelátům a před vladaři spíše svatostí svého života a svými veřejnými zásluhami než papežskými výsadami, a byli vskutku menší mezi všemi pokorou a mírností.

2518

91. Dodatek. Bratr Jan z Parmy, generální ministr, během generální kapituly v Janově nařídil bratrovi Bonizovi, který byl druhem svatého Františka, aby řekl bratřím pravdu o stigmatěch světce, protože mnozí ve světě o nich pochybovali. Bratr Bonizo se slzami odpověděl: »Tyto moje hříšné oči je viděly a tyto moje hříšné ruce se jich dotýkaly.«

2519

92. Také bratr Lev, druh svatého Františka, řekl bratru Petrovi, provinčnímu ministrovi Anglie, že se svatému Františkovi zjevil seraf, když byl vytržený v kontemplaci, a že toto zjevení bylo

zřetelnější, než jak bylo popsáno v jeho životopise. A že při tomto zjevení mu byly odhaleny mnohé věci, které nikdy nikomu nesdělil. Svátý František však prozradil svému druhovi bratru Rufinovi, že když ještě zdálky viděl anděla, velmi se poděsil a že anděl ho tvrdě zasáhl; řekl mu, že jeho řád bude trvat až do konce světa a že žádný bratr se zlou vůlí v něm dlouho nevydrží, že nikdo, kdo nenávidí řád, nebude dlouho žít a že žádný řeholník, který miluje vlastní řád, neskončí špatně. Potom svátý František přikázal bratru Rufinovi, aby umyl a natřel olejem kámen, na kterém anděl stál, a on uposlechl. Tyto události, které sepsal bratr Warin ze Sedenefeldu, mu osobně vyprávěl bratr Lev.

KAPITOLA. XIV.

POSLOUPNOST PROVINČNÍCH MINISTRŮ

2520

93. Prvním provinčním ministrem Anglie byl tedy bratr Agnello z Pisy, jak bylo výše řečeno. Byl to muž nadaný především přirozenou rozvážností, vynikající v každé ctnosti, přesnosti a počestnosti života. Při návratu z posláni splněného chvályhodně u římské kurie pro anglické preláty společně s bratrem Petrem z Tewkesbury, tehdy kvardiánem v Londýně, a několika bratry Kazateli, onemocněl úplavicí v Oxfordu, jak se říkalo z chladu a pro námahu, kterou vynaložil, aby opět sjednal mír mezi králem a jeho maršálkem v marce Waleské, a ze svých cest po Anglii. Když se léky vyléčil z úplavice, byl postižen zánětem v břicho a bolest v boku byla tak prudká, že stěžil potlačoval sténání.

Dříve než umřel, po tři dny neustále prosil: »Přijď, nejsladší Ježíši!« Když přijal svátosti církve, byl požádán, aby navrhl svého nástupce a on poradil, aby poslali bratra Huga z Wellys k bratru Eliášovi a toho aby bratři požádali, aby jim dal za ministra bratra Alberta z Pisy nebo bratra Haymona anebo bratra Radulfa z Remeše. Ze své pravomoci určil bratra Petra z Tewkesbury za svého vikáře. Když požádal jednotlivě každého bratra o modlitbu a společně s celou

komunitou poručil svou duši Bohu, svatě ji vydechl. Jeho druhovi bratru Walterovi z Maddeley se zdálo, že vidí v chóru ležet mrtvé tělo, které vypadalo jako by bylo právě sejmuto z kříže s pěti krvácejícími ranami jako u Ježíše Krista; přišel blíže, protože myslel, že je to sám Ježíš Kristus, a viděl, že je to bratr Agnello.

Když po mnoha letech bratři byli nuceni jeho tělo přenést, totiž když zbořili kapli, kde byl v chóru blízko oltáře pohřben, našli olovenou rakev, ve které ležel, i samotný hrob plný nejčistšího oleje, jeho tělo však nedotčené zkažením a ještě oblečené, a vydávalo velmi příjemnou vůni.

2521

94. Dodatek. Je hodná zmínky skutečnost, že ctihodný muž, Mistr Serlo, děkan v Exeteru, vyčítal bratru Agnellovi, že málokdy jedl mimo konvent. Jednou se stalo, že kvardián v den, kdy kázal lidu, se po obědě zdržel a s jedním mnichem si vyprávěli vtipy před světským člověkem; onen den totiž jedli s bratry. Ten světský člověk řekl potichu jednomu bratrovi, který byl jeho tajemníkem, že tento způsob řeči se nehodí pro preláta a kazatele. Kvardián mi pak řekl, že by byl raději bodnut kopím mezi žebra než dávat takový příklad. Bratří dbali o dobré jméno řádu a přede všemi bratr Agnello tak, že neudělal výjimku ani pro královského tajemníka, naopak odvolal ho od dvora a nedovolil mu nic darovat ani přijímat.

2522

95. Dodatek. Bratr Agnello byl po dlouhý čas ministrem Anglie, ačkoliv byl pouze jáhmem a nechtěl být vysvěcen na kněze, až provinční kapitula požádala generální kapitolu, aby mu to nařídila. A byl tak zbožný v božském oficiu, že se nejen při mši, ale také v chóru a když byl na cestě, zdálo, že neustále pláče, ale tak, že se to nedalo zjistit ani podle nějakého zvuku či vzdechů nebo změny výrazu. Kromě toho vždy odříkával hodinky vstoje a trpce vyčítal jednomu bratrovi, že po puštění žilou odříkával velké hodinky vsedě. Když potom cítil, že smrt je nablízku, řekl bratru Petrovi z Tewkesbury: »Ty znáš celý můj život.« A protože bratr Petr odpověděl, že u něho nikdy nevykonal generální zpověď, tloukl se do hlavy a začal hořce plakat a ihned se zpovídal z celého svého života

s podivuhodnou kajícíností. Potom nechal zavolat bratry, dal jim rozhršení a když na jeho přání začali za něj modlitby za umírající, vlastní rukou si zavřel oči a položil si ruce zkřížené na prsou.

2523

96. Když se tedy bratr Eliáš dozvěděl o smrti bratra Agnella, ihned rozlomil pečeť provincie, na které byl zobrazen beránek s křížem, a přijal s rozhořčením skutečnost, že bratři z Anglie ho požádali, aby jmenoval ministrem někoho z těch, které vyznačili. Proto téměř rok protahoval jmenování nového ministra Anglie. Nakonec, když opět odvolal jednoho bratra, kterého již poslal, nařídil bratru Albertovi z Pisy, který byl ministrem v Uhrách, Německu, Bologni, Marce Ankonské, Trevisu a Toskánsku, aby odcestoval do Anglie a ujal se úřadu ministra bratří. Přijel do Anglie v den svaté Lucie a v den Očišťování slavil provinční kapitulu v Oxfordu, kde kázal na téma: »Pohleďte na skálu, z níž jste vytesáni, na hlubokou jámu, z níž jste vykopáni« (Iz 51,1). Všechny záležitosti bratří projednával podle svého uvážení, a to byl způsob, jak mohl vyzkoušet v mnoha formách pokoru, dobrotivost, prostotu, horlivost, lásku a trpělivost bratří v Anglii.

A ačkoliv bratřím veřejně řekl, že ho vždy najdou až do konce takového, jaký se jim ukázal na kapitule, nicméně od té doby mísil sůl evangelia s moudrostí stále rostoucí při každé mešní oběti, až se zcela změnil. A později vskutku tolik vzrostla jeho úcta k bratřím v Anglii, že se jim věnoval s veškerou náklonností svého srdce a připoutal si je nepopsatelným svazkem. Vpravdě shledal, že se ztotožňují s jeho vůlí při každém návrhu na zdokonalení a že jsou ochotni jít s ním do vězení a vyhnanství pro reformu řádu.

2524

97. Bratr Albert stanovil, že v domech pro hosty se má zachovávat ticho u stolu, ledaže by byli přítomni bratři Kazatelé nebo bratři z jiných provincií. Chtěl také, aby bratři nosili staré hábity přes nové, pro pokoru a aby nové déle vydržely. Nechal zbořit konvent v Southamptonu, který byl kamenný, i když s velkými obtížemi pro odpor obyvatel města; a s rozhořčením opět vrátil dokument o dohodě ujednané mezi bratry a mnichy v Readingu, podle níž tito

je nemohli podle libosti vyhnat, a nabídl mnichům, že sám přemístí bratry z konventu, kdykoli to budou chtít. Když však kapli konventu nemohl zrušit, protože ji vystavěl král, přál si, aby byla zničena zásahem z nebe. Pouze s velkou potíží se mu podařilo umístit bratry v Chesteru a Winchesteru.

2525

98. Bratr Albert dostal od papeže Řehoře IX. bulu, ve které bylo stanoveno, že bratři Kazatelé nemohou nikomu bránit ve vstupu do toho řádu, který si dobrovolně vybral a že nesmějí připustit své novice k slibům, dokud neukončili zkušební rok. Ti opravdu měli ve zvyku připouštět k slibům toho, koho chtěli, třeba v den jeho vstupu do řádu, jako to udělal bratr Robert Bacon dobré paměti.

Ale protože bratři Kazatelé byli velmi pobouřeni, obrátili se na papeže Inocence IV. se žádostí, aby žádný Menší bratr nemohl přijímat do řádu ty, kdo jim již byli zavázáni, a ten, který by to udělal, aby upadl do klatby činem samým; a slíbili, že učiní totéž vůči nám. Ale oni zavázali osoby takovým způsobem a tak rozšířili tuto svou výsadu, že stěží umožnili někomu přechod do druhého řádu (Menších bratří). Tento smutný stav však netrval dlouho. Vskutku bratr Vilém z Nottinghamu dobré paměti a Petr z Tewkesbury ukázali papeži to, co jeho předchůdce rozhodl, a on prohlásil, že byl oklamán a odvolal dekret, i když až po škodlivém opoždění.

2526

99. Bratr Albert jednou řekl, že musíme velice milovat bratry Kazatele, protože v mnoha věcech velmi našemu řádu pomáhali a příležitostně nás naučili, jak se chránit před nastávajícím nebezpečím.

2527

100. Bratr Albert říkal, že především tři věci proslavily řád: bosé nohy, chatrné odění a pohrdání penězi.

2528

101. Bratr Walter z Reygate říkal, že jednomu bratrovi z provincie svatého Františka bylo zjeveno, že démoni konají každý rok sněm

proti řádu a že objevili tři způsoby, jak mu uškodit: důvěrnost se ženami, přijímání neužitečných osob a užívání peněz.

2529

102. Provinční ministr bratr Albert říkával svému druhovi, bratru nazývanému »Všechno dobré« (Ognibene), když přišli k některému duchovnímu příteli: »Jez, jez, nyní to můžeme udělat bez škody.« Ale velmi se chránil vyhledávat světské osoby.

2530

103. V oněch dnech se stalo, že dva velmi známí bratři přišli do domu majitele půdy, který je přijal s poctou a bohatě pohostil. Zatímco seděli u stolu, přišel rektor kostela, který jim vyčítal, že nepřišli k němu; a neustále je pobízel, aby jedli masitá jídla, aniž by se mu však podařilo zviklat jejich střídmost; tu rozhněván řekl: »Jezte, jezte, opravdu zima zabije vaše těla jako hrdlo naše duše.« Nato vstal a odešel.

2531

104. Při božském oficiu bratr Albert byl vždy velmi zbožný a vyhýbal se rozptýlení myslí tím, že zavíral oči: Ve společenství bratří si získal jejich náklonnost svou veselostí a přívětivostí.

2532

Když se jednou všichni v konventu podrobili pouštění žilou, bratr Albert vyprávěl svým druhům následující podobenství, hlavně kvůli jednomu novicovi, který byl přítomen a považoval se za příliš chytrého, takže se odvažoval plést se do věcí, které se ho netýkaly. »Jeden venkovan,« řekl, »když uslyšel, že v ráji je největší klid a tolik slastí, odešel ho hledat, zda se mu náhodou nepodaří do něj dostat. Když konečně přišel k bráně, uviděl svatého Petra a prosil ho, zda může vstoupit.

Svatý Petr se ho zeptal, zda dokáže zachovávat zákony, které v ráji vládnou, a on odpověděl, že ano, jen aby mu laskavě řekl, které to jsou. Světec odpověděl, že je jen jediný, totiž zachovávat mlčení. Přijal to a s radostí slíbil, a tak byl vpuštěn. Procházel se po ráji a tu uviděl člověka, který oral se dvěma voly, jedním hubeným a druhým dobře živeným; tomuto dovoľoval jít, jak chtěl, zatímco prvního

neustále poháněl. Venkován přiběhl a začal mu to vyčítat. Ihned zasáhl svatý Petr a chtěl ho vyhnat ven, ale pro tentokrát mu to odpustil, jen ho upozornil, aby si dával větší pozor. Když popošel trochu dále, uviděl jiného muže, který nesl dlouhý trám a chtěl vstoupit do domu, avšak držel dřevo napříč ke dveřím; on přiběhl a poučoval ho, aby se otočil s trámem směrem ke vchodu. Hned tu byl svatý Petr a chtěl ho vyloučit ze všech posvátných okrsků světa.

Nicméně mu odpustil i tentokrát. Pokračoval tedy potřetí ve své procházce, zpozoroval drvoštěpa, který porážel stromy v lese, přitom nechával stát staré a pokřivené stromy a kácel ty, které byly rovné, zelené a velmi krásné. Venkován k němu přišel a vyčítal mu to. A tu ihned zasáhl svatý Petr a tentokrát ho vyhnal ven.«

Bratr Albert také chtěl, aby podřízení měli úctu ke svým představeným, protože je třeba bdít, říkal, aby »důvěrnost neplodila pohrdání.«

2533

105. Bratr Adam Marsh vyprávěl o jednom zvláště jemném chlapci, který byl stížen nemocí a na naléhání svého otce, aby jedl a udělal to z lásky k němu, neboť je jeho milovaný syn, odpověděl, že není jeho synem. Stejně odpověděl matce, která ho žádala o totéž. A když se ho jindy otec ptal, čí myslí, že je syn, jestliže není jeho, odpověděl podrážděně a drze: »Jsem svým vlastním synem.« Takoví jsou i ti, kdo jsou otroky svých vášní a rozmarů.

2534

106. Dodatek. Během tohoto rozhovoru bratr Albert vyprávěl podobenství proti domýšlivosti mladých, a řekl: Byl jeden býk, který běhal každý den na louky a na pole, kam se mu nejvíc líbilo. Ale jednou v čas první nebo třetí hodinky se přiblížil k pluhu a uviděl staré voly, kteří šli dopředu krok za krokem a vyorali málo. Tu jim to vyčítal a říkal, že on by udělal stejnou práci za chvíli. Voli ho požádali, aby jim pomohl. Zapráhl se do jha a začal orat s velkým zápalem až do poloviny brázdy; zde unavený začal funět a oddechovat. Ohlédl se za sebe a řekl: »Jak, ještě jsem neskončil?« Staří volové mu odpověděli, že ne a tropili si z něho žerty. Býk

odpověděl, že už nemůže. Tehdy volové řekli, že oni chodí pomaleji, protože musí pracovat stále a ne jen krátký čas.

2535

107. Bratr Albert byl přítomen na kapitule v Oxfordu, kde kázal mladý bratr. A protože ten odvážně odsuzoval přepych konventů a hojnost jídla, bratr Albert ho napomenul, že je slávychtivý.

2536

108. Jednou přinutil bratra Eustacha z Mercu jíst ryby proti zvyklostem, řekl, že rád ztratil mnoho dobrých lidí pro vlastní nerozumnost. A vzpomínal, že když pobýval se svatým Františkem ve špitále, světec ho přinutil sníst každý den dvojnásobné množství jídla, než byl zvyklý si brát. Bratr Albert byl také tak velkorysý, že jednou přísně vyčítal kvardiánovi i prokurátorovi, že se nepostarali lépe o bratry po námaze velké slavnosti. Byl člověkem tak dobrotivým a soucitným, že nařídil pod poslušností jednomu bratrovi se slabým zdravím, aby navštívil svou rodnou zemi a cestoval od jednoho konventu k druhému po celé kustodii, jestliže si to bude přát, a že zaplatí výdaje, jestliže by mu bratři dělali těžkosti. Potom co anglickou provincií výtečně dva a půl roku spravoval, odešel společně s několika delegáty na kapitulou svolanou proti bratru Eliášovi. A když se potom stal generálním ministrem, zemřel svatě v Římě v kruhu svých anglických spolubratří.

2537

109. Po něm následoval bratr Haymon, člověk velmi dobrotivý a přívětivý, staral se o to, aby mezi bratry vládla pokoj a láska. Oblékl do hábitu řádu biskupa z Herefordu, Radulfa z Maidstone. K tomu došlo po vidění, které on měl o bratru Haymonovi, když byl arcijáhnem v Chesteru. Takové bylo to vidění: zatímco seděl na synodě a dával pokyny duchovenstvu, přišel k němu chlapec, chrstl mu do tváře vodu a ihned se proměnil na dítě hodné soucitu. Potom přišel k posteli, na které ležel bratr Haymon, a požádal ho, aby mu dovolil položit se vedle něho, a tak to i udělal. A podle tohoto vidění došel dobrého konce v řádu. Bratr Haymon spravoval anglickou provincií jeden rok, potom byl zvolen generálním ministrem.

2538

110. V době, kdy bratr Haymon byl provinčním ministrem Anglie, řekl, že došlo k určitému neklidu po celém řádu, když bratři dosáhli toho, aby mohli nechat světit oltáře a hřbitovy v areálu svých konventů, protože tato místa nemohla už být užívána k světským účelům. Byl tak velkým horlitem pro chudobu, že během provinční kapituly seděl s posledními bratry na podlaze jídelny, oblečený do velmi chudého a potrhaného hábitu.

2539

111. Po něm následoval jeho vikář bratr Vilém z Nottinghamu, jednomyslně zvolený a potvrzený těmi, kterým byla svěřena volba. Bratr Vilém, ačkoliv neměl zkušenost z nižších úřadů, totiž kvardiána a kustoda, spravoval provincii velmi energicky a horlivě, takže zpráva o jeho horlivosti a počestnosti se roznesly po všech provinciích.

2540

112. Bratr Vilém často vyprávěl, že svatý Štěpán, zakladatel řádu Grandmontu, měl na tajném a bezpečném místě uloženou skříňku a všem zakázal se jí dotknout, dokud žije. Bratři byli zvědaví, rádi by věděli, co je ve skříňce. Ale světec chtěl, aby k ní všichni měli podle jeho příkladu největší úctu. Po jeho smrti se nemohli dočkat; otevřeli ji a našli tam pouze jeden lístek, na kterém bylo napsáno: »Bratr Štěpán, zakladatel řádu Grandmontu, zdraví své bratry a prosí je naléhavě, aby se vyhýbali světským lidem, protože tak jako vy, dokud jste nevěděli, co bylo ve skříňce, uchovávali jste ji ve velké vážnosti, tak budou jednat svěštější lidé s vámi.«

KAPITOLA XV.

DUCHOVNÍ POKROKY NĚKTERÝCH BRATRŮ

2541

113. Nakonec mám za to, že musím připomenout, že dokud ještě žilo mnoho bratrů, kteří založili vinici Menších bratrů v Anglii, její větve se tak rozšířily v provincii a v řádu, že na její bratry byly vloženy

různé hodnosti a úřady jak v řádu, tak mimo něj, a především na ty, kteří byli nejpokornější. Tak bratr Mikuláš, který byl laik a studoval v Anglii, stal se později zpovědníkem papeže Inocence IV. a potom biskupem v Assisi.

2542

Byl tu také chlapec, který velmi mladý byl přijat do řádu jako bratr laik; jemu se později zjevila svatá Panna a položila mu prst na ústa, aby pochopil, že se stane kazatelem a lektorem. Ten se stal nejen kazatelem a vynikajícím lektorem, ale byl také povýšen do nejvyšších úřadů v řádu.

Ale kdo by dokázal vyprávět, jaké pokroky udělali jednotliví bratři, kteří hnáni velkým nadšením vstoupili do řádu ihned po příchodu bratří. Ačkoliv někteří již byli zdatnými bakaláři a lidmi ze šlechtického rodu, přece nosili zkušební kaparon. Později někteří z nich vynikli horlivostí a s chválou vykonávali úřad kazatelský nebo vyučování anebo správy řádu.

2543

114. Bratr Eustach z Mercu, který byl po dlouhý čas kvardiánem v Oxfordu a později kustodem v Yorku, zachovával vytrvale až do smrti odříkání, noční bdění a tělesné umrtvování, ale k ostatním měl stále postoj laskavé a přímo andělské přívětivosti. Ve chvíli smrti opakoval z hloubi srdce tato slova k Matce milosrdenství: »U svého Syna, u Otce a Ducha svatého, tě prosím, Panno, stůj při mně při mé smrti a na mé poslední cestě.«

2544

Bratr Robert z Thornhamu, nejdříve kvardián v Lynnu a potom po mnoho let kustod v Cambridgi, podněcován podivuhodnou horlivostí vyžádal si dovolení, aby mohl odjet s křížáky do Svaté země. Když si potom získal nesrovnatelnou pověst jak mezi světskými lidmi, tak mezi bratry při vykonávání svízelných úřadů, projevil nám při své smrti tak zřejmá znamení spásy, že nikdo by o ní neměl pochybovat.

2545

Bratr Štěpán z Belassisu, nejdříve kvardián v Lynnu, potom kustod v Herefordu, byl člověkem takové přívětivosti a takové dokonalosti,

že i slzami dokazoval horlivost svého srdce, když viděl, že ochabuje v řádu přísnost. Pro svou živou touhu po klidu dosáhl toho, že byl zbaven všech úřadů a měl z toho užitek, své posvěcení a nakonec věčný život (Řím 6,22).

2546

Bratr Vilém Cook, muž mimořádné síly, vyčerpal téměř všechny své síly při počátečních námáhách v kustodii v Londýně a při dalších pracích; přešel proto od života aktivního k rozjímavému a bohatý na dobré skutky zemřel v pokoji.

2547

115. Bratr Augustin, pokrevní bratr bratra Viléma z Nottinghamu dobré paměti, byl od počátku důvěrníkem papeže Inocence IV., potom odjel do Sýrie společně s jeho synovcem, patriarchou z Antiochie, a později se stal biskupem v Laodicei. Vyprávěl přede všemi v konventu v Londýně, že byl v Assisi na svátek svatého Františka, jehož se účastnil také papež Řehoř, a když papež šel kázat, bratři zpívali antifonu: »Toho si světec vybral za otce«, a papež se usmíval. V tomto kázání papež vyprávěl, jak došlo k obrácení dvou bludařů v Benátkách, co byli k němu posláni s listy od kardinálů, kteří tam byli jako legáti. V těchto listech stálo, že oba tito bludaři viděli jedné noci ve stejnou hodinu našeho Pána Ježíše Krista jako soudce, seděl se svými apoštolý a zástupci všech řádů na světě, ale neviděli žádného z Menších bratří ani svatého Františka, kterého jeden z legátů prohlásil v jednom kázání za většího než svatého Jana Evangelistu pro jeho stigmata. Viděli potom, jak se Pán Ježíš sklonil na hrud' Jana a ten na jeho.

2548

116. Jak hluboce však byli zavázáni, jak milostivě byli zaplaveni Božími dary, jak nesmírně byli poctěni ti, kdo mohli nalézt radu ve svých pochybnostech, posílení ve svém zármutku, příklady a podněty v závažných věcech od takových osob, které měly první dary Ducha (Řím 8,23)! Jak nevýslovná milost! Jaká neporovnatelná výsada! Jak nevyčerpatelná sladkost dobrotivé lásky moci se těšit z důvěrnosti takových lidí, být potěšeni během pozemské pouti zvláštní

náklonností tak vynikajících lidí, být chráněni přízní lidí tak slavných!

2549

117. Po tomto kázání odešli, aby papeže mohli navštívit noví rytíři a on každému z nich položil na krk květinový věnec. Z této události vznikl zvyk, že všichni ti, kdo se měli stát rytíři, dostávali zbraně o tomto svátku. Při této příležitosti slavil papež mši mimo kostel na stole pod širým nebem, protože se pro obrovský zástup lidí nemohl vejít do kostela.

2550

118. Bratr Petr z Tewkesbury, ministr Německa, hájil za pomoci milosti Boží věc řádu proti králi, legátovi a některým falešným bratřím, a to s takovým mistrovstvím, že pověst o jeho činu se rozšířila do mnoha provincií a jeho horlivost pro pravdu se ukázala nepřekonatelná.

2551

Bratr Petr si zasloužil zvláštní náklonnost biskupa z Lineolnu a dostával od něho často důvěrné moudré rady. Jednoho dne mu opravdu řekl, že jestliže se bratři nebudou věnovat studiím a nebudou se pilně zabývat poznáváním Božího zákona, stane se jistě i nám to, co jiným řádům, které žel vidíme v temnotách nevědomosti.

2552

Biskup z Lincolnu dále řekl bratru Janovi z Dya, aby mu poslal ze své země šest nebo sedm duchovních, kterým by mohl udělit obročí ve své diecési, třeba by neznali anglický jazyk, neboť by kázali svým příkladem. A to dokazuje, že biskup neodmítl duchovní, které papež jmenoval, a synovce kardinálů proto, že neznali anglický jazyk, ale proto, že se zajímali pouze o pozemské věci. Tak tedy, když advokát řekl v kurii: »Církevní zákony to nařizují,« odpověděl: »Ale ne, jsou to psi, kdo to nařizují.« (Slovní hříčka: canones - canes.) Ale potom vstal a na kolenou přiznal svou vinu anglicky před mladými lidmi, které mu navrhli kardinálové, a bil se v prsa, plakal a naříkal. Mladíci zmateni odešli.

2553

Jindy při návštěvě v kurii jeden papežův komorník požádal biskupa o tisíc liber a chtěl, aby si je půjčil u kupců. Biskup odpověděl, že jim nechce dát příležitost k těžkému hříchu, ale že jestliže se vrátí zdravý a bez pohromy do Anglie, uloží peníze u templářů v Londýně, jinak však komorník nedostane ani pětník.

2554

Jindy řekl bratru Kazateli: »Tři věci jsou nutné pro uchování zdraví těla: jídlo, spánek a dobrá nálada.« Jednou nařídil melancholickému bratrovi, aby za pokání vypil plný pohár nejlepšího vína, a když ho ten s těžkým srdcem vypil, řekl mu: »Milý bratře, kdybys častěji dělal takové pokání, měl bys určitě klidnější svědomí.«

2555

119. Bratr Petr dále vyprávěl, že když někteří duchovní arcibiskupa sv. Edmunda žádali nějakou výhodu pro svého příbuzného, který byl kočím, tento svatý biskup odpověděl: »Jestliže je jeho vůz rozbitý, nechám ho vzhledem k vašim prosbám opravit; jestliže se nedá opravit, koupím jiný; ale buďte si jisti, že nikdy nezměním jeho postavení.« Týž svatý biskup jindy řekl, když mu nabízeli drahocenné šperky a trvali na tom, aby je přijal: »Jestliže vezmu, zaplatím. Mezi těmi slovy je rozdíl pouze jediného písmena.« (Slovní hříčka: »Si prendo - pendo.«)

2556

Ještě otec bratr Petr vyprávěl, že biskup z Lincolnu, když se ujal úřadu ve své diecézi, neměl koně. Jeho správce ho přišel navštívit, když seděl uprostřed svých knih, a oznámil mu, že přišli dva bělovlasí mniši, aby mu předvedli dva nádherné jezdecké koně a trval na tom, aby je přijal, přitom zdůrazňoval, že mniši jsou volní. Ale biskup to kategoricky odmítl, ani se nepohnul ze svého místa, a řekl: »Kdybych je přijal, zatáhli by mě svými ohony do pekla.«

2557

120. Robert Grossatesta, biskup z Lincolnu, se jednou velice urazil, protože provinční ministr nedovolil jednomu bratrovi, aby bydlel v jeho domě, jako to dříve dělal, takže již nechtěl mluvit s žádným bratrem, ani se svým zpovědníkem. Tehdy bratr Petr mu řekl, že

kdyby daroval všechno své jmění bratřím, nepokládali by to za nic, jestliže by jim nedal i náklonnost svého srdce. Biskup začal plakat a řekl: »Opravdu stále hřešíte, protože mi ukládáte příliš velký trest, neboť já vás nemohu nemít rád, ačkoliv jsem se tak jevil.« A opravdu, třebaže bratři jedli u jeho stolu, vedle něho, nechtěl s nimi mluvit.

Biskup řekl bratru Petrovi, že konventy položené při vodě jsou zdravé, jen jsou-li umístěny dosti vysoko. Také řekl, že se mu velmi líbí, když vidí zalátané rukávy bratří. Ještě dodal, že je lepší čistý pepř než zázvor v omáčce. Také řekl, že ho těší, když vidí, že jeho žáci věnují málo pozornosti jeho přednáškám, které si velmi pečlivě připravoval, protože tehdy je zbaven příležitosti být domýšlivý a neztrácí tedy nic ze své zásluhy.

2558

121. Bratr Mansvet, nuncius papeže Alexandra IV. v Anglii, vyprávěl tomuto otci v témže místě, že v den, kdy byl čten v konsistoři list o osmi bodech, který Inocenc IV. vydal proti bratřím Kazatelům a Menším bratřím, ztratil řeč a v důsledku toho se mu podařilo říci pouze: »Trestem káráš vinu člověka« (Žl 39,12). Často vzýval svatého Františka; a když ještě měl pevné zdraví, měl ve zvyku říkat, že žádný svatý mu nikdy tolik nepomohl jako svatý František.

2559

Papež Alexandr IV. předpovídal, když ještě byl biskupem v Ostii, že Pán rychle odstraní papeže pro jeho horlivost v neprospěch řádu. Když pak zemřel, všichni jeho přátelé ho opustili, ne však Menší bratři. A stejná věc se stala při smrti jeho předchůdců, Řehoře, Honoria a Inocence, dokonce při smrti tohoto posledního byl přítomný sám svatý František. Bratr Mansvet dodal, že žádný žebrák, ba žádný člověk neumírá bídněji a ubozeji než papež.

2560

Týž bratr Mansvet uvedl, že hned v den svého zvolení papež Alexandr IV. zrušil list, který vydal Inocenc IV. proti bratřím Kazatelům a Menším bratřím, a byl to první čin jeho papežského úřadu, že ho odvolal. Inocenc skutečně vydal dekret, kterým měli být

dáni do klatby všichni bratři, kteří by dovolili farníkům ve sváteční den být přítomni na jejich mši a další podobné věci.

2561

122. Bratr Mansvet ještě vyprávěl, že jeden bratr, zatímco dlel na modlitbách v zahradě na Sicílii, uviděl, že mocné vojsko o pěti tisících rytířích vstoupilo do moře a moře zaznělo, jako kdyby bylo z roztaveného žhavého bronzu, a jeden z nich mu řekl, že je císař Bedřich a že táhne na horu Etnu. Skutečně Bedřich zemřel v tuto dobu.

2562

123. Ještě vyprávěl, že když byl asi desetiletý chlapec, Menší bratři ho učili, aby měl ve velké vážnosti svátost oltářní a on, aby mohl o Velikonocích jít k přijímání, třebaže byl ještě chlapec, postil se po téměř celou postní dobu. A právě v den Velikonoc, když všichni lidé šli k přijímání, ničema nejhorší pověsti jménem Ezzelino také šel k přijímání. Když přijal svátost oltářní, bez náležité úcty se ihned vrátil na své místo, posadil se na lavici, začal si povídat se sousedy a choval se tak, jako by měl v ústech jen kus chleba. Tu uviděl bratr Mansvet, jak z jeho úst vypadla svatá hostie, která ve velké vzdálenosti spadla na zem. Ihned přiběhl ke knězi, který byl svatý muž, a sdělil mu, co viděl. Kněz mu nařídil hledat hostii tam, kde ji viděl spadnout, a on běžel a našel ji na stejném místě, ačkoliv to bylo tam, kde lidé procházeli sem a tam, jak chodili k přijímání. Tak jako chlapec zbožně přijal tuto hostii i všechny posvěcené hostie, které zůstaly na oltáři, a jeho víra se nevýslovně posílila.

2563

124. Bratr Petr, ministr Anglie, který byl ve velmi důvěrném vztahu s domem Gottfrieda le Despenser, vyprávěl, že jednoho dne odešel do tohoto domu a jako vždy mu šel radostně naproti syn pána, malý chlapec jménem Jan. Když se potom s jeho matkou odebrali do kaple, i on se účastnil mše, kterou slavil bratr Petr. Když se vrátili do domu, chlapec se začal bratrovi vyhýbat a ani matce se nepodařilo přesvědčit ho, aby k němu šel. Když se chlapce zeptala na důvod, odpověděl, že viděl, jak bratr Petr pohltil dítě na oltáři v kapli, a proto má strach, aby to neudělal i s ním.

2564

125. Bratr Warin z Erwelle vstoupil do řádu velmi mladý a dělal takové pokroky, že učil v několika konventech a byl mnohými velmi obdivován; choval se moudře ve vztazích s významnými lidmi a jednal v záležitostech řádu vždy chvályhodným způsobem, každým dnem rostl v kazatelské službě a rozvíjel se obdivuhodně i v kontemplaci. Zemřel v Southamptonu před oltářem o třetí hodině odpolední, když objímal a líbal Ukřížovaného. Stalo se potom, že jeden bratr jménem Jan, již dlouho mrtvý, se zjevil v Salisbury bratru Šimonovi z Wynbourne a řekl mu, že se mu daří dobře a že bratr Warin zůstal jen krátký čas v očistci a vystoupil k Pánu Ježíši.

2565

126. Anglická provincie se pozvedla k takové dokonalosti, že když byl v Anglii generální ministr bratr Jan z Parmy, často opakoval: »Kdyby jen taková provincie ležela uprostřed světa, aby sloužila za příklad pro všechny! « Tento generální ministr slavil provinční kapitulu Anglie v Oxfordu a na ní potvrdil provinční konstituce týkající se střídmosti a chudoby budov. Bratřím ponechal svobodu, zda má potvrdit nebo odvolat provinčního ministra, a ti jednomyslně žádali, aby ho potvrdil.

2566

127. Tento bratr Vilém (z Nottinghamu, provinční ministr) vyprávěl, že když biskup z Lincolnu svaté paměti učil Menší bratry v Oxfordu, jednoho dne kázal na konventní kapitule o chudobě a objasňoval, že na žebříku chudoby stupeň nejbližší nebi je stupínek žebroty. Ale potom důvěrně dodal bratru Vilémovi, že je stupeň ještě vyšší, a to žít z vlastní práce. A tak vyslovil, že beghardi jsou nejsvětějším řádem naprosto dokonalým, protože žijí z vlastní práce a nejsou přítěží společnosti, neboť nechodí po žebrotě.

2567

128. Týž otec také řekl, že jeden novic, který chtěl zachovávat zdrženlivost, se svěřil svému magistrovi, že si předsevzal odměřovat si postupně, až kam bude moci jít. Magistr mu dal s radostí souhlas. Začal tedy a když po mnoho dní magistr se ho ptal, jak se mu daří, odpovídal, že dobře, ale jednoho dne se mu přiznal, že dostal strach,

že příliš zeslábne. Tehdy mu magistr řekl: »Hned jez a pij, pro lásku Boží, nebo se celý ztratíš, protože nyní ti chybí víra. Stejně tak když svatý Petr začal mít strach, začal se topit.«

2568

129. Bratr Vilém ještě říkal, že je nutné pozorně dbát na ducha a úmysl svatého Františka, které měl při sestavování řehole, jinak do řádu proniknou zbytečnosti, tak jako nepozorovatelně rostou vousy. Dále že je důležité stavět se na odpor proti pokušením světa mnohem energičtěji, než jak by se zdálo nutné, jinak by nás mohl táhnout stále více dolů, než chceme, jak to dělá vlna řeky s těmi, kteří ji chtějí přebrodit a jdou přímo proti druhému břehu.

Ještě prohlásil, že člověk nemůže vědět, zda je dobré nebo špatné změnit místo, dokud ho nevyzkoušel, jako si nevšimne, že má vlasy na hlavě, dokud ho někdo za ně netahá.

2569

Tento bratr Vilém se věnoval studiu Písma a snažil se velmi svědomitě, aby pro ně nadchl studenty. Také když byl u stolu mimo refektář, chtěl stále mít nějakou knihu na čtení. Uctíval se zvláštní láskou jméno Ježíš a rozjímal s velkou zbožností slova svatého evangelia. Dal dohromady také velmi užitečný komentář ke Konkordanci čtyř evangelistů od Klementa (z Langthonu) a starat se o to, aby byl přepsán pro řád celý výklad od téhož autora. Zdržoval se dlouho při rozjímání, zejména po jitřní, a v noci již nechtěl poslouchat zpovědi a důvěrnosti bratří, jak to dělali jeho předchůdci. Také prohlásil, že jako je horší dát špatnou radu, jak něco splnit, než udělat to sám špatně, tak jsou horší zlomyslné úsudky o tom, co se v řádu děje, než jednat s bratry nedokonale.

2570

Nesnadno věřil obviněním, tím méně když žalobce nebyl ochoten obvinění opakovat před dalšími osobami; dělal si především starosti, aby se vyhnul podezřívání. Dále se vyhýbal velmi horlivě důvěrnosti s mocnými a ženami a s velikostí skutečně obdivuhodnou se nestaral o hněv mocných, když šlo o spravedlnost. Jednou prohlásil, že mocní si připoutali své přátele svými radami, a ženy svou falešností a zlomyslností se snaží, aby popletly hlavu i osobám zbožným.

Účinně se staral, aby opět vrátil pověst osobám, které ji ztratily, jestliže viděl, že vskutku litují; s velkou laskavostí se snažil utěšit zkormoucené, zejména ty, kteří zastávali odpovědná místa v řádu.

2571

130. Když po téměř čtrnáct let řídil anglickou provincii, byl uvolněn z úřadu na generální kapitule v Metz (1254) a poslán k papeži jako delegát této kapituly. Ale když přišel do Ženevy společně s generálním ministrem, jeho druh bratr Richard byl nakažen morem, který tam vypukl. Zatímco ostatní se spěšně vzdálili, on zůstal, aby mu pomáhal, nakazil se a také zemřel. Ale bratři v Anglii, když slyšeli, že byl zbaven úřadu, ale nevěděli o jeho smrti, svolali provinční kapitulu a opět ho zvolili. Když se generální ministr o tom dozvěděl, že bratři jednali spíše z náklonnosti než z promyšleného rozhodnutí, nechal znovu svolat kapitulu prostřednictvím vikáře, bratra Řehoře z Bosellisu, a napomenul je, aby již nikdy nevolili bratra pověřeného generální kapitulou nějakým úkolem. Přenesl potvrzení zvoleného na bratry Jana z Kethene, Adama Marshe a Jana ze Stamfordu. A byl zvolen a potvrzen bratr Petr z Tewkesbury.

2572

131. Když bratr Eliáš byl zbaven úřadu generálního ministra, požádal papeže Řehoře, zda by mohl být znovu zvolen, a papež odpověděl záporně.

2573

132. Když jednou někteří bratři protestovali, že se nemají dělat určité dluhy, svěřil mi bratr Vilém svou myšlenku: že se bratři nemají nijak zavazovat k vyrovnání určitou formou ani stanovit přesnou dobu splacení, ale spíše mají dovoleným způsobem zajistit vyrovnání vlastního závazku a vlastní spolehlivost, aby dluh mohl být vyrovnán.

Také řekl, že bratři mohou právoplatně vzít na sebe dluhy ve stovec případů a že bratr se nedopustil hříchu, jestliže rozdal peníze, které dali jiní jako almužnu.

Bratr Vilém řekl, že během jeho dlouhého pobytu v konventu v Římě, když bratři neměli jiné jídlo než kaštiny, tak ztloustl, až se velmi stýděl.

2574

Řekl mi také, že když byl ještě v otcovském domě, přišly chudé děti a prosily o almužnu; on jim dal svůj chléb a ony mu darovaly kousek svého, a jemu se zdálo, že ten tvrdý chléb, vyžebraný pro lásku Boží, byl chutnější než měkký chléb, který jedl on a jeho kamarádi. A tak děti, aby udělaly svůj chléb chutnější, prosily se navzájem o chléb pro lásku Boží.

Kromě toho bratr Vilém řekl, že po vizitaci bratří potřeboval trochu žertovat, aby zapomněl na to, co slyšel. Sám se mi svěřil, že milý Ježíš vyvolá nový řád, aby povzbudil ten náš, a já myslím, že to se uskutečnilo zřízením řádu Kajícníků Ježíše Krista.

2575

133. Na kapitule ve Stamfordu totiž dal za vzor bratřím zejména řeholníky z řádu svatého Augustina. Už déle před tím přijal velmi přátelsky karmelitány, které hrabě Richard z Graye uvedl do Anglie, když se vrátil ze Sýrie hrabě Richard (z Cornwallisu).

Pan Robert, biskup z Lincolnu, odmítl bratry řádu nositelů Kříže (Cruciferi) a stejným způsobem byli odmítnuti, ale právem, bratři Křížového řádu (Crucis). Bratři řádu Trinitářů do Anglie přišli mnohem dříve; založil je z Božího vnuknutí za papeže Inocence III. Mistr teologie Jan, kterému se zjevil Ježíš Kristus, když slavil mši před biskupem z Paříže a duchovenstvem.

Bratr Petr zpočátku přijal bratry Kajícníky Ježíše Krista a doporučil je na kapitule v Londýně. Vznikli v Provinci v době Lyonského koncilu a založil je novic propuštěný z našeho řádu (viz 2656). V třetím roce provincialátu bratra Petra přišli do Anglie bratři řádu Mučedníků, který založil jistý Martin, který byl předtím v Paříži šaškem německých šlechticů.

2576

134. Jeden moudrý bratr říkal, že jsou dvě věci, které mají bratři zejména rádi, ale je tu ještě třetí, o kterou se starají více: dvě věci, které milují, jsou chudoba bez nouze a trpělivost bez těžkostí, třetí, o kterou se starají více, je modlitba bez odevzdanosti.

2577

135. Jistý Jan, člověk vážený ve světě, protože měl velkou postavu a majetek, ale prostý pro malé vzdělání, když vstoupil do řádu a složil sliby, vykonával až do stáří úkol vrátného. Ten krátce před smrtí předpověděl s jistotou hodinu svého skonu. Řekl, že musel vystoupit během jedné noci na velmi vysokou horu, ale když se dostal do poloviny, jak šplhal nohama i rukama, byl tak vyčerpaný, že považoval za marné pokračovat dále. A hle, mnoho chlapců radostně poskakovalo s veselou tváří a křičeli na něho z vrchu: »Hej, bratře Jane, proč se zastavuješ? Pojd' nahoru!« A hned někteří ho vzali pod paží, jiní za provaz a ještě jiní za rukávy a táhli ho vesele na vrchol hory. »Myslím,« řekl, »že malí a chudí, které jsem nasýtil u brány zbytky ze stolu bratří, mi pomohou dostat se do nebe.« A když to řekl, vydechl duši do rukou Spasitele.

KRONIKA
Salimbená de Adam

OBSAH

I. Autor: Bratr Salimbene de Adam z Parmy	106
II. Svatý František z Assisi	109
III. Řád Menších bratří	114
A) Předobrazy podle opata Joachima	114
B) Začátek a instituční přeměna řádu	117
C) Postoj římské kurie a duchovenstva	126
D) Některé velké osobnosti	131
IV. Náboženská hnutí doby	137
A) Aleluja	137
B) Flagelanti	140
C) Nové řády	141

Z KRONIKY bratra Salimbena de Adam z Parmy, obrovské jak svým rozsahem, tak množstvím zpráv - i v omezeném textu, který nám zůstal - předkládáme antologicky pouze ty zprávy, které se týkají přímo františkánské historie a podáváme je podle určitých témat. Zvědavost tohoto autora, která se rozšiřuje na všechno, i když se vyhýbá hlubším informacím a zkoumání, zůstává rovněž vzdálena stranickosti, zejména pokud jde o joachimské hnutí, v kterém žil a z kterého se v určitém okamžiku uvolnil. A to se obrací na prospěch větší objektivity zpráv, které podává. Rovněž při účasti na výbuchu obvinění proti bratru Eliášovi, o kterém podává velkolepé »pojedenání« mezi nejrůznějšími zprávami, třebaš někdy nevybírá slova - a nezdráhá se sbírat klepy, střeží se přehánění »spirituálů«, snad díky vyrovnanému vidění, jen trochu přizpůsobenému, které má z františkánství.

Ze Salimbena vybíráme z hlediska pohledu především jakýsi vlastní životopis - po pravdě celá Kronika budí dojem obrovského životopisu. Následuje několik zpráv o Františkovi a jeho prvních družích. Ale nejzajímavější je kapitola o řádu Menších bratří, ve které můžeme číst řádky, i když ne vždycky nejzřetelnější, o jeho historii, vlastně o jednom z nejtěžších a nejvíc křivolakých momentů. Dále je zajímavá řeholní a církevní historie třináctého století, poznámky o lidových a řeholních hnutích epochy, o nichž Salimbene píše jako svědek.

I. AUTOR:

BRATR SALIMBENE DE ADAM Z PARMY

1. Narození

2578

Dne 6. srpna léta Páně 1221 zemřel blažený Dominik. A já, bratr Salimbene de Adam z města Parmy, jsem se v tomto roce narodil dne 9. října, na svátek svatého Dionýsia a svatého Donnina. Pán Baliano di Sidone, velkobaron Francie, který přijel ze zámoří, aby se setkal s císařem Bedřichem II., mě při křtu držel v křestní kapli v Parmě, která byla v sousedství našeho domu, jak mi říkali moji příbuzní. Pamatoval si to a potvrdil mi to také bratr Ondřej ze zámoří, z města Akri, Menší bratr, který byl s tímto pánem a bydlel v jeho domě a doprovázel ho na cestách.

2. Rok velkého zemětřesení v Brescii

2579

V témže roce (1222) na den Narození Páně bylo obrovské zemětřesení ve městě Reggio, když právě biskup Mikuláš z Reggia kázal v katedrále Panny Marie. Toto zemětřesení postihlo celou Lombardii a Toskánsko, ale bylo nazývané Brescijské, protože tam bylo jeho epicentrum a obyvatelé bydleli ve stanech mimo město, aby neslyšeli, jak se tam řítí budovy... Moje matka mi často připomínala, že při tomto velkém zemětřesení jsem byl ještě dítě v kolébce a ona vzala na ruku obě moje sestry (byly ještě malé) a mne nechala v kolébce a uchýlila se do domu svých příbuzných. Měla opravdu strach, že se na ni zřítí křestní kaple, protože náš dům byl vedle ní. Z tohoto důvodu jsem ji neměl moc rád, protože se měla o mne více starat, když jsem byl mužského pohlaví. Ale ona odpovídala, že bylo jednodušší nést obě sestry, protože byly odrostlejší...

3. Jeho vstup do řádu

2580

Třetím dítětem (Guida de Adam) jsem byl já, bratr Salimbene, který, když jsem dospěl na rozcestí ctnosti a neřesti a dosáhl patnácti let, vstoupil jsem do řádu Menších bratří, v kterém jsem po mnoho let žil jako kněz a kazatel, viděl jsem mnoho věcí, přebýval v mnoha provinciích a naučil se mnohým věcem.

...Do řádu mě přijal bratr Eliáš, když byl na cestě do Cremony, aby se setkal s císařem jako vyslanec papeže Řehoře IX. v roce 1238.

...Tehdy se můj otec odebral do Assisi kde pobýval bratr Eliáš a předal generálnímu ministrovi dopis císaře, který začínal takto: »Abych zmírnil zármutek pana Guida de Adam...« Bratr Iluminát, který tehdy byl sekretářem bratra Eliáše a přepisoval nejkrásnější listy, jež generální ministr dostával od vládců světa, a ukládal je do své kartotéky, mi ho později ukázal, když jsem spolu s ním bydlel v konventu v Sieně. Bratr Iluminát se stal potom ministrem provincie svatého Františka a nakonec biskupem Assisi a tam zakončil své dny.

4. Kazatelský úřad

2581

Jednoho dne, když generální ministr bratr Jan z Parmy byl zcela sám, přistoupil jsem k němu. Ale náhle přišel můj druh, který byl z Parmy, jmenoval se bratr Giovannino de Ollis, a řekl ministrovi: »Otče, udělejte to nějak, abychom já a bratr Salimbene měli svatozář.« Bratr Jan z Parmy s veselou tváří se zeptal mého druha: »A jak mohu udělat, abyste měli svatozář?« Bratr Jan odpověděl: »Tím, že nám dáte kazatelský úřad.« Tehdy generální ministr bratr Jan řekl: »Po pravdě i kdybyste oba dva byli mými pokrevními bratry, nezískali byste ho jinak, než složením zkoušky.« Ale já jsem namítl svému druhovi: »Jdi, jdi se svou svatozáří! Já jsem již v loňském roce dostal kazatelský úřad od papeže Inocence IV. v Lyonu, a nyní bych ho měl dostat znovu od bratra Giovannina od svatého Lazara? Stačí mi, že mi byl udělen jednou od toho, kdo má moc.«

...Tehdy mi můj druh bratr Giovannino de Ollis odpověděl: »Dal bych přednost dostat ho spíše od generálního ministra než od kteréhokoli papeže; a jestliže je třeba, abychom prošli ostrou zkouškou, ať nás vyzkouší bratr Hugo.« Mluvil o tom velkém provinciálovi bratru Hugovi, který tehdy byl u Arles očekávaje příchod generálního ministra, jehož byl velkým přítelem.

Bratr Jan odpověděl: »Nechci, aby vás zkoušel bratr Hugo, protože je vaším přítelem a choval by se k vám milosrdně. Ale zavolejte lektora a examinátora tohoto konventu.« Zavolali je, přišli a generální ministr řekl: »Oddělte od sebe tyto dva bratry a vyzkoušejte je jenom z kazatelství a budou-li hodni dostat kazatelský úřad, sdělte mi to.« Tak se stalo. A mně ho udělil a mému druhovi ne, protože byl shledán nedostatečným. Generál mu tehdy řekl: »To, co se dává, se nebere. Synu, věnuj se studiu moudrosti a dělej radost mému srdci, abys mohl odpovědět tomu, kdo tě zkouší (Př 27,11). Říká totiž Kazatel: Uč se dřív, než začneš mluvit (Sír 18,19).«

5. Spisovatel

2582

...Jak jsem napsal v této kronice a v druhé, třetí a čtvrté, a v pojednání, které jsem napsal o Elizeovi... Jak jsem řekl v další kronice, v níž jsem popsal dvanáct zločinů císaře Bedřicha.

Při psaní kronik jsem užíval prostý a srozumitelný sloh tak, aby můj synovec, pro něhož jsem psal, mohl pochopit, co čte. Ani jsem se nestaral o vytříbenost slov, ale především jsem chtěl napsat historii podle pravdy.

Čti onu další kroniku, která začíná takto: »Oktavián Caesar Augustus atd.«, kterou jsem napsal v konventu ve Ferrare v roce, ve kterém Ludvík, král Francie, byl vězněn v zámořských krajinách, to jest 1250. A nyní máme rok 1284 a ještě jsem nepřestal pracovat na mnohých jiných kronikách, které podle mého mínění jsou výborné, z nichž jsem vypustil věci zbytečné nebo nepravdivé či odporující si a některé zlořády.

...A proto se na blaženého Františka mohou použít slova Apokalypsy: »Viděl jsem někoho podobného Synu člověka« (Zj 1,13). V čem byl podobný Kristovi, to zde vynechám, protože jsem již o tom psal jinde.

...V roce 1259 jsem bydlel v Borgo San Donnino a složil jsem a napsal jinou Knihu o omrzlosti (?) podle Pateccela.

II. SVATÝ FRANTIŠEK Z ASSISI

6. Liturgický souhrn života svatého Františka

2583

K večeru v sobotu dne 4. října 1226 blažený František, zakladatel a vůdce řádu Menších bratří, odešel z tohoto temného světa do nebeského království a byl pohřben v neděli ve městě Assisi, ozdobený stigmaty Ježíše Krista. Bylo to dvacet let od jeho obrácení. Opravdu započal svůj nový život v r.1207, když byl papežem Inocenc III. Zpívá se o něm:

*»Coepit sub Innocentio - cursumque sub Honorio
perfecit gloriosum. -Succedens his Gregorius
Magnificavit amplius - miraculis famosum.«
»Začal za Inocence - za Honoria dokončil
života běh slavný. - Když pak Řehoř nastoupil,
povýšil ho vysoce - proslulého zázraky.«*

7. Svatý František a živočichové

2584

...Tak jsem ve svém řádu... viděl několik učených, vzdělaných a svatých bratří, kteří marnili čas takovými malichernými věcmi, že byli ostatními považováni za lehkomyšlné, protože lehkovážně se bavili hraním si s myškou nebo štěnětem nebo nějakým ptáčkem, ale ne tak, jak blažený František mluvil nebo hrál si s bažantem a cvrčkem a nacházel přitom zalíbení v Pánu.

8. Úkol zlých duchů

2585

V této věci čteme, že František řekl svému druhovi, když byl v noci týrán zlými duchy v paláci kardinála: »Zlí duchové jsou sluhové našeho Pána, pověřeni tím, aby trestali lidi. Opravdu si myslím, že Bůh dovolil svým sluhům, aby se na nás vrhli, protože naše postavení zde v paláci mocných nedává ostatním dobrý příklad.«

9. Vánoce v Greccio

2586

...V konventu v Greccio, kde blažený František o svátcích Narození Páně zpíval evangelium a nechal znázornit děťátko betlémské s jesličkami, senem a děťátkem. Tato epizoda se vypravuje obsírně v legendě o něm.

10. Ukřižovaný člověk sňatý z kříže

2587

Domnívám se s naprostou jistotou, že jako Syn Boží chtěl mít zcela zvláštního přítele, kterého by mohl učinit podobného sobě, totiž blaženého Františka, stejně tak d'ábel s Ezelinem.

Říká se, vzhledem k blaženému Františkovi, že Bůh »jednomu dal pět hřiven« (Mt 25,15). Opravdu nikdy nikdo na světě nebyl kromě jediného Františka, komu by Kristus vtiskl stopy pěti zranění, aby mu byl ve všem podobný.

Vyprávěl mi bratr Lev, který byl jeho druhem a byl přítomen, když se umývalo jeho tělo k pohřbu, že se opravdu zdálo, jako by byl sňat z kříže. A proto se mohou na blaženého Františka použít slova Apokalypsy: »Viděl jsem někoho podobného Synu člověka« (Zj 1,13). V tom byl podobný Kristovi, a protože jsem o tom psal již jinde, nebudu o tom mluvit zde.

11. Návštěva na La Verně

2588

Poustevena La Verna se nachází v Toskánsku, v horské oblasti diecéze Arezzo. Zde blažený František měl vidění serafa, který mu vtiskl stigmata do podoby našeho Pána Ježíše Krista. Kdysi jsem prošel tímto místem při návratu z Assisi, kam jsem vykonal pout'... Již jsem poznamenal, že když tam bratři slaví památku svatého Františka, vždy recitují při matutinu antifonu »Mučedníku touhou« a při nešporách »Nebes jase«, protože v obou dvou antifonách je zmínka o zjevení serafa. A vždy na začátku a na konci obou antifon bratři poklekají.

12. Svatořečení

2589

Dne 16. července roku 1228 papež Řehoř zapsal do seznamu svatých a prohlásil za svatého blaženého Františka. Tento papež prohlásil za svatou i blaženou Alžbětu, dceru uherského krále, manželku duryňského lanckraběte, která mezi jinými nesčetnými zázraky vzkřísila šestnáct mrtvých a dala zrak slepému od narození. Ještě dnes z jejího těla vychází vůně zvláštního oleje. Tato světice po smrti svého manžela žila pod poslušností Menších bratří a byla jim vždy velmi oddána.

13. Přenesení

2590

Léta Páně 1230 Menší bratři slavili generální kapitulu v Assisi. Dne 25. května bylo přeneseno tělo blaženého Františka. V tento den bratr Jakub z Iseo se zcela uzdravil ze zranění slabin a genitálií. A Bůh prostřednictvím svého služebníka a přítele Františka vykonal mnohé další zázraky hodné zaznamenání; ty však si můžeš přečíst v jeho legendě.

14. Liturgické hodinky

2591

Tento papež Řehoř složil na počest blaženého Františka hymnus »Potomek vyšel z nebe«, responsorium »Ze sýpky chudoby«, sekvenci »Poslední hlavu draka« a jinou sekvenci o utrpení Krista »Plačte, věrné duše«, a na prosbu bratří určil za kardinála protektora budoucího Alexandra IV. Tento papež Alexandr prohlásil Kláru za svatou a složil hymny a modlitby pro její hodinky. Kardinál Tomáš z Capuy potom... složil na počest blaženého Františka hymnus »V nebes sboru«, další »Ozdobo mravů« a responsorium »Bodec těla«; složil také sekvenci na počest svaté Panny, která začíná »Panna Rodička ať se raduje«, avšak jen text, zatímco nápěv je dílem bratra Jindřicha z Pisy, kterého o něj požádal, a druhý zpěv udělal bratr Vít z Luccy, Menší bratr, můj první kustod a mistr zpěvu, můj druhý učitel hudby.

15. Svatopisci svatého Františka

2592

Roku 1244 zemřel anglický bratr Haymon, generální ministr řádu Menších bratří, a nástupcem byl zvolen bratr Crescentius z Marky Ankonské, který byl už staříčkový. Ten přikázal bratru Tomášovi z Celana, autoru první Legendy o svatém Františkovi, aby napsal druhou, protože bylo mnoho zpráv, které nebyly do první legendy zahrnuty. A bratr Tomáš napsal velmi krásnou knihu o zázracích a životě blaženého Františka a nazval ji »Toužebně očekávaný pamětní spis o blaženém Františkovi«. Nato bratr Bonaventura, generální ministr řádu, o ní usoudil, že je jediným dílem nejlépe uspořádaným. Ale zbývá ještě mnoho nenapsaných věcí. Pán skutečně nadále koná velké zázraky prostřednictvím svého služebníka Františka v různých částech světa.

Bratr Crescentius byl povolán k papeži Inocencovi IV. na koncil kvůli sesazení Bedřicha zvláštními listy, které jsem viděl; omluvil se však pro stáří a poslal za sebe bratra Jana z Parmy, muže svatého a vzdělaného, který ho potom následoval ve vedení řádu.

16. Druhé svatého Františka a další bratři první generace

2593

Když jsem procházel Markou Ankonskou směrem k Toskáně, kam jsem byl poslán, přes Citta di Castello, objevil jsem v jedné poustevně bratra ze šlechtického rodu, který již dlouhý čas byl bratrem a získal mnoho zásluh; ten měl ve světě čtyři syny rytíře. Byl posledním bratrem, který byl přijat do řádu a kterého oblékl svatý František, jak se mi svěřil. Když se dozvěděl, že mi říkají Všechnodobré (Ognibene), podivil se a řekl: »Synu, nikdo není dobrý, jen sám Bůh. Od nynějška tvé jméno bude bratr Salimbene, protože jsi udělal dobrý výstup (sali in bonum), když jsi vstoupil do svaté řehole.« A byl jsem naplněn radostí, protože jsem znal dobré důvody, které mi uvedl, a že jsem dostal jméno od tak svatého muže. Nicméně mi nedal jméno, které jsem si přál: opravdu bych se byl raději jmenoval Dionýz, jednak pro úctu k velkému učiteli, který byl žákem apoštola Pavla, jednak především proto, že jsem se narodil v den jeho svátku.

A tak jsem poznal posledního bratra, kterého František přijal do řádu, po něm již nepřijal ani neoblékl žádného.

2594

A také jsem viděl prvního, totiž bratra Bernarda z Quintavalle, s kterým jsem bydlel v konventu v Sieně během celé jedné zimy. A byl pro mne důvěrným přítelem a mně a ostatním mladým vyprávěl o mnohých a velkých činech Františkových; tolik dobrých věcí jsem vyslechl a naučil se od něho.

2595

V pátek 14. června roku 1231 nejblaženější *otec bratr Antonín*, původem ze Španělska, zemřel a šťastně přešel do nebeských příbytků. Stalo se to v městě Padově, kde jeho prostřednictvím Nejvyšší oslavil své jméno, v jedné malé cele konventu bratří. Ten byl z řádu Menších bratří a druhem svatého Františka. Budu o něm mluvit obsírněji a vyčerpávajícím způsobem, pokud mi na to v životě zbude čas...

2596

Řekl dobře bratr Jiljí z Perugie (nejmenoval se tak, že by pocházel z Perugie, ale protože tam dlouho žil a zemřel, muž velkých vytržení a skutečně svatý, čtvrtý bratr v řádu, když do toho počítáme i blaženého Františka); tedy řekl: »Magna gratia est non habere gratiam«; je velkou milostí nebe nemít žádnou milost; narážel tím ne na vlité milosti, ale na získané, protože kvůli těmto mnozí vedou špatný život.

...Bůh neudělal žádný zázrak při smrti bratra Mikuláše z Montefeltra, protože ho o to prosil; jako naopak jiný bratr, ba ten nejsvětější Jiljí z Perugie, který právě o to prosil Boha, aby udělil jeho prostřednictvím nějaký zázrak... Tento bratr Jiljí, čtvrtý bratr... byl pohřben v kamenné rakvi v kostele bratří v Perugii. Dobrý životopis o něm napsal bratr Lev, který patřil mezi tři zvláštní druhy svatého Františka.

III. ŘÁD MENŠÍCH BRATRŮ

A) Předobrazy podle opata Joachima

2597

17. V těchto letech (papežství Inocence III.) povstaly dva řády, jeden Menších bratří, druhý bratří Kazatelů.

Z těchto posledních prorokoval opat Joachim a vykládal mnohé významné obrazy obsažené jak ve Starém, tak v Novém zákonu: obraz havrana a holubice, protože jeden je černý a druhá je pestrobarevná; obraz dvou andělů poslaných navečer, aby zničili Sodomu; obraz Ezaua a Jakuba, Manasse a Efraima, Mojžíše a Árona, Kalefa a Jozue, dvou zvěďů vyslaných Jozuem do Jericha, Eliáše a Elizea, Jana Křtitele a Ježíše jako člověka, dvou učedníků z Emauz, Petra a Jana, kteří společně běží k hrobu a opět společně vystupují do chrámu kolem třetí hodiny odpolední...

2598

18. Opat Joachim také tam, kde mluvil o Ezauovi a Jakobovi, zdůraznil, že řád předobrazený v Ezauovi odešel k dcerám Hethovým, totiž k světským vědám, jako k učení Aristotela a dalších filozofů. A toto je právě řád bratří Kazatelů, předobrazený také v černém havranu, ani ne tak pro hřích, ale pro šat, který nosí. Kdežto Jakub byl muž bezúhonný a sídlil ve stanech (Gn 25,27). To byl řád Menších bratří, který na počátku, sotva se objevil ve světě, věnoval se modlitbě a lásce k rozjímání.

2599

Není také bez tajemného významu to, co bylo řečeno u Jana (o dvou apoštolech běžících k hrobu): »Běželi spolu« (Jan 20,4). Totiž oba řády vznikly ve stejném období a za téhož papeže Inocence III. Opravdu v desátém roce papežství Inocence III., který odpovídá roku 1207, blažený František dal podnět ke vzniku řádu Menších bratří. A následuje věta: Ale ten druhý učedník předběhl Petra a byl u hrobu první,... ale dovnitř nevešel«, to znamená, že řád Menších bratří se objevil na světě jako první, ve výše uvedeném roce. Blažený Dominik založil řád bratří Kazatelů v roce 1216, v prvním roce papežství Honoria III., a žil v něm pět a půl roku, ale na své svatořečení si muset počkat dvanáct let; jeho tělo je uchováváno ve velké úctě v Bologni, kde odpočívá.

2600

Naproti tomu blažený František žil ve svém řádu celých dvacet let a jeho tělo je uchováváno ve velké úctě v Assisi, kde je pochován. Zemřel v sobotu navečer 4. října roku 1226 a byl pohřben v neděli. Za svatého prohlásil blaženého Františka papež Řehoř IX. 16. července 1228 a jeho tělo bylo přeneseno 25. května 1230. Blažený Dominik zemřel 6. října 1221 za papeže Honoria III.

Dále ještě říká opat Joachim k těmto dvěma řádům, že byly předobrazeny v Barnabášovi a Pavlovi, jakož i ve dvou svědcích jedenácté hlavy Apokalypsy. A mnoho dalších podobných věcí.

2601

19. Oba tyto řády, to je Menších bratří a Kazatelů, které vedou svatý život a drží se učení, jsou určeny k tomu, aby na sebe braly

nespravedlnost, která tíží svatyni, jak říká Pán v knize Numeri (18,1-3): »Ty a s tebou tvoji synové i celý tvůj rod budete odpovědni za každou nepravost ve svatyni...«

Jak se zde říká, je jasné, že oba tyto řády musí mít služebníky, kteří nejsou duchovními. Jestliže se potom čtou dobře verše, které následují (Nm 18,4-7), vychází najevo, že Gerardino Segalello se svými »Apoštoly« nesmí se vměšovat do úřadu těchto obou řádů, protože právě oba tyto řády jsou předobrazeny u Jeremiáše jako rybáři a lovci, jak to skvěle vysvětlil opat Joachim.

2602

Vskutku říká Pán ústy Jeremiáše (16,16): »Hle, já posílám k mnohým rybářům, je výrok Hospodinův, a ti je vyloví jako ryby, pak také pošlu k mnohým lovcům a ti je budou lovit na každé hoře. «

Když nechám stranou výklad opata Joachima, který už nečtu po mnoho let, zdá se mi, že tato poslední věta, ve které se mluví o lovcích, se spíše hodí na řád svatého Dominika než na řád svatého Františka, a to nejen proto, že onen řád byl předobrazen v Ezauovi, jenž byl lovcem a vzal si za manželku dcery Hethovy, to je vědy světské, jak říká Joachim, ale také proto, že vychází spíše ven z města na lov duší, ačkoliv i druhý řád dělá totéž, zejména v krajinách zaalpských. V Itálii totiž (Menší bratři) se omlouvají, že nevycházejí z měst, a říkají, že rytíři, mocní a šlechtici bydlí ve městech, a pokud jde o venkov a osady, jsou tam poustevny, ve kterých bydlí bratři a stačí pro potřeby světských lidí.

2603

20. Ve svém výkladu na knihu Jeremiáše opat Joachim říká o Menších bratřích a Kazatelích: »Tyto dva řády se objeví v církvi s prostotou a pokorou, ale jak poběží čas, budou tvrdě obviňovat a obžalovávat nevěstku babylónskou... A ještě o nich říká: »Zdá se mi, že jeden z nich bez rozlišování sbírá hrozny země, protože vtěluje do církve duchovní i laiky, zatímco druhý vybírá pouze první plody duchovních.«

B) Začátek a instituční přeměna řádu

21. Východisko: bratr Eliáš

2604

Začíná Kniha preláta, kterou jsem složil kvůli bratru Eliášovi a obsahuje mnohé a užitečné věci.

V roce 1238, XI. indikce, já bratr Salimbene de Adam z města Parmy jsem vstoupil do řádu Menších bratří. Bylo to 4. února o svátku svatého Gilberta. Byl jsem přijat navečer v předvečer svátku svaté Agáty v témže mém městě generálním ministrem bratrem Eliášem.

Ten byl na cestě do Cremony jako posel papeže Řehoře IX. k císařovi, neboť byl přítelem obou dvou. Velmi příhodný vyslanec, neboť jak říká svatý Řehoř: »Když se posílá osoba, která se nelíbí, aby promluvila, duše osloveného se již rozhněvala a naklání se k horšímu.« Byl tam také bratr Gerard z Modeny, který se přimluvil, abych byl přijat, a byl vyslyšen. Starosta Parmy Gerard z Coreggio zvaný Denti, protože měl velké zuby, přišel osobně s několika rytíři do konventu bratří, aby navštívili bratra Eliáše. Ten byl v místnosti, kde jedli hosté, seděl na lůžku s poduškou, měl před sebou velký oheň a na hlavě měl arménskou čapku. Ani nevstal, ani se nepohnul, když starosta vstoupil a pozdravil ho, jak jsem na vlastní oči viděl. Ta záležitost byla všemi pokládána za velkou neomalenost...

2605

22. Otec bratra Eliáše byl z Castel de'Britti v bolognské diecézi, matka byla z Assisi. Dříve než se stal bratrem, byl nazýván Bombarone, v Assisi vyráběl zíněnký a učil děti číst knihu žalmů. Když vstoupil do řádu Menších bratří, přijal jméno Eliáš a byl dvakrát generálním ministrem. Těšil se přízni císaře i papeže. Ale potom ho Pán ponížil, podle slov Písma: Jednoho poníží, druhého pozvedá (Žl 74/75,8). A to se stalo následujícího roku, jak budeme vyprávět, když byl zbaven úřadu na generální kapitule, která se konala za přítomnosti papeže Řehoře IX. A on si to zasloužil za

mnoho nepravostí, kterých se dopustil. Ale začněme od té neomalnosti, o které byla řeč.

...Bratr Eliáš měl kromě toho ve zvyku mluvit posměšně. Když se ho starosta zeptal, kam má naměřeno a v jakých záležitostech, odpověděl, že je přitahován a postrkován zároveň: přitahován císařem a postrkován papežem, který ho k němu posílá. Aby tak řekl, že jde od jednoho přítele k druhému. Odpověď posluchači považovali za velmi moudrou.

23. Přijímání neužitečných osob

2606

Druhou vinou bratra Eliáše bylo, že přijal do řádu mnoho neužitečných osob. Bydlel dva roky v konventu v Sieně a tam bylo dvacet pět bratří laiků; v Pise pobýval čtyři roky a tam jich bylo aspoň třicet. Ale snad Pán to z mnoha důvodů chtěl.

Především proto, že když se budují paláce nebo kostely či jiná obydlí, do základů se kladou neotesané kameny; když potom základy rostou ze země, používají se kameny otesané a krásné, aby dodaly budově lesk. Hodí se to na řád svatého Františka, co Pán slíbil své církvi bojující a vítězná, jak říká Izaiáš (54, 11-14): »Ty utištěná, vichrem zmítaná, útěchy zbavená, hle, já ti do omítky vsadím drahokamy, za základ ti dám safíry. Cimbuří ti udělám rubínová, brány berylové a celé tvé obezdění z drahokamů. Všichni tví synové budou Hospodinovými učedníky, hojnost pokoje zjednám tvým synům. Podpírat tě bude spravedlnost. «

2607

Druhým důvodem je, že blažený František chtěl napodobovat a následovat až do konce Božího Syna... A Pán si chtěl vybrat a povolal chudé, protože nemohl dát šlechticům a mocným, učencům a bohatým to, co chtěl uskutečnit...

2608

Třetí důvod je, že tak to bylo zjeveno ve vidění blaženému Františkovi. Vskutku se říká v III. kapitole jeho Legendy: »Jednoho

dne, zatímco přebýval na opuštěném místě a velmi hořce oplakával uplynulá léta, uchvátila ho radost Ducha svatého, který ho ujistil, že mu byly všechny hříchy odpuštěny...« (Leg Mai).

2609

Čtvrtým důvodem je, že tato věc byla odhalena opatovi Joachimovi, který, když mluví o obou budoucích řádech, říká: »Zdá se mi, že pokornější řád (menší sbírá hrozny země, protože přivede a vtělí do církve duchovní i laiky; druhý řád naopak bude získávat především duchovní.«

2610

Kdyby se potom někdo zeptal: Co tedy bratr Eliáš spáchal přijímáním bratří laiků, jestliže konal to, co bylo stanoveno Pánem? Odpovím: To, co lidé dělají, soudí podle úmyslu, který mají. Skutečně, umučení Kristovo bylo dobrým dílem, dokonce tím nejlepším, protože jím jsme byli spaseni a osvobozeni; ale byla to bezbožnost pro Židy, kteří ji uskutečnili a potom nechtěli věřit v ukřižovaného Krista. Stejně tak, jestliže bratr Eliáš přijímal laiky ve velkém množství s úmyslem, že bude moci lépe vládnout jejich prostřednictvím, a protože když byli přijati, naplňovali jeho ruce tím, že mu přinášeli peníze, musíme jasně říci, že bylo správné, že z těchto důvodů byl sesazen z úřadu generálního ministra...

24. Špatná vláda

2611

Třetí vinou bratra Eliáše bylo, že povýšil do úřadů řádu osoby, které toho nebyly hodny. Ustanovil kvardiány, kustody a ministry z bratří laiků, což byla vskutku absurdní věc, protože v řádu bylo dostatek dobrých duchovních...

2612

Čtvrtou chybou bylo, že po celý čas jeho vlády nebyly v řádu vytvořeny generální konstituce, neboť jen jejich prostřednictvím se zajišťuje dodržování řehole, v řádu se vládne, žije se jednotně a vykonává se mnoho dobrých skutků. Proto se hodí dobře na tuto skutečnost poznámka, která se třikrát opakuje v knize Soudců

v poslední kapitole: »V těch dnech neměli v Izraeli krále (to je nebyl zákon); každý dělal, co sám uznal za správné« (Sd 21,25), protože po dobu tří generálních ministrů řád neměl generální konstituce, totiž za blaženého Františka, Jana Parenti a za Eliáše, který řád dvakrát spravoval a dvakrát ho poškodil.

Za jeho vlády totiž mnozí bratři laici nosili tonzuru, a přitom neuměli ani psát; někteří bydleli ve městech zcela uzavřeni v poustevně vedle kostela bratří a měli ve stěně malé okénko, přes které hovořili se ženami, ačkoliv byli laici, nezpůsobilí zpovídat a dávat rady... někteří bydleli ve špitálech sami, to je bez druhého bratra... Viděl jsem ještě, že další stále nosili dlouhé vousy jako Arméni a Řekové. Někteří neměli jako cingulum obyčejný provaz, ale provaz vyrobený z příze obtočené zvláštním způsobem a kdo si mohl obstarat hezčí, byl šťastný!... Bylo by příliš dlouhé připomínat všechny neomalenosti a zneužívání, které jsem viděl dělat. Asi by mi na to chyběl čas, neměl bych dost papíru a čtenáře bych unavil, a ne povznesl.

25. Bratři laici

2613

Jestliže bratr laik viděl nějakého mladíka mluvit latinsky, pokáral ho a potom mu řekl: »Ó já ubohý! Chceš se zřítí svaté prostoty pro tuto svou znalost svatého Písma?« Já jsem na druhé straně odpověděl takto: »Svatá neotesanost prospívá pouze sobě samé, a nakolik buduje církev Kristovu svým životem, tak mu škodí, jestliže nedokáže odporovat těm, kteří ji ničí!« Opravdu, osel by chtěl, aby všechno, co vidí, byli oslové!

2614

... V té době laici měli přednost před kněžími a v některé poustevně, kde byli všichni laici s výjimkou jediného kněze nebo studenta, chtěli, aby i kněz měl službu v kuchyni. Tak se stalo, že služba kněze v kuchyni padla na neděli. Vešel do kuchyně, pečlivě zavřel dveře a začal vařit zeleninu tak, jak to uměl. Ale přišli světští lidé z Francie, vytrvale žádali mši a nebyl nikdo, kdo by ji slavil.

Přišli tehdy rychle bratři laici, klepali na dveře kuchyně a trvali na tom, aby kněz šel sloužit mši. On však odpověděl: »Jděte tam vy a zpívejte mši, protože já vařím, když vy to nechcete dělat!« A tak byli zahanbeni a uznali svoji bídu... Proto správně postupně byli omezeni v počtu a bylo téměř zakázáno přijímat je proto, že nedokázali pochopit čest, které se jim dostávalo a protože řád Menších bratří nepotřebuje tak mnoho bratří laiků!... Vskutku nám (duchovním) stále kladli léčky. Vzpomínám si, že v konventu v Pise chtěli předložit na kapitule návrh, že když se přijme duchovní, ať se také přijme laik. Ale nedostalo se jim sluchu, natož vyslyšení, protože to byla věc velmi nevhodná.

2615

Musím však říci, že v době, kdy jsem byl já přijat, našel jsem v řádu mnoho lidí velké svatosti, oddaných modlitbě, zbožnosti, rozjímání a široké kultury. Neboť to bylo to jediné dobré, co měl bratr Eliáš, že totiž podporoval studium teologie v řádu. Když jsem do něho vstoupil, řád měl za sebou třicet jeden rok života; a viděl jsem prvního bratra po blaženém Františkovi a další první generace...

26. Tyranství

2616

Pátou vinou bratra Eliáše bylo, že nikdy nechtěl osobně vizitovat řád, ale stále pobýval buď v Assisi, nebo v jednom konventu, který nechal vybudovat v diecézi Arezzo, velmi krásném, příjemném a půvabném, který se nyní jmenuje Celle di Cortona...

2617

Šestou vinou bylo, že popouzel provinční ministry a pohrdal jimi, jestliže si nevykupovali své sužování poplatky a dary pro něho... a držel je pod svou holí způsoby tak tvrdými, že se ho báli, jako když rákos je zmítán vlnami nebo jako se chvěje skřivan, když ho pronásleduje jestřáb a snaží se ho chytnout. Není se tomu co divit, protože, jak je řečeno v první knize Králů: *»A on je takový ničema, že se s ním nedá mluvit«* (1 Sam 25,17). A skutečně, nikdo se mu

neodvážil říci pravdu a vyčítat mu jeho život a jeho ničemnosti, až na bratra Augusta z Recanati a bratra Bonaventuru z Iseo.

Proto s lehkostí pohrdal ministry, kteří byli obviněni z nepravostí od jeho spoluviníků, rozptýlených po všech provinciích řádu, některých bratří laiků plných zlomyslnosti, nositelů zkázy a neústupných... Zbavoval je úřadu i bez jakékoli viny a připravoval je o knihy a právo kázat a zpovídat. Některým potom poslal dlouhou kapuci (kaparon) a překládal je z východu na západ... Když to shrneme, za doby bratra Eliáše ministři byli stíženi těmito třemi pohromami: byli pomlouváni, podrobeni násilným a nespravedlivým soudům a byla pošlapána spravedlnost v jejich provinciích... Pokud jde o třetí pohromu, je to známá věc a viděl jsem na vlastní oči, že Eliáš dal do každé provincie vizitátora, který tam byl po celý rok a procházel provincií, jako kdyby byl ministr, a v některých konventech se zdržel on se svým druhem až 25 dní nebo také měsíc či více anebo méně podle svého rozmaru; a je třeba říci, že provincie byly menší než jsou nyní.

A každý, kdo chtěl předložit obvinění proti svému ministrovi, mohl to udělat a byl těmito vizitátory vyslyšen. A to, co ministr nařizoval ve své provincii, vizitátor mohl zrušit nebo pozastavit či přidat něco podle svého uvážení... A co je horší: Eliáš posílal vizitátory, kteří byli spíše výběřčími než napravovateli, protože předem poslali do provincií a k ministrům vyždímat příspěvky a dary... Byl to takový systém, že provinční ministři v tom čase nechali na své náklady blízko Assisi ulít pro kostel svatého Františka velký, krásný a zvučný zvon, který jsem viděl; ten spolu s dalšími pěti zvony naplňoval celé údolí nádherným souzvukem...

27. Sesazení bratra Eliáše

2618

Tehdy řád Menších bratří nechal dojít svůj hlas k papeži Řehořovi IX., protože bratr Eliáš ve své zvrhlosti podroboval všechny nejrůznějšímu násilí. Papež vyslechl tento nářek řádu a sesadil ho... a chtěl, aby se rychle uskutečnila nová volba... A papež Řehoř ho

zbavil úřadu, aby nebyl generálním ministrem, protože byl velkou zkázu řádu svatého Františka a chtěl podvodem a násilím vládnout řádu proti vůli ministrů a kustodů, jímž přísluší podle řehole konat volby.

28. Život biskupa a kněze

2619

Sedmou vinou bratra Eliáše bylo, že chtěl žít nádherně v pohodlí a velkoleposti, měl zdatné a velké oře a stále jezdil na koni, i když měl ujít vzdálenost půl míle od jednoho kostela k druhému, čímž se provinil proti příkazu řehole... Měl dále světské mladíky jako pážata, jako biskup, oděné do šatů nápadných barev, kteří mu ve všem pomáhali a sloužili. Dále zřídka kdy jedl v konventu s ostatními bratry, ale sám ve svém pokoji. Měl také svého osobního kuchaře... měl svou zvláštní skupinu 12 nebo 14 bratří, které měl při sobě v konventu v Celle... Ve skupině bratra Eliáše byl jistý Jan, nazývaný Lodi, bratr laik, tvrdý a násilnický, nejhorší mučitel a ukrutník, který na Eliášův příkaz bez milosrdenství bratřím uděloval tresty...

29. Poslední pokus vyhnout se sesazení

2620

Osmou vinou bratra Eliáše bylo, že chtěl násilně udržet řád v rukou a aby mohl dosáhnout tohoto cíle, uchyloval se k mnoha zchytalostem. První byla, že často měnil ministry, aby se nestalo, že by se příliš zakořenili a mohli se s větší silou vzepřít proti němu. Druhá byla, že si vybíral ministry z těch bratří, které považoval za své přátele. Třetí, že neslavil generální kapituly, leda částečné, to je pouze s bratry před Alpami, a nesvolával bratry za Alpami ze strachu, že ho sesadí.

2621

Když se zalíbilo Bohu, od něhož pocházejí všechny dobré věci, obojí bratři se společně sešli a nechali ho sesadit, takže se na něj hodil verš z Jeremiáše: »Volal jsem své milé, a oni mě zradili« (srov. Pláč

1,19). Aby se uskutečnilo toto shromáždění všech ministrů na generální kapitule, které by sesadilo bratra Eliáše, o to se velmi snažil bratr Arnulf, Angličan, z řádu Menších bratří, muž svatý a vzdělaný, horlivý podporovatel řádu, který byl v té době penitenciářem v kurii papeže Řehoře IX.

2622

Devátou vinou bylo, že i když věděl, že se plánuje tohoto shromáždění ministrů, které by ho sesadilo, poslal »listy poslušnosti« všem schopnějším bratřím laikům, které považoval za své přátele, aby za žádnou cenu nechyběli na kapitule. Doufal totiž, že má v jejich holích dobrou obranu. Avšak bratr Arnulf to věděl a vydal nařízení s autoritou papeže Řehoře, aby na generální kapitulu přišli pouze ti bratři, kteří k tomu měli právo a povinnost na základě řehole, s druhy schopnými a rozváznými, a nechal zrušit všechny listy poslušnosti rozeslané laikům bratrem Eliášem.

Sám papež zasáhl na kapitule a vyslechl názory bratří na sesazení Eliáše a zvolení bratra Alberta z Pisy za jeho nástupce v generalátě.

2623

Na této kapitule se také sepsalo velké množství nařízení, ale dosti neuspořádaně. Později v tom udělal pořádek bratr Bonaventura, generální ministr, připojil k tomu trochu ze svého, avšak stanovil do některých bodů pokání. Ve stejném roce bylo úplné zatmění slunce, které jsem pozoroval na vlastní oči.

30. Tvrdošíjnost bratra Eliáše

2624

Desátou vinou bratra Eliáše bylo, že když byl prohlášen za sesazeného, nepřijal to pokorně a trpělivě, ale stranil ve všem císaři Bedřichovi, nad kterým Řehoř IX. vyhlásil klatbu. Jezdil s ním na koni a zdržoval se u něho společně s několika bratry své skupiny v řádovém hábitu. To vyvrcholilo jeho pohoršení u papeže, církve a řádu, především proto, že císař v oněch dnech již byl dán do klatby a usadil se ve městech Faenze a Ravenně a tento ubožák s ním stál vždy uprostřed jeho vojska a podporoval císaře svou přízní a radami.

Dal příležitost k pohoršení dokonce i nevzdělcům a dalším světským lidem. A vskutku drobný lid, chlapani a děvčata, když potkávali Menší bratry na cestách Toskány, takto zpívati, jak jsem stokrát slyšel:

»Jdi si k bratru Eliášovi, který špatnou cestou kráčí!«

Dobří bratři byli plni zármutku až k smrti a plni hněvu, když takovéto věci slyšeli. Zdálo se, že se potvrdil Pánův výrok: »Vy jste sůl země, jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolena? K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ní šlapali« (Mt 5,13).

Papež Řehoř na tuto vyzývavost odpověděl vyobcováním Eliáše.

2625

Jedenáctou vinou bylo obvinění, že se zabývá alchymií...

2626

Dvanáctou vinou bylo, že když byl již zbaven úřadu a potuloval se s císařem, jednoho dne se odebral do konventu Menších bratří, shromáždil je na kapitule a začal dokazovat svoji nevinu a nespravedlnost těch, kteří ho sesadili... Ale někdo mu odhodlaně odpověděl... Tu bratr Eliáš se ho zeptal: »Kdo tě přijal do řádu?« A bratr odvětil: »Ne ty, který ses zřekl svého řádu a touláš se po světě, a proto lidé si o tobě zpívají... (tu opakuje výše uvedený popěvek a připojuje pověstný výrok sv. Františka o komáru a trubci - 2 Cel 75): »Jdi si svou cestou, bratře moucho!« Když toto Eliáš slyšel, zmlkl a zahanbeně se stáhl. Ten, který tak odhodlaně bratrovi Eliášovi odpověděl, byl bratr Bonaventura z Forlí, jak jsem slyšel z jeho vlastních úst.

31. Odmítá usmíření

2627

Třináctou vinou bratra Eliáše bylo, že se nikdy nechtěl usmířit se svým řádem a zůstal až do konce ve své zatvrzelosti. Jednoho dne generální ministr bratr Jan z Parmy k němu poslal bratra Gerarda z Modeny, který byl jedním z bratří prvních časů a byl mu blízký,

aby ho pro lásku Boží a svatého Františka, pro dobro jeho duše a pro dobrý příklad poprosil, aby se vrátil do svého řádu; a ten použil k tomu vši jemné naléhavosti a laskavosti.

Ale Eliáš bratrovi Gerardovi odpověděl: »Slyšel jsem tolik dobrého o tomto ctihodném otci Janovi z Parmy, že bych se nezdráhal vrhnout se k jeho nohám a přiznat svoji vinu a svěřit se jeho dobrotě. Ale znepokojují mě provinční ministři, které jsem urazil, že mě oklamou, svázaného uvrhnou do vězení a budou mě živit *tvrdým chlebem a trochou vody* (srov. Iz 30,20). Kromě toho vím, že jsem urazil římskou kurii, a jsem si jist, že kardinál ochránce řádu by se vmísil a uložil by mi pokání. A ani nechci ztratit přízeň císaře, které se nyní těším.« Bratr Gerard se zdržel v Celle den a noc... ale namáhal se marně. Sotva se rozednilo, pospíchal se rozloučit a odjel se svým druhem a vyprávěl generálovi všechno, co slyšel a viděl.

32. Soud patří Bohu

2628

Potom bratr Eliáš zemřel. Byl vyobcován papežem Řehořem IX. Zda byl zproštěn viny a postaral se o svou duši, to nyní ví on...

2629

To, co jsem napsal o bratru Eliášovi, může stačit. Bylo naším záměrem pojednat o generálních ministrech řádu svatého Františka, jak šli za sebou. Ale bratr Eliáš, který byl jedním z nich a který mě přijal do řádu, poskytl příliš hojný historický materiál, který jsem chtěl vyřídit hned nyní, a tak, když jsem se zhostil této úlohy, budu snadněji pokračovat ve zbývajících historiích.

C) Postoj římské kurie a duchovenstva

33. Zákaz nových řádů

2630

Inocenc III. v roce 1215, osmnáctém svého papežství, svolal slavný koncil, na němž se sešli preláti z celého světa. A já jsem viděl text

projevu papeže, který pronesl u této příležitosti na téma: Velice jsem toužil jít s vámi tohoto beránka (Lk 22,15). A já jsem pozorně četl všechny dekry, které tam byly vydány. Jeden z nich stanovil, aby od nynějška již nevznikl žádný žebravý řád. Ale pro nedbalost prelátů toto ustanovení nebylo dodržováno. Naopak kdokoli chtěli, oblékli kapuci, začali žebrat a chlubili se, že založili nový řád. Z toho ve světě pochází zmatek, protože světší lidé jsou tím zatíženi, těm, kteří se namáhají slovem a studiem, pro něž Pán ustanovit, aby ti, kteří zvěstují evangelium, měli z evangelia obživu (1 Kor 9,14), almužny nedostačují...

34. Papežské schválení

2631

...Jsou ještě maličcí, o nichž mluví evangelium u Matouše v kapitole 19: Tehdy k němu přinášeli děti, aby na ně vložil ruce a pomodlil se, ale učedníci jim to zakazovali (Mt 19,13-14) (protože v počátečních dobách někteří kardinálové se nedívali příznivě na vznik tohoto řádu). Ježíš však řekl (protože papež, tj. Inocenc III., takto mluvil ke kardinálům): *Nechte děti a nebraňte jim jít ke mně, neboť takovým patří království nebeské.* Toto řekl papež Inocenc potom, co měl vidění z nebe. Viděl z Boží milosti Lateránskou baziliku, jak se právě hroutila k zemi sešlá stářím, avšak prostý a nevhledný člověk ji zázračně podepřel, aby se nezřítla.

Evangelista pokračuje: Požehnal jim a šel dál, protože při této příležitosti papež Inocenc III. chtěl, aby blažený František a dvanáct druhů, které přivedl s sebou, aby si vyžádali schválení svého řádu, přijali tonsuru, potvrdil řeholi a řád a propůjčil jim kazatelský úřad. Bylo to roku 1207. Od té doby jak kardinálové tak i papežové si velmi zamilovali řád blaženého Františka, uznali a na vlastní oči se přesvědčili, že Menší bratři jsou velmi užiteční pro církve a poslání k spáse.

35. Dovolení zpovídat

2632

Je třeba poznamenat, že Menší bratři měli od papeže Řehoře IX. výsadu, že mohli zpovídat. Když byl generálním ministrem bratr Bonaventura, zeptal se papeže Alexandra IV., zda si myslí, že by bratři mohli zpovídat; a on odpověděl: »Právě naopak chci, aby zpovíдали. A budu ti vyprávět příklad strašného žertu... Proto zajisté chci, aby Menší bratři na mou odpovědnost a s mým dovolením zpovíдали světské osoby...« Chvályhodně jednal papež Martin IV., když Menším bratřím udělil nejvyšší výsadu moci svobodně kázat a zpovídat, třebaže v jejich řeholi stojí, »ať bratři nekážou v diecézi, kde jim to nedovolil biskup«.

36. Jak je hodnotil Inocenc IV. na počátku svého papežství

2633

Papež Inocenc IV. byl člověkem velmi otevřeným, jak je vidět v prohlášení, které učinil o řeholi Menších bratří a v mnoha jiných věcech. Stále držel velký počet Menších bratří při sobě a vybudoval pro ně velmi krásný konvent a kostel u Lavagne, která byla jeho vlastnictvím, a chtěl, aby tam bydlelo 25 bratří, kterým by se postaral o knihy a všechno ostatní nezbytné. Ale bratři nechtěli přijmout takovou nabídku. A papež ho dal jiným řeholníkům.

37. Kazatelský úřad a odpor

2634

Duchovenstvo nám však stále ještě namítá, že jsme si násilně přivlastnili kazatelský úřad, že jim náleží kázat vzhledem k závazku vůči poddaným a protože oni byli ustanoveni preláty. Odpovídáme, že museli to dělat, když nebyli jiní lepší než oni, kteří by kázali. Ale protože toho nebyli hodní pro svůj velmi špatný život a protože k tomu neměli potřebné znalosti, Pán na jejich místa uvedl jiné lepší než jsou oni...

...Ale těmto věcem nevěří ti, jimž ctižádostí ztlačnělo jejich srdce... Takoví jsou v této době kněží a duchovní a nechtějí nechat žít Menší bratry a Kazatele. A je to velká krutost, především proto, že tito jsou užitečnější pro církve než oni, kteří přijímají obroč a neplní to, za co je dostávají... A nechtějí ani, abychom žili z almužen, které tak namáhavě a se studem získáváme.

Nicméně jsou mnozí v řádu Menších bratří a Kazatelů, kteří, kdyby byli ve světském duchovenstvu, mohli by mít mnoho těch obroč, která oni mají, a mnohem víc, protože šlechtí, bohatí, mocní, vzdělaní a moudří byli a jsou jako oni a mohli by velmi dobře být kněžími, arcikněžími, kanovníky, arcijáhny, biskupy, arcibiskupy, snad i patriarchy, kardinály a papeži jako oni. A proto by měli uznat, že jsme jim zanechali všechno toto ve světě a chodíme den ze dne po žebrotě, nemáme sklepy ani sýpky, jichž oni mají nadbytek. Nicméně bereme na sebe všechnu jejich námahu, kážeme, zpovídáme, udílíme dobré a užitečné rady pro spásu...

38. Listy Inocence IV.

2635

Když se objevili bratři a Kazatelé a vykonali tolik dobrého, zjevného celému světu, kněží a světší duchovní, jati závistí a zaujatostí proti těmto bratřím, předložili papeži Inocencovi IV. stížnost, že již nemohou sebrat žádné dary při svých mších, »protože tyto dva řády slaví své mše tak dobře, že všichni lidé se od nich odvrátili. Proto žádáme, aby bylo učiněno po právu.« Papež odpověděl: »Od okamžiku, co někteří slaví mši brzo ráno, jiní o třetí hodině a další hned potom, nevím, v kterou hodinu by oni mohli slavit své mše, kdybych vás vyslyšel, protože je nemohou slavit po obědě, o deváté hodině nebo když se mají modlit nešpory. A proto vás nemohu vyslyšet.«

Ale papež chtěl dát určité zadostiučinění duchovním, kteří ho stále obtěžovali kvůli tomu a také, jak jsem slyšel, protože pojal určitou nenávisť vůči bratřím Kazatelům; doufaje, že pak udělá výjimku Menším bratřím, napsal listy proti oběma řádům a nařídil, aby

alespoň ve sváteční dny neotvírali své kostely od rána až přes třetí hodinu, aby tak nepřipravovali kněze ve farnostech o dary věřících.

A hned nato ho Bůh postihl a začal chřadnout na tu nemoc, na kterou potom zemřel...

39. Po boku umírajícího Inocence IV.

2636

Generální ministr bratr Jan z Parmy poslal k němu Huga Capolda z Piacenze, který byl lékařem a lektorem teologie v řádu a bydlel se synovcem papeže, panem Ottobonem, který se pak stal papežem Hadriánem V., aby zapřísahal papeže pro lásku Boží a blaženého Františka a také pro svou čest a dobro a spásu všeho křesťanského lidu, aby zničil ty listy. Ale on ho neuposlechl, protože Bůh ho chtěl nechat umřít, jak se také stalo. A Inocenci IV. se tak přitížilo, že nedokázal říci než onen verš žalmu: Hynu pod úderem tvé ruky, trestem káráš vinu člověka (Žl 39/38,11-12). A tuto poslední část stále opakoval, dokud nezemřel; zůstal na slámě, nahý a všemi opuštěný, jak je zvykem u římských papežů, když dospěli posledního dne.

Ale byli tam dva němečtí bratři, kteří řekli papežovi: »Opravdu jsme v této zemi už několik měsíců, abychom s vámi mohli mluvit o našich věcech, ale vaši vrátní nám vždy zabránili vstoupit, abychom mohli vidět vaši tvář. Nyní již se nestarají o to, aby vás střežili, protože již nemají co očekávat. Ale my umyjeme vaše tělo, neboť říká Sírachovec v 7. kapitole: Ani mrtvým neodpírej lásku (Sír 7,33).

2637

Několik dní potom se stal papežem Alexandr IV., který byl kardinálem protektorem, ochráncem a napravovatelem Menších bratří; ten ihned zničil ony listy.

D) Některé velké osobnosti

40. Velký misionář

2638

Když jsem přijel do prvního konventu bratří v Lyonu, ve stejný den (roku 1247) tam přišel bratr Jan z Pian del Carpine po návratu od Tatarů, ke kterým ho poslal papež Inocenc IV. Bratr Jan byl muž pohotový, duchovní, vzdělaný a dobrý řečník, odborník v mnoha věcech a v řádu již byl provinčním ministrem.

Ukázat nám dřevěný pohár, který přinesl pro papeže, na jehož dnu byl otištěn, ne však rukou malířů, ale silou souhvězdí, obraz překrásné královny, a i kdybys ho rozbil na sto kousků, obraz by zůstal nedotčený ve všech sto kouscích.

Vyprávěl nám, že přišel k nejvyššímu pánovi Tatarů po velmi namáhavé a nekonečné cestě s nesčetnými nebezpečími, kdy trpěl hladem, zimou, horkem a že »Tartaři« se ve skutečnosti nazývají Tataři a jedí koňské maso a pijí mléko soumarů. Viděl tam mezi nimi všechny národy kromě dvou a nemohl by se představit císaři, kdyby nebyl oblečen v purpurovém šatě, a byl přijat a jednalo se s ním velmi zdvořile a laskavě. Císař chtěl vědět, kolik panovníků je na Západě. A když se dozvěděl, že jsou dva, totiž papež a císař a od těchto dvou všichni ostatní dostávají moc, chtěl vědět, který je větší. Odpověděl, že je to papež, a tu mu předložil listy od papeže. Potom když si je nechal přečíst, řekl, aby mu dali listy s odpovědí pro papeže.

Týž bratr Jan napsal tlustou knihu o Tatarech a o divech světa, které viděl, a nechával ji číst. Vícekrát jsem to viděl a poslouchal, pokaždé byl nucen vyprávět historii Tatarů. Když ten, kdo četl, nechápal, vysvětloval mu a zastavoval se u jednotlivostí.

41. Bratr Jan z Parmy

2639

Byl střední postavy, spíše malý, hezký a dobře urostlý, zdravý a odolný vůči námaze jak cest, tak studia. Měl andělskou tvář, stále

milou a veselou. Byl ušlechtilý, zdvořilý, soucitný, pokorný, mírný, přívětivý a trpělivý. Člověk hluboké zbožnosti a modlitby, shovívavý a útrpný. Slavil mši každý den s takovou zbožností, že přítomní se cítili naplnění milostí. Kázal s takovou horlivostí duchovenstvu a bratřím, že pohnul posluchače k slzám, jak jsem to vícekrát viděl. Byl velmi výmluvný, ale nikdy nikomu nepřekážel. Byl vyzbrojen výtečnými znalostmi, neboť předtím byl výborným gramatikem a Mistrem logiky, a v řádu byl velkým teologem a vykladatelem. Přednášel Sentence v Paříži, byl po mnoho let lektorem v konventech v Bologni a v Neapoli.

Když přicházel do Říma, bratři ho nutili kázat i v přítomnosti kardinálů, kteří ho ctili jako velkého filozofa. Byl zrcadlem a příkladem pro všechny, protože jeho život byl sama počestnost, svatost a čistota mravů. Byl milý Bohu a lidem. Znal také hudbu a velmi dobře zpíval. Psal velmi rychle a zřetelně. Když diktoval, jeho listy měly elegantní styl plný moudrosti.

Byl prvním generálem, který začal vizitovat provincie...

2640

42. Také Vataces, císař Řeků, když slyšel pověsti o svatosti bratra Jana z Parmy, požádal papeže Inocence IV., aby k němu poslal generálního ministra bratra Jana, protože doufal, že jeho prostřednictvím by se mohli Řekové přivést k jednotě s Římem. A když u něho byl, Vataces si ho tak zamiloval, že mu chtěl dát nesčetně darů. Ale bratr Jan je odmítl, a to byl velký příklad pro Vatacese. Podařilo se mu pouze přesvědčit ho, aby přijal jakousi »metlu«, kterou měl nést v rukou, když se svými druhy procházel Řeckem. Bratr Jan ji přijal a myslel, že je to bičik na koně... Ale Řekové, když viděli to, co bylo císařským znamením, všichni před ním poklekali, jak to dělají Latinci, když se pozdvihuje a ukazuje tělo Kristovo při mši, a platili za něho a jeho druhy všechny výdaje. Tak se bratr Jan vrátil k papeži, který ho poslal.

2641

43. V době, kdy bratr Jan z Parmy byl lektorem v Neapoli, předtím než se stal generálním ministrem, cestoval jednou do Bologne, a když právě jedl se svým druhem cesty a dalšími bratry v budově

pro hosty, vstoupili někteří bratři a násilím ho vytáhli od stolu, aby ho odvedli jíst do oddělení pro choré. Když však viděl, že jeho druh tam zůstal a nikdo ho nezval, vrátil se k němu a řekl: »Nebudu jíst jinde, leda se svým druhem.« Ze strany hostitelů bylo toto gesto považováno za netaktní, ze strany bratra Jana však bylo velkou zdvořilostí a dokonalou věrností.

2642

Jindy, když byl generálem a chtěl si trochu odpočinout, přišel do konventu ve Ferrare, kde dříve pobýval sedm let. Všiml si, že si ke stolu k němu sedali stále titíž bratři, totiž při obědě i při večeři, a to každý den, a z toho poznal, že kvardián, parmský bratr Vilém z Bucey, dělal rozdíly v osobách. Záležitost se mu dost nelíbila podle verše: »Nerozumný člověk se nezalíbí v tom, v čem se chce zalíbit.«

Jednou večer, když bratr Jan si myl ruce před večeří, obsluhující bratr se zeptal kvardiána: »Koho mám pozvat?« Kvardián odpověděl: »Zavolej bratra Jakuba z Pavie a bratra Avantia a toho a tamtoho.«

Ti pak již měli umyté ruce a stáli za zády generála, který si jich již předtím dobře všiml. Tehdy v zanícení ducha vnuknutím, myslím, z Božího ducha, začal mluvit v podobenství: »Ano, ano. Zavolej bratra Jakuba z Pavie, zavolej bratra Avantia, zavolej toho a tamtoho. Vezmi si deset kusů! (1 Král 11,31). Tohle je kejhání husy!«

Byli proto zmateni a zahanbeni, když to slyšeli ti, kteří byli pozváni od Adoniáše (srov. 1 Král 1,41), a neméně byl zmaten kvardián, který ministrovi řekl: »Otče, pozval jsem je, aby vám dělali společnost a poctili vás, od chvíle, kdy se mi zdají toho hodní.« Ale ministr odpověděl: »Neříká snad Písmo na chválu Boha, že On stvořil malého i velkého a o všechny se stará stejně? (Mdr 6,7). Neříká snad Pán: Nechte děti a nebraňte jim přijít ke mně? (Mt 19,14). Svatý Jakub potom píše: Což nevyvolil Bůh chudé v očích světa (Jak 2, 5); a nakonec sám Pán říká ve 14. kapitole u svatého Lukáše: Dáváš-li oběd nebo večeři, nezvi své přátele ani své bratry ani příbuzné a bohaté sousedy, poněvadž oni by tě také pozvali, a tak by se ti dostalo odplaty. Ale dáváš-li hostinu, pozvi chudé, atd. (Lk 14,12-13).«

Slyšel jsem tato slova, protože byl blízko mne. Tehdy obsluhující bratr se zeptal kvardiána: »Tak koho mám zavolat?« On odpověděl: »Udělej, jak ti řekne ministr.« A ministr řekl: »Jdi a pozvi ty ubohé bratry konventu, protože toto je úřad, kterým všichni se mohou přiblížit k ministrovi.« Odešel tedy bratr, který měl obsluhovat, do jídelny a řekl nejslabším a nejubožejším bratřím, kteří zřídka jedli mimo jídelnu: »Generální ministr vás zve na večeři s ním, proto vám nařizují, abyste se ihned k němu odebrali.« A tak se stalo.

2643

Generální ministr bratr Jan z Parmy opravdu chtěl, když se při nějaké nepředvídané příležitosti odebral do některého konventu u Menších bratří, aby s ním jedli ti nejubožejší bratři buď všichni společně, nebo jedni či druzí, dokonce i když se zdržoval v budově pro hosty, když se totiž neodebral k jídlu do společné jídelny, což vždy dělal po krátkém odpočinku po cestě a únavě, jestliže se zdržel nějaký čas na určitém místě, aby jeho příchod pro ně byl povzbuzením a radostí...

Bratr Jan z Parmy byl osobností, která byla všem k dispozici, bez zvláštní přednosti pro někoho, a byl zdvořilý a ušlechtilý u stolu, že dokonce, když měl před sebou různá dobrá vína, nechal je smísit pro všechny, nebo je nalil do džbánu, aby z něho pili všichni.

A tuto zdrženlivou zdvořilost a nesmírnou laskavost projevoval vůči všem.

2644

44. Bratr Jan z Parmy také, když byl generálním ministrem, sotva uslyšel zvonek, který svolávat bratry na čištění zeleniny, běžel i on pracovat s ostatními bratry, jak jsem to na vlastní oči viděl... a stejně tak se účastnil božského officia ve dne i v noci, zejména nešpor, jitřní a mše; a o cokoli ho požádal kantor, ihned to udělal, začínal antifony, zpíval responsoria a čtení a sloužil konventní mše.

(Poznámka: Bratr Jan z Parmy byl generálním ministrem deset let a byl na svou naléhavou žádost uvolněn na kapitule v Lyonu 1247, až když na žádost kapitulářů označil svého nástupce, a to bratra Bonaventuru, který byl všemi přijat a řídil potom řád po 17 let.)

45. Bratr Hugo z Digne, »největší joachimita«

2645

Potom jsem po moři doplul do Marseille a odtud jsem se odebral do Hyères, abych navštívil bratra Huga z Barioly, zvaného také z Digne a v Itálii bratrem Hugem z Montpellieru. Byl jedním z nejvzdělanějších duchovních na světě a slavný kazatel, milý duchovenstvu i lidu, největší v disputacích a vzdělaný v každém odvětví. Všechny převyšoval, měl poslední slovo ve všech otázkách, byl velmi silným řečníkem a měl mohutný hlas jako pronikavá trouba nebo hučení řítícího se vodopádu. Nikdy nepronesl žádné nepromyšlené nebo nejisté slovo.

Měl stále na všechno připravenou odpověď. Podivuhodné věci říkal o nebeské kurii, to je o slávě ráje, a o hrůzách pekelných trestů.

Byl původem Provensálec, střední postavy, tmavší pleti. Byl duchovním člověkem na nejvyšším stupni, takže bys věřil, že vidíš druhého Pavla nebo Elizea. To, co Sírachovec v 48, kapitole říká o Elizeovi, by mohlo platit také o něm: *Za svého života se před vládcem nechvěl a nikdo nad ním neměl moci, nic mu nebylo nepadné* (Sír 48,12-13).

A opravdu mluvil s touž nenuceností jak v konsistoři před papežem a kardinály, tak před chlanci, kteří se sešli k hrám, a to v Lyonu stejně jako když byla kurie předtím v Římě. Všichni se chvěli jako rákos ve vodě, když ho slyšeli kázat...

2646

46. Vzpomínám si, že když jsem byl mladý a bydlel v konventu v Sieně v Toskánsku, bratr Hugo při návratu z římské kurie mluvil podivuhodné věci o slávě ráje a pohrdání světem před Menšími bratry a Kazateli, kteří přišli, aby se s ním setkali a viděli ho. A na jakoukoli otázku, kterou mu položili, ihned odpověděl. A všichni, kdo ho poslouchali, obdivovali jeho rozvážnost a jeho odpovědi.

2647

47. Bratr Hugo rád a velmi často pobýval v tomto městě Hyères. Bylo zde mnoho notářů a soudců, lékařů a dalších vzdělanců. Ti se ve svátečních dnech scházeli v cele bratra Huga, aby ho poslouchali,

když mluvil o učení opata Joachima a učil a vysvětloval tajemství Písma a předpovídal věci budoucí. Byl totiž velkým joachimitou a měl všechna díla opata Joachima napsaná velkými písmeny. Také jsem se zajímal o toto učení, když jsem poslouchal bratra Huga. Předtím jsem se totiž seznámil s tímto učením a poslouchal jsem jeho výklady, když jsem bydlel v Pise, u jistého opata z řádu da Fiore, starého a svatého muže, který uložil na bezpečné místo všechny své knihy vydané Joachimem v konventu v Pise ze strachu, že by císař Bedřich nechal zničit jeho klášter mezi Luccou a Pisou, při silnici do města Luni. Věřil totiž, že v té době se na Bedřichovi vyplní všechna tajemství, protože tehdy se otevřeně rozešel s církví.

48. Svatý Ludvík Francouzský

2648

Francouzský král Ludvík byl jemný, štíhlý a vysoký, andělského pohledu a příjemné tváře. Přicházel do kostela bratří (na kapitulu) bez královské okázalosti, v poutnickém šatu, s taškou přes rameno a holí místo královských ozdob. Nepřijel na koni, ale přišel pěšky, a za ním šli jeho tři bratři se stejnou pokorou a ve stejném šatu... Podle zbožnosti se každý mohl domnívat, že je to spíše mnich než statečný bojovník s válečnou výzbrojí.

Když vstoupil do kostela bratří, poklekl před oltářem a setrval v modlitbě... Potom král vysokým a jasným hlasem prohlásil, že nikdo nesmí vstupovat do kapitulní síně kromě rytířů společně s bratřími, protože chtěl k nim promluvit. A když se shromáždili na kapitule, král nás začal seznamovat s potřebami svými a království, poklekl a doporučil sebe, své bratry, královnu, svou matku a celé království modlitbám a přímlovám bratří...

Když král vyslechl slova Jana z Parmy, poděkoval generálnímu ministroví a byl tak šťastný z jeho odpovědi, že je chtěl mít potvrzené autentickými listy opatřenými pečeti řádu. A tak se stalo.

Onoho dne král převzal tíhu všech výdajů a jedl s bratřími v jejich jídelně...

49. Menší bratři, zoufalí lidé

2649

Jednu věc nepřejudu mlčením: že Florent'ané se nepohoršují, jestliže některý Menší bratr opouští řád, naopak ho omlouvají a říkají: »Žasneme nad tím, že tam vydržel tak dlouho, neboť Menší bratři vedou zoufalý život a mnoha způsoby se trápí.«

IV. NÁBOŽENSKÁ HNUTÍ DOBY

A) »Aleluja«

50. Doba »Aleluja«

2650

Doba »Aleluja« (rok 1233) - takto byla nazvána později - byla dobou klidu a míru, během níž byly odloženy všechny válečné zbraně, dobou veselí a radosti, chvály a jásootu.

Zpívali kantilény a božské chvály lidé urození i prostí, měšťané i venkované, *jinoši a panny*, starci spolu s dětmi (Žl 148,12). A tato zbožnost se rozšířila po celé Itálii. Viděl jsem na vlastní oči ve svém městě Parmě, že každá městská čtvrť chtěla mít korouhev s vyobrazením mučednictví svého svatého na procesí, která se konala. Tak například na korouhvi čtvrti, ve které byl kostel svatého Bartoloměje, bylo zobrazeno mučení stahováním kůže, a tak i v ostatních.

A tak ještě přicházeli do města z venkova s korouhvemi a ve velkých družinách muži a ženy, chlapani a dívky, aby poslouchali kázání a chválili Pána. A zpívali *božská, a ne lidská slova* (srov. Sk 12,22) a lidé kráčeli ke spáse. Opravdu se zdálo, že se naplnil výrok prorocství: Rozpomenou se, k Hospodinu se obrátí všechny končiny země, před ním se skloní všechna lidská pokolení (Žl 22,28). Nesli v rukou ratolesti a zažehnuté svíce.

Konala se kázání večer, ráno a v poledne podle výroku proroctví: Večer, ráno i v poledne budu naříkat a sténat a uslyší můj hlas! Vykoupí mou duši a dá mi pokoj od těch, kteří na mě dorážejí (ŽI 55, 8-19).

2651

51. Dělal se zastavení v kostelích a na náměstích, všichni zvedali ruce k Bohu, aby ho chválili a velebili po všechny věky, ani se nemohli nabažit chválení Pána, tak byli opojeni Boží láskou; závodili v konání dobra a chválení Boha.

Nebyl mezi nimi žádný hněv, žádná neshoda, žádný spor, žádná zášť. Byli tak mírumilovného a laskavého ducha ve všem, že mohli opakovat výrok Izaiáše: Minulá soužení budou zapomenuta, ukryta před mým zrakem (Iz 65,16).

Není divu. Pili sladké víno Ducha Božího, a když to se ochutná, ztrácí příchut' všechno tělesné. Proto kazatelům se předpisuje: Dejte opojný nápoj tomu, kdo hyne, a víno tomu, kdo je zahořklé mysli, ať pijí a zapomenou na svou bídu, ať si ani nevzpomenou na své starosti (Př 31, 6-7). Vracejí se zde k vlastnímu smyslu slov Jeremiáše v Nářcích: Zpytujeme své cesty, zkoumejme je, vraťme se k Hospodinu! Zdvihněme svá srdce výše než ruce k Bohu na nebesích (Pláč 3,40-41). A právě tak to dělali, jak jsem na vlastní oči viděl. Naplňovali příkaz Apoštola: Chci tedy, aby se muži všude ve shromáždění modlili, pozvedajíce ruce v čistotě, bez hněvu a hádek (1 Tim 2,8). Ale protože ty bys nevěřil, že veškerý tento lid by mohl být bez vedení, poněvadž Mudrc prohlašuje: Kde není dobrá vláda, tam lid hyne (Př 11,14), budeme nyní mluvit o vůdcích těchto skupin.

52. Kazatelé »Aleluja«

2652

Jako první přišel do Parmy bratr Benedikt, zvaný bratr z Kornety, muž prostý a bez vzdělání, ale s opravdovou nevinností a počestností života. Viděl jsem ho a důvěrně jsem s ním jednal v Parmě a potom v Pise. Byl původem ze spoletského údolí nebo z oblasti Říma.

Nenáležel k žádné řeholi, ale žil podle svého a snažil se líbit jen Bohu. Byl velkým přítelem Menších bratří...

A já jsem ho víckrát viděl z vysoké zdi biskupského paláce, který se tehdy stavěl, jak kázal a velebil Boha. Začal své chvály tak, že říkal v lidové řeči: »Pochválen a veleben a oslaven bud Otec! « A chlapani nahlas opakovali tuto výzvu. Potom opakoval tatáž slova se závěrem: »...bud Syn!« Chlapani opět začali zpívat tatáž slova. Potřetí opakovat a přidal: »...bud' Duch svatý!« A potom: »Aleluja, aleluja, aleluja!« Tehdy zazněla trouba a potom kázal, říkal několik dobrých slov ke chvále Boha. Když kázání skončil, pozdravil Pannu těmito verši: »Ave Maria, clemens et pia atd.«

53. Bratr Gerard z Modeny

2653

Mezi kazatele doby této velké zbožnosti patřil také bratr Gerard z Modeny z řádu Menších bratří. Působil velké zázraky a udělal mnoho dobrých věcí, jak jsem to viděl na vlastní oči. Když byl ještě ve světě, jmenoval se Gerard Maletta, z bohaté šlechtické rodiny Boccabadati. Byl jedním z prvních Menších bratří, ale nepatřil ke dvanácti druhům, byl přítelem a důvěrníkem blaženého Františka a po určitou dobu jeho druhem. Byl muž velmi zdvořilý, štědrý a laskavý, zbožný, čestný a velmi vlídný, umírněný ve výrazech a ve všech svých dílech. Málo vzdělaný, ale velký recitátor, výborný a elegantní kazatel. Byl to on, kdo se za mě přimlouval u generálního ministra bratra Eliáše, aby mě přijal do řádu, a bratr Eliáš mu vyhověl u Parmy roku 1238. Jemu jsem po nějaký čas byl druhem na cestách.

V době této zbožnosti občané Parmy nabízeli bratru Gerardovi plnou vládu nad městem, aby se stal jejich starostou a přesvědčil k míru ty, kteří mezi sebou válčili. A to dokázal, neboť mnohé, kteří byli znepřáteleni, přivedl k usmíření.

Když opět myslím na bratra Gerarda z Modeny, stále si připomínám onen úryvek ze Sírachovce: Lepší je mít menší chápavost ale být bohabojný, než nadáním oplývat, ale přestupovat Zákon (Sír 19,24).

Také jsem ve Ferrare onemocněl a byl spolu s bratrem Gerardem, když onemocněl chorobou, na kterou zemřel; nebol když přijel následujícího roku do Modeny, zavřel zde oči.

B) Flagelanti (mrskači)

54. Hnutí »flagelantů«

2654

V roce 1260, III. indikce, se rozšířili po celém světě flagelanti, a všichni lidé, malí i velcí, vznešení rytíři i prostý lid přicházeli v procesích do měst, obnažující a mrskající se, v čele s biskupy a řeholníky. Opět nastal mír, lidé nahrazovali způsobené zlo a vyznávali své hříchy v takovém návalu, že kněží sotva nacházeli čas, aby trochu pojedli. Z jejich úst nezněla *slova lidská, ale božská* (srov Sk 12,22) a jejich hlas byl hlasem zástupů. Svět krácel do spásy. Skládali chvalozpěvy ke cti Boha a blažené Panny a zpívali je, když chodili a mrskali se.

V pondělí o svátku Všech svatých veškeré obyvatelstvo Modeny se odebralo do Reggia, velcí i malí, veškeré modenské venkovské obyvatelstvo se starostou, biskup a všechny jejich korouhve, přešli přes město a mrskali se; většina davu potom odešla do Parmy. A to bylo v úterý po svátku Všech svatých.

Den potom všichni obyvatelé Reggia vzali korouhve ze všech svých čtvrtí a udělali procesí kolem města. Také starosta Ubertino Robaconti z Mandella, milánský občan, se zúčastnil tohoto procesí a mrskal se.

Když tato zbožnost byla teprve na počátku, občané Sassuola, kteří mi byli velmi nakloněni, přišli si pro mě do Modeny a s dovolením představených mě odvedli do Sassuola a potom do Reggia a Parmy. Když jsme přišli do Parmy, již tato zbožnost započala. Vskutku létala jako orel za kořistí a trvala několik dní v každém městě. A nebyl nikdo jakkoli zdrženlivý nebo starý, kdo by se dobrovolně nemrskal. Jestliže někdo to nedělal, byl považován za horšího než ďábel

a prstem si na něj ukazovali s pohrdáním jako na ďábla. Ale co bylo důležitější: během několika málo dní upadl do neštěstí - buď umíral, nebo těžce onemocněl.

Pouze Pellavicino, který vládl v Cremoně, nechtěl společně se svými Cremonoňany přijmout ono velké požehnání a zbožnost...

2655

V témže roce mělo se začít uskutečňovat učení opata Joachima, který dělí svět na tři věky. V prvním působil Otec mezi patriarchy a syny proroků, ačkoli díla Trojice jsou nedělitelná. V druhém věku působil Syn mezi apoštoly a apoštolskými lidmi. Ve třetím věku bude působit Duch svatý v řeholnicích. Toto je učení opata Joachima z Fiore. Říká se, že tento třetí věk začal tímto hnutím mrškačů v roce 1260, když se tito mrskali a křičeli *slova božská, a ne lidská* (srov. Sk 12,22).

(Poznámka: V Salimbenově kronice je častěji řeč o Joachimovi z Fiore a o joachimitech. Za zmínku stojí nejvýznamnější joachimité mezi Menšími bratry, o kterých mluví: Gerard z Borgo San Donino, Hugo z Digne, Jan z Parmy, Salimbene.)

C) Nové řády

55. Řád »Saccati«

2656

...Když skončil řeč muž z této země (totiž z Arey, Hyrères), kterého jsem viděl a znal, když byl ještě ve světě, požádal jsem bratra Huga, aby ho pro lásku Boží přijal do řádu. Bratr Hugo měl totiž povolení od ministra přijímat žadatele do řádu, protože byl ctihodnou osobou, významným duchovním a velmi zbožný, a kromě toho byl dříve provinčním ministrem.

Tedy onen muž, který žádal, aby byl přijat do řádu Menších bratří, by! původcem řádu Saccati. Byl s ním druh, který také žádal, aby byl

přiját mezi Menší bratry. Cítili se povoláni Pánem, když slyšeli kázání bratra Huga.

Ale bratr Hugo jim odpověděl: »Jděte do lesů a naučte se jíst kořínky, protože se blíží trápení.« A tak odešli, udělali si pestrobarevné pláště podobné těm, které nosily dříve vnější sestry řádu svaté Kláry, a začali žebrať chleba v téže zemi, kde bydleli Menší bratři. A byli vydatně podporováni, protože my a bratři Kazatelé jsme učili všechny lidi žebrať. A kdo chce, nasadí si kapuci a založí novou řeholi žebrařů řeholníků. Tito ihned znásobili svůj počet a byli nazváni ironicky a zlomyslně boscaioli (drvoštěpi)... Po nějakém čase si již nedělali šat z hrubé vlny, ale z plátna, a pod ním měli lepší tuniky, u krku ale plášť z pytle (sacco), a proto byli zváni saccati. A sandály si udělali na způsob Menších bratří. Neboť všichni, kdo si chtějí vymyslet nový řád a novou řeholi, vždy si vypůjčí něco od řádu blaženého Františka, buď sandály, nebo provaz, anebo i hábit. Ale nyní řád Menších bratří získal papežskou výsadu, kterou se komukoli zakazuje nosit hábit, pro který by mohl být pokládán za Menšího bratra.

DALŠÍ FRANTIŠKÁNSKÁ SVĚDECTVÍ

OBSAH

I. Menší Erfurtská kronika	146
II. Kronika z Lanercostu	146
III. Posloupnost generálních magistrů řádu	148
IV. Bratr Pelegrin z Bologne	148
V. Bratr Tomáš z Pavie zvaný Toskánský	151
VI. Bratr Štěpán	152
VII. Bratr Mikuláš z Assisi	155
VIII. Bratr Lukáš z Bitonto	156
IX. Bratr Bonaparte	156
X. Bratr Jan	157
XI. Vzpomínky bratra Ilumináta	158
XII. Modlitba svatého Františka	159
XIII. Vzpomínky bratra Lva	160
XIV. Breviář svatého Františka	161
XV. Bonaventurský soubor	162
XVI. Petr od Jana Olivi	163

Životopisy a kroniky dosud uvedené jsou určitě nejjistějšími a nepostradatelnými prameny pro vytvoření obrazu o Františkově životě a vývoji jeho evangelní inspirace v jeho řádu s co možná největší objektivitou, ale XIII. století vytvořilo tolik dalších františkánských děl se skrovnějšími požadavky, že na ně nelze zapomenout, protože mnohokrát zachovávají cenné, nebo i nikde neuvedené, až překvapivé zprávy. K této vedlejší produkci přispívají dva faktory: přání nenechat upadnout v zapomnění vzpomínky a tajnosti z prvních dob, a snad také ony stále vznikající aspirace obnovovat se - proti opotřebenosti, které čas přináší ideálům a styku se zdrojem. Za těmito podněty je ten, kdo se stará o to, aby se dotazoval a pozorně naslouchal posledním z »prvních druhů«, kteří zůstali, a těm, kteří žili s nimi. Jestliže je nadpisují jako vzpomínky, rodí se tak sbírky příkladů nebo historek, které mají tento specifický název nebo jsou zasazovány jako perlička do kronikářských záznamů.

Vycházíme z jednotlivých kronik, které jsou ožívovány epizodami týkajícími se usazení řádu v Německu nebo Anglii, se soustavnými vzpomínkami bratra Pelegrina z Bologne nebo historkami čerpanými - jak je tradice - od bratra Lva, Jana, Ilumináta, Štěpána a dokonce i svatého Bonaventury a dalších bratří méně známých, jejichž bohatstvím je někdy pouze malá vzpomínka, jako u Mikuláše z Assisi, Lukáše z Bitonto, bratra Bonaparta, až po bratra Petra od Jana Olivi. Přirozeně jsme vybrali to podstatné z těchto velkých sbírek, které by v některých případech mohly poskytnout látku a formu ke spiskům stylu pověstných »Kvítků«.

I. MENŠÍ ERFURTSKÁ KRONIKA

2657

...V desátém roce vlády papeže Inocence III., roku 1206 od vtělení Pána, František jako moudrý stavitel začal dělat pokání, a protože tak chtělo milosrdenství Boží, položil začátek řádu Menších bratří. Jakmile papež viděl a slyšel svatého Františka, nadchnutého Bohem, schválil řád a svěřil jemu a rovněž jeho bratřím úkol kázat Boží slovo.

2658

...Papež Honorius III. potvrdil život a řeholi svatého Františka a zařadil ji do seznamu schválených *řádů*...

2659

...Papež Řehoř IX. dal papežské potvrzení dvěma řádům, které svatý František založil, totiž řádu zasvěcených Chudých paní a řádu Kajícníků. Tento řád zahrnuje oboje pohlaví a rovněž duchovní, manžele, panny a zasvěcené. Tento papež potvrdil řád Kajících řeholnic, to je svaté Marie Magdaleny.

II. KRONIKA Z LANERCOSTU

2660

1. V roce 1224 byla potvrzena řehole a život Menších bratří papežem Honoriem. V témže roce po svátku Narození slavné Panny se Menší bratři vylodili v Anglii u Doweru, čtyři duchovní a pět laiků. Byli považováni za muže prosté a hodné pohrdání, protože v té době blázni v onom kraji se oblékali téměř stejným způsobem. Jeden vtípálek řekl: »Jestliže jsou ve svých srdcích takoví, jak se jeví zevně, myslím, že jsou lepší než všichni ti, kteří tu pobíhají.«

2661

2. Uvedu zde dva příklady, abych ti ukázal, jak je pokládali za hodné pohrdán(Když se v onom kraji v blízkosti Doweru vylodili, žádali

o pohostinství jako žebráci u vznešeného pána a byli přijati jako podezřelí. Proto je zavřel do jedné pevné místnosti, východ zatarasil závorami a očekával, že ráno jasně uvidí, jak se budou hádat se sousedy. Bratři unavení spí klidně celou noc; při rozbřesku chtějí odejít, zjišťují však, že dveře jsou zavřené, a trpělivě čekají, až pokročí den, pak jsou přivedeni před zástup shromážděný jako na podívanou, aby byli dotázáni na důvody, proč přijeli na ostrov. Vyložili svoje řeholní plány. Ale jeden z pánů řekl, že jsou vyzvědači a zloději. Jeden z bratří ihned s veselou tváří podal svůj provaz a řekl: »Hle, jestliže takto o nás smýšlíte, provaz je připraven, abyste nás pověsili na šibenici.« To stačilo, aby všichni šli do sebe a řekli: »Nemohou mít špatné úmysly, když se tak dobrovolně nabízejí, že podstoupí smrt!«.

2662

3. Jedna taková příhoda se také udála nedaleko Oxfordu skupině, která tam právě přišla. Byl tam rytíř, který se s odporem díval na jejich život, kritizoval ho a kdykoliv mohl, utrhal jim na cti. Tehdy se stalo, že když se blížil svátek Narození Páně, představený poslal bratry porůznu po skupinkách rozsévat spásonosné semeno Páně na tuto zem. Dva z nich, když přišli k sousednímu lesu, vydali se po cestě v blátě se sněhem a ve zmrzlém sněhu zanechávali krvavé stopy ve svých šlápějích, aniž by si toho všimli. Mladší z nich se zeptal druhého: »Chceš, otče, abych ti zazpíval pro ulehčení namáhavé cesty?« Sotva druhý souhlasil, mladší zanotoval »Zdrávas, Královno milosrdenství«. Náhodou šel tou cestou, aniž by to věděli, onen nepřítel jim nakloněný rytíř. Když skončila píseň k oslavě Panny, zatímco rytíř pozoroval ony krvavé šlápěje, které zanechávaly jejich bosé nohy, mladší bratr jako by tleskal sobě samému, když se zeptal staršího: »Bratře, zazpíval jsem dobře antifonu?« Tu k jejich překvapení do rozhovoru vpadl rytíř a řekl: »Zajisté, ve jménu Božím! Vám se může podařit všechno dobro, vidím, že se chováte jako apoštolové, trpěliví v soužení a veselí v protivenství.« A ihned, jak to řekl, seskočil s koně, běžel jim naproti a na kolenou prosil o odpuštění za opovážlivé úsudky, které o nich měl.

Bratři ho laskavě přijali a rádi mu odpustili, čeho se proti nim kdy dopustil. Tehdy se rytíř ujal slova: »Na znamení naší mírové

smlouvy, kterou jsme právě uzavřeli, snažně vás žádám, abyste přišli do mého domu, který není odtud daleko, a požehnali mé manželce a mé rodině.« Ti souhlasí a jdou s ním a všechny obšťastní svou přítomností. Tehdy onen hostitel dává k dispozici bratřím a pro jejich potřeby od nynějška a provždy své věci a sebe samého. A neodstoupil od své nabídky až do konce svých dní.

III. POSLOUPNOST GENERÁLNÍCH MAGISTRŮ ŘÁDU MENŠÍCH BRATŘÍ

(Poznámka: Spis je z doby sv. Bonaventury, zde jen úvod týkající se sv. Františka. Nepřesně je uveden jako jeho nástupce Jan Parenti, správně má být Eliáš, třebas bez kapitulní volby. Zvláštní je titul »magistři« místo ministři.)

2663

Léta Páně 1201 blažený František odložil světský šat, začal chodit obutý, s řemenem přes boky a holí v ruce a hledat, kterou cestou by se měl dát. V roce 1206, když jednoho dne uslyšel, co Pán řekl svým učedníkům: aby chodili bez hole, bez mošny a bez obuvi, ihned odhodil hůl, obuv a řemen, začal chodit po světě přepásaný pouze provazem a napodobil evangelní řeholi a život apoštolů; a tak šest let po svém obrácení začal řeholi a život Menších bratří a byl jejich vůdcem a hlavou po dvacet let.

V roce 1226 došel na konec své cesty, bohatý na hojné plody, a vznesl se do nebe. Po něm následoval Jan Parenti...

IV. BRATR PELEGRIN Z BOLOGNE

(Poznámka: Přesný titul spisu je »Peregrina z Bologne zkrácená Kronika o posloupnosti generálních ministrů« a je to vlastně list napsaný třesoucí se stařeckou rukou na výslovnou žádost generálního ministra Gonsalva roku 1305.)

2664

1. Je hodno uchovat to, co bratr Pelegrin z Bologne, bratr velmi starý, napsal generálnímu ministru bratru Gonsalvovi o posloupnosti generálních ministrů:

2665

2. Prvním generálním ministrem byl blažený František z města Assisi, jak se vypravuje v jeho legendě. Strávil v řádu sedmáct let, předtím tři roky žil jako řeholník, ale bez bratří a konventu, usiloval konat dobré skutky, dávat almužnu a opravovat kostely, jak ho Pán osvítil, aby takové věci dělal.

2666

Druhým byl bratr Eliáš, také z Assisi, který byl v úřadu několik let. Ale protože tehdejší bratři nechtěli mít ministry doživotně, dohodli se bratři, že ministr se zřekne úřadu a uprázdni ho, jak se i stalo.

2667

Třetím byl bratr Jan Parenti, rodem z Říma nebo z toho kraje. Měl v řádu syna, který se špatně choval, a on ho přísně potrestal, neboť nechtěl sebe v ničem ušetřit.

2668

Čtvrtým byl už jmenovaný bratr Eliáš, kterého bratři zvolili podruhé ne bez použití tlaku, a setrval dlouho v úřadu a byl by v úřadu vydržel po celý čas svého života, kdyby se řád mužně proti němu nepostavil a nesesadil ho z úřadu za pomoci papeže Řehoře IX.

2669

Pátým byl bratr Albert z Pisy, dobrý a svatý muž, který zastával úřad pouze šest měsíců a potom se vrátil k Pánu.

2670

Šestým byl bratr Haymon, Angličan, doktor posvátné teologie, který první vizitoval provincie, ačkoliv byl již starý. Velmi pečoval o recitování božského oficia. On také začal omezovat autoritu a moc bratří laiků, kteří až do té doby zastávali i úřad představeného.

2671

3. Sedmým byl bratr Crescentius z Iesi, města v Marce Ankonské, do řádu vstoupil již starý, byl odborníkem v kanonickém právu

a lékařství. Nedlouho potom se stal provinčním ministrem Marky ankonské. Našel tam sektu pověřivých lidí, kteří nekráčeli podle pravdy evangelia a ustanovení našeho řádu, neboť se považovali za duchovnější než ostatní, chtěli žít podle vlastní svévole a přispívat tím vším k hnutí Ducha. Když byl bratr Crescentius provinčním ministrem, vyhladil je silnou rukou. Mezitím zemřel bratr Haymon v průběhu konání generální kapituly a Crescentius byl zvolen generálním ministrem. Ale v tomto úřadě se projevil téměř neužitečný. Proto v něm byl pouze tři roky, to je do příští generální kapituly, které se nechtěl účastnit, jako se ani neodvážil odebrat se na koncil, na který ho pozval papež, a v obou případech za sebe poslal jako svého vikáře a náhradníka bratra Bonaventuru z Isea, muže obdařeného velkou rozvahou. Na kapitule byl bez váhání uvolněn z úřadu pro svou nedostatečnou výmluvnost i pro další nedostatky.

2672

4. Na téže kapitule byl zvolen osmým ministrem bratr Jan z Parmy, který vykonával úřad po devět či deset let. Byl mužem vzdělaným a velmi duchovním, byl papežem poslán k císaři Řeků s velmi pochvalnými listy, ve kterých ho papež nazýval »Andělem míru«. Byl tam velkým povzbuzením jak životem, tak věděním a výmluvností nejen pro císaře, ale i pro patriarchu, knížata, preláty, všechno duchovenstvo a veškerý lid. V žádném případě nechtěl přijmout některý z darů, jež mu nabízeli; i to zvýšilo úctu; kterou u nich měl. Tak se moudře zhostil poslání, za kterým byl poslán a které by jistě dovedl ke zdárnému konci, kdyby právě v tom roce nezemřeli v Pánu jak císař, tak papež. Dlouho poté musel trpět odporem ze strany mnohých, kteří ho obvinili u papeže a velmi naléhali na to, aby mu papež tajně nařídil zřít se úřadu a nepřijmout ho, kdyby ho ministři chtěli opět zvolit.

Tuto podrobnost se dozvěděl bratr Pelegrin z Bologne přímo od něho, když na oné kapitule musel dělat prostředníka mezi ministry a bratrem Janem z Parmy.

2673

5. Když na téže kapitule byl zbaven úřadu bratr Jan, byl zvolen bratr Bonaventura z Bagnoregio, velký doktor teologie a všem známý.

V úřadu byl asi patnáct let a když byl jmenován kardinálem, byl jedním řeholníkem otráven a na následky tohoto jedu odešel k Pánu.

2674

Po něm jako desátý generální ministr byl zvolen bratr Jeroným z Ascoli. Když splnil své diplomatické poslání v Řecku, přitom co byl v úřadu generálního ministra, byl nejdříve povýšen na kardinála a nedlouho potom zvolen papežem (Mikuláš IV. 1288-1292).

2675

Jedenáctým byl bratr Bonagrazia ze San Giovanni v Persiceto, městečku v bolognské diecézi, a prožil v úřadu zhruba dva roky. Dvanáctým byl bratr Arlotto z Prato v Toskánsku, který byl v úřadu krátce. Třináctým byl bratr Matěj z Acquasparta, byl však ministrem krátký čas, protože byl zvolen kardinálem římské kurie. Čtrnáctým byl bratr Rajmund z provensálské provincie; po několika letech v důsledku intrik některých byl zbaven úřadu papežem Bonifácem VIII. Patnáctým byl bratr Jan z Morrovalle, potom byl jmenován kardinálem. Šestnáctým byl bratr Gonsalvo, doktor teologie, Španěl z provincie sv. Jakuba.

2676

Na základě tohoto počítání je 15 jmen generálních ministrů, zatímco úřadů nebo ministerií bylo 16, protože bratr Eliáš byl zproštěn úřadu, mezitím byl jiný generál a potom byl do úřadu opět zvolen.

Po bratrovi Gonsalvovi sedmnáctým ministrem byl bratr Alexandr, Ital, slavný doktor teologie. Po něm osmnáctým ministrem byl bratr Michal z Ceseny, Ital, doktor teologie.

V. BRATR TOMÁŠ Z PAVIE ZVANÝ TOSKÁNSKÝ

(Poznámka: Dílo »Činy císařů a papežů« od toskánského provinciála Tomáše z Pavle asi z roku 1279.)

2677

Viděl jsem na vlastní oči, jak bratr Pacifik, muž tak vynikající svatosti, že František ho nazýval »moje něžná matka«, nosil s sebou

stolek, který vyřezal z ořešáku, jenž rostl vedle oltáře zbořeného kostela. Jakmile ho rozřízl, objevil se v něm obraz Ukřižovaného, ne v reliéfu, ale v ploše a jako namalovaný, ne však rukou umělce a podléhající zkáze, ale jako vtisknutý a vrozený do toho stolu rukou božské moudrosti. Tento bratr nosil ten stolek stále s sebou pro úctu k Ukřižovanému společně s některými ostatky svatých.

2678

A to je ten Pacifik, jenž si zasloužil vidět na těle svatého Františka ještě za jeho života posvátná stigmata, která má obdivovat celý svět.

Jemu se podařilo dotknout se rukou rány na boku, když použil zbožné lsti, kterou mu vnukla jeho veliká oddanost.

2679

Tento Pacifik, když ještě dbal na světskou marnivost, jednoho dne uviděl, jak z úst nejsvětějšího Otce, když kázal, vycházejí dva zkřížené meče na způsob kříže. A právě když přemýšlel o tomto vidění, byl jat hrůzou, obrátil se a stal se jedním z nejdokonalejších následovníků svatého Františka.

VI. BRATR ŠTĚPÁN

(Poznámka: Úryvek je z římského kodexu sv. Antonína. Byl to zcela určitě tento bratr Štěpán, kdo bez dovolení představeného připlul za sv. Františkem do Sýrie, aby ho zpravil o neblahé situaci v řádu.)

2680

1. Bratr Tomáš z Pavie, toskánský provinční ministr, řekl, že jistý bratr Štěpán, muž tak prostý a čistého srdce, že by sotva mohl být podezříván, že by řekl nepravdu, vyprávěl mu některé události, které se uvádějí dále.

Na počátku řádu - říkal bratr Štěpán - měl blažený František ve zvyku, když přijímal někoho, kdo k němu přišel, aby žil v řádu, převléci ho do hábitu s provazem a svěřit ho nějakému opatství nebo kostelu, protože ještě neměl místa, na která by je umístil. Nařídil

těmto bratřím, aby zbožně sloužili Bohu a kostelům, při kterých byli umístěni, a aby jim sloužili a nejedli chleba v zahálce.

Tak se stalo, že přijal do řádu tohoto bratra Štěpána a určil ho s jedním druhem do jednoho opatství. Dva roky potom se blažený František vrátil do toho opatství a tam našel tohoto bratra. Chtěl vědět, kdo ho dal na toto místo a bedlivě se vyptával mezi mnichy na jeho život. A protože všichni vydali pochvalné svědectví o jeho životě, vzal ho s sebou a po mnoho let byl jeho zvláštním druhem.

2681

2. Jednoho dne přišli sami dva do domu vznešené paní a ta s velkou oddaností nabídla blaženému Františkovi barvené sukno na zhotovení kněžského roucha. Přijali ho a odebrali se do kláštera mnichů, kde hledali pohostinství. Zatímco tam blažený František rozmlouval v družném hovoru s opatem, jistý bratr laik, chorý nevyhlášenou nemocí, vydával strašný řev a nárek, a začal zlořečit všem obyvatelům kláštera, protože ani jeden k němu nepřišel, zatímco byl postižen takovým utrpením. Blažený František se k němu přiblížil společně s druhem a nabádal ho k trpělivosti, chválil Boží prozřetelnost, která dokáže ze zla udělat dobro. Utišoval nemocného svými slovy, projevil mu soucit a nabádal ho, aby uznal svou vinu. A protože ho tam měl před sebou nahého a položeného v sotva počestném stavu, řekl bratru Štěpánovi: »Přines mi sukno, které nám darovala ta paní. Opravdu budeme stále nacházet mešní roucha, když je budeme potřebovat, ale nyní musíme podle Kristova příkazu obléknout tohoto nahého člověka.« »Přinesl jsem sukno - pokračoval bratr Štěpána - František ho rozstříhal a sešil šat, a dříve než odešel z toho kláštera, odebral se navštívit onoho nemocného a oblékl ho.«

2682

3. Bratr Štěpán také říkal, že blažený František nechtěl mít důvěrnosti se žádnou ženou a nedovoloval, aby ženy si dovolovaly důvěrné způsoby vůči němu; pouze k blažené Kláře se zdálo, že chová náklonnost. A přece když mluvil s ní nebo se mluvilo o ní, nenazýval ji jménem, ale nazýval ji »křesťankou« (»Kristiána«). A o ni a o její klášter měl velkou péči.

2683

4. Ani nikdy nedovolil zakládat další kláštery, ačkoliv jich několik bylo otevřeno za jeho života úsilím jiných. Když potom vešlo ve známost, že ženy usazené v těch kláštorech byly nazývány sestrami, velice se rozrušil a říká se, že vzkřikl: »Pán nám vzal manželky, ďábel se nám zase postaral o sestry.« Kardinál Hugolin, biskup z Ostie, který byl tehdy ochráncem řádu Menších bratří, staral se o tyto sestry s velkou láskou.

Jednou při loučení s blaženým Františkem mu řekl: »Svěřuji ti tyto paní.« František tehdy s radostí odpovědět: »Svatý otče, od této chvíle ať jsou zvány ne menšími sestrami, ale, jak jsi nyní řekl, paními.« A od té doby byly zvány paní, a ne sestry.

Nedlouho potom zemřel bratr Ambrož z řádu cisterciáků, penitenciář, jemuž kardinál svěřil péči o tyto kláštery s výjimkou kláštera svaté Kláry. Tehdy bratr Filip Dlouhý se snažil, aby mu byly svěřeny ony kláštery a papež mu povolil pověřit touto službou Menší bratry podle svého úsudku. Když se o tom František dozvěděl, byl tím velmi rozrušen a zlořečil mu jako ničiteli svého Vadu. Zmíněný bratr Štěpán říkal, že slyšel blaženého Františka vyslovit tato slova: »Doposud rána byla v mase a zůstávala naděje, že se může vyléčit, ale nyní pronikla až na kost a bude téměř nevléčitelná.«

2684

Bratr Štěpán vyprávěl, že jednou z pověření bratra Filipa se odebral do jednoho kláštera, a když byl potom na cestě s blaženým Františkem z Bevagne do dalšího místa, požádal ho o odpuštění, že se odebral z pověření bratra Filipa do tohoto kláštera. Tehdy mu světec tvrdě vyčínil a přikázal mu za pokání vrhnout se tak, jak byl oblečen, do řeky, která tekla vedle cesty, a bylo to v prosinci. Celý promoklý a třesoucí se chladem musel doprovázet po dvě míle blaženého Františka, až dorazil na místo, kde byli bratři.

2685

S. Dále vyprávěl bratr Štěpán, že po několik měsíců bydlel v jedné poustevně společně s blaženým Františkem a dalšími bratry, přidělen ke kuchyni a k stolu. A toto byl život, který se tam vedl. Na Františkův příkaz se dodržovalo mlčení a modlitby, až bratr Štěpán

dal znamení k obědu dvěma ranami na břidlici. Blažený František míval ve zvyku vycházet ke třetí hodině z cely a když neviděl v kuchyni zažehnutý oheň, sesbíral vlastníma rukama trochu zeleniny a potichu zavolal bratra Štěpána: »Jdi,« řekl mu, »a uvař tyto byliny, udělají bratřím dobře.« Mnohokrát, když nechal pro bratry uvařit vejce nebo mléčné pokrmy, které dostal, blažený František docela vesele s nimi jedl společně a chválit šikovnost svého kuchaře.

Ale jindy s poněkud zneklidněnou tváří říkával: »Dnes jsi toho udělat trochu moc, bratře, chci proto, abys zítra nevařil nic.« A on, který měl svatou bázeň před blaženým Františkem, vyplnil jeho vůli. Když potom na druhý den František viděl stůl ozdobený jen kousky chleba, radostně si tam s bratry sedl a občas říkával: »Bratře Štěpáne, proč jsi nám neudělal nic k jídlu?« A když on odpovídal: »Protože tak jsi mi přikázal ty,« svatý František dodával: »Umírněnost je dobrá věc, ale ne vždy se má dělat to, co říkají představení.«

Bratr Tomáš tvrdil, že tyto události slyšel vyprávět od bratra Štěpána. K chvále Kristově.

VII. BRATR MIKULÁŠ Z ASSISI

(Poznámka: Zprávy VII. až XIII. jsou úryvky z kodexu »Kniha příkladů Menších bratří XIII. století«.)

2686

Toto je vyprávění bratra Mikuláše. Můj otcovský dům byl spojen s domem blaženého Františka. Moje matka mi vyprávěla tuto příhodu. Zatímco matka blaženého Františka ležela na lůžku, jak to bylo obvyklé u ženy po porodu, a ženy ze sousedství a další stály kolem ní, přišel ke dveřím poutník, jako by chtěl prosit o almužnu. Ale když mu matka blaženého Františka poslala porci kuřete, začal naléhavě prosit a říkal, že chce vidět novorozeňátko. Ženy se pokoušely poslat ho pryč, ale on opakoval, že neodejde, dokud neuvidí děťátko. Tehdy paní Pika, matka blaženého Františka, řekla: »Přineste mu dítě, aby ho viděl.« Sotva ho vzal do náručí, řekl tato

slova: »Narodila se *dvě* děťátka ve stejný den v této ulici, toto a to druhé. Jedno, to je toto, bude patřit mezi nejlepší lidi na světě, druhé bude nejhorším člověkem.« Léta, která následovala, ukázala pravdivost tohoto proroctví.

VIII. BRATR LUKÁŠ Z BITONTO

2687

V době blaženého Františka, když božská dobrota kladla první základy našeho řádu, jeden z bratří se pokusil vrátit se do světa. Odebral se k blaženému Františkovi a vytrvale ho prosil, aby ho uvolnil z pouta řeholního života, protože pochopil, že tu nemůže zůstat. Ale blažený Otec mu odpověděl, že to ani nechce, ani nemůže udělat. Tedy odešel k biskupovi z Ostie, ale dostal na to stejnou odpověď. Když tedy viděl, že není cesty, jak by získal tuto dispensi, podlehl pokušení a uklouzly mu nohy (srov. Žl 66,9). Ale jakmile se vzdálil kousek cesty, potkal ho jakýsi mladík a ptal se ho, kam jde. A protože byl rozzlobený, odpověděl mu: »Co ti je do mých věcí,« onen mladík nato odhalil svůj bok, rozevřel ruce, kde bylo vidět jakoby čerstvé rány silně krvácející a dodal: »Ty jsi znovu otevřel mé rány a podruhé mě křížuješ.« Vyděšen tímto viděním, vrhl se s pláčem k jeho nohám a prosil za odpuštění. A ihned ten, který se zjevil, zmizel mu z očí. Tu se vrátil k blaženému Františkovi, vyprávěl mu, co viděl, a zůstal v řádu s velkou zbožností až do konce svého života.

IX. BRATR BONAPARTE

2688

Biskup z Assisi, náš bratr, uváděl tento příběh, který mu vyprávěl bratr Bonaparte, svatý muž ještě za života. Byl přidělen do kuchyně v místě, kde pobýval František s několika bratry. Tehdy blažený František, když se posadil k stolu, lil na jídlo studenou vodu nebo sypal popel nebo něco jiného, tak aby jídlo udělal téměř nechutným.

Bratra Bonaparte to zarmucovalo a jednoho dne řekl blaženému Františkovi: »Hle, Otče, já se namáhám s největší pečlivostí připravit něco dobrého, abys dostal trochu posily, a ty mi zase všechno kazíš; a to mě trápí.« Světec odpověděl: »Ty to děláš dobře a Pán ti to vynahradí. Skutečně s dobrým úmyslem *děláš* to, co máš dělat, ale také já s dobrým úmyslem dělám to, co považuji za svou povinnost dělat.«

X. BRATR JAN

2689

Bratr Jan, muž velké svatosti, který se stal zvláštním druhem a zpovědníkem bratra Jiljího až do jeho smrti, vyprávěl tento příběh, který mu sdělil právě bratr Jiljí, čtvrtý bratr v řádu. Bratr Jiljí tedy říkal:

Když nás bylo teprve sedm bratří, ne víc, jednoho dne blažený otec František nás shromáždil kolem sebe u Panny Marie v Porciunkule, v lese, který se tehdy rozkládal kolem konventu; abychom jaksi slavili první synodu nebo kapitulu řádu, a takto k nám promluvil: »Vím, milí bratři, že Pán nás nepovolal jen pro naši spásu. Chci proto, abychom se rozešli mezi lidi a přinášeli posilu světu v nebezpečí prostřednictvím Božího slova a příklady ctnosti.«

Pokorně jsme mu odpověděli: »Jsme nevzdělaní bratři laici, co můžeme udělat pro spásu světa?« Odpověděl: »Jděte s jistotou Boží pomoci,« a snažil se vysvětlit nám jak umět a vtisknout do našich srdcí tato dvě povzbuzení Pána: »Svou starost hod' na Hospodina a on tě zachová« (Žl 55,23); toto řekl, aby nás zbavil každé nedůvěry, neboť nás posílal do neznámých krajů a bez ničeho; a druhé z evangelia: »*Nedělejte si starosti, jak a co budete mluvit atd. Nejste to vy, kdo mluvíte, ale mluví ve vás Duch vašeho Otce*« (Mt 10,19-20); takto odpovídal na to, když jsme mu namítali, že jsme nevzdělaní, chtěl nás tak povzbudit a posílit naše srdce, abychom si byli jisti, že Pán je všemohoucí a rád doplní naše slabosti, když jednáme s duchem zbožnosti a doufáme v něho.

XI. VZPOMÍNKY BRATRA ILUMINÁTA

(»Slova bratra Ilumináta, druha blaženého Františka v krajinách Východu a před sultánem Egypta,« z uvedené Knihy příkladů)

2690

Generální ministr (sv. Bonaventura) říkal, že bratr Iluminát, kdysi druh svatého Františka při jeho posláni k sultánovi Egypta, rád vyprávěl tyto příběhy.

Když byl František u dvora, sultán chtěl podrobit zkoušce víru a zbožnost, kterou projevoval k našemu ukřižovanému Pánu. Jednoho dne nechal rozprostít v přijímacím sále nádherný koberec, celý zdobený geometrickým motivem v podobě kříže, a potom řekl přítomným: »Teď zavolejte toho muže, který se zdá být věrohodným křesťanem. Jestliže pošlape svýma nohama tato znamení kříže vetkaná do koberce, aby přišel až ke mně, obviníme ho, že pohaněl svého Pána; jestliže naopak odmítne přijít, zeptám se ho, proč se dopouští této nezdvořilosti, že nepřijde až ke mně.«

Když byl zavolán, František plný Boha a z této plnosti dobře poučený, co má dělat a co má říkat, šel přímo k sultánovi. Ten se domníval, že má dostatečný důvod, aby vyčetl Božímu člověku, proč pohaněl svého Pána Ježíše Krista, a řekl mu: »Vy křesťané uctíváte kříž jako zvláštní znamení vašeho Boha; proč jsi tedy neměl strach pošlapat tato znamení kříže vyznačená na koberci?« Blažený František odpověděl: »Musíte vědět, že společně s naším Pánem byli ukřižováni také dva lotři. My máme pravý kříž našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista a ten uctíváme a obklopujeme ho největší úctou; a zatímco ten svatý a pravý kříž Pána byl svěřen nám, vám naopak byly ponechány kříže lotrů. Proto jsem neměl strach kráčet po znameních kříže lotrů. Mezi vámi a pro vás není žádný svatý kříž.«

2691

2. Sultán ho chtěl chytit ještě na jednu otázku: »Váš Pán učí v evangeliu, že nemáte odplácet zlem za zlo a nemáte odmítat ani plášť tomu, kdo vám chce vzít košili atd. Tím spíš byste vy, křesťané, neměli vtrhnout do našich zemí atd.« Blažený František

odpověděl: »Zdá se mi, že jste nečetl celé evangelium. Jinde se tam totiž říká: *Jestliže tě svádí tvé pravé oko, vyrvi je a odhod' pryč* (Mt 5,29). A tím nás chtěl poučit, že i kdyby nějaký člověk nám byl přítelem nebo příbuzným nebo dokonce nám byl drahý jako zřítelnice oka, musíme být schopni se od něho odloučit, odvrhnout ho, vyrvat z kořenů ve svém srdci, jestliže se pokouší odloučit nás od víry a lásky našeho Boha. Právě proto křesťané jednají spravedlivě, když vnikají do vašich zemí a bojují s vámi, protože vy proklínáte jméno Kristovo a snažíte se odloučit od jeho náboženství, co nejvíce lidí můžete. Kdybyste naopak chtěli poznat, vyznat a uctívat Stvořitele a Vykupitele světa, milovali by vás jako sebe sama.«

Všichni přítomní byli jati obdivem k jeho odpovědím.

XII. MODLITBA SVATÉHO FRANTIŠKA

(Poznámka: Také tato událost je z Knihy příkladů; v 2 Cel 159 je uváděna velmi stručně.)

2692

Blažený František byl podněcován horoucím přáním vzdát Bohu vždy takovou poctu, která by se jemu ubila. Jednou v noci, když nemohl spát kvůli této myšlence a modlil se, obrátil se k Bohu a s krajní naléhavostí ho prosil, aby ho uznal hodna odhalit mu nějakými znameními, aby mohl porozumět, že jeho život se mu líbí. Nakonec po mnoha a mnoha zbožných modlitbách uslyšel hlas Pána Ježíše, který ho volal: »Františku! « Dobře ten hlas poznal a protože věděl, že je to Pán, byl naplněn radostí. A hlas pokračoval: »Chceš vědět, atd. Hle, z těchto znamení budeš moci poznat, jestliže můžeš, že jsi mi milý: Když myslíš a říkáš a děláš to, co je správné, tehdy věz, že jsi ve vůli a v pravé lásce Boží. Jsi spokojen s těmito znameními?«

František odpověděl: »Můj dobrý Pane, rád se s nimi uspokojuji a přijímám je s nesmírným uznáním.«

Tehdy blažený František zavolal bratra Lva, svatého muže, kterého ustanovil za svého kvardiána a který byl jeho zpovědníkem, a řekl

mu: »Přikazuji ti, pokaždé, když mě uvidíš ochabovat v jedné z těchto tří věcí, oprav mě.« Ale bratr Lev odpověděl: »Otče, poněvadž to chceš, udělám, co žádáš, pokud jde o slova a skutky, ale není to možné, pokud jde o myšlenky.« A František odpověděl: »Synu, starosti týkající se myšlenek ponech mezi mnou a Bohem, doufám, že s ním budu v pořádku; jinak však neopomiň, o co jsem tě požádal.«

To, co jsem ti vyprávěl, slyšel jsem od druhů blaženého Františka.

XIII. VZPOMÍNKY BRATRA LVA

2693

1. Bratr Petr vyprávěl tuto skutečnost, kterou mu svěřil bratr Lev, druh svatého Františka.

Když jsem byl novoknězem, měl jsem ve zvyku dlouho protahovat slavení mše; zakoušel jsem božské útěchy, a proto mi bylo sladké zastavovat se. Jednoho dne mě zavolal blažený František a přátelsky mi domlouval: »Synáčku, bratře Lve, dělej, jak ti to říkám já. Slav svou mši se zbožností, to ano, ale bez přehnaného zastavování, přizpůsob se ostatním kněžím. Jestliže potom Pán ti udělí nějakou milost, po skončení mše odeber se do cely a tam rozjímej a užívej božských útěch, jestliže ti je poskytlo nebe. Myslím, že takové chování je lepší a jistější: Vzhledem k těm, kteří se účastní mše, snadno by tě mohla totiž napadnout nějaká myšlenka marné slávy nebo jiný nepatřičný vnější pocit a d'ábel by ti ihned vyrval zásluhu oné zdánlivé zbožnosti. Ale v cele, kde tě nikdo nevidí, s větší jistotou se budeš moci oddati modlitbě a d'ábel by nenašel tak snadno příležitost pokoušet tě. Bylo by třeba také pochopit, že někdo z těch, kdo se účastní příliš dlouhé mše, by se mohl nechat unést nějakým zlovolným posuzováním.

2694

2. Bratr Jan, druh bratra Lva, druha svatého Františka, vypráví:

Bratr Lev měl zimní hábit starý čtyři roky ušitý z pytle. A já jsem mu jednou řekl: »Bratře Lve, dovol, abych ti opatřil lepší hábit, protože tento ti již není nic nebo téměř nic platný proti zimě!« Odpověděl mi: »Cítím se slabší než obvykle a myslím si, že je snad Boží vůlí ukončit mé dny. Proto nechci jiný hábit, neboť toužím po tom, aby mě smrt našla chudého.« A tak zemřel velmi chudý v témže roce; a věří se, že *zbožný a nahý* vstoupil bohatý do nebeského království.

2695

3. Bratr Bonaventura vypráví, že tuto skutečnost slyšel od bratra Lva, druha svatého Františka:

Velmi jsem si přál vědět, zda když se člověk na okamžik zastaví u špatné myšlenky, aniž by ji schvaloval, ale s určitým zalíbením, hřeší smrtelně. Jednou v noci, když jsem usnul, měl jsem toto vidění. Obdivoval jsem velmi krásnou holubici s bílými pírkami na větvi stromu. Naproti pod stromem byl had, oči pozorně upřené na tu holubici. Po delší době holubice vzlétla, uviděla hada a ihned spadla na zem mrtvá při pouhém pohledu na něho, ačkoliv byla dost daleko. Tehdy jsem začal přemýšlet a děkovat Pánu, že tímto způsobem chtěl odpovědět na moje pochybnosti. Pochopil jsem totiž, že holubice představovala duši, která se zdála celá čistá a nevinná, zatímco had představoval pokušení vyvolané od ďábla, především neřest tělesného hříchu prostřednictvím nedovolených a nečistých myšlenek. A jako holubice při pouhém pohledu na hada spadla mrtvá na zem, tak duše může ztratit život milosti, když jen na okamžik se zastaví v nečistém zalíbení, aniž by svolila ke špatné myšlence.

XIV. BREVIÁŘ SVATÉHO FRANTIŠKA

Poznámka bratra Lva

(Poznámka: Text připsal bratr Lev na začátek breviáře sv. Františka, když jej někdy mezi roky 1253-1260 daroval klášteru sv. Kláry v Assisi, kde je uchován jako vzácná památka.)

2696

Blažený František opatřil tento breviář pro své druhy bratra Angela a bratra Lva a když byl zdravý, chtěl vždy podle něho říkat hodinky, jak je předepsáno v řeholi. V době nemoci, když nemohl z něho recitovat, chtěl mu naslouchat. Tomuto závazku zůstal věrný, dokud žil.

Nechal také napsat tento evangeliář a když kvůli nemoci nebo jiné zjevné překážce nemohl být přítomen mši, nechával si číst úryvek evangelia určený pro mši toho dne. A tak to dělal stále až do své smrti.

Uváděl k tomu tento důvod: »Když nejsem přítomen na mši, klaním se tělu Kristovu v modlitbě očima mysli, stejně jako se mu klaním, když ho nazírám při eucharistické slavnosti.« Když blažený František poslouchal nebo četl úryvek evangelia, pro svou hlubokou úctu k Pánu vždy líbal knihu evangelia.

Z těchto důvodů bratr Angelo a bratr Lev naléhavě prosí abatyši Chudých paní kláštera svaté Kláry Benediktu a všechny abatyše, které po ní budou následovat, aby ve svém klášteře stále uchovávaly tuto knihu na paměť a pro úctu k svatému Otcí, který si v ní tolikrát četl.

XV. BONAVENTURSKÝ SOUBOR

(Poznámka: Uvádíme tu několik příběhů, rozptýlených v spisech sv. Bonaventury, především v »Řečech na počest sv. Františka«, které buď nejsou uvedeny v jeho Věším životopise, anebo odchylně. Jsou částí obrovského materiálu, z kterého musel vybrat jen podstatné věci pro svůj úřední Věší životopis.)

A) Z »Pět proslovů na svátky Otce svatého Františka«

2697

1. František měl, pokud jde o jeho první pokolení, sedm bratří, on ne po dvou poslal do čtyř částí světa a které potom na přání světce Pán nechal vrátit se všechny současně.

František měl také tři dcery: na počátku svého obrácení totiž založil tři kostely: jeden na počest svatých Kosmy a Damiána, druhý vystavěl na počest apoštola Petra, třetí na počest blahosladené Panny - a stalo se v tomto posledním, že Pán mu odhalil, kterou cestou se má dát. A zřídil tři řeholní rodiny; první je řád Menších bratří, druhý *řád* Sester svaté Kláry, které se dříve nazývaly Chudé paní od svatého Kosmy a Damiána, zatímco nyní, když byla blažená Klára svatořečena, jsou nazývány Sestry svaté Kláry. Pak založil třetí řád řečený řád Kajícníků, kteří jsou zvaní Zdrženliví bratři. Tyto tři řehole založil jakoby své tři dcery a určil je k službě Boží (srov. Job 1,2).

2698

2. Jestliže však svatý František byl, jak bylo vidět, pokorným služebníkem pro svou úctu k Bohu, byl ještě pokornějším v službě bližnímu, když uskutečňoval slova svatého Pavla: *Jsem nezávislý na všech, ale udělal jsem ze sebe služebníka všech, abych mnohé získal* (1 Kor 9,19). Svatý Otec František se stal vším pro všechny a stal se služebníkem všech; chtěl být služebníkem i osob pohrdaných a na svých cestách projevoval poslušnost kdekterému bratru...

Velice moudrý Řehoř IX., který byl důvěrným přítelem blaženého Františka, stal se jeho napodobitelem a měl ve svém pokoji malomocného, kterému sloužil oblečený jako bratr. Je pravdou, že jednoho dne onen malomocný se ho zeptal: »Což papež má jen tohoto starce, aby mi posloužil? Víc se namáhej!«

2699

3. Jestliže však svatý František byl pokorný v úctě k Bohu, byl pokornější v službě bližnímu a nejpokornější byl v pohrdání sám sebou...

Blažený bratr Pacifik, ten, který poprvé uvedl řád bratří do Francie, byl mužem velké svatosti. Nuže, když se jednoho dne modlil v kostele společně se svatým Františkem, trochu zaspal a uviděl otevřít se nebe a tam v nebi uviděl velmi krásný stolec. Zeptal se, čím je ten stolec, a dostalo se mu vysvětlení: »Toto je stolec, který ztratil Lucifer pro svou pýchu a který je vyhrazen blaženému Františku pro jeho pokoru.« Pacifik procitnu(a zeptal se Františka: »Co si myslil

o sobě?« »Myslím si,« odpověděl František, »že jsem největší hříšník na světě.« Pacifik odvětil: »Na světě jsou vrazi, lupiči a zločinci.« František mu odpověděl: »Není na světě člověk tak špatný, že kdyby dostal tolik darů milosti, nebyl by zbožnější než já« (srov. 2 Cel 123; LegMai 6).

2700

4. Jeden bratr, který žil se svatým Františkem v okolí hradu nedaleko Sieny, kde se nachází Montepulciano, mu jednoho dne řekl, že se mu podařilo sehnat pouze kousek suchého chleba. Usadili se tedy před branou kostela, pojedli chléb a napili se vody. Potom vstoupili do kostela, a František začal být uchvácen velkou radostí a více než hodinu setrval v kostele; druhý bratr už byl unaven. Potom se onen bratr zeptal Františka, jak se cítí, a on odpověděl, že od té doby, co se obrátil, nikdy nezakusil tak velkou radost.

Bohu se líbí chudoba spojená s přísností, bezúhonností, pokorou, prostotou, přívětivostí.

2701

5. František dále byl vyvolen pro nepřekonatelnou horlivost v šíření víry... Blažený František chtěl se pro Krista stát chudým, a pro horlivost víry byl *vybraným nástrojem* (srov. Sk 19, 15) v Božích rukou; šel do celého světa, aby se šířila víra. Třikrát se chtěl odebrat do zámořských zemí. Poprvé nemohl kvůli ztroskotání lodi. Aby se odebral k Miramolynovi, odešel do Španělska, maje namířeno do Maroka, kde potom naši bratři byli umučeni. Potřetí odešel k sultánovi hlásat víru v Krista: pro víru v Krista by se chtěl nechat rozsekat na kousky.

Sultán řekl: »Shromážděme zde naše mudrce a diskutujme o naší a vaší víře.« Blažený František odvětil: »Naše víra převyšuje rozumové důvody a ty jsou přesvědčivé jen pro toho, kdo věří. Kromě toho bych nemohl použít důkazy z Písma, protože oni Písmu nevěří. Ať se raději udělá oheň ze dřeva: vstoupím do ohně společně s vašimi mudrci, ti, kdo se spálí, budou znamením, že jejich víra je nepravá.« Ale sultánovi mudrci ihned zmizeli, takže se sultán začal usmívat a řekl: »Nevěřím, že bych našel někoho ochotného vstoupit s vámi do ohně.« Blažený František odpověděl: »Chci tam tedy

vstoupit sám: jestliže se spálím, připočtete to mým hříchům, jestliže se nespálím, přijměte křesťanskou víru.« Sultán odpověděl: »Neodvážil bych se to udělat, obávám se, že by mě moji ukamenovali. Nicméně věřím, že vaše víra je dobrá a pravá.« A od té doby měl stále křesťanskou víru otištěnou do srdce.

2702

6. František nebyl vzdělaný, ani neměl učitele; když však začal kázat, nepromluvil ani slovo, které by se dalo vytknout - totéž se říká o Antonínovi. Apoštolové také nebyli vzdělaní, nicméně byli plni moudrosti, kázali a učili jiné.

Jednou svatý František pod vedením (pozdějšího papeže) Řehoře IX. si připravil velmi dobrý projev, který měl přednést před papežem Honoriem. Když však měl začít, všechno zapomněl. Tehdy řekl: »Jedna dobrá osoba (totiž papež Řehoř IX.) připravila pro mne do puntíku velmi moudrý projev, který jsem vám chtěl přednést, a nyní jsem ho úplně zapomněl. Počkejte, a já poprosím Pána, aby mi vnuknul, co mám říkat.« Když se pomodlil, udělal ten nejkrásnější proslov a ukázalo se, že je rozumnější než starci (ŽI 119,100).

2703

7. Slyšel jsem vyprávět od pana papeže Alexandra, že František předpověděl smrt Honoria a povýšení na papeže Řehoře IX., tehdy kardinála ostijského.: Tak také předpověděl, že v určitý den a určitou hodinu nastane zemětřesení, a skutečně se to stalo tak, jak to řekl.

B) Z »Listu o třech otázkách«

2704

8. Ale co řeknu o těch, kteří se stávají mistry na univerzitách. zatímco řehole říká: »Ti, kdo nemají vzdělání, ať se nesnaží je získat atd.« (10)? A když i evangelium říká, že se nesmíme nechat nazývat mistry? Já tvrdím, že řehole nezakazuje studium bratřím vzdělaným, ale těm, kdo vzdělání nemají a laikům. Opravdu chce, ať každý podle povzbuzení Apoštola *zůstane před Bohem v tom stavu, v kterém byl povolán* (1 Kor 7,24), aby nikdo nevzestupoval z laického stavu do duchovního a duchovní aby se nestávali laiky tím, že odmítají

studium. Jinak bychom museli říci, že sám František se proviňoval proti řeholi, neboť nejdříve věděl velmi málo, a když potom byl v řádu, dělal pokroky ve vzdělání tím, že kázal, ale také že četl.

2705

Protože ty víš, jak mu bylo drahé studium svatého Písma, budu ti vyprávět příběh, který mi vyprávěl jeden bratr ještě žijící. Jednoho dne napadlo Františka, že by měli mít Nový zákon; a poněvadž bratří bylo několik a nemohli ho mít celý všichni společně, oddělil list po listu a dal z nich každému, aby ho všichni studovali a navzájem se nerušili. Kromě toho měl velikou úctu k duchovním, které přijal do řádu, a ve své závěti přikázal bratřím, aby chovali ve velké úctě učené ve svatém Písmu, protože od nich dostávali slova života.

XVI. PETR OD JANA OLIVI

2706

Na dotvrzení tohoto budu vyprávět, co sám jsem slyšel od velmi svatého otce, váženého a hodného víry, bratra Bernarda Barravi, řeholního kanovníka kostela v Carcassone a nakonec Menšího bratra, ve dvou proslovech, která měl pro novice v Béziers, kde jsem byl také já jako novic a naslouchal mu. Vyprávěl tedy tuto příhodu.

Když byl ještě kanovníkem a studentem teologie v Paříži, svatý Dominik, který se stal jeho kolegou v kanonikátu a byl jeho přítelem, se mu přiznal, že on a jeho řád se uvázali zřít se každého druhu vlastnictví podle příkladu, který jim dal František a jeho bratři. Když se odebral do Itálie a k římské kurii pro schválení svého řádu, měl příležitost zastavit se v Assisi a vidět Františka s několika tisíci bratří, kteří se tam sešli na generální kapitulu. A byl naplněn obdivem, když viděl, že tam byli bez jakýchkoli starostí o zítřek a prozřetelnost Páně je každý den opatrovala nezbytným jídlem prostřednictvím oddanosti věřících. Když se vrátil mezi své, řekl jim, že mohou s naprostou jistotou žít bez jakéhokoli vlastnictví, protože toto viděl a měl o tom důkaz v blaženém Františkovi a jeho řádu.

II.

ZLATÁ SLOVA BRATRA JILJÍHO

OBSAH

Kritické poznámky	169
Úvod	170
I. Ctnost, milost a neřest	170
II. Nepochopitelný Bůh	171
III. Láska	172
IV. Pokora	173
V. Bázeň Boží	175
VI. Trpělivost	176
VII. Svatý neklid a bdělost srdce	178
VIII. Opovržení světem	181
IX. Mravní čistota	182
X. Boj v pokušení	183
XI. Pokání	185
XII. Modlitba	186
XIII. Nazírání	188
XIV. Činný život	190
XV. Duchovní opatrnost	190
XVI. Vědění a kazatel	191
XVII. Dobré a nedobré slovo	192
XVIII. Vytrvalost	193
XIX. Řeholní stav	194
XX. Poslušnost	195
XXI. Smrt	196
XXII. Útěk ze světa	196
XXIII. Vytrvalá modlitba	197
XXIV. Milost a ctnost jako plody modlitby	197
XXV. Svatořečení Menších bratří	198
XXVI. Různé otázky	198

Kritické poznámky

Obečně se má za to, že bratr Egidius (Jiljí) z Assisi zemřel 22. 4. 1262 a byl pohřben v San Francesco al Prato v Perugii. Byl extatik, měl odpor k psaní, jestli psát vůbec uměl. Zvláště po smrti sv. Františka se ho na různé věci chodili ptát i nejvyšší představení řádu i svěští lidé. Žil převážně v poustevně. Jeho slovům se připisoval velký význam. Proto bratři brzy začali sbírat jeho výroky.

Není vyloučeno, že první sbírka byla sepsána už v roce 1224. »Zlatá slova« se měnila - leccos přibývalo, byly tu různé pokusy výroky systematicky řadit; snad vše už nelze ani bratru Jiljímu připsat.

Náš překlad je z vydání v Quaracchi roku 1905, což bylo vydání kritické, redigované P. Gisbertem Mengem OFM.

Úvod

Boží slovo je živé, účinné a pronikavější než každý dvojsečný meč (Žid 4,12).

Je živé: oživuje mrtvé; je účinné: uzdravuje nemocné; je pronikavější než každý meč: proniká do zatvrzelců - až k oddělování duše od ducha, protože odděluje neřest od ctnosti.

Proto je potřebné a spalitelné zachytit výroky velkých služebníků, které nejsou jen z lidské moudrosti. S radostí srdce jsou čerpány z pramenů Spasitele Ježíše Krista, aby sloužily budoucím. Proto chceme slova, která bratr Jiljí ve svatých rozhovorech vyžil z plnosti srdce jako med z plástů, vydat jako knihu, která nese požehnání, k povznesení lidí, bratří, čtenářů a posluchačů.

I. Ctnost, milost a neřest

Dary Boží milosti i ctnosti jsou stupni a cestou k nebi. Neřest a hřích jsou cestou a schody k sestupu do pekla.

Neřest a hřích - to je jed. A dobré skutky jsou léčivý nápoj.

Milost přivolává novou milost. Neřest volá po další neřesti. Milost nechce chválu - neřest nesnese výtku. To znamená: Milostí obdařený člověk nevyhledává ani uznání, ani lidskou chválu. Prostopášný člověk nesnese pohrdání a opomíjení. A to způsobuje pýcha.

Duch dochází klidu v pokoře, protože její dcerou je trpělivost. Čistota srdce na Boha patří, odevzdanost Boha okouší. Miluješ-li, najdeš lásku. Máš-li strach, budeš všude na strach narážet. Sloužíš-li, budou i tobě sloužit. Budeš-li dobrý, budou druzí dobří k tobě.

Blažený, kdo miluje, aniž chce být milován. Blažený, kdo má pravou bázeň a nechce, aby se ho druzí báli. Blažený, kdo slouží a nečeká, že mu bude slouženo. Blažený, kdo je k druhým dobrý a neočekává, že k němu budou druzí dobří. Protože však toto jsou veliké věci, jsou pošetilým nedostižné.

Tři věci jsou veliké a potřebné. Kdo by je měl, nemohl by propadnout žádnému zlu: Kdybys zaprvé dokázal s klidnou duší kvůli Bohu přestat všechny útrapy, které by tě zaskočily. Kdybys za druhé dokázal při všem, co činíš a zjišťuješ, dosahovat větší pokory. Kdybys za třetí dokázal věrně milovat ta dobra, která nejsou vidět tělesnými očima.

Čím svěštější lidé pohrdají a od čeho se odvracejí, je Bohem a jeho svatými. přijímáno s úctou. A naopak: co svěštější lidé milují, na čem lpějí a co uctívají, je u Boha a jeho svatých v nenávisti, odvracejí se od toho a nepatrně to cení. Co je opravdu hodno lásky, člověk obyčejně nenávidí - a co by měl nenávidět, to obyčejně miluje.

Jednou se bratr Jiljí tázal jednoho ze svých bratří: »Máš dobré srdce?« On mu odpověděl: »Bratře, to nevím.« Bratr Jiljí mu na to řekl: »Svatá dychtivost, svatá pokora, svatá láska, svatá odevzdanost a svatá radostnost činí duši dobrou a svatou.«

II. Nepochopitelný Bůh

Cokoli může člověk vymyslet, prohlédnout, o čem dokáže mluvit, co dovede rukama uchopit, je ničím ve srovnání s tím, co nemůže být domyšleno ani vysloveno ani viděno ani ohmatáno.

Všichni moudří a svatí lidé minulosti, přítomnosti i budoucnosti, kteří o Bohu mluvili či budou mluvit, neřekli a ani neřeknou nic, co by odpovídalo tomu, co Bůh je. Všechny jejich výpovědi značí tolik, jako píchnutí jehlou ve srovnání s nebem a zemí i všemi tvory, kteří tam jsou, ba tisíckrát méně. Celé Písmo, když k nám mluví, takřka žvatlá, jako když matka mazlivě mluví s děckem - jinak by totiž nerozumělo, její slova by nedovedlo pochopit.

Jednomu soudci kdysi bratr Jiljí řekl: »Věříš, že Boží dary jsou veliké?« Soudce odpověděl: »Zajisté.« Práví mu bratr Jiljí: »Dokáží ti, že tomu nevěříš,« a pokračoval: »Jakou cenu má tvůj majetek?« »Asi tisíc hřiven,« odvětil soudce. »Vyměnil bys jej za deset tisíc hřiven?« ptal se bratr Jiljí. »Velmi rád,« řekl soudce. »Víš, že všechno bohatství světa - a to je jisté - není ničím ve srovnání

s bohatstvím nebe. Proč je tedy nevyměníš?» «A ty si namlouváš,» odvětil mu soudce, »že aspoň jeden člověk jedná přesně tak, jak věří?» Bratr Jiljí mu odpověděl: »Svatí mužové a ženy usilovali o to, aby dobro, ve které věřili a kterého chtěli dosáhnout, dokonale uváděli ve skutek. A nač už nestačili svými skutky, uskutečňovali svatými tužbami. Zbytek výkonu doplnila svatá touha. Kdyby měl někdo dokonalou víru, přišel by do takového stavu, v němž by měl plnou jistotu. Platí tedy: Je-li tvá víra pevná, je dobré tvé jednání.«

Kdo má s jistotou výhled na velké a věčné dobro, co proti němu zmůže zlo? A kdo očekává velké věčné zlo, čím mu bude prospěšné dobro? Kdo by ztratil dobro všech dober, jaké dobro náhradou mu dají andělé a svatí v nebi? Které jiné dobro takovému člověku dodá útěchu? A může mu někdo pomoci? Nikdo - jen Boží navštívení.

Dokud hříšník žije na zemi, nikdy nesmí pochybovat o Božím milosrdenství. Není stromu tak sukovitého a zakrslého, aby jej člověk nedokázal zušlechtit ohlazením a zaoblením... Tím spíš se na světě nenajde tak velký hříšník, aby z něho Bůh milostí a ctností nemohl udělat šlechetného člověka.

III. Láska

Láska je nade všechny ostatní ctnosti.

Blažený, kdo se nenasycuje věcmi, po nichž třeba stále znovu toužit.

Bratr Jiljí se jednou zeptal svého bratra: »Věříš, že tě mám rád?» On mu odpověděl: »Ano.« »Nevěř, že jsem tě miloval,« řekl bratr Jiljí, »jen Tvůrce tvora vpravdě miluje. Láska tvora není ničím proti lásce Tvůrce.«

Jiný bratr se ho tázal: »Bratře Jiljí, co míní prorok slovy: Každý přítel podvádí? (Jer 9,8).« Bratr Jiljí mu řekl: »Podvádím tě proto, že se z tvého dobra dost neraduju. Čím víc by mě tvá dobrota radostně naplňovala, tím méně bych tě podváděl. Čím více se kdo raduje z dobroty bližního, tím víc z něho má. Chceš-li tedy být účasten na dobrotě všech, raduj se z každého dobra, které u kohokoli najdeš.

Rosteš dobrem druhých, nalézáš-li v něm zalíbení, a ze zla druhých si buduješ obrannou zeď, když vzbuzuje tvou nevoli. A to je cesta spásy: Raduj se z dobroty bližního a lituj toho, co je na něm zlé; věř v dobro druhých a ve vlastní špatnost; druhé měj v úctě a sebe sama podezírej.«

Kdo druhému nechce prokazovat úctu, nebude ji mít sám. Kdo nechce projevit uznání, žádné uznání nesklidí. Kdo nechce být unaven, neokusí odpočinku.

Nadevšecko je plodné usilovat o odevzdanost Bohu a o dobrotivost.

Co se děje bez lásky a zájmu, nepůsobí Bohu a jeho svatým potěšení.

Lidské působení ochuzuje, Boží obohacuje. Člověk tedy musí Boží díla milovat a svá vlastní díla příliš necenit. Je něco většího, než naučit se slavit Boží dobrodiní a sebe sama dopadat při špatných činech? V této škole bych chtěl studovat od počátku do konce světa, kdybych tak dlouho žil: v rozjímání a velebení Božích dobrodiní a v rozpomínání se a litování svých zlých skutků. A kdybych ve výčitkách pokulhával, v rozvažování Božích dobrodiní bych pozadu zůstat nechtěl.

Víš, že herci a hudebníci svým uměním až k nebi vyzvedají ty, kdo jim dali jedny staré hadry na kostým? Co bychom měli my vynakládat pro svého Pána? Měli bychom věrně milovat toho, který nás vysvobozuje ze všeho zla a touží nám dát všechno dobré.

IV. Pokora

Poznání Boha nelze dojít leč skrze pokoru. Cestou k výstupu je sestup.

Všechna ohrožení a všechny velké pády, které se ve světě staly, jsou následky povyšování se: pád Lucifera, který byl stvořen v nebi, Adam i farizej z evangelia a mnozí jiní. Všecko velkolepé se stalo po sklonění hlavy. Tak tomu bylo u blahoslavené Panny, celníka, zločince na kříži a mnoha jiných.

Dále řekl bratr Jiljí: »Kdybychom jen měli takové závaží, které by nám kdykoli dokázalo sklonit hlavu!«

Jeden bratr mu řekl: »Jak uniknout pýše?« A on mu odpověděl: »Umývej si ruce a ústa se snaž přiložit k nohám. Uvážíš-li Boží dobrodiní, měl bys hlavu sklonit, vzpomeneš-li na své hříchy, měl bys ji také sklonit. Běda tomu, kdo chce za své zlé skutky ještě pocty!«

Velký krok vpřed učiní na cestě k pokoře ten, kdo pozná, že svému blahu sám stojí v cestě. Za kliček pokory považují i to, když člověk vrací cizí majetek a nepřivlastňuje si jej. To totiž značí, že všechno dobro přičte Bohu, který je jeho vlastníkem, a sobě přičte zlo.

Blaze tomu, kdo se před lidmi považuje za stejně nehodného jako před Bohem. Blaze tomu, kdo se už nyní soudí; pak už před soud nebude postaven.

Blaze tomu, kdo pro věrnost a víru v úsudek druhého jde svou cestou v poslušnosti. To dělali přece i apoštolové, když byli naplněni Duchem svatým.

Kdo chce mít klid, snaž se v každém člověku vidět svého představeného.

Blažený, kdo chce být ve svém slově i jednání viděn jen v tom stavu, do něhož ho pozvedla Boží milost. Blažený, kdo umí Boží zjevení chránit a držet v tajnosti - protože nic není skryto, co by Bůh nezjevil, jakmile se mu zlíbí.

Kdyby byl člověk tím nejsvětějším na světě a považoval by se za nejnehodnějšího - v tom by byla pokora!

Pokora není v řečnění, tak jako odevzdanost se neodvažuje řečnit. Pokora se mi jeví jako blesk. Jako totiž blesk vyvolává strašné burácení a v mžiku po něm není stopy, tak zahání pokora všechno zlo. Je nepřítelkyní hříchu a vede člověka k tomu, že se má za nic.

Skrze pokoru nalézá člověk milost před Bohem a pokoj s lidmi. Kdyby chtěl král někomu poslat svou dceru, nebude ji posazovat na nezkroceného a bujného hřebce, ale na klidného jezdeckého koně

pokojného kroku. Stejně Bůh nedává milost pyšným, nýbrž pokorným.

V. Bázeň Boží

Svatá bázeň před Bohem zahání ostatní bázně a chrání dobro, které se nedá vyjádřit slovy. Takovou bázeň mít je veliký dar, a proto se nedává každému. Kdo takovou bázeň nemá, ukazuje, že nemá nic, co by mohl ztratit.

Boží bázeň člověka vede, až dojde Boží milosti. Je-li člověk v milosti, zachovává ho v ní bázeň Boží. Není-li v milosti, Boží bázeň mu pomáhá získat ji. Rozumem obdařený tvor, který padá do hříchu, nikdy by nepadl, kdyby ten dar měl. Tento svatý dar mají jen svatí mužové a ženy. Čím víc je kdo omilostněn, tím je pokornější a bohabojnější. Ctnost, kterou lidé málo pěstují, nemá proto menší cenu než jiné.

Kdo se proti Bohu postaví tak, že zasluhuje smrt - jak by mohl před Boha předstoupit?

Blažen, kdo pravdivě vyzná, že zde na světě sedí jako ve vězení a často se stavěl proti Bohu.

Velmi se musí člověk bát své pýchy, že ho svrhne po hlavě do propasti.

Před sebou samým a tobě podobnými bud neustále ve strachu a na stráž! Pro člověka není jistoty, dokud dlí uprostřed svých nepřátel. Naším nepřítelem je naše tělo. Ve spojení s démony stále bojuje proti duši. Proto má mít člověk před sebou samým větší strach - aby ho totiž nepřemohla vlastní zloba - než před kýmkoli jiným na světě. Není možné, aby byl bez svaté bázně a svatého ostychu ten, kdo chce dosáhnout Boží milosti a setrvat v ní; kdo ty dvě ctnosti nemá, nese v sobě pečeť zániku. Tato bázeň působí, že člověk pokorně naslouchá a hlavu nechává skloněnou k zemi pod jhem svaté poslušnosti.

Čím větší bázeň člověk má, tím více se modlí. Je-ti ale někomu dána milost svaté modlitby, není to maličkost! Ať jsou činy člověka jakkoli veliké, nezáleží na lidském hodnocení. Záleží na zhodnocení a zalíbení Božím. Proto: vždy mějme bázeň Boží.

VI. Trpělivost

Kdo by z lásky k Bohu přestál všechny útrapy, rychle by došel veliké milosti, byl by pánem tohoto světa a jednou nohou by už byl na věčnosti.

Co člověk koná-at' dobré nebo zlé, dělá sám sobě. Proto se nesmíš zlobit, když ti někdo působí bezpráví: spíš máš mít soucit s jeho hříchem.

Všechno bezpráví, které ti bližní působí, snášej pro Boha, bližního i sebe sama. V jaké míře je člověk z lásky k Bohu ochoten snášet útrapy a bezpráví, v takové je velký před Bohem - ani trochu víc. Čím slabší je člověk v přemáhání útrap a bolestí z lásky k Bohu, tím menší je u Boha a nepozná, kdo Bůh je.

Když o tobě někdo mluví špatně, pomoz mu! Když o tobě říká něco dobrého - vracej to Bohu! Pomáhat tomu, kdo o tobě mluví špatně, znamená: mluv o sobě ještě hůř.

Chceš-li svou úlohu v životě hrát dobře, myslí si, že hraješ špatně a druhý dobře. To značí: Dílo i slovo druhého chval a své vlastní haň. Chceš-li svou úlohu hrát špatně, jednej opačně. Když se s tebou někdo začne hádat, prohrej, povol, chceš-li získat. Budeš-li se domnívat, že jsi vítěz, zjistíš nakonec, žes prohrál. Cesta spásy je tedy cestou prohry.

Neumíme být trpěliví, protože neumíme čekat na duchovní útěchy. Kdo by chtěl na sobě a pro sebe poctivě pracovat, byl by lehce se vším hotov.

Nikomu nečiň bezpráví! Činí-li je jiný tobě, snášej je trpělivě z lásky k Bohu a na odpuštění svých hříchů. Je daleko lepší snést z lásky k Bohu i jen jedinou těžkou křivdu, než sytit mnoho chudáků po

mnoho dní a sám se delší dobu s kusem chleba postit, až by člověk viděl hvězdy na nebi. Co prospěje člověku, který by dokázal sám sebou pohrdat, postem, modlením, nočním bděním a sebebičováním ukládat svému tělu tresty, ale od bližního by nedokázal snést i jediné bezpráví? A přece by tím získal víc, než všemi břemeny, která nese z vlastní vůle! Každé způsobené ponížení je zkouška ohněm skryté pýchy. Utrpení snášené bez vzpoury ničí hříchy lépe než prolévání slz.

Blažen, kdo si vytrvale připomíná svá selhání a Boží dobrodiní! Blažený, kdo snese útisk a bezpráví trpělivě -smí čekat velkou útěchu. Blažen, kdo od žádného tvora pod nebem nežádá ani nečeká útěchu. Je-li člověk pokorný a klidný jen potud, dokud jde všechno podle něho, ať od Boha nečeká odměnu.

Kdo by měl své hříchy před očima po všechny dny, neselhal by v žádném ponížení. Vše dobré, co máš, přičítej Bohu, a všechno zlé svým selháním. Kdyby totiž člověk dokázal udělat všechno dobro, které udělali, dělají a udělají všichni lidé na zemi, přesto by, kdyby se dobře zpytoval, zjistil, že svému dobru vždy ještě stojí v cestě.

Jeden bratr se ho tázal: »Co budeme dělat, jestliže nyní přijdou pohromy?« Bratr Jiljí odpověděl: »Kdyby Pán nechal z nebe kamení padat, nic by nám neublížilo, kdybychom byli takoví, jací máme být. Kdyby byl člověk takový, jaký má být, zlo by se mu proměňovalo v dobro. Jako se i dobro v zlém člověku stává zlem, tak i zlo člověku dobré vůle vyjde na dobro. Neboť všechno štěstí i bolest tkví v nitru člověka a nikdo to nemůže vidět.

V bezmocnosti, námahách, za hladu a při velkých bezprávích se objevují u člověka nejhorší démoni.

Chceš-li dojít spásy, nežádej si spravedlnost od tvora. Svátí mužové dělají dobro a trpí zlé. Poznáš-li, že jsi urazil Pána, svého Stvořitele, přiznej si, že je v pořádku, když tě všechno pronásleduje a když se bezpráví, jímž jsi ublížil svému Pánu, mstí.

Bezpráví a útrapy, které ti tvorové způsobují, musíš trpělivě snášet, protože zasluhuješ, aby tě všichni trestali. Je velká ctnost, když

člověk dokáže přemoci sám sebe. Přemůžeš-li sám sebe, přemůžeš i všechny své nepřátele a dojdeš všeho dobra.

Velkou ctností by bylo, kdyby někdo připustil, aby ho lidé přemohli, pak by byl pánem tohoto světa.

Chceš-li dojít spásy, pokus se zřici každé útěchy od smrtelných tvorů, protože větší a častější jsou pády z útěch než ze zármutků. Ušlechtilý je kůň, kterého jezdec i v nejrychlejším běhu lehce může převést na jinou dráhu. Tak i člověk by se měl v hněvu nechat vést tím, kdo mu ukazuje správnou cestu.

Při pouhé myšlence na Boha by měl mít člověk touhu odplatit chválou jiným za to, že ho bili a kopali a vlekli za vlasy.

Jednou jakýsi řeholník reptal na obtíže poslušnosti. Bratr Jiljí mu řekl: Příteli, čím víc reptáš, tím větší těžkosti si způsobuješ. Čím oddaněji a pokorněji skláníš hlavu pod jho svaté poslušnosti, tím lehčeji a příjemněji je ti u srdce. Nechceš snést na tomto světě pokoření a chtěl bys být druhými ctěn? Nechceš pohanění, a přitom chceš sklízet požehnání? Nechceš pracovat, ale odpočívat? Jsi na nepravé cestě. Vždyť: skrze výtky se dochází cti, skrze pohanění požehnání, skrze práci odpočinku. Pravdivé je přísloví: »Kdo nesnese utrpení, nemůže dostat, co chce.« Nediv se tedy, jestliže tě bratr někdy raní. I Marta, která byla svatá, chtěla se dovolávat Pána proti své sestře. Ale přesto si Marta na Marii stěžovala neprávem, neboť čím více mohutností vyřadila Maria ze služby než Marta, o to víc než ona pracovala. Vyřadila totiž z činnosti řeč, zrak, ústa i chůzi. Usiluj o to, abys byl v milosti a ctnostný, bojuj proti neřestem a trpělivě snášej nepřátelství druhých i ponižování. A budeš pánem nad sebou. Je málo platné, když někdo chce táhnout duše k Bohu, ale není pánem nad sebou.

VII. Svatý neklid a bdělost srdce

Nečinný člověk prohrává tento i druhý svět, protože nenese plody ani sobě, ani druhým.

Nelze nabyt ctnosti bez námahy a práce. Chceš-li dospět bezpečí, nepouštěj se do něčeho pochybného! V bezpečí je ten, kdo pracuje pro Boha a věčné království.

Mladík, který utíká před námahou práce, vzdaluje se od nebeského království.

Kdyby nebyla horlivost prospěšná, nemohla by uškodit lhostejnost, neboť není-li užitečné dobro, nemůže zlo škodit.

Jako je špatná nečinnost širokou cestou k peklu, tak je svatá nečinnost a pokoj úzkou stezkou k nebi.

Ten, kdo by chtěl pečovat o milost, kterou mu Bůh dává, a věrně s ní spolupracovat, měl by být pln nepokoje. Vždyť člověk často prohrává plody za listí a zrno za plevy.

Jednomu dává Bůh plody a nechává ho bez listí, jinému dává obojí. Mnozí ale nemají jedno ani druhé.

Větší cenu vidím v umění uchovat dobra, která Bůh dává, než je získat. Kdo ví, jak je získat, ale ne jak je použít, nikdy nebude bohatý. Ovšem vědět, jak je použít, když nevím, jak je získat - to není nic velkého.

Mnozí mnoho získávají, ale nikdy nezbohatnou, protože nedovedou pečovat o to, co získali. A mnozí pozvolna zbohatnou, protože to, co získají, dobře hlídají.

Jak velkým mořem by se stala řeka Tibera, kdyby stále neodtékala. Člověk by si chtěl od Boha vyprosit dar bez míry a konce, ale chce Bohu sloužit s mírou a koncem. Kdo tedy chce být milován a obdarován bez konce, musí bez konce a míry sloužit a milovat.

Pro svou lhostejnost si člověk často zahrává se svou dokonalostí. Jednou řekl svatý bratr Jiljí bratrovi, který chtěl jít do Říma: »Nevšímej si cestou ničeho, co ti přijde na oči, aby ti to nebránilo vidět. A vyznej se v tom, jak dostat dobrý peníz za špatné mince. Vždyť vychytralost nepřítel je mnohotvárná a jeho osidla dobře skrytá.«

Blaze tomu, kdo své tělo používá s láskou k Nejvyššímu a za dobro, které koná, nečeká odměnu menší než nebe.

Kdyby někomu chudičkému někdo řekl: »Bratře, půjčím ti něco, co můžeš tři dni užívat a pak za to budeš mít nekonečný poklad« nemožil by se pln nepokoje a nevyužil by ten zapůjčený dar beze zbytku? Naším od Boha zapůjčeným darem je naše tělo a těmi třemi dny je celý náš život. Chceš-li tedy tělo správně užívat, vyjdi od odměny. Jestliže se silně nenamáháš - jak chceš odpočívat?

Kdyby všechna pole a vinice na zemi patřily jedinému člověku, který by nic neobdělával ani obdělávat nenechal - jaký výnos by byl z toho všeho? Druhý, kdo má jen málo půdy a nepatrnou vinici, ale dobře vše obdělává, dosáhne na nich veliké výnosy.

Chce-li někdo páchat zlo, nechodí se radit - a když chce udělat něco dobrého, snaží se radit s mnoha lidmi.

Prísloví říká: »Když stavíš kotel na oheň, nespolehej přitom na souseda, že ti ho naplní!«

Člověk s dobrou vůlí není blažený, dokud ji nenaplňuje i dobrými skutky. Neboť proto dává Bůh člověku milost: aby s ní spolupracoval. Jeden tulák řekl jednému bratru Jiljímu: »Bratře, dej mi útěchu! « Jiljí mu odpověděl: »Snaž se pořádně žít a budeš mít útěchu.« Neudělá-li v sobě člověk místo pro Boha, nenajde sám místo v Božích tvorech.

Kdo by nechtěl dělat ta nejlepší nejen pro duši, ale i pro tělo v tomto životě? A přece nezjednáváme blaho duši ani tělu.

A mohl bych odpřísáhnout: Kdo si ulehčuje Pánovo jho, ztěžuje si je, a kdo si je dělá těžší, ulehčuje si je.

Kéž by lidé chtěli dělat alespoň to, co by bylo lepší pro jejich tělo v tomto životě!

Ten, který stvořil onen svět, stvořil i tento. A z dober, která v onom rozdělují, může rozdělávat i v tomto. A tělo u dober duše cítí, že blaho i bolest duše přecházejí i na tělo.

Jeden bratr mu řekl: »Možná, že zemřeme dříve, než dojdeme štěstí a než postřehneme něco z dobra.« Bratr Jiljí mu odpověděl: »Koželuhové se vyznají v kůžích, ševci v botách, kováři v železe - podobně tomu je s ostatními řemesly. Ale jak porozumí člověk oboru, který nikdy nezkusil? Myslíš, že velcí páni dávají velké dary hlupákům a bláznům? To nedělají.« Tak jako jsou dobrá díla cestou k všemu dobru, tak jsou špatná díla cestou ke všemu špatnému.

Blaze tomu, komu se žádná věc pod nebem nestaví do cesty, koho povznáší všecko, co vidí, slyší nebo ví a kdo je při všem dobrém, co má, obdařen vynalézavostí.

VIII. Opovržení světem

Běda člověku, který vkládá své srdce, smysly i sty jen do pozemských věcí, kvůli kterým prohrává dobra nebeská a věčná.

Kdyby měl orel, který krouží ve veliké výši, ke své peruti připevněný trámek i z dómu sv. Petra, nelétal by tak vysoko.

Mnoho lidí nalézám při práci pro tělo, málokterí pracují pro duši. Mnozí se pro tělo trápí tím, že lámou kameny, tesají ve skalách chodby a konají jiné namáhavé práce. Ale pro svou duši - kdo se tu takhle trápí?

Lakomec se podobá krtku, který nevěří, že existuje jiný poklad a jiné štěstí než rýt pod zemí a tam bydlet. A přesto jsou i jiné poklady, které nezná.

Nebeské ptactvo, polní zvěř i ryby v moři, vše je spokojeno svou potravou. Není-li tedy člověk spokojen s pozemskými věcmi, ale stále touží po jiném, nedokazuje to, že není stvořen především pro pozemské věci, nýbrž pro něco jiného? Tělo je totiž stvořeno pro duši a tento svět pro svět jiný.

Svět je zvláštní pole: Kdo z něho má ten největší kus, má tu horší část.

Také říkal: »Svatému Františkovi se mravenci příliš nelíbili pro svou věčnou přičinlivost: stále pro sebe sbírat potravu. Nebeské ptactvo se mu líbilo více, protože neshromažďuje do svých stodol.«

IX. Mravní čistota

Naše tělo je živočišné jako vepř, který žádostivě vyhledává bahniště a hoví si v něm. Je jako hovnivál, jemuž se dobře daří v trusu. Naše tělo se podobá chrobáku, který se stále s požitkem otáčí v hnojišti. Naše tělo je d'áblův ocas, d'áblovo pařeníště, kde pěstuje svůj výhon. Dokud d'ábel vidí člověka v těle, nevzdává svůj tanec kolem něho.

Ten, kdo si vypůjčí tažné zvíře, snaží se dostat z něho, co jen může; tak se má zacházet s tělem. Člověk nemůže dosáhnout milosti, neoprostí-li se od tělesného.

Má-li někdo tažné zvíře, které dobře tahá náklady a člověk si je také dobře krmí, ani potom nepracuje zvíře dobře bez biče a bez kočího, kteří udávají směr. Stejně je to s tělem kajícíka.

Jeden bratr se ho tázal: »Jak se vyvarovat neřestí těla?« Svatý bratr Jiljí mu odpověděl: »Kdo chce odklidit velké balvany a trámy, snaží se zvládnout přeprav spíš silou ducha než těla. A v té záležitosti třeba postupovat podobně.«

Každá neřest zasahuje mravní čistotu. Ta je jako zrcadlo: při pouhém dýchnutí se zarosí.

Není možné dojít Boží milosti, dokud člověk nachází potěšení v tělesnosti. Toč se proto jak chceš - dopředu, dozadu, nahoru, dolů, sem a tam: není jiné cesty, než bojovat proti tělu, které je ochotno ve dne v noci tě zrazovat. Kdo zvítězí nad svým tělem, zvítězí nade všemi nepřáteli a dojde všeho dobrého.

A také řekl: »Mezi všemi ctnostmi bych první místo dal mravní čistotě.« Jeden bratr mu namítl: »A není láska větší ctnost, než mravní čistota?« Bratr Jiljí mu řekl: »A je něco čistšího než láska?« Ave verši dodal: »Mravní čistoto - co je to s tebou, kdo to ví? Taková jsi a tak velká, že tě blázni neznají!«

Tázal se ho jiný bratr: »Co nazýváš mravní čistotou?« Bratr Jiljí odvětil: »Uchovat všechny smysly pro milost Boží.«

Když jednou bratr Jiljí velmi chválil mravní čistotu, byl při tom jeden ženatý muž, který řekl: »Kromě své manželky se žádné ženy nedotýkám.

Mohu takto obstát?« Bratr Jiljí mu odpověděl: »Nemyslíš, že by se někdo mohl opít vínem i z vlastního džbánu?« Ten muž řekl: »To by mohl!« A Jiljí na to: »Právě tak je to v tomto případě.«

Jiný mu řekl: »Bratře Jiljí, apoštol přece mluví jenom o vdově, která je zaživa mrtvá, když žije v prostopášnostech« (1 Tim 5,6). Bratr Jiljí mu odpověděl: »I když je to slovo řečeno k vdovám, platí všude, kde se mohou dít prostopášnosti.«

Pak řekl bratr Jiljí okolostojícím: »Když nebyl nějaký kus země dlouho obdělán a vyrostlo na něm nepřehledné houští a plno samorostů, takže vypadá jako nějaký prales, dá velkou práci i jen kousíček okopat. Stejně je to s hříšníkem, který dlouho zůstal v hříších a úplně zabředl do neřestí. Dlouho se na něm musí pracovat domlouváním a vytýkáním, než ho lze dovést na cestu spásy a k plodné práci.«

Pak dodal: »Všímej si, člověče, co miluješ a proč to miluješ: nebe nebo zemi, Stvořitele nebo stvoření, světlo nebo tmu, tělesné nebo duchovní, dobro nebo zlo. A pak budeš s to lépe rozlišovat dobro od zla a vědět, co třeba milovat a co nenávidět.«

X. Boj v pokušení

Velkou milost nemůže mít člověk bez boje, protože kvůli ní propukají stále nějaké války. Čím má člověk větší milost, tím víc je napadán ďáblem. Nesmí proto polevit v následování milosti. Oč větší je boj, o to větší bude koruna vítězství, jestli člověk zvítězí. Proto nemáme na cestě mnoho překážek, že nejsme takoví, jací bychom měli být. Je zřejmé: Kdyby člověk dokonale chodil po stezkách Páně,

neznal by ani únav, ani nechut'. Na cestách světa má však až do smrti za průvodce únavu a znechucení.

Jeden bratr mu namítl: »To ale zní jako rozpor.« Bratr Jiljí mu odpověděl: »Což se ďáblové nestarají víc o člověka, který má dobrou vůli, než o jiné? A zde máš rozpor: Kdyby někdo svůj groš prodal za tisícinásobek jeho ceny - cítil by pak nějakou nouzi? Pohled', rozpor je vyřešen. Tvrdím: Čím víc má někdo ctností, tím víc bude napadán chybami a tím víc by je měl nenávidět. S každou chybou, kterou překonáš, nabýváš ctnost. A za překonanou hlavní chybu dostaneš největší odměnu. Z kterého důvodu se člověk vzdává cesty Páně, z téhož důvodu se zříká odměny.

Někdo mu řekl: »Často bývám napadán strašným pokušením a mnohokrát jsem prosil Pána, aby mě pokušení zbavil - ale on mě jich nezbavuje.« Svatý bratr Jiljí mu odpověděl: »Oč lépe král vyzbrojí své vojáky, o to více chce, aby udatněji bojovali.«

Pak se ho jeden bratr zeptal: »Co bych měl dělat, abych se rád modlil, i když nejsem nábožný a disponovaný?« On mu řekl: »Představ si krále, který má dva poddané. Jeden je ve zbroji, druhý ne. A mají vést válku. Ten dobře vyzbrojený táhne do boje odvážně, neozbrojený svému pánu řekne: Vidíš, pane, že nemám žádnou zbroj. Ale z lásky k tobě se dám do boje i beze zbraně. Když král uvidí tu oddanou věrnost, řekne svým služebníkům: Přineste zbraně a vyzbrojte jimi tohoto mého věrného služebníka a označte ho svým erbem. Jde-li někdo k boji modlitby bez výzbroje, protože se cítí vyprahlý a neusebraný, Bůh přihlédne k věrnosti a připne mu svůj erb.«

S pokušeními to bývá jako se sedlákem, který na svém pozemku, na němž by chtěl mít pole, vidí les a houští. Stísněn prací v potu tváře se však unaví dřív, než sklídí zrno a často skoro lituje, že tu práci začal pro plahočení a dřiny, které mu ze všeho vzešly. Nejdřív vidí les a houští, které musí vysekat - proto nevidí obití a úrodu. Pak kácí stromy a vykopává kořeny - a opět nevidí úrodu. Pak urovnává hlínu - a stále nevidí úrodu, pro kterou se dřel. Pak pěstuje oře. Pak zaseje. Pak pleje. Teprve na sedmém místě sklízí a na osmém mlátí - a to vše s velkou námahou. V devátém pracovním kroku snáší teprve zrno do

stodoly a na dřinu zapomíná pro úrodu zrna, které z ní vzešlo. Je ochoten konat i více prací a všem žehná z radosti nad tím, že dostal dobrý výnos.

Jiný mu řekl: »Co mám dělat? Konám-li dobré, pokouší mě to k marné slávě, spáchám-li zlé, propadnu smutku a jakémusi zoufalství.« Svatý bratr Jiljí odpověděl: »Činíš dobře, lituješ-li svých selhání. Ale radím ti: Truchli s mírou! Stále musíš věřit, že Bůh má víc možností odpouštět; než člověk hřešit. Prokáže-li Bůh velkému hříšníkovi milosrdenství, myslíš, že malého nechá na holičkách? Kvůli pokušení slávychtivosti nepřestávej konat dobro! Byl bys jako sedlák, který by uvažoval takto: Tento rok nebudu sít. Když zaseji, možná přilétnou ptáci a sezobou mi setbu. Když nezaseje, nic k živobytí nesklidí. Kdyby zasel, malý zlomek setby přijde nazmar, ale větší část zůstane. Stejně to je s tím, kdo je sváděn slávychtivostí - a bojuje proti ní.«

Jeden bratr řekl bratru Jiljímu: »O svatém Bernardovi se čte, že se jednou modlil sedm kajících žalmů a myslil jen na to, co vyslovoval.« Svatý Jiljí odpověděl: »Za větší považuji, když je pevnost mohutně dobývána a velitel pevnosti se mužně staví na odpor.«

XI. Pokání

Kdysi mu řekl soudce: »Bratře Jiljí, jak bychom my, svěští lidé, mohli postoupit ve stavu milosti a ctnosti?« Bratr Jiljí mu odpověděl: »Nejprve musí člověk litovat svých hříchů, pak je musí čestně vyznat, pak v pokoře vykonat uložené pokání. Dále se chránit před každým hříchem a každou příležitostí ke hříchu. A konečně se člověk musí cvičit v konání dobrých skutků.«

Požehnána buď bolest, která člověka přivede k dobru. Prokleto buď štěstí, které se v člověku obrátí v bolest.

Člověk by měl na tomto světě rád snášet zlo, poněvadž v tom nám dal náš Pán Ježíš Kristus na sobě samém příklad.

Blažený, kdo nad svými hříchy cítí bolest, ve dne v noci je oplakává a na tomto světě se nedá utěšit, dokud nedojde tam, kde naleznou naplnění všechny tužby jeho srdce.

XII. Modlitba

Modlitba je počátkem a souhrnem všeho dobrého.

Modlitba vnáší do duše světlo a vede k poznání a rozlišení dobrého a zlého. Každý hříšník musí v modlitbě prosit Pána, aby mu dal poznat svou ubohost i své hříchy a nadto jeho - Boží - dobrodiní.

Kdo se neumí modlit, nepozná Boha.

Každý člověk, který chce dojít spásy, musí se na sklonku života, dokud je při zdravém rozumu, nutně věnovat modlitbě.

Představme si: Ušlechtilá žena by měla jediného, milovaného syna, kterého by král pro nějaké provinění nechal odsoudit k smrti a vést na šibenici. Nepozvedla by svůj hlas? Neběžela by s rozpuštěnými vlasy a obnaženými ňadry ke králi a neprosila by ho snažně za svého syna? Co vniklo jinak tiché ženě, aby se ponížovala a žebřala za syna? Není to láska k synovi a veliká tíseň? Nebude, dřív třeba plachá, sotva ze svých čtyř stěn vycházející žena, nyní bez zábran jednat, křičet i na ulicích? Nebude, dřívě nesmělá, nyní jednat odvážně a chytře? Právě tak by se uměl i měl modlit, kdo by opravdu poznal svou zlobu, její nebezpečí a škodlivost!

Jeden bratr mu řekl: »Pro člověka je velmi bolestné, když při modlitbě nemůže nalézt milost modlitby.« Bratr Jiljí mu odvětil: »Radím ti jít k dílu polehoučku. Kdybys měl v sudu hlt dobrého vína a na dně by ležely kvasnice, třásl bys snad sudem, abys smíchal víno s kvasnicemi? To by jistě nebylo žádoucí. Stejně když nějaký mlýnský kámen nemele dobrou mouku, neroztluče jej mlynář hned na kousky. Spíš ten kámen rozvážně uhladí, aby opět dobře mlel mouku. Jednej podobně a mysl si, že si nezasloužíš při modlitbě útěchu od Boha. Kdyby někdo žil od začátku světa až do jeho konce

a den co den při modlitbě by proléval vědra slz, přece by si sám nezasloužil, aby mu na konci světa dal Bůh odměnu útěchy.«

Jednou mu jeden bratr řekl: »Proč je člověk při modlitbě víc pokoušen než jindy?« A bratr Jiljí mu odpověděl: »Podá-li někdo u soudu stížnost na svého protivníka a požádá knížete, aby v té záležitosti vystoupil jako obhájce proti protivníkovi - což ten ze vsí síly nebude usilovat, aby rozsudek nevyšel ve prospěch žalobce? A právě tak jedná ďábel proti nám. Když mluvíš s druhými, míváš málo pokušení. Jakmile však chceš mluvit s Bohem, abys načerpal novou sílu, ucítíš ohnivé šipy nepřitele. Proto však modlitby nesmíš zanechat musíš se statečně modlit dál, protože modlitba je posila na cestě k nebeskému domovu. Kdo ustane v modlitbě, je jako voják, který utíká z fronty.«

Jiný mu řekl: »Vidím, že mnozí snad napoprvé mají milost modlitby a slz, jakmile se začnou modlit. A já mám přitom sotva nějaký pocit.« Bratr Jiljí mu na to odpověděl: »S poctivou odevzdaností se snaž! Vždyť milost, kterou Bůh nedá napoprvé, může dát jindy. Co neposkytne v jednom dni, týdně, měsíci nebo roce, může ti dát v jiném dni, týdně, měsíci, roce. Slož své úsilí do rukou Božích a Bůh ti dá svou milost, až se mu zlíbí. Kovář, který chce vykovat nůž, musí dát železu mnoho ran, než nůž vykove.«

Člověk by se měl velmi starat o svou spásu. Kdyby z lidí celého světa jen jediný měl dojít spásy, přesto by měl každý podle dané milosti usilovat, aby se stal tím jedním. Prohraje-li někdo nebeský domov, není to jako ztratit řemínek od obuvi. Ale běda nám! Štědrý dárce tu je, ale nejsou tu příjemci.

Kdysi se jeden bratr tázal bratra Jiljího: »Co děláš, bratře Jiljí?« On odvětil: »Konám zlé.« Znovu se tedy bratr na bratra Jiljího obrátil: »Co zlého děláš, když jsi Menší bratr?« Otázal se bratr Jiljí jiného bratra: »Bratře, kdo je dříve na místě: Bůh, aby dal svou milost, nebo my, abychom ji přijali?« Ten odpověděl: »Boží ochota dávat je daleko větší, než naše ochota přijímat.« Bratr Jiljí řekl: »Jednáme v tom tedy dobře?« »Ne,« odvětil ten bratr, »chováme se špatně.« Obrátil se tedy bratr Jiljí k tomu, který se ho tázal, co dělá, a řekl: »Říkal jsem ti pravdu, když jsem ti odpověděl, že konám zlé.«

A dále řekl: »V Písmu se doporučuje mnoho věcí, jako: nahé oblékat, hladové sytit, a mnoho jiného. A když Pán mluví o modlitbě, říká: Otec hledá takové, kteří se k němu modlí v duchu a v pravdě. Dobré skutky zdobí duši, ale modlitba je něco velkého.«

Svatí řeholníci jsou jako vlci. Neprocházejí se na veřejnosti, leč v nejnějnějším případě.

Jednou řekl bratru Jiljímu jeho druh: »Proč občas nejdeš k světským lidem, kteří s tebou chtějí mluvit?« A bratr Jiljí mu odvětil: »Chci uspokojit bližní, ale zachovat spásu své duši. Víš, spíš bych dal bližnímu tisíc grošů, kdybych je měl, než dát bližnímu sama sebe.« »To věřím«, odpověděl bratr. »A věříš,« pokračoval bratr Jiljí, »že bych spíš vyhodil čtyři tisíce grošů, než jedenkrát sama sebe vydal bližnímu?« »I to věřím,« odvětil bratr. Tu mu bratr Jiljí řekl: »Pán v evangeliu praví: Kdo opustí otce a matku, bratra a sestru a tak dále pro mé jméno, obdrží v tomto světě stokrát víc...«

Jeden Říman vstoupil do řádu Menších bratří. Jeho majetek prý měl cenu asi šedesát tisíc zlatých. Byl to tedy veliký dar od Pána Boha. Ale my jsme slepí a jakoby obklopeni mlhou. Vidíme-li ctnostného člověka milostí zvláště naplněného, nedokážeme jeho dokonalost snést. Kdybychom byli skutečně duchovními lidmi, nepotřebovali bychom nikoho vidět, slyšet, ani se u někoho zastavovat - leč v případě velké nutnosti. Mnohem víc bychom si přáli zůstat po celý čas v samotě.

A také pravil o sobě: »Raději bych chtěl být slepý, než nejkrásnější nebo nejbohatší, nejchytřejší nebo nejvznešenější na světě.« Tu mu kdosi řekl: »Proč bys chtěl být raději slepý, než tak šťastný?« A on odvětil: »Protože bych se obával, že by mi to mohlo stát v cestě.«

Blaze tomu, kdo nemyslí, nemluví a nečiní to, co by se mu dalo vytknout.

XIII. Nazírání

Jednou se bratr Jiljí tázal jiného bratra: »Co je to - podle řeči moudrých lidí - nazírání?« On odvětil: »Nevím.« Nato bratr Jiljí:

»Mám ti říci, co si myslím?« »Prosím tě o to,« odvětil druhý. Tu mu bratr Jiljí pravil: »V nazírání je sedm stupňů: zanícení, pomazání, vytržení mysli, vidění, požívání, klid a nasycení.

Zanícení, pravím, je druh světla, které vychází, aby ozářilo duši. Potom pomazání, při němž se objevuje podivuhodná vůně v patách onoho světla, jak je o ní v Písni písní: Běžíme za vůni tvého pomazání (Pís 1,3). Pak vytržení mysli: Jakmile duše ucítí tu vůni, je uchválena a odtržena od tělesného cítění. Pak následuje vidění: Když je duše zbavena tělesných smyslů, hledí s obdivem na Boha. K tomu se připojuje požívání: Ve vidění pociťuje duše podivuhodnou sladkost, o níž mluví žalmista: Okuste a vizte, jak sladký je Pán (Žl 34,9). Pak následuje klid; neboť podobně jako je na patře cítit sladkost, nyní duše spočívá v této sladkosti. A naposled se objeví nasycení: Při tak velikém klidu se duše nádherně cítí a koupe se v radosti. Proto se v žalmu praví: Já však ve spravedlnosti uzřím tvou tvář - až procitnu, nasytím se pohledem na tebe (Žl 17, 15).«

Dále řekl: »K nazírání božského majestátu v jeho nádheře lze vystoupit jen skrze žár ducha a mnoho modliteb. Zanícením ducha se člověk dostane do žáru a stoupá k nazírání, jakmile srdce s ostatními orgány nechce a nemůže myslet na nic jiného než na to, co má a cítí.«

Žít v nazírání značí: Vše pozemské z lásky k Bohu vyloučit, hledat jen nebeské, vytrvale se modlit, hojně číst Písmo a stále Bohu zpívat hymny a písně.

Žít v nazírání značí: Být ode všech a ode všeho oproštěn a být spojen jen s Bohem.

Dále pravil: »Ten dovede nazírat, kdo by třeba nohy i ruce ztratil, oči si nechal vyloupnout, nos, uši i jazyk měl zmrzačené, a přece by při nejsladší, nevyslovitelné vůni a neocenitelné radosti a rozkoši netoužil po jiných údech ani po ničem jiném pod nebem kromě toho, co má a cítí. Tak dostala Marie u nohou Pána ze slova Božího takovou radost, že žádný její úd nechtěl dělat nic jiného než to, co dělala. Příznačné pro to je, že na výtky sestry Marty, že jí nechce pomáhat, nijak neodpověděla. Mariiným obhájcem se stal Kristus, když za ni odpověděl.«

XIV. Činný život

Do života nazírání nelze vejít, dokud se člověk nevyškolil ve věrnosti a obětavosti skrze činný život. Proto je třeba pečlivě a usilovně pěstovat činný život.

Dobře činným člověkem by byl ten, kdo by - kdyby to bylo možné - všechny chudé světa nasýtil, oblékl, jejich potřeby uspokojil. Který by stavěl kostely, nemocnice a mosty po celém světě. Kdyby byl od světa považován přesto za špatného, a ač by o tom věděl, chtěl by zůstat špatně zapsán a žádný dobrý skutek by neopomenul konat, žádnou odměnu na tomto světě by nechtěl, myslil by jako Marta, která obsluhovala Pána dál, i když jí sestra nepomáhala. Dobrý činný člověk se od dobrých skutků nesmí nechat odvrátit ani nesouhlasem, ani ponižováním - vždyť za to neočekává odměnu pozemskou, nýbrž věčnou.

Rovněž pravil: »Dostaneš-li při modlitbě milost, modli se dál, a když žádnou nedostaneš, modli se také dál, - i kozí srst přijal Bůh jako obětní dar (1 Král 16, 7).« Občas je králi milejší noha toho, kdo pro něho vykoná méně, než celá postava toho, kdo pro něho koná víc, protože Pán se dívá do srdce.

Když Pán předával svatému Petrovi kazatelský úřad, zdůraznil, že větší kus práce bude mít sám se sebou: »Po svém obrácení posiluj své bratry.«

XV. Duchovní opatrnost

Chceš-li dobře vidět, vyloupni si oči a buď slepý. Chceš-li dobře slyšet, buď hluchý. Chceš-li dobře chodit, usekni si nohy. Chceš-li dobře pracovat, odřízni si ruce. Chceš-li dobře milovat, měj se v nenávisti. Chceš-li dobře žít, zemři. Chceš-li získat, nauč se prohrávat. Chceš-li žít v rozkoši, bojuj. Chceš-li být jistý, žij stále v bázni. Chceš-li stoupat do výše, učiň se malým. Chceš-li úctu, pohrdej sebou a cti ty, kteří tebou pohrdají. Chceš-li získat blaho,

snášej bolest. Chceš-li být v klidu, pracuj. Chceš-li požehnání, měj touhu po zlořečení. Jak velká je moudrost dokázat toto pochopit. Jsou to veliké věci, a proto nejsou dány všem.

Kdyby člověk žil tisíc let a na svém zevnějším zjevu neměl už nic k vylepšení, v srdci by bylo stále co dělat a nikdy by se nedošlo ke konci. Tolik toho každý má udělat ve svém srdci.

Kdo ze sebe neučiní dvě osoby, soudce a velitele, nedojde spásy. Nikdo by neměl chtít vidět, slyšet, mluvit o tom, co by mu nebylo k užítku. Rozhodně nic, co by tuto hranici přesahovalo.

Kdo jiné neuzná -nedojde uznání. Ale běda nám! Kdo má od Pána dary, neuznává je, a kdo je nemá, nehledá je.

Člověk si Boha upravuje podle svých představ. On však zůstává takový, jaký je.

XVI. Vědění a kazatel

Kdo chce hodně vědět, ať hluboce skloní hlavu, vytrvale sama sebe pokládá do prachu, a Pán mu mnoho přidá.

Největší moudrost je: Vykonat mnoho dobrých činů, dobře se osvědčit a brát v úvahu Boží soudy.

Jednou řekl bratr Jiljí mladíkovi, který chtěl jít na univerzitu: »Proč chceš na univerzitu? Vždyť souhrn všech věd je: Bát se Boha a milovat ho. Toto dvojí ti postačí. Člověk má tolik moudrosti, kolik dobrého koná, a ani o trochu víc. Nespolehej se tedy na svou moudrost, ale s celou silou studuj, jak jednat. A na to se pak plně spolehni. Proto praví apoštol: Nemilujme slovem a jazykem, nýbrž skutky a v pravdě (1 Jan 3,18). Nezaměřuj se jen na to, jak být užitečný druhým -víc se zaměř na to, jak budeš užitečný sám sobě.«

Občas chceme všelicos vědět pro druhé a málo pro sebe.

Boží slovo je u toho, kdo podle něho jedná - ne u posluchače nebo hlasatele (srov. Jak 1,22-25).

Mnoho neplavců už skočilo do vody zachránit tonoucího-a utonuli oba. Nejdřív šlo o jedno neštěstí ,a pak z něho byla dvě.

Staráš-li se dobře o spásu své duše, staráš se také dobře o spásu svých přátel. Dělaš-li své věci dobře, děláš dobře také věci těch, kdo o tobě dobře smýšlejí.

Kazatel Božího slova má být zrcadlem nastaveným od Boha, praporečkem a svící pro Boží lid.

Blaze tomu, kdo vede druhé po přímé cestě a sám po ní nepřestane kráčet. Kdo strhne druhé k běhu, ale sám se běhu vzdá, pomáhá jiným, že se stávají bohatými a sám je chudákem.

Jsem přesvědčen, že dobrý kazatel káže víc pro sebe než pro druhé. Myslím, že kdo chce pozvedat hříšníky vzhůru, musí dát pozor, aby ho nesvedli ke zlu. Tu se bratra Jiljího jeden bratr otázal: »Jak to?« A on mu odvětil: »Odvrát' své oči, ať nevidí marnost (Žl 119,37). Řečníci to nepochopí a posluchači tomu nerozumějí.«

Kdosi mu řekl: »Co je lepší: dobře kázat, nebo dobře jednat?« A on odpověděl: »Kdo zaslouží více uznání: Ten, kdo putuje k domu svatého Jakuba, nebo ten, kdo cestu k svatému Jakubu ukazuje?«

Všelicos vidím - a není to moje. Všelicos slyším - a nerozumím tomu. Všelicos mluvím - a nečiním to. Proto myslím: Jen viděním, slyšením a mluvením nelze dojít spásy.

XVII. Dobré a nedobré slovo

Kdo mluví dobrá slova, je jako Boží ústa (srov. Jer 15,19) - kdo mluví slova špatná, je jako Satanova huba.

Když se sejdou Boží služebníci k zábavě, měli by mluvit o kráse ctností, aby ve ctnostech nacházeli zalíbení. Kdyby v nich totiž našli zalíbení, cvičili by se v nich a kdyby se v nich cvičili, stále více by ctnosti milovali.

Čím hlouběji vězí člověk v hříších, tím těžší je mluvit s ním o ctnostech. Jako z povídání o neřestech člověk snadno neřestem propadá, tak častým rozmlouváním o ctnostech lehce se k ctnostem stoupá. Co tedy říci? Při dobru nejsme s to udat rozsah dobra, a u zla, zločinu a trestu zase rozsah zla, protože obojí je pro nás nepochopitelné.

Není to malá ctnost: umět dobře mlčet - nejméně taková, jako umět dobře mluvit. Myslím, že by měl mít člověk krk jako labuť. Pak by muselo každé slovo překonat řadu překážek, než by opustilo ústa.

XVIII. Vytrvalost

Co by byl člověku platný všecken půst, všechny modlitby, almužny i umrtvování se, ba i velké znalosti o nebi, kdyby přístavu spásy nedosáhl?

Čas od času se na moři objeví velká, nová, pěkná loď s bohatým nákladem. A přece nepřistane, narazí-li na útes u přístavu - klesne bídně na dno. Co jí prospěla ta nádhera a cenný náklad? A někdy po moři pluje malá, nemotorně zastaralá a nevzhledná loď bez bohatého nákladu. Jen taktak uniká záludnostem moře - ale šťastně dopluje do přístavu. Tato loď se doporučuje sama. Podobně se vede lidem na tomto světě. Právem tedy se každý musí obávat ztroskotání.

Strom může vyrůst do velké výše. Ale nikdy to není v okamžení. A když je velký, přece nemusí kvést. A když kvete, nemusí ještě nést ovoce. A když nese ovoce, nemusí to být hned velké ovoce. A když je velké, nemusí být hned zralé. A když je zralé, neputuje najednou do úst. Mnoho z něho odpadne nebo z něho sežerou vepř a jiný dobytek.

Kdosi mu řekl: »Pán ti dej dobrý konec!« Bratr Jiljí mu odvětil: »Co by mi pomohlo, kdybych sto let žebral pro království Boží a pak skončit nedobře? Dvě věci pokládám pro člověka za velká dobra: Milovat Boha a sebe po celý život uchovat bez hříchu. Kdo by měl tato dvě dobra, měl by všechna dobra.«

XIX. Řeholní stav

Když mluvil bratr Jiljí o sobě, řekl: »Raději bych chtěl mít málo milostí v řádu, než mnoho ve světě. Ve světě je totiž víc nebezpečí a méně pomocných prostředků než v řádu. I hříšný člověk však má větší strach před svým štěstím než před svou bolestí; spíš se totiž bojí činit pokání a vstoupit do řádu, než podlehnout hříchu a zůstat ve světě.«

Jeden člověk prosil bratra Jiljího o radu, zda se hodí do řádu. A bratr Jiljí mu řekl: »Kdyby nějaký ubožák věděl o velkém pokladu ukrytém na pozemku, který by neměl majitele- ptal by se snad někde o radu, má-li se co nejrychleji pokusit získat ten poklad? Oč více by měli lidé usilovat o získání nebeského pokladu! « Jakmile to ten člověk slyšel, všecko prodal a vstoupil do řádu.

Bratr Jiljí také řekl: »Mnoho je těch, kdo do řádu vstupují, ale nekonají, co jev řádu třeba konat. Takoví se podobají sedlákovi, který by se sice oblékl do Rolandovy výzbroje, ale nevěděl by, jak s ní zacházet v boji. Vždyť nebyl každý schopen jezdit na jeho hřebci, ani se všichni, kdo na něho sedli, nevyhnuli pádu. Nevidím v tom žádný velký výkon přijít na královský dvůr; ani nepovažuji za velký výkon přijmout od krále dary. Za velkou věc však považuji, jestli někdo na královském dvoře správě a podle pravidel žije. Dvůr velikého Krále je řád. A není nic velikého vstoupit do něho a dostat tím nějaké ty Boží dary. Veliké však je umět žít podle pravidel a ideálů řádu a vytrvat v té neúnavné oddanosti až do konce. Raději bych chtěl být ve světě a oddaně a vážně čekat v tichu na vstup do řádu, než být v řádu a být jím přesycen.«

Úžasná Panna Maria, Matka Boží, pocházela z hříšníků a hříšnic, nebyla v žádném řádu, a přece je, co je.

Řeholník musí věřit tomu, že by nemohl žít jinak, než v řádu. Jednou řekl bratr Jiljí svému druhovi: »Od počátku světa až do nynějška neexistoval žádný lepší a způsobilější řád, než řád Menších bratří.«

A dále řekl: »Mám dojem, že řád Menších bratří opravdu byl poslán do světa k velkému užítku lidí. Ale běda nám, nejsme-li takoví, jací

máme být! Řád Menších bratří je nejchudší, ale zároveň nejbohatší na světě. Největší chybu však vidím v tom, že směřujeme příliš vysoko. Ten je bohatý, kdo napodobuje bohatého; ten je moudrý, kdo se přidržuje moudrého; ten je dobrý, kdo chodí ve stopách dobrého; ten je krásný, kdo chodí s krásným; a ten je šlechtný, kdo si vezme za vzor šlechtného, totiž našeho Pána Ježíše Krista.«

XX. Poslušnost

Čím pevněji je řeholník z lásky k Bohu spjat se jhem poslušnosti, tím větší plody přináší. Čím víc je řeholník z úcty k Bohu poslušen a podřízen svému představenému, tím víc je chudý a čistý od hříchů před ostatními lidmi na tomto světě.

Dobře poslušný řeholník je jako dobře ozbrojený voják na dobrém koni, který se bezstarostně tryskem přizene do vřavy nepřátel a žádný na něho nemůže. S nechutí poslouchající řeholník je jako voják beze zbraně a na vyzáblém koni. Vjede-li mezi nepřátele, spadne, je zajat, spoután, zraněn a uvržen do vězení, ne-li docela usmrčen.

Řeholník, který chce žít podle své hlavy, chce jet do pekelného ohně.

Dokud vůl drží hlav ve spřežení, plní sýpky zrním. Nechce-li být ve spřežení a běhá nevázaně po zemi, namlouvá si, že je velkým zvířetem, ale sýpky zůstávají prázdné.

Velcí a moudří pokorně sklánějí hlav ve jho poslušnosti. Hlupáci jhu uhýbají a nechtějí poslouchat.

Matka syna vychová a něco z něho udělá. Když se pak stane velkým pánem, už jí v domýšlivosti neposlouchá, spíš se jí vysmívá a nevšímá si jí. Tou matkou je řád, synem řeholník.

Více si cením poslušnosti z lásky k Bohu vůči představenému, který osobně dává nějaký příkaz, než poslušnosti bezprostředně ke Stvořiteli. Myslím dokonce: Kdyby byl někdo tak obdarován milostí, že by rozmlouval s anděly a zavolal ho někdo, komu je vázán poslušností, měl by rozhovor přerušit a být k dispozici tomu, kdo ho volal. Protože dokud je ve světě podřízeným, má poslouchat toho,

komu byl z Boží vůle podřízen. A je příznačné, že Pán - jak to stojí v 1. knize Královské - nezjevil Samuelovi svou vůli dřív, než on dostal od Héliho dovolení.

Kdo však svou hlavu vložil pod jeho poslušnosti a potom z něj hlavu vytahuje pod záminkou, že chce jít cestou dokonalosti, je to znamením velké skryté pýchy.

Dobrý zvyk je cesta k veškerému štěstí. A špatný zvyk je cesta ke všemu trápení.

XXI. Smrt

Kdyby někdo žil od počátku světa až dodnes a během celého toho života by zakoušel jen zlé - a nyní by přišel k plnosti dobra: škodí mu snad všechno to trápení, které má za sebou? A kdyby měl jiný od počátku světa až dodnes vše dobré-a nyní se dostal do plnosti utrpení, co by mu pomohlo všechno dobré, co prožil?

Tu mu někdo řekl: »Přál bych si žít dlouho a v nadbytku na světě.« Bratr Jiljí mu odpověděl: »Kdybys žil tisíc let jako pán celého světa – co bys sklídl z těla, jemuž jsi sloužil? Kdo si proti tomu, byť i krátkou dobu, vede opravdu dobře a dobře se drží, zdědí nesmírnou odměnu ve věčném životě.«

XXII. Útěk ze světa

Dobrá společnost je pro člověka jako léčivý pramen a špatná společnost jako jed.

Stromy, které stojí u cest a na křižovatkách cest, často bývají od pocestných pořezány nožem a jejich plody lidé nenechávají dozrát. Tak dochází úhony i člověk, který se zdržuje na veřejnosti, mezi lidmi.

XXIII. Vytrvalá modlitba

Kdosi se otázal bratra Jiljího: »Co bych měl dělat, abych pocítil aspoň trochu radosti z Boha?« On mu řekl: »Vnukl ti Bůh už někdy dobrou vůli?« »Ano,« pravil ten člověk, »dost často.« Bratr Jiljí zvolal: »A proč sis tu dobrou vůli nezachoval? Bůh by tě býval dovedl k velkým dobrům.«

Jiný pravil bratru Jiljímu: »Co mám dělat? Jsem v suchopáru a nemohu se soustředit.« Ironicky mu odpověděl: »Tak se nemodli a nenos žádné dary k oltáři (srov. Mt 5,24)! Žene-li se vzdmutá voda řečištěm a protrhne mlýnský náhon, snaží se mlynář vzniklou škodu postupně odstranit. Stejně činí, když už mlýnské kameny nemelou jemně mouku. Neroztluče je na kusy, nýbrž je kladívkem jemně tak zarovnává, až jsou opět v pořádku.«

Řeholníci jsou Bohem povoláni na prvním místě k tomu, aby se oddali modlení, pokoře a bratrské lásce. Běda těm, kdo touhu po pravém štěstí vzdali nebo ztratili a chtějí příliš vysoko!

XXIV. Milost a ctnost jako plody modlitby

Četné jsou milosti a ctnosti, které si člověk skrze modlitbu zaslouží a nalezne: Nejprve je člověk osvícen v duchu. Pak se upevní ve víře. Za třetí pozná svou bídu. Za čtvrté získá svatou bázeň, dojde pokory a stane se malým sám před sebou. Dále dojde horlivosti srdce a očistí svědomí. Za sedmé posílí se v trpělivosti. Potom se podřídí poslušnosti. Pak dospěje pravého rozlišování. Za desáté dosáhne vědění, potom pochopení. Dále nalezne sílu, pak moudrost. Potom dojde poznání Boha, jenž se zjevuje těm, kteří se k němu »modlí v duchu a v pravdě (Jan 4,24)«. Nato člověk vzplane láskou, spěchá za vůní (Pís 1,3), přichází k úžasným rozkoším, dochází klidu ducha a nakonec je převeden do slávy. Kdo vzal jednou do úst slova Nejvyššího, která sytí duši, co by ho mohlo odvést od modlitby, která ho dovedla k takovému nazírání? Proto praví Řehoř: »Kdo okusil

nebeskou rozkoš, pro toho je bezvýznamné vše, co země může poskytnout.«

Aby však došlo k těmto plodům, je třeba mimo jiné šest věcí: Nejprve myšlenka na hříchy předešlého života musí působit bolest. Pak opatrnost před každodenními poklesky. Dále strach před zlem v budoucnu. Za čtvrté rozjímání o Božím milosrdenství, které na člověka čeká, aniž by s ním chtělo účtovat za jeho hříchy, protože člověk za každý těžký hřích zasluhuje věčný trest podle Boží spravedlnosti. Za páté rozjímání o velkých skutcích Božích, jež nejsou k popsání: velké skutky těla, které kvůli nám (Syn Boží) přijal, utrpení, které kvůli nám snášel, učení, které nám zanechal. A za šesté představa slávy, kterou nám slíbil.

XXV. Svatořečení Menších bratří

Bratr Jiljí zastával názor, že nejvyšší představení řádu Menších bratří by nejednali správně, kdyby s velkou horlivostí nežádali u pana papeže o svatořečení Menších bratří - mučedníků, kteří byli pro statečné vyznávání víry v Maroku umučeni. A to ne k vlastnímu oslavení, nýbrž ke cti Boha a pro povzbuzení věřících. Kdyby je papež svatořečil, dobře; kdyby ne, byli by bratři, kteří o svatořečení žádali, bez viny před Bohem.

A dodal: »Kdybychom neměli otce a své předky za vzory, asi bychom nežili životem pokání, který žijeme. Bůh každému platí: zlatem za zlato, šarlatem za šarlat, kousek za kouskem. Žádný pro Boha nehne prstem, aniž by mu Bůh protidarem neodplatil.«

XXVI. Různé otázky

Jednou si bratr Jiljí stěžoval, že vítězové nad jedním městem krutě naložili s poraženými. Když nad tím vyslovil své hluboké politování, dodal: »Byla to ovšem Boží vůle - lidé v onom městě zřejmě měli být

potrestání a pokoření, protože svého souseda, nad nímž měli převahu, často nelidsky vydírali.«

Tu mu jeden řeholník řekl: »Chtěl-li to tak Bůh, neměli bychom s nimi, podle tvého mínění, mít soucit, ale měli bychom se z jejich potrestání těšit. Vždyť každý člověk má svou vůli uvést v soulad s vůlí Boží.« Bratr Jiljí mu odpověděl: »Připusťme, že nějaký král vydal výnos, že každý, kdo spáchá jistý zločin, má být popraven nebo oběšen. Někaký čas na to by královský syn spáchal zločin, za který má být popraven. Vedou ho k popravišti. Domníváš se, že král bude povznesen nad tím, když budou lidé kolem odsouzeného radostně tančit a volat: Radujme se, král vede svého syna na smrt? V takové radosti by král neměl zalíbení, naopak, krajní nelibost. A právě tak je tomu v této záležitosti.«

Jindy řekl kdosi bratru Jiljímu: »Připíše-li mi někdo něco dobrého, o čem vím, že to nemám, budu si o tom domýšlet kdoví co.« Bratr Jiljí mu odvětil: »Kdyby byl někdo úplný ubožák, rozbitý a mrtvolně bledý, ve zchátralých, umazaných šatech, bez obuvi a lidé by k němu chodili a říkali: Uzdrav se, můj pane, jsi podivuhodně bohatý a krásný, nádherný člověk a máš drahocenné šaty; - nebyl by to blázen, kdo by v takových poklonách našel zalíbení a považoval by se opravdu za takového, jak říkají lidé - ač by věděl, že tomu je ve skutečnosti naprosto jinak?«

III.

DOKUMENTY ŘÍMSKÉ KURIE

OBSAH

Honorio III. bula »Cum dilecti«	202
Honorio III. bula »Pro dilectis«	202
Honorio III. bula »Cum secundum«	203
Honorio III. bula »Solet annuere«	204
Honorio III. bula »Quia populares«	205
Honorio III. bula »Vineae Domini«	206
Řehoře IX. bula »Recolentes«	207
Řehoře IX. bula »Mira circa nos«	207
Řehoře IX. bula »Quo elongati«	211
Alexandra IV. bula »Nec insolitum«	216

Honorina III. bula »Cum dilecti«

2707

HONORIUS, biskup, sluha služebníků Božích, ctihodným bratřím arcibiskupům a biskupům, milovaným synům opatům, děkanům, arcijáhnům a ostatním prelátům církvi, pozdrav a apoštolské požehnání.

2708

Synové a druhové bratra Františka, kteří náležejí k životu a řeholi Menších bratří, opustili marnosti světa, zvolili záslužnou cestu schválenou římskou církví a po příkladu apoštolů rozsévají símě Božího slova. Tímto apoštolským listem Vás prosíme a vyzýváme:

Až doručitelé tohoto listu, kteří náležejí ke společenství shora jmenovaných bratří, přijdou mezi Vás, přijměte je jako muže katolické a v každém případě se k nim chovejte příznivě a blahovlnně z úcty k Pánu i k nám.

Dáno v Lateráně 11. června 1218, v druhém roce našeho pontifikátu.

Honorina III. bula »Pro dilectis«

2709

HONORIUS, biskup, sluha služebníků Božích, ctihodným bratřím arcibiskupům a biskupům, milovaným synům opatům, převorům a ostatním prelátům církvi, ustanoveným pro království Francie, pozdrav a apoštolské požehnání

Připomínáme, že jsme Vám poslali naše listy ve prospěch milovaných synů, bratří řádu Menších bratří, abyste je považovali za doporučené ve světle Boží lásky.

Avšak někteří z Vás, jak jsme se dověděli, jako by vzhledem k tomuto řádu měli ve svědomí pochybnosti, i když u nich nenacházeli důvod k nedůvěře. Od důvěryhodných lidí jsme se

dozvěděli, že jim nedovolují zůstat v jejich diecézích, ač - když jsme bratřím dali doporučující listy - nemělo by se o nich nepříznivě smýšlet.

2710

Chceme proto, aby Vám všem bylo známo, že jejich řád považujeme za stejně schválený jako jsou jiné řády a že bratry tohoto řádu uznáváme za katolické a oddané římské církvi.

Považujeme proto za potřebné znovu Vás na to apoštolským listem upozornit. A přikazujeme: Přijímejte je do Vašich diecézí jako muže opravdu věrné a zbožné a z úcty k Pánu i k nám je považujte za zvláštním způsobem doporučené.

Dáno ve Viterbu 29. května 1220, ve čtvrtém roce našeho pontifikátu.

Honorius III. bula »Cum secundum«

2711

HONORIUS, biskup, sluha služebníků Božích, milovaným převorům (= provinciálům) a kustodům Menších bratří, pozdrav a apoštolské požehnání!

2712

Podle rady Moudrého nemá se nic konat BEZ ROZVAHY (srov. Př 13,16), aby se nestalo, že by člověk pak musel litovat. Pro každého tedy, kdo chce uskutečňovat dokonalejší život, je tedy vhodné, aby jeho oči předcházely jeho kroky, aby totiž kritériem rozvážnosti měřil svoje síly, aby se nestalo - nedej Bůh - když usiluje o věci, které ho převyšují, aby jeho noha klopýtla (srov. Žl 66/65,9) a neobrátil se zpět a nestal se nechutným solným sloupem (srov. Gn 19,26), protože se nestaral o to, aby kořenil oběť sebe sama, kterou nabízí Bohu, solí moudrosti. Jako se totiž moudrý stává nechutným, není-li ovládán horlivostí, stejně kdo je horlivý, zahanbuje se, je-li bez chuti.

2713

2. Z toho důvodu je téměř ve všech formách řeholního života moudře stanoveno, aby se ti, kdo chtějí přijmout zachovávání řehole, po nějakou dobu cvičili a byli v zachovávání řehole zkoušeni, aby toho pak nelitovali. To by se pak nedalo omluvit lehkomyšlností.

2714

3. Proto Vám autoritou tohoto listu zakazujeme připustit ve Vašem řádu k slibům někoho, kdo se dříve nepodrobil ZKUŠEBNÍMU ROKU. A žádný bratr, který už sliby složil, ať se neodvažuje opustit Váš řád, a nikomu nebudiž dovoleno přijmout toho, kdo řád opustil.

2715

Mimo to: Nikdo z Vás ať nechodí bez poslušnosti volně venku v hábitu Vašeho řádu a ať neporušuje čistotu Vaší chudoby. Kdyby se toho někdo odvážil, je Vám dovoleno postihnout takové bratry církevními tresty až do doby jejich nápravy.

Nikomu nebudiž dovoleno tento náš zákaz a příkaz jakýmkoli způsobem porušit nebo jednat proti němu. Kdyby se toho někdo odvážil, nechť ví, že na sebe svolává hněv všemohoucího Boha a svatých apoštolů Petra a Pavla.

Dáno ve Viterbu 22. září 1220, v pátém roce našeho pontifikátu.

Honorio III. bula »Solet annuere«

2716

HONORIUS, biskup a sluha služebníků Božích, milým synům Františkovi a ostatním bratřím z řádu Menších bratří, pozdrav a apoštolské požehnání!

Milí synové v Pánu: Protože Apoštolský stolec vyhovuje zbožným přáním a projevuje svou přízeň těm, kdo o něco dobrého prosí, pohnuly nás i Vaše zbožné prosby a potvrzujeme apoštolskou pravomocí řeholi Vašeho řádu, schválenou naším předchůdcem slavné paměti Inocencem, a touto listinou ji bereme v ochranu.

Tato řehole zní:

(následuje autentický text řehole)

Nikdo ať se neodváží porušit tuto naši potvrzovací listinu nebo se jí opovážlivě protivit. Kdyby se o to někdo pokusil, ať ví, že upadne v nemilost všemohoucího Boha a jeho svatých apoštolů Petra a Pavla.

Dáno v Lateráně 29. listopadu 1223 v osmém roce našeho pontifikátu.

Honorius III. bula »Quia populares«

2717

HONORIUS, biskup, sluha služebníků Božích, milovaným synům řádu Menších bratří, pozdrav a apoštolské požehnání!

Protože ve snaze uniknout hluku náměstí, který narušuje Vaše životní předsevzetí, vyhledáváte rádi místa osamělá, abyste se mohli svobodněji ve svatém klidu věnovat modlitbě, velmi spoléháme na přímluvnou moc Vašich modliteb. Vaše přímluva u Boha musí být tím účinnější, čím jste pro dokonalejší život hodni větší milosti od Boha.

Proto máme za to, že se Vám nesmí odmítnout věc, která neomezuje ničím právo. Zvláště když pravá zbožnost žádá povolit Vám i to, co je projevem zvláštní přízně, protože nežádáte časné výhody, nýbrž pro svou opravdovost výhodu duchovní, když jste slíbili a přijali chudobu. Naklonění Vaším prosbám, autoritou tohoto listu povolujeme Vám výsadu, abyste tam, kde žijete, mohli v oratořích slavit oběť mše svaté na přenosném oltáři s tou výhradou, aby nebylo narušeno právo farní, vyhrazené farním kostelům.

Nikomu nebudiž dovoleno porušit tuto listinu našeho povolení a indultu, nebo se odvážně stavět proti ní. Kdyby někdo...

Dáno v Rieti 3. prosince 1224, v devátém roce našeho pontifikátu.

Honorius III. bula »Vineae Domini«

2718

HONORIUS, biskup, sluha služebníků Božích, bratřím Kazatelům a bratřím Menším, poslaným Svatým stolcem do Miramolinova království, pozdrav a apoštolské požehnání!

Postaveni za strážce a obdělavatele vinice Páně bez naší zásluhy, máme povinnost poslat na ni dělníky a určit jednotlivcům úkoly podle schopností každého jedince, aby mohl co nejlépe rozvinout svou práci.

Protože jste se zřekli sebe samých a toužíte obětovat svůj život, abyste Pánu získali duše druhých, a protože je obecně známo, že Bohu žádná oběť není milejší než dobro duší, posílá Vás autorita Apoštolského stolce do Miramolinova království, abyste hlásáním evangelia Ježíše Krista - pokud Vám to umožní - obraceli nevěřící, pozvedali ty, kdo padli zapřením víry, byli podporou slabých, útěchou bázlivých a statečností silných.

Abyste mohli svěřený úřad vykonávat s větší jistotou, dáváme Vám povolení, abyste v té zemi - ovšem jen v ní - kázali, křtili, smiřovali s Bohem odpadlé, ukládali pokání a rozhřešovali všechny vyobcované, pokud nemohou snadno dosáhnout Svatého stolce. Dovolujeme Vám vyhlášovat i vyobcování nad těmi, kdo by v té zemi odpadli k bludům.

Žádný křesťan Vás nesmí násilím vyhánět z té země.

Mocí svaté poslušnosti Vám přikazujeme, abyste se neodvážili zneužít této pravomoci, ale jako praví dělníci Ježíše Krista chovejte se bezvadně, abyste dostali od božského Otce rodiny zaslouženou odměnu a abychom Vám s důvěrou mohli svěřit úkoly ještě větší.

Dáno v Rieti 7. října 1225, desátého roku našeho pontifikátu.

Řehoře IX. bula »Recolentes«

2719

ŘEHOŘ, biskup, sluha služebníků Božích, všem věřícím, kteří budou číst tento list, pozdrav a apoštolské požehnání!

Zamýšlíme se nad tím, jak svatá setba řádu Menších bratří vznikla a jak pod blahoslaveným Františkem, blahé paměti, všude milostí Ježíše Krista vzrostla, rozvila se, rozkvetla a rozšířila vůni svatého života, takže se zdá, že svaté náboženství zdobí výše řečeny řád. Zdálo se nám důstojné a vhodné vybudovat z úcty k témuž Otci zvláštní kostel, v němž by se uložilo jeho tělo.

K takovému dílu je vhodná aktivní účast věřících. Máme za to, že i pro Vaši spásu je užitečné, projevíte-li se v této věci také jako oddaní synové a přiložíte ruku k dílu. Proto Vás všechny prosíme, napomínáme a vybízíme v Pánu - a pro odpuštění Vašich hříchů to i přikazujeme: Z bohatství Bohem Vám svěřeného s vděčnou láskou přispívejte na toto i jiná dobrá díla, která z Božího vnuknutí uděláte, abyste mohli dosáhnout radosti a věčné blaženosti.

My spoléháme na milosrdenství věčného Boha a autoritu svatých apoštolů Petra a Pavla a všem, kdo tomuto dílu poskytnou pomoc, udělujeme milosrdně odpuštění 40 dnů pokání jim uloženého.

Dáno v Rieti 29. dubna 1228, v druhém roce našeho pontifikátu.

Řehoře IX. bula »Mira circa nos«

ŘEHOŘ, biskup, sluha služebníků Božích, atd.

2720

Podivuhodná je vznešenost Božího milosrdenství vůči nám a neocenitelný projev jeho lásky: Syna vydal na smrt, aby vykoupil služebníka. Dary svého milosrdenství neumenšuje a neustále pokračuje v ochraně vinice, kterou zasadil svou pravicí. I o jedenácté

hodině posílá dělníky, aby ji pokorně vzdělávali plečkou i radlicí, kterou Šamgar pobil šest set Filišťanů (srov. Sd 3,31), aby vytrhali trní a plevel, odřezali zbytečné výhonky a plané ratolesti, které nezapouštějí hluboké kořeny, a vytrhali ostružiní, aby celá vinice rodila sladké a chutné plody. Takové totiž plody, které - očištěny lisem trpělivosti - mohly by být ve věčném vinném sklepě, až bude spálena bezbožnost jakoby ohněm zároveň s vychladlou láskou mnohých, která je určena ke zkáze, stejně jako byli jedem rozkoši vrženi v záhubu Filišťané (srov. Sd 16,22).

2721

2. Hle: Bůh zemi ničil potopou, ale spravedlivého převedl ubohou archou a nedopustil, aby zůstalo žezlo bezbožníků nad údělem spravedlivých (srov. Žl 125/124,3). O jedenácté hodině vzbudil svého služebníka Františka, blahoslaveného muže opravdu podle svého srdce. Byl světlem opovrhovaným boháči, ale připraveným pro stanovenou dobu, kdy ho poslal na svou vinici, aby z ní vytrhal trní a ostružiní, když před tím zničil Filišťany, kteří ho obkličovali. On osvětlil naši vlast, smířil ji s Bohem a napomínal ji stálým povzbuzováním.

2722

3. František poslechl hlas Přitele, který ho v hloubi srdce zval. Bez váhání vstal, roztrhl pouta lichotek světa a jako druhý Samson, posílen milostí Boží a plný ducha horlivosti, vzal oslí čelist: Kázáním, osnovaným prostotou, bez slovní moudrosti - mocnou silou Boží, která volí slabé tohoto světa, aby zahanbila silné, neporazil jen tisíc, ale mnoho tisíc Filišťanů s přispěním toho, který se dotkne hor a dýmají (srov. Žl 104/103, 32). Ve služebnost ducha podrobil ty, kteří dřív sloužili nečistotě těla. A poněvadž odumřeli neřestem a žili nyní pro Boha a ne sami pro sebe, od chvíle, kdy horší část zanikla, vytryskla z této čelisti hojná voda, jež obmyla a zúrodnila všechny pošpiněné, kteří vysílení padli. Tu vodu, která tryskala do života věčného, lze koupit bez stříbra a bez peněz (srov. Iz 55,1). Její praménky, které se rozbíhají na všechny strany, zavlažují vinici, jež vyhnala své ratolesti až k moři a své úponky až k řece (Žl 80/79,12).

2723

4. František napodobil příklad našeho Otce Abraháma, poněvadž vyšel také ze své země, ze svého příbuzenstva a z domu svého otce (srov. Gn 12,1), aby odešel do země, kterou mu Pán ukázal svým vnuknutím. Aby mohl hbitě běžet k odměně nebeského povolání a mohl snáze vejít úzkou branou, odložil břemena pozemských bohatství a připodobnil se tomu, který, ač bohatý, stal se pro nás na tomto světě chudým. Rozdal bohatství, dal je chudým, aby jeho spravedlnost zůstala na věky (Žl 112/111, 9).

A když došel země vidění na hoře, kterou mu Pán ukázal - totiž ve vznešenosti víry - přinesl v oběť své tělo, které ho svého času oklamalo podobně jako jediná dcera Jefteho. Podložil oheň lásky, trýznil své tělo hladem, žízní, zimou, bděními a posty. A když je tak křížoval s vášněmi a žádostmi, mohl s apoštolem říci: Žiji ovšem, ale už to nejsem já, nýbrž žije ve mně Kristus.

A vskutku: Nežil už sám pro sebe, ale spíš pro Krista, který za naše hříchy zemřel a vstal z mrtvých pro naše ospravedlnění, abychom už nesloužili hříchu.

Zničil také vášně, zmužile zahájil boj proti světu a mocnostem v povětrí. Zřekl se ženy, venkovského domu a býků, kteréžto věci vzdalovaly pozvané od hostiny (Lk 14,15-20), na rozkaz Boží povstal s Jakubem, a když dostal sedmerý dar Ducha, povzbuzován osmerem evangelních blahoslavenství, vystoupil po patnácti stupních ctností, mysticky naznačených v žalmech, k Bételu, Božímu domu, který sám pro Boha připravil.

A tam zbudoval oltář svého srdce Bohu a obětoval na něm vonné látky svých zbožných modliteb, které andělé přenášejí před Boží tvář, blízek stát se spoluobyvatelem andělů.

2724

5. Aby však nebyl prospěšný jen sám sobě, spojen tam na hoře objetím jenom s Ráchel, totiž s kontemplací, krásnou sice, ale neplodnou, sestoupil do zakázaného domu Lii, aby vedl bohaté stádece dvojčat doprostřed pouště. a hledal tam pastvu života; aby tam, kde je nebeská mana pro ty, kdo se odloučili od hluku světa,

s pláčem rozseval sémě, aby mohl přinášet snopy s jásotem (Žl 126/125, 5-6) do obilnice věčnosti, aby zasedl mezi knížaty svého lidu, korunován věncem spravedlnosti.

Zajisté nehledal prospěch vlastní, ale Kristův, a sloužil mu jako příčinnivá včelka. A jako jitřenka v závoji mračen a jako měsíc v úplňku za svých dní (Sir 50,6) a jako slunce, zářící v Boží církvi, vzal do svých rukou lampu a polnici, aby pokorné přitáhl k milosti důkazy svých zářivých skutků a aby kázal pokání, a tak vyvedl zabředlé ve zlu z jejich těžkých provinění.

Inspirován tímto způsobem ctností lásky, neohroženě vpadl do tábora Madianitů, těch totiž, kdo z opovržení unikají soudu církve s pomocí toho, který zatím co byl uzavřen v lůně Panny, přicházel do celého světa svou vládou. A uchopil zbroj, do níž vkládal svou důvěru silný ozbrojenec, který hlídal svůj dvůr, a rozdal jeho kořist a odvedl ho do otroctví jako hold Ježíši Kristu (srov. Ef 4,8).

2725

6. Načež když za svého života na zemi přemohl trojího nepřítele, učinil násilí nebeskému království a násilím je uchvátil (Mt 11,12).

A po mnohých slavných bojích tohoto života jako vítěz nad světem vrátil se k Pánu a předstihl mnohé obdařené vědou - on, který z vlastního rozhodnutí bez vědy byl moudře neučený.

2726

7. Vskutku jeho svatý, činný a zářivý život mu získal společenství vítězné církve. Přece však se církev bojující, která vidí jen tvářnost vnější, neodvažuje z vlastní autority soudit ty, kteří jsou z jejího domu, aby je pozdvihla k úctě, opírajíc se o jejich život zvláště proto, že na sebe anděl satanův brává podobu anděla světla. Všemohoucí Bůh, jehož milostí jmenovaný služebník Kristův důstojně a chvalitebně mu sloužil, nedopustil, aby tak podivuhodné světlo se skrylo pod kbelík. Naopak: Postavil je na svícen, aby jeho světlo svítilo všem v domě. A velkolepými a mnohými zázraky prohlásil, že mu je jeho život milý a že jeho památka musí být v bojující církvi ctěna.

2727

8. Protože nám byly dokonale známy význačné rysy jeho slavného života, pro důvěrnost, kterou nám projevoval, když jsme zastávali ještě nižší úřad, i pro mnohonásobnou skvělost zázraků, prokázaných věrohodnými svědky, v důvěře v jeho přímluvu, že máme v nebi ochráncem toho, který nám byl přítelem na zemi, svolali jsme konsistoř našich bratří kardinálů a po zjištění jejich souhlasu rozhodli jsme se ZAPSAT HO DO SEZNAMU SVATÝCH k náležitému uctívání. (Poznámka: To se stalo 16. 7. 1228.)

2728

9. Také stanovíme, aby katolická církev slavila jeho zrození pro nebe slavně a zbožně dne 4. října, totiž v den, kdy, vyproštěn z vězení těla, vystoupil do nebeského království.

10. Proto Vás tímto apoštolským listem všechny žádáme a vyzýváme, abyste se v ten den naléhavě a radostně věnovali Božím chválám k jeho oslavě a abyste pokorně na jeho přímluvu a pro jeho zásluhy vyprošovali, abychom mohli dospět do jeho společnosti. To ať nám dopřeje Ten, který je požehnaný na věky věků. Amen.

Dáno v Perugii 19. července 1228, v druhém roce našeho pontifikátu.

Řehoře IX. bula »Quo elongati«

2729

ŘEHOŘ, biskup, sluha služebníků Božích, milovaným synům, generálnímu ministru, provinčním ministrům a kustodům a ostatním bratřím řádu Menších bratří, pozdrav a apoštolské požehnání!

1. Čím více se odpoutáváte od světa, čím více jste povzneseni sami nad sebe, jakoby oděni holubičími křídly v ústraní kontemplace, tím jasněji předvídáte léčky hříchu a oko Vašeho srdce s velkou pečlivostí zkoumá mnohé věci, které vidíte jako překážku pokroku ke spáse. Stává se tedy, že mnoho věcí, které jiným zůstávají skryty, ukáže Duch ve Vašem svědomí. Když se jasnozřivost duchovní

inteligence zastře temnotou lidské slabosti, vždy do popředí vystoupí skupule pochybnosti, která vrhá do cesty téměř nepřekonatelné překážky.

2730

2. Vskutku nedávno, když k nám přišli Vámi provinčními ministry vyslaní delegáti Vaší generální kapituly a s nimi osobně i Ty, synu generální ministře, vyložili jste nám, že Vaše řehole obsahuje některé věci pochybné nebo nejasné a jiné nesnadné k pochopení. Tím spíše, že blahoslavený vyznavač Kristův, blahé paměti František, poněvadž nechtěl, aby jeho řehole byla podrobena výkladu některého bratra, přikázal na konci svého života - a tento příkaz se jmenuje Závěť - aby se nedělaly vysvětlující poznámky ke slovům řehole (glosy) a aby se neříkalo - abychom použili jeho vlastních slov - »tak a tak musí být chápány«, dodal, že bratři nesmějí žádat listy od Svatého stolce a připojil i jiné věci, které se nebudou moci zachovávat bez velkých obtíží.

2731

3. Protože jste nezjistili, zda jste povinni zachovávat řečenou Závěť, žádali jste nás, abychom tuto pochybnost naší autoritou odstranili jak ze svědomí vašeho, tak ze svědomí ostatních bratří.

A protože jsme byli dlouho se světcem v důvěrném styku, poznali jsme dokonaleji jeho úmysl a nadto jsme mu byli blízko, když řečenou řeholi sepisoval a když ji překládal Svatému stolci ke schválení, i když jsme tehdy měli nižší úřad. Také jste nás žádali, abychom upřesnili pochybné a nejasné body téže řehole a dali odpověď i k jiným nesnadným bodům.

Nuže: Víme, že jmenovaný vyznavač Kristův měl při předpisování tohoto příkazu chvalitebný úmysl; víme též, že i Vy se chcete držet věrně jeho příkazů a svatých přání. Přesto jsme znepokojeni nebezpečími pro duše a nesnáze, které by na Vás mohly z důvodů nejistot přicházet. Abychom tedy z Vašich srdcí pochybnosti odstranili, potvrzujeme, že tento příkaz nejste povinni zachovávat ze dvou důvodů: Především nemohl zavazovat bez souhlasu bratří a hlavně ministrů, protože příkaz se týkal všech; nemohl zavazovat

ani svého nástupce, protože není dána vzájemná moc jednoho nad druhým - mají totiž stejnou autoritu.

2732

4. Za druhé: Někteří vaši bratři, jak jsme slyšeli od zmíněných delegátů, pochybují, zda jsou vázáni evangelními radami stejně jako evangelními příkazy, protože na počátku Vaší řehole je řečeno: Řehole a život Menších bratří je tento: Zachovávat evangelium našeho Pána Ježíše Krista životem v poslušnosti, bez vlastnictví a v čistotě. Také proto, že na konci řehole je znovu řečeno: Zachovávejme chudobu a pokoru a svaté evangelium našeho Pána Ježíše Krista, jak jsme odhodlaně slíbili.

Je tedy žádoucí vědět, jsou-li povinni zachovávat také ostatní rady evangelia kromě těch, které jsou vyjádřeny slovy příkazu nebo zákazu v řeholi. Zvláště proto, že se bratři nemínili ostatními radami vázat a že je vůbec nemohou nebo jen s velkými obtížemi doslovně zachovávat.

Stručně tedy odpovídáme takto: Ostatními radami evangelia nejste vázáni mocí řehole. Vázání jste jen těmi, ke kterým jste se v ní zavázali. Jinými radami jste vázáni stejně jako ostatní křesťané, a to tím víc, protože jde o věci dobré a správné a protože jste sami sebe nabídli jako drahocennou oběť Pánu pohrdnutím věcmi tohoto světa.

2733

5. Za třetí: V téže řeholi se zakazuje, aby bratři ani přímo ani nepřímo jakkoli přijímali peníze. Bratři toto chtějí stále zachovávat. Pro větší jistotu však chtějí vědět, zda by mohli bez přestoupení řehole seznámit věřící s několika osobami velmi bohabojnými, jejichž prostřednictvím by jim v jejich potřebách přispívali, nebo na které by se mohli obrátit, když se dozvědí, že pro ně tyto osoby dostaly peníze. Při tom je samozřejmé, že nechťejí z vlastní vůle uchovávat peníze nebo jmění, ani je od těch osob vyžadovat jako pro ně uložené.

K tomuto bodu považujeme za správné odpovědět takto: Chtějí-li bratři koupit nějakou nutnou věc nebo zaplatit věc už koupenou, mohou toho, od něhož kupují, uvést těm, kteří jim chtějí dát

almužnu, nebo výše zmíněným důvěrníkům. Tento pak není pověřenec bratří, ale spíše toho, z jehož příkazu obnos platí, nebo je pověřencem toho, který obnos přijímá. Pověřenec se musí postarat, aby se platba vyrovnala tak, aby u něho nic nezůstalo. Kdyby sám nemohl pro zaneprázdnění, může almužnu, kterou dostal, uložit u některého duchovního přítele bratří, aby jí bylo použito podle místních potřeb ve vhodném čase. Na tohoto duchovního přítele se také mohou bratři obracet v naléhavých potřebách, zvláště není-li pověřenec pečlivý nebo nezná jejich potřeby.

2734

6. Za čtvrté: Protože je v téže řeholi výslovně řečeno: Bratři ať nic nevlastní - ani dům, ani místo, ani jakoukoli věc - obávají se, že by se během doby nemusela čistě zachovávat chudoba řádu; také proto, že už někteří tvrdili, že vlastnění movitého majetku náleží celému řádu společně, byla nám předložena pokorná prosba, abychom k tomuto bodu učinili patřičné rozhodnutí vzhledem k nebezpečí pro duše a pro čistotu celého řádu.

Prohlašujeme tedy, že bratři nesmějí nic vlastnit ani společně, ani jednotlivě, ale řád sám ať má užívání náčiní, knih a jiných movitostí, které je bratřím dovoleno mít. Bratři ať věci užívají, jak bude stanoveno generálním ministrem nebo provinčními ministry, a ať zůstane nedotčeno vlastnictví míst a domů v rukou těch, o nichž je známo, že jim náleží. Ani nesmějí bratři movitosti prodávat, směňovat mimo řád nebo jakýmkoli způsobem zcizovat, ledaže by to generálnímu nebo provinčním ministrům dovolila autorita nebo souhlas kardinála římské církve, který bude řídit řád.

2735

7. Za páté: Poněvadž je v jedné kapitole téže řehole řečeno: Kdyby některý bratr ponoukáním zlého nepřítel smrtelně zhřešil těmi hříchy, o nichž je mezi bratry stanoveno, že se musejí obrátit na provinční ministry, jsou ti bratři povinni obrátit se k nim pokud možno nejdříve. Bratři zbožně pochybují, zda se to má rozumět jen o hříších veřejných, nebo také tajných. Odpovídáme tedy, že se tato kapitola vztahuje jen na hříchy veřejné a zjevné. Ustanovujeme, aby generální ministr pro jednotlivé provincie stanovil určitý počet

spolehlivých a rozvážných kněží podle toho, jak se jim bude zdát vhodné, aby bratry zpovídali z hříchů tajných, pokud by bratři sami nedali přednost jít k ministrům nebo kustodům v místech svého pobytu a zpovídali se u nich.

2736

8. Za šesté: Protože řehole stanoví: Žádný bratr nesmí kázat lidu, nebude-li generálním ministrem vyzkoušeti a nebude-li mu svěřen kazatelský úřad, žádali jste, abychom toto místo upřesnili tak, že by se vyhnulo námahám a nebezpečným cestám bratří Zda totiž může generální ministr tímto úkolem pověřit některé vhodné osoby, které by zkoušely ty, kteří to v provincii potřebují!, případně někoho zvláště.

Na tuto otázku odpovídáme: Generální ministr nemůže toto pověření dát osobám vzdáleným. Kdo by se měl podrobit této zkoušce, musí přijít k němu, nebo mohou přijít s provinčními ministry za tímto účelem na generální kapitulu. Kteří však takovou zkoušku nepotřebují - protože studovali na teologické fakultě také kazatelský úřad - a jsou-li zralí věkem a mají-li příslušné předpoklady, mohou lidu kázat vyjma těch, jimž by to generální ministr odepřel.

2737

9. Za sedmé: Bratři mají pochybnost, zda vikáři provinčních ministrů, kteří je zastupují v době, kdy jsou na generální kapitule, mohou někoho do řádu přijmout nebo z něho propustit. Odpovídáme: Nemohou - a to proto, že toto oprávnění nemají ani provinční ministři, pokud jim v tomto bodě nebylo dáno zvláštní dovolení. A generální ministr jim je může udělit a může je také odepřít. A poněvadž pravomoc přijímat bratry do řádu může být podle řehole udělena jen provinčním ministrům, nemají provinční ministři možnost ji udělovat jiným. Je udělena jen jim a nikomu jinému.

2738

10. Za osmé: Protože se v řeholi dále praví: Volbu nástupce po smrti generálního ministra konají provinční ministři a kustodi na svatodušní kapitule, nevědí někteří, zda se musí na generální kapitulu sejít všichni kustodi, nebo zda stačí - aby se vše mohlo projednat s větším klidem - když se účastní pouze někteří z jednotlivých

provincií, kteří by vyjádřili i názor ostatních. Odpovídáme: Kustodi jednotlivých provincií ať mezi sebou vyberou jednoho, který bude na generální kapitulu vyslán spolu s provinčním ministrem a jemuž svěř(své názory. Až toto sami stanovíte, budeme takové ustanovení považovat za schválené.

2739

11. Konečně, protože je v řečené řeholi psáno: Bratři ať nevstupují do klášterů řeholnic vyjma těch, jimž bylo dáno dovolení od Svatého stolce - o tom se dosud bratři domnívali, že se tento příkaz týká jen klášterů klauzurovaných chudých řeholnic, protože o ně má Svátá stolice zvláštní péči. Nadto se má za to, že tento výklad byl vyhlášen provinčními ministry na generální kapitule ve zvláštních stanovách v téže době jako řehole, ještě za Františkova života. Proto bratři chtějí vědět s větší přesností, zda se to vztahuje na všechny kláštery proto, že řehole žádný z nich nevyjímá - nebo zda se to vztahuje jen na kláštery uvedených řeholnic. Odpovídáme, že zákaz se vztahuje na všechny kláštery řeholnic. Výrazem »klášter« míníme uzavřenou část, tj. dům a vnitřní pracovny, protože do jiných částí, kam mají přístup i lidé světszí, mohou vstupovat i bratři z důvodů kázání nebo žebrání; samozřejmě ti, kterým to bylo dovoleno příslušnými představenými se zřetelem na jejich zralost. Jsou však vyjmuty kláštery uvedených klauzurovaných (reclusae), do nichž není dovoleno vstupovat nikomu, leč se zvláštním dovolením Svatého stolce.

Dáno v Anagni 28. září 1230, čtvrtého roku našeho pontifikátu.

Alexandra IV. bula »Nec insolitum«

2740

ALEXANDR, sluha služebníků Božích, všem ctihodným bratřím arcibiskupům a biskupům, milovaným synům opatům, představeným, děkanům, arcijáhnům, arcikněžím, ostatním prelátům církvi a všem církevním osobám ať světským či řeholním z jakéhokoli řádu, pozdrav a apoštolské požehnání!

2741

1. Není neobvyklé ani nové, že to, co se koná pod tlakem mnoha povinností a ve spěchu, oslabuje rozvážené zamyšlení. Je třeba to znovu podrobit delšímu zkoumání, aby se to rozhodlo správněji a přesněji na základě důkladnější a všestranné diskuse.

2742

2. A vskutku v době papeže Inocence IV., našeho předchůdce blahé paměti, zveřejnil Apoštolský stolec listiny, v nichž všem řeholníkům vyhlásil pod svatou poslušností následující směrnice:

aby od nyní do budoucna nepřijímali lehkomyšlně ve svých kostelích nebo oratořích o nedělích a svátcích cizí farníky k slavení Božích tajemství;

aby je bez dovolení jejich kněží žádným způsobem nepřipouštěli k svátosti pokání;

aby ve svých kostelích nekázali dříve, než bude po mších svatých, na nichž tito farníci bývají účastni, když se ráno mají shromažďovat ve svých kostelích;

aby v tuto dobu nekonali kázání, byt i slavnostní;

aby nechodili konat slavnostní kázání do jiných farností, nejsou-li tam tamními kněžími pozváni, nebo aspoň si od nich pokorně nevyžádali souhlas a také jej dostali;

aby v den, kdy slavnostně káže diecézní biskup nebo někdo v jeho zastoupení, zvláště v jeho katedrále, nikdo z nich se v městě neodvážil kázat;

aby v případě, že dostanou oprávnění pohřbívat cizího farníka ve vlastních kostelích, odevzdali, i když nebyli vyzváni, příslušnou kanonickou částku ze všeho, co dostali za tento pohřeb, biskupovi nebo knězi té farnosti, odkud zemřelý pochází a byl převezen;

a kdyby někdo z řeholníků přestoupil tyto příkazy a odvážil se jednat proti nim, neprovinil by se jen hříchem neposlušnosti, ale propadl by současně i vyobcování činem samým a byl by v nebezpečí degradace; diecézní biskup má takového na základě církevních trestů přinutit k zachování předepsaných směrnic, bez možnosti odvolání

proti trestu ani s odvoláním na nějaký indult nebo apoštolské privilegium.

2743

3. Nyní, protože jsme si stanovili pozorněji uvažovat a po delším studiu shora zmíněných apoštolských listů učinit příslušné rozhodnutí, i poněvadž si přejeme nade všecko dobro pokoje a klid pro církev i církevní osoby, považujeme zmíněné i jiné listy, o tomto předmětu vydané proti řeholníkům, ať už obecně nebo částečně, obvykle nebo mimo běžnou formu, za odvolané.

Z toho důvodu posíláme Vám všem tento apoštolský list, abyste nečinili nic z toho, co bylo v oněch listech nařizováno jako příkaz nebo soud, protože od nynějška nemají žádnou právní účinnost ani platnost.

Dáno v Neapoli 22. prosince 1254, prvního roku našeho pontifikátu.

IV.
SVATÉ KLÁRY SPISY
A ŽIVOTOPISNÉ PRAMENY

ŘEHOLE SVATÉ KLÁRY

OBSAH

Kritické poznámky	221
Řehole svaté Kláry obsažená v bule papeže Inocence IV.	223
I. Způsob života Chudých sester	224
II. O vstupu sester do kláštera	225
III. O posvátném oficiu, postu, zpovědi a o svatém přijímání	227
IV. O volbě a úřadu abatyše, o kapitule, o sestřích rádkyních a zastávajících úřad	228
V. O mlčení, hovorně a mříži	230
VI. Přísliby blaženého Františka a o slibu chudoby	231
VII. O způsobu práce	233
VIII. Že si sestry nemají nic přivlastňovat, o sbírání almužny a o nemocných sestřích	233
IX. O pokání, které třeba uložit sestřím hřešícím, a o sestřích sloužících mimo klášter	235
X. O napomínání a napravování sester	236
XI. O zachovávání klauzury	237
XII. O vizitátorovi, kaplanovi a kardinálovi ochránci	238
Závěr řehole	240

Kritické poznámky

1. **ŘEHOLE.** *Sestrám u sv. Damiána dal zpočátku krátkou řeholi sv. František - jakýsi »Způsob života«, jako bratřím. Ztratila se a citáty z ní jsou zřejmě v této pozdější řeholi, která měla delší historii. Roku 1215/16 potvrdil Inocenc III. »nejvyšší chudobu« tzv. Privilegiem. Roku 1219 vystoupil kardinál Hugolín s přísnou řeholí pro »Chudé paní«, tj. klarisky, která však předpokládala řeholi sv. Benedikta. Proto se o ní spíš mluví jako o »Hugolínových konstitucích«. Roku 1245 Inocenc IV. slavně potvrdil »Hugolínovu řeholi« pro klarisky. Už za dva roky ji však změnil v tzv. novou řeholi z roku 1247, která velmi zmírňovala chudobu. Nerozšířila se však, Klára ji nepřijala a odvolala se. Ještě roku 1247 se sama pustila do sepsání řehole v duchu sv. Františka a za předlohu vzala konečnou řeholi Menších bratří. Některé instituční prvky, například o formě a hovorně, převzala z řehole Hugolína a Inocence IV. Po mnoha obtížích potvrdil tuto řeholi Kláře na smrtelném lůžku Inocenc IV. ústně, a písemně ji schválil bulou*

2. **ZÁVĚŤ.** *Původ není úplně jasný, ale pro její pravost mluví jak tradice, tak obsah. V mnoha klášterech klarisek se čte každý pátek u stolu.*

ŘEHOLE SVATÉ KLÁRY

obsažená v bule papeže Inocence IV.

2744

Inocenc, biskup, sluha služebníků Božích, v Kristu milovaným dcerám, abatyši Kláře i ostatním sestrám kláštera sv. Damiána u Assisi, milost od Boha a apoštolské požehnání!

2745

Je zvykem Apoštolského stolce vyhovovat zbožným žádostem a uctivé prosby žadatelů podporovat svou přízní. Předložily jste nám pokornou prosbu, abychom apoštolskou autoritou schválili a potvrdili způsob života, podle něhož máte společně, v jednomyslnosti žít se slibem nejvyšší chudoby. Tento způsob života vás naučil blažený František a vy jste jej dobrovolně přijaly. Náš ctihodný bratr biskup z Ostie a Velletri má za to, aby byl schválen; obšírněji o tom píše v příslušném listu.

2746

Jsme vašim uctivým prosbám nakloněni a co tento biskup doporučuje, schvalujeme, apoštolskou mocí potvrzujeme a autoritou tohoto listu vyhláshujeme. Biskupův list připojujeme v doslovném znění, jak následuje:

2747

Rainald, z Božího milosrdenství biskup v Ostii a Velletri, své v Kristu milované Matce a dceři, paní Kláře, abatyši u sv. Damiána u Assisi, i jejím sestrám současným i budoucím, milost od Boha a otcovské požehnání!

2748

Pohrdly jste, milované dcery, nádherou a rozkošemi světa, chcete jít ve šlépějích Krista a jeho svaté Matky, žijete v klášterní odloučenosti v nejvyšší chudobě, abyste mohly sloužit Pánu s úplně svobodnou duší. S vaším svatým úmyslem v Pánu souhlasíme a s otcovskou náklonností rádi chceme vaši žádost a svatou touhu blahosklonně podporovat.

2749

Proto naklonění vašim zbožným prosbám, autoritou pana papeže i naší pro všechny čas potvrzujeme a stvrzujeme pod ochranou tohoto listu všem vám i budoucím sestřím vašeho kláštera formu a způsob svatého společenství v nejvyšší chudobě, které vám ústně i písemně předal váš blažený Otec František k zachovávání.

Tato řehole, k tomuto listu připojená, zní:

I. kapitola

Ve jménu Páně

Způsob života Chudých sester

2750

1. Způsob života Chudých sester, jehož původcem je svatý František je tento:
2. Zachovávat svaté evangelium našeho Pána Ježíše Krista životem v poslušnosti, bez vlastnictví a v čistotě.

2751

3. Klára, nehodná Kristova služebnice a nepatrná sazenička nejblaženějšího Otce Františka, slibuje poslušnost a úctu panu papeži Inocencovi i jeho právoplatným nástupcům a římské církvi.

2752

4. Jako na počátku svého obrácení spolu se svými sestrami slíbila poslušnost blaženému Františkovi, slibuje, že ji neporušenou bude zachovávat i jeho nástupcům.

2753

5. Také ostatní sestry jsou zavázány poslouchat nástupce svatého Františka a sestru Kláru i abatyše po ní právoplatně zvolené.

II. kapitola

O vstupu sester do kláštera

2754

1. Přejde-li některá z Božího vnuknutí k nám s touhou přijmout tento způsob života, je abatyše povinna vyžádat si souhlas všech sester. Když bude většina sester souhlasit, může ji přijmout se svolením našeho kardinála-ochránce.

2755

2. Má-li abatyše za to, že ji může přijmout, má ji pečlivě přezkoušet nebo dát přezkoušet o katolické víře i o svátostech církve.

2756

3. Když tomu všemu věří a chce to věrně až do smrti vyznávat a pevně se toho držet, nemá-li manžela - a pokud ho má, on se svolením diecézního biskupa už vstoupil do některého řádu a složil slib čistoty - když jí nepřekáží ani pokročilý věk, nemoc nebo duševní nedostatečnost, aby tento život zachovávala, třeba jí pečlivě vysvětlit, co je základním cílem a smyslem našeho života.

2757

4. Když je ve všem způsobilá, ať se jí řekne slovo svatého evangelia, aby šla, prodala všečen svůj majetek a zařídila rozdat to chudým. Kdyby tak nemohla učinit, stačí její dobrá vůle.

2758

5. Abatyše i její sestry ať se však chrání starat se o její časné věci, aby s nimi mohla bez překážky naložit, jak jí Pán vnukne. Bude-li však žádat o radu, ať ji odkáží na bohabojné lidi s moudrým úsudkem, a podle jejich rady ať se chudým rozdá to, co má.

2759

6. Pak ať se jí ostříhají vlasy, odloží světské šaty a abatyše jí dá tři hábity a jeden plášť.

7. Od té chvíle už jí není dovoleno vyjít ven z kláštera bez rozumného, odůvodněného, zjevného a schváleného důvodu.

2760

8. Po uplynutí zkušebního roku ať je přijata pod poslušnost a slíbí, že bude navždy zachovávat náš způsob života a chudoby.

2761

9. Během zkušebního roku ať nedostane závoj.

10. Sestrám ať jsou dovoleny krátké pláště k ulehčení i usnadnění služeb a prací.

11. Abatyše má sestry obezřetně zaopatřovat oděvem podle potřeb osoby i podle místa a doby a chladnějších krajů, jak je to podle jejího mínění vhodné.

2762

12. Mladým dívkám, jež se přijmou do kláštera před dosažením potřebného věku, ať se ustříhnou vlasy; po odložení světského oděvu mohou být podle dobrozdání abatyše oblečeny do řeholního roucha.

13. Po dosažení potřebného věku ať jsou oblečeny po způsobu ostatních a složí sliby.

2763

14. Těmto i ostatním novickám ať abatyše s rozvahou stanoví z nejzkušenějších sester kláštera magistru, která ať je vzdělává ve svatém způsobu života i v počestných mravech přesně podle našeho způsobu života, jak jsme jej slíbily.

15. Uvedené předpisy třeba dodržovat i při zkoušce a přijímání sester sloužících mimo klášter.

16. Těmto sestrám je však dovoleno nosit obuv.

2764

17. Nikdo, kdo neslíbil tento způsob života, nesmí u nás v klášteře bydlet.

2765

18. Pro lásku nejsvětějšího a milování nejhodnějšího Dítka, které v jeslích leželo, zavinuto do chudičkových plenek, i pro chudobu jeho nejsvětější Matky vroucně prosím, napomínám a povzbuzuji své sestry, aby vždy nosily chudičkový oděv.

III. kapitola

O posvátném oficiu, postu, zpovědi a o svatém přijímání

2766

1. Sestry, které dovedou číst, ať slaví posvátné officium po způsobu Menších bratří. Proto mohou mít breviáře. Ať je recitují beze zpěvu.
2. Kdyby někdy některá z rozumného důvodu nemohla recitovat hodinky, může se místo nich modlit Otče náš jako ostatní sestry.

2767

3. Ty, které nedovedou číst, ať se modlí za jitřní 24 Otče náš, za ranní chvály 5, za první, třetí, šestou a devátou, za každou z těch hodiněk 7, za nešpory 12, za doplněk 7.
4. Ať se také modlí za zemřelé: k nešporám 7 Otče náš včetně Odpočinutí věčné, k jitřní 12.
5. Sestry, které dovedou číst, jsou povinny modlit se officium za zemřelé.
6. Za každou zemřelou sestru našeho kláštera ať se dále modlí 50 Otče náš.

2768

7. Sestry ať se postí v každý čas.
8. O Narození Páně se mohou dvakrát nasytit, ať případně na kterýkoli den.
9. Mladé, slabé a mimo klášter pracující sestry mohou být podle úsudku abatyše těchto postů zproštěny.
10. V době zřejmé nouze však nejsou sestry vázány tělesným postem.

2769

11. S dovolením abatyše ať se zpovídají aspoň dvanáctkrát za rok.
12. Ať při zpovědi nemluví o jiných věcech než o těch, které se vztahují na vyznání a spásu duše.

2770

13. Ať přijímají sedmkrát za rok, a to: o Narození Páně, na Zelený čtvrtek, o Zmrtvýchvstání Páně, na Soslání Ducha svatého, o Nanebevzetí Panny Marie, na svátek svatého Františka a o Všech svatých.

2771

14. Kaplanovi je dovoleno slavit mši svatou uvnitř kláštera, aby mohl podávat svaté přijímání zdravým i nemocným sestřám.

IV. kapitola

O volbě a úřadu abatyše, o kapitule, o sestřích rádkyních a zastávajících úřad

2772

1. Při volbě abatyše jsou sestry povinny zachovávat kanonickou formu.

2773

2. Ať se včas postarají, aby byl přítomen generální nebo provinční ministr řádu Menších bratří, aby je při volbě povzbuzoval Božím slovem k pevné svornosti i ke společnému blahu.

2774

3. Volena má být jen sestra se sliby. Kdyby však byla zvolena nebo jinak ustanovena sestra, která nesložila sliby, ať jí není prokazována poslušnost, dokud nesložila sliby na náš způsob chudoby.

4. Po smrti abatyše ať se zvolí jiná.

2775

5. Kdyby někdy všechny sestry jasně poznaly, že abatyše na svou službu a zajištění společného dobra sester nestačí, jsou sestry povinny předepsanou formou co nejrychleji zvolit si jinou za svou abatyši a matku.

2776

6. Zvolená ať uváže, jaké břímě na sebe vzala a komu bude muset vydávat počet ze stádce sobě svěřeného.

7. Má se také snažit, aby vynikala spíše ctnostmi a svatým životem než úřadem, aby sestry podníceny jejím příkladem poslouchaly ji spíše z lásky než z bázně.

2777

8. Ať se neváže osobními přátelstvími, aby společenství nedávala pohoršení, kdyby některým prokazovala větší lásku než ostatním.

2778

9. Ať těší zarmoucené; ať je také posledním útočištěm skleslým, aby nenabývalo u slabých převahu zlo malomyslnosti, kdyby u ní nenalézaly léky spásy.

2779

10. Ve všech věcech ať zachovává společný život, především v kostele, ložnici, refektáři, na ošetřovně i při obědě. Vikářka je povinna toto vše zachovávat stejným způsobem.

2780

11. Abatyše je povinna aspoň jednou týdně svolávat své sestry ke kapitule.

12. Tam se mají abatyše i sestry pokorně vyznávat z běžných i veřejných provinění a nedbalostí.

13. Tam se také má radit se všemi sestrami o tom, co je třeba udělat na prospěch a k dobru kláštera, neboť Pán často nepatrnému zjevuje, co je lepší.

2781

14. Klášter se nemá vážně zadlužovat bez obecného souhlasu sester a bez zjevné nutnosti, a je-li to třeba, pak jen prostřednictvím prokurátora.

15. Ať abatyše ani sestry neberou do úschovy v klášteře nějaké cenné věci, kdyby jim je někdo chtěl svěřit. Často z toho totiž vznikají neshody a pohoršení.

2782

16. Aby se zachovala jednota vzájemné lásky a pokoje, ať se sestry zastávající úřady v klášteře volí společným souhlasem všech sester.

17. Stejně ať se volí aspoň osm sester, které mají moudrý úsudek. Abatyše pak je povinna vždy slyšet jejich radu ve všem, co se týká našeho způsobu života.

18. Kdyby se to někdy sestrám zdálo užitečné a prospěšné, mohou a také mají odvolat sestry zastávající úřady a sestry rádkyně (diskrétky) a místo nich zvolit jiné.

V. kapitola

O mlčení, hovorně a mříži

2783

1. S výjimkou sester sloužících mimo klášter ať sestry zachovávají mlčení od doplnku po třetí hodinku.

2. Stále ať také mlčení zachovávají v kostele, v ložnici a v refektáři, zde však jen při jídle.

3. Jen v ošetřovně je sestrám vždy dovoleno s mírou mluvit, pokud to slouží zotavení nemocných a péči o ně.

4. Vždy a všude si však mohou stručně a tiše sdělovat, co je třeba.

2784

5. Bez dovolení abatyše nebo vikářky není sestrám dovoleno chodit do hovorny nebo k mříži.

6. Kterým bylo dáno dovolení, ať tam nemluví, leč v přítomnosti dvou sester, které je slyší.

2785

7. Jít ke mříži ať si nedovolí, nejsou-li tam přítomny aspoň tři sestry z oněch osmi zvolených rádkyň určené abatyší nebo vikářkou.

8. I abatyše a vikářka jsou povinny zachovávat tento způsob hovorů.

9. Hovory u mříže ať jsou povolovány zřídka, u formy vůbec ne.
10. Tato mříž ať je zevnitř zakryta látkou, která se může odhrnout jen když se káže Boží slovo nebo když některá sestra s někým mluví.
11. Mříž má mít také dřevěná dvířka se dvěma různými pevnými železnými zámky, a mají se v noci zamykat dvěma klíči, z nichž jeden má abatyše, druhý sakristánka. Dvířka ať jsou stále zamčena s výjimkou bohoslužeb a výše uvedených důvodů.
12. Za žádných okolností nesmí sestra s někým mluvit u mříže před východem slunce nebo po jeho západu.

2786

13. V hovorně ať je vždy na vnitřní straně záclona, která se nesmí z žádného důvodu odhrnout.
14. Během martinského nebo velkého postu ať v hovorně žádná nemluví leč s knězem, aby se zpovídala, nebo z jiné zřejmé potřeby. Rozhodnutí o tom přísluší abatyši nebo její vikářce.

VI. kapitola

Přísliby blaženého Františka

a o slibu chudoby

2787

1. Když se nejvyššímu nebeskému Otci zalíbilo osvitit mou duši svou milostí, abych po příkladu a učení našeho blaženého Otce svatého Františka konala pokání, dobrovolně jsem mu brzy po svém obrácení spolu se svými sestrami slíbila poslušnost.

2788

2. Když blažený Otec poznal, že se nebojíme ani nejpřísnější chudoby, ani námah, svízelí a ponižování, ani opovrhování světem - naopak, že to pokládáme za velikou radost, s otcovskou láskou nám

napsal, jak má vypadat náš život: »Protože jste se z vnuknutí Božího staly dcerami a služebnicemi nejvyššího Krále, nebeského Otce, a zasnoubily se Duchu svatému tím, že jste si zvolily život dokonalosti podle svatého evangelia, chci a za sebe i své bratry slibuji, že se o vás budu starat stejně láskyplně jako o ně a věnovat vám zvláštní pozornost.«

2789

A toto, dokud žil, věrně zachovával a chtěl, aby to i bratři vždycky zachovávali.

2790

3. A abychom se ani my, ani ty sestry, které přijdou po nás, neuchylovaly od přesvaté chudoby, kterou jsme slíbily, napsal nám opět krátce před smrtí tuto poslední vůli:

»Já, maličký bratr František, chci následovat život a chudobu našeho nejvyššího Pána Ježíše Krista i jeho nejsvětější Matky a chci v ní vytrvat až do konce. A prosím vás, moje paní, a radím vám, abyste v této chudobě stále žily přesvatým životem. A chraňte se velmi bedlivě, abyste se něčím poučováním nebo radou nikdy od ní neodvrátily.«

2791

4. A jako jsem se já se svými sestrami vždy pečlivě snažila zachovávat svatou chudobu, kterou jsme Pánu Bohu a blaženému Františkovi slíbily, tak jsou abatyše, jako moje nástupkyně v úřadě, i všechny sestry povinny zachovávat ji neporušenou až do konce.

5. Tak totiž, že nebudou přijímat ani mít majetek, vlastnictví ani cokoli jiného, co by se majetkem dalo nazvat, a to ani osobně ani prostřednictvím jiného.

6. S výjimkou tolika půdy, která je třeba k postačující obživě v odloučenosti kláštera - a tato půda se bude vzdělávat jen jako zahrada pro vlastní potřeby kláštera.

VII. kapitola

O způsobu práce

2792

1. Sestry, kterým dal Bůh milost, že mohou pracovat, ať po třetí hodině svědomitě a oddaně pracují. Ať se zaměstnávají prací počestnou a pro společenství užitečnou.

2793

2. Ať pracují tak, aby přemohly zahálku, nepřítel duše, ale neunášely ducha svaté modlitby a oddanosti, jemuž mají všechny ostatní časné věci sloužit.

3. Ruční práci ať přiděluje abatyše nebo vikářka vždy na kapitule v přítomnosti všech sester.

4. Na kapitule ať se také připomíná, když někdo pošle nějakou almužnu pro potřeby sester, aby se společně za něj modlily.

2794

5. Po poradě s rádkyněmi má abatyše nebo její vikářka všechno rozdělovat k užítku všech.

VIII. kapitola

Že si sestry nemají nic přivlastňovat, o sbírání almužny a o nemocných sestřích

2795

1. Sestry ať si nepřivlastňují žádný majetek: ani dům, ani místo, ani jinou věc. Ať Pánu na tomto světě slouží v pokoře a chudobě jako cizinci a poutníci a ať jdou plny důvěry po almužně.

2. A nemají se kvůli tomu stydět, neboť i Pán se pro nás na tomto světě stal chudým: to je ta vznešenost nejvyšší chudoby, která vás, mé vroucně milované sestry, ustanovila dědičkami a královnami nebe, která vás učinila chudé majetkem, ale ušlechtilé ctnostmi. Ona

je vaším dědičným údělem, který vám pomůže do země živých. Na ní lpěte, mé vroucně milované sestry, celou svou duší a pro jméno našeho Pána Ježíše Krista a jeho nejsvětější Matky vždy se snažte, abyste pod nebem nic nevlastnily.

2796

3. Žádné sestře se nedovoluje, aby bez dovození abatyše odesílala dopisy, něco přijímala nebo dávala mimo klášter.

4. Ať nemá nic, co by jí nedala nebo nedovolila abatyše.

5. Když některé sestře její příbuzní nebo jiní lidé něco pošlou, má abatyše dovolit, aby to dotyčná dostala. Když to ta sestra potřebuje, může to použít, jinak to má v lásce dát potřebné sestře.

6. Kdyby jí poslali peníze, má jí abatyše po poradě s rádkyněmi sama zaopatřit to, co potřebuje.

2797

7. Abatyše je přísně povinna sama nebo prostřednictvím jiných sester zjistit, co při onemocnění potřebují, ať už rady, pokrmy a ostatní potřebné věci, a podle místních možností to láskyplně a dobrotivě opatřovat.

8. Neboť všechny sestry jsou povinny o nemocné sestry tak pečovat a jim sloužit, jak by si přály, aby se jim sloužilo, kdyby byly nemocné.

2798

9. S důvěrou ať jedna sestra druhé sděluje, co potřebuje. Když matka svou dceru podle těla miluje a o ni pečuje, oč větší musí být péče, kterou v lásce prokazuje sestra své duchovní sestře.

2799

10. Nemocné mohou mít slamníky a pod hlavou péřovou podušku; ty, které potřebují vlněné ponožky a polštáře, mohou je používat.

11. Když přichozí do kláštera navštíví nemocné sestry a mluví s nimi, může jim každá krátce odpovědět několik povzbuzujících slov.

2800

12. Jiné sestry ať nemluví s lidmi, kteří vešli do kláštera, i když dostaly dovolení, leč v přítomnosti dvou rádkyň, určených od abatyše či vikářky, které by to slyšely.

13. Abatyše a vikářka jsou vázány samy tato ustanovení zachovávat ve svých rozhovorech s návštěvníky.

IX. kapitola

O pokání, které třeba uložit sestrám hřešícím, a o sestrách sloužících mimo klášter

2801

1. Kdyby některá sestra z podněcování zlého ducha těžce zhřešila proti slíbené řeholi a po dvojm nebo trojm napomenutí abatyši nebo jinými sestrami se nepolepšila, ať v refektáři sama přede všemi sestrami požívá na zemi jen chleba a vodu, a to tak dlouho, dokud bude zatvrzelá. Kdyby abatyše pokládala za nutné, může ji stihnout ještě těžším trestem.

2. Dokud zůstává zatvrzelá, ať se za ni sestry modlí, aby ji Pán osvítil a pohnul k pokání.

2802

3. Abatyše i sestry ať se chrání hněvu a rozčilení pro hřích, jehož se některá sestra dopustila, protože hněv a rozčilení překážejí jim i druhým v lásce.

2803

4. Kdyby se stalo - což nedej Bůh - že by mezi dvěma sestrami ať slovem či znamením došlo k rozčilení nebo pohoršení, ať ta, která byla toho příčinou, dříve než Pánu ponese oběť modlitby, druhou na kolenou pokorně prosí za odpuštění a také ji upřímně poprosí, aby se za ni přimluvila o odpuštění u Pána.

5. Druhá sestra pak, pamětliva slov Páně: »Neodpustíte-li vy ze srdce, ani váš nebeský Otec vám neodpustí«, ať sestře urážku velkomyslně odpustí.

2804

6. Sestry, které slouží mimo klášter, ať venku nemeškají dlouho mimo vážný důvod.

7. Mají se tam ušlechtilé chovat a zbytečně nemluvit, aby všechny, kteří se s nimi sejdou, svým příkladem povzbuzovaly k dobrému.

8. A ať se dobře chrání, aby s někým neměly podezřelé vztahy nebo schůzky.

9. Ať též nepřijímají kmotrovství mužům ani ženám, aby kvůli tomu nevznikaly nedobré řeči nebo mrzutosti.

2805

10. A ať do kláštera nenosí zprávy o tom, co se děje venku.

11. O tom, co se v klášteře mluví nebo děje, nesmějí mluvit mimo klášter nic, co by mohlo působit pohoršení.

12. Kdyby v těchto dvou věcech některá sestra z prostoty pochybila, ať jí abatyše moudře a shovívavě uloží pokání. Kdyby však tak učinila ze zlovyku, ať jí abatyše po poradě s rádkyněmi uloží pokání podle míry provinění.

X. kapitola

O napomínání a napravování sester

2806

1. Abatyše ať své sestry napomíná, navštěvuje a v pokoře a lásce napravuje, aniž by jim nařizovala něco, co by bylo proti jejich svědomí nebo řeholi, kterou jsme slíbily.

2807

2. Podřízené sestry pak ať uváží, že se z lásky k Bohu zřekly vlastní vůle. Proto je jejich přísnou povinností, aby svým abatyším

prokazovaly poslušnost ve všem, co Pánu slíbily zachovávat a co není proti svědomí a našim slibům.

2808

3. Abatyše ať se k nim chová s tak srdečnou láskou, aby s ní mohly mluvit a zacházet jako paní se svou služebnicí. Neboť tak tomu má být: abatyše ať je služebnicí všech sester.

2809

4. Napomínám a povzbuzuji sestry v Pánu Ježíši Kristu, aby se varovaly jakékoli pýchy, marné slávy, závisti, chamtivosti, světských starostí a zájmů, nactiutrhaní, reptání, rozbrojů a roztržek.

2810

5. Vždy ať zachovávají jednotu vzájemné lásky, která je poutem dokonalosti.

2811

6. A které nejsou vzdělané, nechť o to neusilují.

7. Spíš ať se snaží o to, po čem mají především toužit, totiž aby měly Ducha Páně a ten aby v nich svatě působil, aby se k němu modlily s čistým srdcem, zachovávaly pokoru a trpělivost v protivenstvích a nemoci. Ať milují ty, kdo nás pronásledují, tupí a obviňují, neboť praví Pán: »Blahoslavení, kdo trpí příkoří pro spravedlnost, neboť jejich je nebeské království. A kdo vytrvá až do konce, bude spasen.«

XI. kapitola

O zachovávání klauzury

2812

1. Vrátná ať je vyrovnaná, mlčenlivá a přiměřeného věku. Ve dne ať se zdržuje v otevřené cele bez dveří.

2. Ať má vhodnou pomocnici, která ji podle potřeby ve všem zastupuje.

2813

3. Brána ať je opatřena dvěma různými pevnými zámky, vyhlídkou a mřížovím.

4. Hlavně v noci ať je uzavřena oběma klíči, z nichž jeden má vrátná a druhý abatyše.
5. Ve dne ať není nikdy ponechána bez dozoru a ať je zamčena.
6. Vrátné ať pečují o to, aby brána nikdy nezůstala otevřena, leda z vážného důvodu na nejnnutnější dobu.
7. Ať se neotvírá nikomu, kdo by chtěl vstoupit, pokud nemá dovolení od pana papeže nebo od našeho pana kardinála.

2814

8. Před východem slunce ať nikomu nedovolují do kláštera vstoupit, ani po jeho západu v něm zůstat, mimo závažný, rozumný a nutný důvod.
9. Když bylo biskupovi kvůli požehnání abatyše, zasvěcení některé sestry nebo z jiného důvodu dovoleno sloužit uvnitř kláštera mši svatou, ať se spokojí s nejmenším možným počtem průvodců a služebníků dobré pověsti.

2815

10. Bude-li třeba vpustit do kláštera některé lidi, aby tu prováděli určité práce, ať abatyše postaví k bráně vhodnou osobu, která otevře jen lidem určeným k té práci.
11. Všechny sestry ať pečují o to, aby je neviděli lidé vstupující do kláštera.

XII. kapitola

O vizitátorovi, kaplanovi a kardinálovi ochránci

2816

1. Náš vizitátor ať je vždy z řádu Menších bratří, podle vůle a nařízení našeho kardinála.
2. Ať je znám dokonalým životem.

3. Jeho úkolem bude, aby napravoval prohřešky proti našim slibům v hlavě i údech.

4. Je mu dovoleno, aby v místnosti obecně přístupné, kde ho mohou ostatní vidět, promluvil si s několika nebo s každou jednotlivě o tom, co se týká vizitace tak, jak uzná za nejvhodnější.

2817

5. Pro lásku Boží a blaženého Františka vyprošujeme si na jeho řádu - jak dosud vždy z milosrdenství bylo - jednoho kaplana s druhem klerikem, kteří mají dobrou pověst a dovedou zachovávat moudrý odstup, a také dva bratry-laiky, milovníky svatého a ušlechtilého života, aby nám pomáhali v naší chudobě.

2818

6. Kaplanovi ať není dovolen vstup do kláštera bez jeho druha.

7. Když jsou v klášteře, ať se zdržují v místnosti obecně přístupné, aby si byli vždy na dohled a aby je druzí také mohli vidět.

8. Dovoluje se jim vstupovat do kláštera k zpovídání nemocných, které nemohou jít do hovorny, dále aby jim donesli svaté přijímání, k pomazání nemocných a když konají modlitby za umírající.

9. Když se kopou nebo otevírají a uzavírají hroby, konají pohřební obřady nebo zádušní bohoslužby, mohou potřební a vhodní lidé podle úsudku abatyše vstoupit do kláštera.

2819

10. Sestry jsou přísně zavázány, aby měly vždy jako správce, ochránce a napravovatele toho kardinála svaté římské církve, jehož pan papež ustanoví pro Menší bratry.

2820

11. A to, abychom byly vždy v pokoře podřízeny a poddány svaté církvi, pevné v katolické víře a věrně zachovávaly chudobu a pokoru našeho Pána Ježíše Krista a jeho nejsvětější Matky a svaté evangelium, jak jsme to pevně slíbily. Amen.

Závěr řehole

2821

1. Dáno v Perugii dne 16. září (1252), v desátém roce pontifikátu pana papeže Inocence IV. (Závěr listu kardinála-ochránce Rainalda.)

2822

2. Ať si žádný člověk nedovolí této naší potvrzovací listině odporovat nebo se proti ní opovážlivě postavit.

3. Kdyby se toho někdo lehkovážně opovážil, ať si uvědomí, že na sebe uvalí hněv všemohoucího Boha a jeho svatých apoštolů Petra a Pavla.

Dáno v Assisi dne 9. srpna (1253), v jedenáctém roce našeho pontifikátu.

ZÁVĚŤ SVATÉ KLÁRY

Ve jménu Páně. Amen.

2823

1. Mezi různými dobrodiními, která jsme od svého štědrého dárce, Otce milosrdenství, přijaly a denně přijímáme, za něž mu, Velebnému, máme vzdávat největší díky, tím největším je naše povolání. Čím však je vyšší a významnější, tím víc mu zcela patří vše, co jsme a máme. Proto Apoštol praví: »Poznej své povolání!« (1 Kor 1,26).

2824

2. Syn Boží se nám stal cestou, kterou nám slovem i příkladem ukazoval a nás jí učil náš blažený Otec František, Kristův pravý milovník a následovník.

2825

3. Proto je třeba, milované sestry, abychom zbožně uvažovaly o nesmírných dobrodiních Božích, kterými nás zahrnul, zvláště pak o těch, která v nás Bůh způsobil skrze svého milovaného služebníka, našeho blaženého Otce Františka nejen po našem obrácení, ale už tehdy, když jsme ještě dlely v marnivém světě.

2826

4. Neboť tehdy, když světec ještě ani bratry neměl, brzy po svém obrácení znovu vybudoval kostel svatého Damiána a naplněn Boží útechou toužil zcela opustit svět. Uchvácen velkou radostí a osvěcen Duchem svatým předpověděl to, co potom Pán splnil.

2827

Tehdy totiž vystoupil na zeď jmenovaného kostela a silným hlasem francouzsky volal na několik chudáků, kteří tam tehdy byli: »Pojďte mi pomoci při stavbě kláštera svatého Damiána! Budou tam přebývat paní, jejichž slavným a svatým životem bude v celé své svaté církvi oslavován náš nebeský Otec.«

2828

5. Obdivujeme v tom velikou Boží dobrotu k nám: Ve svém neskonalém milosrdenství a své lásce nám dal toto zvěstovat o našem

povolání a vyvolení. A nejen o nás to přeblažený Otec předpověděl i o těch to řekl, které po nás přijdou se svatým povoláním, k němuž i nás volal hlas Páně.

2829

6. S jakou opravdovostí, s jakou horlivostí ducha i těla musíme tedy zachovávat příkázání Boha a našeho Otce, abychom mu s pomocí Páně vrátily rozmnožené hřivny! Neboť nejen ostatním lidem, ale i našim sestram nás Pán ustanovil za příklad a vzor jako zrcadlo. Vždyť Pán naše sestry povolává ke stejnému životu, k němuž povolal nás, aby vždy i těm, kdo jsou ve světě, byly zrcadlem a příkladem.

2830

Poněvadž nám tedy Pán svěřil tak veliký úkol, že máme být zrcadlem těm, které volá, aby byly druhým příkladem a zrcadlem, jsme přísně vázány k tomu, abychom Pána zvláště velebily a chválily a dokonale žily. Když to budeme dělat, zanecháme ostatním skvělý příklad a velmi snadno dosáhneme vítěznou cenu věčné blaženosti.

2831

7. Nejvyšší nebeský Otec svou slitovností i milostí osvětlil mé srdce, abych po příkladu a podle učení našeho blaženého Otce Františka začala konat pokání spolu s jinými sestrami, které mi Pán brzy po mém obrácení dal. Dobrovolně jsem mu slíbila poslušnost, neboť skrze jeho chvályhodný život a učení udělil nám Pán světlo své milosti.

2832

8. Když však blažený František viděl, že jsme sice tělesně slabé a křehké, ale že se přesto nelekáme nouze, chudoby, námah, těžkostí, ponižování i pohrdání světem, že dokonce po příkladu svatých a jeho bratří to považujeme za velikou slast - jak on sám i jeho bratří často zjistili - velmi se z toho zaradoval v Pánu.

2833

A veden otcovskou láskou zavázal se nám, že o nás vždy bude pečovat stejně jako o své bratry a starat se o nás jak sám, tak prostřednictvím svého řádu.

2834

9. Podle vůle Páně i našeho blaženého Otce Františka usadily jsme se pak u kostela svatého Damiána. Brzy tam Pán ve svém milosrdenství a své milosti naše malé stádce rozmnožil, aby se naplnilo, co Pán předpověděl skrze svého světce, neboť na jiných místech jsme předtím pobýly jen krátce.

2835

10. Potom pro nás sepsal způsob života. Nejvíce zdůrazňoval, že vždy máme zachovávat svatou chudobu.

2836

A nespokojil se tím, že nás - dokud žil - mnoha kázáními i svým vytrvalým příkladem povzbuzoval k zachovávaní svaté chudoby. Dal nám i četná písemná poučení, abychom se po jeho smrti nikdy od chudoby neodchylovaly, jako se od ní nikdy za svého pozemského života neodchýlil Syn Boží.

2837

Náš blažený Otec František chodil věrně v jeho šlépějích, a proto se od svaté chudoby, kterou si zvolil pro sebe a své bratry, ani příkladem ani učením nikdy neodchýlil.

2838

11. Já, Klára, nehodná služebnice Kristova i chudých paní kláštera svatého Damiána a malá sazenička svatého Otce Františka, uvažovala jsem se svými sestrami o velikosti našeho povolání i o příkazu tak velikého Otce, ale též o lidské slabosti ostatních sester, které přijdou po nás. Také jsme se této slabosti obávaly po smrti našeho svatého Otce Františka, který byl naším sloupem a po Bohu naší jedinou útěchou a podporou. Proto jsme se znovu a znovu dobrovolně zaslibovaly naší svaté Paní chudobě, aby se po mé smrti nynější ani budoucí sestry se od ní nemohly nijak odvrátit.

2839

12. A jako jsem se vždy horlivě a starostlivě snažila svatou chudobu zachovávat i aby ji ostatní sestry zachovávaly, jak jsme Pánu a našemu Otcovi Františkovi slíbily, tak všechny abatyše, které po mně budou zastávat tento úřad, jsou přísně vázány, aby chudobu až do

konce vždy zachovávaly a dbaly o to, aby ji stejně zachovávaly i jejich sestry.

2840

Pro větší jistotu jsem se také postarala, aby náš slib svaté chudoby, který jsme složily do rukou našeho Otce, svými privilegii potvrdili pan papež Inocenc, za něhož jsme začaly, i jeho nástupcové, abychom se nikdy a nijak od chudoby neuchylovaly.

2841

13. Proto se celá, s tělem i duší skláním, poklekám a všechny své sestry nyní i budoucí doporučuji svaté matce, římské církvi, papeži a zvláště panu kardinálovi, který bude ustanoven pro řád Menších bratří i pro nás. Pro lásku Pána, který chudý ležel v jeslích, chudý na světě žil a obnažený na kříži zemřel, prosím: ať se pan kardinál vždy stará, aby jeho malé stádce zachovávalo svatou chudobu, jak jsme ji slíbily Bohu i našemu blaženému Otci Františkovi, ať sestry v této chudobě stále utvrzují a zachovávají. Neboť toto malé stádce nejvyšší Otec ve své církvi vzbudil slovem i příkladem našeho blaženého Otce Františka, který jeho milovaného Syna i slavnou Matku a Pannu následoval v chudobě a pokoře.

2842

14. Pán nám dal našeho blaženého Otce Františka za zakladatele, povzbuzovatele a pomocníka ve službě Kristu i ve všem, co jsme Bohu i jemu slíbily. Dokud žil, slovy i skutky starostlivě pečoval o nás, svou malou sazeničku. Stejně tedy odporučím všechny nyní i budoucí sestry nástupcům našeho blaženého Otce Františka i bratřím celého jeho řádu. Ať nám pomáhají, abychom stále více postupovaly v dobrém ve službě Boží, především však abychom dokonaleji zachovávaly svatou chudobu.

2843

15. Kdyby snad někdy došlo k tomu, že by sestry tento klášter svatého Damiána opustily a usadily se jinde, i po mé smrti budou povinny - ať budou přebývat kdekoli - zachovávat tentýž způsob chudoby, který jsme slíbily Bohu i našemu blaženému Otci Františkovi.

2844

16. Ta sestra, která bude mít můj úřad, i ostatní sestry ať však vždy úzkostlivě dbají, aby kolem kláštera nezískávaly nebo nepřijímaly více půdy, než je nezbytně zapotřebí pro zeleninovou zahrádku.

Kdyby někdy - kvůli dostatečné odloučenosti kláštera - bylo třeba mít mimo zahradní zeď větší pozemek, ať nedovolí nabývat více než je nezbytně nutné. Tato půda se nemá obdělávat ani osévat - ať vždy leží ladem.

2845

17. Všechny své nynější i budoucí sestry úpěnlivě napomínám v Pánu Ježíši Kristu, aby se vždy snažily kráčet cestou svaté prostoty, pokory a chudoby a vést dokonalý a svatý život, tak jak nás od našeho obrácení ke Kristu učil náš blažený Otec František.

2846

Proto ať sestry vždy šíří vůni dokonalosti jak k těm, kdo jsou daleko, tak k těm, kdo jsou blízko, a to ne našimi zásluhami, ale pouhým milosrdenstvím a milostí štědrého Dárce, který je Otcem milosrdenství.

2847

18. A milujte se navzájem Kristovou láskou; a lásku, kterou chováte v srdci, projevujte také navenek, aby sestry, povzbuzovány tímto příkladem, vždy rostly v lásce k Bohu a stále se navzájem milovaly.

2848

19. Prosím také tu sestru, která bude představenou, aby se snažila vynikat nad ostatní spíše ctnostmi a svatým životem než úřadem, tak aby sestry, získány jejím příkladem, poslouchaly ji spíše z lásky než pro úřad. Ať se k sestrám chová ohleduplně a pozorně jako dobrá matka ke svým dcerám. Zvláště ať se snaží postarat se o každou v jejích potřebách z almužen, které dá Pán. Ať je tak dobrotivá a přístupná, aby jí sestry bez obav mohly říci o všem, co potřebují, a aby se na ni mohly obracet, kdykoli by se jim to zdálo užitečné, jak v osobních věcech, tak ve věcech, které se týkají sester.

2849

20. Podřízené sestry ať jsou pamětlivy toho, že se pro Pána Boha zřekly vlastní vůle. Proto chci, aby svou Matku poslouchaly, jak také dobrovolně slíbily Pánu. Matka, která bude vidět vzájemnou pokoru, lásku a svornost, bude mít lehčí to břímě, které jí ukládá úřad. A to obtížné a hořké, co s sebou její úřad nese, promění se pro svatý život sester ve slast.

2850

21. Protože cesta, po níž chodíme, je těsná, a brána, kterou se vchází do života, je úzká, je jen málo těch, kdo po ní chodí a jí vstoupí; a i když je jen málo těch, kdo po ní aspoň na čas jdou, je ještě méně těch, kdo na ní vytrvávají. Blahoslavené jsou však ty, jimž je dáno po ní kráčet vytrvale až do konce!

2851

22. Když jsme tedy vstoupily na cestu Páně, chraňme se, abychom se od ní neodchylovaly svou vinou, nedbalostí či nesvědomitostí. Ať neuděláme hanbu velikému Pánu, jeho panenské Matce, našemu blaženému Otci Františkovi a vítězné i bojující církvi. Je totiž psáno: »Běda těm, kdo uhýbají tvým příkazům!« (ŽI 119/118, 21).

2852

23. Proto klekám před Otcem našeho Pána Ježíše Krista a prosím, aby Pán, který na přímluvy a pro zásluhy své Matky, slavné a svaté Panny Marie, našeho blaženého Otce Františka i všech svatých dal nám dobrý začátek, poskytl i růst a vytrvalost až do konce. Amen.

2853

24. Tento list, nejmilejší a nejdražší sestry, vám - nyní i budoucím - zanechávám, abyste to, co je v něm psáno, co nejlépe zachovávaly jako záruku požehnání Pána, našeho blaženého Otce Františka i požehnání vaší Matky a služebnice.

LISTY SVATÉ KLÁRY

Kritické poznámky

Vhled do Klářiny duše dávají i její listy. Zatímco v řeholi a závěti mluví jako Matka a abatyše ke svým dcerám, v listech mluví jako sestra a Matka k sestrám vzdáleným. Všech pět listů, které od ní máme, jsou odpovědi na listy, které se, žel, nezachovaly.

a) Požehnání Kláry Anežce Pražské

Toto požehnání se zachovalo ve třech totožných verzích (s nepodstatnými odchylkami), totiž v listech Anežce Pražské a Ermentrudě, a jako požehnání všem sestrám.

b) Čtyři listy sv. Anežce Pražské

Anežka byla dcerou Přemysla Otakara I. (1197-1230). Roku 1232 se v Praze objevili Menší bratři a Anežka se od nich dozvěděla o sv. Františku a Kláře. Ihned začala pro bratry budovat klášter a u něho špitál. Už roku 1234 sama vstoupila do kláštera s touhou žít podobně jako Klára. I ona trpěla boji o chudobu. Zemřela roku 1282.

Z listů vyměněných mezi Klárou a Anežkou se zachovaly čtyři:

první je z doby před vstupem Anežky do kláštera (1234?)

druhý z let 1234-1239

třetí z roku 1238, kdy si Anežka od Řehoře IX. vyprosila novou řeholi se stejnými posty jako u sv. Damiána

čtvrtý z roku 1253, protože v tomto roce se Anežka Assiská vrátila ke sv. Damiánu

c) List Ermentrudě z Brügge

kteřá tam založila několik klášterů. Klára jí poslala dva listy. Podle kritiků se v našem textu nejedná o originál textu jednoho, nýbrž o zkrácený obsah obou Klářiných listů.

POŽEHNÁNÍ KLÁRY ANEŽCE PRAŽSKÉ

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

2854

Moje sestro i moje dcero Anežko! Náš Pán Tě požehnej a chraň!

Ať Ti rozzáří tvář a je Ti milostiv! Kéž k Tobě obrátí svou tvář a dá Ti svůj pokoj!

2855

Já, Klára, služebnice našeho Pána Krista, sazenička našeho blaženého Otce Františka, Tvoje sestra a Tvoje i ostatních chudých sester matka, třebaš nehodná, prosím našeho Pána Ježíše Krista pro jeho milosrdenství a na přímluvu jeho nejsvětější Matky Marie, svatého Michaela, knížete andělů, našeho blaženého Otce Františka a všech Božích světců a světic, aby Ti nebeský Otec udělil a potvrdil na nebi i na zemi své nejsvětější požehnání. Na zemi ať Ti mezi svými služebníky a služebnicemi v bojujícím křesťanstvu dává více milostí a ctností, na nebi ať Tě ve vítězném křesťanstvu, v zástupu svých svatých povýší a poctí.

2856

Žehnám Ti ve svém životě i po své smrti, seč stačím i víc než stačím, veškerým požehnáním, kterým Otec milosrdenství v nebi i na zemi požehnal a stále žehná své syny a dcery a kterým každý duchovní otec a duchovní matka požehnali a stále žehnají své duchovní syny i dcery. Amen.

2857

Po všechen čas miluji Tvou duši i všechny Tvoje sestry. Prosím Tě, abys horlivě zachovávala, co jsi Pánu slíbila!

2858

Náš Pán buď s Tebou po všechen čas a dej Bůh, abys vždycky byla v něm. Amen.

PRVNÍ LIST SV. ANEŽCE PRAŽSKÉ

2859

Ctihodné a přesvaté panně, paní ANEŽCE, dceři nejvznešenějšího a nejjasnějšího českého krále, KLÁRA, nehodná služebnice Ježíše Krista a neužitečná služka zasvěcených panen v klášteře svatého Damiána, je jí ve všem poddaná a služebná, posílá své duchovní přímlyvy a v nehlubší úctě vyprošuje dosažení slávy věčné blaženosti.

2860

Velmi se raduji a plesám v Pánu, když slyším slavné zvěsti o Vašem svatém chování a bezúhonném životě, které se nedostaly jen ke mně, nýbrž se šíří snad po celém světě. Ale neraduji se jen já, raduji se i všichni ti, kdo se snaží sloužit Ježíši Kristu a být mu oddáni.

2861

A to proto, že ačkoli jste nade všechny ženy mohla užívat cti a slávy tohoto světa jako manželka vznešeného císaře, jak by se slušelo na Vaši i jeho velikost, tím vším jste z celé duše opovrhla a z celého svého srdce zvolila svatou chudobu a život v přísné kajícnosti. Zvolila jste si za Ženicha muže mnohem vznešenějšího, samého Pána Ježíše Krista, který zachová Vaše čisté a neporušené panenství navždy bez úhony.

2862

Když ho budete milovat, zůstanete vždy čistá; když se ho dotknete, budete ještě čistší; když se mu oddáte, nepřestanete být pannou. Jeho moc je nad jakoukoli moc, jeho urozenost je nejvznešenější, jeho tvář nad kohokoli krásnější, jeho zvláštní láska převyšuje všechny rozkoše. A k objímání tohoto Ženicha jste vyvolena! On Vaše prsa ozdobil drahokamy, uši drahocennými perlami, celou Vás zkrášlil topasem a na hlavu Vám vsadil zlatou korunu, na níž je vyryto znamení svatosti.

2863

Proto, nejmilejší sestro, ba spíše úctyhodná paní, neboť jste snoubenkou, matkou i sestrou mého Pána Ježíše Krista, slavně ozdobená praporem neporušeného panenství a svaté chudoby,

upevňujte se ve svaté službě, kterou jste s vroucí touhou započala po příkladu chudého Ukřižovaného, jenž pro nás všechny na kříži vytrpěl hrozná muka, vytrhl nás z moci knížete temnot, v které jsme byli drženi pro hřích prarodičů, a smířil nás s Bohem Otcem.

2864

Blažená chudobo, uděluješ věčné statky těm, kdo tě milují a objímají! Svatá chudobo, těm, kdo tě zachovávají a touží po tobě, přislíbuj Bůh nebeské království, věčnou slávu a dává beze vší pochybnosti blažený život! Milování hodná chudobo, kterou si tolik oblíbil Ježíš Kristus, Pán a vládce nebe i země, který řekl pouze slovo a všechno se stalo! Sám totiž pravil: »Lišky mají doupata, nebeští ptáci svá hnízda, ale Syn člověka, to je Kristus, nemá kam položit hlavu,« a naklonil hlavu a vypustil duši.

2865

Když tedy tento tak mocný Pán sestoupil v lůno Panny, chtěl na svět přijít opovržený, nuzný a chudý, aby chudí lidé, kteří potřebovali nebeský pokrm, stali se v něm bohatí a vládci nebeského království.

2866

Radujte se proto a jásejte, buďte plná nesmírné radosti a duchovního veselí, že jste si zvolila raději pohrdání tímto světem než čest, chudobu než bohatství a že jste před (poklady) na zemi dala přednost pokladům v nebi, kde ani rez nekazí, ani červ nežere, ani zloději nevykopávají a nekradou, když jste byla uznána za hodnou být nazvána sestrou, snoubenkou a matkou Syna nejvyššího Otce a přeslavné Panny.

2867

Věřím totiž pevně, že je Vám známo, že nebeské království je přislíbeno a udělováno od Pána jen chudým, neboť kdo přilne k věcem tohoto světa, ztrácí ovoce lásky. Nemůže sloužit Bohu a mamonu: buď bude jednoho milovat a druhého nenávidět, nebo bude jednomu sloužit a druhým pohrdat. Oděný se nemůže utkat s nahým, dřív totiž bývá k zemi sražen ten, koho lze za něco uchopit. Je nesnadné žít si nádherně na tomto světě a v nebi kralovat s Kristem, neboť snáze projde velbloud uchem jehly než bohatý vejde do nebeského království. Kvůli tomu jste odhodila roucha, to je

bohatství světa, abyste v boji nepodlehla a úzkou cestou a těsnou branou mohla vejít do nebeského království.

2868

Je to jistě šťastná a nejvyš chvályhodná výměna: opustit pozemské pro věčné, pomoci pozemského si zasloužit nebeské, získat stokrát víc za jedno a k tomu ještě blažený život bez konce.

2869

Proto jsem se rozhodla zapřísahat Vaši vznešenost a svatost, jak jen mohu, pokornými prosbami pro lásku Krista, abyste pevně setrvala v jeho službě, rostla od dobrého k lepšímu, od ctnosti ke ctnosti, aby ten, jemuž z celého srdce sloužíte, ráčil Vám uštedřit vytouženou odměnu.

2870

Také Vás prosím co nejsnažněji v Pánu: abyste mne, svou nehodnou služebnici a ostatní Vám oddané sestry, které tu se mnou žijí v klášteře, zahrnula do svých modliteb, abychom jimi posilovány došly milosrdenství Ježíše Krista a spolu s Vámi mohly požívat věčného patření (na Boha). Buďte zdráva v Pánu a modlete se za mne!

DRUHÝ LIST SV. ANEŽCE PRAŽSKÉ

2871

Dceři Krále králů, služebnici Pána pánů, důstojné snoubence Ježíše Krista a proto převznešené královně, paní ANEŽCE, KLÁRA, neužitečná a nehodná služebnice Chudých paní, pozdrav a přání, aby vždy žila v nejvyšší chudobě.

2872

Díky vzdávám Dárci milosti, od něhož, jak věříme, pochází všechno dobré a každý dobrý dar, že Tě ozdobil velikými ctnostmi a okrášlil odznaky tak velké dokonalosti, že zasluhuješ stát se horlivou následovnicí dokonalého Otce, aby jeho oči na Tobě neviděly nic nedokonalého.

2873

To je ta dokonalost, kterou si Tě připojí sám Král ve věčném stánku, kde slavně sedí na hvězdném trůnu, žes pohrdla vznešeností pozemského království a málo hodnými nabídkami sňatku s císařem, aby ses stala milovnicí svaté chudoby; v duchu veliké pokory a vroucí lásky přilnula jsi ke šlépějím Toho, s nímž jsi byla uznána hodnou zásnub.

2874

A protože vím, že oplýváš ctnostmi, nechci Tě obtěžovat mnoha slovy a ušetřím si je, ač doufám, že nepokládáš za zbytečné to, z čeho Ti může vzejít nějaká útěcha.

2875

Ale protože jen jedno je zapotřebí: o to jediné Tě snažně prosím a vybízím pro lásku Toho, jemuž ses zasvětila v svatou a líbeznou oběť, abys byla pamětliva svého předsevzetí jako druhá Ráchel a nezapomínala na své počátky: Co už držíš, drž pevně! Co konáš, konej vytrvale a nikdy nepouštěj, ale klidně, radostně a hbitě jdi po cestě k velké blaženosti v tichém následování. Pospíchej, ale dej pozor, aby se na Tvé nohy nezachytilo něco z pozemského prachu.

2876

Nevěř a nesouhlas s ničím, co by Tě chtělo od tohoto předsevzetí odvrátit nebo Ti na závodní dráze kladlo překážky.

2877

Běž o závod k dokonalosti, k níž Tě povolal Duch Páně, abys splnila své sliby Nejvyššímu a stále kráčela po cestě Božích přikázání, a v tom se řiď radami našeho důstojného Otce, bratra Eliáše, generálního ministra, především těchto rad následuj a měj je za cennější nad jiná dobra!

2878

Kdyby Ti někdo říkal nebo namlouval něco jiného, co by odporovalo Tvé dokonalosti a povolání Božímu, i kdybys mu byla povinná úctou, nenásleduj jeho rad, ale objímej chudičského Krista jako chudá panna.

2879

Rozjímej, jak se stal opovrženým kvůli Tobě a i v tom ho následuj, že pro něho budeš na tomto světě opovržená. Hleď na svého Ženicha, krásnějšího nade všechny lidské syny, který se pro Tvou spásu stal nejpotupenějším mezi lidmi, pohrdaným, důtkami byl rozbit a v úzkostech kříže umíral. Vznešená královno, pozoruj ho, rozjímej, rozohni se, abys ho celou duší následovala!

2880

Budeš-li s ním trpět, budeš s ním i kralovat, budeš-li s ním prožívat bolest, budeš se s ním i radovat. Budeš-li s ním umírat na kříži, zaujmeš s ním v nebi místo ve světle svatých, a tvé jméno bude zapsáno v knize života a bude slavné mezi lidmi na věky. Za pomíjející věci tohoto světa dostaneš statky věčné, budeš mít podíl na slávě nebeského království na věky a budeš žít bez konce.

2881

Bud' zdráva, nejmilejší sestro a paní, pro Pána, svého Snoubence; a mne i moje sestry, jež se velice radujeme z dober Páně, které v Tobě svou milostí působí, vroucně ve svých svatých modlitbách doporučej Pánu!

2882

Také svým sestrám nás velmi odporoučej.

TŘETÍ LIST SV. ANEŽCE PRAŽSKÉ

2883

V Kristu mně nad všechny jiné ctihodné paní a nade všechny lidi milováníhodné sestře ANEŽCE, rodné sestře slavného českého krále, nyní však sestře a snoubence svrchovaného Krále nebes, KLÁRA, nejpokornější a nehodná služebnice Krista a služka Chudých paní, spásné potěšení v Původci spásy, a cokoli lepší si možno přát!

2884

Velmi se v Pánu raduji z Tvého pevného zdraví, postavení i stálých úspěchů v dobře započatých věcech. Z toho všeho poznávám, že jdeš

horlivě k nebeské odměně. Víím, že tímto šlechetným následováním chudého a pokorného Ježíše Krista doplňuješ nedostatky moje i mých sester.

2885

Ze srdce se tedy raduji a není nikoho, kdo by mne této radosti mohl zbavit. Vždyť to, po čem jsem toužila v tomto životě, ty už plně máš.

Vždyť vidím, jak moudře jsi s přispěním Boží milosti zvítězila nad lstivým nepřítelem, pýchou a marnivostí, které člověka kazí a lidská srdce svádějí k pošetilostem. Vidím také, že sis získala poklad skrytý na poli tohoto světa a v lidských srdcích, za který se od toho, který všechno z ničeho stvořil, kupují úžasné věci: ctnost pokory, víry a chudoby.

2886

A proto, abych užila slov Apoštola, nazývám Tě pomocnicí samého Boha a oporou křehkých údů jeho tajemného těla.

2887

Kdo by mi mohl zabránit, abych se z takových dober neradovala?

2888

I Ty se vždy raduj v Pánu a nepoddávej se žádné truchlivosti, v Kristu nejmilejší paní, radosti andělů a koruno sester! Ponoř svou mysl do zrcadla věčnosti, svou duši do blaha slávy, své srdce do krásy božské podstaty.

2889

A když budeš takto uvažovat o Bohu, celá se přetvoř v obraz jeho božství, abys pocítila to, co pocítují jeho přátelé: tajemství sladkosti, kterou Bůh sám uchoval svým milým, kterou ukryl před těmi, kdo v tomto klamném a nepokojném světě chytají do léček své zaslepené ctitele.

2890

Z celého srdce miluj toho, který se z lásky k Tobě zcela obětoval, jehož kráse se podivují slunce i měsíc a velikost i úžasnost jeho odplaty je bez konce. Mám na mysli Syna Nejvyššího, jehož Panna porodila a po porodu zůstala pannou. Přilni k nejsladší Matce, která

porodila takového Syna, že ho nemohla pojmout nebesa, a přece ona ho nosila ve svém útlém životě a ukryla do svého panenského klína.

2891

Kdo by se nehrozil úkladů nepřítele lidského pokolení, který pýchou pomíjejících věcí a marné slávy usiluje obrátit v nic to, co je větší než nebe?

2892

Je s jistotou známo, že z milosti Boží duše věřícího člověka, nejdůstojnější z tvorů, je větší než nebe. Neboť nebe s ostatními tvory nemohlo pojmout Stvořitele, zatímco jedině věřící duše je jeho příbytkem a sídlem, a to jen láskou, kterou nemají bezbožní, jak svědčí Pravda: »Miluje-li mne kdo, bude ho milovat můj Otec, i já v něm budu mít zalíbení, přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek.«

2893

Jako totiž slavná Panna panen nosila ho tělesně, tak i Ty, když v pokoře a chudobě kráčíš v jeho šlépějích, vždy můžeš čistým a panenským tělem duchovně nosit téhož Pána a chovat v sobě toho, který objímá Tebe i všechny věci, a budeš mít to, co v porovnání s jinými pomíjejícími statky tohoto světa budeš mít jistěji.

2894

V tom se klamou někteří králové a královny tohoto světa, jejichž pýcha takřka k nebi vystoupila a jejich hlava oblaků se dotýká – a přece nakonec pominou jako smetí.

2895

A nyní přicházím k věci, na které ses ptala: Chtěla jsi, abych Ti označila svátky, které, jak mám za to, máš ve zvláštní úctě, a které nás náš přesvatý Otec svatý František napomenul zvlášť slavit rozmanitostí pokrmů. Pokládám za potřebné odpovědět Tvé lásce, a budiž tedy známo Tvé moudrosti, že přikazoval: Mimo slabé a nemocné, o nichž nám dal napomenutí a příkaz, že se jim mají se vši pečlivostí dávat jakékoli pokrmy, žádná zdravá a silná z nás nesmí požívat jiné pokrmy než postní jak ve všední tak sváteční dny. Denně se tedy máme postit, vyjma neděle, den Narození Páně, kdy

máme jíst dvakrát za den. Podobně i v obyčejné čtvrtky, nechce-li některá, je jí dáno na vůli, že se nemusí postit.

2896

My zdravé se však postíme každý den vyjma neděle a den Narození Páně. Po celé Velikonoce, jak o tom píše blažený František, a o slavnostech svaté Marie a svatých apoštolů též nejsme vázáni postit se, leč že by tyto svátky připadly na pátek; a jak jsem už podotkla, my zdravé a silné vždy jíme postní pokrmy.

2897

Protože však naše tělo není ze železa, ani naše síla není silou kamene, ba naopak jsme slabé a podrobené tělesným neduhům, prosím Tě, nejdražší, a žádám v Pánu, aby ses ve zdrženlivosti, které se oddáváš, jak jsem se dozvěděla, moudře a opatrně vystříhala přílišné přísnosti přesahující síly. Žij a doufej v Pána, rozumně mu služ a své oběti vždy mírní solí opatrnosti.

2898

Buď zdráva v Pánu tak, jak si sama přeji být zdráva! A mne i mé sestry odporoučej svým svatým modlitbám!

ČTVRTÝ LIST SV. ANEŽCE PRAŽSKÉ

2899

Polovině své duše a zvláště srdečné schránce lásky, jasné královně paní ANEŽCE, snoubence věčného krále Beránka, své nejmilejší matce a nade vše milé dceři, KLÁRA, nehodná služebnice Kristova a neužitečná služka jeho služebnic, které žijí v klášteře svatého Damiána v Assisi, pozdrav a přání, aby prozpěvovala novou píseň s ostatními svatými pannami před trůnem Boha a Beránka a aby ho následovala, kamkoli půjde.

2900

Matko a dcero, snoubenko Krále věků! Nediv se, že jsem Ti nepsala tak často, jak si Tvá i má duše stejně přeje a touží, ani si nenamlouvej, že se zmenšuje plamen lásky v srdci Tvé matky!

Překážel mi jen nedostatek posílů a známá nebezpečí na cestách. Nyní však píši Tvé lásce, Kristova snoubenka, raduji se s Tebou a jásám v radosti ducha, neboť jako jiná přesvatá panna, svatá Anežka, zasnoubila ses podivuhodně s nebeským Beránkem, který snímá hříchy světa, a opustila jsi všechny marnosti tohoto světa.

2901

Šťastný je ten, komu je dopřáno účastnit se této svatební hostiny, aby celým srdcem přilnul k tomu, nad jehož krásou žasnou neustále zástupy nebešťanů, touha po něm všechny k němu přitahuje, rozjímat o něm obcerstvuje, jeho dobrota naplňuje, jeho sladkost vyplňuje, památka na něho mile svítí, jeho vůně křísí mrtvé, patření na něho, který je odleskem věčné slávy, jasem věčného světla a zrcadlem bez poskvrny, oblažuje všechny občany nebeského Jeruzaléma.

2902

Do tohoto zrcadla se denně dívej, královno a snoubenka Ježíše Krista, v něm ustavičně pozoruj svou tvář, aby ses vně i uvnitř ozdobila květy nejrozličnějších ctností a oděla těmi rouchy, jimiž má být oděna dcera a nejdražší snoubenka nejvyššího Krále.

2903

V tomto zrcadle pak se skví blahoslavená chudoba, svatá pokora a nevýslovná láska, jak to budeš moci s Boží milostí pozorovat po celém zrcadle.

2904

Přístup a viz v tomto zrcadle nejprve chudobu toho, jenž leží v jeslích, zavinitý v plénky. Podivuhodná pokoro! Úžasu hodná chudobo! Král andělů a Pán nebe i země leží v jeslích! Ve středu zrcadla viz aspoň pokoru a blahoslavenou chudobu, nesčíslné práce a námahy, jež vytrpěl, aby vykoupil lidstvo. Na konci zrcadla pak s úžasem pohled' na nevýslovnou lásku, s níž se rozhodl trpět na dřevě kříže a zemřít nejpotupnější smrtí. Toto zrcadlo, zavěšené na dřevě kříže, napomínalo kolemjdoucí: »Vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, je-li bolest jako bolest moje!« Odpovězme mu, když na nás volá a lká, jedním hlasem a jedním duchem:

2905

»Budu si tě ustavičně připomínat, můj duch bude chřadnout ve mně!« Kéž tedy, královno nebeského Krále, vzplaneš tímto žářem lásky!

2906

Zároveň kéž pamatuješ na nevýslovné rozkoše, poklady a věčné pocty, vzdychej mocnou touhou srdce a s láskou volej: »Táhni mě za sebou, nebeský Ženichu, poběžím po vůni tvých mastí! Poběžím a nezastavím se, dokud mě neuvedeš do vinného sklípku, dokud nebude tvá levice pod mojí hlavou, dokud mě tvá pravice blaženě neobejme a nepolíbíš mě polibkem svých úst!«

2907

Při tomto uvažování pamatuj na svou chudičkou matku a věž, že jsem blahou vzpomínku na Tebe nesmazatelně napsala na listy svého srdce, že Tě mám za nejmilejší ze všech!

2908

Co ještě říci? Necht' umlkne jazyk těla v lásce k Tobě a necht' mluví jazyk duše, požehnaná dcero, neboť tělesný jazyk nemůže plněji vyjádřit lásku, kterou k Tobě chovám, a to, co jsem Ti nedostatečně napsala.

2909

Přijmi to, prosím, shovívavě a laskavě a hledej v tom aspoň mateřskou lásku, kterou k Tobě a Tvým dcerám denně planu. Mé dcery pak a zvláště nejmoudřejší panna Anežka, naše sestra, se Tobě a tvým dcerám vroucně odporoučejí v Pánu, pokud mohou.

2910

Bud zdráva, nejmilejší dcero, se svými dcerami, dokud nedojdeš trůnu slávy velikého Boha, a prostě za nás!

2911

Doručitele tohoto listu, naše nejmilejší bratry: bratra Amata, milého Bohu i lidem, a bratra Bonaguru co nejvřeleji odporoučím Tvé lásce.

LIST ERMENSTRUDE Z BRÜGGE

2912

ERMENSTRUDE, své nejdražší sestře, vzkazuje pozdrav a požehnání KLÁRA z Assisi, pokorná služebnice Ježíše Krista.

2913

Dozvěděla jsem se, že jsi, nejdražší sestro, s pomocí Boží milosti šťastně opustila necudný svět. Proto se s Tebou raduji a blahopřeji Ti.

2914

Těší mě také, že spolu se svými dcerami kráčíš po cestách ctností. Nejmilejší, buď věrna až do smrti tomu, jemuž ses zaslíbila navždy! Bude Tě korunovat vavřínovým věncem života.

Krátké jsou pozemské strasti, věčná však bude odměna. Ať Tě nemate lesk světa, který pomíjí jako stín. Ať Tě neošálí marnivé představy o tomto klamavém světě! Zavři svůj sluch sykotu pekla a neohroženě odražej jeho pokušení! Utrpení a protivenství snášej ochotně a ve štěstí nezpyšni. Neboť v utrpení je víra nezbytná, štěstí však ji zapuzuje.

2915

Co jsi Bohu slíbila, to věrně plň a On sám Ti odplatí. Nejmilejší, pohlédni k nebi, které nás zve, vezmi kříž a následuj Krista, který šel před námi, neboť skrze něho po mnoha různých útrapách vpravdě vejdemo do slávy. Miluj Boha z celého srdce, i Ježíše Krista, jeho Syna, který byl za nás hříšné ukřižován. Jeho památka ať z Tvé mysli nikdy nevymizí. Bez ustání rozjímej o tajemstvích kříže a mukách Matky, když stála pod křížem.

2916

Modli se a buď bdělá v každý čas. Horlivě zdokonaluj dílo, které jsi dobře začala. Službu, do níž ses ve svaté chudobě dala, konej v pravé pokoře.

2917

A neboj se, dceró! Bůh, který je ve všech svých slibech věrný a ve všech svých dílech svatý, bude na Tebe i Tvé dcery vylévat své požehnání. Bude Vám pomocníkem a nejlepším těшитelem. On je naším Spasitelem a věčnou odměnou.

2918

Modleme se k Bohu jedna za druhou, nesme vzájemné lásky, a snadno tak naplníme zákon Kristův. Amen.

PROCES SVATOŘEČENÍ SVATÉ KLÁRY

OBSAH

Poznámky	265
Bula papeže Inocence IV. společnému biskupovi Bartoloměji	266
PRVNÍ SVĚDKYNĚ	269
O chování svaté Kláry v domě jejího otce	
O jejím obrácení	
O jejím chování v klášteře	
O zázraku s olejem	
Jak svatá Klára osvobodila pět nemocných sester znamením kříže	
DRUHÁ SVĚDKYNĚ	274
O chování svaté Kláry v klášteře	
Jak osvobodila sestru, která ztratila hlas	
Jak osvobodila jednoho bratra z nepřítelů	
O osvobození od rány vředů	
Jak byl chlapeček zbaven kamínku	
Jak na modlitby svaté Kláry byl klášter osvobozen od Saracénů	
TŘETÍ SVĚDKYNĚ	280
O chování svaté Kláry v klášteře	
O sestře, která byla osvobozena od vředu	
Jak svatá Klára osvobodila chlapečka od horečky	
Jak osvobodila sestru Andreu od krtic	
Jak osvobodila jednu sestru od hluchoty a klášter od Saracénů	
O předpovědích budoucích věcí	
O zázračném slyšení svaté Kláry	
ČTVRTÁ SVĚDKYNĚ	288
Jak byla osvobozena od horečky, kašle a vodnatelnosti	
Jak osvobodila jednu sestru od vředu	
Jak osvobodila jednu sestru od kašle	

Jak osvobodila jednu sestru od hluchoty na jedno ucho	
Jak osvobodila jednoho chlapečka od skvrny na oku	
PÁTÁ SVĚDKYNĚ	293
ŠESTÁ SVĚDKYNĚ	294
O zázračném nasycení	
SEDMÁ SVĚDKYNĚ	298
Jak osvobodila jednu sestru od bolesti horečky a od vředu	
OSMÁ SVĚDKYNĚ	301
DEVÁTÁ SVĚDKYNĚ	302
DESÁTÁ SVĚDKYNĚ	305
JEDENÁCTÁ SVĚDKYNĚ	308
DVANÁCTÁ SVĚDKYNĚ	311
O obrácení svaté Kláry	
O chování svaté Kláry v klášteře	
TŘINÁCTÁ SVĚDKYNĚ	313
ČTRNÁCTÁ SVĚDKYNĚ	315
PATNÁCTÁ SVĚDKYNĚ	317
ŠESTNÁCTÝ SVĚDEK	319
SEDMNÁCTÁ SVĚDKYNĚ	320
OSMNÁCTÝ SVĚDEK	322
DEVATENÁCTÝ SVĚDEK	323
DVACÁTÝ SVĚDEK	324

Poznámky

Normálně jsou akta kanonického procesu určena k zničení, jakmile došlo k svatořečení a byl sepsán úřední životopis. Akta procesu sv. Kláry se však zachovala pravděpodobně v perugijském prostředí a odtud se náš text, jehož originál není v latině, ale ve staré umbrijštině, dostal v druhé polovici XV. století do kláštera sv. Kláry ve Florencii, kde byl znám na přelomu XVI. století. V nové době však se o něm nevědělo a byl objeven až 1920 v Národní knihovně ve Florencii.

Cena tohoto pramene je v jeho bezprostřední svěžesti svědectví spolusester sv. Kláry, kterou postrádáme v Legendě, třebaš je psána na jejich základě; je to totéž zánění, jaké nacházíme v prvních františkánských pramenech, když Františkovi druhové ujišťují: »My, kteří jsme byli s ním...«

Bula papeže Inocence IV. spoletskému biskupovi Bartoloměji

Ve jménu našeho Pána Ježíše Krista, amen.

Já Bartoloměj, biskup spoletský, dostal jsem list od nejsvětějšího otce pana papeže Inocence čtvrtého, v tomto znění:

2919

Inocenc, biskup, sluha služebníků Božích, ctihodnému bratru Bartoloměji, biskupovi spoletskému, pozdrav a apoštolské požehnání.

Bůh slavný ve svých svatých, který jediný koná a působí velké a zázračné věci, označuje své věřící po jejich životě a přechodu tím, že ukazuje mnoha způsoby zázračnými znameními, že je vyvolil k odměnám nadzemské slávy, k vyznamenání nebeské blaženosti: a tak, když jsme slyšeli o znameních a zázracích a svědectví o tolika a takových zázračných věcech, které jsou možné jen mocí Boha, který je jediný v Trojici a trojí v Jednotě, jako bychom uviděli moc Nejvyššího a jak je na zemi co nejdůstojněji uctíváno jeho velké a podivuhodné jméno, jehož vláda zůstává na věky a jehož vznešenost podivuhodně zaznívá na výsosti.

2920

Přivábena tedy těmito touženými odměnami svaté paměti blažená panna Klára, potom abatyše Chudých paní, klauzurovaných řeholnic u sv. Damiána v Assisi, když uslyšela, co říká prorok: Slyš, dcero, pohled a naslouchej, zapomeň na svůj lid, na svůj otcovský dům, sám král touží po tvé kráse (Žl 45/44,11-12), obrátila se zády k věcem prchavým a pomíjejícím, přiklonila se k věcem důstojným, rozešla se se vším, co bylo za ní, a naklonila ochotně svůj sluch svatému rozmlouvání.

2921

Nepopřála času ani neváhala ochotně se věnovat tomu, co by se jí líbilo slyšet, ale hned se zřekla sebe samé, rodičů a všech věcí, stala

se služebnicí nebeského království, vybrala a zvolila si za ženicha chudého Ježíše Krista, Krále králů, zcela se mu zaslíbila myslí i tělem v duchu pokory, a přinesla mu zejména tyto dvě dobré věci jako věno, totiž dar chudoby a slib panenské cudnosti.

A tak cudná panna byla spojena s vytouženým objetím panenského Ženicha, a z lože nedotčeného panenství vzešlo čisté a plodné potomstvo všemi obdivované, které vůní svého svatého společenství a lásky ze spásných slibů, rozšířené téměř ve všech částech světa, jako nebeská rostlina vydává bohaté plody Bohu.

2922

To je ta nevěsta, která, zatímco žila mrtvá pro svět, tolik se zalíbila nejvyššímu Bohu touhou po ctnostech a jejich uskutečňováním a úsilím o svaté skutky, že od té chvíle, co šťastně zesnula, ba dříve než odešla z tohoto smrtelného života, milosrdná laskavost všemohoucího Boha, odměňujícího všechno dobré v hojnosti svého slitování, která převyšuje zásluhy a přání prosících, k povýšení svého jména slavného na věky, pro jasné zásluhy této panny Kláry u něho, jak se říká, poskytuje velká dobrodiní těm, kteří o ně žádají, a jak se říká, Bůh koná na zemi mnohé a rozmanité zázraky skrze ni a na její prosby.

2923

Když je tedy dostatečně hodné a žádoucí, aby se v bojující církvi uctívala ta, kterou, jak se říká, božská laskavost učinila úctyhodnou jejím věřícím, že byli poctěni dary takových milostí a důstojností zázraků, apoštolským listem přikazujeme Tvé bratrské lásce, abys prozkoumal její život, obrácení a chování, jakož i řečené zázraky a všechny okolnosti a jejich pravdivost, pečlivě a bedlivě, podle otázek, které Ti zasiláme a které tvoří součást naší buly.

A to, co o uvedených věcech zjistíš, pošli nám zvlášť s Tvou pečeti, věrně sepsané veřejnou rukou (tj. notářem), aby duše té, o které se věří, že se již s radostí těší v nebi v rouchu nesmrtelnosti, byla na tomto světě provázena náležitými chválami společenství spravedlivých.

Dáno u sv. Jana v Lateráně, XV. dne před listopadovými kalendami, jedenáctého roku našeho pontifikátu (tj. 18. října 1253).

2924

Tudíž já, řečený Bartoloměj, šel jsem osobně do kláštera sv. Damiána, kde jsem dostal svědectví o životě, obrácení, chování a zázracích paní Kláry svaté paměti, kdysi abatyše kláštera sv. Damiána v Assisi: jména a výpovědi těchto svědků jsou uvedena níže.

Dne 24. měsíce listopadu, v klášteře sv. Damiána:

- svědectví první, paní Pacifika de Guelfuccio z Assisi;
- druhé, paní Benvenuta z Perugie;
- třetí, paní Filipa, dcera pána Leonarda de Gislerio;
- čtvrté, paní Amata, dcera pána Martina z Corozano;
- páté, paní Kristiána, dcera pána Kristiána de Parisse;
- šesté, paní Kristiána de Bernardo da Suppo;
- sedmé, paní Benvenuta de Oportulo de Alessandro;
- osmé, paní Františka, dcera pána Capitanea z Coldimezzo;
- deváté, paní Beatrice, dcera pána Favarone z Assisi, sestra svaté Kláry;
- desáté, paní Cecilie ze Spello;
- jedenácté, paní Balvina, dcera pána Martina z Corozano;
- dvanácté, paní Anežka de Oportulo;
- třinácté, paní Lucie z Říma;

Řeholnice uvedeného kláštera sv. Damiána přísahaly, že řekly pravdu o životě, obrácení, chování a zázracích uvedené svaté Kláry.

(Poznámka: Tento seznam neodpovídá zcela dále uvedeným jednotlivým svědectvím.)

V přítomnosti těchto svědků, totiž: pana Leoparda, arcijáhna ze Spoleta; pana Jakuba, arcikněze z Trieve; bratra Lva, bratra Angela z Rieti a bratra Marka z Menších bratří, a notáře pana Martina.

V přítomnosti důstojného otce pana Bartoloměje, biskupa spoletského.

PRVNÍ SVĚDKYNĚ

O chování svaté Kláry v domě jejího otce

2925

1. Sestra PACIFIKA de GUELFUCCIO z ASSISI, řeholnice kláštera sv. Damiána, pod přísahou vypověděla: Že znala svatou Kláru, když tato světice byla ve světě v domě svého otce; a že všichni, kdo ji znali, považovali ji za velmi počestnou a velmi dobrého života, a že se věnovala a zaměstnávala zbožnými skutky.

O jejím obrácení

2926

2. Řekla dále, že svatá Klára na napomenutí svatého Františka začala řád, který je nyní u sv. Damiána, a že tam vstoupila jako panna, a pannou vždy zůstala.

Na otázku, jak ví tyto věci, odpověděla, že když byla ve světě, byla její sousedkou a vzdálenou příbuznou, neboť její dům a dům panny Kláry byly jen přes náměstí, a že, jak dosvědčuje, často se s ní stýkala.

2927

3. Řekla též, že paní Klára velmi milovala chudé; a pro její dobré chování ji všichni občané měli ve velké úctě.

Na otázku, kdy to bylo, co panna Klára opustila svět, vypověděla, že to bylo asi před čtyřiceti dvěma léty.

Otázána, jak to ví, odpověděla, že vstoupila do řehole spolu s ní a že jí většinou sloužila dnem i nocí.

2928

4. Vypověděla také, že řečená paní Klára se narodila ze vznešeného rodu, z počestného otce a matky, že její otec byl rytíř a nazýval se pan Favarone, ale jeho neviděla. Viděla však matku a ta se jmenovala paní Hortulána; a tato paní Hortulána cestovala za moře z důvodu modlitby a zbožnosti (pozn.: do Svaté země).

A dosvědčuje, že rovněž z důvodu modlitby cestovala za moře spolu s ní; a rovněž šly společně k Svatému Andělu (pozn.: Sv. Michael na Monte Gargano) a do Říma.

Řekla též, že ráda navštěvovala chudé.

Otázána, jak ví tyto věci, odpověděla: Protože byla její sousedka a byla s ní, jak bylo řečeno výše.

2929

5. Vypověděla ještě, že paní Hortulána potom vstoupila do téže řehole jako její svatá dcera blažená Klára, a že v ní žila s ostatními sestrami ve velké pokoře; a v ní, ozdobena zbožnými a svatými skutky, opustila tento život.

2930

6. Vypověděla dále tato svědkyně, že tři roky potom, co paní Klára byla v řeholi, na prosby a naléhání sv. Františka, který ji téměř přinutil, přijala vedení a vládu sester.

Dotázána, jak to ví, odpověděla, že při tom byla.

O jejím chování v klášteře

2931

7. Tato svědkyně dále vypověděla, že blažená Matka tolik bděla v noci na modlitbě a konala tolik odříkání, že sestry si na to stěžovaly a naříkaly nad tím; a prohlásila, že ona sama pro to někdy plakala. Na otázku, jak to ví, odpověděla: Protože viděla, jak paní

Klára ležela na zemi a měla na své hlavě kámen z řeky, a slyšela ji, když se modlila.

2932

8. Vypověděla, že v pokrmech byla tak přísná, že sestry se divily, jak její tělo může žít. Řekla také, že blažená Klára po dlouhou dobu tři dny, totiž v pondělí, středu a pátek, nejedla vůbec nic. Řekla také, že v ostatní dny se postila tak, že upadla do určité choroby, proto jí sv. František spolu s biskupem Assisi přikázal, aby v ty tři dny jedla aspoň půl bochníčku chleba, což může být asi půldruhé unce.

2933

9. Dále řekla, že blažená Matka byla při modlitbě vytrvalá a bedlivá, dlouho ležela na zemi, pokorně skloněná. A když přicházela od modlitby, napomínala a povzbuzovala sestry, vždy mluvila o Bohu, kterého stále měla na rtech tak, že marnosti nechtěla mluvit ani slyšet.

A když se vracela od modlitby, sestry se radovaly, jako kdyby přišla z nebe.

Dotázána, jak ví tyto věci, odpověděla: Protože s ní bydlila.

2934

10. Vypověděla rovněž, že když paní Klára přikazovala sestrám, aby něco udělaly, dávala příkaz s velkou ostýchavostí a pokorou, a častěji spíše to chtěla udělat sama než přikazovat druhým.

2935

11. Řekla také, že od té doby, co byla tak nemocná, že se nemohla zdvihnout z lůžka, nechávala se posadit a podepřít vzadu poduškami a předla, a ze své příze nechala zhotovit korporály a rozeslala je po téměř všech kostelích na rovině a v horách kolem Assisi.

Na dotaz, jak ví tyto věci, odpověděla, že ji viděla jak přede a že se z toho dělalo plátno a jak sestry je (korporály) šily a byly rozeslány prostřednictvím bratří uvedeným kostelům, a byly dávány kněžím, kteří sem přicházeli.

2936

12. Také vypověděla, že blažená Matka byla vůči svým sestrám

pokorná, milá a laskavá, a měla soucit s nemocnými; a když byla zdráva, obsluhovala je a umývala jim nohy a nalévala vodu na ruce; a někdy umývala sedadla nemocných.

Na otázku, jak to ví, odpověděla, že to víckrát viděla.

2937

13. Rovněž řekla, že zvlášť milovala chudobu, proto že nikdy ji nebylo možno přimět, aby chtěla nějakou věc za vlastní, ani přijmout vlastnictví, ani pro sebe, ani pro klášter.

Otázána, jak to ví, odpověděla, že viděla a slyšela, že svaté paměti pán Řehoř papež jí chtěl dát mnoho věcí a koupit majetky pro klášter, ale ona nikdy nechtěla souhlasit.

2938

14. Vypověděla dále, že paní Klára tak se starala o zachovávání svého řádu a o vedení svých sester, jak by se nějaký muž mohl starat o uchování svého pozemského pokladu.

A řekla, že tyto věci ví, protože stále byla s ní, asi čtyřicet let a více, s výjimkou jednoho roku, ve kterém s dovolením blažené Matky byla v klášteře de Vallis Glorie v Spello, aby zaučila sestry na tomto místě.

O zázraku s olejem

2939

15. Tato svědkyně dále vypověděla, že život blažené Kláry byl plný zázraků.

Jednou, když v klášteře došel olej, takže neměly už žádný, blažená Matka zavolala jistého bratra z řádu Menších bratří, který pro ně chodil po almužně a nazýval se bratr Bentevenga; a řekla mu, aby šel sehnat olej, a on odpověděl, aby mu připravily nádobu.

Paní Klára tedy vzala jednu nádobu, vlastnoručně ji umyla a postavila ji na zídku, která byla blízko východu z domu, aby si ji tento bratr vzal.

Nádoba tam stála malou chvíli, když bratr Bentevenga si pro ni šel a zjistil, že je plná oleje. I když se důkladně pátralo, nezjistilo se, kdo by ho tam nalil.

Dotázána, jak to ví, odpověděla, že byla v domě a viděla, když paní nesla ven prázdnou nádobu a zpět ji přinesla plnou. A řekla, že neví, kdo ji naplnil, ani jak byla naplněna. A bratr Bentevenga říkal totéž.

Na otázku, v které době to bylo, odpověděla, že to bylo asi v druhém roce potom, co přišly bydlet do kláštera u sv. Damiána.

Otázána, v kterém měsíci a který den to bylo, odpověděla, že se nepamatuje. Na otázku, zda to bylo v létě nebo v zimě, řekla, že to bylo v létě.

Na dotaz, které sestry byly tehdy přítomny, řekla, že tam byla sestra Anežka, rodná sestra svaté Kláry, která nedávno odešla z tohoto života; sestra Balvina, která byla abatyší kláštera de Vallis Glorie a rovněž zemřela; a sestra Benvenuta z Perugie, která ještě žije.

A odpřísáhla uvedené věci a řekla rovněž tato svědkyně, že nedokáže svým jazykem vysvětlit zázraky a skutky, které Pán učinil skrze blaženou Kláru.

Jak svatá Klára osvobodila pět nemocných sester znamením kříže

2940

16. Vypověděla rovněž tato svědkyně, že jednou, když bylo v klášteře nemocných pět sester, svatá Klára udělala nad nimi svou rukou znamení kříže, a neprodleně byly osvobozeny.

A často, když některá ze sester trpěla nějakou bolestí buď hlavy nebo jiné části těla, blažená Matka je osvobozovala znamením kříže. Na dotaz, jak to věděla, odpověděla, že při tom byla.

Na otázku, které byly těch pět sester, odpověděla, že ona sama svědkyně byla jednou z nich, a že z ostatních některé zemřely, některé žijí, které však to byly, to si nevzpomíná.

Na otázku, jak dlouho předtím byla svědkyně nemocná, odpověděla, že hodně dlouho.

Otázána, jaká nemoc to byla, dala odpověď, že to byla nemoc, která ji nutila skřípat zuby, měla velkou zimnici a třásla se.

Otázána na ostatní, které byly osvobozeny, jak dlouho před tím byly nemocné, odpověděla, že si to nepamatuje o ostatních, jen o sobě samé.

Na dotaz, v kterou dobu byly tyto sestry osvobozeny, řekla, že před tím, než paní onemocněla.

2941

17. Na otázku, v kterou dobu začala u svaté Kláry její dlouhá nemoc, odpověděla, že myslí, že to bylo před dvaceti devíti léty.

2942

18. Vypověděla také, že lékem svědkyně a ostatních sester, když byly nemocné, bylo to, že jejich svatá Matka dělala nad nimi znamení kříže.

Na otázku, jaká slova říkala paní Klára, když dělala znamení kříže, odpověděla, že je nerozuměly, protože je říkala velmi tiše.

2943

19. K dotazu na měsíc a den, kdy byla osvobozena svědkyně a ostatní sestry, odpověděla, že si nevzpomíná.

Na otázku, kdo byl při tom, když byly osvobozeny, odpověděla, že tam bylo více sester, ale kolik a které, to že si nepamatuje.

DRUHÁ SVĚDKYNĚ

2944

1. Sestra BENVENUTA z PERUGIE, řeholnice kláštera u sv. Damiána, pod přísahou vypověděla, že paní Klára, kdysi abatyše uvedeného kláštera u sv. Damiána, byla obdivuhodné pokory a tak pohrdala sebou samou, že sama dělala nejponížejší práce. Dokonce vlastníma rukama čistila sedadla nemocných sester.

Otázána, jak ví tyto věci, odpověděla, že vstoupila do řehole téhož roku jako ona; ta vstoupila v pondělí Svatého týdne, a svědkyně vstoupila potom v měsíci září.

2945

2. Na otázku, v jakém věku byla svatá Klára, když vstoupila do řehole, odpověděla, že jí bylo osmnáct let nebo tak asi, podle toho, co říkala; a byla považována za pannu duší i tělem, a požívala velké úcty ode všech těch, kteří ji znali dříve, než vstoupila do řehole. A to bylo pro její velkou počestnost, laskavost a pokoru.

Otázána, jak to ví, odpověděla svědkyně, že to o ní věděla dříve než vstoupila do řehole, a byla s ní v jednom domě.

A od té doby, co vstoupila do řehole, byla s ní až do její smrti, to je téměř čtyřicet dva roků, s výjimkou uvedené doby od pondělí Svatého týdne až do konce září.

O chování svaté Kláry v klášteře

2946

3. Vypověděla tato svědkyně, že od té doby, co Matka svatá Klára vstoupila do řehole, byla velmi pokorná a umývala sestřím nohy. Když jednou umývala nohy jedné služebné sestře, sklonila se, aby jí políbila nohy. Tato služebná sestra stáhla nohu k sobě a neopatrně přitom kopl blaženou Matku do úst.

Kromě toho blažená Klára nalévala vodu sestřím na ruce, a v noci je přikrývala, když bylo chladno.

2947

4. Byla také tak přísná k svému tělu, že se spokojila s jediným hábitem z drsného plátna a jedním pláštěm. A když někdy viděla, že některá sestra má horší hábit než nosila sama, vzala jí ho a dala té sestře svůj lepší.

2948

5. Svědkyně rovněž vyprávěla, že blažená Klára si jednou nechala udělat oděv z vepřové kůže, a nosila kůži s ostříhanými štětinami obrácenými k tělu; a tu nosila tajně po hábitem z drsného plátna.

Podobně si jindy nechala udělat jiný oděv z kůží s koňskými žíněmi, z těch si spletla jakési provazce a jimi si jej přivazovala k tělu; a tak těmito kajícími oděvy trýznila své panenské tělo. Řekla rovněž, že jeden z těchto oděvů je ještě v klášteře.

2949

6. Řekla také, že i když užívala tak hrubé oděvy a kající šaty sama, byla však velmi milosrdná k sestřám, které nedokázaly snést takové přísnosti, a ráda je utěšovala.

2950

7. Na otázku, jak ví o těchto oděvech, odpověděla, že je viděla, neboť je někdy půjčovala určitým sestřám; avšak co se týká kajícího šatu z kůže, nevzpomíná si, že by jej viděla, avšak slyšela to od její rodné sestry, která říkala, že jej viděla. Avšak že jej nosila, jak se říkalo, velmi skrytě, aby jí pro to sestry nekáraly. Avšak od té doby, co paní onemocněla, sestry jí uvedené tak přísné oděvy vzaly.

2951

8. Vypověděla rovněž, že Matka blažená Klára, dokud neonemocněla, konala takové posty, že na velký půst a svatomartinský půst se vždy postila o chlebě a vodě, kromě nedělí, kdy pila trochu vína, pokud ho měla. A tři dny v týdnu, totiž v pondělí, středu a pátek nejedla nic, a to až do té doby, kdy jí svatý František přikázal, aby v každém případě každý den trochu pojedla; a potom z poslušnosti si vzala trochu chleba a vody.

Otázána, jak to ví, řekla, že to viděla a že byla při tom, když jí svatý František dal tento příkaz.

2952

9. Svědkyně řekla také, že Matka svatá Klára byla velmi vytrvalá v modlitbě ve dne i v noci; a o půlnoci tiše budila sestry znameními k Božím chválám. Zažehávala lampy v kostele a často zvonila zvonem na jitřní. A které sestry nevstávaly na zvuk zvonu, budila je znameními.

2953

10. Vypověděla rovněž, že mluvila vždy o věcech Božích a nechtěla mluvit o věcech světských, ani nechtěla, aby je sestry připomínaly.

A když se někdy stalo, že některá světská osoba udělala něco proti Bohu, neobyčejně plakala, povzbuzovala takovou osobu a napomínala ji bedlivě, aby se obrátila k pokání.

Dotázána, jak ví tyto věci, odpověděla: Protože byla s ní a viděla tyto věci.

2954

11. Řekla také, že paní Klára se často zpovídala a s velkou zbožností a bázní přijímala Nejsvětější svátost těla našeho Pána Ježíše Krista tak, že při přijímání se celá chvěla.

2955

12. O korporálech udělaných z její příze vypověděla totéž, co řekla sestra Pacifika, první svědkyně. Připojila však, že nechala udělat na ně bursy a pošíť je hedvábím a dala je požehnat od biskupa.

Jak osvobodila sestru, která ztratila hlas

2956

13. Řekla dále svědkyně, že když ona sama ztratila hlas, takže sotva mohla i jen potichu mluvit, v noci před Nanebevzetím Panny Marie měla vidění, že paní Klára jí udělala svou rukou znamení kříže a tak ji osvobodila. A stalo se to takto: že byla osvobozena v týž den, kdy nad ní udělala znamení kříže.

A prohlásila, že tato nemoc jí trvala téměř dva roky.

Na otázku, v kterou dobu to bylo, že byla osvobozena, odpověděla, že se nepamatuje.

Na dotaz, kdo tam byl přítomen, řekla, že sestra Pacifika, která byla první svědkyní, a některé jiné sestry, které již zemřely.

2957

14. Rovněž o nádobě s olejem vypověděla totéž, co řekla sestra Pacifika, vyjma že si nepamatuje, zda svatá Klára myla nádobu sama, nebo ji nechala umýt druhým.

Jak osvobodila jednoho bratra z nepříčetnosti

2958

15. Tato svědkyně také vypověděla, že když byl nemocen nepříčetností jistý bratr z řádu Menších bratří, který se nazýval bratr Štěpán, svatý František ho poslal do kláštera sv. Damiána, aby svatá Klára nad ním udělala znamení kříže. Když ho udělala, bratr na chvíli zaspal na místě, kde se svatá Matka modlívala; když se potom probudil, trochu pojedl a odešel osvobozen.

Otázána, kdo tomu byl přítomen, odpověděla, že tam byly sestry z kláštera, z kterých některé žijí a jiné zemřely.

Na otázku, zda tohoto bratra znala dříve, a kolik dní předtím ho viděla nemocného, a jaký čas potom byl viděn zdravý, a na místo, odkud pocházel, odpověděla, že toto všechno nevěděla, protože byla v klauzuře a onen bratr Štěpán, když byl osvobozen, šel svou cestou.

O osvobození od rány vředů

2959

16. Svědkyně rovněž vypověděla, že jedna sestra tohoto kláštera, jménem sestra Benvenuta, dcera paní Diambry, byla těžce nemocná a trpěla velkou bolestí z velké rány, kterou měla pod paží.

Protože o tom milosrdná Matka svatá Klára věděla, měla s ní velký soucit a začala se za ni modlit. Potom udělala nad ní znamení kříže, a hned byla osvobozena.

Na otázku, jak o tom věděla, odvětila, že nejdříve viděla ránu a potom viděla, že je osvobozena.

Otázána, zda byla přítomna, když jí dělala znamení kříže, řekla, že ne, slyšela však, že tak se to stalo a že tak to udělala.

Na dotaz, kdy to bylo, řekla, že si nepamatuje den ani měsíc, ani kolik dní to bylo předtím, ani kolik potom. Ale že ji viděla zdravou a osvobozenou hned po tom dni, kdy se říkalo, že jí svatá Klára udělala znamení kříže.

2960

17. Dále řekla tato svědkyně, že na tom místě, kde paní Klára obvykle přicházela k modlitbě, viděla shora velkou záři, takže myslela, že je to plamen z hmotného ohně.

Na otázku, kdo to viděl kromě ní, odpověděla, že tehdy to viděla jen ona sama.

Otázána, jak dlouho předtím se to stalo, odpověděla, že to bylo předtím, než paní onemocněla.

Jak byl chlapec zbaven kamínku

2961

18. Vypověděla také, že chlapec z města Spoleta jménem Matějček starý tři či čtyři roky si strčil malý kamínek do nosní dírky tak, že jej nebylo možno žádným způsobem vytáhnout; a vypadalo to, že chlapec je v nebezpečí.

Přivedli ho ke svaté Kláře, a když ta nad ním udělala znamení svatého kříže, hned mu ten kamínek vypadl z nosu a chlapec byl osvobozen.

Na otázku, kdo při tom byl, odpověděla, že bylo přítomno více sester, ale ty už jsou nyní mrtvé.

Otázána, jak dlouho je to, co se to stalo, odpověděla, že si nevzpomíná, že však ona sama nebyla při tom, když svatá Matka mu udělala znamení kříže. Tvrdila však, že to ví tak, že to slyšela od ostatních sester, a že viděla toho chlapečka uzdraveného buď v ten den nebo den potom, co byl uzdraven.

2962

19. Vypověděla rovněž, že nemyslela, že by ona ani žádná jiná sestra mohla plně mluvit o svatosti a velikosti života paní Kláry svaté paměti, kdyby jim nevnukl Duch svatý, aby to řekly.

Ta, když byla vážně nemocná, nikdy nechtěla vynechat obvyklé modlitby.

Jak na modlitby svaté Kláry byl klášter osvobozen od Saracénů

2963

20. Vypověděla také, že když jednou v době války o Assisi někteří Saracéni vystoupili na zeď a sestoupili dovnitř kláštera sv. Damiána, svatá Matka paní Klára, která tehdy byla těžce nemocná, pozdvihla se na lůžku, nechala zavolat sestry a posilovala je, aby se nebály. A na modlitbu Pán osvobodil klášter a sestry od nepřátel. A ti Saracéni, kteří už tam vstoupili, odešli.

2964

21. Řekla též, že pro ctnosti a milosti, které jí Bůh uštědřil, všichni, kdo ji znali, považovali ji za světici.

2965

22. Dále řekla, že obzvlášť tolik milovala chudobu, že ani papež Řehoř ani biskup z Ostie nemohli ji nikdy přimět, aby souhlasila, že přijme nějaké vlastnictví.

Naopak, blažená Klára nechala prodat své dědictví a rozdat chudým.

Na otázku, jak ví o těchto věcech, odpověděla, že byla přítomna a slyšela, když jí pan papež říkal, že chce, aby přijala vlastnictví; tento papež přišel osobně do kláštera sv. Damiána.

2966

23. Řekla také, že Matka svatá Klára poznala duchem, že jedna z jejích sester, jménem sestry Andrea, která měla v krku krtice (tuberkulózu mízních uzlin), v noci si rukama stiskla krk tak, že ztratila řeč. Proto k ní hned poslala jednu sestru, aby jí pomohla.

TŘETÍ SVĚDKYNĚ

2967

Sestra FILIPA, dcera pána LEONARDA de GISLERIO, řeholnice kláštera sv. Damiána, pod přísahou vypověděla: Že čtyři roky po tom, co svatá Klára vstoupila do řehole na kázání svatého Františka, vstoupila i svědkyně do této řehole, neboť jí tato světice ukázala, jak náš Pán Ježíš Kristus pro spásu lidského rodu snesl utrpení a zemřel

na kříži. Tím pohnuta se svědkyně rozhodla vstoupit do řehole a spolu s ní konat pokání. A byla s paní Klárou od té doby až do dne její smrti, téměř třicet osm let.

2968

2. Vypověděla rovněž, že svatost života a počestnost mravů blažené Matky byla taková, že ani ona ani žádná ze sester si ji nemohla zcela vysvětlit. A že paní Klára, tak jak byla panna od svého dětství, zůstala pannou, když byla vyvolena Pánem. A že podle svědkyně i podle ostatních sester není žádných pochyb o její svatosti.

Ba co více, že dříve než svatá Klára vstoupila do řehole, byla považována za svatou ode všech, kdo ji znali. A to bylo pro velkou počestnost života a pro četné ctnosti a milosti, které Pán Bůh do ní vložil.

O chování svaté Kláry v klášteře

2969

3. Řekla rovněž tato svědkyně; že od té doby, co svatá Klára vstoupila do řehole, Pán rozmnožil její ctnosti a milosti, že však vždy byla velmi pokorná a zbožná, laskavá a velice milovala chudobu, přičemž měla soucit se zarmoucenými.

Byla vytrvalá v modlitbě, její chování a řeči byly vždy o Božích věcech, takže nikdy nepropůjčovala ani svůj jazyk ani uši věcem světským.

2970

4. Krotila své tělo drsným oděvem, někdy měla šaty udělané z žiněných provazů nebo z koňských žíní. A měla jediný hábit a jeden plášť z hrubého plátna. Její lůžko bylo z chrastí z vinné révy, a tím se po nějakou dobu spokojila.

2971

5. Také sužovala tělo tím, že nic nejedla po tři dny v týdnu, totiž v pondělí, středu a pátek; a v ostatní dny se postila o chlebě a vodě.

2972

6. Nicméně byla vždy veselá v Pánu, nikdy ji nebylo vidět rozčilenou, a její život byl zcela andělský. A takovou milost jí dal Pán, že často, když byly sestry nemocné, blažená udělala rukou znamení kříže a tak je osvobozovala.

2973

7. Vypověděla dále, že blažená Matka měla zvláštní milost hojných slz a měla velký soucit se sestrami a s ubohými. A zvláště vylévala mnoho slz, když přijímala tělo našeho Pána Ježíše Krista.

2974

8. Na otázku, jak ví všechny tyto věci, odpověděla: Protože svědkyně byla třetí sestrou paní Kláry, znala ji od dětství a od té doby vždy byla s ní a tyto věci viděla.

2975

9. Rovněž řekla, že blažená Matka byla tak pokorná, že ve všem pohrdala sebou samou, pokládala se za nicotnou v porovnání s ostatními sestrami, ponižovala se vůči všem, sloužila jim, nalávala jim vodu na ruce, umývala sedadla nemocných sester vlastníma rukama a umývala nohy dokonce i služebným sestřám.

Proto jednou, když umývala nohy jedné služebné kláštera, chtěla jí políbit nohy, ta však se snažila odtáhnout nohu, avšak neopatrně, a přitom kopl svatou Matku do úst. Ta se však ve své pokoře s tím nespokojila, ale políbila chodidlo nohy této služebnice.

Otázána, jak to ví, odpověděla, že to viděla, protože při tom byla.

O sestře, která byla osvobozena od vředu

2976

10. Na dotaz, které byly ty sestry uzdravené blaženou Klárou znamením kříže, řekla svědkyně, že to byla sestra Benvenuta, dcera paní Diambry, která, když měla po dvanáct let velkou ránu pod paží, a byl to vřed, když jí tato paní udělala znamení kříže spolu s modlitbou Páně, totiž Otče náš, byla osvobozena od této rány.

2977

11. Řekla dále, že sestra Amata, řeholnice tohoto kláštera, byla těžce nemocná vodnatelností a horečkou a měla nadmuté břicho. Když přijala od svaté Matky znamení kříže a ta se jí dotkla svýma rukama, druhý den ráno byla uzdravena tak, že byla štíhlá jako osoba s dobrým zdravím.

Otázána, jak to ví, odpověděla, že viděla, když jí svatá Matka udělala znamení kříže a dotkla se jí, a viděla, že byla dlouho předtím nemocná, a od nynějška příští den a nadále ji viděla zdravou.

2978

12. O osvobození bratra Štěpána vypověděla totéž co řekla výše uvedená svědkyně sestra Benvenuta.

2979

13. Rovněž řekla, že byla taková milovnice chudoby, že když almužníci kláštera přinášeli jako almužnu celé chleby, kárala je, zkoumala a říkala: »Kdo vám dal tyto celé chleby?« A to říkala, protože raději dostávala jako almužnu kousky chleba než celé.

2980

14. A nikdy ji ani papež, ani ostijský biskup nemohli přimět, aby přijala nějaké vlastnictví. A privilegium chudoby, které jí bylo uděleno, měla v nesmírné úctě a zachovávala je dobře a pečlivě v obavě, aby o ně nepřišla.

Jak svatá Klára osvobodila chlapečka od horečky

2981

15. Uvedená svědkyně vypověděla dále, že jeden chlapeček, synáček pana Jana, syna prokurátora sester pana Jana, měl těžkou horečku; toho dovedli k Matce svaté Kláře, a když ta mu udělala znamení kříže, byl osvobozen.

Otázána, jak to ví, odpověděla: Protože byla přítomna, když chlapeček přišel a když se ho blažená Matka dotkla a udělala mu znamení kříže.

Na otázku, zda chlapec právě tehdy měl horečku a zda ho viděla potom uzdraveného, odpověděla, že tak vypadal, a říkalo se to tak, že tehdy měl horečku, od té doby už ho však neviděla, protože potom chlapec odešel z kláštera, jeho otec však jí řekl, že hned byl uzdraven.

Jak osvobodila sestru Andreu od krtic

2982

16. Tato svědkyně rovněž vypověděla, že když jedna sestra jménem Andrea z Ferrary trpěla na krtice v krku, paní Klára poznala duchem, že byla velmi pokoušena úsilím uzdravit je. Proto jednou v noci, když byla dole v ložnici, stiskla si sestra Andrea vlastníma rukama krk takovým způsobem a tak silně, že ztratila řeč: a to poznala svatá Matka duchem. Proto bez meškání zavolala svědkyni, která spala vedle ní, a řekla jí: »Jdi rychle dolů do ložnice, kde je těžce nemocná sestra Andrea; ohřej jí vajíčko a dej jí ho vypít; a až znovu nabude řeč, přiveď ji ke mně.« A tak se to stalo.

A když se paní vyptávala sestry Andrey, co jí bylo či co udělala, sestra Andrea jí to nechtěla říci. Nato jí paní řekla všechno po pořádku, jak se to stalo. A to se rozšířilo mezi sestrami.

Jak osvobodila jednu sestru od hluchoty a klášter od Saracénů

2983

17. Také řekla tato svědkyně, že paní Klára osvobodila jednu sestru jménem Kristiánu od hluchoty na jedno ucho, kterou trpěla dlouhou dobu.

2984

18. Vypověděla dále, že v čase války o Assisi, když sestry měly velký strach, že přijdou Tataři a Saracéni a jiní nepřátelé Boha a církve svaté, blažená Matka je začala povzbuzovat a říkala: »Mé sestry a dcery, nebojte se, neboť bude-li Bůh s námi, nepřátelé nám nebudou moci ublížit. Důvěřujte v našeho Pána Ježíše Krista, protože

on nás osvobodí. Já chci být vaší zárukou, že neudělají nic zlého: a jestliže přijdou, položte mě před ně.«

Jednoho dne, když přišli nepřátelé dobýt město Assisi, někteří Saracéni vylezli na zeď kláštera a sestoupili dovnitř; proto sestry měly velký strach. Avšak přesvatá Matka je všechny povzbuzovala a s pohrdáním mluvila o jejich síle: »Nebojte se, protože nám nebudou moci uškodit.« A když to řekla, uchýlila se o pomoc k obvyklé modlitbě. Síla této modlitby byla taková, že tito nepřátelští Saracéni bez toho, že by udělali nějakou škodu, utekli, jako by byli hnáni, a nikoho z domu se ani nedotkli.

Otázána, jak tyto věci ví, odpověděla: Protože byla při tom. Na otázku po měsíci a dni řekla, že si nevzpomíná.

2985

19. Rovněž vypověděla, že když Vitale de Aversa vyslaný císařem přišel s velkým vojskem obléhat město Assisi, byl z toho velký strach, třebas paní Kláře bylo sděleno, že město nebude dobyto a v nebezpečí, avšak Vitale prohlásil, že neodtáhne, dokud město nedobude.

Když toto slyšela paní, svěřila se moci Boží, nechala svolat všechny sestry a přinést popel, jímž si posypala celou hlavu, kterou si předtím nechala ostříhat.

Potom sama posypala popelem hlavy všech sester a přikázala jim, aby se odebraly k modlitbě, aby Pán Bůh osvobodil město.

A tak se stalo; neboť příští den v noci tento Vitale odtáhl s celým svým vojskem.

2986

20. Svědkyně také vypověděla, že když byla tato paní a svatá Matka blízka smrti, večer v noci na sobotu (z 8. na 9. 8. 1253) tato blažená Matka začala mluvit takto: »Jdi bezpečně v pokoji, neboť budeš mít dobrý doprovod: vždyť ten, který tě stvořil, předem tě posvětil; a potom, co tě stvořil, vložil do tebe Ducha svatého a vždy tě střežil jako matka své dítě, které miluje.« A připojila: »Bud' veleben, Pane, ty, který jsi mne stvořil.«

A mnoho věcí mluvila o Trojici tak tiše, že sestry to nemohly dobře slyšet.

2987

21. Svědkyně řekla jedné sestře, která tam byla: »Ty máš dobrou paměť, zapamatuj si dobře, co paní říká.« Paní to slyšela a řekla sestrám, které byly přítomné: »Tolik si podržíte v mysli z těchto věcí, které nyní říkám, kolik vám dovolí ten, který mi je nechává vyslovit.«

2988

22. Jedna sestra jménem Anastázie se také zeptala paní, s kým nebo ke komu mluví slova, která byla uvedena výše; a ona jí odpověděla: »Mluvím ke své duši.«

2989

23. Svědkyně připojila, že po celou noc předcházející den, v kterém odešla z tohoto života, napomínala své sestry a mluvila k nim. A nakonec vykonala svou zповěď tak krásnou a dobrou, že svědkyně nikdy takovou neslyšela. A tuto zповěď vykonala, protože měla pochybnosti, zda se někdy neprovinila proti víře, kterou slíbila na křtu.

2990

24. A pan papež Inocenc ji přišel navštívit, když byla vážně nemocná. Řekla potom sestrám: »Moje dcerušky, vzdejte chvály Bohu, neboť nebe a zem nepostačují na takové dobrodiní, kterého se mi dnes dostalo od Boha, vždyť jsem ho dnes přijala v Nejsvětější svátosti a viděla jsem i jeho náměstka.«

Na otázku, jak ví tyto věci, odpověděla: Protože jsem je viděla a byla při tom.

Dotázána, jak dlouho to bylo před smrtí paní Kláry, odpověděla, že několik dní.

2991

25. Svědkyně rovněž vypověděla, že paní Klára byla tak pilná v nazírání (kontemplaci), že když v den před Velkým pátkem

přemítala o umučení Páně, zůstala téměř beze smyslů po celý tento den a velkou část následující noci.

2992

26. O nádobě s olejem vypověděla totéž co řekly předcházející svědkyně s přísahou o slyšeném.

2993

27. Otázána také na ostatní sestry, které byly uzdraveny, odpověděla, že jich bylo uzdraveno více, které později zemřely.

O předpovědích budoucích věcí

2994

28. Svědkyně dále vypověděla, jak paní Klára vypravovala sestrám, že když jí její matka nosila pod srdcem, šla do kostela a zatímco stála u kříže a úpěnlivě se modlila a prosila Boha, aby byl při ní a pomohl jí v nebezpečí porodu, uslyšela hlas, který jí říkal: »Porodíš světlo, které silně ozáří svět.«

2995

29. Paní Klára také vyprávěla, že jednou ve vidění se jí zdálo, že nese svatému Františkovi nádobu s chladnou vodou a ručník na utření rukou. Vystupovala po vysokém schodišti: šla však tak lehce, jako kdyby kráčela po rovině. Když došla k svatému Františkovi, ten vyňal ze záhradí prs a řekl panně Kláře: »Pojď, vezmi a pij!« Když se napila, světec ji napomenul, aby se napila znovu; a když pila, to, co pila, bylo tak sladké a příjemné, že to nijak nedokáže vysvětlit.

A když se napila, prsní bradavka zůstala mezi rty blažené Kláry; když pak uchopila prsty to, co jí zůstalo v ústech, zdálo se jí, že je to zlato tak vyleštěné a zářící, že se v něm viděla celá jako v zrcadle.

O zázračném slyšení svaté Kláry

2996

30. Paní Klára rovněž vypravovala, jak v noci Narození Páně minulého roku (1252), když se pro těžkou nemoc nemohla zdvihnout

z lůžka, aby šla do kaple, sestry šly jako obvykle všechny na jitřní hodinku a zanechaly ji samotnou.

Tu s povzdechem řekla: »Pane Bože, vidíš, že jsem tady zůstala sama s tebou.«

Tehdy náhle začala slyšet varhany a zpěvy a celou bohoslužbu bratří z kostela svatého Františka, jako kdyby tam byla přítomna.

2997

31. Tyto a mnohé jiné zázraky vypravovala svědkyně z vlastního poslechu a doslechu o řečené paní Kláře, která předtím byla první Matkou a abatýší kláštera sv. Damiána, a byla první v tomto řádu.

Vznešená rodem a příbuzenstvem, bohatá pozemskými věcmi, tolik si zamilovala chudobu, že celé své dědictví prodala a rozdělila chudým. A tolik milovala tento řád, že nechtěla nikdy ani v nejmenší věci slevit v zachovávaní tohoto řádu, a to ani když byla nemocná.

2998

32. A na konci svého života svolala všechny své sestry a doporučila jim naléhavě privilegium chudoby. Velmi toužila, aby měla řeholi řádu potvrzenu bulou, aby aspoň jednoho dne mohla tuto bulu přitisknout ke svým rtům a potom druhý den zemřít: a tak, jak si to přála, tak se i stalo, přišel totiž jeden bratr s listem opatřeným bulou, který uctivě uchopila, a třebaže byla blízká smrti, sama si položila tuto bulu na ústa, aby ji políbila.

A potom příští den odešla řečená paní Klára z tohoto života k Pánu, opravdu jasná bez poskvrny, bez zatemnění hříchem, odešla do jasnosti věčného světla. O tom nepochybuje svědkyně ani všechny sestry ani všichni ostatní, kteří znali její svatost.

ČTVRTÁ SVĚDKYNĚ

2999

Sestra AMATA, dcera pána MARTINA z COCCORANO, řeholnice kláštera sv. Damiána, pod přísahou vypověděla: Že je to asi dvacet pět let, co vstoupila do této řehole; a že znala svatou Kláru, a ona

svědkyně vstoupila do řehole na napomenutí a povzbuzení této světice. Ta jí říkala, že jí vyprosila u Boha milost, aby nedovolil, že by byla oklamána světem, a aby nezůstala ve světě.

A svědkyně byla tělesnou příbuznou této světice, proto ji považovala za matku.

3000

2. A znala její chování a slyšela, jak se obrátila; a že na povzbuzování a kázání svatého Františka přijala řeholi; ačkoliv už předtím byla považována za svatou ode všech, kteří ji znali, pro mnohé milosti a ctnosti, kterými ji Bůh obdařil, jak to o ní slyšela z veřejného mínění.

3001

3. A od té doby, co svědkyně vstoupila do řehole, byla stále s ní; proto poznala svatost chování jejího života, a tato svatost spočívala v Božích darech a v ctnostech, jimiž ji Bůh obdařil a které si žádným způsobem nedokázala vysvětlit, přitom všechny společně v ní byly: dokonalé panenství, laskavost, mírnost, soucit k sestřím a také další.

3002

4. V modlitbě a nazírání byla vytrvalá; a když se vracela od modlitby, její tvář se zdála jasnější a krásnější než slunce. A její slova vydávala nevýslovnou sladkost tak, že celý její život se zdál nebeský.

3003

5. V střídmosti v jídle byla tak přísná, že se zdálo, že ji živí andělé. Opravdu trýznila své tělo tak, že tři dny v týdnu, totiž v pondělí, středu a pátek nejedla nic, a v ostatní dny se postila o chlebě a vodě, a to až do té doby, kdy jí svatý František přikázal, aby v uvedené dny, kdy nejedla nic, pojedla aspoň něco. Potom z poslušnosti jedla trochu chleba a pila málo vody.

3004

6. O strohosti šatu a lůžka vypověděla totéž co předchozí svědkyně sestra Filipa.

Jak byla osvobozena od horečky, kašle a vodnatelnosti

3005

7. Tato svědkyně řekla, že když sama byla těžce nemocná vodnatelností, horečkou a kašlem a měla bolesti v boku, svatá Klára jí udělala vlastní rukou znamení kříže, a hned ji osvobodila.

Na otázku, která slova světice říkala, odpověděla, že když na ni vložila ruku, prosila Boha, aby, bude-li to lepší pro její duši, osvobodil ji od těchto nemocí. A tak byla bez prodlení osvobozena.

Na dotaz, jakou dobu předtím byla nemocná, řekla, že třináct měsíců; od té doby však že už tu nemoc neměla. Měla tehdy silně oteklé břicho, takže sotva mohla sklonit hlavu.

A tak ji pro zásluhy této světice Pán dokonale osvobodil.

Jak osvobodila jednu sestru od vředu

3006

8. Podobně paní Klára osvobodila některé sestry od jejich nemocí tím, že jim rukou udělala znamení kříže.

Otázána, které byly tyto sestry, odpověděla: sestra Benvenuta, dcera paní Diambry, která měla pod paží nějaké velké rány, v kterých bylo pět vředů, a měla tuto nemoc asi jedenáct let. A když jí paní udělala znamení kříže, byla osvobozena.

Na dotaz, jak to ví, odpověděla, že ty vředy zmizely; a ona už od té doby neměla tu nemoc.

Na otázku, jaká nemoc to byla, odpověděla, že se nazývala pištěle.

Jak osvobodila jednu sestru od kašle

3007

9. Řekla rovněž, že jiná sestra jménem Cecilie měla těžký kašel, který ji přepadal hned jak začala jíst tak, že se zdálo, že se zadusí. Proto svatá Matka jednou v pátek jí dala kus koláče, aby ho snědla:

ona si ho vzala s velkou obavou; přesto na příkaz svaté Matky ho snědla, a od té doby už nepocítila tuto nemoc.

Na otázku, jak dlouho předtím měla tuto nemoc, řekla, že si nevzpomíná, ale myslí, že ji měla dlouhý čas.

Jak osvobodila jednu sestru od hluchoty na jedno ucho

3008

10. Vyprávěla také, že jiná sestra jménem Kristiána byla dlouho hluchá na jedno ucho, dokonce dříve než vstoupila do kláštera, i potom. Přesto paní Klára se jí dotkla hluchého ucha, udělala jí znamení kříže a byla osvobozena.

Řekla, že si už nevzpomíná na další sestry, přestože mnohé další byly osvobozeny.

Jak osvobodila jednoho chlapečka od skvrny na oku

3009

11. Rovněž vypověděla, že jeden chlapeček z Perugie měl na oku nějakou skvrnu, která mu je celé pokrývala. Proto ho přivedli k svaté Kláře, která se dotkla oka chlapečka a potom mu udělala znamení kříže. Nato řekla: »Doved'te ho k mojí matce sestře Hortuláně (která byla v klášteře sv. Damiána), ať nad ním udělá znamení kříže.« Když se to stalo, chlapeček byl osvobozen: proto svatá Klára říkala, že ho osvobodila její matka; a naopak matka říkala, že ho osvobodila její dcera paní Klára. A tak každá z nich ponechávala tuto milost druhé.

Otázána, jakou dobu předtím viděla chlapečka s tou skvrnou, odpověděla, že ho viděla s tou skvrnou, když ho přivedli do kláštera k paní Kláře; ale neviděla ho ani předtím, ani potom, co byl uzdraven, protože rychle odešel z kláštera. Svědkyně byla stále uzavřena v klášterní klauzuře po celý uvedený čas.

3010

12. Otázána na pokoru svěťce, řekla s přísahou totéž, co vypověděla předchozí svědkyně sestra Filipa.

3011

13. Také o její lásce k chudobě a k modlitbě vypověděla to, co už řekla sestra Filipa.

3012

14. Svědkyně rovněž vypověděla, že když měly sestry strach z příchodu Saracénů, Tatarů a jiných nevěřících, žádaly svatou Matku, aby uprosila Pána o uchránění kláštera. A svatá Matka jim odpověděla: »Mé sestry a dcery, nebojte se, protože Pán vás ochrání. Já budu vaší zárukou: a kdyby se stalo, že by nepřátelé vnikli až dolů do kláštera, položte mne před ně.« A tak potom na modlitby této svaté Matky klášter, sestry a majetek zůstaly bez jakékoli pohromy.

3013

15. O obléhání a osvobození města Assisi řekla totéž co sestra Filipa.

3014

16. O zázraku Matky svaté Kláry, o vidění svaté Kláry, o prsu svatého Františka a o zázraku v noci Narození Páně: o všech těchto věcech vypověděla totéž co sestra Filipa. Připojila však, že slyšela od paní Kláry, že v oné noci Narození Páně viděla též jesličky našeho Pána Ježíše Krista.

3015

17. Svědkyně dále řekla, že Pán se dobře postaral, aby první v tomto řádu byla tak svatá, že u ní nebylo vidět žádnou vadu, naopak byly na ní vidět soustředěny všechny ctnosti a milosti, a to tak, že zatímco ještě žila, byla považována za svatou ode všech, kdo ji znali. Byla vznešená tělesným původem, mnohem vznešenější však byla zachováváním svaté řehole a svého řádu. Dokonce ani v době své nemoci nechtěla v něčem úlevu z tohoto řádu, a takto ve své svatosti vedla sebe a své sestry po téměř čtyřicet let.

3016

18. Své sestry měla ráda jako sebe samu. A sestry ji za živa i po smrti měly v úctě jako světicí a Matku celého řádu. Prohlásila také, že o její svatosti a dobrotě více mluví její vlastnosti a ctnosti, než by dokázala nebo mohla vypovědět.

3017

19. Rovněž vypověděla, že když se paní Klára blížila k odchodu z tohoto života, to je v pátek před svou smrtí, řekla svědkyni, která s ní zůstala sama: »Vidiš ty Krále slávy, kterého já vidím?«

A to jí řekla vícekrát, a několik dní potom zesnula.

3018

20. Svědkyně také řekla, že slyšela od jedné paní z Pisy, že Pán ji osvobodil od pěti zlých duchů pro zásluhy svaté Kláry, a že zlí duchové vyznávali, že modlitby paní Kláry je vypudily. Proto tato paní přišla do kláštera na místo, kde se mluví se sestrami, za tím účelem, aby vzdala díky nejdříve Bohu a potom paní Kláře.

Otázána, před jakým časem se to stalo, odpověděla, že asi před čtyřmi léty.

PÁTÁ SVĚDKYNĚ

3019

Sestra KRISTIÁNA, dcera pána KRISTIÁNA de PARISSE, řeholnice kláštera sv. Damiána, pod přísahou vypověděla: Že když byla ona svědkyně dlouhou dobu hluchá na jedno ucho a vyzkoušela mnoho léků, které jí nikdy nic nepomohly, nakonec svatá Klára jí poznamenala hlavu znamením kříže a dotkla se jí ucha. A tak bylo její ucho otevřeno a ona slyšela velmi dobře.

Otázána, kdy se to stalo, řekla, že asi před rokem.

Na otázku, který měsíc a den, odpověděla: v červnu nebo v červenci; den si nepamatuje.

3020

2. Tato svědkyně rovněž řekla, že si žádným způsobem nedokáže vysvětlit svatost života paní Kláry a počestnost jejích zvyků. Že věří pevně, že byla plná milostí, ctností a svatého působení. A že myslí, že všechno, co se dá říci o nějaké svaté ženě po Panně Marii, to se vpravdě může říci o ní; že však je pro ni nemožné vypovědět všechny její ctnosti a milosti.

3021

3. O osvobození sestry Benvenuty od ran řekla totéž, co vypověděla výše uvedená svědkyně sestra Amata.

3022

4. Řekla dále, že to ještě není sedm let od té doby, co ona svědkyně vstoupila do kláštera.

3023

5. Vypověděla rovněž, že klášterní dvěře, které byly velmi těžké, padly jednou na paní Kláru, a sestra jménem Angeluccia ze Spoleta silně vykřikla a myslela, že je mrtvá, sama však nemohla zdvihnout ty dvěře, které celé ležely na paní. Proto svědkyně a ostatní sestry běžely (pro pomoc); a svědkyně viděla, že dvěře stále na ní ležely, byly tak těžké, že je sotva dokázali tři bratři zdvihnout a usadit na jejich místo.

Avšak paní řekla, že se jí nic nestalo, ale že (dvěře) ležely na ní jako plášť.

Na dotaz, před jakou dobou se to stalo, odpověděla, že to je asi sedm let, a bylo to v měsíci červenci v oktávě svátku sv. Petra.

ŠESTÁ SVĚDKYNĚ

3024

Sestra CECILIE, dcera pána GUALTIERI CACCIAGUERRA ze SPELLO, řeholnice kláštera sv. Damiána, vypověděla pod přísahou: Že slyšela o svaté pověsti paní Kláry, tehdy už abatyše kláštera, což může být asi čtyřicet tři let, když tato paní byla představenou sester. A tato svědkyně vstoupila do řehole tři léta potom, co sama tato paní na kázání svatého Františka vstoupila do řehole.

A svědkyně tam vstoupila na povzbuzení paní Kláry a bratra Filipa (Dlouhého) dobré paměti.

A od té doby stále, to jest po čtyřicet let, byla pod svatým vedením paní Kláry, o jejímž životě svědkyně nebyla schopna plně vypovědět, jaký byl chvályhodný a podivuhodný, a o jejím svatém chování.

3025

2. Proto ji Bůh vyvolil za matku panen a první a hlavní abatyši řádu, aby střežila stádce a svým příkladem utvrzovala v předsevzetí svatě řehole ostatní sestry klášterů tohoto řádu. A opravdu byla nejbedlivější v povzbuzování a péči o sestry, měla soucit s nemocnými sestrami, starala se o jejich služby a podřizovala se pokorně dokonce i nejmenším služebným sestram, a vždy pohrdala sebou samou.

3026

3. Bděla na modlitbách ve vznešeném nazírání tak, že někdy, když se vracela z modlitby, její tvář se zdála jasnější než obvykle, a z jejích úst vycházela určitá sladkost.

3027

4. Při modlitbě prolévala hodně slz, avšak vůči sestram projevovala duchovní radost. Nikdy se nerozčílila, ale s velkou mírností a laskavostí poučovala sestry a někdy, když bylo třeba, bedlivě je kárala.

3028

5. Nikdy nechtěla odpustit svému tělu; ze začátku byla velmi přísná v lůžku a oblékání; a v jídle a pití byla co nejzdrženlivější, takže se zdálo, že vede andělský život, a její svatost byla zjevná všem těm, kdo ji znali nebo o něm slyšeli.

Na otázku, jak ví tyto věci, odpověděla, že byla s ní téměř čtyřicet let, a viděla její svatý život a chování; taková věc by nemohla žádným způsobem být, kdyby Pán jí nevlil vrchovatě uvedené milosti i mnohé jiné, které nedokáže vyjmenovat a kterými byla ozdobena.

3029

6. Řekla také, že paní Klára měla takový žár ducha, že ráda chtěla vytrpět mučednictví z lásky k Pánu: a to projevila, když uslyšela, že v Maroku byli umučeni jistí bratři, říkala, že by tam chtěla jít. Pro to svědkyně plakala: a to bylo dříve než tak onemocněla.

Na dotaz, kdo byl při tom, odpověděla, že ty, které při tom byly, už zemřely.

3030

7. O pokoře světice a o přísnosti lůžka a oděvu, o její zdrženlivosti a postu řekla totéž co sestra Filipa. Připojila rovněž, že vlastníma rukama umývala sedadla nemocných sester, v kterých někdy byli červi. A jak sama paní říkala, necítila z nich žádný zápach, ale spíše z nich cítila příjemnou vůni.

3031

8. Rovněž řekla, že Pán jí dal milost, že když svou rukou udělala kříž, uzdravila více sester z jejich nemocí, a to sestru Amatu, sestru Benvenutu, sestru Kristiánu, sestru Andreu, jak řekla sestra Filipa, která podala svědectví výše; a osvobodila i samu sestru Cecílii, jak řekla sestra Amata.

3032

9. A viděla některé jiné, kteří byli přivedeni do kláštera za svatou Matkou, aby byli vyléčeni; a ona udělala nad nimi kříž, a byli osvobozeni. Nedokázala je však vyjmenovat, ani je už pak neviděla, ani předtím je nikdy neviděla, neboť svědkyně byla stále v klášterní klauzuře.

3033

10. O lásce k chudobě a o ctnosti modlitby paní Kláry a o osvobození města a kláštera řekla to, co sestra Filipa.

3034

11. Vypověděla též, že vždy, když mělo přijít nějaké nebezpečí, všechny sestry na příkaz svaté Matky se utíkaly o pomoc k modlitbě.

3035

12. Svědkyně také vypověděla, že slyšela od matky svaté Kláry, že když tuto dceru nosila pod srdcem a stála před křížem a modlila se, aby jí Pán pomohl v nebezpečí porodu, uslyšela hlas, který jí řekl, že porodí velké světlo, které velmi osvítí svět.

Na otázku, v kterou dobu to bylo, že to slyšela, odpověděla, že to bylo přibližně tehdy, když svatý František odešel z tohoto života.

3036

13. Rovněž vypověděla o vidění prsu svatého Františka to, co sestra

Filipa, vyjma že si nepamatovala to, co ona řekla o prsní bradavce, že zůstala svatě Kláře v jejích ústech.

3037

14. Řekla dále, že paní Klára nechtěla nikdy zůstat nečinná, ani po čas své nemoci, v které odešla z tohoto života, a nechala se pozdvihnout na lůžku, aby mohla sedět, a předla. Z toho (z příze) nechala pak udělat jemné plátno a z něho četné korporály a bursy na ně, pokryté hedvábím nebo sametem; potom je poslala k biskupovi Assisi, aby je posvětil; a nato je rozeslala do kostelů města a biskupství Assisi.

3038

15. Vypověděla rovněž, že paní Klára měla ducha proroctví, takže když jí jednoho dne svatý František poslal pět žen, aby byly přijaty do kláštera, svatá Klára se postavila proti a přijala z nich jen čtyři, avšak o páté prohlásila, že ji nechce přijmout, protože by v klášteře nevydržela, i kdyby tam byla tři roky. Když ji však potom na četná naléhání přijala, ta žena tam zůstala sotva půl roku.

Otázána, kdo byla ta žena, odpověděla, že to byla paní Gasdia, dcera Taccolo. A to bylo, když ještě svatý František žil.

Na otázku, kdo byl při tom, když svatá Klára vyslovila ta slova, odpověděla, že tam byla její rodná sestra Anežka, která nedávno odešla z tohoto života; na ostatní sestry si nepamatuje.

O zázračném nasycení

3039

16. Vypověděla také, že jednoho dne, když sestry měly jen půlku chleba, zatímco druhá půlka byla poslána bratřím, kteří bydleli venku, paní přikázala svědkyni, aby z této půlky chleba udělala padesát krajíčků a donesla je sestrám, které zasedly ke stolu. Tu řekla svědkyně paní Kláře: »Aby se z toho udělalo padesát krajíčků, byl by třeba takový zázrak, jaký udělal Pán s pěti chleby a dvěma rybami.«

Avšak paní jí řekla: »Jdi a udělej, jak jsem ti řekla.« A tak Pán rozmnožil ten chléb takovým způsobem, že z něj udělala padesát dobrých a velkých krajíců, jak jí svatá Klára přikázala.

3040

17. Také o dveřích, které padly na paní, a jak zůstala bez úrazu, vypověděla ve všem totéž, co řekla sestra Kristiána, a řekla, že to viděla, protože stála vedle.

SEDMÁ SVĚDKYNĚ

3041

1. Sestra BALVÍNA, dcera pána MARTINA z COCCORANO, řeholnice kláštera sv. Damiána, pod přísahou vypověděla: Že svědkyně žila v klášteře sv. Damiána více než třicet šest let pod vedením svaté paměti paní Kláry, tehdy abatyše řečeného kláštera, jejíž život a chování ozdobil Pán Bůh četnými dary a ctnostmi, které jinak nelze spočít.

3042

2. Že tedy tato paní zůstala pannou od svého narození; mezi sestrami byla nejpokornější ze všech a měla takový žár ducha, že z lásky k Bohu by byla ráda snesla mučednictví na obranu víry a svého řádu. Dříve než onemocněla, toužila jít do Maroka, kde, jak se říkalo, byli bratři přivedeni k mučednictví.

Na otázku, jak ví tyto věci, odpověděla svědkyně, že s ní byla po celý uvedený čas, a viděla a slyšela tuto lásku k víře a k řádu, kterou paní měla.

3043

3. Řekla, jak byla velmi pečlivá a bedlivá v modlitbě a nazírání i při povzbuzování sester; a k tomu směřovaly všechny její záměry.

3044

4. O její pokoře, ctnosti jejích modliteb, přísnosti v odívání a na lůžku, zdrženlivosti a postu vypověděla všechno to, co o tom řekla sestra Filipa, vyjma že neviděla lůžko z roští, slyšela však o tom

mluvit, že ho měla po nějaký čas. Viděla však, že měla lůžko z hodně hrubé desky.

3045

5. Rovněž o umývání sedadel nemocných sester řekla totéž, co vypověděla sestra Cecilie.

3046

6. O osvobození města Assisi, když je obléhal Vitale de Aversa, a o osvobození kláštera od Saracénů a jiných nepřátel svými modlitbami řekla to co sestra Filipa.

3047

7. Také o zázracích na svých sestřích, když nad nimi udělala znamení kříže svou rukou, řekla to co sestra Filipa. Připojila, že podobně světice osvobodila sestru Benvenutu z Perugia od nemoci, kterou ztratila hlas, když jí udělala znamení kříže.

3048

Na dotaz, jak to ví, odpověděla, že to slyšela přímo od ní.

8. O lásce k chudobě a privilegiu chudoby vypověděla to co sestra Filipa.

3049

9. Svědkyně rovněž vypověděla, že slyšela od paní Kláry, jak v noci Narození Páně minulého roku slyšela jitřní hodinku a ostatní bohoslužbu, která se konala v tuto noc v kostele svatého Františka, jako kdyby tam byla přítomná. Proto řekla svým sestřím: »Vy jste mne tu nechaly samotnou a šly jste do kaple na jitřní hodinku, avšak Pán se o mne dobře postaral, když jsem se nemohla zdvihnout z lůžka.«

3050

10. Řekla také, že slyšela od paní o vidění prsu svatého Františka, jak to vypověděla sestra Filipa.

3051

11. Dále svědkyně vypověděla, že by ve své prostotě nedokázala žádným způsobem vyjmenovat dobra a ctnosti, které měla, totiž: její pokoru, laskavost, trpělivost a další ctnosti, kterými oplývala, takže

pevně věřila, že po Panně Marii žádná žena neměla větší zásluhy než tato paní.

Otázána, jak to ví, odpověděla, že o mnohých jiných světicích slyšela v jejich legendách o jejich svatosti, avšak svatost života této paní Kláry viděla po celý uvedený čas, vyjma rok a pět měsíců, kdy na příkaz paní Kláry byla v klášteře v Arezzu v doprovodu jedné ženy, která tam byla poslána.

A tato svědkyně, protože byla tělesná příbuzná svaté Kláry, všimla si bedlivě jejího života a zvyků, a když tento život pozorovala, připadal jí velmi zázračný.

Otázána, proč jí připadal zázračný, odpověděla: pro velké odříkání, které, jak se zdálo, nemohla snést jako člověk, a pro jiné téměř nesčetné zázračné věci, které Bůh působil skrze ni a v ní, tak jak bylo řečeno výše.

Jak osvobodila jednu sestru od bolesti horečky a od vředu

3052

12. Svědkyně připojila, že ona sama, když byla nemocná, jednou v noci byla velmi trápena těžkou bolestí v kyčli; začala naříkat a stěžovat si. Paní se jí ptala, co jí je. Tu jí svědkyně vypověděla svou bolest, a Matka se jí vrhla přímo na tuto kyčel v místě bolesti a potom tam položila šátek, který měla na své hlavě, a hned se od ní bolest zcela vzdálila.

Na dotaz, kdy to bylo, odpověděla: Je to víc než dvanáct let.

Na otázku, kdo byl při tom, odpověděla, že ona svědkyně byla sama s ní v místnosti, kde se modlívala. Na měsíc a den či noc si nevzpomíná.

3053

13. Jindy, před tímto časem, osvobodila svědkyni svatá Klára od stálé horečky a od vředu, který měla na pravé straně prsou, takže sestry myslely, že zemře. A to se stalo už před dvaceti léty.

Na otázku, jak dlouho je měla, odpověděla: Tři dny.

3054

14. Svědkyně také řekla, že slyšela od jedné ženy, že ji Pán osvobodil od pěti zlých duchů pro zásluhy této svatě.

Na dotaz, odkud byla ta žena, odpověděla, že byla z Pisy, podle toho, co ta žena říkala, když přišla do kláštera do hovorny, aby vzdala díky Bohu a této svatě.

Otázána, kdy to bylo, dala odpověď: Jsou tomu asi čtyři roky. A ta žena řekla, že zlí duchové tvrdili, že je vyhnaly modlitby oné svatě.

OSMÁ SVĚDKYNĚ

3055

Sestra LUCIE z ŘÍMA, řeholnice kláštera sv. Damiána, pod přísahou vypověděla: Že svatost a dobrota paní Kláry, bývalé abatyše kláštera sv. Damiána, byly takové, že to nijak nemůže plně vypovědět.

Na dotaz., v čem spočívala tato svatost a dobrota, odpověděla, že v její velké pokoře, laskavosti, počestnosti a trpělivosti.

3056

2. Na otázku, jak dlouho byla v klášteře, odpověděla, že pokud jde o dobré skutky, zdá se jí, že tam nebyla dlouho; avšak co do času, který tam strávila, že se nepamatuje. Paní Klára ji však přijala do kláštera pro lásku Boží, když byla velmi malá.

A řekla, že vždy viděla paní Kláru chovat se s velkou svatostí.

3057

3. Otázána, s jakou svatostí, odpověděla: Ve velkém trýznění svého těla a ve velké přísnosti svého života. A pokud mohla, snažila se zalíbit se Bohu a učit své sestry v Boží lásce, a měla velký duševní i tělesný soucit se sestrami. Svědkyně dále připojila, že kdyby neznala životy svatých, nedokázala by vyjádřit tuto dobrotu a svatost, kterou viděla u paní Kláry.

3058

4. Řekla také, že slyšela, jak Pán osvobodil více sester pro její zásluhy. Ona však při tom nebyla, protože byla nemocná.

DEVÁTÁ SVĚDKYNĚ

3059

1. Sestra FRANTIŠKA, dcera pána KAPITÁNA z COL de MEZZO, řeholnice kláštera sv. Damiána, pod přísahou vypověděla: Že vstoupila do tohoto kláštera před jedenadvaceti léty v měsíci máji, když byla svatá Klára abatýší kláštera. Prohlásila, že kdyby měla takovou moudrost jako Šalomoun a takovou výmluvnost jako svatý Pavel, myslí, že by nedokázala plně vypovědět dobrotu a svatost, jaké po celý ten čas viděla u paní Kláry.

3060

2. Otázána, co u ní viděla, odpověděla, že jednou, když Saraceni vnikli do okruhu kláštera, paní se nechala přivést až do vchodu do refektáře a nechala přinést před sebe schránku s Nejsvětější svátostí těla našeho Pána Ježíše Krista. V modlitbě se vrhla tváří k zemi a se slzami prosila mezi jiným těmito slovy: »Pane, chraň tyto své služebnice, protože já je nemohu ochránit!« Tu svědkyně uslyšela hlas podivuhodné sladkosti, který pravil: »Já tě vždy ochráním!« Tu paní prosila i za město a pravila: »Pane, ať se ti zalíbí obránit i toto město! Tu zazněl týž hlas a pravil: »Město utrpí mnoho nebezpečí, bude však ubráněno.« Tu se paní obrátila k sestrám a řekla jim: »Nebojte se, nebo já jsem vaší zárukou, že se vám nestane nic zlého nyní ani jindy v budoucnu, jen když budete zachovávat Boží přikázání.« A tehdy Saraceni odtáhli tak, že neudělali žádné zlo nebo škodu.

Na otázku, jak dlouho je tomu, odpověděla, že si nepamatuje. Otázána na měsíc, den a hodinu, odpověděla: v měsíci září, a myslí, že to byl pátek, asi o třetí hodině.

Na dotaz, kdo byt při tom, dala odpověď: Sestry, které byly na modlitbě.

Na otázku, zda i druhé sestry slyšely ten hlas, odpověděla, že ho slyšela svědkyně a ještě jedna sestra, která už zemřela, protože ony dvě podpíraly paní.

Otázána, jak ví, že ta druhá sestra slyšela onen hlas, odpověděla: Protože ta sestra to říkala. A svatá Klára si je ten večer obě zavolala a přikázala jim, aby to nikomu neřikaly, dokud ona žije.

Dotázána na jméno té sestry, o které říká, že zemřela, odpověděla, že se nazývala sestra Illuminata z Pisy.

3061

3. Vypověděla též, že když jindy někdo přinesl paní Kláře zprávu, že město Assisi má být vydáno (nepříteli), paní svolala své sestry a řekla jim: »Mnoho dobrého jsme dostaly od tohoto města, proto musíme prosit Boha, aby ho zachránil.« Proto přikázala, aby brzy ráno k ní přišly; a tak sestry, jak jim bylo přikázáno, přišly brzy ráno k ní. Když přišly, paní si nechala přinést popel a odložila všechny šátky ze své hlavy, a tak to přikázala i všem ostatním sestrám. Potom vzala popel, vložila si ho jako první velké množství na svou hlavu, kterou si předtím nechala ostříhat; a pak ho vložila na hlavy všech sester. Potom přikázala, aby všechny šly k modlitbě do kaple; a tak se stalo, že příští den ráno odtáhlo to vojsko poražené a ve zmatku. A od té doby město Assisi nebylo dobýváno žádným vojskem. A v ten den modlitby sestry se postily o chlebě a vodě, a některé z nich nejedly ten den vůbec nic.

Na otázku, jak dlouho je tomu, odpověděla, že to bylo v časech Vitala de Aversa.

3062

4. Řekla také, že jednou, bylo to prvního máje, viděla ona svědkyně na klíně paní Kláry, na jejích prsou, překrásného chlapečka, takového, že jeho krásu nedokáže vyjádřit; a když svědkyně viděla tohoto chlapečka, pociťovala nevýslovně příjemnou sladkost. A bez pochybností byla přesvědčena, že tento chlapeček byl Boží Syn. Řekla rovněž, že tehdy viděla nad hlavou paní Kláry dvě křídla, zářivá jako slunce, která se chvíli vznášela do výše, chvíli pokrývala hlavu paní.

Na dotaz, které to ještě viděly, odpověděla, že to viděla sama, a že to nikdy nikomu neprozradila; ani teď by to neprozradila, kdyby nešlo o chválu tak svaté Matky.

3063

5. Svědkyně rovněž vypověděla, jak svatá Klára znamením kříže a svými modlitbami vysvobodila sestru Benvenutu, dceru paní Diambry, od rány, kterou měla pod paží, a sestru Kristiánu od hluchoty na ucho, jak už řekla výše sestra Filipa a sama o sobě sestra Kristiána.

3064

6. Řekla také, že jednou viděla, jak přinesli do kláštera k paní Kláře synáčka pána Jana, syna Jana z Assisi, který měl horečku a krtice; a světice mu udělala znamení kříže, dotkla se ho a tak ho osvobodila. Na otázku, jak to ví, odpověděla, že slyšela potom, jak jeho otec řekl v hovorně, že byl náhle osvobozen. Svědkyně ho však neviděla předtím, co byl přiveden ke svaté Kláře, avšak krátký čas potom ho viděla, když se uzdravený vrátil do kláštera.

Otázána, kolik let měl chlapeček, odpověděla, že pět roků. Na dotaz po jménu chlapečka řekla, že to neví.

3065

7. Svědkyně také vyprávěla, že když trpěla jednou velmi těžkou nemocí, která ji postihla na hlavě, až skřípala zuby a ztrácela paměť, udělala slib svaté Matce, když už byla na odchodu z tohoto života, a náhle byla osvobozena. Potom už nepocítila tuto nemoc.

Na dotaz, jak dlouho ji měla, odpověděla, že více než šest let.

3066

8. Svědkyně rovněž řekla, že jednou se paní Klára nemohla zdvihnout z lůžka pro svou nemoc; a když žádala, aby jí přinesli jeden ubrus, nebyl nikdo, kdo by jej přinesl. Tu kočička, která byla v klášteře, začala tahat a vléci ten ubrus, aby jej přinesla, jak byla schopná. Tehdy paní řekla té kočce: »Ty ošklivá! Ty jej nedokážeš přinést; proč jej vlečeš po zemi?« Nato kočka, jako kdyby rozuměla, začala stáčet ubrus, aby se nedotkl země.

Otázána, jak tyto věci ví, odpověděla, že paní jí to sama řekla.

3067

9. Rovněž o korporálech udělaných z její příze řekla svědkyně, že

ona sama jich napočítala padesát párů; byly rozděleny po kostelích, jak vypověděly předchozí sestry svědkyně.

3068

10. Řekla dále, že jednou, když sestry myslely, že blažená Matka už je blízko smrti a kněz jí dal svaté přijímání těla našeho Pána Ježíše Krista, svědkyně viděla nad hlavou Matky svaté Kláry velikou zář; a zdálo se jí, že tělo Páně je malý a velmi krásný chlapeček. A potom co svatá Matka ho přijala s velkou zbožností a v slzách, jak vždy byla zvyklá, řekla tato slova: »Takové dobrodiní mi dnes dal Bůh, že nebe a země by se mu nemohly vyrovnat.«

Otázána, zda byla ještě některá z ostatních sester, která by to viděla, odvětila, že to neví, ale že to ví dobře o sobě samé.

Na otázku, kdy to bylo, odpověděla, že před minulým svátkem svatého Martina to byly tři roky.

Na dotaz, v kterou denní hodinu to bylo, dala odpověď, že ráno po mši.

DESÁTÁ SVĚDKYNĚ

3069

1. Sestra ANEŽKA, dcera pána OPORTULA de BERNARDO, (starosty města) ASSISI, řeholnice kláštera sv. Damiána, vypověděla pod přísahou: Že v době, kdy svědkyně jako malá dívčinka vstoupila do kláštera, paní Klára, abatyše kláštera, užívala kající šat udělaný ze spletených koňských žíní. Řekla, že paní ho jednou půjčila svědkyni na tři dny, a když ho v ty dny nosila, zdál se jí tak ostrý, že ho žádným způsobem nemohla snést.

3070

2. Svědkyně dále řekla, že by nijak nedokázala vyjádřit pokoru, laskavost, trpělivost a velikost svatého života a ctností paní Kláry, jak to viděla po celou dobu, co byla v klášteře. Ba zdálo se, že v ní byla všechna dobra, a nebylo tu nic, co by se dalo vytknout, ale vše se dalo doporučit jako svaté.

Na otázku, jak to ví, odpověděla, že byla v klášteře pod její péčí asi třiatřicet let.

3071

3. Vypověděla rovněž, že paní Klára večer po kompletáři zůstávala dlouho na modlitbě v mnohých slzách. A kolem půlnoci rovněž vstávala na modlitbu, pokud byla zdráva, a budila sestry tak, že se jich tiše dotýkala. Potom se zvlášť modlila k šesté hodině, neboť, jak říkala, v tuto hodinu byl náš Pán ukřižován.

3072

4. Dále řekla, že tato světice se trýznila velkými posty.

Na dotaz, jak tyto věci ví, odpověděla tak, jak je řečeno výše, protože byla při tom.

3073

5. Řekla rovněž, že když paní Klára někdy viděla některou ze sester trpět nějakým pokušením či trápením, paní si ji tajně zavolala a v slzách ji těšila, a někdy se jí vrhala k nohám.

Otázána, jak ví tyto věci, odpověděla, že viděla víckrát, jak si je volala, aby je těšila. A některá z nich jí řekla, že se jí paní vrhla k nohám.

Na dotaz na jméno této sestry odpověděla, že se jmenovala sestra Illuminata z Pisy, která už zemřela.

3074

6. Dále vypověděla o pokoře této paní, že byla taková, že umývala nohy sestrám a služebným; a že jednou, když myla nohy jedné z služebných sester a chtěla jí je políbit, jak to dělávala, ta ji nechťíc koplá nohou do úst. A paní se z toho rozveselila a políbila jí chodidlo té nohy. Otázána, jak to ví, odpověděla, že to viděla.

Na dotaz, kdy to bylo, řekla, že ve velkém postě. Otázána na den, vypověděla, že jednou ve čtvrtek.

3075

7. Řekla také, že po většinu doby, co svědkyně byla v klášteře, paní měla za lůžko rohožku a pod hlavou trochu slámy; a s tímto lůžkem byla spokojena. To věděla, protože to viděla. Řekla rovněž, že

slyšela, jak předtím, než svědkyně byla v klášteře, měla paní Klára lůžko z roští; když však onemocněla, na příkaz svatého Františka měla slamník.

3076

8. Svědkyně dále vypověděla, že paní Klára měla velkou radost, když slyšela slovo Boží. A třebaže nebyla vzdělaná, přece ráda slýchala učená kázání. Když jednoho dne kázal bratr Filip (Dlouhý) de Atri z řádu Menších bratří, svědkyně viděla vedle svaté Kláry překrásného chlapečka, zdálo se jí, že má asi tři roky. A když se svědkyně modlila v srdci, aby Bůh nedopustil, že by byla oklamána, dostala v srdci odpověď těmito slovy: »Já jsem mezi vámi,« a těmi slovy bylo naznačeno, že chlapeček byl Ježíš Kristus, který stojí mezi kazateli a posluchači, když poslouchají tak, jak mají.

Na otázku, před jakou dobou to bylo, odpověděla, že asi před jedenadvaceti léty.

Otázána, v které době to bylo, odvětila, že v tom týdnu po Velikonocích, kdy se zpívá »Já jsem dobrý pastýř«.

Na dotaz, kdo byl přítomen, řekla, že tam byly sestry.

Otázána, zda některá z nich viděla toho chlapečka, odpověděla, že jedna sestra řekla svědkyni: »Vím, že jsi něco viděla.«

Na dotaz, jak dlouho tam byl ten chlapeček, dala odpověď, že po velkou část kázání. A řekla, že se tehdy zdálo, jako by kolem Matky svaté Kláry byla velká záře, ne jako něco hmotného, ale jako zář hvězd. Svědkyně také řekla, že z tohoto zjevení cítila nevýslovnou sladkost.

A potom viděla jinou zář, ne jako té barvy, která byla předtím, ale docela červenou, takže se zdálo, že vrhá ohnivé jiskry; a obklopila celou světici a pokryla celou její hlavu. A když svědkyně měla pochybnosti, co by to bylo, dostala odpověď, ne hlasem, ale bylo jí řečeno v její mysli: »Duch svatý sestoupí na tebe.«

3077

9. Vypověděla rovněž, že se věřilo, že silou modlitby svaté Kláry byl uchráněn klášter od Saracénů a město Assisi bylo osvobozeno od

obléhání nepřátel, jak sama svědkyně viděla Matku svatou Kláru modlit se za to v slzách velmi pokorně, s rukama sepjatýma a s očima pozdviženýma k nebi.

3078

10. Řekla rovněž, že když byla svatá Klára na odchodu, napomínala svědkyni a ostatní sestry, aby vytrvaly v modlitbě, a že svědkyně říkala modlitbu k pěti ranám Páně. A pokud mohla rozumět, i když mluvila velmi tiše, stále měla utrpení Páně na svých rtech; a stejně tak i jméno našeho Pána Ježíše Krista.

A poslední slova, která svatá Matka řekla k svědkyni, byla: »Drahocenná je v Hospodinových očích smrt jeho svatých« (Žl 116/115, 15).

3079

11. Také vypověděla svědkyně, že jednou na její velké naléhání (s dovolením) Matky svaté Kláry, když ta umyla (sestrám) nohy, napila se z této (vody) po mytí nohou, a zdála se jí tak sladká a vonná, že by to sotva dokázala vyjádřit.

Na otázku, zda ještě některá sestra ochutnala této vody, odpověděla, že ne; že ji však Matka svatá Klára neprodleně vylila, aby už ji neochutnávaly.

JEDENÁCTÁ SVĚDKYNĚ

3080

1. Sestra BENVENUTA, dcera paní DIAMBRY z ASSISI, řeholnice kláštera sv. Damiána, vypověděla pod přísahou: Že svědkyně měla jisté rány pod paží a na prsou, které se nazývají píštěle, a v nich bylo pět vředů s pěti hlavičkami. Když trpěla touto nemocí dvanáct let, jednou večer šla ke své Matce svaté Kláře a se slzami ji prosila o pomoc. Tu laskavá Matka, pohnutá touto důvěrou, slezla z lůžka a na kolenou se modlila k Pánu. Když skončila modlitbu, obrátila se k svědkyni, udělala znamení kříže, nejdřív sobě a potom je udělala i nad svědkyní, pomodlila se Otče náš a dotkla se jejich ran holou

rukou. A tak byla osvobozena od těch ran, které se zdály nezahojitelné.

Otázána na čas, kdy to bylo, odpověděla, že v loňském září, tedy před dvěma roky, jak se jí zdá; a po té nemoci pak už necítila ani stopy.

3081

2. Řekla také, že je to více než dvacet devět let, co svědkyně přišla do kláštera, a od té doby vždy byla pod vedením přesvaté Matky paní Kláry; a tato paní ji učila milovat Boha nad všechno ostatní; za druhé ji učila úplně a často vyznávat své hříchy; za třetí ji poučovala, aby stále měla na mysli utrpení Páně.

O zázračném příchodu nebeského dvora k šťastnému přechodu svaté Kláry

3082

3. Tato svědkyně dále vypověděla, že večer v pátek předcházející sobotu, která byla třetím dnem před smrtí paní svaté Kláry blažené paměti (tj. večer 8. srpna 1253), svědkyně spolu s ostatními sestrami, slzíce nad přechodem takové a tak veliké jejich Matky, seděla při lůžku paní. A bez toho, že by na ni někdo promluvil, paní začala poroučet svou duši a takto mluvila: »Jdi v pokoji, protože budeš mít dobrý doprovod; neboť ten, který tě stvořil, předzvěděl, že budeš posvěcena; a když tě stvořil, vlil do tebe Ducha svatého; a pak tě střežil jako matka své maličké dítě.«

A když se jedna sestra jménem Anastázie zeptala paní, s kým mluvila a komu říkala ta slova, paní odpověděla: »Mluvím ke své požehnané duši.«

3083

4. Tu svědkyně začala usilovně přemýšlet o velké a zázračné svatosti paní Kláry; a při tomto přemýšlení se jí zdálo, že se pohnul celý nebeský dvůr a připravil se uctít tuto svatou. A zvláště naše slavná paní, blahoslavená Panna Maria připravovala ze svých šatů, aby oblékla novou svatou. A zatímco svědkyně prodlévala v těchto úvahách a představách, náhle uviděla vlastníma očima velké množství panen oblečených v bílém, které všechny měly na svých

hlavách koruny, jak přicházely a vstupovaly dveřmi této místnosti, kde ležela Matka svatá Klára. Mezi těmito pannami byla jedna větší a vyvýšená a nevýslovně krásná nad všechny ostatní, která měla na své hlavě větší korunu než ostatní. A nad korunou měla zlaté jablko v podobě kadidelnice, z kterého vycházela taková záře, že se zdála ozařovat celý dům.

Panny se přiblížily k lůžku paní svaté Kláry a ta Panna, která se zdála větší, první ji přikryla na lůžku velmi jemnou rouškou, která byla tak tenká, že pro její velkou průsvitnost bylo ještě vidět paní Kláru, třebaže jí byla přikryta.

Potom ta Panna panen, která byla větší, sklonila svou tvář nad tvář panny svaté Kláry, anebo nad její hrud', tak, že svědkyně nemohla dobře rozeznat jedno od druhého; když to udělala, všechny zmizely.

Na dotaz, zda tehdy svědkyně bděla či spala, odpověděla, že bděla, a dobře, a byl večer před nocí, jak bylo řečeno.

Otázána, kdo tam byl přítomen, odpověděla, že tam bylo více sester, z nich některé spaly a jiné bděly; neví však, zda viděly to, co viděla ona; ale že to svědkyně nikdy nikomu neprozradila, až teď.

Otázána, kdy a který den to bylo, odpověděla: v pátek večer; a přesvatá paní Klára potom zemřela následující pondělí.

3084

5. Svědkyně rovněž vypověděla, že všechno to, co se říká o svatosti života paní Kláry, je pravda, a ona nedokáže říci tolik o její svatosti, aby jí v ní nebylo víc; a nevěří, že po naší paní blahoslavené Panně Marii by někdy byla nějaká žena větší svatosti než paní svatá Klára. Neboť byla panna, byla pokorná, zapálená v lásce k Bohu, v modlitbě a stálém nazírání, radostná v odříkání, v pokrmech a odívání, obdivuhodná v postech a bdění, a to tak, že mnohé se divily, že může žít s tak skromným jídlem.

Měla velký soucit se zarmoucenými; byla laskavá a štědrá vůči všem sestřám. Všechn její zájem se soustřeďoval na Boha; o věcech světských nechtěla ani mluvit ani slyšet. V řízení kláštera sester byla starostlivá a rozvážná, více než je možno vyjádřit.

Na otázku, jak ví všechny tyto věci, odpověděla: Protože byla s ní v klášteře po celou uvedenou dobu dvaceti devíti let, všechno to viděla, a kdyby bylo třeba, dokázala by všechny uvedené věci vyprávět podrobně.

DVANÁCTÁ SVĚDKYNĚ

3085

1. Sestra BEATRICE, dcera pána FAVARONE z ASSISI, řeholnice kláštera sv. Damiána, vypověděla pod přísahou: Že byla rodnou sestrou paní Kláry svaté paměti, jejíž život byl od dětství téměř andělský, neboť byla panna a panenství vždy zachovala. Snažila se o dobré skutky svatosti, takže její dobrá pověst byla rozšířena mezi všemi, kdo ji znali.

O obrácení svaté Kláry

3086

2. Řekla, že když svatý František slyšel zvěst o její svatosti, vícekrát šel k ní a kázal jí tak, že tato panna Klára souhlasila s jeho kázáním, zřekla se světa a všech pozemských věcí a odešla sloužit Bohu, jak nejnrychleji mohla.

3087

3. Neboť prodala celé své dědictví a část dědictví svědkyně, a dala je chudým.

3088

4. Potom ji svatý František ostříhal před oltářem v kostele Panny Marie zvaném Porciunkula, a nato ji odvedl do kostela sv. Pavla abatyší. Když ji její příbuzní chtěli odvléci odtud, paní Klára se chytila oltářních pláten, odkryla svou hlavu a ukázala, že je ostříhaná, a žádným způsobem se jim nedala, ani se nenechala odtud vytáhnout, ani s nimi odvést.

3089

5. Potom ji svatý František, bratr Filip a bratr Bernard odvedli ke kostelu svatého Angela de Panzo, kde byla krátký čas a byla odtud

odvedena ke kostelu sv. Damiána, kde jí Pán dal více sester, aby je vedla. Otázána, jak ví všechny tyto věci, odpověděla, že protože byla její rodná sestra, některé věci viděla a jiné slyšela od samé paní Kláry a od jiných.

Na dotaz, kdy to bylo, odpověděla, že asi před čtyřiceti dvěma roky.

O chování svaté Kláry v klášteře

3090

6. Dále svědkyně vypověděla, že když paní Klára byla abatyší v řečeném klášteře, ve své vládě se chovala tak svatě a tak rozvážně a Bůh projevil tolik zázraků skrze ni, že všechny sestry a všichni ti, kdo poznali její život, považují ji a mají v úctě za svatou.

Na otázku, v čem spočívala svatost paní Kláry, odpověděla: Spočívala v panenství, pokoře, trpělivosti a laskavosti, nezbytném napravování, v sladkém napomínání sester, ve vytrvalosti v modlitbě a nazírání, v zdrženlivosti a postech, v strohosti lůžka a oděvu, v pohrdání sebou samou, ve vroucí lásce k Bohu, v touze po mučednictví; a nejvíce v lásce k privilegiu chudoby.

3091

7. Otázána, jak ví tyto věci, podala odpověď: Protože viděla, jak všechny tyto věci dělala, a protože byla její rodnou sestrou a byla s ní v klášteře po dobu asi dvaceti čtyř let. A předtím se s ní stýkala a žila s ní jako s rodnou sestrou. A řekla, že jazyk by nedokázal vyslovit, jaká dobrota byla v paní Kláře.

3092

8. Dotázána rovněž na zázraky, které Pán Bůh skrze ni učinil, odpověděla: Bůh skrze ni osvobodil více sester, když nad nimi udělala znamení kříže. Také mnoho dalších zázraků: neboť Bůh na její modlitby uchránil klášter od Saracénů a město Assisi od obléhání nepřátel, jak se obecně věří.

Na otázku, jak to ví, odpověděla, že viděla, když se modlila a jak Saracéni odtáhli, aniž by ublížili některé (sestře), ani klášteru. A potom, co se modlila, příští den vojsko obléhající město Assisi odtáhlo.

3093

9. Na dotaz, jak došlo k osvobození sester od nemocí, odpověděla, že paní Klárou byly osvobozeny sestra Benvenuta, sestra Kristiána a četné další sestry.

Na otázku, jak to ví, dala odpověď, že předtím je viděla nemocné a byly na tom hodně špatně až do té doby, kdy svatá Matka udělala znamení kříže a spolu s modlitbou je osvobodila; potom je viděla zdravé.

TŘINÁCTÁ SVĚDKYNĚ

3094

1. Sestra KRISTIÁNA, dcera pána BERNARDA da SUPPO z ASSISI, řeholnice kláštera sv. Damiána, vypověděla pod přísahou: O chování a způsobu chování totéž, co řekla sestra Beatrice, a připojila, že Boží panna Klára odešla z otcova světského domu zázračným způsobem.

Protože se totiž obávala, aby jí v cestě nebylo zabráněno, nechtěla odejít obvyklým východem, ale šla k jinému východu z domu, který, aby ho nebylo možno otevřít, byl zatarasen těžkými trámy a kamenným sloupem, které by sotva dokázalo odstranit několik mužů. Avšak ona sama, s pomocí Ježíše Krista, je odstranila a otevřela tento východ. Příští ráno, když mnozí viděli tento východ otevřený, se hodně divili, jak to mohla dokázat taková mladičká dívka.

Na otázku, jak ví tyto věci, odpověděla svědkyně, že tehdy byla v tom domě a předtím byla s ní a věděla o ní, protože s ní bydlela v Assisi.

Na otázku, před kolika léty to bylo, odpověděla: Je tomu čtyřicet dva roky, anebo málo více.

Otázána, kolik let měla tehdy svatá Klára, odpověděla, že osmnáct, aspoň se tak říkalo.

3095

2. Vypověděla také, že tehdy v otcovském domě ji všichni

považovali za počestnou a svatou, a řekla, že před třiceti čtyřmi roky v měsíci máji ona svědkyně vstoupila do kláštera. A žila pod kázní a vládou paní svaté Kláry, jejíž svatost života osvěcovala celý klášter a naplňovala ho všemi ctnostmi a zvyky, jaké se vyžadují od svatých žen.

3096

3. O těch (ctnostech) svědkyně řekla, že by mohla plně a pravdivě vypovědět, kdyby byla dotazována na všechny ctnosti jednotlivě. A že nejvíce paní Klára byla celá zapálena láskou a milovala sestry jako sebe samu; a když někdy slyšela nějakou věc, která se nelíbí Bohu, měla velký soucit a snažila se to bezodkladně napravit. A protože byla taková a tak svatá a tak ozdobená ctnostmi, Bůh chtěl, aby ona byla první matkou a učitelkou v řádu. A tak dobře střežila klášter a řád i sebe samu před každou nákazou hříchu, že její památka bude v úctě navěky. Sestry pak věří, že tato svatá Matka za ně prosí Boha v nebi, když je tak obezřetně, laskavě a bděle řídila na zemi v nábožnosti a v předsevzetí chudoby.

Na otázku, jak ví uvedené věci, odpověděla, že je viděla a že byla s ní v klášteře po uvedenou dobu a předtím s ní bydlila a věděla o ní, jak je řečeno výše.

3097

4. O strohosti v oblékání a kajícím šatě, o zdrženlivosti a o modlitbě řekla, že neslyšela nikdy, že by na světě byla jí podobná, nebo že by jí v uvedených věcech předčila.

A tyto věci řekla a ví je, protože je viděla.

3098

5. O osvobození sestry Benvenuty od píštěle vypověděla všechno to, co řekla sama sestra Benvenuta, protože při tom byla přítomna.

3099

6. Rovněž o osvobození sestry Amaty z vodnatelnosti vypověděla to, co řekla sestra Amata sama, neboť při tom byla přítomna.

3100

7. I o osvobození sestry Kristiány řekla totéž co sestra Kristiána.

3101

8. Stejně tak o osvobození sestry Andrey z Ferrary řekla totéž, co vypověděla sestra Filipa.

3102

9. Rovněž o modlitbě vykonané pro ochranu a osvobození kláštera od Saracénů a o modlitbě za osvobození města Assisi obléhaného nepřáteli vypověděla totéž co sestra Filipa. Připojila, že tato svědkyně sama to byla, která na příkaz svaté Matky Kláry svolala sestry, aby dlely na modlitbě.

3103

10. Řekla také, že paní Klára v nemoci, na kterou odešla z tohoto života, nepřestávala nikdy chválit Boha a napomínat sestry k dokonalému zachovávání řádu, především k lásce k chudobě.

Na otázku, jak to ví, odpověděla, že často byla při tom.

3104

11. Také co se týká prodeje dědictví, vypověděla svědkyně, že příbuzní paní Kláry jí chtěli dát větší cenu než kdokoli z ostatních, ona však jim je nechtěla prodat, ale prodala jiným, aby chudí nebyli ukřádeni.

A všechno, co dostala z prodeje dědictví, rozdala chudým. Na otázku, jak to ví, odpověděla, že to viděla a slyšela.

ČTRNÁCTÁ SVĚDKYNĚ

3105

1. Sestra ANGELUCCIA, dcera pána ANGELEIA ze SPOLETA, řeholnice kláštera sv. Damiána, pod přísahou vypověděla: Že po dvacet osm let byla svědkyně v klášteře sv. Damiána a že po celou tuto dobu, co byla v klášteře pod vedením paní Kláry svaté paměti, viděla takové a tak dobré věci od ní, že vpravdě by se dalo říci o ní to, co by se mohlo říci o některém svatém, jenž je v ráji.

3106

2. Otázána, jaké dobré věci to byly, odpověděla, že v době, kdy

svědkyně vstoupila do kláštera, paní Klára byla nemocná, a přesto v noci vstávala z lůžka a bděla na modlitbě v četných slzách.

A totéž dělala ráno okolo třetí hodinky.

3107

3. Pevně věřila, že její modlitby osvobodily jednu klášter před útokem Saracénů, kteří už vnikli do okruhu kláštera. A jindy osvobodila město Assisi od obléhání nepřátel.

3108

4. Vypověděla dále, že taková byla její pokora a laskavost k sestrám, taková trpělivost a vytrvalost v trápeních, taková přísnost života, taková strohost v jídle a oblékání, taková láska vůči všem, taková obezřetnost a bedlivost při povzbuzování podřízených sester a tak byla milostivá a sladká paní Klára při napomínání sester a v jiných dobrých a svatých věcech, že její jazyk by to nedokázal vyjádřit ani žádným způsobem by to nedokázala pochopit: a že v ní bylo mnohem více svatosti, než by kdy dokázala vyslovit. A stejně tak o lásce k chudobě, která v ní byla v nejvyšší míře.

Na otázku, jak tyto věci ví, odpověděla: Protože byla s ní po celou uvedenou dobu a viděla svatost jejího života, jak bylo řečeno.

3109

5. A že žádná ze sester nepochybuje, že Bůh skrze ni vykonal mnoho zázraků, dokonce už za jejího života, jak je řečeno výše.

Na otázku, jak to ví, odpověděla, že viděla, když sestra Benvenuta byla náhle osvobozena od svých ran znamením kříže, které nad ní udělala svou rukou paní Klára. A slyšela, že více dalších sester i cizích lidí bylo osvobozeno uvedeným způsobem.

3110

6. Svědkyně rovněž uvedla, jak když se zavírala brána do budovy, totiž do kláštera, padla zezadu na paní Kláru; a sestry byly přesvědčeny, že ta brána ji zabila: proto vypukly ve velký pláč. Paní však zůstala bez jakékoli úhony a řekla, že nijak necítila tíhu brány, která vážila tolik, že tři bratři ji stěží mohli usadit na její místo.

Na otázku, jak to ví, odpověděla, že to viděla a byla při tom. Otázána, kdy to bylo, odpověděla, že téměř před sedmi léty. Otázána na den, řekla, že to bylo v oktávě sv. Petra, v předvečer neděle.

Tehdy na křik svědkyně rychle přišly sestry a viděly, že brána ji ještě odzadu tlačila k zemi, avšak svědkyně ji sama zdvihnout nemohla.

7. Svědkyně dále vypověděla, že smrt paní Kláry byla podivuhodná a slavná, že však několik dní před svou smrtí jednou večer začala mluvit o Trojici a říkat jiná slova o Bohu tak vznešeně, že sotva mnozí učenci by je mohli chápat; a mnoho jiných věcí řekla.

Otázána, jaká jiná slova řekla, vypověděla to, co o tom řekla výše uvedená sestra Filipa.

3111

8. Svědkyně také řekla, že když jednou svatá Matka paní Klára po Velikonocích slyšela zpívat: »Viděl jsem pramen vody, který vyvěral z chrámu, na pravé straně« (Ez 47, 1-2), tak se rozradostnila a uchovala to v paměti, že vždy po jídle a po kompletári nechávala podat sobě a sestrám svěcenou vodu, a sestrám říkala: »Moje sestřičky a dcerušky, máte si vždy připomínat a mít na paměti tu požehnanou vodu, která vyšla z pravého boku našeho Pána Ježíše Krista, když visel na kříži.«

3112

9. Řekla rovněž, že když tato přesvatá Matka posílala služebné sestry mimo klášter, napomínala je, aby, když uvidí pěkné stromy kvetoucí a zelenající se, chválily Boha; a podobně až uvidí lidi a jiné tvory, vždy za všechny a ve všech věcech chválily Boha.

PATNÁCTÁ SVĚDKYNĚ

3113

1. Dne 28. měsíce listopadu v nemocnici kláštera, za přítomnosti (kaplana) bratra Marka, sestry Filipy a ostatních sester, sestra BALVINA z PORZANO, řeholnice kláštera sv. Damiána, pod přísahou vypověděla dosti úplně o svatosti života paní Kláry a její velké dobrotě.

3114

2. Rovněž vypověděla, že sama svědkyně viděla ona vrata ležet na Matce svaté Kláře, že jí padla na záda a nebyla ještě zdvižena. Řekla dále, že svatá Klára pověděla, že tato vrata jí žádným způsobem neublížila, ale ležela na ní jako plášť.

Svědkyně také řekla, že tato vrata byla velké váhy, a že běžela na křik sestry Angelucci spolu s ostatními sestrami, a že všechny se obávaly, že ta vrata ji zabila. Otázána na čas, řekla, že tomu je asi sedm let.

* * *

3115

1. Rovněž téhož dne 28. listopadu v budově kláštera sv. Damiána, v přítomnosti pana Leoparda, společského arcijáhna, Bona Jakuba, plebána z Trevi, kteří byli v doprovodu uvedeného pána Bartoloměje, biskupa společského, a bratra Marka z řádu Menších bratří, kaplana uvedeného kláštera, shromáždil se celý konvent klauzurovaných řeholnic kláštera sv. Damiána, potom co některé řeholnice odpřísáhly vypovědět pravdu a vydaly svědectví o životě, obrácení a chování paní svaté Kláry svaté paměti, a o zázracích, které, jak se říkalo, se staly pro její zásluhy, paní sestra BENEDIKTA, tehdy abatyše, s ostatními řeholnicemi řečeného kláštera sv. Damiána, vyslovily jednomyslně, v přítomnosti důstojného otce pána společského biskupa, že to všechno, co zahrnovala svatost některé světice, která je po Panně Marii, může se vpravdě tvrdit a dosvědčit o paní Kláře svaté paměti, kdysi jejich abatyši a přesvaté Matce.

A to všechno je zahrnuto v ní a lze to nalézt v jejím životě. Proto všechny byly ochotny odpřísáhnout, vypovědět a dosvědčit, neboť viděly její podivuhodné chování, a po čas, co s ní žily v tomto klášteře, viděly svatost jejího života a její andělské chování; a tyto věci nijak není možno vůbec vysvětlit lidskými slovy.

ŠESTNÁCTÝ SVĚDEK

3116

1. Téhož dne v kostele sv. Pavla v Assisi před důstojným otcem panem biskupem spoletským, rovněž v přítomnosti Andriola de Bartolo, Vianella del Benvenuto Lucchese a mnoha dalších, pán HUGOLÍN de PIETRO GIRARDONE, rytíř z Assisi, pod přísahou vypověděl o životě, obrácení, chování a zázracích, o kterých se říká, že se staly pro zásluhy paní Kláry svaté paměti: Že svatá Klára byla z velmi vznešeného rodu v Assisi, neboť jejím dědečkem byl pán Offreduccio de Bernardino a jeho synem byl pán Favarone, otec svaté Kláry.

3117

2. Tato svatá Klára byla panna a v otcově domě velmi počestného chování, vůči všem laskavá a milá; a jako svatý František byl první v řádu Menších bratří a tento řád s Boží pomocí založil a uspořádat, tak tato svatá panna Klára podle Boží vůle byla první v řádu klauzurovaných paní. A tento řád řídila ve vši svatosti a dobrotě, jak se vidí a vydává se o tom svědectví veřejnou pověstí.

3118

3. Rovněž řekl, že na kázání svatého Františka a jeho napomínání tato panna svatá Klára vstoupila do řehole, jak je známo.

3119

4. Dále vypověděl, že on svědek opustil svou ženu jménem paní Juditu (Giudizia), poslal ji zpět do domu jejího otce a matky a byl po více než dvacet dva roky bez ní, a nikdo ho nikdy nemohl přimět, aby ji chtěl přivést zpět a přijmout, třebaže vícekrát k tomu byl napomínán, a to i od nábožných osob. Nakonec mu bylo řečeno od uvedené svaté paní Kláry, že spatřila ve vidění, že on, pán Hugolín, ji má brzo přijmout zpět a ona mu porodí syna, z kterého bude mít velkou radost a potěšení; a svědek, když to slyšel, velmi se na ni rozmrzel.

Avšak po několika dnech byl donucen velikou touhou, že přivedl zpět svou ženu, kterou před tak dlouhou dobou opustil. Ta mu

potom, jak to bylo ve vidění paní svaté Kláry, porodila synáčka, který ještě žije a on se jím velmi raduje a má z něj velké potěšení.

3120

5. Na otázku, zda viděl paní Kláru, když žila v domě svého otce a matky, jak řekl výše, odpověděl, že ano, že viděl její chování tak svaté a počestné, jak vypověděl výše.

3121

6. Na dotaz, jakým způsobem věděl, že Boží panna Klára vstoupila do řehole na kázání svatého Františka, odpověděl, že to byla věc veřejně známá všem. A že slyšel, jak ji svatý František ostříhal v kostele Panny Marie v Porciunkule. Potom slyšel, že vstoupila do kláštera sv. Damiána, a je obecně známé, že byla takové svatosti a dobroty ve svém řádu, jako by byla světicí v nebi.

* * *

3122

V tutéž hodinu a na témže místě, za přítomnosti svědků pánů Angela de Pelcio a Bonamanzii Barbieri, před výše uvedeným pánem biskupem, odpřísáhli (své výpovědi) o životě, obrácení, chování a zázracích svaté Kláry paní Bona de Guelfuccio, Rainier de Bernardo a Petr de Damiano.

SEDMNÁCTÁ SVĚDKYNĚ

3123

1. Paní BONA de GUELFUCCIO z ASSISI vypověděla pod přísahou: Že znala svatou Kláru od té doby, co byla v domě svého otce, a že se s ní stýkala a byla v domě s ní; a pro velkou svatost jejího života, jakou projevovala předtím a potom, co vstoupila do řehole, pevně věřila, že byla posvěcena (už) v životě své matky. Jídlo, o kterém tvrdila, že ho jí, posílala chudým, a svědkyně dosvědčila, že jim ho častěji nesla.

3124

2. Tato paní Klára byla vždy ode všech považována za nejcistší pannu, a projevovala velkou horlivost ducha, jak by mohla sloužit Bohu a líbit se mu.

3125

3. Proto ji svědkyně vícekrát provázela, aby si promluvila se svatým Františkem, a chodila tajně, aby ji neviděli příbuzní.

Na otázku, co jí říkal svatý František, odpověděla, že ji vždy přesvědčoval, aby se obrátila k Ježíši Kristu, a bratr Filip to dělal podobně. A ona mu ochotně naslouchala a souhlasila se vším dobrým, co bylo řečeno.

Otázána, jak dlouho je tomu, co se staly tyto věci, odpověděla, že více než čtyřicet dva roky; neboť čtyřicet dva roky to byly, co vstoupila do řehole.

3126

4. Řekla také, že v té době, co vstoupila do řehole, byla rozvážnou dívkou ve věku asi osmnáct let, a byla stále doma; a skrývala se, neboť nechtěla, aby ji viděli, a v domě se zdržovala tak, aby ji nemohli vidět ti, kteří přicházeli do jejího domu.

Byla také velmi laskavá a věnovala se jiným dobrým skutkům. Na otázku, jak ví to, co říká, odpověděla: Protože se s ní stýkala.

3127

5. Otázána, jak se paní Klára obrátila, odpověděla, že svatý František jí odštíhl vlasy v kostele Panny Marie z Porciunkuly, jak to slyšela, avšak svědkyně nebyla při tom, neboť tehdy v postu vykonala pouť do Říma.

3128

6. Vypověděla dále, že paní Klára, před tím než jí byly ostříhány vlasy, poslala ji (svědkyni) navštívit kostel sv. Jakuba (v Compostelle), poněvadž paní Klára byla plná milosti a chtěla, aby i ostatní jí byly plné.

3129

7. Paní Klára rovněž, dokud byla ve světě, dala svědkyni ze

zbožnosti určitou částku peněz a přikázala jí, aby je zanesla těm, kteří pracovali v Panně Marii v Porciunkule, aby si koupili maso.

3130

8. O svatosti svaté Kláry vypověděla, že byla taková, že v srdci z ní měla nekonečné věci, které nedokázala vyjádřit slovy, neboť když Matka svatá Klára promluvila, bylo to vždy poučením druhých.

OSMNÁCTÝ SVĚDEK

3131

1. Pán RAINIER de BERNARDO z ASSISI vypověděl pod přísahou: Že nepochyboval o svatosti paní svaté Kláry dobré paměti a že je svatá v nebi: a kdyby o ní někdo pochyboval, potom by se to nedalo věřit o žádné; spíše by se zdálo, že naši víru nelze považovat za nic. Svědek znal tuto paní Kláru, když ještě byla dívenkou v domě svého otce; a že byla panna a od začátku svého věku začala se věnovat skutkům svatosti, jako kdyby byla posvěcena v matčině těle.

3132

2. Protože však byla krásná v tváři, jednalo se o to, dát jí manžela; proto mnozí z jejích příbuzných ji prosili, aby souhlasila, že se vdá; ona však nikdy nechtěla souhlasit. A když ji sám svědek víckrát prosil, aby s tím souhlasila, ona o tom nechtěla ani slyšet; ba jako kdyby jí mluvil o pohrdání světem.

Na otázku, jak ví tyto věci, odpověděl, že jeho žena byla příbuzná paní Kláry, a i sám svědek se důvěrně stýkal s jejím domem a viděl její uvedené dobré skutky.

3133

3. Dotázán, jaké dobré skutky konala, odpověděl, že se postila, modlila, ráda dávala almužny, jaké jen mohla. A když seděla mezi domácími, vždy chtěla mluvit o Božích věcech; a jak nejdříve mohla, nechala si odstříhnout vlasy od svatého Františka. A když ji chtěli její příbuzní odvést od sv. Pavla a dovést zpět do Assisi, nemohli žádným způsobem, protože ona nechtěla a ukázala jim ostříhanou hlavu; a tak ji nechali být.

3134

4. Paní Klára patřila mezi nejvznešenější v městě Assisi z obou stran, po otci i po matce.

Na otázku, jak ví tyto věci, odpověděl, že to bylo veřejně známo v celém okolí.

3135

5. Řekl dále tento svědek, že potom, co paní Klára odešla a usadila se u sv. Damiána, tak jak ona byla svatá, tak učila své dcery, aby ve svatosti sloužily Bohu, tak jak je dnes vidět na těchto jejích dcerách.

3136

6. Všichni občané také pevně věří, že modlitbami a zásluhami paní svaté Kláry byl uchráněn klášter a město bylo osvobozeno od nepřátel.

3137

7. Otázán, v kterou dobu svatá Klára vstoupila do řehole, odpověděl, že to bylo před více než čtyřiceti léty.

DEVATENÁCTÝ SVĚDEK

3138

1. PETR de DAMIANO z města ASSISI pod přísahou vypověděl: Že on svědek a jeho otec byli sousedé domu svaté Kláry a jejího otce a ostatních z domu.

Znal paní Kláru, když žila ve světě, i jejího otce pána Favarone, který byl urozený a velký a mocný v městě, on i ostatní z jeho domu. Také paní Klára byla urozená a z urozeného příbuzenstva a počestného chování; a z jejího domu bylo sedm rytířů, všichni vznešení a mocní.

Na otázku, jak ví tyto věci, odpověděl, že je viděl, protože byl jejím sousedem.

3139

2. Tenkrát paní Klára, která byla tehdy ještě dívenka, žila duchovně, jak bylo o ní (obecně) přesvědčení. Viděl jejího otce a matku

a příbuzné, kteří ji chtěli skvěle provdat podle její urozenosti za nějakého velkého a mocného muže.

Avšak tato dívenka, která tehdy mohla mít sedmnáct let nebo asi tak, žádným způsobem se nenechala k tomu přimět, neboť chtěla zůstat v panenství a žít v chudobě, jak to potom ukázala, když prodala celé své dědictví a dala ho chudým. A všichni oceňovali její dobré chování.

Dotázán, jak to ví, odpověděl: Protože byl jejím sousedem, a věděl, že nikdo by jí nedokázal nikdy pohnout, aby svého ducha přiklonila k světským věcem.

DVACÁTÝ SVĚDEK

3140

1. Dne 29. listopadu, v kostele sv. Pavla, v přítomnosti pana Leonarda arcijáhna spoletského, dona Jakuba plebána z Trevi, za účasti pana biskupa spoletského, JAN de VENTURA z ASSISI od přísáhl tyto věci a vypověděl: Že on svědek bydlel v domě paní Kláry, když byla v domě svého otce jako dívenka a panna, neboť byl v domě služebníkem.

3141

2. Tehdy paní Klára mohla mít asi osmnáct let a byla z nejurozenějšího příbuzenstva z celého města Assisi, ze strany otce i matky. Její otec se nazýval pán Favarone a její děd pán Offreduccio de Bernardino. Tehdy byla tato dívenka takové počestnosti v životě a chování, jako kdyby byla dlouhou dobu v klášteře.

3142

3. Na otázku, jaký život vedla, odpověděl: Přestože domácnost jejího domu patřila k největším z města a v domě byly velké výdaje, nicméně pokrmy, které dostávala k jídlu jako ve velkém domě, šetřila a odkládala a potom je posílala chudým.

Na otázku, jak ví tyto věci, odpověděl, že protože byl v domě, viděl je a pevně tomu věřil, neboť tak se to říkalo.

3143

4. A když ještě byla v otcovském domě, nosila bílou košili z hrubé látky pod ostatními šaty.

3144

5. Řekl také, že se postila a prodlévala na modlitbě a konala jiné zbožné skutky, jak to viděl; a že se věřilo, že od začátku jí byl vdechnut Duch svatý.

3145

6. Rovněž řekl, že paní Klára, když slyšela, že svatý František si zvolil cestu chudoby, předsevzala si ve svém srdci, že to udělá i ona. A tak byla svatým Františkem ostříhána v kostele Panny Marie z Porciunkuly nebo v kostele sv. Pavla.

A když ji příbuzní chtěli odvést pryč z kostela sv. Pavla a odvést zpět do Assisi, ukázala jim ostříhanou hlavu.

Na otázku, jak to ví, odpověděl, že to slyšel říkat a že to bylo obecně známé.

3146

7. Potom odešla k sv. Damiánu, kde se stala matkou a učitelkou řádu sv. Damiána, a tam zrodila četné syny a dcery v našem Pánu Ježíši Kristu, jak je dnes vidět.

3147

8. Dále pověděl, že o její svatosti nikdo žádným způsobem nesmí pochybovat, neboť Pán skrze ni koná mnohé zázraky, jak je známo.

3148

9. Ještě vypověděl, že tohoto roku, po smrti paní svaté Kláry, viděl člověka z ciziny, zuřícího nebo posedlého, spoutaného provazy, jak byl přiveden k hrobu svaté paní Kláry a na tomto místě byl osvobozen (srov. Legenda 52).

Otázán, jak to ví, odpověděl, že viděl postiženého touto nemocí, a viděl, jak tam u hrobu svaté Kláry byl náhle osvobozen.

Dotázán na jméno toho nemocného, odpověděl, že ho neznal, neboť nebyl z těchto končin.

Otázán, na vzývání kterého svatého byl osvobozen, dal odpověď, že u hrobu paní svaté Kláry. A to bylo veřejné a známé.

Na otázku, v který měsíc a den se to stalo, odpověděl, že myslí, že to bylo v minulém září. O dni řekl, že si nevzpomíná.

Otázán, kdo tam byl přítomen, odpověděl, že všichni z náměstí ho viděli a běželi spolu s ním k hrobu paní svaté Kláry.

Tomáš z Celana

ŽIVOT SVATÉ KLÁRY Z ASSISI

OBSAH

Kritické poznámky	331
ÚVODNÍ LIST PAPEŽI ALEXANDRU IV. K ŽIVOTOPISU SVATÉ PANNY KLÁRY	332
ZAČÍNÁ ŽIVOT SVATÉ PANNY KLÁRY PRVNÍ KNIHA	
• Její původ	334
• Život v otcovském domě	335
• Seznámení se s blaženým Františkem a jejich přátelství	336
• Jak zásluhou blaženého Františka změnila život a odešla ze světa do řeholního života	337
• Jak zůstala Klára neochvějně pevná, když na ni příbuzní doléhali	338
• Jak se všude šířila pověst o jejích ctnostech	340
• O tom, jak se pověst o její dokonalosti dostala i do vzdálených krajín	340
• O její svaté pokoře	341
• Svatá a pravá chudoba	342
• Zázrak rozmnožení chleba	344
• Druhý zázrak s olejem od Boha darovaným	344
• Umrťvování těla	345

• Cvičení svaté modlitby	346
• O zázracích, které se staly na její modlitby	348
○ Nejdříve o tom, jak byli Saraceni zázračně obráćeni na útěk	348
○ Jiný zázrak: Osvobození města	349
○ Účinnost její modlitby při obráćení rodné sestry	349
○ Další zázrak: Zapuzení zlých duchů	351
○ Její obdivuhodná zbožnost k Svátosti oltární	352
○ Jedna zvláštní útěcha, kterou jí Pán poskytl v nemoci	352
○ Její nejvroucnější láska k Ukřižovanému	353
○ Památka utrpení Páně	354
○ Různé zázraky, které vykonala znamením a mocí kříže	354
• Denní poučování sester	356
• Horlivost, s kterou poslouchala slovo svatého kázání	357
• Její velká láska k sestřám	358
• Její nemoci a vleklé chřadnutí	359
• Jak ji pan papež Inocenc v nemoci navštívil, dal jí rozhřešení a požešnání	360
• Jak odpověděla své plačící rodné sestře	361
• Její odchod a co se při něm událo	361
• Jak přišla k pohřbu panny Kláry římská kurie a zástupy lidu	364

DRUHÁ KNIHA

- Zázraky svaté Kláry po jejím odchodu ze světa 366
- Osvobození od posedlosti 366
- Jiný zázrak 367
- Uzdravení ze zuřivosti 367
- Muž zbaven padoucnice 367
- Slepý nabyl zraku 368
- Uzdravení rozdrcené ruky 369
- Uzdravení mrzáků 369
- Uzdravení krčních otoků 370
- Osvobození od vlků 371
- Svatořečení svaté panny Kláry 372

Kritické poznámky

Tento autentický pramen o životě svaté Kláry byl na zlomu 19. a 20. století objeven P. Lazzerim v městském archivu v Assisi. Spis byl původně psán latinsky, patřil klariskám ve Florencii, ale ztratil se. Dochoval se v umbrijsko-italském překladu v assiském archivu. Není však zcela jisté, že tento Život sv. Kláry, napsaný z podnětu papeže Alexandra IV. roku 1255, tedy dva roky po smrti sv. Kláry, je dílem Celanovým. Většina badatelů však jej Celanovi připisuje.

Právník Fortini kolem roku 1960 prokázal, že se dědeček sv. Kláry jmenoval Offreduccio di Bernardino. Měl pět synů a Favarone, jeden z nich, byl otcem Kláry. Zkomolením jména strýce Kláry Scipio-Cipi-Scifi se toto mylné jméno objevilo v 16. století.

ÚVODNÍ LIST PAPEŽI ALEXANDRU IV. K ŽIVOTOPISU SVATÉ PANNY KLÁRY

3149

Ve světě zestárlém a odumírajícím, v němž se pohled víry zatemnil, mravní život zakolísal, mužnost upadla, v době, kdy se špína a neřest spolčily, vzbudil Bůh, který lidi miluje, ve své tajuplné dobrotě nové řády.

3150

Skrze ně pak podpíral víru a obnovoval mravní kázeň.

Rád bych nové zakladatele Františka a Dominika spolu s jejich věrnými následovníky nazval pochodněmi země, ukazateli a učiteli života. V nich zšeřelému světu zasvitla zář jako v poledne, aby každý, kdo chodil ve tmě, mohl vidět světlo.

3151

Ani slabšímu pohlaví se nemělo nedostávat pomoci. Vždyť ženy, uchvácené vírem rozkoše, jsou sváděny ke hříchu i cílevědomě a svádí je k tomu větší křehkost. Proto vzbudil dobrý Bůh ctihodnou pannu Kláru a rozžal v ní ženské- mu rodu jasnou a zářivou lampu. A ty, Svatý otče, jsi ji postavil na svícen, aby svítila všem v domě, neboť velikost jejích divů Tě přinutila, abys ji zapsal do seznamu svatých. V Tobě ctíme otce Menších bratří i klarisek, Tebe známe jako jejich živitele, Tebe objímáme jako jejich ochránce, Tebe ctíme jako jejich pána. Přesto, že Tě vedení obrovské lodi církve velice zaměstnává, nevylučuje to jedinečnou a horlivou starost i o malou lodičku.

3152

Vaše Svatost mé maličkosti uložila, abych prohlédl akta svaté Kláry a popsal její život. Je to dílo, jehož bych se ve své literární nezpůsobilosti zalekl, kdyby mne Vaše Svatost na tento příkaz několikrát znovu neupozorňovala. Dal jsem se tedy do plnění příkazu. Když jsem si ze záznamů nebyl jist, šel jsem k bratřím svatého Františka i do kláštera Kristových panen, protože jsem si řekl, že dějiny směli odjakživa psát jen očití svědci nebo ti, kteří

přímo od nich znali pravdu. Zdůrazňuji tedy, že tito svědci mi podle pravdy a zbožně pomohli k dokonalejšímu poznání. Tak jsem shromáždil velmi mnoho materiálu. Od mnohého jsem musel upustit, když jsem se snažil napsat životopis uhlazeným slohem.

3153

O velkých činech panny Kláry budou sestry jistě číst s radostí. Kéž tam nenajdou temná, nesrozumitelná místa a neulpí na liteře. Muži ať následují nové učedníky vtěleného Slova, ženy ať napodobují Kláru, obraz Matky Boží, novou vůdkyni žen.

A Vy, Svatý otče, máte plnou moc v tomto živou opravit; škrtnout či doplnit, co uznáte za potřebné. Tak to chci a jsem ve všem poddán. Náš Pán Ježíš Kristus ať Vám dopřeje zdar a zdraví nyní i na věčnosti. Amen.

ZAČÍNÁ ŽIVOT SVATÉ PANNY KLÁRY

PRVNÍ KNIHA

Její původ

3154

1. Obdivuhodná žena, Klára, »jasná« dle jména i ctnostmi, narodila se v městě Assisi z dosti vznešeného rodu. Blaženému Františkovi byla tedy spoluobčankou na zemi, tak jako je spoluoslavenou v nebi.

Její otec byl rytíř, rytířské bylo i celé příbuzenstvo obou rodičů. Přiměřeně poměrům města byl jejich dům velmi bohatý a měli rozsáhlý majetek.

3155

Její matka jménem Hortulána (tj. zahradnice) měla v zahradě církve zplodit plodnou sazeňku. Sama proto bohatě plodila dobré plody. Ač byla svému muži velmi oddána a domácími starostmi zaneprazdňována, podle svých sil se horlivě věnovala Boží službě i dílům zbožnosti. Ba i přes moře se s poutníky vydala a navštívila ona vzácná místa, která svými svatými šlépějami posvětil sám Bohočlověk. Vícekrát vykonala pouť do svatyně archanděla Michaela (na Monte Gargano) a s ještě větší oddaností navštívila hroby Apoštolů.

3156

2. Zkrátka: Strom se pozná podle ovoce a ovoce se doporučuje svým stromem. Na kořenech se objevila plnost Boží přízně a na větévece vykvetla velikost a bohatství svatosti. Když se těhotné paní přiblížil porod, naléhavě prosila v kostele Ukřižovaného, aby jí dopřál ve zdraví přestát porod. A tu zaslechla hlas: »Neklešej na myslí, paní, bez nebezpečí přivedeš na svět světlo, které způsobí, že na zemi bude jasněji.«

Osvícena tímto proroctvím, dala narozenému děvčátku při znovuzrození svatým křtem jméno Klára v naději, že se slíbená jasnost podle zaslíbení nějak vyplní.

Život v otcovském domě

3157

3. Dívka Klára brzy začala jasně svítit. Už v dětství začala prosvětlovat stíny světa a začala zářit ušlechtilým, bezvadným chováním. Učenlivým srdcem přijímala z úst matky základy víry. Duchem, který ji pronikal a utvářel, se ukazovala jako čistá nádoba milosti.

3158

Ráda otevírala své ruce chudým a přebytkem svého domu mnohým pomáhala v bídě. Aby její oběť byla Bohu příjemnější, odpírala si vybrané pokrmy a prostřednictvím služebných je tajně posílala z domu, aby jimi občerstvila sirotky. Od dětství s ní takto rostlo milosrdenství, měla soucitné srdce, které se slitovávalo nad bídou nešťastných.

3159

4. Modlitba pro ni byla nejmilejším zaměstnáním. Povznášení mysli k Bohu jí přinášelo štěstí, takže se postupně začala rozhodovat pro panenský život. Protože neměla modlitební šňůru, počítala své Otčenáše kamínky.

3160

Když v srdci začala pozorovat první záchvěvy svaté lásky, počala světské zábavy považovat za nevhodné. Pomazání Ducha ji učilo necenit si bezcenné věci. Pod nádhernými jemnými šaty si zvykala tajně nosit kající šat. Před světem se navenek zdobila, vnitřně však oblékala Krista.

Když pro ni připravovali rodiče šlechtický sňatek, nijak nesvolila. Jednou provždy pozemský sňatek odmítla a své panenství svěřila Pánu.

3161

Tak rozvitý byl její život ctnosti a modlitby už v otcovském domě; tak úžasné byly prvotiny jejího ducha, předešly její svatosti. Vůně svatosti z ní proudila jako z komůrky s voňavkami, třebaže se uzavírala. Nic netušící sousedé ji začali chválit, její tajné skutky nezůstaly utajeny a pověst o její dobrotě se začala šířit mezi lidmi.

Seznámení se s blaženým Františkem a jejich přátelství

3162

5. Když Klára slyšela vyprávět o tehdy už známém Františkovi, který ve světě jako nový člověk novými ctnostmi oživil zapomenutou cestu dokonalosti, zatoužila co nejdříve ho spatřit a slyšet. K tomu ji vedl Duch svatý, jehož prvotiny oba obdrželi, i když různým způsobem. Také František si však přál vidět líbeznou dívku, jejíž dobrá pověst k němu pronikla, a mluvit s ní, aby mohl zlému světu odejmout ušlechtilou kořist a předat ji svému Pánu. Vždyť šel s dychtivostí po kořisti, aby vylidnil království světa.

3163

Několikrát navštívil on ji i ona jeho. Návštěvy si zařídili tak, aby božské počínání lidé nepozorovali a aby se nad tím veřejné mínění nepozastavovalo. Když dívka odcházela z otcovského domu, aby se potají sešla s Božím mužem, jehož plamenná slova i činy jí připadaly nadlidské, doprovázela ji důvěrná průvodkyně.

3164

Otec František ji povzbuzoval, aby pohrdla světem. Ukazoval jí, jak pošetilé jsou světské naděje a jak klamná jsou světská zdání. Líčil jí, jak hluboce oblažuje zasnoubení s Kristem a radil jí, aby perlu panenské čistoty uchovala pro toho skvostného Snoubence, který se z lásky stal člověkem.

3165

6. K čemu mnoha slov? Na povzbuzování svatého Otce, když ji vřele jako Ženichův přítel pro něho získával, Klára neoddalovala svůj

souhlas. Mocně jí otevíral pohled do věčných radostí, a když je Klára spatřila, ztratila zájem o svět. Hynula touhou po věčných radostech a z lásky toužila po nebeské svatbě. Rozplameněna nebeským ohněm tak pohrdla pozemskou marnivostí, že nic z toho, čemu se obdivuje tento svět a čemu tleská, nedotýkalo se její mysli. Také se hrozila svodů těla. Vždyť už předtím se rozhodla, že neuzavře žádné manželství. Ze svého těla chtěla zbudovat svatyni jen Bohu. Proto se horlivě snažila, aby se ctnostmi stala hodnou zasnoubení s velikým Králem.

3166

Se vším se svěřila Františkovi a po Bohu si ho vzala za vůdce na cestě, po níž se rozhodla kráčet. Od té doby velmi dbala jeho napomenutí a cokoli o Ježíši říkal, přijímala s plamennou duší. Od nynějška nerada nosila šperky a ozdoby. Vše, co svět obdivuje, považovala za smetí, aby mohla získat Krista.

Jak zásluhou blaženého Františka změnila život a odešla ze světa do řeholního života

3167

7. Náš Otec si pospíšil, aby Kláru vyvedl z temnot světa. Nechtěl, aby zrcadlo její neporušené duše dále zakaloval pozemský prach, ani aby se její něžné mládí déle vystavovalo nákaze světského způsobu života.

3168

Bylo před Květnou nedělí. S vroucím srdcem se dívka odebrala k Božímu muži, aby se ho otázala, co má dělat a jak dál postupovat, když chce změnit život. Svatý Otec František jí přikázal, aby se ve sváteční den slavnostně oblékla a vyzdobila a s ostatními lidmi šla na svěcení ratolestí. Následující noc měla opustit domov a světskou radost zaměnit za oplakávání utrpení Páně. Když nastala neděle, vstoupila Klára, záříc svátečním leskem, ve skupině urozených žen do kostela. A tam se stalo něco, co bylo předzvěstí toho, co následovalo. Zatímco se ostatní věřící tlačili k palmovým ratolestem,

Klára z ostychu zůstala na svém místě. Tu sešel biskup po stupních dolů, šel až k ní a vložil jí palmu do ruky.

3169

Příští noc se pak na světcův příkaz vypravila v řádném doprovodu z domu a podnikla vytoužený útek. Protože nechtěla vycházet předními dveřmi domu, s obdivuhodnou silou otevřela vlastníma rukama zadní dveře, které byly zatarasené trámy a velkými kameny.

3170

8. Opustila tedy rodný dům, město i příbuzné a spěchala k Panně Marii v Porciunkule. Zde drželi bratři u Božího oltáře svatou stráž a pannu Kláru přijali s hořícími pochodněmi. Zde ze sebe shodila špínu Babylóna a dala světu rozlukový list. Rukama bratří odložila i své krásné vlasy a navždy se tu zřekla všech šperků.

3171

Řád panen nemohl být na sklonku věků probuzen k životu nikde jinde než v kostelíku té, která jako první a nejdůstojnější z žen jediná byla zároveň matka i panna.

To je to slavné místo, kde vzniklo pod Františkovým vedením vojsko chudých; a tak ze všeho je jasně patrné, že Matka milosrdenství chtěla oba řády přivést na svět ve svém příbytku.

3172

Když tedy Klára před oltářem Panny Marie přijala znamení svatého pokání a takřka před svatební komnatou této Panny se jako pokorná služebnice zasnoubila Kristu, odvedl ji František hned ke kostelu sv. Pavla, kde měla zůstat do té doby, než by se o ni Nejvyšší jinak postaral.

**Jak zůstala Klára neochvějně pevná,
když na ni příbuzní doléhali**

3173

9. Když se o všem dověděli příbuzní, krvácelo jim srdce a tvrdě odsuzovali skutečněné rozhodnutí panny. Srotili se, spěchali na

místo, kde dlela, a snažili se dostat zpět do své moci to, co už zpět získat nemohli. Používali při tom hrubého násilí, jedovatých řečí i lichotných slibů. Domlouvali Kláře, aby upustila od tak ponižujícího sebeobětování, které se nesluší na její rod, ani v jejím prostředí nemá obdoby. Klára se však zachytila oltářního plátna, odhalila svou ostříhanou hlavu a projevila pevné rozhodnutí ničím se nedat odtrhnout od služby Kristu. S rostoucím odporem příbuzných rostla i její odvaha a její láska podnícená bezprávím stupňovala její síly. Ač boj s příbuznými bránícími jejímu předsevzetí dosáhnout svatosti trval celé dni, její odvaha jít jen za Pánem se nezhroutila a její nadšení neochablo. Mezi všemi nenávisnými řečmi naopak zůstala silná svou nadějí, až od ní příbuzní upustili a dali jí pokoj.

3174

10. Po několika dnech přešla Klára ke kostelu Sant' Angelo di Panzo. Protože tam však její duše nedocházela plného pokoje, odebrala se konečně, na radu blaženého Františka, ke kostelu sv. Damiána. Tam potom spustila kotvu své duše na pevný základ. Místo svého pobytu pak už neměnila, nebyla na rozpacích stísněností místa, ani se nehrozila samoty.

3175

To je ten kostelík, s jehož obnovou se František se svatým nadšením tolik namáhal a jehož knězi dal peníze na opravy. Je to ten kostelík, v němž zaslechl František při modlitbě hlas z dřeva kříže: »Františku, jdi a oprav můj dům, vždyť vidíš, že se rozpadá!«

3176

Z lásky k nebeskému Snoubenci se Klára uzavřela do žaláře tohoto klášteríka. Zde zůstávala skryta před vlnobitím světa a věznila své tělo po celou dobu života. V rozsedlině skály se uhnízdila jako stříbrná holubice (Pís 2,14; Jer 48,28), zrodila společenství Kristových panen, vybuodovala svatý klášter a položila základ řádu Chudých paní. Zde na cestě kajícího postupně spotřebovala své síly, zde rozsávala sémě dokonalé spravedlnosti, zde stoupala vzhůru a svým následovnicím ukazovala cestu. V této úzké poustevně za dlouhých dvaadvaceti let důtkami kázně rozbila alabastrovou nádobu svého těla, až se dům církve naplnil vůní jejích mastí. Jak slavný

život tam vedla, to se ukáže teprve tehdy, až vypíšeme, kolik duší skrze ni došlo ke Kristu.

Jak se všude šířila pověst o jejich ctnostech

3177

Netrvalo dlouho a pověst o svatosti panny Kláry se velmi rozšířila po okolních krajinách. Ze všech stran šly ženy za vůní jejich mastí. Podle jejího příkladu panny pospíchaly odevzdat se Kristu, provdané usilovaly žít čistěji, šlechtičny a vznešené ženy pohrdaly paláci a zřizovaly si těsné kláštery. Za velkou čest si považovaly žít pro Krista v kajícím rouchu a v popelu. Uchváčeno hrdinným příkladem slabého pohlaví bylo k ušlechtilému závodění podníceno i mnoho mladých mužů, kteří pohrdli klamnými nadějemi těla.

I mnozí manželé po vzájemné dohodě se zavazovali slibem zdrženlivosti, muži vstupovali do řádů, ženy do klášterů. Matka zvala dceru, dcera matku k následování Krista, sestra k tomu přitáhla své sestry, teta neteře. Všichni dychtili dokonale sloužit Kristu. Všichni si přáli mít podíl na tomto andělském životě, který vyzařoval z Kláry. Nadšeny Klárinou pověstí usilovaly žít v otcovském domě řeholním způsobem života bez kláštera nesčetné panny, kterým nějaká překážka bránila tam odejít. Svým příkladem zplodila panna Klára tolik výhonků spásy, že se zdálo, že se na ní naplnila prorokova slova: »Osamocená bude mít víc dětí než provdaná« (Iz 54, 1).

O tom, jak se pověst o její dokonalosti dostala i do vzdálených krajin

3178

11. Boží prozřetelnost se postarala, aby pramen tohoto požehnání, který vyrazil ve společném údolí, nezůstal omezen na toto území, ale aby se rozšířil v mohutný proud, jehož vody by oblažovaly město (Žl 45/46,5), to je celou církev. Tyto neobyčejné události totiž

pronikly daleko do světa a všude získávaly duše pro Krista. Ač Klára zůstávala uzavřena, začala zářit celému světu a strhovala k uznání a chválám. Pověst o její ctnosti naplnila pokoje vznešených paní, dostala se do paláců vévodkyň, pronikla i do komnat královen. Nejvyšší ze šlechtického stavu se sklonily, aby šly v jejich šlépějích a ve svaté pokoře zapřely hrdost krve a rodu. Ba i některé povolane k vévodským a královským sňatkům, povzbuzeny Klářiným příkladem, nastoupily cestu přísné kajícínosti. A ty, které byly provdané za mocné muže, napodobovaly Kláru podle svých možností. Mnohá města začala stavět kláštery a tyto nebeské stavby vznikají na rovinách i na horských výšinách. Ve světě sílí zachovávání čistoty; pod Klářiným vedením se panenský stav opět rozvíjí k novému životu. A všemi těmito nádhernými květy, jimž dala Klára vypučet, se dnes církev zelená jarní krásou, jimi povzbuzena zpívá: Občerstvěte mě květy, osvěžte mě jablky, protože jsem nemocná láskou (Pís 2, 5). Nyní se však pero musí vrátit k začatému tématu, aby bylo známo, jak Klára žila.

O její svaté pokoře

3179

12. Klára, základní kámen a vznešený základ svého řádu, se od samého začátku snažila budovat stavbu všech ctností na základě svaté pokory. Blaženému Františkovi slíbila poslušnost a od svého slibu se ani v nejmenším neuchýlila. Za tři roky po svém obrácení odmítla titul a úřad abatýše, raději než stát v čele chtěla být pokorně podřízená a mezi služebnicemi Kristovými spíše sloužit než se nechat obsluhovat. Na naléhání svatého Františka však nakonec vedení Chudých paní přijala. V srdci jí z toho vyrostla bázeň, a ne pýcha; tak nerostla nekázeň, ale bezpodmínečná poslušnost. Čím výše stála totiž v očích druhých vnější důstojností, tím méně si cenila sebe samé, tím ochotnější byla ke službě druhým, čím prostší ve způsobu života.

3180

Žádnou služebnou práci nepohrdala: svým sestřám lila vodu na ruce, při sedících stála, při jídle sestry obsluhovala. Jen velmi nerada udělovala příkaz, raději dobrovolně sama se pustila do práce, než aby poroučela sestřám.

3181

Sama utírala sedadla nemocných, omývala je, její vznešená duše se nevyhýbala špíně, neštítala se zápachu.

3182

Služebným sestřám, které se vracely zvenku, umývala nohy a líbala je. Když jednou jedné sestře umývala nohy a chtěla je políbit, sestra nemohla snést takové pokoření, odtrhla nohu a přitom koplá svou paní do tváře. Ta však nohu sestry znovu jemně uchopila a vtiskla na chodidlo vroucí polibek.

Svatá a pravá chudoba

3183

13. Chudobu ducha, která je pravou pokorou, dodržovala naprostou chudobou ve všech věcech. Proto nechala na počátku po svém obrácení prodat dědictví, které jí z rodiny náleželo, a všechno rozdala chudým, pro sebe si z toho neponechala nic.

3184

Když takto opustila svět venku, obohacena uvnitř v duši spěchala za Kristem. Nakonec se svatou chudobou uzavřela tak úzký svazek a tak velice ji milovala, že nechtěla mít nic jiného kromě Pána Ježíše Krista, a ani svým dcerám nedovolovala nic vlastnit. Byla přesvědčena, že drahocennou perlu touhy po nebi, kterou získala prodejem všech svých statků, nemůže nijak mít spolu se zneklidňující starostí o pozemský majetek. V rozhovorech svým sestřám často důtklivě připomínala: Naše společenství se jen tehdy bude líbit Bohu, bude-li bohaté chudobou.

3185

Jen tehdy bude pevné, když bude stále upevňováno věží nejvyšší chudoby. Napomínala své sestry, aby se v hnízdečku chudoby připodobňovaly chudému Spasiteli, tomu, jehož chudá Matka jako malé dítě položila do úzkých jeslí. Těmito zvláštními připomínkami jako drahými skvosty ozdobila jejich hrud', aby do jejich nitra nemohl vniknout žádný pozemský prach.

3186

14. Poněvadž chtěla, aby její řád nesl čestný název chudoby, vyprosila si od papeže Inocence III., blahé paměti, výsadu (privilegium) chudoby. Tento velkorysý muž se zaradoval z tak žhavé horlivosti panny a řekl, že její přání je zcela ojedinělé, neboť ještě nikdo od Apoštolského stolce podobnou výsadu nežádal. Aby neobyčejné prosbě vyšel vstříc neobyčejnou přízní, vlastnoručně s velkou radostí napsal první návrh výsady.

3187

Pan papež Řehoř blahé paměti, muž stejně hodný papežského trůnu jako úctyhodný zásluhami, ještě vroucněji světicí otcovsky miloval. Když jí domlouval, aby s ohledem na dobu a nebezpečí světa svolila vlastnit aspoň nějaké pozemky, které jí sám velkodušně nabízel, odmítla co nejrozhodněji a nedala se k tomu žádným způsobem pohnout. Tu jí papež odvětil: »Bojíš-li se pro slib, tak tě slibu zprošťujeme.« Ona však řekla: »Svatý otče, na věky žádným způsobem nechci být zproštěna od následování Krista.«

3188

Zbytky almužen a kousky chleba, které sběratelé almužen přinesli, zvláště ráda přijímala. Nad celými chleby byla téměř smutná, ze zbytků chleba se však tím více radovala. Ale k čemu ještě mnoha slov? Velmi vážně se snažila připodobit chudému Ukřižovanému v nejdokonalejší chudobě, aby žádná pomíjející věc neoddělovala milující od milovaného nebo zdržovala její běh za Pánem. A hle, staly se dvě zázračné události, které si taková milovnice chudoby zasloužila způsobit.

Zázrak rozmnožení chleba

3189

15. V klášteře už byl jen jediný chléb, když hlad i čas k jídlu stály přede dveřmi. Světice zavolala sestru pověřenou rozdělováním a přikázala jí, aby rozdělila chléb, jednu část aby poslala bratřím a druhou ponechala doma pro sestry. Z té druhé ponechané poloviny dala podle počtu Chudých paní nakrájet padesát krajíčků a položit jim je na stůl chudoby. Zbožná dcera odpověděla, k tomu že by byly zapotřebí dávné Kristovy zázraky, poněvadž jinak z tak málo chleba není možné udělat padesát krajíčků. Na to Matka odvětila: »Dcero, klidně udělej, co ti říkám.« Dcera si tedy pospíšila splnit příkaz Matky, a Matka pak si pospíšila obrátit se zbožnými vzdechy k svému Pánu Ježíši Kristu za své dcery. A tu ten malý kus chleba Boží štědrostí se množil v ruce rozdělující sestry a všechny v klášteře dostaly postačující dávku chleba.

Druhý zázrak s olejem od Boha darovaným

3190

16. Jednoho dne Kristovým služebnicím zcela došel olej, takže ani pro nemocné nemohly nic uvařit. Paní Klára, učitelka pokory, vzala nádobu a vlastní rukou ji vymyla; prázdnou pak ji postavila stranou, aby ji vzal bratr, který sbíral almužny. Pak zavolaly bratra, aby sehnal olej. Oddaný bratr si pospíšil, aby rychle odpomohl nouzi sester, a spěchal vzít nádobu. Nezávisí však na tom, že někdo chce nebo běží, ale na Božím smilování (Řím 9,16). Neboť pouhým Božím působením našla se nádoba plná oleje. Modlitba svaté Kláry k útěše sester předešla bratrovu ochotu posloužit. Onen bratr se však domníval, že ho volaly zbytečně, a bručel pro sebe: »Tyto ženy si ze mne dělají šaška - vždyť nádoba je plná!«

Umrtevání těla

3191

17. Nevím, zda by nebylo lépe pomlčet o Kláirině neobvyklém umrtvování těla. Konala totiž takové skutky, že by užaslí posluchači mohli zapochybovat o jejich pravdivosti. Nebylo velké to, že nosila prostý šat a ošumělý plášť z hrubého sukna, který její útlé tělo sice přikrýval, ale sotva zahříval, nebylo zvláštní, že vůbec nenosila sandály. Ani to nebylo zvlášť velké, že se stále postila a spala na malém tvrdém lůžku.

3192

V těchto věcech totiž zřejmě nezasluhovala zvláštní pochvaly, protože také ostatní sestry v klášteře dělaly totéž. Co však říci tomu, že na svém panenském těle nosila kající oděv z vepřové kůže? A ten, štetinami obrácený k tělu, tajně nosila pod svrchním šatem. Občas používala také tvrdého kajícího oděvu uzlovitě utkaného z koňských žíní, který někdy hrubými provazci uvazovala k tělu. Tento kající oděv jednou půjčila jedné ze svých dcer, když ji o to prosila. Ta jej oblékla, a když pocítila jeho hroznou hrubost, zřekla se jej po třech dnech rychleji, než si jej radostně vyprosila.

3193

Holá podlaha a někdy roští z vinné révy byly jejím ložem. Tvrdé dřevo sloužilo její hlavě za podušku. Časem pak svému zesláblému tělu prostírala rohožku a pod hlavu si dovolila jako úlevu slámu. Když však vleklá nemoc začala zachvacovat její tělo, s nímž tak přísně nakládala, používala na příkaz blaženého Františka slamník.

3194

18. Co se postu týče, umrtovala se tak tvrdě, že skromné občerstvení, jaké přijímala, těžko by ji mohlo držet při životě, kdyby ji neudržovala jiná síla. Dokud byla zdráva, na velký půst a o martínském postu žila o chlebě a vodě. Jen v neděli se napila trochu vína, pokud ho měla. A abys, čtenáři, obdivoval, co nemůžeš napodobit: tři dni v týdnu, totiž v pondělí, ve středu a v pátek v těch postních dobách vůbec nic nejedla. Po dnech skromného jídla

následovaly dny dokonalého umrtvení, takže jako by vigílie dokonalého postu byla vystřídána svátkem, kdy byla voda a chléb. Není divu, že si Klára takovou a tak dlouho dodržovanou přísností přivodila nemoci, že strávila své síly a oslabila svou tělesnou konstrukci. Dcery oddané své svaté Matce pro to trpěly s ní a oplakávaly ono mnohonásobné umrtvování, které denně dobrovolně podstupovala.

3195

Nakonec blažený František a assiský biskup Kláře ten zhoubný třídní půst zakázali a přikázali jí, aby každý den snědla aspoň půldruhé unce chleba.

3196

Působí-li obvykle těžká tělesná trápení i útrapy duchovní, u Kláry se projevilo něco docela jiného: při veškerém svém umrtvování si podržela radostné, ba veselé vzezření, takže se zdálo, že tělesné útrapy buď necítí, nebo se jim usmívá. Ze všeho jasně bylo možno tušit, že svatá radost, kterou uvnitř překypovala, přetékala navenek; vždyť velká láska v srdci ulehčuje tělesná utrpení.

Cvičení svaté modlitby

3197

19. Jako v těle odumřela všem tělesným potřebám, tak se zcela odcizila i světu. Svou duši zaměstnávala neustále svatými modlitbami a Božími chválami. Žhavý poklad své vnitřní touhy pevně zaměřila na Světlo. Protože se povznesla nad oblast pomíjejících věcí, tím více otevřela srdce proudům milostí. Po kompletáři se spolu se sestrami ještě dlouho modlívala; prolévala slzy a tím k slzám podněcovala i ostatní. Když pak druhé sestry šly posílit na tvrdých ložích své znavené údy, bděla dál a neochvějně setrvala na modlitbách, aby v tichu kradmo zachytila Boží šepot (Job 4,12), když druhé už objal hluboký spánek.

3198

Často se při modlitbě vrhla na tvář, zem skrápěla slzami a líbala, takže se zdálo, jako by svého Ježíše stále držela v náručí a na jeho nohy nechávala kanout své slzy a tiskla své polibky. Když jednou v hluboké noci plakala, stanul vedle ní anděl temnoty v podobě černého chlapečka a řekl: »Neplač tolik, nebo oslepneš!« Klára mu ihned odpověděla: »Neoslepne ten, kdo hledí na Boha!« A on zmaten se vzdálil. 'Tutéž noc, když se Klára jako obvykle po jitřní hodině modlila, zalitá slzami, přišel pokušitel opět a říkal: »Neplač tolik, abys nosem nevysmrkala mozek, po tak dlouhé době změkklý; k tomu bys dostala ještě křivý nos.« Klára mu pohotově odvětila: »Nic nebude zkřiveno tomu, kdo slouží Bohu.« A on se hned ztratil.

3199

20. Jak se upevňovala ve žhavé peci vroucí modlitby, jak velice jí pak sládl Boží dobrota, dokazují spolehlivá svědectví. Když se totiž vracela od svaté modlitby, přinášela s sebou z ohně na oltáři Páně tak žhavá slova, že rozplameňovala i srdce sester. Divily se, že z její tváře vyzařovala jakási sladkost a že její obličej svítil více než jindy. Bůh se jistě ve své dobrotě postaral o svou chudou (Žl 68/67,11) a způsobil, že se její duše, v modlitbě zaplavená pravým světlem, zrcadlila v jejím těle. Tak v proměnlivém světě byla neproměnlivě spojena se svým Snoubencem a stále se radovala nebeskými věcmi.

3200

V pohyblivém kole času, podpírána neochvějnými ctnostmi, v křehké nádobě ukrývala poklad slávy; tělem dlela na zemi, duchem v nebi. Měla ve zvyku k jitřní hodině předcházet své mladší sestry, mlčky je budívala znamením a volala k Božím chválám. Často, když druhé ještě spaly, rozžihala světla, často vlastní rukou rozezvučela zvon. V jejím klášteře nebylo místa pro vlažnost, nebylo místa pro zahálku tam, kde lenost byla otrásána mocným podnětem k modlitbě a službě Bohu.

O zázracích, které se staly na její modlitby

Nejdříve o tom, jak byli Saracéni zázračně obráceni na útěk

3201

21. Zde chci věrné podle pravdy vylíčit divy, které se staly na její modlitbu, jak jsou hodny úcty. V oněch bouřlivých dobách, které církev musela v různých částech světa za císaře Bedřicha přestát, dostávalo společenské údolí často pít z kalicha jeho hněvu. Na císařský rozkaz tam tábořily houfy válečníků a saracénských lučištníků, podobné včelím rojům, aby ničily pevnosti a dobývaly města. Když se jednou nepřátelé ve své divokosti vrhli na Assisi, město, které Pán zvláště miloval, a když se vojsko už už blížilo k městským branám, Saracéni, zlopověstný národ, který žíznil po krvi křesťanů a odvažuje se bezostyšně jakékoli ničemnosti, vtrhli u sv. Damiána až na jeho území, ba do samotného kláštera panen.

Paní zmiraly úzkostí, jejich hlasy se třásly strachem a donesly jejich nářky až k Matce. Ta ležela nemocná, nepodlehla však strachu, nechala se dovést ke dveřím a postavit před nepřátele. Před sebou nechala nést stříbrnou skříňku, uvnitř vykládanou slonovinou, v níž bylo s největší zbožností uchováváno tělo Svatého svatých. (Poznámka: Klára tedy nenesla sama monstranci či spíše ciborium, jak ji běžně znázorňuje ikonografie, ale zřejmě je nechala přinést od kaplana. Bylo to pravděpodobně před dveřmi refektáře, kam až Saracéni pronikli.)

3202

22. Když se v modlitbě zcela odevzdala Kristu, svému Pánu, v slzách mu řekla: »Chceš, Pane, vydat do rukou pohanů své bezbranné služebnice, které jsem vychovala v tvé lásce? Chraň, prosím tě, Pane, tyto své služebnice, které teď sama nemohu ochránit!« Brzy zazněl v jejich uších jakoby hlas chlapečka od nového stánku milosti (Nm 7, 89): »Vždy vás budu chránit!« - »Můj Pane,« mluvila dále, »chraň, prosím, i toto město, které nás pro tvou lásku živí.« A Kristus odpověděl: »Bude muset přestát těžké zkoušky, ale pod mou ochranou obstojí.« Tu pozvedla panna svou tvář zalitou slzami a posilovala plačící sestry: »Zaručuji vám, dcery, že se vám nestane

nic zlého, jen důvěřujte Kristu!« A ihned byla opovážlivost těch psů zkrocena a zachváčena hrůzou, takže uprchli přes zdi, na které vylezli a byli poraženi silou modlitby. A Klára hned zakázala těm, kdo ten hlas zaslechly: »Chraňte se, nejmilejší dcery, dokud budu živa, mluvit s někým o tomto hlase!«

Jiný zázrak: Osvobození města

3203

23. Jindy přivedl Vitalis z Aversy, ctižádostivý a v boji zdatný muž, proti Assisi císařské vojsko, jehož byl velitelem. Po venkově dal vykácet všechny stromy, celé údolí zpustošil a pak začal město obléhat. Hrozivě ujišťoval, že odtud neustoupí, dokud mu město nepadne do rukou. Už to začalo vypadat tak, že se očekával pád města v krátké době. Když se o tom doslechla Boží služebnice Klára, hluboce povzdechla, zavolala k sobě sestry a řekla: »Od tohoto města, sestry, jsme denně dostávaly mnoho dobrého. Bylo by velmi nespravedlivé, kdybychom mu teď, kdy přišel čas, neposkytly tu pomoc, kterou dokážeme přinést.« Nechala přinést popel, sestřím přikázala, aby si odkryly hlavy, nejprve odkryla a posypala vydatně popelem svou hlavu, pak nasypala popel na hlavy sester a pravila: »Obraťme se na Pána! S největší oddaností vyprošujeme osvobození města!« Nač bych měl dál vypisovat podrobnosti? Mluvit o slzách panen? O jejich naléhavých prosbách? Druhý den ráno milosrdný Bůh, který dopustí zkoušku, dá také prostředky, jak z ní vyjít (1 Kor 10,13): celé vojsko se rozešlo a ten pyšný člověk musel odtáhnout, aniž splnil svou vyhrůžku. A dál už ten kraj neobtěžoval. Sám původce války přišel brzy mečem o život.

Účinnost její modlitby při obrácení rodné sestry

3204

24. Nesmím zamlčet ani ten podivuhodný účinek modlitby, která hned na počátku jejího obrácení přivedla k Bohu jednu duši a pak ji

chránila. Klára měla totiž rodnou sestru, mladičkou, krví i čistotou se sebou spřízněnou. Toužila po jejím obrácení a v prvotinách svých proseb, které s celou vroucností přinášela Bohu, především vyprošovala jedno: Jako byla ve světě se svou sestrou jedno srdce a jedna duše, aby také stejnou vůlí sloužily Bohu. Naléhavě tedy prosila Otce milosrdenství, aby sestře, kterou zanechala v otcovském domě, svět se ukázal nicotným, Bůh sám se jí stal sladkým a od předsevzetí pozemské svatby ji odvedl ke své lásce, aby spolu s ní se zasnoubila se Snoubencem slávy ve věčném panenství.

Obě se totiž měly obdivuhodně rády a neslýchané odloučení je bolestně postihlo, třebas to každá pociťovala jinak. A božská velebnost rychle vyhověla vyvolené prosebnici a opravdu jí spěšně poskytla onen první dar, o který nade všecko prosila a jehož poskytnutí Boha tím více těší. Po šestnácti dnech od Klářina obrácení k ní přišla Anežka, vedená duchem Božím, sdělila jí skryté tajemství svého rozhodnutí a vyznala jí, že se chce zcela odevzdat službě Bohu. Klára ji objala plná radosti a řekla: »Děkuji Bohu, nejmilejší sestřičko, že mě vyslyšel, neboť jsem byla plna starostí o tebe.«

3205

25. Po neobvyklém obrácení následovala i podivuhodná obrana. Zatímco totiž šťastné sestry při kostele Sant' Angelo di Panzo kráčely ve šlépějích Krista a Klára, která více zakoušela Pána, svou rodnou sestru a novicku vyučovala, vzplanuli náhle příbuzní proti dívkám novou nevráživostí. Když se totiž dozvěděli, že Anežka odešla za Klárou, příští den běželo za nimi dvanáct zuřících mužů ke klášteru. Navenek však svou zamýšlenou zlobu nedávali najevo a předstírali, že chtějí pokojně vejít dovnitř. Pak se však obrátili na Anežku, protože u Kláry už ztratili naději, a řekli: »Jak jsi sem přišla? Seber se a hned se s námi vrať domů.« Když odpověděla, že se od své sestry Kláry nechce odloučit, vrhl se na ni jeden rytíř plný vzteku, nešetřil ranami pěstí a kopanci a chtěl ji za pomoci druhých, kteří ji strkali a tlačili ven, odvléci za vlasy. Když měla být dívka jakoby lvy uchváćena a násilím vytržena z ruky Páně, křičela na Kláru: »Pomoz mi, nejmilejší sestřičko, a nedopusť, aby mě vyrvali Kristu Pánu!« Když tedy násilníci táhli vzpírající se dívku po svahu dolů, trhali její šaty a vyrvanými vlasy značili cestu, Klára v slzách ležela

v modlitbě. Úpěnlivě prosila, aby Bůh dal sestře vytrvalost a aby nakonec Boží moc zvítězila nad lidskou silou.

3206

26. A tu Anežčino tělo, ležící na zemi, zdálo se být tak těžké, že ji ani více mužů nemohlo vši silou zvednout a přenést přes potok. Z polí a vinic přispěchali i další lidé a chtěli jim pomoci, ale ani oni nemohli tělo zvednout ze země. Unaveni marnými pokusy chtěli zázrak přejít posměšným slovem. Říkali: »Celou noc jedla olovo, není tedy divu, že je tak těžká!« Pan Monald, její strýc, ve vzteku zvedl paži, aby Anežce zasadil pěstí smrtící úder. Prudká bolest však najednou postihla ruku, a delší dobu v ní pak cítil trýznivou bolest. Po tomto dlouhém boji přišla na místo Klára a prosila příbuzné, aby zanechali těch sporů a přenechali její péči Anežku, která tam ležela polomrtvá. Když pak s nepořízenou a hořkostí v srdci ustoupili, Anežka se radostně zvedla. Radovala se z Kristova kříže, neboť pro Krista vybojovala tento první boj, a navždy se zasvětila Boží službě. Blažený František jí vlastní rukou ostříhal vlasy a ji i její sestru poučoval o cestě Páně. Protože by však krátké pojednání nedokázalo vyličit vznešenou dokonalost jejího života, vracím se k vyprávění o sestře Kláře.

Další zázrak: Zapuzení zlých duchů

3207

27. Nelze se divit, že Klářina modlitba byla účinná proti lidské zlobě, když stačila překonat i zlé duchy. Jedna zbožná paní z diecéze Pisa přišla jednou do Assisi, aby Bohu a svatě Kláře poděkovala, že byla pro její zásluhy osvobozena od pěti zlých duchů.

3208

Při vyhánění totiž d'ábové doznali, že jen modlitby svatě Kláry jimi pohnuly a vyhnaly je z těla, jehož se zmocnili. Ne bez důvodu měl pan papež Řehoř mimořádnou důvěru v modlitbu této světice, jejíž účinnost zakusil. Často, když vyvstala nějaká potíže, jak se běžně stává, už jako biskup ostijský, ale i potom, když byl povýšen

k nejvyšší apoštolské důstojnosti, obracel se pokorně v listech na Kláru s prosbou o přímluvu a zakoušel její pomoc. Jeho pokorné jednání vpravdě zasluhuje, abychom si ho nejen povšimli, ale i horlivě je napodobovali; náměstek Kristův se dožaduje pomoci od Kristovy služebnice s odporoučí se její mocné přímluvě. Dobře věděl, co dokáže láska a jaký přístup k trůnu Nejvyššího mají čisté panny. Jestliže se sám Král nebes dává těm, kdo ho vroucně milují, jak by neměl vyhovovat pokorně prosícím, když je to žádoucí?

Její obdivuhodná zbožnost k Svátosti oltářní

3209

28. Jak velkou oddanost a lásku měla blažená Klára ke Svátosti oltářní, dosvědčují její plody. V oné těžké nemoci, která ji připoutala na lůžko, nechávala se posadit a podložit si záda, aby mohla sedět zpříma a tkát jemná plátna.

3210

Z nich zhotovila více než padesát korporálů, vložila je do hedvábných a purpurových burs a určila je pro různé kostely po horách a údolích kolem Assisi. Když se chystala přijmout tělo Páně, rozplývala se nejdříve v horkých slzách, potom k němu přistupovala s chvěním a před Spasitelem skrytým ve Svátosti se třásla neméně než před Vládce nebe a země.

Jedna zvláštní útěcha, kterou jí Pán poskytl v nemoci

3211

29. Jako v nemoci stále myslila na Krista, tak ji i Kristus navštěvoval v jejím utrpení.

3212

V onu vánoční hodinu, kdy svět spolu s anděly s jásotem vítají nově narozené Dítě, odešly všechny paní do kaple na jitřní hodinku a těžce nemocnou Matku zanechaly samotnou. Ta začala myslet na Ježíše

a velmi ji bolelo, že se nemohla účastnit chvalozpěvů. Povzdechla si a řekla: »Pane Bože, pohled', nechaly mne tu docela samotnou s tebou.« A najednou začal zaznívat až k jejímu uchu obdivuhodný koncert, který zněl v kostele svatého Františka. Slyšela i jásavé žalmy modlících se bratří, slyšela melodie zpěváků, ba i zvuky nástrojů.

To místo nebylo nijak blízko, že by bylo lidsky možné zpěvy slyšet: buď k ní slavnost pronikala řízením Božím, anebo její sluch byl posílen nad lidské možnosti. Co však tento zvukový zázrak překonalo, byla skutečnost, že ji bylo dopřáno vidět i samé jesličky Pána. Když k ní ráno dcery přišly, Klára řekla: »Bud' veleben Pán Ježíš Kristus, který mne nenechal samotnou, když jste mě vy opustily. Jeho milostí jsem prožívala celé sváteční bohoslužby, které se dnes v noci slavily v kostele svatého Františka.« (Poznámka: Na základě této události prohlásil Pius XII. 14. února 1958 sv. Kláru patronkou televize.)

Její nejvroucnější láska k Ukřižovanému

3213

30. Vroucně důvěrné jí bylo oplakávání utrpení Páně. Jeho svaté rány jí byly jak zdrojem bolestných pocitů, tak důvodem, aby se vyhýbala sladším radostem. Slzy nad trpícím Kristem jí opájely a v duchu si často představovala toho, jehož jí láska vtiskla hluboko do srdce.

3214

Své novicky vedla k tomu, aby nad ukřižovaným Kristem plakaly. Čemu je učila slovy, ukazovala svým příkladem.

3215

Neboť často, když je k tomu tiše vybízela, dříve než začala mluvit, byla zaplavena slzami. Při šesté a deváté hodině byla obvykle zachvácená bolestí a toužila se obětovat s obětovaným Pánem. Když se jednou v době deváté hodinky modlila ve své cele, udeřil ji d'ábel do skráně tak, že na skrání měla modřinu a oko se zalilo krví.

3216

Aby se pak nepřetržitě ponořovala do hrůz Ukřižovaného, stále znovu rozjímalala modlitbu k pěti ranám Páně. Také se naučila Hodinky kříže, jak je František, milovník kříže, složil, a pravidelně se je modlívala s podobnou láskou. Tělo opásávala pod šatem provazem s třinácti uzly, tajnou připomínkou Spasitelových ran. (Poznámka: Ve středověku bylo uctíváno nejen obvyklých pět Kristových ran, ale i třináct a více.)

Památka utrpení Páně

3217

31. Jednou opět nastal den ustanovení nejsvětější Večeře, kdy Pán svým projevem lásku až do krajnosti. Kolem hodiny, kdy se přibližovala smrtelná úzkost Páně, uzavřela se Klára, plná smutku a hoře, do samoty své cely. Když takto v modlitbě provázela modlíciho se Pána a její až k smrti zarmoucená duše se s plnou účastí pohroužila do úzkostného hoře, zachvěla se při vzpomínce na zajetí Pána a jeho vysmívání, a padla naznak na lůžko. Celou noc a celý příští den byla takto ve vytržení, nepřítomný pohled upírala na jedno místo a zdála se být s Kristem ukřižována a zcela necitlivá pro všechno ostatní. Jedna důvěrná dcera se k ní stále vracela, aby viděla, zda si snad něco přeje, ale vždy ji nacházela v témže stavu. Když se přiblížila noc na sobotu, rozsvítila zbožná dcera svíčku a znamením, ne slovem, připomněla Matce příkaz sv. Františka. Světec jí totiž přikázal, že má každý den aspoň něco pojíst. Když tu tedy stála, Klára, jako by se vracela z jiného světa, pronesla tato slova: »K čemu svíčku? Což není den?«

Různé zázraky, které vykonala znamením a mocí kříže

3218

32. Milovaný Ukřižovaný opětuje lásku milující a ta, která pro tajemství kříže plane takovou láskou, je mocí kříže oslavována

znameními a zázraky. Když poznačí nemocné znamením životadárného kříže, nemoc od nich zázračně ustupuje.

3219

Z mnoha případů se chci krátce zmínit jen o některých. Jednoho bratra, jménem Štěpána, který se pomátl na rozumu, poslal blažený František k paní Kláře, aby nad ním udělala znamení svatého kříže. Věděl totiž o její dokonalosti a ctil v ní zázračnou sílu. Na Otcův příkaz dcera poslušnosti učinila nad bratrem znamení a nechala ho chvíli vyspat na místě, kde se sama modlívala. Ten se krátce nato ze spánku probudil, vstal zdravý a vrátil se k Otcí, zbaven duševní choroby.

3220

33. Tříletý chlapec jménem Matějček z města Spoleta si strčil do nosu kamínek. Nikomu se nepodařilo kamínek vytáhnout z nosu ven, ani chlapec si jej nemohl vytlačit. V této velké úzkosti a nebezpečí ho dovedli ke Kláře. Když ho poznačovala znamením kříže, kamínek byl vytlačen a chlapec zachráněn.

3221

Jindy přivedli ke svaté služebnici jiného chlapce z Perugie se silně opuchlým okem. Klára na oko vtiskla znamení kříže a řekla: »Zaveďte ho k mé matce, aby i ona nad ním udělala znamení kříže.« Její matka paní Hortulana totiž následovala svou malou sazeničku a vstoupila do řádu po své deři; jako vdova sloužila Pánu spolu s pannami v uzavřené zahradě (Pís 4,12). Sotva od ní chlapec dostal křížek, ihned otok z oka zmizel a chlapec jasně a zřetelně viděl. Klára proto tvrdila, že chlapec byl zachráněn zásluhou její matky. Matka však zásluhu přenesla na dceru a vyznala, že není hodna takové pocty.

3222

34. Jedna ze sester, jménem Benvenuta, trpěla asi dvanáct let vředem pod paží, který hnisal na pěti místech. Boží panna Klára jata soucitem přiložila jí svou zvláštní »náplast« spásonosného znamení. Hned při označení křížem byla dokonale uzdravena od tohoto dlouholetého vředu.

3223

Jiná ze sester, jménem Amata, ležela třináct měsíců postižena vodnatelností, k tomu ji ještě trýznila horečka, kašel a bolesti v boku. Pohnuta soucitem uchýlila se Klára k svému ušlechtilému způsobu léčby: poznamenala sestru křížem ve jménu svého Krista a hned jí vrátila plné zdraví.

3224

35. Jiná Kristova služebnice, Benvenuta z Diambra, pocházející z Perugia, před dvěma roky ztratila hlas tak, že sotva mohla ze sebe vypravit srozumitelné slovo. Když jí v noci před Nanebevzetím Panny Marie bylo zjeveno, že by ji paní Klára mohla uzdravit, toužebně čekala, až se rozední. Sotvaže svítalo, spěchala k Matce a prosila ji o znamení kříže, a sotva ho dostala, znovu nabyla řeč.

3225

Sestra Kristina byla dlouho na jedno ucho hluchá. Proti tomu trápení použila mnoho léků, ale marně. Paní Klára její hlavu dobrotivě požehnala, dotkla se jejího ucha a sestra v té chvíli znovu nabyla schopnost slyšet.

3226

V klášteře byl velký počet nemocných sester, které byly navštíveny různými trápeními. Podle svého zvyku vstoupila Klára do ošetřovny, pětkrát udělala znamení kříže a hned bylo tímto jejím obvyklým lékem pět sester uzdraveno od svých nemocí.

Z těchto skutečností plyne, že strom kříže byl hluboko zasazen v srdci panny. Zatímco jeho plod občerstvoval uvnitř její duši, navenek vyrážel listy, které působily jako lék.

Denní poučování sester

3227

36. Jako učitelka neučených a představená panen v paláci velikého Krále vyučovala sestry s takovým uměním a povzbuzovala je k takové lásce k zbožnosti, že to jazyk nedovede vypovědět.

Především sestry učila, aby z příbytku srdce vypudily veškerý hlučný neklid, tak aby se mohly oddat výlučně Božím tajemstvím. Učila je, aby se už nenechaly ovlivňovat láskou k pokrevním příbuzným a zapomněly na otcovský dům, a tak se zalíbily Kristu. Napomínala je, aby nedbaly na žádosti tělesné křehkosti a všechny nicotnosti těla podržovaly vládě rozumu.

3228

Ukazovala jim, jak lstivý protivník nastražuje čistým duším skryté léčky, jak jinak pokouší svaté a jinak lidi světa. Také chtěla, aby sestry v určité hodiny vykonávaly ruční práce, a hned pak se modlitbou opět v rozehrály k touze po Stvořiteli, utíkaly před tupostí lhostejnosti a ohněm svaté lásky přemáhaly chlad nepobožnosti.

3229

Nikde nebylo lze najít přísnější zachovávání mlčení, nikde se tolik necenilo a nepěstovalo vše krásné a dobré. Zde ani rozptýlená duše zbytečně nemluvila, ani nerozvážné slovo neprozradilo lehkomyšlnou duši, vždyť učitelka sama byla skoupá na slovo a nesmírnou touhu ducha tlumila stručností řeči.

Horlivost, s kterou poslouchala slovo svatého kázání

3230

37. Prostřednictvím zbožných kazatelů zásobovala dcery potravou Božího slova, z které sama čerpala bohatý podíl. Při naslouchání svatému kázání bývala totiž proniknuta takovou radostí, tak silně potěšena při vzpomínce na svého Ježíše, že se jednou při kázání bratra Filipa z Adrie objevil po boku panny Kláry spanilý hošík a po velké části kázání ji obšťastňoval svým laskáním.

3231

Sestra, která toto zjevení Matky si zasloužila vidět, pocítila při něm nevýslovnou sladkost. I když Klára neměla literární vzdělání, přece měla radost, když mohla slyšet učené kázání. Měla za to, že ve slupce slov je skryto cenné jádro a snažila se proniknout k jeho

přesnějším pochopení a lahodnějším vychutnávání. Z kázání kteréhokoli kazatele si dovedla vybrat to, co posloužilo duši. Věděla totiž, že utrhnout občas květ z trnitého křoví není menší známkou moudrosti, než pojídat plody z ušlechtilého stromu.

3232

Když potom papež přikázal, aby žádný bratr bez jeho dovolení nenavštěvoval klášter Paní, rmoutila se zbožná Matka nad svými sestrami, které měly dostávat méně často pokrm slova Božího, a s povzdechem řekla: »Ať nám teď vezme všechny bratry, když nám vzal ty, kteří nám dávali chléb života.« A hned poslala ministrovi zpět všechny bratry, neboť nechtěla mít k dispozici ty, kteří by obstarávali jen chléb pro tělo, když už sestry nemohly mít ty, kteří by se jim postarali o chléb duchovní. Když se o tom papež Řehoř dozvěděl, hned postoupil zákaz do pravomoci generálního ministra.

Její velká láska k sestřím

3233

38. Ctihodná abatyše nemilovala jen duše svých sester, ale s obdivuhodnou láskyplnou horlivostí pečovala i o jejich tělesné dobro. Za chladných nocí často vlastní rukou přikrývala spící a chtěla, aby ty, které byly příliš slabé k zachovávání společné přísnosti, spokojily se s mírnějším způsobem života. Trápilo-li některou sestru pokušení, přepadl-li některou sestru smutek, jak se stává, zavolala si ji tajně k sobě a těšila ji se slzami v očích. Ba i k nohám se někdy zarmouceným vrhla, aby mateřskými slovy zmírnila jejich krutou bolest.

3234

Z vděčnosti za tyto projevy lásky lnuly k ní tyto sestry s velikou oddaností. Matce projevovaly lásku a velikou úctu, v učitelce ctily duchovní důstojnost, ve vychovatelce sledovaly správnou cestu, a v tom všem obdivovaly úžasnou svatost Kristovy nevěsty.

Její nemoci a vleklé chřadnutí

3235

39. Čtyřicet roků běžela Klára závod o nejvyšší chudobu; a tu se za mnohotvárných projevů chřadnutí blížila vítězné ceně nebeského povolání. Životní sílu jejího těla strávila přísnost pokání, které konala v prvních létech řeholního života. Proto ji později přepadla těžká nemoc, aby tak, jako zdravá byla obohacena zásluhami práce, tak také jako nemocná byla naplněna zásluhami utrpení. Síla se totiž nejzřejměji projeví ve slabosti (2 Kor 12,9).

3236

Jak dokonalá byla její obdivuhodná síla v nemoci, nejjasněji vysvítá z toho, že za své nemoci, která trvala dvacet osm let, nikdy nereptala ani nenaříkala. Spíše stále mluvila svaté řeči, stále jen vzdávala díky. Třebaže se pro úpornost nemoci zdálo, že spěchá vstříc smrti, líbilo se přece Bohu, že její smrt odkládal tak dlouho, dokud ji římská církev, jejímž byla dítětem a zvláštní dcerou, nemohla vyznamenat důstojnými poctami. Když se totiž papež s kardinály zdržoval v Lyonu, Kláru začala trýznit neobvyklá nemoc. Srdce sester pro to zraňoval meč nevýslovných bolestí.

3237

40. V té době jedna Kristova služebnice, Bohu oddaná panna z řádu sv. Benedikta v klášteře sv. Pavla, měla následující vidění: Zdálo se jí, že stojí spolu se svými sestrami u sv. Damiána u lůžka nemocné paní Kláry a že Klára leží na drahocenném loži. Zatímco sestry plakaly a se slzami v očích očekávaly odchod blažené Kláry, ukázala se v hlavách lůžka líbezná paní a oslovila plačící: »Neplačte, dcery, nad tou, která si jde pro vítězný věnec.

3238

Nebude moci zemřít, dokud nepřijde Pán se svými učedníky.« A hle, brzy nato papežský dvůr dorazil do Perugie. Když pán z Ostie slyšel, že se nemoc Kláry zhoršila, přispěchal z Perugie, aby Kristovu nevěstu navštívil. Vždyť byl ze svého úřadu jejím otcem, svou starostlivostí jejím vychovatelem a nejčistší láskou stále oddaným

přítelem. Nemocnou posílil svátostí těla Páně, ostatní sestry pak povzbudil spalitelnou řečí. Klára v slzách pokorně prosila Otce a jen odporoučela mu svou duši i duše ostatních paní ve jménu Kristově. Především však úpěnlivě žádala na něm tu milost, aby od pana papeže a kardinálů vymohl potvrzení privilegia chudoby.

3239

Jak pán z Ostie, věrný ochránce řádu, ústně slíbil, tak to i skutkem dodržel. Po roce přišel papež z Perugia do Assisi, takže ono zjevení se naplnilo. Neboť papež, který stojí nad lidmi a pod Bohem, zastupuje osobu Pána. A kardinálové v důvěrném společenství s ním jsou jako učedníci v chrámu bojující církve.

Jak ji pan papež Inocenc v nemoci navštívil, dal jí rozhřešení a požehnání

3240

41. Boží Prozřetelnost již spěchala, aby s Klárou naplnila svůj úmysl; spěchal Kristus povýšit chudou poutnici do paláce nebeského království. S velkou touhou si již přála být osvobozena z těla zasvěceného smrti a uvidět v nebeských příbytcích vládnout Krista, kterého celým srdcem v jeho chudobě na zemi chudá následovala. Když se její údy starou nemocí vysílily, postihla ji nemoc nová, která oznamovala její brzké odvolání k Pánu a zároveň připravovala cestu k věčnému zdraví.

3241

Pan papež Inocenc IV., blažené paměti, spěchal spolu s kardinály navštívit Kristovu služebnici, a ten, který její způsob života schválil víc než způsob života kterékoli ženy naší doby, nerozpakoval se papežskou přítomností oslavit konec jejího života. Když vstoupil do kláštera, pospíchal k jejímu loži a podal jí ruku k políbení. Klára ruku se vši vděčností přijata a s největší úctou prosila, aby směla políbit i nohu papeže. Jeden pán z papežova dvora uctivě papežovu nohu pozvedl na připravenou dřevěnou stoličku. Klára na nohu zředu i po straně vtiskla polibky a uctivě k ní sklonila svou tvář.

3242

42. Nato s andělským výrazem vyprosila si od nejvyššího Velekněze odpuštění všech hříchů. On však odvětil: »Kéž bych já nepotřeboval většího odpuštění!« Pak jí udělil dar plného rozhřešení spolu s milostí slavnostního požehnání.

3243

Když všichni odešli, Klára, protože ten den přijala také z rukou provinčního ministra svatě přijímání, pozvedla oči k nebi, sepjala ruce k Bohu a se slzami v očích pravila sestrám: »Chvalte Pána, dcery moje, protože dnes mi Kristus prokázal takovou milost, jakou nemohou nebe i země vyvážit! Přijala jsem Nejvyššího a směla jsem vidět jeho zástupce na zemi!«

Jak odpověděla své plačící rodné sestře

3244

43. Dcery, které měly brzy osiřet, obstoupily lůžko Matky. Jejich dušemi pronikal meč hořké bolesti. Od lůžka je neodvolával ani spánek, ani je neodtrhoval pokrm, zapomenuly na lůžko i na stůl a sytily se nářkem ve dne v noci.

3245

Mezi nimi byla i zbožná panna Anežka, která se rozplývala v hořkých slzách a svou sestru úpěnlivě prosila, aby neodcházela a nezanechávala ji samotnou. Klára jí odpověděla: »Nejmilejší sestro, je vůlí Boží, abych odešla. A přestaň plakat, brzy po mně přijdeš k Pánu i ty a ještě než odejdu, udělí ti Pán velikou útěchu.«

Její odchod a co se při něm událo

3246

44. Bolesti jejího smrtelného zápasu trvaly nakonec více dní. V nich rostla důvěra a úcta lidu. Jako opravdovou světici ji denně poctivali návštěvou kardinálové a preláti.

3247

Podivuhodné je, že sedmnáct dní nemohla přijímat žádnou potravu, avšak Pán jí dal takovou sílu, že všechny, kdo k ní přicházeli, povzbuzovala k službě Kristovi. Když ji dobrý bratr Rainald napomínal k trpělivosti v bolestech dlouhého mučednictví takových nemocí, upřímně mu odpověděla: »Od té doby, co jsem poznala milost mého Pána Ježíše Krista prostřednictvím jeho služebníka Františka, není mi příliš obtížné žádné utrpení, žádné pokání příliš těžké a žádná nemoc, nejmilejší bratře, příliš tvrdá.«

3248

45. Poněvadž už byl Pán velmi blízko a stál takřka na prahu, chtěla mít Klára kolem sebe kněze a své duchovní bratry, aby jí předčítali o utrpení Páně a jiná svatá slova. Když se mezi bratry objevil bratr Juniper, skvělý muzikant Páně, který často zpíval o Pánu vroucími slovy, naplněna novou radostí se ho tázala, zda tu nemá něco nového o Pánu.

3249

On pak otevřel ústa a z výhně svého žhavého srdce pěl slova jak ohnivé jiskry, a z jeho podobenství načerpala Boží panna velkou útěchu. Nakonec se obrátila ke svým plačícím dcerám, a plna chvalozpěvu připomínala jim chudobu a božská dobrodiní. Všem bratřím i sestrám požehnala a vyprošovala milost bohatého požehnání všem představeným klášterů Chudých paní, současným i budoucím.

3250

Kdo by mohl bez slz vyprávět dál? U Kláry stáli oba požehnaní druhové blaženého Františka, z nichž jeden, Angelus, sám hluboce zarmoucen, zarmoucené těšil, a druhý, Lev, líbal lůžko umírající.

3251

Opuštěné dcery oplakávaly odchod své zbožné Matky a provázely v slzách umírající, kterou už neměly vídat. Hořce je bolelo, že s ní od nich odchází všechna jejich útěcha, že jsou opuštěny v slzavém údolí a že už je jejich učitelka nebude těšit. Jen pocit studu zdržoval jejich ruce, aby si nedrásaly těla, to však bylo příčinou ještě žhavější

bolesti, protože nebylo možno projevit žal navenek. Klášterní předpis nařizoval mlčení, ale síla bolesti z nich vyřázela sténání a vzlykot. Obličejy měly opuchlé od pláče a jejich zarmoucené srdce vylévalo stále větší proudy slz.

3252

46. Svatá panna však byla obrácena k sobě a takto mluvila ke své duši: »Jdi do bezpečí, máš na cestu dobrý doprovod. Jdi,« pravila, »vždyť ten, který tě stvořil, také tě posvětil; jako matka své dítě neustále tě chránil a miloval něžnou láskou.« Potom připojila: »A ty, Pane, buď veleben za to, že jsi mě stvořil.« Když se jedna sestra tázala, s kým mluví, řekla: »Mluvím se svou požehnanou duší.« Tu však už nebyl daleko onen skvělý doprovod na cestu. Obrátila se totiž k jedné sestře a řekla: »Vidíš, dcero, Krále slávy, jehož já vidím?«

3253

Také na další sestře spočinula ruka Páně (Ez 1,3) a v slzách svýma tělesnýma očima měla obšťastňující vidění. Probodena šípem hluboké bolesti pohlédla na domovní dveře, a hle, vstupoval zástup panen v bílých šatech, všechny měly na hlavách zlaté koruny. Jedna z nich kráčela zářivější než ostatní; z její koruny, podobající se provrtané kadidelnici, vycházel takový lesk, že se noc v domě proměnila v jasné denní světlo. Přistoupila k lůžku, na němž ležela Kristova nevěsta, láskyplně se nad ní sklonila a něžně ji objala. Panny vyňaly překrásnou látku, se svatou horlivostí oblékly Kláříno tělo a vyzdobily svatební komnatu.

3254

V den po svátku svatého Vavřince tato svatá duše skonala, aby došla koruny věčné odměny. Její duch, zproštěn chrámu svého těla, blaženě spěchal ke hvězdám. Buď veleben tento odchod z údolí bídy, který byl pro Kláru vstupem do věčného života! Místo skromné pozemské stravy těší se už z hostiny nebešťanů. Blažená - bude v nebeském království oděna rouchem věčné slávy místo pozemského šatu, který se rozpadá v prach.

Jak přišla k pohřbu panny Kláry římská kurie a zástupy lidu

3255

47. Zpráva o tom, že Klára zemřela, neslýchaně otrásla všemi obyvateli města. Přiběhli muži i ženy; lidé tam proudili v takových zástupech, že se celé město zdálo jako vymřelé. Všichni ji prohlašovali za světici, všichni říkali, jak byla milá Bohu. Málokdo plakal, spíše zpívali chvály. Přišel i starosta města s četou vojáků a s houfem ozbrojenců, celý večer a celou noc bedlivě drželi stráž, aby se vzácnému pokladu v jejich středu nic nestalo.

3256

Příštího dne celá kurie, Kristův náměstek s kardinály a celé město šli ke sv. Damiánu.

3257

Slavnostní bohoslužby už začínaly, bratři se chystali modlit hodinky za zemřelé, papež však nečekaně vyhlásil, aby se modlili officium o pannách, takže se zdálo, jako by ji chtěl svatořečit dřív než bude tělo pohřbeno. Když však pan kardinál z Ostie namítl, že v těchto věcech je třeba postupovat s menším spěchem, byla sloužena mše za zemřelé. Pak měl biskup z Ostie nádhernou řeč před papežem a kardinály na téma »Marnost nad marnost« a skvěle oslavoval tu, která tak dokonale pohrdla marností.

3258

48. Svatého pohřbu se zbožně účastnili kardinálové kněží a tělu panny prokázali obvyklé služby.

3259

Nakonec, protože nepovažovali za bezpečné a důstojné, aby tak drahocenná zástava zůstala tak vzdálena od občanů, za hymnů a chvalozpěvů, za zvuku pozounů a jásavých písní vyzdvihli mrtvé tělo a nesli je s poctami k svatému Jiří. Na tomto místě bylo totiž také nejprve uloženo i tělo svatého Otce Františka.

3260

A tak ten, který živé otevřel cestu života, měl i mrtvé určitým znamením připravit místo. Zástupy lidu potom spěchaly k hrobu

panny, chválily Boha a říkaly: »Jistě svatě a slavně vládne s anděly ta, které se na zemi dostává od lidí tolik pocty. Pros za nás u Krista, první z Chudých paní, která jsi tolik lidí přivedla k pokání, tolik k životu!«

3261

Několik dní nato byla k Beránkově svatbě povolána i Anežka a následovala svou sestru do věčné radosti, kde obě dcery síónské, sestry rodem, milostí a slávou, jásají v nekonečné Boží radosti. Anežce se skutečně dostalo útěchy, kterou jí Klára před smrtí přislíbila. Jako totiž Anežka pod vedením své sestry přišla ze světa ke kříži, tak nyní, když Klára už znameními a zázraky zářila, i Anežka spěchala z pozemského světla k Bohu s pomocí našeho Pána Ježíše Krista, který s Otcem a Duchem svatým žije a kraluje na věky. Amen.

DRUHÁ KNIHA

Zázraky svaté Kláry po jejím odchodu ze světa

3262

49. Toto jsou podivuhodná znamení a úctyhodná svědectví zázraků, která mají svůj základ ve svatosti života a v dokonalosti jejích skutků. Jan sice žádný zázraky neudělal (Jan 10,41), přesto však lidé, kteří zázraky dělají, nebudou světější než Jan. Proto by na důkaz svatosti svaté Kláry stačilo hlásat její nadmíru dokonalý život, kdyby jednak lhostejnost, jednak veřejná úcta nežádaly něco jiného. Proto Klára ještě za svého života na zemi byla podivuhodně slavná pro své zásluhy, ponořena pak do propasti věčného jasu je neméně slavná po celém světě světlem zázraků. Ryzí a zaručená pravda nutí mnohé zaznamenat, jejich množství však i mnohé přejít.

Osvobození od posedlosti

3263

50. Chlapec nazývaný Jakoubek z Perugie nezdál se ani tak nemocen tělesně, jako spíš posedlý velmi zlým duchem. Hned se totiž zoufale vrhal do ohně, hned padal na zem, hned se snažil kousat kamení, až si zuby vylámал. Žalostně si přitom rozbíjel hlavu a zakrvácel tělo. Křivil ústa, jazyk mu visel ven, svíjel se tak snadno do klubíčka, že si často dával nohu za krk. Tato posedlost ho trápila dvakrát za den a ani dva lidé ho nedokázali udržet, aby se nevysvlékl. Hledali pomoc u zkušených lékařů, ale nenašli nikoho, kdo by pomohl. Když jeho otec, který se jmenoval Guidolotus, nenalezl v takovém neštěstí lék u lidí, obrátil se k zásluhám svaté Kláry: »Svatá panno,« modlil se, »světu ctihodná svatá Kláro, tobě zasvěcuji své nešťastné dítě, od tebe úpěnlivě vyprošuji jeho uzdravení.« Pln víry spěchal k místu, kde byla pohřbena, chlapce položil na její hrob a zatímco se ještě modlil, už došel pomoci. Chlapec byl totiž hned zbaven té nemoci a od té doby nebyl už sužován žádným podobným utrpením.

Jiný zázrak

3264

51. Alexandrina z Fratty v perugijské diecézi byla posedlá velmi zlým duchem. Dostal ji tak do své moci, že ji nechával poletovat jako ptáčka nad vysokou skálou na břehu řeky. Nechal ji sešplhávat po tenké větvi, která visela nad Tiberou, a vznášet se tam, jako by si hrála. K tomu byla pro její hříchy ochromena i její levá strana a zmrzačena ruka, léky vůbec nepomáhaly. Se zkroušeným srdcem se vydala k hrobu slavné panny Kláry, vroucně prosila o její přímluvu a došla vyléčení ze své trojí nemoci. Zmrzačená ruka se totiž narovnala, ochromená strana byla zdravá a od ďábelské posedlosti byla osvobozena.

Jiná paní z téhož místa byla ve stejnou dobu vysvobozena z moci ďábla a četných bolestí.

Uzdravení ze zuřivosti

3265

52. Chlapec z Francie z doprovodu papežského dvora byl zachvácen zběsilostí, která ho zbavila užívání řeči a uvrhla jeho tělo do obludného neklidu. Nikdo ho nedokázal udržet, hrůzně se svíjel v rukou těch, kteří ho chtěli udržet. Proto ho uvázali provazy na nosítka. Jeho krajané ho proti jeho vůli přinesli až do kostela svaté Kláry a postavili před její hrob, a pro víru průvodců byl náhle zcela uzdraven.

Muž zbaven padoucnice

3266

Valentin ze Spella tolik trpěl padoucnicí, že se šestkrát za den kdekoli zhroutil. Kromě toho měl jednu nohu kratší a nemohl dobře

chodit. Přivezli ho na oslu ke hrobu svaté Kláry, kde zůstal ležet dva dni a dvě noci; třetího dne však, aniž by se ho kdo dotkl, jeho noha zapraskala jako by se lámala a náhle byl od obou nemocí uzdraven.

Slepý nabyl zraku

3267

Jakobel, syn jedné ženy ze Spoleta, před dvanácti lety oslepl. K chůzi potřeboval vůdce, bez průvodce nemohl nikam jít, jinak upadl. Když ho totiž jednou chlapec, který ho vedl, nechal chvíli samotného, upadl tak, že si zlomil ruku a rozbil hlavu. Když jednou spal u mostu v Narni, zjevila se mu ve snu nějaká paní a řekla mu: »Jakobe, proč nepřiješ ke mně do Assisi, aby ses uzdravil?« Ráno vstal a rozechvěn vyprávěl vidění dvěma jiným slepcům. Ti mu řekli: »Ano, slyšeli jsme, že nedávno v Assisi zemřela nějaká vznešená paní, její hrob prý oslavuje ruka Páně milostmi uzdravení a mnohými zázraky.« Když to slyšel, neprodleně se vydal na cestu. Na noc dorazil do Spoleta a tam měl opět totéž vidění. Spěchal tedy ještě rychleji, ba z lásky ke zraku se dal do běhu, jako by letěl.

3268

53. Když však došel do Assisi, zjistil, že u náhrobku panny jsou shromážděny takové zástupy lidí, že se k hrobu nijak nemohl dostat. Pln bolesti nad tím, že se ke hrobu nemůže dostat, vzal kámen jako podušku pod hlavu a ve velké víře usnul před vchodem do kostela. A tu k němu po třetí promluvil hlas: »Jakube, Pán ti prokáže veliké dobrodiní, dokážeš-li vstoupit.« Probudil se a se slzami v očích prosil zástupy, naléhavě opakoval lidem svou prosbu, aby mu pro lásku Boží uvolnili cestu. Když mu ji udělali, zul obuv, svlékl šaty, kolem krku si uvázal řemen a pokorně se dotkl hrobu; pak upadl do lehkého spánku. »Vstaň,« řekla mu blažená Klára, »vstaň, jsi zdrav!« Hned se zvedl, a hle, všechna slepota byla pryč, všechna temnota mu spadla s očí, jasně skrze Kláru viděl jas světla. Velebil Boha, zpíval chvály a vyzýval všechny lidi, aby za ten zázračný skutek velebili Boha.

Uzdravení rozdrčené ruky

3269

54. Muž z Perugie, zvaný Dobrý Jan Martinův, táhl se svými spoluobčany do války proti Folignu. Došlo k těžké bitvě, při které byl zasažen kamenem a úder mu rozdrtil ruku. Aby získal zdraví, vydal mnoho peněz na lékaře, ale žádné lékařské umění mu nedokázalo pomoci natolik, aby ruka byla opět práce schopná a nemusel ji vláčet jako neužitečnou věc. Zarmoucen nad tím si častěji přál, aby mu byla amputována. Když se však dozvěděl, co Pán koná skrze svou služebnici Kláru, udělal slib, pospíšil si k jejímu hrobu, obětoval voskovou podobu své ruky a položil se na hrob svaté Kláry. A hned, ještě než vyšel z kostela, byla jeho ruka zdravá.

Uzdravení mrzáků

3270

55. Jistý Petříček z městečka Bettony byl tříletou nemocí zcela vyčerpán. Zdál se být strádáním úplně stráven. Nemoc byla tak bolestivá, že byl jako zlomený, vždy zakřivený a ohnutý k zemi, sotva se mohl pohybovat o holi. Jeho otec s ním chodil po lékařích, zvláště takových, kteří měli zkušenost v léčení kostí. Byl ochoten dát celý majetek za uzdravení syna. Když mu však všichni lékaři naznačovali, že v takové nemoci už žádné lékařské umění nepomůže, obrátil se k přímlově nové světice, o jejíž zázracích slyšel. Dopravil chlapce na místo, kde odpočívaly drahocenné ostatky panny. Chlapec neležel ani dlouho před jejím hrobem a dostal milost úplného uzdravení. Hned vstal rovný a zdravý, chodil, poskakoval a chválil Boha a vybízěl zástup lidí, kteří se seběhli, ke chválám svaté Kláry.

3271

56. Desetiletý chlapec na statku San Quirico v assiské diecézi byl od narození chromý. Měl zcela tenké nohy a při chůzi je křížil, mohl chodit jen zkroucený a když upadl, těžko vstával. Jeho matka ho už

několikrát zaslíbila sv. Františkovi, ale nedosáhla žádného zlepšení. Když však slyšela, že blažená Klára září novými zázraky, dopravila chlapce k jejímu hrobu. Po několika dnech se za praskotu holeních kostí údy narovnaly. Co nedal po úpěnlivých prosbách svatý František, to poskytla božskou mocí jeho učednice Klára.

3272

57. Jakub z Franka, občan z Gubbia, měl pětiletého synka, který nikdy nechodil ani nemohl chodit, protože měl velmi slabé nohy. Otec nad svým synem naříkal, že je ohyzda domu a hanba jeho rodu. Chlapec lehával na podlaze, plazil se v prachu a pokoušel se za pomoci hole vzpřímit, ale nedokázal to. Přirozenost mu sice dala touhu chodit, ale odeřela mu k tomu schopnost. Rodiče ho zasvětili zásluhám svaté Kláry a chtěli, kdyby se pro její zásluhy uzdravil, aby byl »dítětem svaté Kláry«, abychom použili jejich vlastních slov. Jakmile slib vyslovili, Kristova panna »své dítě« ihned uzdravila tak, že mohlo volně chodit. Rodiče pak spěchali s chlapcem k hrobu panny a radostí poskakujícího chlapce obětovali Pánu.

3273

58. Paní Pleneria z Bevagne už dlouho trpěla kontrakcí beder a mohla chodit, jen když se opírala o hůl. Nemohla však ani s holí narovnat své tělo a dokázala jen vrávoravě chodit. Jednou v pátek se nechala odnést k hrobu svaté Kláry. S oddaností jí přednesla své prosby a dosáhla, oč s vírou prosila. Druhého dne v sobotu ta, která se k hrobu musela nechat jinými donést, zcela uzdravená se pěšky vrátila domů.

Uzdravení krčních otoků

3274

Jedno děvče z Perugie mělo už delší dobu velmi bolestivé krční otoky, jímž se lidově říká vole. Dalo se totiž napočítat na jejím krku dvacet žláz, takže krk se zdál silnější než hlava. Matka ji často vodila k hrobu svaté Kláry a světici tu úpěnlivě vzývala o pomoc. Když jednou děvče celou noc leželo před hrobem, vyrazil z ní náhle pot,

otoky žláz začaly měknout a zmenšovaly se. Během času zásluhami sv. Kláry zmizely tak, že nezanechaly ani stopy.

3275

59. Podobný krční otok měla ještě za života svaté Kláry jedna ze sester jménem Andrea. Je opravdu podivné, že uprostřed rozžhavených kamenů se skryla tak studená duše a že mezi moudrými pannami jedna nemoudrá udělala takovou pošetilost. Jedné noci si totiž tak utáhla krk, že se málem zadusila, neboť se domnívala, že takto ústy otok vyplivne, a chtěla tak donutit Boží vůli. Vnuknutím ducha Klára poznala, co se dalo, a řekla jedné sestře: »Pospěš si, běž rychle do přízemí a dej sestře Andree z Ferrary vypít zahřáté vajíčko a pak s ní přijď ke mně.« Ta pospíchala a našla sestru Andreu zbavenou řeči a blízkou udušení vlastníma rukama. Pomohla jí, jak nejlépe mohla, a přivedla ji nahoru k Matce. Boží služebnice jí řekla: »Nešťastnice, vyznej Pánu svůj úmysl, který dobře znám i já. Hleď, co jsi chtěla vyléčit, vyléčí Pán Ježíš Kristus. Změň však svůj život k lepšímu, protože od druhé nemoci, která by na tebe přišla, už uzdravena nebudeš!« A sestra Andrea na její domluvu dostala ducha zkroušenosti a zřetelně změnila svůj život k lepšímu. V krátké době jí vole zmizelo a zemřela na jinou chorobu.

Osvobození od vlků

3276

60. Krajinu znepokojovali divocí a krutí vlci. Přepadali dokonce i lidi a často se živili lidským masem. Jedna paní, Bona z Monte Galgano v assiské diecézi, měla dva syny. Sotva přestala naříkat nad jedním, kterého jí vlci odnesli, už napadli druhého stejně zuřivě. Zatímco se matka zaměstnávala domácí prací, uchopil vlk za šíji chlapce běžícího venku a utíkal s kořistí do lesa tak rychle, jak jen mohl. Lidé, kteří pracovali na vinicích, slyšeli chlapcovo naříkání a volali na matku: »Podívej se, máš-li doma chlapce! Před chvílí jsme slyšeli neobyčejný nářek.« Tu matka zjistila, že jí syna uloupil vlk. Hlasitě

volala k nebi, krajinu naplnila nářky a takto vzývala pannu Kláru: »Svatá a slavná Kláro, vrať mi mého nešťastného syna! Vrať nešťastné matce její dítě! Neučiníš-li tak, sama se utopím!« Sousedé zatím běželi za vlkem a našli dítě v lese vlkem opuštěné, pes vedle chlapce lízal mu rány. Divoké zvíře se chlapci nejdříve zakouslo do šije, potom ale, aby mohlo kořist snáze nést, vzalo chlapce do tlamy za bedra, a toto tvrdé uchopení zanechalo na obou místech krvavé stopy. Aby splnila svůj slib, spěchala paní se sousedy ke své pomocnici. Všem, kdo to chtěli vidět, ukazovala chlapcovy rány a Bohu i svatě Kláře vroucně děkovala.

3277

61. Děvče z okolí Cannary sedělo za bílého dne na poli; jiná žena si položila hlavu do jejího klína. Lidožravý vlk zaměřil plíživé kroky ke kořisti. Když ho děvčátko uvidělo, nemělo žádný strach, protože se domnívalo, že je to pes. Když se dál dívalo na jeho kožich, vlk se rozdivočel, rozevřeným chřtánem ji uchopil za obličej a vlekl kořist do lesa. Strachem omdlévající paní vyskočila, vzpomněla na svatou Kláru a volala: »Pomoz, svatá Kláro, pomoz! Tobě v tuto hroznou chvíli poručím to dítě!« Děvče však, které vlk vlekl za hlavu - ač to zní podivně - obořilo se na vlka: »Ty lupiči, chceš mě dál vléci, ač jsem odporučena takové panně?« A vlk, takovým útokem zmaten, položil děvče jemně na zem a jako zloděj dopadený při činu spěšně utíkal pryč.

Svatořečení svaté panny Kláry

3278

62. Na Petrově stolci seděl tehdy nejdobrotivější kníže, pán Alexandr IV., přítel každé svatosti, záštita řeholníků a pevný sloup řádů. Zpráva o všem tom zázračném běžela světem, den ze dne zaznívala pověst o ctnostném životě panny Kláry stále dále a sám svět toužebně očekával svatořečení takové panny. Tento papež, tolika zázraky podnícen k mimořádnému postupu, začal spolu s kardinály jednat o jejím svatořečení.

Váženým i učeným osobám bylo svěřeno přezkoumání zázraků a také jim bylo uloženo, aby zvážily hrdinské skutky jejího života. Ještě za živa byla Klára shledána skvějíci se cvičením ve všech ctnostech a po své smrti se prokázala jako hodná obdivu pravými a prokázanými zázraky. Ve stanovený den, kdy se sešlo kardinálské kolegium a shromáždil se sbor arcibiskupů, biskupů, za přítomnosti duchovních a řeholníků i velkého množství učených a mocných, předložil papež veřejně proces svatořečení a preláty požádal o úsudek. Všichni ochotně souhlasili a prohlásili, že Klára, kterou Bůh již oslavil na nebi, je hodna být oslavována i na zemi.

Přibližně na druhé výročí dne, kdy odešla domů k Pánu, šťastný papež Alexandr, kterému Pán tuto milost vyhradil, v přítomnosti papežské kurie a všeho duchovenstva, po předcházející oslavné řeči zapsal Kláru s velikou slávou do seznamu svatých a stanovil, aby se její svátek slavně slavil v celé církvi. To všechno se stalo v katedrále v Anagni roku 1255 po Kristově narození, v prvním roce pontifikátu pana papeže Alexandra; ke chvále nejsvětějšího Pána Ježíše Krista, jenž s Otcem a Duchem svatým žije a kraluje od věků na věky. Amen.

**CÍRKEVNÍ A JINÉ DOKUMENTY
K ŽIVOTU SVATÉ KLÁRY**

OBSAH

Kritické poznámky	376
PRIVILEGIUM SERAFICKÉ CHUDOBY	
Udělení sv. Kláře papežem Inocencem III.	377
Potvrzení sv. Kláře papežem Řehořem IX.	378
BULA SVATOŘEČENÍ SVATÉ KLÁRY	379
LIST KARDINÁLA HUGOLÍNA KLÁŘE	386
LIST PAPEŽE ŘEHOŘE IX. CHUDÝM PANÍM	387
LIST ANEŽKY ASSISKÉ KLÁŘE	389
OKRUŽNÍ LIST K ÚMRTÍ KLÁRY	391

Kritické poznámky

1. Privilegium serafické chudoby

Podle Legendy je dal nejprve Inocenc III. roku 1215/16. Je to v dějinách řeholního života novinka: nejen jedinec, ale ani klášter jako celek nesmí nic vlastnit. Originál se nezachoval, text je uveden ve sbírce františkánských dokumentů »Fundamenta trium ordinum« vydané 1512 v Paříži. Klára si vymohla jeho potvrzení na Řehoři IX. roku 1228. Originál se dnes uchovává v klášteře svaté Kláry v Assisi.

2. Bula svatořečení svaté Kláry

Je nadšený hymnus na Klářin život, který ve stručnosti líčí. Originál se nezachoval, ale máme mnoho opisů.

3. List kardinála Hugolína Kláře

»Ab illa hora« je jediný list kardinála Hugolína, pozdějšího papeže Řehoře IX. Kláře, který se nám zachoval. Zdá se, že byl psán 28. 4. 1220 ve Viterbu.

4. List papeže Řehoře IX. Chudým paním

Je z ledna až července roku 1228.

5. List Anežky Assiské Kláře

Kritici mají obecně za to, že jej Anežka napsala roku 1229 a poslala z Monticelli.

6. Okružní list k úmrtí Kláry

List měl podat zprávu o smrti Kláry všem sestřám 2. řádu. Musel tedy být sepsán někdy po 11. srpnu 1253.

PRIVILEGIUM SERAFICKÉ CHUDOBY

Udělení sv. Kláře papežem Inocencem III.

3279

INOCENC, biskup, sluha služebníků Božích, v Kristu milovaným dcerám Kláře i ostatním služebnicím při kostele sv. Damiána u Assisi, které už navždy slíbily nebo v budoucnu slíbí řeholní život.

1. Je známé, že jste se zřekly žádostí po časných věcech z touhy zasvětit se výlučně Pánu. Proto jste všechno prodaly, rozdaly chudým a předsevzaly si, že nikdy a nijak nebudete nic vlastnit a že se ve všem budete držet šlépějí toho, který se pro nás stal chudým a který je Cesta, Pravda a Život.

2. Od takového úmyslu Vás neodstrašuje to, že nic nevladníte, protože levice nebeského Ženicha spočívá pod Vaší hlavou, aby posílila, co je podle těla slabé a co jste v uspořádané lásce podrobily zákonu ducha.

3. Konec konců ten, který živí nebeské ptactvo a odívá plní lilie, bude vám o oděv a pokrm pečovat právě tak, jako jednou, až Vás bude obcházet a obsluhovat Vás na věčnosti; až Vás totiž jeho pravice bude něžněji objímat v plnosti patření na něho.

4. Jak jste tedy prosily, apoštolskou blahosklonností potvrzujeme Vaše předsevzetí nejvyšší chudoby, autoritou tohoto listu Vám dovolujeme, že Vás nikdo nebude nikdy smět nutit přijímat vlastnictví.

Kdyby pak některá Paní toto předsevzetí zachovávat nechtěla nebo nemohla, ať u Vás nezůstává, ale přeloží se na jiné místo.

5. Stanovili jsme tedy, že žádnému člověku nesmí být dovoleno Vás nebo Váš kostel bezdůvodně znepokojovat nebo nějak obtěžovat. Kdyby se tedy v budoucnosti někdo, ať církevní nebo světská osoba, přestože ví o tomto našem potvrzení a ustanovení, měl pokoušet proti Vám nebo proti tomuto ustanovení neodůvodněně něco namítat a po druhém a třetím napomenutí by svou vinu přiměřeným dostiučiněním

nenapravit, ať pozbude důstojnost svého úřadu i své cti a ví, že pro svůj zločin propadl Božím soudu, že je vyloučen od nejsvětějšího těla a krve našeho Pána, našeho Vykupitele Ježíše Krista, a že ho čeká přísný trest při posledním soudu.

Vám všem i těm, kdo u Vás zachovávají lásku v Kristu, buď pokoj našeho Pána Ježíše Krista, aby měly užitek v plodech dobrých skutků a aby i u přísného Soudce dosáhly odměny věčného pokoje. Amen.

Potvrzení sv. Kláře papežem Řehořem IX.

ŘEHOŘ, biskup a sluha služebníků Božích, pozdrav a apoštolské požehnání v Kristu milovaným dcerám: Kláře a ostatním Kristovým služebnicím, žijícím v řeholním společenství u kostela sv. Damiána v assiském biskupství.

(Články 1, 2, 3, a první odstavec článku 4 jsou doslova stejné jako ve výše uvedeném Privilegiu serafické chudoby, uděleném Inocencem III.)

5. Nikomu nebuď proto dovoleno porušovat tuto naši povolovací listinu nebo se jí opovážlivě protivit. Kdyby se toho však někdo odvážil, ať ví, že propadne hněvu všemohoucího Boha i jeho svatých apoštolů Petra a Pavla.

Dáno v Perugii dne 17. září (1228), v druhém roce našeho papežství.

BULA SVATOŘEČENÍ SVATÉ KLÁRY

3280

ALEXANDR, biskup, sluha služebníků Božích, ctihodným bratřím, všem arcibiskupům a biskupům, pozdrav a apoštolské požehnání.

3281

1. KLÁRA, svítící jasnými zásluhami, zářící v jasů nebeské slávy, skví se na zemi jasně vznešených zázraků. Zde na zemi září Klářina přísná a hluboká zbožnost, tam v nebi září velikostí věčné odměny, smrtelníkům jasně svítí síla jejích ctností jako obdivuhodnými znameními.

Kláře bylo na zemi propůjčeno privilegium nejvyšší chudoby, v nebeských výšinách je jí odplaceno plností nevýslovných pokladů, věřící jí prokazují velikou úctu a nesmírnou poctu. V nebi Kláru ozařuje plnost božského světla, mezi křesťanským lidem září podivuhodnými zázraky.

3282

2. Kláro, ozdobená podivuhodným jménem jasnosti! Už před svým obrácením jsi byla jasná, při svém obrácení jasnější, v klášterním životě přejasná a po ukončení pozemské pouti jsi nejjasnější. Z této Kláry zazářilo do světa jasné zrcadlo dobrého příkladu, k radosti nebes jsi přinesla vonnou lilii panenství a nyní zde na zemi se zjevně pociťuje pomoc tvé ochrany.

3283

3. Podivuhodná jasnost svaté Kláry! Čím bedlivěji se hledá v jednotlivých skutečnostech, tím zářivější se v každé nachází. Vpravdě zářila, když žila v tomto světě, živěji však oslnila v řeholním životě. V otcovském domě zářila jako paprsek světla, avšak v klášteře jiskřila jako blesk. V životě vydávala jiskry, po smrti paprsky. Na zemi byla jasná, v nebi je zářící.

3284

4. Jak živá byla síla tohoto světla a jak silné je světlo tohoto zdroje jasnosti! I když se toto světlo uzavřelo do klášterní skrytosti, přece

z ní vyzařovalo do světa! V úzkém klášteře se soustřeďovalo, aby se pak rozlévalo do světa v šir i dál. Střežila je uvnitř, a přece vyzařovalo ven.

Ano, Klára se skrývala, a přece byl její život zjevný všem. Klára mlčela, její sláva však křičela. Žila ve skrytu klášterní cely, a přece se o ní mluvilo ve městech.

3285

A není na tom nic divného, neboť tak jasně svítící lampa nemohla zůstat skryta, aniž by zářila a své světlo šířila v domě Páně. Úžasně vonící nádoba nemohla zůstat skryta, aniž by šířila vůni a naplňovala libou vůni dům Páně. Ba, když v malém, osamělém klášteře praskla tvrdým životem alabastrová nádoba jejího těla, vůni její svatosti se naplnila celá budova církve.

3286

6. Dokud jako mladá dívka dlela ve světě, snažila se od útlého mládí pomíjivý a nečistý svět obházet po stezce čistoty. Neustále pečlivě střežila drahocenný poklad svého panenství nedotčeným studem a byla horlivá v dílech lásky a zbožnosti. Blízcí i vzdálení ji tak silně chválili, tak dobře o ní mluvili, že když o ní blažený František slyšel tolik chvály, povzbuzoval ji, aby se oddala dokonalé službě Kristu.

3287

7. Ochotně uposlechla jeho povzbuzení, aby se zřekla světa a všeho pozemského a sloužila jen Pánu v dobrovolné chudobě. Tuto žhavou touhu se snažila naplnit, jak nejrychleji mohla. Nakonec všechn svůj majetek rozdala na almužnách pro lásku Kristovu a proměnila jej na pomoc chudým.

3288

8. Když opustila hluk světa, odebrala se do jednoho kostelíka v polích, kde jí blažený František ostříhal vlasy. Odtud odešla k jinému kostelu, odkud se jí její příbuzní pokoušeli dostat zpět domů. Ona však rychle obejmula oltář, pevně se chytila pláten na něm, odhalila jim svou ostříhanou hlavu a tím chtěla statečně a pevně ukázat, že se už celým srdcem zasnoubila Bohu a nemůže dovolit, aby ji odtrhli od služby Kristu.

3289

9. Nakonec ji blažený František převedl ke kostelíku sv. Damiána za hradbami jejího rodného města Assisi.

3290

Zde k ní Pán připojil mnoho družek, aby jeho jméno vytrvale milovaly a ctily. Zde požehnaně vznikl dokonalý a svatý řád sv. Damiána, který se už dávno rozšířil po celém světě. Zde Klára, povzbuzována blaženým Františkem, položila základ novému svatému a přísnému životu. Byla prvním a pevným základem tohoto velikého řádu, byla základním kamenem tohoto významného díla.

3291

10. Vznešená původem, vznešenější způsobem svého života, zachovávala pod touto svatou řeholí své panenství, které střežila už dříve.

3292

Později ji následovala i její matka Hortulána, horlivě konala zbožná díla ve stopách své dcery a vstoupila pokorně do tohoto řádu. A zde nakonec tato »zahradnice«, která v Pánově zahradě vypěstovala tak úžasnou květinu, šťastně zakončila své dni.

3293

11. Po několika letech se blažená Klára podvolila stálému naléhání svatého Františka a převzala sama vedení kláštera i sester.

3294

To tedy byl ten ušlechtilý, urostlý strom s košatými větvemi, který na poli církve přinesl tak sladké plody zbožnosti, do jeho osvěžujícího stínu spěchaly ze všech stran učednice víry, aby tu ochutnaly jeho plody. Klára byla tou novou Paní spoletského údolí, novým pramenem živé vody, kterou k užitku duší nabízela k občerstvení a již pak různé potůčky rozvedly po území církve a zavlažují květinové školky zbožnosti.

3295

12. Byla vysokým svícnem svatosti, který jasně zářil v stánku Páně. K jeho nesmírnému jasu přicházely a dosud přicházejí velmi mnohé, aby své lampy rozžihaly od jeho světla. Na poli víry vpravdě zasadila

a pěstovala vinici chudoby, na níž se sbírají plné a bohaté hrozny spásy. Na pozemku církve založila zahradu pokory, kterou zušlechťovala dokonalým zříkáním se nepotřebných věcí a na níž se zrodila veliká úroda ctností.

3296

13. V pevnosti zbožnosti postavila věž přísné zdrženlivosti, v níž se podává bohaté občerstvení duchovní potrawy. Byla první z Chudých paní, vůdkyně pokorných, učitelka zdrženlivých, abatyše kajících. Svůj klášter a svěřenou jí rodinu řídila pečlivě a moudře v Boží bázni a službě a v dokonalém zachovávání řádu.

3297

Byla bdělá v povinnosti, horlivá v plnění služby, pamětlivá na povzbuzování, zdrženlivá v trestání, umírněná v prikazování, vzorná v soucitu, ušlechtilá v mlčení, zralá v řeči a obezřetná ve všem, co patří k dokonalému vedení. Chtěla spíš sloužit než vládnout, spíš druhé ctít než sama být ctěna.

3298

14. Její život byl pro druhé poučením a školou moudrosti. V této knize života se ostatní sestry učily své řeholi života; v tomto zrcadle života viděly ostatní odraz své životní stezky. Tělem dlela na zemi, duchem už přebývala v nebi. Byla nádobou pokory, schránkou čistoty, ohněm lásky, sladkostí dobroty, silou trpělivosti, poutem pokoje a jednotící silou své rodiny: mírná v slovech, něžná v skutcích, ve všem milá a příjemná.

3299

15. Aby se přemáháním těla stala silnější na duchu - vždyť každý sílí oslabováním svého nepřítele - měla za lůžko holou zemi a někdy roští, místo podušky pod hlavou tvrdé dřevo; spokojila se s jediným hábitem a pláštěm z obyčejné, hrubé a nevzhledné látky. Takovým pokorným oděvem pokrývala tělo a někdy nosila i kající šat utkaný z koňských žíní na holém těle. Málo jedla, střídmě pila. Žila tak zdrženlivě, že po dlouhou dobu tři dni v týdnu, totiž v pondělí, středu a pátek, vůbec nic nejedla; přesto i v ostatní dni se omezovala v jídle jen na nejnnutnější, že ostatní sestry se podívovaly, jak se při tomto tvrdém postu vůbec udržuje při životě.

3300

16. Vytrvale se po většinu dne i noci modlila a bděla.

3301

Když ke konci, vyčerpaná dlouhou nemocí, nemohla už ani vstát k tělesné práci, nechávala se na lůžku za pomoci sester posadit a podepřena v zádech konala ruční práce, aby ani v nemoci nelenošila. Tak z lněného plátna, které s láskou zhotovila, nechala udělat korporály pro oltářní oběť a rozeslat je do různých kostelů v rovině i v horách kolem Assisi.

3302

17. Zvlášt' si však zamilovala chudobu a neúnavně ji následovala. Tak hluboce si ji vtiskla do ducha, tak silně ji spojila se svými potřebami, že v lásce k ní byla stále pevnější, při jejím objímání stále více rozohněná a za žádnou cenu se od úzkého a radostného spojení s ní neodtrhla.

3303

Ničím, žádnými domluvy se nenechala přemluvit k tomu, aby její klášter cokoli vlastnil, ač náš předchůdce blahé paměti papež Řehoř, starostlivý o dobro tohoto kláštera, chtěl jej pro živobytí sester zabezpečit dostatečným a přiměřeným vlastnictvím.

3304

18. Protože však velké a nádherné světlo nemůže zůstat skryto, ale spíše prozrazuje paprsky svůj jas, odrážela se síla její svatosti už za jejího života v mnohých a rozmanitých zázracích. Tak vrátila jedné sestře svého kláštera zpět řeč, kterou před dlouhou dobou téměř úplně ztratila. Jiné, která zcela oněměla, vrátila dokonalé užívání jazyka.

3305

Třetí otevřela hluché ucho, takže opět slyšela. Sestru, jež trpěla horečkami, uzdravila tím, že ji pokřížovala, stejně jinou trápenou vodnatelností, další s píštělem a mnohé jiné sužované různými nemocemi. Jednoho Menšího bratra osvobodila od duševní choroby.

3306

19. Když jednou v klášteře úplně došel olej, nechala zavolat bratra, který byl určen pro klášter, aby sbíral almužny. Vzala džbán na olej,

umyla jej a postavila prázdný ke klášterním dveřím, aby si jej bratr vzal, až půjde obstarat olej. Když však bratr přišel, aby si ho vzal, zjistil, že je z Boží dobroty plný oleje.

3307

20. Když jednou zůstala v celém klášteře jen polovička chleba na posílení sester, nechala jedné sestře tuto polovici chleba nakrájet na kousky a rozdělit všem sestrám. A tu ten, jenž je živý chléb a dává hladovým pokrm, tak rozmnožoval chléb v rukách sestry, která jej rozdělovala, že nakrájela padesát dost velkých porcí, jež rozdělila sestrám u stolu.

3308

21. Těmito a jinými divy se už za jejího života ukázaly její vynikající zásluhy. Když umírala, zjevil se zástup bíle oděných blažených panen se třpytivými korunami na hlavách, mezi nimiž byla jedna vznešenější a krásnější než ostatní. Bylo vidět, jak vešla do domu, v němž Kristova služebnice ležela, přistoupila k jejímu lůžku a prokázala jí přátelskou službu lásky návštěvou a posilující útěchou.

3309

22. Po jejím odchodu (na věčnost) dovedli k jejímu hrobu nemocného padoucníci, který pro kratší nohu nemohl sám chodit, a tam byl za slyšitelného praskání nohy z obou nemocí uzdraven. Nemocní na ledviny, hrbatí, chromí, zuřivostí týraní a nebezpeční šílenci docházeli na hrobě úplného zdraví. Kdosi po hrozně ráně do pravé paže nebyl s to ruku používat, pro zásluhy světice byl dokonale uzdraven a schopen pracovat jako předtím. Jiný, který ztratil zrak a byl už dlouho slepý, byl doveden k hrobu světice, tam se mu vrátil zrak a mohl domů dojít bez průvodce.

3310

23. Těmito a mnohými jinými podivuhodnými skutky a zázraky zazářila úctyhodná panna tak, že se zdálo zřejmě splněno to, co prý slyšela její matka, když ji nosila pod srdcem a modlila se, že totiž přivede na svět světlo, které silně ozáří celou zemi.

3311

24. Matka církev se tedy raduje, že zplodila a vychovala takovou dceru, která jako matka plodná ctnostmi zrodila svým příkladem

mnoho dcer v řádu a dokonalým vedením je vychovala k dokonalé službě Kristu. Ať se raduje i zbožný zástup věřících, že si nebeský Král a Pán odvedl slavně do svého vznešeného a zářícího paláce jejich sestru a družku, kterou si vyvolil za snoubenku, a tak se spolu radují i zástupy svatých, že v nebeské vlasti se slaví svatba nové nevěsty Krále.

3312

Protože je vhodné, aby katolická církev na zemi uctívala tu, kterou Pán na nebi vyvýšil, a protože po předcházejícím bedlivém a pozorném prozkoumání byla zřetelně zjištěna a slavnostně projednána svatost jejího života, protože její zázraky byly jasně prokázány, je spravedlivé a správné, aby i jinde, blízko i daleko, byly její jasné skutky známy, (a proto) po společné poradě a se souhlasem našich bratří (kardinálů) a všech prelátů, kteří jsou nyní u Apoštolského stolce, v důvěře v Boží všemohoucnost, autoritou blažených apoštolů Petra a Pavla i naší vlastní, rozhodli jsme se zapsat ji do seznamu svatých panen.

3313

25. Proto vás všechny povzbuzujeme a vyzýváme a tímto apoštolským listem prikazujeme, abyste svátek této panny zbožně a slavně světili 12. srpna a abyste jej nechali stejně zbožně slavit od našich věřících, abyste tak mohli být hodni mít ji za svou velkou a horlivou pomocnici u Boha.

3314

Aby pak křesťanský lid k úctě jejího hrobu tím horlivěji a častěji k němu v hojném počtu putoval a tím slavněji její svátek světil, propůjčujeme každý rok všem, kdo s upřímnou lítostí po zbožné zpovědi v její svátek nebo v jeho oktávu zbožně hrob této panny navštíví, aby si pokorně vyprosili její pomoc, v důvěře v milosrdenství všemohoucího Boha a autoritu jeho blažených apoštolů Petra a Pavla, odpustek jednoho roku a čtyřiceti dnů z pokání, které jim bylo uloženo.

3315

Dáno v Anagni dne 26. září prvního roku našeho papežství (1255).

LIST KARDINÁLA HUGOLÍNA KLÁŘE

1. Nejdražší sestře v Kristu a Matce jeho spásy, paní Kláře, Kristově služebnici, Hugolín, ostijský biskup, ubožák a hříšník, oddaný vším, co je a čím může být.

2. Nejdražší sestro v Kristu! Od té hodiny, co mě nutnost navrátit se oddělila od svatých hovorů s vámi a násilně odtrhla od radosti z rozmluv o nebeských pokladech, přepadla mě nesmírná hořkost. přemíra slz a nelidská bolest. Kdybych u Ježíšových nohou nenalezl útěchu obvyklého božského slitování, obával bych se, že se navždy octnu v takové bídě, že ve mně budou duch a srdce úplně rozbity.

3. A právem! Protože po Velikonocích s Tebou a ostatními Božími služebnicemi jsem ztratil srdečnou radost, z níž jsem k Vám mluvil o Kristově těle. Zůstal jsem právě tak osamělý jako kdysi učedníci, které přepadl nezměrný zármutek, když od nich jejich Pána odtrhli a přibíli na kříž.

4. I když jsem už dříve poznal, že jsem hříšník, a považoval se až dosud za něj, nyní to vím s jistotou, a to od té doby, kdy jsem poznal Tvé veliké zásluhy a přísnost vašeho řeholního života: vím, že jsem zavalen takovým břemenem hříchů a Pána světa jsem tak těžce urážel, že nejsem hoděn, abych byl připočten ke společenství jeho svatých a vytržen z pozemských prací, kdyby mi Tvé slzy a modlitby nevyprosily odpuštění hříchů.

5. Proto Ti svěřuji svou duši a doporučím svého ducha, jako kdysi Kristus na kříži doporučil svého ducha Otcí. A v den soudu mi vydáš počet, nebudeš-li o mou spásu pozorně pečovat. Neboť mám za jisté, že u nejvyššího Soudce dosáhneš, cokoli Tvá oddaná vytrvalost a Tvé bezpočetné slzy vyprosí.

6. Pan papež do Assisi brzy nepřijde, ale já toužím při vhodné příležitosti opět uvidět Tebe i Tvé sestry. Pozdrav Anežku, pannu a mou sestru, i všechny své sestry v Kristu. Amen.

LIST PAPEŽE ŘEHOŘE IX. CHUDÝM PANÍM

1. Milované dceři, abatyši Kláře a konventu řeholnic přísné klauzury u sv. Damiána v Assisi.
2. Bůh Otec, jemuž jste se zasvětily jako služebnice, přijal Vás plný slitování za dcery a působením milosti Ducha svatého Vás zasnoubil svému jednorozenému Synu, Pánu Ježíši Kristu, aby Vás jednou s tímto božským Ženichem korunoval v nebeském království.
3. Proto máte nade všechno milovat svého Ženicha, který ve své lásce ty, kteří ho milují, činí svými spoludědici. Jen v něm můžete mít s celou oddaností svou radost, a to v takové míře, že Vás od jeho lásky nic nebude moci odloučit.
4. Proto jste se z Božího vnuknutí uzavřely v klášteře, abyste se spásně odřekly světa a toho, co je ve světě, neporušenou láskou objímaly svého Ženicha a spěchaly za vůní jeho masít, až Vás uvede do síně své Matky, kde Vás bude navěky občerstvovat sladkostí své lásky.
5. Jestliže tedy, jak s důvěrou a jistotou doufáme, všechno bedlivě a pozorně zachováte, spásně zesládne to, co se ještě zdá hořké, tvrdé se změní v měkké a hrubé v příjemné. Pak se budete radovat, že jste mohly pro Krista něco vytrpět, když on pro vás snesl bolesti potupné smrti.
6. Vpravdě, protože jsme ze všech stran bez ustání obtěžováni nesčetnými hořkostmi a nekonečnými protivenstvími, Vy jste naši útěchou. Proto Vás prosíme a v Pánu Ježíši Kristu povzbuzujeme, ba apoštolským listem Vám ukládáme: Abyste, jak jste to od nás přijaly, v Duchu putovaly a žily, minulé zapomínaly, s Apoštolem vždy o to usilovaly, co je před Vámi, a o lepší dary milosti se snažily. Žijte tedy stále více a více v ctnostech, oslavujte svým životem Boha a naplňte naši radost. Objímáme Vás vroucí láskou jako své zvláštní dcery, ba, je-li to dovoleno říci, jako Paní, protože jste snoubenky našeho Pána.

7. Protože jste se však staly, jak doufáme, jedním duchem s Kristem, žádáme Vás, abyste nás ve svých modlitbách stále byly pamětlivy a pozvedaly za nás k Bohu své dobrotivé ruce. On ví, že ti, kdo jsou tak jako my vystaveni velikým nebezpečím, nemohou pro lidskou křehkost ve všem obstát. Proste ho tedy stále, aby nás posiloval svou silou a abychom službu, kterou nám svěřil, tak důstojně vykonávali, aby to bylo jemu ke slávě, andělům k radosti a těm, kteří nám jsou svěřeni, ke spáse. Atd.

LIST ANEŽKY ASSISKÉ KLÁŘE

1. Své ctihodné Matce a Paní v Kristu, vzácné a milované Paní Kláře a celému jejímu konventu, Anežka, pokorná a nejmenší služebnice Krista, v plné podřízenosti a oddanosti klečí u jejích nohou a vyprošuje vše láskyplné a cenné, co jen lze na nejvyšším Králi vyprosít.

2. Protože osud všech lidí už je tak utvářen, že nikdy nemůže člověk zůstat v témže stavu; proto jakmile si člověk myslí, že je šťasten, už se řítí do neštěstí. Věž tedy, Matko, že největším utrpením a nesmírným zármutkem pro mé tělo i ducha, takže jsem nad pomyslení stísněná a ztrápená, že sotva mohu mluvit, je to, že jsem tělesně odloučena od Vás a svých ostatních sester, o nichž jsem myslila, že s nimi budu na tomto světě žít i umírat.

Toto utrpení mělo svůj počátek, ale neukazuje se jeho konec, nezmenšuje se, roste. Vzniklo nedávno, ale jako by nemělo konce. Stále je se mnou a nechce se ode mne vzdálit. Věřila jsem, že na zemi jedna smrt a jeden život spojuje ty, kdo mají v nebi týž život, a že společný hrob skryje ty, které mají tak podobnou přirozenost. Avšak, jak vidím, klamala jsem se, přišla velká bída a já jsem opuštěná a v každém ohledu trpím.

3. Mé nejmilejší sestry, plačte se mnou, bědujte se mnou, abyste jednou nemusely zakoušet to, co já! Hled'te, žádná bolest není jako bolest má! A tato bolest mě stále mučí, tyto bědy mě bez ustání trápí, tento žár mě stále pálí. Stále a všude jen trpím a nevím, co mám dělat. Pomozte mi, prosím, svými zbožnými modlitbami, aby mi toto utrpení bylo snesitelné a lehké. Nejmilejší Matko a Paní, co mám říci, když už ani doufat nemohu, že své sestry ještě v tomto životě uvidím?

4. Kéž bych mohla své myšlenky vyslovit tak, jak bych chtěla! Kéž bych Vám mohla tímto listem ukázat dlouhotrvající bolest, s níž se potýkám a která je stále při mně. Duše ve mně hoří, je mučena plamenem z nekonečných útrap. V hloubi mám srdce plné smutku

a oči neúnavně vylévají proudy slzí. Celou mě naplňuje smutek, má duše už je zcela malomyslná. Nikde nenalézám útěchy, ač ji hledám. Souží mě bolest na bolest, když v srdci uvažuji, že nemohu doufat ani čekat, že bych své sestry a Vás ještě někdy spatřila.

5. Nemám tu nikoho ze svých milých, kdo by mě potěšil. V jiném ohledu však jsem velmi potěšena, a Vy byste mi mohly k tomu blahopřát: Našla jsem tu totiž hlubokou svornost, žádné roztržky, a to v takové míře, že je to až neuvěřitelné. Všechny mě přijaly s velkou laskavostí a radostí, a s oddaností plnou úcty mi slíbily poslušnost. Všechny se odporoučejí Bohu i Vám a Vašemu konventu, a já odporučím sebe i je ve všem a skrze všechno Vám, abyste svědomitě pečovala o mne i o ně stejně jako o své sestry a dcery. Vy si pak buďte jista, že já i ony po celý život chceme zachovávat Vaše příkazy a napomenutí.

6. Nadto vězte, že mi pan papež, jak jsem říkala a chtěla, vyplnil všechno podle mé i Vaši vůle v oné známé věci, totiž v záležitosti vlastnictví. Požádejte, prosím, bratra Eliáše, aby mě častěji navštěvoval a těšil v Pánu.

OKRUŽNÍ LIST K ÚMRTÍ KLÁRY

1. Všem sestřám řádu od sv. Damiána po celém okruhu světa posílají sestry žijící v Assisi pozdrav v Původci spásy.

2. Zatímco nás trýzní bolest hlubokého zármutku a se slzami v očích Vám sdělujeme truchlivou zprávu, přistupujeme ne bez nářku k vyprávění o neblahé události, že totiž zrcadlo jitřenky, v jehož nádheře jsme obdivovaly odraz pravého světla, zmizelo nám z očí. Opora našeho řádu odešla domů, družka naší profese - jaká bolest! - opustila cestu pozemského putování: Naše Paní Klára, naše vůdkyně, ctihodná Matka a učitelka, byla odvolána smrtí, vůdkyní uvolňující tělesné svazky nevěst, a nedávno ulétla do komnaty nebeského Ženicha.

Ač nás její slavný odchod, slavnostní přechod ze země do věčnosti, ze stínů temnot do světla, duchovně ujišťuje o její věčné radosti, pozemsky viděno zaplavuje smutek naše oči mořem slz. Když své kroky odtrhla od hříšných rozkoší světa, zaměřila je na cestu spásy. Běda nám, nyní zmizela našim zrakům. Pánu se totiž zalíbilo, aby Klára jasně zazářila na nebeském trůně, místo aby k radosti sester dále zabírala místo na zemi. Možná, že naše nedokonalé chování na tom není bez viny.

3. Vpravdě byla, když pozorujeme zásluhy její dokonalosti, přebohatá zásluhami, které zasluhují velkou odměnu; zásluhami, kterými od útlého mládí v nepřetržitém nazírání Pána zrály její plody. Vznešenou službou Bohu přinesla tak oběť své oddanosti, zřekla se tak pozemské lásky a zasnoubena s Kristem zaslíbila lilii panenské cudnosti, prstenem lásky se tak s ním spojila jako nevěsta, když krásná postavou, s bohatým věnem a ze vznešené rodiny, v čas svatby místo drahého oděvu nevěsty přijala chudičkový hábit, místo svatebního šatu se oděla rubášem a místo pasu manželky se přepásala hrubým provazem. Jak vznešené manželství, jak plodné panenství, které, neporušené pozemskou láskou, vydalo tak četné potomstvo! Podivuhodná plodnost prutu, který se beze stopy zkaženosti dechnutím božského Ducha rozrostl do nesčetného potomstva.

4. Slyšte a žasněte, sestry! Slyšte, jakými ctnostmi zářila její ženská jemnost, jakou měla neohroženou odvahu, když neposkvrněným krokem přemohla špínu světské pomíjivosti, ač byla útrapami dlouhodobé nemoci tak těžce navštívena. Nakonec, zdrcena slabostí věku, neupadla do nařikavého stěžování, jak nemocní obvykle činí, neotevírala ústa, aby bědovala. Naopak: čím prudšími bolestmi nemoci byla trýzněna, tím oddaněji zpívala Pánu chvály. Jak pevně se opásala střízlivostí! Jakým plamenem lásky hořela! Jak jemným násilím odňala půdu výbuchům hněvu tak, že jí žádný nával hněvivého zmatku nerušil klid ducha! Jak konečně posilovala naše srdce v lásce k Bohu a sestersky obklopovala darem stálé útěchy!

A když někdy zjistila, že sestry trpící nedostatkem potřebují oděv, hladovějící pokrm, žíznivé nápoj, potom přišla s pomocí mezi ně a dobrotivě je povzbuzovala a napomínala: »Vesele a trpělivě snásejte břímě chudoby, v pokoře neste tíhu nouze! Vytrvalost, která z toho vyrostе, dovede ty, které vytrvají v nazírání Boha, k radostem ráje, k bohatstvím věčného života.«

5. Co ještě říci? Bezedná hlubina této svatosti se nedá vyjádřit lidskými slovy. Ale poslyšte o milosti, kterou ke konci své nemoci Božím řízením dostala: Kristův náměstek umírající navštívil s úctyhodným zástupem bratří. A co je ještě větším důkazem přízně, ani od mrtvé se nemohl odloučit a prokázal jejímu mrtvému tělu čest pohřebních obřadů.

6. Ač nás nad její smrtí svírá hořký žal, přece se chceme povznést ke slávě Boží velebnosti, k odměně blaženosti. Kéž by náš smrtelný rozum dostal představu o tom, v jak velké radosti nebeských zástupů se setkala s blaženými duchy a umělecké dílo svého úctyhodného těla představila pohledu Stvořitele, záříc množstvím zázraků, které způsobila Boží všemohoucnost...

V. DODATKY

I.

NAPOMENUTÍ PRO SESTRY SV. KLÁRY

Ve Františkánských pramenech jsme uveřejnili všechny známé a publikované spisy prvního františkánského století, především pak spisy sv. Františka a sv. Kláry. Nemůžeme však tvrdit, že jsou to všechny spisy od nich pocházející, ani že se nemohou objevit ještě autentické spisy další. Např. je možno předpokládat, že sv. Klára napsala sv. Anežce do Prahy ještě další listy kromě čtyř známých. Avšak především mezi Františkem a Klárou pravděpodobně existovalo více drobných spisků, které se nezachovaly. Sv. Klára je cituje ve své Závěti. Jde o typické Františkovy »rady a napomenutí«, nesmírně cenný materiál pro poznání spirituality raného prvního a druhého františkánského řádu. Františkovo »Pravidlo života« i jeho »Poslední vůli« pro Chudé paní u sv. Damiána zachovala sv. Klára v VI. kapitole své Řehole. Na jeho písemný pokyn k zachovávání postu naráží v 3. listu sv. Anežce. Pátrání po Františkových »radách a napomenutích« Kláře a jejím sestrám však není uzavřeno, neboť archivy druhého řádu zůstaly dosud z velké části neprozkoumány a leží v státních archivech po rušení klášterů při sekularizaci v minulém století.

Cenným dokladem je »Napomenutí« objevené v jubilejním 750. roce od smrti sv. Františka r.1976. Ze Zrcadla dokonalosti (90) a z Legendy perugijské (45) bylo známo, že František, když v posledním roce svého života ležel nemocen u sv. Damiána, po Chvále tvorů (Písní bratra slunce) složil další píseň k potěšení a povzbuzení sester sv. Kláry, a byl znám i obsah této písně. O. Leonard Bello citoval z textu této písně v úvodu ke Generálním konstitucím druhého řádu z roku 1941 s odvoláním na kodexy z Verony. Uvedený text byl pak skutečně v roce 1976 nalezen v kodexu ze začátku XIV. století uchovávaném v klášteře klarisek v Novaglie u Verony.

Text je ve staré umbrijské italštině a je dobře srozumitelný. Začátek písně: »Audite poverelle« dosvědčuje, že zdobnělinu od »povero« = chudý užíval František běžně: »Poverello« oslovuje »poverelle« = malé chudé. Klíčovým výrazem textu je zřejmě »discrezione«, což je mnohovýznamové slovo se základním smyslem »rozlišování«, zde však spíše znamená »zdrženlivost« v užívání almužen: Leonard Lehmann OFMCap. překládá »abyste pečlivě zacházely« s almužnami, pokud někdy přesáhnou nezbytnou potřebu; k tomu František sestry napomíná.

SLYŠTE, CHUDIČKÉ, od Pána povolané,
které jste se z mnohých stran a krajin shromáždily:
Žijte stále v pravdě,
abyste v poslušnosti zemřely.
Nehleďte na život venku,
neboť život ducha je lepší.
Prosím vás pro velkou lásku,
abyste zdrženlivě užívaly almužen, které vám dává Pán.
Ty, které tíží nemoci,
i ostatní, které se pro ně namáhají,
vy všechny to snášejte v pokoji,
protože za vysokou cenu prodáte tuto námahu:
neboť každá bude královnou korunovanou v nebi
s Pannou Marií.

Tato slova složil blažený František v lidové řeči.

II.

LEGENDA SVATÉ ANEŽKY ČESKÉ

OBSAH

Kritické poznámky	398
Předmluva	400
Začíná život přeslavné panny sestry Anežky z Prahy	
Nejprve o jejím narození a životě v mládí	402
O svatém životě, který vedla po otcově smrti, když přebývala u svého bratra	405
Jak vstoupila do řádu sv. Kláry	407
O její nesmírné pokoře a poslušnosti	408
O svaté a pravé chudobě této panny	410
Jak tvrdě trýznila své tělo	412
Jak se usilovně modlila a podivuhodně uctívala Svátost oltářní	413
O vroucí lásce ke Kristovu utrpení a kříži	415
O hojné lásce k sestrám a jiným jakkoli trpícím	417
O Božích zjeveních, jichž se jí zvláště dostalo	418
O jejím přechodu a o tom, co se při něm stalo	420
O pohřbu jejího svatého těla	422
Doslov	424
O zázracích způsobených Boží mocí	425

Kritické poznámky

Legendu u nás poprvé vydal s obšírným kritickým rozbořem latinsky Dr. Jan Kapistrán Vyskočil OFM v roce 1932, a rok nato i její český překlad. Pro současného čtenáře podává o ní výstižný přehled Dr. Jaroslav Polc ve 24. kapitole své knihy »Světice Anežka Přemyslovna« vydané ČKCH v Praze 1988. Zde se proto omezujeme jen na základní údaje.

Latinský životopis byl napsán pro připravované svatořečení Anežky pravděpodobně mezi léty 1319-1328 z podnětu poslední Přemyslovny královny Elišky, Anežčiny praneteře. Tato »Legenda« však upadla do zapomenutí a byly známy jen pozdější životopisy čerpající z ní. Zachoval se i staročeský překlad pořizovaný patrně v polovině XIV. století a vydaný s úpravami v roce 1666 v Praze.

Latinský rukopis z počátku XIV. století pocházející z Prahy a blízký originálu objevil v roce 1896 v Miláně Achille Ratti, archivář ambroziánské knihovny, pozdější papež Pius XI. V roce 1915 objevil další latinský rukopis Walter Seton v Bamberku, a vedle něho několik německých překladů. Konečně 1931 byl nalezen třetí rukopis v dalmatském Šibeniku.

Autorem Legendy byl zřejmě františkánský kněz přísnějšího směru žijící v konventu sv. Františka v Praze, patrně kaplan kláštera klarisek u sv. Anežky, kterou ovšem už osobně nepoznal. Legenda je velmi příbuzná Celanově Legendě sv. Kláry svým stylem i obsahem, což je dáno duchovní příbuzností obou světic dosvědčenou listy sv. Kláry, kromě toho však obsahuje řadu cenných zpráv z českého prostředí.

Jan K. Vyskočil ve svém rozboru uvádí: »(Spisovatel) tím, že napodobuje životopis sv. Kláry, dává Anežce ráz své doby... vtěluje do Anežčina života své myšlenky k událostem své doby, zvláště ke dvěma bojům v řadě jeho se tehdy odehrávajícím: jednomu totiž se

právě dokončujícímu, bratří spirituálů o původní řeholi bez deklarací papežských, druhému právě tehdy vzniklému na jiném sice poli, ale z téže ideologické stavby, o chudobu Kristovu a idealistickou chudobu, nebo spíše prestiž řádovou, na jejímž začátku právě vznikla legenda bl. Anežky« (str. 93). A to je důvod, proč Anežčina Legenda má právem místo v českém vydání raných františkánských pramenů.

Přebíráme překlad Jana K. Vyskočila z roku 1933 pouze jazykově upravený do češtiny konce XX. století.

ZAČÍNÁ PŘEDMLUVA K ŽIVOTU SLAVNÉ PANNY
SESTRY ANEŽKY Z PRAHY ŘÁDU SVATÉ KLÁRY,
DCERY ČESKÉHO KRÁLE PŘEMYSLA,
JINAK ZVANÉHO OTAKARA

Četnými prosbami panen sester řádu svaté Kláry v Praze jsem byl pobádán, abych sepsal život a činy přelavné panny sestry Anežky, dcery věhlasného pána Přemysla, českého krále, aby neztichla v škodlivém zamlčení vynikající svatost té, jejíž památka zásluh by věčně měla být chválena, poněvadž nevyzpytatelná Boží moudrost ji postavila jako svítlnu na svícen bojující církve a láskyplně zažehla ohněm své milosti, jímž nadšeně hořela v sobě zásluhou života a jiným jasně svítila spasitelným příkladem.

Měl jsem dobrou vůli vyhovět této rozumné a zbožné žádosti v naději na věčnou odměnu. Když jsem však po bedlivém zvážení poznal, že na to nestačím, zadržel jsem nehodné pero před psaním, neboť jsem se obával, že nezkušenou řečí zastíním to, co mělo být odhaleno jasnými a vznešenými chvalořečmi. Až donucen příkazem poslušnosti mého důstojného otce ministra v této věci ujal jsem se díla přesahujícího mé síly, neboť raději chci v pokorné poslušnosti klesnout pod břemenem tak veliké práce, než zatvrzele odporovat jeho příkazující vůli, neboť neposlušnost se klade na roveň hříchu věštění nebo zločinu modloslužby.

Poněvadž však nejsme schopni myslit něco sami od sebe, ale naše schopnost je z Boha, jenž svým štědrým milosrdenstvím v nás působí, že chceme a konáme podle (jeho) dobré vůle, proto kladu všechnu svou důvěru v něho, že mi pomůže, a nemám v úmyslu psát o této vynikající panně nic jiného než to, co jsem mohl získat od těch osob, které se s ní stýkaly, a tak na vlastní oči viděly její veliké ctnosti, a jejichž výpovědi pro zásluhy jejich života nikdo nemůže tak snadno vyvrátit. Kromě toho chci vyprávět o divech, které pro její zásluhy jak za jejího života, tak po jejím šťastném přechodu Pán dobrotivě učinil, z nichž některé jsem viděl, jiné se dostaly k mému

poznání vyprávěním těch, jimž se přihodily, a přijal jsem je pod věrohodným ujištěním.

V sledu této historie jsem pak vyličil události ne vždy podle časového pořadí, nýbrž, abych se vyhnul zmatku, jak které události k sobě patřily podle látky, ať k nim došlo současně nebo v různých dobách, a jak jsem ve své prostotě mohl, co nejstručněji a nejvhodněji jsem je upravil, aby ti, kdo mají rádi stručnost, neměli důvod nudit se, a také aby srdce věřících se vroucněji rozlítla k následování této přeslavné panny.

Celý běh jejího života je obsažen v následujících třinácti kapitolách, v nichž se pojednává:

1. O jejím narození a životě v mládí.
2. O svatosti života, který vedla po smrti rodičů, když přebývala u svého bratra.
3. Jak vstoupila do řádu přesváté Kláry.
4. O její velké pokoře a poslušnosti.
5. O její svaté a opravdové chudobě.
6. O těžkém trýznění těla.
7. Jak se usilovně modlila a podivuhodně uctívala Svátost oltářní.
8. O nesmírně vroucí lásce ke Kristovu kříži.
9. O její hojné lásce k sestřám a k trpícím.
10. O Božích zjeveních, jichž se jí dostalo.
11. O jejím přechodu a o tom, co se při něm stalo.
12. O pohřbu jejího svatého těla.

Nakonec o zázracích způsobených božskou mocí.

ZAČÍNÁ ŽIVOT PŘESLAVNÉ PANNY SESTRY ANEŽKY Z PRAHY ŘÁDU SVATÉ KLÁRY

NEJPRVE O JEJÍM NAROZENÍ A ŽIVOTĚ V MLÁDÍ

Odlesk věčného světla, zrcadlo Boží velebnosti bez poskvrny, obraz dobroty věčného Otce, Pán Ježíš Kristus, jehož díla milosrdenství vynikají nad všechny jeho skutky, když se blížilo skonání světa, ve svém hojném milosrdenství se rozpomenul ze vznešeného nebeského příbytku a laskavě shlédl na syny lidské přebývající ve tmách a stínu smrti.

A aby v nadcházejícím věku ukázal hojná bohatství své milosti a dobroty, ze zástupů lidského rodu jako z temnoty nechal zazářit světlu podivuhodné svatosti, když v této poslední hodině jako jitřenku své doby vyvedl přešťastnou Anežku a jakoby večer dal vzejít na syny země, aby jejím přeslavným životem jako leskem světlonosné hvězdy pohanský lid, jenž kráčel ve tmách, vedl kroky svých žádostí na cestu pokoje.

Zrodila se totiž ze slavných předků, z královského rodu, neboť její otec Přemysl zvaný Otakar byl slavný král český, matka pak Konstancie, sestra pána Ondřeje, uherského krále, otce svaté Alžběty, a celá rodina obou rodičů (byla) královská; ona pak podivuhodně ozdobila vznešený původ skvělými mravy.

Když jí její matka nosila v životě, viděla sen jako zjevnou předpověď budoucích věcí. Viděla se totiž, jak vstoupila do komory, v níž se uchovávaly její četné drahocenné královské šaty. Když se na ně podívala, viděla mezi nimi viset šat a plášť šedivé barvy a provaz, jakým se opásávají sestry řádu svaté Kláry. Když se pak velmi divila, kdo uložil tak hrubý a obyčejný šat mezi její drahocenné šaty, uslyšela hlas, který jí říkal: »Nediv se, neboť dítě, které nosíš, bude užívat takový šat, a bude světlem celého českého národa!«

Bůh, který zná budoucí věci a jenž chce ukázat budoucí věci dříve, než se stanou, způsobil také jakýmsi podivuhodným podnětem, že

sotva malá Anežka přišla na svět, tělesnými znameními ukazovala obraz budoucí svatosti. Neboť když ležela v kolébce, často ji našla její chuva, že měla ruce i nohy přeložené na způsob kříže na znamení, že ten, jenž pro nás vytrpěl hořkosti kříže, trvale bude přebývat na prsou její mysli jako svazeček myrhy, aby jí navždy uchoval panenství přinášející květy.

Když pak dosáhla třetí rok svého věku, chtěli ji rodiče provdat přiměřeně k její urozenosti a byla zasnoubena jednomu polskému knížeti, a tam také byla se svou chůvou a s důstojným průvodem odvedena a s poctou přijata v kláštere zvaném Třebnice, kde z úst dcery svaté Hedviky přijala prví základy mravů a víry učenlivým srdcem; když tam byla, ač ještě dítě, přece neměla v chování nic dětského, nýbrž spíše, když paní kláštera šly do chóru modlit se kanonické hodinky, sama před obrazy Krista a slavné Panny na kolenou častěji opakovala modlitbu Páně a pozdravení andělské a obětovala je zbožně Kristu i jeho panenské Matce, a své družky často slovy povzbuzovala, aby konaly podobně.

Stalo se pak Boží prozřetelností, jež pro ni chystala něco lepšího, že po smrti svého uvedeného snoubence knížete již jako šestiletá byla vrácena otci, a ten ji odevzdal do kláštera Doksanského v Českém království řeholnicím Pánu tam sloužícím k hlubšímu vychování v mravech a aby se naučila písmu. A když tam po celý rok zůstala a prospívala, vnitřní učitel Duch svatý, jenž nepotřebuje čas k vyučování, tak pomazal a vyučil její srdce pomazáním svého milosrdenství, že co jiným podává denní četba, jí vnukal Duch svatý. A tak převyšovala věk mravy, vyhýbala se rozpustilostem a hrám ostatních dívek a potěšením jí bylo jen místo modlitby, totiž kostel. Proto v osmém roku svého věku vznešená Kristova žákyně byla přivedena do otcovského domu, a tam pro své ušlechtilé mravy, jež ve všem jednání projevovala, byla v něžné lásce a vážnosti nejen u rodičů, ale i u všech, kteří s ní žili.

Po nějakém čase však ji skrze prostředníky žádal syn císaře Bedřicha za manželku, a rodiče ji prostřednictvím těchto poslů tomuto mladíkovi zasnoubili. Při těchto zásnubách se stalo něco, co nelze přejít mlčením. Neboť slavné jméno panny, které téměř všem bylo

známo, v hodinu zasnub nikomu z přítomných nemohlo přijít na mysl, aby tímto znamením bylo dáno najevo, že ne smrtelnému člověku, ale Beránkovi bez poskvrny má být věčným svazkem zasnoubena, v jehož knize její jméno Anežka bylo v paměti zapsáno.

Když potom byly zasnuby potvrzeny, podle ustanovení císaře poslal ji otec s okázalostí hodnou královské vznešenosti do Rakous, aby, až přijde čas, byla rakouským vévodou odevzdána císařovu synovi za manželku. Když však pobývala na dvoře tohoto vévody, neoddávala se žádné tělesné rozkoši, ale po celý advent, zatímco všichni z vévodovy rodiny podle zvyku země jedli maso, ona sama se postila o chlebě a víně, a když ve velkém postu vévodovy děti jedly mléčnou stravu, ona se spokojila s chlebem a vínem, a protože nechtěla, aby lidé viděli, že se postí, celé čtyřicetidenní období prožila v postu tak skrytě, že mimo její chůvu a některé důvěrnice sotva to někdo mohl zpozorovat.

Takto již toužila nést ve svém těle umrtvování Ježíše Krista, trýznila útlé tělo a jeho žádostivosti stahovala řemenem střídmosti, aby, žijíc v rozkoších, nebyla před Bohem považována za mrtvou. Konečně věnovala se i almužnám a modlitbám, a neposkvrněné Matce Kristově, kterou si vyvolila za patronku, doporučovala sebe i svou cudnost, a zbožně prosila, aby mohla být hodnou stát se následovnicí a společnicí její panenské čistoty. Proto také mezi ostatními svátky s nejrůznější zbožností po celý život uctívala Zvěstování Páně a zbožně rozjímal, jak nedotčená dívka zavlažená rosou Ducha svatého počala a porodila Spasitele lidského rodu bez narušení panenské výsady, jediná hodná názvu panny i matky.

Proto podle podivuhodného pokynu Boha, jenž zavrhuje úmysly knížat, stalo se, že uvedené zasnoubení bylo zrušeno a popřeno, a když již dosáhla čtrnácti let, byla znovu poslána zpět do své rodné země. Nedlouho potom však přišli k rodičům panny poslové císaře a anglického krále a o závod se ucházeli, aby byla dána za manželku jejich pánu.

Když tam takto déle prodlévali, tu jednomu z vyslanců císaře, rytíři slavného jména, dostalo se vidění hodného, aby bylo uvedeno. Viděl totiž ve snu sestupovat na hlavu panny korunu podivuhodné

velikosti, kterou ona odložila a vložila si na hlavu jinou neporovnatelně lepší. Když se pak ráno probudil, rozvažoval o tom vidění a vypravoval druhým, co jako tělesný člověk bez duchovního poznání si vykládal, že jeho poslání spěje k žádanému cíli, totiž že Anežka pohrdne anglickým králem a vezme si za manžela císaře, který má větší důstojnost. Avšak velký Bůh, jenž v nebi zjevuje tajemství, chtěl tímto snem naznačit, že Anežka se brzy stane snoubenkou Kristovou a namísto diadému porušitelného království má jím být navěky korunována nehynoucí korunou slávy.

O SVATÉM ŽIVOTĚ, KTERÝ VEDLA PO OTCOVĚ SMRTI, KDYŽ PŘEBÝVALA U SVÉHO BRATRA

Když její otec král Otakar slavné paměti skončil tento život, zůstala u svého bratra, nástupce v království, slavného pána Václava; dospívala věkem tělesně, více však rostla vroucí zbožností a kráčela od ctnosti k ctnosti. Vstávala totiž na úsvitě, vyměnila si šaty se svými důvěřnicemi a velmi zbožně se účastnila slavností posvěcení kostelů, jichž je v Praze mnoho, navštěvovala řeholnice při nich bydlící a jejich modlitbám se snažně doporučovala. Často však, když se po práci vracela a pro krutou zimu se ohřívala, bylo vidět, jak se její nohy červenají krví, protože když se snažila úzkou cestou vejít do života, držela se cest tvrdých.

Když pak se rozednilo, ubírala se do kaple královského domu nebo do katedrálního kostela, provázena vznešeným průvodem, přitom nedbala o marné lidské řeči, ale snažila se hovořit o božských věcech, a když vstoupila do kostela nebo kaple, byla přítomna na více mších, kolik mohla, jindy zase se s patřičnou pozorností modlila jitřní hodinky za zemřelé, a neodvracela od modlitby neúnavného ducha.

Protože viděla, jak pomíjí tvářnost tohoto světa, obtížně již snášela prehavou pozemskou slávu, vyhýbala se podle možnosti parádě světského šatu, a pod oděvem protkaným zlatem, jaký se slušel na královskou dceru, nosila tajně kající šat. Vyhýbala se svému loži

vyzdobenému velkolepou nádherou, a vedle jemného lůžka uléhala na tvrdý a prostý slavník. Tak se vyznačoval v bratrově domě její život, tak toužila po věcech nebeských a pohrdala pozemskými.

Poněvadž však tak zářící nemohla se skrýt pod nádobu, pověst o jejích ctnostech a jménu jako olej po okolních krajinách se rozšířila a dostala se až k císaři. Ten jako dříve k otci, tak nyní k bratru panny vyslal posly s mnoha sliby a žádal, aby neodepřel dát mu svou sestru za manželku. Když pak ten přikláněl se k jeho žádosti, tu panna Kristova, která měla na mysli věci Páně, aby zůstala svatá tělem i duchem a mohla se zástupem panen s lilii následovat Beránka, předsevzala si, že se neprovdá za žádného smrtelníka, ať je jakéhokoli stavu nebo důstojnosti.

A aby ve svém předsevzetí, jež učinila vnuknutím Božím, bezpečněji setrvala, přiložila svou ruku k velkým věcem a svůj tajný úmysl oznámila po čestných a důvěrných poslech vznešenému Kristovu náměstku pánu papeži Řehoři Devátému. Tento šťastný velepastýř se zaradoval z tak šlechetné zbožnosti panny a posílil ji v Pánu milostivým listem poslaným po týchž poslech, její svatý úmysl schválil i potvrdil, přijal ji za duchovní dceru a obdaroval ji mnohými duchovními dary a po všechny dny svého života ji provázel laskavou otcovskou přízní.

Kristova služebnice pak z toho, co od nejvyššího velekněze dostala jako odpověď, byla naplněna velkou útěchou ducha a hned svůj úmysl bez obav oznámila svému bratru pánu králi Václavovi. Když to král uslyšel, ne bez velikého neklidu poslal posly k císaři, aby se mu omluvil, jak se slušelo, a sestřino rozhodnutí oznámil. Na jejich poselství prý císař odpověděl takto: »Kdyby se nám tato křivda stala od kteréhokoli člověka, neustali bychom nijak mstít potupu takového pohrdnutí. Že si však vyvolila Pána, který je větší než my, to nijak nepokládáme za svou pohanu, neboť věříme, že se tak stalo z Božího vnuknutí.« Proto vysoce vychválil dobrý úmysl panny a poslal jí vzácné dary a četné ostatky, a listem ji povzbuzoval a nabádal, aby to, co spalitelně začala, šťastně dokonala.

JAK VSTOUPILA DO ŘÁDU SVATÉ KLÁRY

Když tedy šťastná panna chtěla přivést k žádoucímu výsledku to, o čem v mysli rozvažovala, povolala Menší bratry, k nimž z Božího vnuknutí projevovala větší náklonnost než k ostatním řeholníkům, a požádala je, aby ji poučili o způsobu řehole řádu svaté Kláry, která tehdy dosud žila u svatého Damiána poblíž města Assisi v klášteře se zasvěcenými pannami, a jako kadidlo hořící v ohni vydává vůni v letních dnech, tak rozšiřovala vůni svých ctností po všech krajích světa. Poučena pak bratřími, že zmíněná řehole radí těm, kdo chtějí vstoupit do uvedeného řádu, aby podle výroku svatého evangelia prodali všechno, co mají a rozdali to chudým, a sloužili chudému Kristu v chudobě a pokoře, zaplavena nebeskou radostí zvolala: »To je to, co chci, po čem celým srdcem toužím!«

Krátce nato poručila pak prodat zlaté a stříbrné drahocenné šperky i různé ozdoby a rozdat chudým, neboť toužila, aby jejich rukama byly její statky doneseny do nebeských pokladů. Potom podle vzoru své sestřenice blahoslavené Alžběty zřídila slavný špitál pro nemocné u paty mostu města Pražského ke cti přesvatého vyznavače Františka, který obdařila hojnými příjmy a statky, a uvedla do něho křížovníky s červeným křížem a hvězdou, aby se starali o tyto nemocné a bedlivě je opatrovali všemi potřebami, jak by každý potřeboval.

Rovněž vlastním nákladem dala postavit klášter Menších bratří ke cti jmenovaného slavného vyznavače uvnitř města Pražského, a dále věhlasný klášter pro sestry řádu svaté Kláry ke cti Spasitele světa, který podivuhodně ozdobila slavnými ostatky svatých, drahocennými nádobami a rouchy potřebnými k bohoslužbě, neboť milovala okrasu Božího domu.

Když pak přišlo pět sester řádu svaté Kláry z Tridentu, které jí byly na její žádost přízní Apoštolského stolce poslány, přijala je s velikou duchovní radostí a byly důstojně uvedeny do vzpomínutého kláštera. A o nejbližší slavnosti svatého Martina se k těmto sestřím připojilo rouchem i životem sedm panen velmi vznešeného rodu z Českého

království, jež toužily být navěky připoutány k Snoubenci panen svazkem čistoty.

Když pak moudrá panna viděla, jak jsme v tomto bouřlivém životě neustále zmítáni vlnami naší smrtelnosti, a že nedokážeme nazírat věci nebeské pro zmatek věcí světských, vroucněji roznicena láskou k věcem nebeským o následujících Letnicích, za přítomnosti sedmi biskupů a svého bratra pána krále i královny spolu s mnoha knížaty a pány a nesčetného zástupu obojího pohlaví z různých národů, pohrdla královskou důstojností a opustila veškerou světskou slávu, spolu se sedmi nejvznešenějšími pannami svého království jako nevinná holubice vzlétla z potopy bídného světa k arše svatě řehole.

Když jí byly v klášteře ustřiženy vlasy a ona odložila královská roucha, jako druhá Ester přijala oděv vhodný k pláči a nářku, aby se připodobnila hábitem i chováním své chudé matce Kláře. A tak se vzdálila útekem před nebezpečnými bouřemi tohoto světa a kotvu své spásy s důvěrou položila na skálu, kterou je Kristus. Do této řádové samoty se přenesla na křídlech lásky, aby v ní zachováváním čistoty a vnitřního pokoje již předem na patře mysli okoušela lahodnost věčné sladkosti.

V té jeskyni chudoby z lásky k chudému Ukřižovanému a jeho nejsladší Matce se uzavřela až do smrti a jako vybraná myrha rozlila vůni svatosti. Neboť podle jejího příkladu četné vznešené osoby v různých částech Polska začaly stavět kláštery, velmi mnohé urozené panny a vdovy se hrnuly do řehole a v těle mimo tělo žijíce vedly život nebeský.

O JEJÍ NESMÍRNÉ POKOŘE A POSLUŠNOSTI

Protože však duchovní budova potřebuje jako trvalý a pevný základ všeho ostatního pokoru, které náš Pán Ježíš Kristus, vzor veškeré dokonalosti, učil slovem i příkladem, proto Anežka jako pravá Kristova žákyně, ve svých očích pokorná, o sobě vždy jen pokorně

smýšlela, a o všech (ostatních) měla za to, že ji v ctnosti převyšují. Proto po celý čas svého života se vyhýbala tomu, aby byla ve svém řádu představenou, neboť raději chtěla pokorně poslouchat než jiným přikazovat a mezi Kristovými služebnicemi jako nejmenší a opovržená spíše sloužit než být obsluhována, podle příkladu nejvyššího Mistra.

Vynikající panna se neštítala topit v sále ani pracovat v kuchyni pro konvent sester, ale také připravovat svýma přečistýma rukama s velkou péčí zvláštní jídla, která posílala nemocným a slabým bratřím, starostlivá jako Kristova služebnice Marta pečovat o Pána v jeho chudých.

Misky a ostatní kuchyňské nádobí s velkou radostí srdce umývala, rovněž příbytky sester a různé nečistoty tajně čistila, stala se odpadkem všech pro Krista. Ba z úžasné nadměrné pokory zapomínala na vrozenou jemnost a dávala si se zbožnou opatrností přinášet páchnoucí a špinavé obvazy nemocných sester a malomocných lidí a právala je jemnýma rukama, takže častým praním takových věcí žíravým louhem a mýdlem mívala poraněné ruce.

Kromě toho v nočním tichu zašívávala jejich potřhané šaty, neboť nechtěla mít za svědka toho, co dělala, nikoho kromě Boha, od něhož jediného čekala odměnu za své zbožné skutky. Proto jako rubínový kamínek na zlatém šperku, tak i ušlechtilost této přeslavné panny zářící ozdobou pokory učinila ji Bohu milou a ostatním hodnou následování a povznesla ji k hojnosti vznešenějších Božích darů mocí toho, jenž povyšuje pokorné.

Když pak její obdivuhodná svatost došla k sluchu přesvaté panny Kláry, tu ona z radosti, že je obdařena z Boží milosti tak vznešeným potomstvem, velebila Nejvyššího a častěji ji mateřsky s úctou a velkou láskou těšila svými milými listy, snažně ji posilovala ve svatém předsevzetí a poslala jí svou řeholi, potvrzenou pánem Inocencem Čtvrtým blahé paměti jako záruku dědičného následování. Tu Kristova ovečka zbožně přijala a znovu dosáhla její potvrzení od pána Alexandra Čtvrtého šťastné paměti pro sebe a sestry svého kláštera na věčné časy.

Když se zavázala sliby na tuto svatou řeholi, přísnou poslušností převyšující oběti jako pokojnou žertvu života neustále umrtvovala svou vůli. Snažila se totiž vším úsilím své duše o řeholní kázeň a neopomíjela ze stanov písmena ani tečky, bez úrazu běžela po cestě Božích přikázání a příkazů představených; pokud žila, s pokorou a velkou uctivostí poslouchala, neboť pro lásku Páně považovala jho svatě poslušnosti a břemeno nejpřísnější řehole za sladké a lehké.

O SVATÉ A PRAVÉ CHUDOBĚ TÉTO PANNY

Nejvyšší chudoba, kterou si pokorní duchem kupují nebeské království, přilnula k její duši takovým svazkem, že v pomíjejících a porušitelných věcech nechtěla mít nic vlastního a netoužila něco vlastnit v zemi smrtelníků, aby jejím údělem a dědictvím byl Pán v zemi živých. Proto když ctihodný pán, pan Jan Gajetan, kardinál Apoštolského stolce, v době Lyonského koncilu slaveného za Řehoře Desátého přemlouval ji listem, aby vzhledem k zlým dnům a nastávajícím nebezpečným časům obstarala nějaký majetek pro sebe a své sestry, odporovala pevnou myslí, že raději chce trpět všechnu nouzi a nedostatek, než se v něčem odchýlit od chudoby Krista, který se pro nás stal chudým.

Když pak její rodný bratr pán král Václav a jiná knížata jí posílali hojné almužny, protože si chtěli zjednat přátele z mamony nepravosti, jednu jich část dávala na výzdobu ostatků, kostelních nádob a rouch, které všechny shromažďovala s velkou horlivostí, druhou (část) pak na potřeby svých sester, a starala se, aby třetí byla tajně rozdávána vdovám, sirotkům, malomocným a jiným chudým, aby tak ze sebe složila břemeno pozemských statků jako velbloudí hrb a byla schopna vejít úzkou branou chudoby do věčných stánků a nesmírného bohatství nebeského.

Konečně po uplynutí mnoha let, po smrti slavného pána krále Přemysla příjmením Otakara, jenž ji v nejpřímnější lásce ctil ne jako tetu, ale jako matku a vším potřebným ji štědře zaobstarával, z dopuštění Boha, který někdy svým vyvoleným v tomto světě

přestane pomáhat, aby šťastnou výměnou za pozemské věci dostali nebeské a za pomíjející věčné, upadla v takovou nouzi, že měla sotva co jíst a čím se přikrýt, snášela to však s největší trpělivostí.

Když však jednou v pátek seděla u stolu, viděly sestry, jak velice je slabá a chtěly ji občerstvit rybičkami, poněvadž však neměly, kde je vzít, byly velmi zarmouceny. Když to zpozorovala Bohu milá panna, pozdvihla ruce k nebi, přeladce se usmála a za tak velikou nouzi dobrořečila všemohoucímu Pánu, sestřám pak řekla: »Chvalte, dcery, Pána, že vedeme chudý život, a zachováme-li chudobu, jak je naší povinností, Pán nás neopustí ve zlé době.« A hle, Bůh veškeré útechy vyslyšel přání chudých a takové bídě přispěl na pomoc milostivým zázrakem. Neboť když sestra vrátná šla za nějakou záležitostí k otáčivému okénku, kterým se podávají sestřám potřebné věci, našla na tomto okénku ryby zvané mřenky, jež Kristova služebnice ráda jedla, připravené zcela podle její chuti. Když je tak našla, klepala na okénko a tázala se, kdo že je přinesl a komu jsou určeny, nikdo jí však neodpověděl. Konečně je přinesla s velkou radostí Kristově služebnici a vypravovala, jak je našla. Ta však více vzdávala díky štědrému Dárci všeho dobrého za Boží milosrdenství, kterým byly sestry utvrzeny v předsevzetí chudoby, než za občerstvení svého těla, a jásala v samém Spasiteli, svém Pánu.

Jindy, když veliký hlad těžce sužoval České království, jednoho dne v klášteře sester po skončení božského officia nadcházela hodina oběda, ale nebylo ani jediného chleba, kterým by se mohlo předejít nebezpečí hladu. Když se o tom dozvěděla od posluhující (sestry), v důvěře v Boha utekla se k modlitbě a snažně prosila, aby milosrdný Pán, jenž otevírá svou ruku a naplňuje všechno živé požehnáním, dal i svým služebnicím pokrm v příhodný čas. Mezitím sestra vrátná jde k otáčivému okénku požádat některého bratra, aby sehnal trochu chleba pro sestry, aby tak každá aspoň něco málo dostala ke zmírnění zlé nouze. Když přišla k okénku, našla je plné běloučkových chlebů. Kdo však je tam přinesl a položil, to ví jedině Ten, jemuž nic není neznámo. Zajisté je třeba věřit, že tyto chleby byly tam položeny pro Kristovy panny uzavřené (v klášteře) mocí Toho, jehož podivuhodnou mocí Danieli zavřenému v lví jámě byl přinesen oběd

od Habakuka a jehož nevýslovnou prozřetelností nikdy nechybí potrava zvířatům i ptákům.

JAK TVRDĚ TRÝZNILA SVÉ TĚLO

Jak přísnou kázní tato šťastná panna trestala své tělo, když ještě nosila světský oděv, je dost jasné z výše řečeného. Když pak postoupila na stupeň řeholní dokonalosti, aby dosáhla palmy duchovního boje, nejprve krotila domácího nepřítele, totiž požívačnou žádostivost, přísným postem, aby tělesné žádosti, jež bojují proti duši, mocně potlačila, a ukázněné tělo podrobila zákonu ducha. Neboť po více let v řádu nepožívala ani žádné zeleniny, ale jedla jen syrovou cibuli a podobné, a někdy trochu ovoce, neboť toužila krmit ne břicho rozkošnickým pokrmem, ale spíše mysl potravou božské milosti. Když byla zdráva, o velkém postu a v svatomartinském postu také ve středu a v pátek a v poslední dny před čtyřmi svátky přeslavné Panny a všechny svatvečery svatých po celý rok postila se o chlebu a vodě, aby na jejich přímluvu zasloužila si dospět do jejich slavné společnosti.

Ale ani útlému tělu zesláblému posty nepolevila, nýbrž spíše jeho trýzeň zvětšovala a přidávala těžká muka. Nosila kající šat spletený uzlovitě z koňských žíní, který ještě přitahovala k tělu provazem zhotoveným z podobných žíní. Rovněž častěji bičovala jemné a slabé údy uzlovitými důtkami zhotovenými z řemínků. Nezářila již jako královna šatem protkaným zlatem, neovíjela se měkkými (látkami), jako když předtím žila v královském domě, ač i tam se jim podle možnosti vyhýbala, nýbrž jako chudička služebnice Kristova spokojovala se prostým šatem ne na ozdobu těla, ale jen na přikrytí nahoty, tak aby všechna sláva královské dcery byla uvnitř v čistotě svědomí a pestré ozdobě hojných ctností.

Pro tuto velkou a dlouho prováděnou přísnost zmizela krása její tváře, uvadla tělesná síla, oči se zakalily slzami, a když bylo stráveno maso, kosti přilnuly ke kůži. Tak kráčela ve šlépějích utrpení Páně,

tak radostně snášela nerůznější pokání, neboť toužila za časnou hořkost dojít odměny věčné útěchy.

JAK SE USILOVNĚ MODLILA A PODIVUHODNĚ UCTÍVALA SVÁTOST OLTÁŘNÍ

Oheň božské lásky, který stále planul na oltáři panenského srdce, tak ji ustavičnou zbožností vedl k výšinám, že bez ustání hledala svého Miláčka, a protože byla od něho odloučena stěnou smrtelnosti, snažila se s ním spojit duchem. Zřídila si i soukromou kapli a v ní zůstávala za zavřenými dveřmi téměř neustále sama, vyjma hodiny, kdy musela být ve společnosti sester. Tam roznicena božskými touhami pozdvihovala se nad sebe na křídlech nazírání. Tam smáčela lože svědomí proudy slz, tam se vytrvale oddávala modlitbě a vedla sladký a důvěrný rozhovor s Miláčkem. Stalo se totiž několikrát, že když sestry čekaly u její kaple na její návrat pro nějakou záležitost, slyšely ji, jak mluví k Pánu, jako by zaslechly odpovídat jí velice milý mužský hlas. Když pak vycházela z kaple, její tvář mnohokrát tak zářila, že stěží kdo na ni mohl pohlédnout, poněvadž paprsek věčného světla, který uvnitř zalil duši nazírající nebeským jasem, podivuhodně překypoval a dával zářit i tělu.

Jednou v pátek k ní král poslal jakéhosi urozeného muže a jedna ze sester jménem Benigna, která jí posluhovala, rychle spěchala k její kapli, aby ji vyvolala k onomu poslu. Jakmile však nepozorovaně vkročila do kaple, viděla ji celou obklopenou podivuhodným jasem jako světlým oblakem, pro který nijak nemohla vidět její tvář, ale v tom světle spatřila jen slabě podobu lidského těla. Zaražena velmi tímto viděním tiše vyšla a řekla onomu poslu, že je pohroužena v modlitbě a že se jí neodvážila vyrušovat.

Jindy na den Nanebevstoupení Páně, když seděla s dvěma sestrami Benignou a Petruškou v zahradě za chórem sester a modlila se hodinky, náhle zmizela z jejich středu. Když ty se z překvapení neodvažovaly mezi sebou ani promluvit, asi po jedné hodině se opět náhle objevila na témže místě, kde byla dříve. Když se jí pak sestry

otázaly, kde byla, sice se sladce usmála, ale na otázku neodpověděla. Třeba se domnívat, že poněvadž ve svém srdci uspořádala vystupování po stupních ctností a za vystupujícím Kristem stoupala srdcem, proto ji božská moc také tělesně povznášela vzhůru.

V době velkého postu pak si častěji připomínala tajemství lidského vykoupení a povznášela se takovou nevšední zbožností, že takřka neustále toužila po nebeských věcech a mezi lidmi vedla život spíše andělský než lidský.

Když po skončení modlitby někdy přicházela mezi sestry, což však bylo dost zřídka, z jejích úst nevyšlo nic neužitečného nebo prázdného, ale promlouvala plamenná a jako med sladká slova o nebeských věcech pro vzdělání poslouchajících, přitom sotva dokázala potlačit slzy a vzlykot, když mezi sestrami něco říkala, četla nebo slyšela o Pánu Bohu.

Její zbožnost však těžce nesl dávný nepřítel. Když jednou chtěla z místa u okna, na němž někdy četla a modlila se, po modlitbě sejít po schodech, srazil ji z těchto schodů tak prudce, že se vymkl loket z kloubu a po několik dní jí působil velkou bolest. Tu mírnila lékem božské lásky a před sestrami skrývala, jak mohla.

Uvedu jednu z mnohých věcí, kterou Bůh laskavě učinil silou její modlitby. Stalo se jednou, že dcera jejího bratra pána krále, ještě dívenka, umřela a byla přinesena k pohřbení do kláštera, kde Kristova panna žila. Když pak viděla (Anežka) naříkat paní královnu, matku zemřelé, tu pohnuta velikou soustrastí padla na tvář vedle már, tiše se modlila a začala odříkávat responsorium: »Tvůj přítel Lazar ležel v hrobě už čtyři dny a tys ho, Pane, vzkřísil« atd. a hle, najednou bezduché a chladné tělo počalo se zahřívát a žíly nabíhaly, jak to bývá u živých. Duše zemřelé však modlící se pannu Kristovu takto oslovila: »Proč mě voláš zpět z radosti do vyhnanství a bídy?

Věz, že učiníš-li to, ani svým rodičům ani nikomu z živých nebudu moci být k útěše s tak smutnou duší.« Když to Boží panna slyšela, přestala se modlit za její vzkříšení, a hned tělíčko, které teplem a pohybem žil již ukazovalo život, vrátilo se k dřívějšímu chladu, aby tak tímž jediným skutkem jasně se ukázala síla pokorné modlitby,

jež pronikla nebesa, i dobrotivá Boží slitovnost, kterou se milostivě sklání k prosbám svých (věrných), i zdrženlivost prosící.

K Svátosti oltární hořela tato přejasná panna obdivuhodnou úctou. Když totiž chtěla přijímat, připravovala se modlitbami a nejzbožnějšími rozjímáními, odloučena od ostatních sester, po více let přijímala tělo Kristovo okénkem své ložnice k tomu upraveným, neboť nechtěla dávat najevo tajemství božského navštívení a své vnitřní útěchy. Tam totiž jako včelička sála med nejsladšího božství ze skály a olej důvěrného lidství z nejtvrďšího kamene.

Když. pak jednou, stížena těžkou nemocí, pochybovala o tělesném životě a obvyklým způsobem připravena s největší zbožností přistoupila k ochutnání neposkvrněného Beránka, zvláštním sluchem vnímala, že to, co přijímala, totiž tělo Páně, jí říkalo: »Anežko, nijak si nemysli, že zemřeš, dokud téměř všechny své drahé neuvidíš odejít z tohoto života.« Toto zjevení, jak je slyšela, sdělila provinčnímu ministrovi a několika jiným osobám jako velké tajemství. A výsledek pozdějších událostí dokázal, že se tak skutečně stalo.

O VROUCÍ LÁSCE KE KRISTOVU UTRPENÍ A KŘÍŽI

Utrpení a kříž Páně Anežka jako jeho věrná služebnice nesmírně vroucně milovala, každý pátek byla v mysli zaujata jeho ukřižováním a svou pobožnost prodlužovala až do deváté hodiny, na nohou Lásky stála spolu s bolestnou Matkou Ježíšovou u kříže, pozorovala trest jeho bolestné smrti a pohledy duše její oko přemírou soucitu prodlévalo v hořkostech. Tento drahocenný kříž, pokud žila, neustále nesla za Ježíšem na ramenu své víry a cvičením v ctnostech.

To byl totiž důvod její oslavy, to jsou stupně jejího vystoupení k Bohu, to bylo místo odpočinku v její únavě. Tímto spásonosným dřevem oslazovala všechny své práce, těžké nemoci, nejruznější protivenství, která nevinně snesla, jako vody Mary. Tímto podivuhodným znamením poskytovala nemocným lék a zaháněla zarputilost zlých duchů.

Pomlčím o jiných věcech a v krátkosti budu nyní jen něco málo vypravovat. Jedna urozená paní jménem Žofie, manželka rytíře jménem Konrád, bydlila v Praze před branou kláštera, v němž přebývala Boží služebnice. Stalo se, že tato paní jednou po porodu tak zeslábla, že po několik dní nejedla ani nepila a podobala se více mrtvé než živé. A tu jednoho dne jakoby u vytržení myslí začala takto mluvit: »Ó kdyby má paní Anežka mi svou rukou dala k jídlu jedno jablko!« Byla totiž od dlouhého času oddána Kristově panně. Konrád pak, její manžel, v důvěře, že by jeho manželka pro zásluhy vznešené panny mohla dosáhnout vytouženého zdraví, pospíšil k Boží služebnici a s pláčem prosil, aby za jeho manželku prosila Pána a laskavě jí poslala jedno jablko, a tvrdil, že když se tak stane, jeho družka znovu nabude vytouženého uzdravení.

Ona však, jež v srdci překypovala milosrdenstvím souženým, měla soustrast se zármutkem rytíře a odešla rychle do ovocného sadu kláštera; a když ani ona ani sestry, jež ji doprovázely, nespátily žádná jablka na stromě, k němuž se obrátily, tu učinila znamení spasitelného kříže proti stromu a vzývala nejsvětější Trojici, a spatřila tři jablka viset na jedné větvičce, rychle je utrhla a poslala oné paní Žofii se vzkazem: »Tato jablka, jež ti Bůh zázračně daroval, klidně sněz, poněvadž jimi štědrostí Pána nabudeš zdraví nejen těla, nýbrž i duše.« Její muž se vrátil s radostí, že přinesl spásný lék, a vzývaje Kristovo jméno přiložil jej s důvěrou k ústům manželky.

Ta ucítila Boží sílu danou jablkům, ihned otevřela oči, uchopila jablka a počala je tak chtivě jíst, jako kdyby nikdy nebyla nemocná. A tak se stalo, že silou svatého kříže a pro zásluhy Anežky nabyla předchozího zdraví. Po nějakém čase, když zemřel její manžel, ve vdovském šatě sloužila Bohu v čistotě a stala se matkou všech chudých skutky milosrdenství.

Jindy jedna ze sester kláštera jménem Alžběta Řehníková byla nemocná velkou bolestí hlavy, pro kterou nemohla hlavou ani hýbat, ani pohlédnout vzhůru, ani po tři dny jíst a pít. Když však ji jedna ze sester s obtížemi přivedla ke Kristově panně, ta poznala její utrpení, sňala z hlavy svůj bílý závoj, přikázala tímto závojem pečlivě zahalit

hlavu nemocné sestry a vtiskla pak na hlavu a na čelo trpící znamení spásného kříže. Po těchto úkonech hned pominula všechna bolest.

Jednou Kristova panna pospíchala do své kaple a pro slabost jí podpírala sestra Domka ze Škvorce. Když došla ke dveřím kaple, oknem kaple uviděla ona i sestra anděla temnot, jak v strašné a zkřivené lidské podobě stojí pod nějakým stromem, jako by se o ten strom opíral. Když pak spolusestra strachem vykřikla, tu Boží služebnice, aby se nebála, udělala proti zlému duchu znamení kříže ve jménu Boží Trojice. Ten nesnesl sílu kříže a ihned zmizel s hrozně rozšklebenou tváří.

Jindy se opírala o svou příbuznou paní sestru Alžbětu císařovnu, když šla do této kaple, a již chtěla překročit její práh, tu se jí zlomyslný nepřítel ukázal v podobě výra a zdálo se, jak uvedená sestra pozorovala, že brání v cestě ocasem. Ona učinila znamení kříže Páně a hned lítou bestii zahнала.

Zaslouženě vpravdě činila (divy) mocí svatého kříže ta, jež ustavičně nosila v srdci utrpení nejnevinnějšího Beránka obětovaného za nás.

O HOJNÉ LÁSCE K SESTRÁM A JINÝM JAKKOLI TRPÍCÍM

Jakou lásku Kristova panna chovala k bližním, zřejměji ukázal skutek. Když se jí totiž nedostávalo sil pro přílišné posty a když z vůle pana papeže a příkazu svých představených byla nucena, třebas proti své vůli, přijímat nezbytné k životu víc než byla zvyklá, tu z toho, co jí bylo posláno na posílení zesláblého útlého těla, dávala zaopatřovat slabé a nemocné sestry. Sama je často navštěvovala a o všechny jejich potřeby se pečlivě starala. A jako kvočna zahřívá svá kuřátka pod křídly, tak je i ona zahřívala sladce širokým klínem mateřského milosrdenství. Ke všem potřebným byla milosrdná a štědrá, k sobě však velmi skoupá a přísná. Lačná krmila druhé a s ústy zsinálými postem trápila se hladem jiných. Též ke všem postiženým, když žila ve světě i v řeholi, měla soucitné srdce, a všem, kdo se k ní utíkali, pomáhala u Boha i u lidí

zbožnými prostředky. Neboť uprchlíkům a uvězněným pomáhala k předchozí svobodě, vysvobozovala odsouzené k smrti nebo k jakémukoli mučení za jejich zločiny, rozvaděně smiřovala, všem na jejich prosby účinně pomáhala.

Takovou laskavostí totiž naplnil všemohoucí Bůh její srdce, tak velikou milost rozlil po rtech, že se nejen radovala s radujícími a plakala s plačícími, nýbrž i když z jakékoli příčiny doléhala bolest, když hrozila pohroma, když někoho sráželo protivenství, byla těšitelkou všech zarmoucených konejšivou sladkostí slov. Když někdy uznala za potřebné pokárat některou sestru, nijak nepotlačovala vinu mlčením, ale jako milovnice spásy bližních konala to s velkou láskou a rozvahou a přísněji kárala ty, o kterých se zdálo, že je více miluje. Když pak pokáranou sestru povzbudila k dobrému svatými slovy, pokorně se vrhla k jejím nohám a říkala: »Odpusť mně, milovaná sestro, jestliže jsem tě něčím zarmoutila.« Velmi bedlivě se totiž chránila, aby některou sestru, zvláště nezaslouženě, nezarmoutila.

Těž za viny některých lidí z hloubi srdce vysílala těžké vzdechy a hořkými slzami oplakávala více jejich duchovní pád než smrt svých drahých příbuzných. Právem s radostí Pán všech miloval tu, která tak upřímně milovala své bližní.

O BOŽÍCH ZJEVENÍCH, JICHŽ SE JÍ ZVLÁŠTĚ DOSTALO

Nezdá se vhodné zakrýt mlčením ani to, že znala tajné a vzdálené věci jako zjevné a přítomné, poučována Tím, který zjevuje věci skryté a hluboké. Když totiž syn jejího bratra pán král Přemysl zvaný Otakar vytáhl do války do Rakous proti římskému králi Rudolfovi, sestry často chodily procesím s dřevem svatého kříže a jinými ostatky v ambitu (kláštera) a zbožně se modlily kající žalmy k Pánu za blaho krále. Když pak jednoho dne šla v procesí s ostatními sestrami, spatřila zmíněného krále těžce zraněného a dva muže vyšší postavy, kteří ho vedli mezi sebou. Když sdělila sestram toto vidění, pokládala je za ďábelské mámení a tvrdila, že není hodna, aby jí byly

takové věci od Boha zjevovány. Toto vidění však bylo dáno jejímu zraku v téže době, kdy řečený král byl nepřáteli zraněn, vláčen a zabit, jak později potvrdila pravdivost postupu událostí a vyprávějících.

Jindy poslala služebnici Páně jakási osoba po jedné ze sester jablka krásná na pohled. Ta však, přemožena žádostivostí očí, ponechala si jedno jablko pro sebe, přece však puzena svědomím je dala nazpět a odevzdala jí všechna tak, jak byla poslána. Když na ni Bohu milá panna pohlédla, vzala jablko, po kterém ona sestra zatoužila, spolu s druhým a podala jí je se slovy: »Dobře jsi udělala, dcero, že jsi jablko dala nazpět: neboť bude pro tebe lepší, když budeš mít dvě jablka bez výčitek svědomí, než jedno s hříchem.«

Vpravdě spočinul na Anežce Elizeův duch, když přítomna duchem viděla skutky těch, od kterých byla tělesně vzdálena. Jiná sestra jménem Ermgarda Malá vysílala tajně za jakousi záležitostí mnoho proseb k Pánu. Když na ni Boží služebnice jednoho dne pohlédla, řekla jí s určitou přísností: »V prosbách, které za takovou záležitost úzkostlivě vysíláš k Pánu, už nepokračuj, poněvadž to, zač prosíš, není Bohu milé.« Bývala rovněž láskyplnou slitovností vždy přítomna při smrti sester, s nimiž žila, vzývala přitom za ně Boží milosrdenství, neboť často v duchu poznávala tresty a zásluhy některých.

Jednou kterási sestra pronesla potupný výrok o nepřítomné Boží služebnici, a po nějakém čase bez patřičného dostiučinění opustila tento život. Když však Boží panna jednoho dne sama trvala na modlitbě, slyšela vedle své kaple křičet duši sestry, která pokorně vyznávala svou vinu a co nejvroucněji prosila, aby jí takovou vinu pro Boha milosrdně odpustila, ježto prý nijak nemůže být zbavena trestu.

Jiná sestra jménem Brigita, která vstoupila do řehole spolu s Kristovou pannou, vynikala ušlechtilými mravy a byla jí velmi oddána. Když po mnohých létech chvalitebně strávených v řádu těžce onemocněla a konečně sešla z tohoto světa, (Anežka) mnoho se sice rmoutila nad nemocí, ale nad smrtí neprojevila žádné znamení

zářmutku. Uviděla totiž svaté anděly, jak jí slouží, okušují její tělo kadidlem a prokazují jí velkou úctu.

Mnozí konečně vypověděli, že cokoli předpověděla, že se stane, bezpečně bylo prokázáno, že se tak i stalo i po uplynutí dlouhého času, a to tím způsobem a v tom pořádku, jak to předpověděla, jak se na některých věcech ukáže níže.

Její mysl totiž, naplněná duchem věčnosti, kterému nic není minulé a nic budoucí, jemuž je všechno odhalená a otevřená, znala nejen skryté věci a skutky srdcí, ale mluvila také o budoucích věcech jako o přítomných nebo minulých.

O JEJÍM PŘECHODU A O TOM, CO SE PŘI NĚM STALO

Když se blížil čas, kdy Kristus chtěl vzít z tohoto světa svou služebnici Anežku, uvést ji do nebeské komnaty a odměnit ji za její zbožné práce korunou spravedlnosti, nadcházela doba čtyřicetidenního postu, kdy byla zvyklá stranit se nejen styku se světskými osobami, které jí z úcty navštěvovaly, ale i sester, podle příkladu Krista, který se o samotě po čtyřicet dní a nocí postil na poušti.

Když se tedy v této postní době oddávala jedině Bohu, postila se v popelu a kajícím šatě a v modlitbě se slzami prosila milosrdného Boha, aby uvízla-li na ní nějaká poskvrna z rozmluvy s lidmi, očistil ji obmytím svého milosrdenství, tu spočinula jednoho dne nad ní ruka Páně; síla smyslů celého těla začala ochabovat a pro silně vzrůstající slabost ulehla. Když pak nastala třetí postní neděle, pocítila, že jí nastává šťastný odchod z tohoto světa, který tajně zjevila jen nečetným důvěrným přátelům, dala se nejkřesťanštější panna s věrnou zbožností zaopatřit na cestu spasitelnou posilou, totiž tělem našeho Pána Ježíše Krista a pomazáním svatým olejem za přítomnosti bratří a sester.

A zatím co toto se dalo, jistá sestra téhož kláštera jménem Kateřina Ekardova, která ležela na lůžku více než deset let stížena tělesnou

nemocí a zvláště bolestí v nohách a byla přenášena z místa na místo, což velmi zatěžovalo sestry, když se doslechla, že Kristova služebnice Anežka, která k ní chovala zvláštní přichylnost, přijala tělo Páně a byla pomazána posvátným olejem, doléhala hlasitým křikem na nepřítomné sestry. Když ji zaslechly, co nejsnažněji je prosila, aby jí pomohly dojít ke Kristově panně. Když pak k ní byla přivedena, neutišitelně plakala a vzlykajíc slova bolesti volala: »Běda mi, předrahá matko, proč chceš opustit své dcery a zvlášť mne! Kdo mne ubohou potěší, až ty, přesladká panno, zemřeš?«

Tu Kristova panna, pohnuta milosrdenstvím k ní, řekla: »Neplač, Kateřino, neboť zakrátko se ti dostane útěchy od Pána!« A když nemocná spolu s jinými sestrami velmi naléhavě prosila, aby ji poznačila znamením kříže, ona však z pokory nesouhlasila, tu nemocná sestra opatrně uchopila její ruku a přiložila ji na bolestivé místo. Sotva to udělala, zachvátila ji taková bolest, že se zdálo, jako by všechny nervy byly strhány prudkostí bolesti. Když se však krátce zpotila, nabyla opět síly a začala přede všemi chodit, a potom až do své smrti velmi dobře chodila. Nikdo nepochyboval, že k vyvýšení přeslavných zásluh své služebnice to milostivě způsobil Pán, aby ta, jež za živa zářila svatostí života, stala se též slavnou jasem zázraku.

Ačkoli v ní nezbylo již téměř nic z tělesných sil, přece duchem zůstala pevná a roznicená; chvíli se zbožně modlila, chvíli laskavými slovy těšila sestry, jež měly její smrtí osiřet, a proto neutišitelně plakaly, chvíli je s mateřskou láskou povzbuzovala k dosažení vrcholu dokonalosti a říkala: »Moje nejdražší dcerušky, se vším úsilím zachovávejte lásku k Bohu a k bližnímu, snažte se následovat pokoru a chudobu, kterou Kristus zachovával a již učil, buďte vždy poddány římské církvi podle příkladu našeho přesvatého Otce Františka a slavné panny Kláry, kteří nám odevzdali toto pravidlo života, a vězte najisto, že jako je milosrdný Pán nikdy neopustil, tak ani nás jeho sladká laskavost nijak neopustí, budete-li horlivě následovat příklady, které nám dali.«

Když tato a jiná spásná napomenutí po celý večer a následující noc vtiskovala do srdcí sester a zanechávala je jako věčnou závěť, kterou by neporušeně zachovávaly, příští den, totiž v pondělí, začala být

zaplavována jakousi radostí a projevovat usmívající se výraz, celé její tělo pak zbělelo až do šesté hodiny. Když se pak bratři pomodlili devátou (hodinku) a začali mši okolo hodiny, v kterou Spasitel lidského rodu visel na kříži a pro naše vykoupení vypustil ducha, tato Bohu přemilá služebnice odevzdala svou duši do rukou nebeského Otce a roku milosti 1281 šestého dne před březnovými nonami (=2. března) šťastně zesnula v Pánu, a provázena andělskou ochranou s radostí vstoupila do věčných radostí. (Poznámka: Nový rok tj. 1282 se tehdy počítal až od 25. března.)

Ó šťastná panna, jež po čtyřicet šest let v řeholi měla účast na Kristově utrpení, v smrti zachovala jeho hodinu smrti, potlačila temnotu smrtelnosti a patří na Boha bohů na svatém Siónu nezatemňujícími se pohledy duše! Ó duše přemilá Bohu, která vysvobozena z pozemského žaláře svobodně se vznáší k nebesům, připojuje se k chórům zpívajícím hymny a opojena zbožšťujícím pramenem rozkoše věčné slavnosti a díkůčinění, prozpěvuje jako med sladké písně za vysvobození ze světských starostí sladkou harmonií ke chvále Krále slávy!

O POHŘBU JEJÍHO SVATÉHO TĚLA

Nato sestry a dcery takové matky zbaveny útěchy naplňovaly klášter nářky a panenské tváře se zalévaly přehojnými slzami. Zdvihly proto svaté tělo a donesly je do chóru, kde po dva týdny zůstalo nepohřbeno a vydechovalo tak podivuhodnou vůni, že všichni, kdo k němu přistupovali, byli naplňováni neobvyklou rozkoší. Také její nevinné ruce byly ne ztuhlé či tvrdé jako u mrtvé, ale měkké a ohebné jako u živé se jevily každému, kdo se jich dotkl. Po těchto čtrnáct dní pak Menší bratři denně přicházeli do klauzury sester a vzdávali patřičnou pohřební poctu slavením mší a vigilií. Avšak i téměř celé město s množstvím přicházejících lidí se každý den shromažďovalo u kláštera a naléhavě žádali, aby mohli aspoň přes mříž spatřit onen šťastný poklad, který darovala štedrá Boží dobrota. Když pak toužícímu lidu bylo tělo vícekrát ukázáno, mnozí se ho

dotýkali s velkou úctou prsteny, opasky a jinými věcmi v naději, že pro zásluhy slavné panny dotekem těch věcí dosáhnou žádoucí pomoci, jak bylo zjištěno, že se potom častěji s přispěním Boží dobroty stalo. Když však již sestry nemohly déle snášet neodbytnost lidí neustále naléhajících, uložily s úctou tělo do nové dřevěné rakve, připevnily k ní víko na železných závorách a pevně ji uzavřely velkým železným hřebem.

Posléze zpráva o přechodu (na věčnost) přeslavné panny, která se daleko široko po kraji postupně rozšířila, donesla se hodnověrně k jakési paní jménem Scholastice ze Šternberka, urozené mravy i rodem, která Kristovu pannu něžně milovala a oddaně jí sloužila. Když ona co nejrychleji mohla dorazila do města Pražského, prosila s velkým pláčem sestry, aby jí, protože měla dovolení od Apoštolského stolce, dovolily vstoupit do kláštera a vidět tělo její přemilé paní.

Když namítaly, že by to bylo proti zvyku kláštera, aby nějaká světská osoba, ať má jakékoli dovolení, byla vpuštěna dovnitř v dobu velkého postu, a připojily, že i kdyby vstoupila, její tělo by vidět nemohla, udolány neodbytnými prosbami vyhověly její prosbě. Když vstoupila do kláštera a s hořkými slzami se vrhla na zem vedle rakve, v níž bylo uloženo tělo, jedna sestra se přiblížila k rakvi s reptáním, zda snad se má i otevřít a nařikala, protože to se jí zdálo namáhavé a nesnadné, hned jak přistoupila k rakvi, hřeb, jenž byl silou zaražen, sám od sebe vyskočil a zazvonil o podlahu, rakev se otevřela a tělo bylo možno vidět, jak přítomní s úžasem pozorovali. To se stalo jen rukou Nejvyššího, který má klíč Davidův, pro zásluhy vynikající panny k útěše té, jež ji milovala, jak je třeba mít za to.

Mezitím byli vysláni poslové od bratří a sester k ctihodnému muži, pánu Tobiášovi, pražskému biskupu, a potom k nejbližším opatům, s naléhavou prosbou, aby někdo z nich přišel a svaté tělo pochoval s patřičnou důstojností. Ti však se zdráhali přijít pro různá zaneprázdnění podle tajného Božího úradku, neboť krátce před svou smrtí vznešená panna předpověděla, že její tělo nebude pochovávat ani biskup ani nějaký prelát jiné řehole, ale Menší bratr, a to takový bratr, jenž předtím nikdy nebyl ani spatřen v České zemi. Tak přišel

ctihodný otec, bratr Bonagracia, generální ministr, čtrnáctého dne od jejího přechodu, a následujícího dne, totiž na Smrtnou neděli, zbožně a důstojně pochoval onu drahocennou zástavu spolu s četnými přítomnými bratřími v kapli Nejsvětější Panny Marie, v níž, když bylo třeba, bývala přítomna slavení mši, jak si sama přála. Tam podivuhodná vůně po více dní skrápěla sestry, které tam přicházely k modlitbě.

Stalo se pak jednoho dne, že jedna ze sester vstoupila do kaple, aby se modlila, a přemožena spánkem viděla Kristovu pannu a naléhavě se jí tázala, proč z jejího hrobu vychází taková vůně; ta odpověděla, že je to proto, že svatí andělé často navštěvují její tělo. Bylo zajisté vhodné, aby po smrti líbezně vonělo tělo té, která jako koruna vůní zasazená nebeským mastičkářem rozkošně voněla květy ctností, dokud žila, a nyní přesazena mezi nebeské květy rozkvetla jako růžový keř ve dnech věčného štěstí a převyšovala líbeznost všech vůní.

DOSLOV

Již je zajisté objímána od svého Milovaného, bílého a purpurového, z lásky k němuž odmítla smrtelného ženicha, v nebi čistým objetím. Již je od něho pokorná snoubenka v nadzemských příbytcích odměňována korunou slávy místo popela a olejem věčné radosti místo časného zármutku. Již za největší chudobu je obohacena poklady věčně blaženosti, odpočívá na bohatých pastvinách a při plných bystřinách, oplývá rozkoší božské sladkosti za zdrženlivost. Již roztržen je kající šat a oblečena je rouchem veselí, a jako snoubenka ozdobená šperky vešla do Asuerovy ložnice, aby se s ním navěky spojila svazky duchovní lásky. Tam plesá s dcerami síónskými ve svém Králi, vidí jeho tvář v jáсотu a nasycuje se bez umdlení zjevováním Boží slávy. Na její slávě pak kéž nám dá účast na přímluvu a pro zásluhy této vznešené panny náš nejdobrotivější Spasitel Ježíš Kristus, jemuž s Otcem a Duchem svatým budiž všechna čest a sláva po nekonečné věky věků.

O ZÁZRACÍCH ZPŮSOBENÝCH BOŽÍ MOCÍ

Všemohoucí Bůh, jenž velkým darem své dobroty oslavuje své svaté zázraky, jasněji ozdobil šťastnou pannu Anežku, ušlechtilou sazeničku svaté Kláry v Českém království, nejen zásluhami převznešeného života, ale i mnohými divy zázraků, když na vzývání jejího jména milosrdně přispěl na pomoc v potřebách a nebezpečích mocí své pravice. Aby tedy sám slavný Bůh byl ve svých svatých hojněji veleben a chválen a šířila se zbožnost věřících k úctě této přeslavné panny, uznal jsem za vhodné uvést krátce některé z těchto zázraků, byl i jen v malém počtu.

Královna česká paní Guta, manželka pána Václava, svou dceru jménem Markétu již téměř umírající nechala donést do kláštera v důvěře v zásluhy přejasné panny Anežky a položit ji na hrob této panny, a ke cti Boží a oné panny nechala přinést jako obětní dar drahocennou kasuli na její náhrobek. Když se tak stalo, dítě ležící na hrobě ihned kýchlo a osvěženo mlékem kojné bylo doneseno k matce zcela zdravé a žilo potom ještě mnoho let.

Paní Eliška, česká královna, manželka slavného pána Jana, krále tohoto království, nesmírně milovala svého prvorozeného syna, tehdy ještě mladičkého a jediného. Když kdysi meškala v královském městě, jež se nazývá Praha, a onen její syn přebýval se svými vychovateli na hradě zvaném Loket vzdáleném od řečeného města více než dva dny cesty, jednou v noci byl zachvácen náhlou a velmi těžkou nemocí a uveden až do krajního nebezpečí, přičemž jeho paní matka vůbec nevěděla, co se s ním děje. A když v tutéž noc zmíněná paní královna usnula, slyšela ve snu hlas, který jí říkal: »Spíš?« A když ona ve snu odpověděla: »Ne,« opět k ní zazněl hlas: »Když prosíváš mnohé dobré a zbožné lidi, aby se za tebe u Pána přimlouvali, proč neprosíš svou pratetu svatou Anežku, aby i ona za tebe prosila Pána, když pro její zásluhy můžeš dosáhnout vyslyšení všech svých vytoužených proseb?« Když se pak paní tázala, kde by ji mohla nalézt, poněvadž již zemřela, hlas k ní opět pravil: »Není mrtvá, ale zůstává v klášteře svatého Františka a má se velmi dobře.«

Na tato slova královna, jak se jí zdálo, vstala z lůžka a co nejrychleji spěchala k řečenému klášteru. Přistoupila k mříži, totiž k okénku, u kterého sestry mluví, počala na to okénko tlouci a volat: »Je zde některá ze sester?« A když jedna uvnitř odpověděla, že ano, otázala se jí: »Je zde v klášteře moje prateta svatá Anežka?« Když na to sestra přisvědčila, pravila jí paní: »Jdi a řekni jí, že já jsem Eliška, česká královna, dcera krále Václava, a popros ji mým jménem, aby ke mně laskavě sem přišla.« Když pak ona (Anežka), jak se jí zdálo, přistoupila k okénku, spatřila její tvář téhož vzezření, jako měla kdysi za živa, vyjma že zářil podivuhodnou vznešeností a velkým leskem.

Když na ni pohlédla, na kolenou jí proti mříži pravila: »Pros za mne, nejdražší prateto, neboť trpím velikou úzkostí srdce, ačkoli její příčinu neznám, a vím, že za co poprosíš Boha, dosáhneš to.« Ona od ní odvrátila tvář a řekla jí: »Proč mám za tebe prosit?« Avšak královna příliš poděšena vrhla se před mříží na tvář a volala: »Prateto, pros za mne, neboť z tohoto místa neodejdu, ale spíše zde zůstanu ležet a zemřu úzkostí srdce, nepřimluvíš-li se za mne u Pána!« Tu Kristova panna se obrátila a pravila: »Jdi v pokoji, budu za tebe prosit!«

Následujícího dne přišel posel z družiny jejího syna a pravil jí: »Paní královno, dejte mi odměnu za zprávu, neboť váš syn, o jehož uzdravení jsme pochybovali, s Boží pomocí nabyl zdraví.« Když to uslyšela, jeho nemocí sice byla poděšena, avšak uzdravením velmi rozradostněna, ze souvislosti pochopila sen, který viděla, a hned sestrám kláštera, v němž byla Kristova panna pochována, poslala krásnou svíci, drahocennou látku k ozdobě náhrobku a také značnou almužnu, a naléhavě je prosila, aby vzdávaly patřičné díky Bohu, jenž má moc nad životem i smrtí, i slavné panně Anežce, a dosvědčovala, že na její přimluvu a pro její zásluhy byl její jediný syn vysvobozen z jícnu smrti.

Jindy tato paní Eliška, česká královna, po porodu druhorozeného (syna) třetí noc byla náhle zachváčena tak hroznou nemocí, že pro přílišnou bolest nepoznávala již ani ty, které dříve znala. A když vesměs všichni, kteří byli přítomni, jak lékaři tak ostatní,

pochybovali už o jejím životě, obrátila se vší silou o přímluvu k vznešené panně a slibovala v srdci, a ústy to přede všemi přítomnými prohlašovala, že když pro její slavné zásluhy vyvázne z tak těžké nemoci, chce věrně usilovat o její svatořečení všemi silami a všemi jí možnými způsoby. Když to udělala, silou Boží pomoci hned pocítila úlevu v bolestivém zápalu a nabyla potom žádoucího zdraví.

Jakýsi hoch jménem Martin, syn paní Markéty z města Pražského, byl stížen těžkou nemocí a tak zeslábl, že nebylo na něm možno pozorovat ani hlasu, ani že vnímá, ani pohyb některé žíly. Jeho sestra Kunhuta vzata chlapce, neví se vůbec zda živého či mrtvého, vstoupila do kláštera sester na základě milosti udělené jí Apoštolským stolcem, a položila jej na hrob svaté Anežky; a když za chlapce udělala slib, zatímco všechny sestry vyzývaly pomoc vznešené panny, hned chlapec jako probuzen ze záhrobí dostal od Boha takovou tělesnou sílu, že předán kojné tak chtivě sál prsy, jako kdyby nepřekonal žádnou chorobu.

Sestra jménem Domka, dcera pana Domaslava ze Škvorce, která přebývala v klášteře Kristovy panny v Praze, měla čtyři záchvaty za sebou. Když se již všeobecně mysliło, že dokonává, byla zaopatřena přijímáním těla Páně a pomazáním svatým olejem. Nato její sestřenice sestra Jutta z Lišnice přikryla pláštěm blažené Anežky tu, o které se mysliło, že již umírá. A ona jak ležela přikrytá tím pláštěm, uviděla veliké světlo a začala se smát, takže přítomné sestry mysliły, že zcela ztratila rozum. Z pláště však vycházela taková vůně, že jí posilněna začala se potit a Kristovou mocí se ozdravila.

Jiná sestra tohoto kláštera jménem Vracka (Vratislava) z Újezda silně stížená jakousi bolestí se již blížila konci. Když pak jí byly podle zvyku předčítány modlitby pro umírající a některé už ji považovaly za mrtvou, ležíc v posledním zápase vyzývala pomoc nejsvětější Anežky, a aby jí na důkaz uzdravení aspoň jednou kapku potu od Pána vyprosila, a učinila slib, že se postará o tři mše spíše k její počtě než k pomoci duše. Když ho vyslovila, byla uzdravena silou své pomocnice, a pamětliva slibu nechala sloužit mše, které však nedbalostí kněze odslouženy nebyly. Když se přiblížil výroční den

Kristovy panny, spolu s ostatními pannami pospíšila k svatvečerním modlitbám u jejího hrobu. Jak tam stála, byla zachváčena dřívější bolestí a s velkou obtíží došla k lůžku. Pochopila pak, že její slib nebyl splněn, obnovila jej a pečlivě se postarala o jeho splnění. Konečně pro zásluhy svaté Anežky dosáhla daru dokonalého uzdravení.

Jiná sestra téhož kláštera jménem Ludka z Turnova, silně postižena srdeční bolestí už, jak se zdálo, dokonávala. Sestry však vzaly víno, v kterém byly umyty šťastné kosti svaté Anežky a daly jí ho vypít. Když z něho trochu okusila, Boží mocí se začala pozdravovat.

Jeden muž jménem Příbek, služebník pána Kuneše z Heřmanic v pražské diecézi, druhého dne velikonočního spěchal s ostatními věřícími do kostela. Když se zpívala mše o vzkříšení Páně, stojí mezi lidmi náhle se skácel k zemi, barva jeho obličeje se změnila a hned začal zápasit se smrtí. A tu jeden šlechtic jménem Mikuláš z Nažic řekl okolostojícím: »Pospěšte rychle k mé paní manželce a přineste co nejdříve vlasy svaté Anežky, které ona má.« Když je přinesli, polili je vodou, nemocnému násilím otevřeli ústa a tu vodu mu vlili do úst a hrdla. Když ji polkl, ihned vstal a vzdal díky Bohu a slavné panně Anežce, a k úžasu všech přihlížejících se zcela zdrav vrátil z kostela.

Jistá panna jménem Vanka (Václava) z Prahy, které mnozí říkali »malá«, když se jednou převážela přes řeku Vltavu, náhodou spadla z lodi do řeky a zakrátko byla pokryta velkým množstvím písku. Měla však s sebou několik vlasů Anežčiných. Když ležela pod pískem, zbožně prosila pannu Anežku o pomoc. Když konečně přišli lodníci, vytáhli ji z písku jakoby z hrobu docela zdravou.

Jiná panna jménem Kristina, dcera Gotfrída, prokurátora Menších bratří v Praze, byla jednou stížena nemocí, při které měla celé tělo zsinalé či promodralé, takže všichni, kdo ji viděli, pro tu hroznou změnu barvy pochybovali o jejím životě. Ona též nedoufala v lidskou pomoc a zcela se obrátila k Anežčině přimluvě a prosila se slzami, aby ji pro své svaté zásluhy z této choroby vysvobodila, a zavázala se pevným slibem, že zůstane-li naživu, bude své dny trávit v panenské čistotě. Podivuhodná věc! Panna pannou vzývaná dosáhne své

ctitelce rychlý výsledek spasitelného prostředku a učiní ji následovnicí Královny panen. Brzy se totiž pozdravila z nemoci a přijala řeholní šat a to, co ústy slíbila, skutkem pečlivě naplnila.

Jakási žena, manželka pražského měšťana Martina řečeného z Chebu, po více dní zápasila při porodu a nemohla vydat dítě. Poslala k Menším bratřím, jimž byla z lásky ke Kristu oddána, a snažně prosila, aby jí vyžádali od sester nějakou věc, které užívala ctihodná Kristova panna a kterou by mohla bez výčitek svědomí nosit u sebe po dobu nemoci. Bratři dostali pás, který byl po její smrti dotýkán na jejím těle. Když jím byla nemocná opásána a velmi zbožně vzývala pannu o přímluvu, pro její zásluhy ihned porodila dítě, a bylo zdravé děcko i její tělo.

Jedna paní jménem Dobroslava ze slánského kraje v pražské diecézi, postižena vážnou nemocí dělohy a již téměř umírající bolestí, ve dne v noci nařikala. Konečně na radu Menších bratří poslala do Prahy k sestřám s naléhavou prosbou, aby jí pro Boha poslaly trochu vína, ve kterém pro neustále prosící nemocné byly omočeny ostatky panny Anežky. Když pak okusila donesené víno, nabyla úplného zdraví.

Jeden šlechtic v Českém království jménem Tas, který měl v hrdle nějaký vřed, pokorně prosil Menší bratry v Praze, aby mu darovali nějaké ostatky svaté Anežky. Bratři pak namočili vlasy této panny ve víně, hrdlo trpícího potřeli oním vínem a doporučili mu, aby ostatní vypil, poraditi mu však zároveň, aby učinil nějaký slib ke cti Boží a jeho služebnice Anežky a udělil almužny chudým. Když pak on udělal zbožně nejen to, co mu doporučili, ale i mnohem více, dosáhl daru úplného uzdravení.

Jiný velmi urozený pán v Českém království Hynek z Dubé býval často trápen bolestnou anginou tak těžce, že velkou bolestí ošklivě vyplazoval jazyk na prsa. Když pak mu nemohli pomoci žádným léčebným prostředkem, na radu sester řádu svaté Kláry v Praze, svých příbuzných, se zbožností se napil vína, v němž byly obmyty kosti blažené Anežky, a nikdy již od té doby netrpěl tou bolestí.

Jakýsi mladík jménem Václav, písař jistého rytíře jménem Protivce v Čechách, trpěl velikou bolestí v hrdle, pro kterou nemohl vyslovit

ani slovo. Když ho jeho pán dovedl k Menším bratřím v Praze, začal prosit posunky, aby byl požehnán ostatky. Protože bratři jeho posunkům nerozuměli, jeho pán jim pravil: »On naznačuje posunky a já snažně prosím, abyste, máte-li nějaké ostatky blažené Anežky, dotkli se jimi jeho bolesti, poněvadž doufá, že tím bude úplně osvobozen.«

Jeden z bratří ihned pospíšil a s úctou přinesl vlasy panny, které ze zbožnosti choval, namočil je do vody, potřel jeho hrdlo a třikrát poznamenal křížem ke cti Trojice Boží, a co zůstalo z vody, přikázal mu vypít. Když ji s obtížemi vypil, neboť (předtím) po několik dní nejedl ani nepil, ihned vydal hlas jako bečící ovce, a když tak učinil po třetí, začal slábnout a potit se, ale po malém odpočinku propukl ve slova jáсотu a volal: »Požehnaný bud' náš Pán Ježíš Kristus, který mne hříšného skrze svatou pannu Anežku vysvobodil!« A ihned vsedl na koně a se svým pánem odjel zdravý a veselý.

Podobně jistý muž jménem Mařík z Hoholic v pražské diecézi nemohl po osm dní pronést ani slovo pro velmi těžkou bolest hrdla, jen žalostně naříkal bolestí. Když se napil (vody) z vlasů svaté Anežky, příští noc se mu zjevila tato panna v hábitu sester svaté Kláry, řekla, že je Anežka, vložila do jeho úst dva prsty až k místu bolesti a všechnu bolest dotekem své ruky zahнала.

Když se jednou řeka Vltava, u níž stojí klášter sester v Praze, příliš rozvodnila, vnikla voda do kláštera sester a zaplavila i místo hrobu Kristovy panny. Když pak tato záplava pomínula, sestra Markéta, dcera pražského měšťana Jakuba, vyčerpala vodu z hrobky a po dlouhý čas ji uchovala neporušenou, ta pak byla pro mnohé spásným prostředkem proti rozličným bolestem.

Neboť jeden muž jménem Albert a jeho sestra Alžběta, kteří v městě Pražském leželi na smrt nemocni, po napití této vody byli úplně vysvobozeni z nebezpečí smrti. A mnozí jiní byli osvobozeni od různých neduhů. Pro takové záplavy totiž, k nimž tam dochází často, sestry v obavě, že všechny ostatky panny se rozpadnou v prach, nechaly je rukama bratří kněží umýt vínem a s velikou úctou je uložily do dřevěné rakve. Avšak toto víno rok uchovávané v cínově

nádobě nezměnilo ani barvu ani chuť a mnohým nemocným, kteří se ho napili, poskytlo spásný lék, jak o některých bylo řečeno výše.

Jeden šlechtic z Čech zvaný Markvard z Vlašimi obdržel Anežčiny vlasy od které si sestry řádu svaté Kláry v Praze; protože měl ve svém městě Vlašimi mnoho lidí stížených horečkou, některé oněmi vlasy uzdravil, jiné však těmi vlasy pouze požehnal a patnáct z nich bylo pro zásluhy Kristovy služebnice osvobozeno ze záchvatů horečky.

Sestra Konstancie, která po smrti svaté Anežky po mnoho uplynulých let byla abatyší tohoto kláštera, před smrtí oné slavné panny byla stížena četnými horečnatými záchvaty. V den její smrti však začala být trápena více než obvykle, takže se jí před očima jakoby zatmívalo a celé její tělo velmi ztěžklo. Když pak sestry po obědě konaly děkonné modlitby v chóru, ona přišla a padla před márami, na nichž leželo tělo Kristovy panny, a vzývala její zásluhy, aby s ostatními sestrami mohla v následující noc číst žaltář za její duši. Když pak vstala od modlitby, necítila žádnou bolest ani těžkost, a co si předsevzala učinit, to uvedla ve skutek.

Jiná sestra jménem Anežka z Beřkovic, která rovněž po smrti vznešené panny po mnoho let byla abatyší sester kláštera, dříve než zastávala onen úřad, trpěla velmi těžkým ochrnutím lokte pravé ruky tak, že tou rukou nemohla nic dělat, nýbrž neustále jí nosila na klíně přivázanou páskem. Jednoho dne však vyhledala dřevěnou rakev, ve které leželo tělo panny, a poprosila jednu ze sester, aby jí pomohla pozdvihnout bolavou ruku z klína, neboť nikdy jí nebylo možno bez velké bolesti a nářku nemocné vložit ani vyložit. Když pak onu ruku položila na rakev tak, jak mohla, pominula veškerá bolest a znovu nabyla její užívání a bývalé zdraví.

Jedna vznešená paní jménem Scholastika, manželka pána Habarta ze Žerotína v Čechách, když ještě přešťastná Anežka dlela v těle, dlouho trpěla jakýmsi nádorem v levém boku nahromaděním škodlivých tekutin. Když se ho nemohla zbavit různými prostředky od lékařů, se svou tetou paní Scholastikou ze Šternberka, která měla dovolení vstupovat do kláštera sester, vstoupila do klauzury, kde dlela Kristova panna; a zbožnou chytrostí se pokoušela svůj nemocný

bok přiložit k boku panenskému, neboť doufala, že takovým dotekem znovu nabude žádoucího zdraví.

To se také stalo. Když se totiž s Kristovou služebnicí chtěla při odchodu rozloučit, objala ji a při tomto objetí přitiskla svůj nemocný bok, jak jen mohla, k jejímu boku, a tak ta, které nepomohla ani náplast, dříve než vyšla z kláštera, cítila se plně uzdravena podivuhodnou mocí Boží. Aby projevila vděčnost za přijaté dobrodiní, po odchodu z kláštera hned před několika důvěryhodnými lidmi jí naslouchajícími hlasitě vyznávala, že pro zásluhy vynikající panny byla osvobozena od přetěžké choroby.

Jiná paní slavného rodu jménem Hostyrhilda, manželka pána Jaroslava ze Šternberka, jinak za Zábřeha, po mnoho let trpěla nemocí zvanou píštěl. Když pak se doslechla, že pro zásluhy blažené Anežky se (lidé) uzdravují z různých chorob, zcela se odevzdala do její přímluvy, kterou si vyprošovala posty, modlitbami a almužnami. Když konečně ke cti Kristovy služebnice učinila slib, pocítila, že je zbavena vší bolesti, kterou byla ustavičně trápena, a pozorovala, že také otvor píštěle je úplně zahojen; tu vyplnila svůj slib Bohu a slavné panně Anežce, přičemž vzdávala hojné díky.

Kterási jiná paní, manželka pána Mladoty z litoměřického kraje, po více let byla sužována krvotokem. Na den Povýšení svatého kříže přišla do kláštera, kde odpočívá tělo svaté Anežky. A když se hlásalo před množstvím lidu, jež se tehdy sešlo, o četných mocných činech a uzdraveních z různých nemocí, které se staly na vzývání Kristovy panny, obrátila se o přímluvu k té, o jejíž velkých činech slyšela. Když pak k její cti ve svém srdci učinila slib, byla ihned osvobozena od krvotoku, vyznala tam zázrak, který se na ní stal, a povzbudila mnoho naslouchajících, aby velebili a chválili Pána v jeho svatých.

Sestra Domka z řádu svaté Kláry v Praze, dcera Domaslava ze Škvorce, pomáhala jednou podle své možnosti sestře, která v kuchyni připravovala pro ostatní sestry jídlo. Když pak chtěla nalít vodu do kotle, jenž visel nad ohněm, náhodou upadla do ohně, jak byla dlouhá, a když padala i potom ležela v ohni, volala: »Svatá Anežko, pomoz mi!« Když pak vstala z nenasytných plamenů, neměla žádnou stopu po spálení na šatech, ani na těle neutrpěla úhonu.

Stolice, na které Kristova panna sedávala, když jednou hořel dům, v němž tehdy ona stolice stála, zůstala neporušená uprostřed velkých plamenů, jen na jedné straně trochu ohořela, a je dodnes uchovávána na památku této události.

Kdysi se tak rozvodnila řeka tekoucí kolem kláštera sester v Praze, že zaplavila velkou část kláštera i kapli, v které bylo pohřbeno tělo svaté Anežky. Když pak jedna ze sester jménem Alžběta, dcera pána Alberta z Liběšic, přispěchala k oné kapli, aby vytáhla z hrobky dřevěnou skřínku, ve které byly uschovány kosti panny, náhodou do ní (hrobky) spadla a celá byla ponořena ve vodě. Avšak jedna ze sester jménem Zdeňka Pavlíková podala jí provaz a pomohla jí vylézt z vody. Když pak vystoupila, nebylo na ní ani stopy vlhkosti ani na těle ani na šatě a je třeba věřit, že se to jistě stalo pro zásluhy svaté Anežky.

Jiná sestra jménem Jitka z Lešan, když tělo svaté Anežky bylo ještě nepohřbené vystaveno, v nepřítomnosti sester si chtěla odříznout nehet z palce její nohy a ze zbožnosti uchovat. Když to začala dělat, počala se silně řinout krev. Ona byla silně poděšena a stírala krev lněným šátkem, takže jeho velkou část zbarvila touto krví a ten se později stal spásným lékem v mnohých nemocích pro zásluhy vznešené panny. Protože se však sestra obávala, že bude za toto krvácení velmi kárána a znepokojena, ještě s jinou sestrou padla na tvář vedle már a prosila milosrdného Pána, aby toto krvácení laskavě zastavil. To se také stalo.

Je ještě mnoho jiných znamení, která pro zásluhy této slavné panny Pán milostivě způsobil nejen na nemocných, ale i na ztracených věcech, pomáhaje, aby se našly, a milosrdně poskytuje pomoc všem, kdo k němu volali. To však, co bylo dosud řečeno, jsem proto jen v malém počtu stručně vypověděl, aby hodnější a zkušenější chvalořečníci měli příležitost připojit více k chvále Boha a této nejjasnější panny, budou-li chtít.

Modlitba. Proto, dobrotivá panno, která se na břehu nebeské vlasti raduješ z bezpečného přistání, pohlédni očima slitování na nejmenšího z Menších a nejméně hodného ze služebníků Božích, který jsem, sice jen žvatlaje, odhalil tvé slavné činy, i na ostatní tobě

oddané, abys svými přesvatými prosbami vyvedla z jámy bídy a z bahnitého kalu ty, kteří dosud ubozí se zmitáme na rozbouřeném moři, přes jeho bouřlivé propasti táhneme loďku těla a nevíme, zda dokážeme přistát na pevném břehu, aby nás nezalil mnohonásobný příboj vody, totiž soužení, a nepohltila nás propast věčného zavržení.

Pros Krále velebnosti, patřením na něhož se nyní s velkou radostí těšíš, aby nás laskavě řídil svou mocnou pravicí na vlnách tohoto moře, abychom tak pluli uprostřed mezi Scyllou a Charybdou, že bychom se vyhnuli obojímu nebezpečí a s lodí i zbožím bez pohromy mohli dospět bezpečně do přístavu věčné blaženosti. To ať nám pro tvé svaté zásluhy a prosby laskavě udělí Ten, jenž je Bůh požehnaný, chvályhodný a slavný na věky věků. Amen.

Poznámka. Léta Páně 1234 bratři přišli do Čech. Léta Páně 1236 v Kristu zasvěcená panna Anežka, sestra Václava Čtvrtého, krále českého, přijala řád svatého Františka. Podle jeho vzoru, jako svatý František v předobrazu tří řádů tři kostely zbudoval, tak sama postavila tři slavné kostely v Praze. Totiž první ke cti Spasitele všech, k němuž se uchýlila se svými sestrami. Druhý ke cti svaté Boží Rodičky Marie a blaženého Františka vedle něho pro Menší bratry přísluhující jí a sestrám bohoslužbami. Třetí v jejím špitále rovněž ke cti svatého Františka pro řád křižovníků, tehdy nově vytvořený Menšími bratry z příkazu samé paní Anežky, totiž Křižovníků s hvězdou, kterým ten špitál velmi bohatě vybavený z vlastního královského majetku svěřila, aby oni věrně sloužili chorým a nemocným a všem ubohým osobám tam přijatým jak ve věcech časných tak i duchovních.

(Roku) 1277. Tehdy král Přemysl odevzdal svou dceru řádu svaté Kláry v klášteře svatého Františka v Praze s velikou slavností, při níž bylo pět biskupů. (Roku) 1277 (správně 1278). Tehdy král Přemysl v bitvě udeřil krále Rudolfa do hlavy mečem a těžce jej zranil, jak sám Rudolf Menším bratřím ukázal rány v Jihlavě, avšak pod samým králem českým Přemyslem byl zabit kuň, a tu jeden šlechtic jej zajal a chtěl jej ponechat naživu, když však odpočíval, nenadále jej zabil.

Zemřel Jan, 24. pražský biskup, po něm nastoupil jako 25. Tobiáš. Otto, markrabě braniborský, stal se poručníkem Českého království

i králova syna Václava, začal lid utiskovat a dědice dal odvést do své země. (Roku) 1278 (správně 1281). Tehdy byl převeliký hlad v Čechách, kterým pomřelo více než tři sta tisíc lidí. (Roku) 1279 (správně 1282) šestý den před březnovými nonami. Tehdy zemřela ctihodná paní sestra Anežka, dcera českého krále, zakladatelka kláštera svatého Františka v Praze a špitálu u paty mostu, jakož i kostela tamtéž postaveného ke cti téhož svatého Františka.

Františkánské prameny III.

E-kniha: Institutu františkánských studií 2013

Text převzat z vydání:

*Z italského originálu FONTI FRANCESCANE (část I., III., IV.)
vydaného v MOVIMENTO FRANCESCO, ASSISI roku 1977,
z německého originálu LEBEN UND "GOLDENE WORTE" DES
BRUDERS ÄGIDIUS a FRANZISKANISCHE QUELLENSCHRIFTEN,
BAND 3, (část II.) vydaného v DIETIRICH-COELDE-VERLAG.
WERL/WESTF, přeložil kolektiv překladatelů
pod vedením P. Jana Bárty OFM.
Zodpovědný redaktor P. Radim Jachym OFM.
Vydalo nakladatelství SERAFÍN Bratislava
Ve spolupráci s katolickým nakladatelstvím COR JESU*